

Notes du mont Royal

WWW.NOTESDUMONTROYAL.COM

Cette œuvre est hébergée sur «*Notes du mont Royal*» dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES
Google Livres

HESIODI ASCRAEI

QUÆCUMQUE EXSTANT
GRÆCE ET LATINE,
EX RECENSIONE

JOANNIS CLERICI,

Cum ejusdem Animadversionibus:

Accessere Notæ

JOSEPHI SCALIGERI, DANIELIS HEINSII,
FRANCISCI GUIETI, & STEPHANI CLERICI

Nec non in altero volumine

JOAN. GEORGI GRÆVII

Lectiones Hesiodæ, nunc auctiores, &

DANIELIS HEINSII

Introductio in doctrinam Operum & Dierum;

Cum Indice

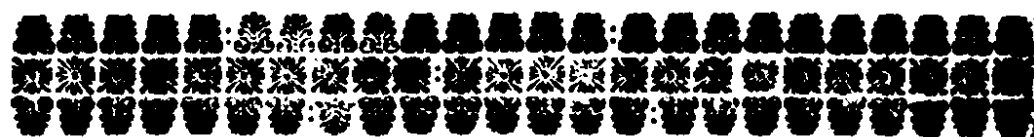
GEORGII PASORIS.

AMSTELODAMI,

Apud G. GALLEY, Præfectum Typographiæ
HUGUETANORUM.

M. DCCI.

NOBILI ATQUE ILLUSTR
VIRO
CHRISTOPHORO
CODRINGTONO
INSULIS,
QUÆ LEWARDICÆ DICUNTUR;
in Americano Oceano,
PRÆFECTO.
S. P. D.
JOANNES CLERIÆUS.

CUM munificentia Tuâ, VIR ILLU-
STRIS, nuper aucta esset exigua mea su-
pellex libraria; cœpi dispicere ac reputare
mecum, quam tandem ratione, gratum erga Te
animum testatum facere possem. Haud ita mul-
tò post Hesiodum, curis meis nonnihil illustra-
tum, typis describendum dedi; nec putavi me
commodiorem occasionem nancisci posse, quâ Tibi
* 2 gratias

DEDICATIO.

gratias agerem. Eum ergo nunc editum ad Te mitto, in Lewardicis insulis agentem, ut id tempus, quo ab gravissimis administrationis Tuæ curis conquiescis, si Tibi videatur, aliqua ex parte jucundius Tibi faciat; dum Te hujus sæculi oblitum ad antiquissimas Græciæ origines transfert, & lenissimæ poëseos suavitate demulcet. Nisi scirem Te multò facilius laude digna facere, quàm laudes licet meritas audire; extollerem hic cùm ceteras eximias animi Tui dotes, tum etiam amorem, quo & Libros & Librorum amantes prosequeris, & quem pulcherrimè, at contra plerorumque morem, cum rei militaris peritia conjunxisti. Paucissimi sanè eorum, qui militarem gloriam sequuntur, ullo in loco aut Litteras aut Litteratos habent, quasi barbariem vitæ eorum instituti comitem esse oporteret. Quibus si objiciamus laudatissimòs illos duces Græcos & Romanos, qui non minùs exculti Litteris, quàm bellicarum rerum periti fuerunt, exempla, quasi vetustate temporis morumque mutatione evanida & obsoleta, repudiant. At quid dicent, cùm Te, Tuique similes, qui sæculum nostrum exornatis, opponemus eorum stolidæ ignorantiae, quæ propemodum gloriantur? Nimirum, necesse erit homines tacere: quemadmodum & me nunc oportet silentio quæ dicenda haberem premere, ne modestiæ Tuæ gravis sim. Itaque desinam voto, quo Te, VIR NOBILIS, Insulas Anglicanas, quibus præes, satvum atque incolumem feliciter tueri; dein, exacto administrationis tempore, integrâ valetudine

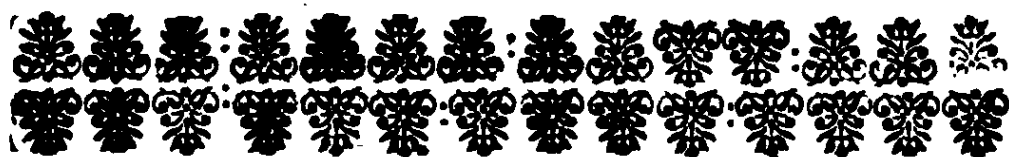
ne

DEDICATIO.

*ne in Europam ac patriam redire optabo; Deum-
que, quæ pretiosissima mortalibus largitur, ea ut in
Te copiosissimè omnia effundat orabo. Vale.*

Dabam Amstelodami, Calendis Januariis, quibus
decimum octavum à Christo Nato Sæculum
inchoatur.

LECTORI

S. P. D.

JOANNES CLERICUS.

PAUCIS dicam, **LECTOR**, quid in hac *Hesiodi* editione præstare conatus sim, ne te gravioribus fortè occupatum negotiis diutiùs æquo distineam, néve ipse tempus in aliis collocandum frustra teram. Cùm ante aliquot annos *Hesiodi Theogoniam*, in gratiam studiosorum adolescentium, interpretatus essem, ut Græcæ Mythologiæ mysteria iis panderem, & notulas in chartam meas conjecissem; fuerunt qui eas edi potiùs oportere, quàm manu descriptas volitare existimarent. Quibus non gravatim adlensi, cùm præsertim haberem prælectiones Patris mei *Stephani Clerici*, in *Operum & Dierum* aliquam partem; quibus additis, fermè totus Poëta Ascræus illustrari poterat. Itaque excerpfi, ex paternis schedis, quæ excerpenda visa sunt; alia enim multa habebat in usum tironum, quæ necesse non erat in publicam lucem protrahi, cùm præsertim alii pleraque jam præcepissent. Cùm verò integrum Poëma Pater meus non illustrasset, reliqua addidi, ut & pauca quædam in *Clypeum Hercu-*

AD LECTOREM.

Herculis, aut ex meis scriniis petita, aut quæ à viris doctis observata memineram. Fragmenta etiam Latinè verti & tumultuariis notulis illustravi auctiora, in hac editione, curâ doctissimi viri *Joan. Georgii Grævii*. *Hesiodum* ipsum ex ejus editione desumsi; emendatâque multis in locis versione Latinâ, notas *Jos. Scaligeri*, *Dan. Heinsii* & *Francisci Guïeti*, unâ cum nostris, in ima pagina subjeci.

Alterum volumen totum alienum est, quippe quod constat *Lectionibus Hesiodeis* vtri eruditissimi, auctioribus & emendatioribus; *Dan. Heinsii* *Introductione in doctrinam Operum & Dierum*; & *Indice Georgii Paforis* huic editioni aptato, & obiter multis in locis emendato. Is Index erit Eruditis non inutilis, ad quærenda *Hesiodi* loca; Indoctis verò utilissimus ad intelligenda Poëtæ verba, quamvis varia à doctioribus in eo meritò carpi possint. Hæc omnia si jungantur, non erit cur aliæ editiones *Hesiodi*, ab iis qui cupient Poëtam intelligere, requirantur. *Heinsii* quidem labores magni non facio, quem passim aberrasse puto, & inanes argutias captasse; sed propter viri famam, non fuerunt omittendi, & sunt in iis nonnulla quæ legisse non poenitebit.

Erunt fortè qui cupiant me rationem reddere instituti mei, in explicanda Mythologia ex Lingua Phœnicia, antiquissimisque Græciæ historiis; omissis omnibus allegoriis, nisi si quæ fortè manifestissimæ sunt. Verùm singulari opusculo res indigeret, si foret copiosius exponenda, quod om-

AD LECTOREM.

nino fieri deberet, si omnis dubitatio animis esset evellenda; at hoc nunc quidem aggredi non vacat. Serias occupationes & graviora studia ejusmodi amœnitatibus interdum, si Deus vitam & valetudinem concesserit, interpungemus; eò libentius quòd, ut insignis Criticus egregiè dixit, *regnant alibi familiae & vocabula factionum, opiniones pro sacramento sunt, & fateri posse in melius profici nefas habetur*; hîc verò sibi indulgere, dissentire ab aliis & errare etiam semper licuit, nisi fallor, posthac etiam licebit. Vale.

*Dabam Amstelodami, ineunte Saeculo à Christo
Nato decimo octavo.*

VIRO

V I R O C L A R I S S I M O
BONAVENTURÆ VULCANIO,

Græcarum Litterarum Professori & Interpreti

S. D.

DANIEL HEINSIUS.

Non ignoras, Vir Clarissime, Hesiodum majori olim formâ editum à nobis fuisse: in qua veteres Poëtae illius Interpretes conjunxeramus. Qua in re præclaram à te nobis operam navatam memini. Joannis enim Tzetza, Grammatici non planè contemnendi, glossas aliquanto auctiores, singulari quadam humanitate nobis suppeditaveras. Dederamus autem operam tum temporis, ut suavissimos & auro contra non caros, Operum & Dierum libellos illustraremus: quod in iis vestigia veteris illius sanctissimæ Philosophiæ primi observasse nobis videremur, quam Pythagoras & Plato postea excoluerunt. Quæ res ita grata, ut pote in adolescente, viris maximis tum fuit, ut quam ex scribendi genere extemporaneo, neque elaborato, ne speraveramus quidem, eam nobis ita cumulatè laudem tribuerent, ut admittere eam vel putiditas vel mera esset inverecundia: quòd putarent nova esse omnia, sed quæ antiquissimo scriptori lucis haud parum adferrent. Cùm autem iterum minore hac facie, sine veterum interpretatione, Hesiodum sub prælum revocarent operæ, feci quod petebant. Versionem aliorum correxi: quædam etiam in meis emendavi. In quibus non sine admiratione quædam repperi,
quæ

DEDICATIO.

quæ per festinationem operarum tum commissa, necessario erant emendanda: cum nec Græca essent, nec Latina. Ut anachronismum omittam, qui in Prolegomenis quæ hîc non comparent, mutatione numerorum, quod non rarò accidit typographis, in ætate Tzetze, erat commissus. Ceterum in reliquis, quæ tum rudi, ut est vetus verbum, Minervâ conceperam, nihil admodum mutandum putavi: ne eam, quæ præcipuè tum placuit, simplicitatem incrustarem. Libuit autem hic te affari, cui & tum partem aliquam illius operis inscripsi, & nunc quantum debeam, non pudet profiteri. Quis autem excellentem tuam hujus linguæ peritiâ ignorat, nisi qui est prorsus τ βεβήλων? Agathiam & Callimachum qui legunt, Romanum in altero historicum, in altero habent Poëtam: ita tamen ut in neutro desiderent Interpretem. Ne de aliis hic dicam. Mihi autem maxima voluptas fuit, cum purissimum scriptorem, & qui optima virtutis continet præcepta, de novo essem editurus, statim in ipso limine pietatem erga præceptorem profiteri. Ut & hoc quoque inter reliqua Hesiodi præcepta discat juventus. Vale, Vir Clarissime, & me ama.

HESIO.

H E S I O D I V I T A .

*Ex Lili Gyraldi, de Poëtarum
Historia, Dialogo II.*

DE Homero jam satis. A quo non longè abfuit sc-
nex , rusticanâ agrestique facie. Jamdudum , in-
quit Piso , Hesiodum nobis affers. Ipsum , inquam ,
profectò Hesiodum , quem & aliquo tempore cum Ho-
mero floruisse accurati quidam prodidere scriptores , ali-
cubi licèt Cicero noster Homerum longe faciat antiquio-
rum. Vetus certe disceptatio inter Grammaticos, Gel-
lio & Seneca & Pausania testibus, uter ætate præcesserit:
qua de re & dialogos duos Ponticus Heraclides scripsit,
& Cyrillus libro primo contra Julianum Cæsarem, cente-
simo, inquit, l x. & quinto anno post captam Trojam,
Homerum & Hesiodum fuisse dicunt , & reliqua. Tum
paullò pòst subdit idem Cyrillus : Tradunt autem qui-
dam , quòd Homerus non fuit coætaneus Hesiodi , sed
in illis fuerit temporibus , regnantibus apud Hebræos
Azaria & Ozia , apud Medos Arbace , apud Latinos au-
tem Proca Sylvio , ante scilicet constitutionem Olympia-
dum. Quæ cùm dixissem , nos , inquit Piso , summo-
pere avemus de te audire , quæ tu assiduâ lectione super
hac re annotaveris. Quibus ego , libenter sic agam , in-
quam , rémque ideò altius aliquantò repetam. Porphy-
rius enim & plerique alii , Hesiodum Homero juniorem
annis centum faciunt , atque ante primam Olympiadem.
Quam opinionem sequi videtur Solinus , qui ita scribit :
Inter Homerum & Hesiodum Poëtam , qui in auspiciis
Olympiadis primæ obiit , centum xxx. anni interfuerunt.
Alii

H E S I O D I

Alii eadem Homeri ætate floruisse scriptum reliquere. quam opinionem & Philostratus habuisse videtur. Et Vellejus non damnandus historicus, (tametsi quidam infulsè nullum fuisse Vellejum suspicantur) & M. Varro in primo de imaginibus, ut est apud Gellium, Non est, inquit, dubium, quin aliquo tempore eodem vixerint Homerus & Hesiodus: idque ex epigrammate comprobatur, quod in tripode inscriptum fuerat, qui in Helicone Musis positus erat. Epigramma quod apud Dionem legi, & inter Græca epigrammata, tale est:

*Hesiodus posuit Musis Heliconibus istum,
Cum cantu vicit divinum in Chalcide Homerum.*

Græcum verò si mavultis, hoc est:

Ἡσίοδος ὁ Μύσαις Ἑλικωνίσι τὸνδ' ἀνέθηκε.

Τῶν μὲν νικήσας ἐν Χαλκίδι θεῖον Ὀμηρον.

Verum ubi in hunc sermonem incidimus, hanc vobis, utcumque meis verbis potero, historiam ex Plutarcho recitabo, qui eam tum in quinto Symposiacōn attigit, tum in eo, quod Septem Sapientum convivium inscribitur, copiosè explicavit. Homerus, inquit, & Hesiodus in Oelyci Thessali exsequiis & Amphidamantis Chalcidenfis, carminibus certarunt, qua in re dubia atque anceps iudicium fuit sententia. Conversi, inquit, sunt ad huiusmodi interrogationes, & proposuerunt inanes, ut aiunt, quasdam nugas. (si modò rectè interpretamur, ὡς φασὶ λέγας, non ὡς φησὶ λέγης, ut passim legitur: non tamen decerno, conscius & Lesches nomen esse proprium Poëtæ Lesbii) Homerus quidem sic:

*Musa mihi referas, quæ non umquam ante fuere,
Neve futura retro.*

Tum verò ex tempore respondit Hesiodus:

*Verum cornipedes quando Jovis ante sepulcrum
Festinantes propter palmam plaustra terebant!*

Ob hoc ferunt Hesiodum maximæ omnibus fuisse admirationi, atque tripodis præmium adsecutum. Sed Græca, inquit Piso, ipsa carmina audire cupio: durè enim admodum

V I T A.

dum & inconditè ea vertisse videris. Audite ergo ea Græcè, inquam, non enim eo inficias quod ais. Homerus quidem ita:

Μῆτοί μοι ἔννεπ' ἐκείνα τὰ μήτ' ἐγώντο πάροιθεν,
Μήτ' ἔσσι μετόπισθεν.

Sic verò Hesiodus:

Ἀλλ' ὅταν ἄμφι Διὸς τύμβῳ παναχήμεδες ἵπποι
Ἄρματα συντρέψωσιν ἐπειγόμενοι περὶ νίκης.

Porro ne & hoc vos lateat, judicem inter Homerum & Hesiodum Panidem Chalcidis regem fuisse, res usque in proverbium deducta ostendit, Πανίδας ψῆφος, Panidæ suffragium: quod in eos ferri solet, qui ineruditè minúsque sapienter judicant. Pulcrè, inquit Piso, & sanè simul monstrasti, eadem Homerum & Hesiodum ætate fuisse: sed nihil vetat quominus eadem diligentia reliquam ejus Poëtæ vitam, ab Atticis usque litteris (quod aiunt) nobis repetas. Faciam id libenter, inquam, quando parum hoc à nostris hætenus hominibus est, quod sciam, factum. Hesiodi igitur nomen, ut ab hoc incipiam, à castè & pudicè loquendo deductum videtur, παρὰ τὸ ἦσιν ἄδω. Patria vero illi Cuma: quæ urbs inter Æolicas numeratur, ante Lesbum sita. Num tu, inquit Piso, Hesiodum Ascræum fuisse negas? eo enim nomine à Græcis & Latinis vocatur. Rectè tu quidem, inquam; sed si me vos audire volueritis, qua id ratione factum intelligetis. Hesiodi quidem patri Cuma fuit Æolica, ut ab Herodoto, Strabone & Srephano traditum est. Valerius quoque Probus, non alium, quàm Hesiodum, intelligere Virgilium autumat, illo carmine:

Ultima Cumæi venit jam carminis ætas.

Quòd, scilicet Hesiodus, Cumæus primus ætates ex metallis commentus est; ut liquidò videtur in eo, quod Ἔργα inscribitur, poemate. Natus ergo Hesiodus Cumæ, patre Dio Ampelidis filio, qui ex Menalopo Ithagæno Critonis filio natus erat, matre verò Pycimede: qui utique parentes ære alieno oppressi, cùm undè dissolverent nomina non haberent, in Ascræam Bœotiæ viciniam demigrarunt, ubi est

puer

H E S I O D I

puer Hesiodus educatus, atque inde Ascræus cognominatus. Plutarchus ex Ephori Cumæi sententia refert, Attellen, Mæona, & Dion, Cumæos, fratres fuisse, quorum Dius, quem nauticam exercuisse comperi, ob eam quam attulimus causam, in Ascræam migravit; ubi (ait) Pycimeden uxorem duxit, ex qua natum ferunt Hesiodum: qui dum paterna armenta puer custodiret, à Musis amatus fuisse perhibetur: quæ illi gustandam laurum dedere: eam enim lauri naturam esse scribit ipsius Poëtæ Interpres Proclus, & Isaacius Tzerzes, ut qui eam mandunt, vates fiant: unde & Lycophron Poëta eâ causâ δαφνηφάγον vatem nominat. Idem & in Cassandra Sophocles. Et noster Tibullus agens de Sibylla:

Vera cano, sic usque sacras innóxia laurus

Vesce, & æternum sit mihi virginitas,

Aphthonius quoque rhetor, laurum vaticinii symbolum esse prodidit: quare & laurum ipsam veteres μαρτυρὴν φύτριν appellavere, hoc est, vaticinam plantam. Et Claudianus ait:

——— *Venturi præscia laurus.*

Eadem ratione Apollini sacra dicitur, qui vaticinii Deus à gentibus est creditus. Quin & hujus arboris foliorum crepitu, dum cremantur, antiqui futura (utinam non & hoc nostro tempore!) prædicebant: quod & Philosophus Porphyrius credidit. Si enim magno strepitu in igne crepuissent, felicitatem significabant: si siluissent, unde & tacita laurus est dicta, infelicitatem. Et perinde de illa idem Tibullus:

Laurus ubi bona signa dedit, gaudete coloni.

Et Propertius:

Et tacet extincto laurus adusta foco.

Lauri insuper folia, si noctu pulvino subiecta fuerint, somniorum veritatem conciliare produntur. Dictam autem Daphnen, prodit Eustathius, à δα particula intensiva, & φωνέω verbo: quod *voco* & *cano* significat, quod laurus in igne posita crepet & sonet: unde fortasse & ipsi nos Latini laurum deduximus, à λα, ut δα, particula intensiva, & *uro*, ut si non *voce*, at *significatu* conveniat. Si plura verò de

V I T A:

de lauro discere cupitis, præter ea quæ à nostris traduntur, legite Parthenii librum *Ἐρωτικῶν*, & Constantini librum xi. de re rustica, quo loco plura leguntur parum Latinis nota. Sed jam a lauro ad Hesiodum revertar, qui lauro gustatâ, haustâque Hippocrenes undâ, repente Poëta prodiit. Id cum alii, tum ipse de se in Theogonia cecinit. Quam rem ita Maximus Tyrius interpretatur, ut Hesiodum putet voluisse, quæ sui ingenii & artis esset foetura, in Deas referre, ut se Musis gratum testaretur: ut si quis ærariam calleat, Vulcano tamen sua assignet opera. Sed hac de re plura apud ipsum Maximum legitis. Delectatum quidem peregrinationibus Hesiodum legimus, sicuti & Homerum: quam rem tamen in somnium quidam retulere. Alii, quod qui peregre proficiscuntur, facilius prudentiam ceterasque virtutes comparare existimantur, quod mores scilicet hominum multorum videant. Uxorem quoque duxisse proditum est Ctemenen Phrygiæ filiam, & ex ea Stefichorum Poëtam natum. Alii non uxorem fuisse, & ob hanc ipsum Hesiodum occisum. Nam cum de se scitatum oraculum Delphos ivisset, eique responsum foret, ut Nemeæ Jovis templum vitaret, quod ibi esset vitæ finem habiturus, cumque eâ causâ Nemeam Peloponnesi fugeret, forte in Oeneonem Locridis pervenit, ubi Nemeæ Jovis templum fuerat, ut scribit Thucydides; quo in loco incautus ab Amphiphane, & Ganetore Phrygiæ liberis interemptus est, quod ab eo vitiatam sororem Ctemenen crederent. Cadaver ab iis in pelagum projectum est: id quod cum occultè fecissent, ab Hesiodi cane facinus est proditum, ut scribit Plutarchus. Alicubi tamen non Phrygiæ filii, sed Ganyctoris Naucleitii dicti sunt, ut in illo est, cui titulus, Quænam animalia prudentiora, terrestriane, an aquatilia. Pausanias quoque, in Bœoticis, Hesiodi interitum ita recitat: Filii, inquit, Ganyctoris, Ctimenus & Antiphus, in Molycrian ex Naupacto fugerunt ob Hesiodi necem, ubi in Neptunum impii existimati sunt, de illisque est facta quæstio.

* *

&

H E S I O D I

& cetera quæ ille prosequitur. Mortis Hesiodi causam Plutarchus sic in Dioclis convivio explicat. Cum Milesio, inquit, comite & Troilo puero Hesiodus apud quemdam hospitatus est, noctu Milesius hospitis filiam vitavit: rei conscium Hesiodum rati puellæ fratres, illum inter pascua cum puero occiderunt, & cadaver in mare projecerunt: pueri vero corpus in littore reliquerunt, à quo & loco nomen inditum. Ferunt, inquit, Deorum voluntate à delphinis cadaver ad littus delatum, ubi tum fortè Neptunalia celebrabantur. Id scelus ubi incolæ intellexerunt, interfectorum domos diruerunt; vivos ipsos, qui facinus admiserant, aquis suffocarunt. Alii post diem tertium à delphine in littus cadaver devectum tradunt. Re cognitâ, occisores navigatione sibi consulere volentes, vi coortæ tempestatis ad unum omnes deprehensi, naufragio periisse dicuntur. Post hæc Hesiodi corpus in Nemea Locridis sepultum perhibetur, qua de re extat Alcæi Poëtæ carmen. Dein vero oraculo monente, ejus ossa exportata ab Orchomeniis, & in medio foro, hoc addito elogio, tumulata:

Ἀσκη μὲν πατρὶς πολυλήϊα, ἀλλὰ θανάτι

Ὅσ' ἔα πλεξίπων γῆ Μινυῶν κατέχ'

Ἡσιόδ' ἔ' πλεῖστον ἐν ἀνθρώποις κλέ' ἐστίν

Ἀνδρῶν κρονομήων ἐν βασιάνῳ σοφίης.

Tum Picus puer: Cur non & hos Latinè, ut alios versus, nobis exprimis? Ut, inquam, noster Piso hos ipse convertat, & ego interea ad memoriam cetera revocem. Et Piso: Faciam equidem, inquit, utcumque potero: & non diu cunctatus, sic cœpit:

Fertilis Ascra quidem patria est: verum morientis

Pugnaces Minyæ condita membra tenent

Hesiodi, cujus supra omnes plurima laus est,

Speῖτατ' ὅς' ἔσ' viros iudicio sophiæ.

Quos cùm Piso recitasset, mirum est quanto sit rubore suffusus. quod animadvertens ego, causamque intelligens, statim subdidi. Legimus & Græcum alterum Pindari, quod ita noster Cælius Latinè vertit:

Salve

V I T A.

*Salve cui pubes, tumultusque bis obtigit unus,
Tu sapias Hesiodi, quantum homini sapere est.*

Sed & Aldus ita prius:

*Hesiodi ante alios philosophia præstantior omnes,
Salve, bis quondam qui puer atque senex.*

Græcum Pindari, si vultis, sic habet:

*Χαῖρε δὲς ἡβήσας, καὶ δὲς πάφῃ ἀντιβολήσας
Ἡσίοδ', ἀνθρώποις μέτρον ἔχων σοφίης.*

Verum jam tempus est, inquam, ut quæ ab Hesiodo scripta sint, commemoremus, si tamen prius illud unum, quod in Græcis commentariis reperi, attulero super ea in Ἔργων verba, μήτ' ἐμὸς υἱός. Filius, aiunt, Hesiodi Mnaseas est. Philochorus verò Stesichorum dixit ex Climene: ego tamen legendum puto, Ctemene, ut jam ostendi. Alii tamen ex Archiepe: quo fit ut eos mirer, qui scribunt, Hesiodum præter Stesichorum & filiam habuisse Mnaseam nomine; quam Archiepen vocant alii. Porro sexdecim Hesiodi legitima feruntur volumina: in primisque Theogonia, à Philosopho Zenone inter alios interpretata. Deinde Ἔργα καὶ ἡμέραι, id est, Opera & Dies. In quo opere de re rustica præcepta tradit ad Persen fratrem, quem & ipsum Poëtam aliqui scribunt. Sunt & qui putent, Ἡοίως μεγάλας, sic vocata carmina, Hesiodi esse, ut Eunapius Græcus historicus, & in Bœoticis Pausanias. quo loco & alia Hesiodi opera commemorat, de quibus jam antè planè meminimus. Posthæc Astronomica scripsit, tum Hypothecas, quas tamen Fabius Quintilianus, ex Aristophanis Grammatici sententia, Hesiodi esse negavit. At verò Aristoteles & Grammatici nonnulli, ut Hesiodi legitimum opus, in medium afferunt. Scripsit item Heroïum & Heroïdum Genealogias: ad hæc & de mulieribus: quo in opere Heroïdas multas induxit virorum fortium nuptias, ut ait Servius, optasse. Dion vero. Chrysostomus ex Alexandri Macedonis sententia, Hesiodum ea causa de mulieribus scripsisse dixit, quod Homero concederet, qui de heroïbus antè scripsisset. Et quidem Lucianus ait, Hesiodum mulie-

H E S I O D I

rum virtutes concinuisse. Tradit Pausanias, Hesiodum vaticinandi artem ab Acarnanibus edoctum, de ea carmina scripsisse. Scribit Nicocles, quod & in Pindarum Grammatici notant, Hesiodum primum ῥαψωδῆσαι, hoc est, per rhapsodias carmina cecinisse. At verò Hesiodus ipse, se cum Homero in Delo in Apollinem hujusmodi versus primum concinuisse prodidit, dum sic cecinit, ut pridie diximus:

*In Delo tum primum ego Meonidēsque Poëtæ
Lusinus, inque novis carmen cantavimus hymnis,
Auricomum Phæbum, quem Latona edidit alma.*

Sed videte, rogo, quam ille dulcius suaviusque suâ linguâ:

Εν Δήλῳ πῶτε πρῶτον, ἐγὼ ἢ Ὅμηρος, αἰοῖδαι
Μέλπομεν, ἐν νεαροῖς ὕμνοις ῥάψαντες αἰοῖδων,
Φοῖβον Ἀπόλλωνα χρυσάροον, ὃν πέπε Λητώ.

Scripsit item Hesiodus Pelei & Thetidis Epithalamium, sicuti priore sermone retulimus. Scripsit & de Dactylis Idæis. Item Epicedium in Batrachum amicum, & quod adhuc legitur poëma inscriptum Herculis Scutum: quod tamen Aristophanes Grammaticus non Hesiodi esse suspicatus est, sed cujuspiam alterius, qui Homericum sit imitatus. Megacles autem Atheniensis, & Apollonius Rhodius, Stefichorúsque, ipsius Hesiodi legitimum carmen esse censuere. Scripsit idem de Medicina. qua de re Plutarchus in Symposio Dioclis. Hesiodus, inquit, in Medicina plurimum valuit. quod manifestè apparet, cum de victûs ratione, de vini temperamento, de aquarum vi, de balneis, de scæminis, de temporum connexionione, deque infantium statu differit. Et hæc quidem Cleodemus medicus apud Plutarchum. Sunt & qui Hesiodum de herbis scripsisse tradant. quod ex Plinio colligitur. Nec desunt qui Hesiodum scribant auctorem eorum apologorum, qui Æsopi dicuntur. Quæ ego cum dixissem, Vide, inquit Piso, quam paucis carminibus M. Manilius in secundo Astronomicôn ista fere omnia Hesiodi opera complectatur. Nam cum Homerum laudasset, mox ita de Hesiodo subjunxit:

Sed

V I T A.

— Sed proximus illi

*Hesiodus memorat divos, divumque parentes,
Et chaos enixum terras, orbemque sub illo
Infantem, & primum titubantia sidera corpus,
Titanas juvisse senis cunabula magni,
Et sub fratre viri nomen, sine fratre parentis,
Atque iterum patris nascentem corpore Bacchum,
Omniaque immenso volitantia corpora mundo.
Quin etiam ruris leges cultusque rogavit,
Militiamque soli, quod colles Bacchus amaret,
Quod fecunda Ceres campos, quod Pallas utrumque,
Atque arbuſta vagis eſſent quod adultera pomis,
Sylvarumque Deos ſacrataque numina nymphas,
Pacis opus, magnos naturæ condit in uſus.*

Cum recitaſſet hos verſus Piſo. Si velim, inquam ego, quæcumque omnia de Heſiodo legi, vobis in præſentia recensere, in longum nimis noſter ſermo procederet: quædam tamen haud indigna relatu nequaquam præteribo: Scribit inprimis Dialogum Lucianus, qui Heſiodus inſcribitur, in quo Heſiodum ipſum de ſe multa narran-tem inducit, eumque ipſe, ut ſolet, irridet. Sunt & inter Græca epigrammata in Heſiodum multa. Exſtat & apud Græcos proverbium, de iis qui ſuperſenescunt, Heſiodia ſenectus: de quo & Pindari diſtichon legitur, quod ante ab Aldo & Cælio noſtro interpretatum attulimus. Pythagoram ſcribit Philoſophus Hieronymus, cùm ad inferos deſcendiſſet, Heſiodi animam vidiſſe ad columnam æream ſuſpenſam adſtrictamque adeo, ut ſtridere videretur, & cum ea Homeri quoque animam ſerpentibus undique incinctam; eâ videlicet ſolummodo cauſâ, quod de Diis falſa ſuis carminibus confinxiſſent. Quare factum puto, ut Ponticus Heraclides contra Homeri calumniatores librum illum ediderit, qui eſt inſcriptus, Allegoriæ in iis quæ de Diis ab Homero dicuntur, & reſponſiones in ejus calumniatores. Videri enim, inquit, poſſet Homerus, Salmoneus, vel Tantalus, immodera-

H E S I O D I V I T A

tam atque intemperatam linguam habens, si quæ de Diis cecinit, sub alia significatione, non intelligerentur. Et quidem de Homero Heraclides, quod & de aliis Poëtis bonis, ut hesternâ die diximus, intelligi potest. Sed tametsi excellentis ac prope divini ingenii fuerit Hesiodus, non tamen ideò obrectatoribus illum caruisse accepimus, siquidem iniquas adversum eum controversias exercuisse Cercopem legimus, in tantum excellentissimus quisque aliquo detractore est vexatus. Homerus quidem, ut Zoilum mittam, à Siagro Poëta laceffit, Pindarus ab Amphimane Coö, Simonides à Timocreonte. Nec Virgilio Horatioque nostris, defuere Parones, Mævii, Bavii atque Suffeni, aliique, de quibus in nostris his sermonibus sparsim, ut feret locus, plura dicemus. Sed & hoc Homeromastigon genus nostro hoc tempore non minùs, quàm pridem, viget. Plures quidem nunc Critici & Zoili, quam versificatores & Poëtæ. At de Hesiodo jam satis.

HESIODI VITA

E Fluvii Urfinii Elogiis descripta.

Hesiodum Dio patre , & Pycimede matre natum Olympiade prima , LX. ante Romam conditam annis floruisse , ex scriptoribus cum Græcis , tum Latinis , colligimus. Patria illi Cuma , Æolicarum urbium una , ut Herodotus & Strabo annotarunt. Inde autem ære alieno oppressum patrem Dium migrasse ferunt , Ascræque Bœotix vicum petisse ; à quo Ascræum deinde Hesiodum dictum. Ejus mortem , cum senex admodum esset , recitat Plutarchus in Diodis convivio. Proverbium inde factum , Hesiodea senectus. Hesiodo statuam in publico Constantinopolino gymnasio , quod Zeuxippi dicebatur , ex ære positam fuisse , intelligimus ex his Christodori versibus in lib. 5. Epigrammatum Græcorum ,

Ἡσιόδῳ δὲ Ἀσκραῖ ὁρηνάσιν εἶδετο μύσαις
Φθελγόμενῳ , χαλκὸν δὲ ἐβιάζετο θυάδι λύσῃ
Ἐνθεὸν ἰμείρων ἀνάγειν μέλῳ.

Quos Laurentius Gambara Brixianus ita in Latinum transtulit :

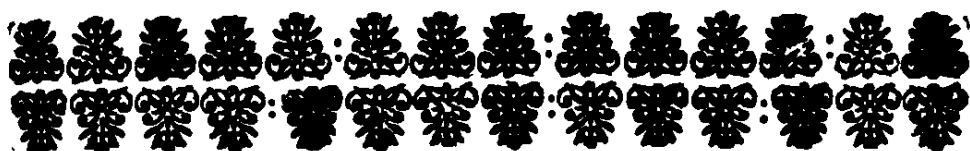
*Hesiodusque choros Ascræus stabat agrestes
Inter , Hamadryadum media sublimis in aula :
Ærea & effigies fundebat ad æthera carmen.*

Pausanias quoque in Bœoticis Hesiodo statuam æream à Thespiensibus in urbis foro positam fuisse scribit. qui & aliam Hesiodo statuam in templo Jovis Olympici collocatam narrat in rerum Eliacarum libro 1. De Hesiodo Velleius lib. 1. Hujus temporis æqualis Hesiodus fuit circa centum viginti annos distinctus

HESODI VITA.

ab Homeri ætate, vir perelegantis ingenii, & mol-
lissimâ dulcedine carminum memorabilis: otii quie-
tisque cupidissimus, ut tempore tanto viro, ita ope-
ris auctoritate proximus, qui vitavit ne in id, quod
Homerus, incideret; patriamque & parentes testa-
tus est; sed patriam, quia multatus ab ea erat, con-
tameliosissimè.

D E

HESIODI ÆTATE.

*Ex Johannis Gerhardi Vossii libro de
Poëtis Græcis cap. II.*

Sic statuimus nihil nunc antiquius habere Græcos
Poëmatis Homeri & Hesiodi, sed quando hi vixerint,
Veteres ipsi certant incerti. Hesiodum multo juniorem
Homero (*quem vixisse Olympiadum initio, vel paullò post,
Romuli nempe temporibus, paucis ante ostenderat*) Cicero
putavit. Uti & Porphyrius ac Solinus, quorum ille an-
nis c, hic cxxx post Homerum vixisse existimat. Alii
eo quod simplicior sit antiquiorem fuisse conjeçant.
Plurium verò opinio est fuisse æqualem. Ut Varro in
primo de Imaginibus, teste Agellio, Plutarchus V. Sym-
posiæcon & VII. Sapientum convivio, item Philostratus.
In eo dissensu ob plurium consensum, & quæ de
certamine Homeri ac Hesiodi prodita sunt, maluimus
nos aggregare iis, qui aliquo tempore simul vixisse exis-
timant. Non multum abit quod apud Cyrillum legas flo-
ruisse Hesiodum paullò ante primam Olympiadem, re-
gnante in Latio Proca Sylvio, vel quod alii floruisse di-
cunt Olymp. IV, ut est apud Eusebium in Chronicis.
Apud quem etiam legas ad præcedentem Olympiadem
floruisse tum Eumelum Poëtam, qui Bugoniam & Euro-
pam scripsit. Fuerint igitur & Hesiodus & Eumelus
æquales. Nec multum abit Tetztes, qui Hesiodum re-
fert ad Olymp. XI. Operæ verò est attendere ad id,
quod

DE HESIODI ÆTATE.

quod Hesiodus ipse scribat, suâ ætate Arcturum ἀρκτο-
 ρυχον in Bœotia exortum fuisse VIII. die Martii. unde
 Poëtæ hujus ætas in tantum, saltem possit colligi, ut
 error si quis sit saltem intra 70. annos sit constitutus,
 sicuti observat Jos. Scaliger in Eusebianis animadversio-
 nibus, num. MCCLV.

Εκ τῶν Σβίδα.

Ex Suida.

Ηΐσιος Κυμαῖος, νέος
 ὃς κρημιοθεῖς ὑπὸ τοῦ πα-
 τρός Δίος, καὶ μητρός Πυ-
 κιμήδης, ἐν Ἀσκη τῆς
 Βοιωτίας. Γενεαλογεῖται ὅτι εἶ-
 ναι τοῦ Δίος τοῦ Ἀμπελίδου τοῦ
 Μελανώπιδος. ὃν φασὶ πνεῖν τοῦ
 Ὀμήρου πατρὸς εἶναι πάπ-
 πον, ὡς ἀνεψιάδην εἶναι
 Ἡσίοδος τὸν Ὀμηρον. ἐκάπερον
 ὃς ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντοῦ κατέ-
 γοται. ποιήματα ὃς αὐτῶν ταῦ-
 τα, Θεογονία, Ἔργα καὶ
 Ἡμέραι, Ἀσπίς, Γυναι-
 κῶν κατάλογος ἐν βιβλίοις
 ἐπὶ πικύδου εἰς Βάτρε-
 χόν πνα ἐρώμενον αὐτῶν. Πε-
 ρὶ τῶν Ἰδαίων Δακτύλων. καὶ
 ἄλλα πολλὰ. Ἐπελύθησε ὃς
 ἐπιξενωθείς παρ' Ἀντίφω καὶ
 Κριμύων· οἱ νύκτωρ δόξαντες
 ἀναιρεῖν Φθορέα ἀδελφῆς ἐ-
 αὐτῶν, ἀνείλον τὸν Ἡσίοδον
 ἄκοντες. ὡς ὃς καὶ Ὀμήρου
 κατὰ πνας πρεσβύτερος. καὶ
 Homero, ut quibuldam videtur, antiquior. Alii eadem

Hesiodus Cumæus. Ce-
 terum à patre Dio &
 Pycimede ejus matre, in
 Ascra, translatus eò, vixit.
 Genus ac familiam illius ab
 Ampelide Dio, Melanopi
 filio deducunt. Quem non-
 nulli Homeri abavum fuisse
 volunt. Ut Hesiodi conso-
 brini filius fuerit Homerus.
 Utrumque autem ab Atlan-
 te volunt oriundum esse.
 Ejus autem hæc sunt poë-
 mata: Opera & Dies, Scu-
 tum, Mulierum Catalogus,
 libris quinque. Epicedium
 Batrachi, quem in deliciis
 habuit. De Dactylis Idæis.
 Alia item multa. Obiit au-
 tem, cum ad Antiphum &
 Ctimenum hospes divertis-
 set. Qui cum noctu sororis
 suæ Itapratorem tollere se
 existimarent, Hesiodum
 ignari sustulere. Fuit autem
 tempe-

DE HESIODI ÆTATE.

tempestate vixisse autumant. Porphyrius, & alii, centum omnino post annis floruisse tradunt.

ἢ ἄλλως, σύγχερον. Πορ-
φύριος καὶ ἄλλοι πλεῖστοι
νέωτερον ἑκατὸν ἐνιαυτῶν οὐδέ-
ζουσιν.

*Ex Halicarnassensi
Dionysio.*

Ἐκ τῶν Διονυσίου τῶ
Ἀλικαρνασέως.

Hesiodo autem magna voluptatis fuit cura, tum æquabilem dictionem accuratamque amat compositionem.

Ἡσίοδος μὲν γὰρ ἐφρόν-
ησεν ἡδονῆς, καὶ ὄνο-
μάτων λειότητι, καὶ συν-
θέσεως ἐμμελῆς.

Velleius Paterculus Hist. lib. i.

Hujus temporis æqualis Hesiodus fuit, circa cxx. annos distinctus ab Homeri ætate, vir perelegantis ingenii, & mollissimâ dulcedine carminum memorabilis, otii quietisque cupidissimus. ut tempore tanto viro, ita operis auctoritate proximus. qui vitavit, ne in id, quod Homerus, incideret: patriamque & parentes testatus est. Sed patriam, quia multatus ab ea erat, contumeliosissimè.

Fabius lib. x.

Rarò assurgit Hesiodus, magnaque pars ejus in nominibus est occupata. tamen utiles circa præcepta sententiæ, lenitasque verborum & expositionis probabilis: daturque ei palma in illo mediocri genere dicendi.

DE HESIODI ÆTATE.

Ἀλκαίῃ εἰς τὸ αὐτόν.

Λοκρείδῃ ἐν νέμῃ σπιερῷ νέκῳ Ἡσιόδοιο
Νύμφαι κρηνιάδων λῆσαν δ' αὖτ' ὀφειτέρων,
καὶ τάφον ὑψώσαντο. γάλακτι δ' ἡ πιμμένη αἰγῶν
Ἑρράναν, ξανθῷ μιξάμενοι μέλιτι.
τοῖον γὰρ ἢ γῆρι ἀπέπνεεν, ἐνέα Μυσῶν
ὅς περ' ἔβουε καθαρῶν γαστέρι λιβάδων.

ΗΣΙΟΔΟΥ

ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ

ΘΕΟΓΟΝΙΑ

HESIODI

A S C R Æ I

THEOGONIA.

N O T U L Æ

I N

THEOGONIAM

HESIODI.

Θεογονία] Sic inscribitur descriptio generationis Deorum; nimirum, γέννητῶν, nam erant alii ἀγέννητοι, ut docet *Hesiodus*, ab initio Poëmaris. Dicitur *Abaris* Hyperboreus vates, scripsisse Θεογονίαν καταλογαδῶ, pro sâ oratione Generationem Deorum; quod fortè additur, discriminis causâ, ne Hesiodea intelligeretur. Vide *Suidam*, in *Abaris*. Si *Herodoto* credimus, *Homerus* & *Hesiodus* inventores fuere Theogoniæ, antea Græcis ignotæ. Sic enim loquitur Lib. II. c. 53. Ὅθεν δὲ ἐγώ τετο ἕκαστος τῶν θεῶν, εἴτε αἰεὶ ἦσαν πάντες, ὁμοῖοί τε πνὲς τὰ εἶδεα, σὺν ἡπιστάτω μέχερ ἔπρωτον τε καὶ χθὲς, ὡς εἰπὲν λόγῳ. Ἡσίοδον γὰρ καὶ Ὀμηρον ἡλικίῳ πατρὸς ἡμετέρου ἐπεσι δοκέω μὲν πρεσβυτέρους γνέσθαι, καὶ ἔπλεον. Οὗτοι δὲ εἰσι οἱ ποιήσαντες ΘΕΟΓΟΝΙΗΝ ἔλθῃσι, καὶ τοῖσι θεοῖσι τὰς ἐπωνυμίας δόντες, καὶ πρῶτος τε καὶ τεχνὰς διελόντες, καὶ εἶδεα αὐτῶν σημήναντες: Unde autem singuli Deorum exstiterint, anve cuncti semper fuissent, aut quâ specie, hætenus ignoratum fuerat, nisi nuper atque heri, ut sic dicam. Nam *Hesiodus* atque *Homerus* (quos quadringentis non amplius annis ante me opinor fuisse) finxerunt Græcis Theogoniam, Diis cognominibus datis, divisisque honoribus & artibus inter illos, & descriptis illorum formis. At ubique *Homerus* & *Hesiodus* quasi jam nota illa describunt, nec videntur ornasse nisi circumstantiis nonnullis. Sanè numquam homines aliter de Diis sentientes eos tulissent talia de iis blaterantes, qualia habent. Vide ad γ 211. Interim liquet ex hisce verbis Theogoniam verè esse Hesiodi, quamvis nonnulli dubitarint, ut docet *Pausanias* in Boeoticis, sive Lib. IX. p. 581.

ΗΕΣΙΟΔΟΥ ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ

ΘΕΟΓΟΝΙΑ

Μουσάων Ἑλικωνιάδων ἀρχώμεθ' αἰεῖδεν,
 Αἰθ' Ἑλικῶν ἔχουσιν ὄρεα μέγα τε ζάφροντα,
 Καί τε πρὶ κρήνῳ ἰοιδέα πρὸς ἀπαλοῖσιν
 ὄρχονται, ἣ βωμόν ἑρμῶν ἐκ Κρονίων ἔσται,
 Καί τε λοεσσάμεναι τέρενα χροῖα Περμησσοῖο,
 Ἡ Ἰππωκλέως; ἣ Ὀλμειῶν ζαφροῖο,
 Ἀκροτάτῳ Ἑλικῶνι χορὰς ἐνεποιήσαντο;
 Καλὰς, ἱμερόεντας ἐπερρώσαντο ἥ ποσσιν;
 Ἐνθεν ἀπορρύνεσθαι, κεκαλυμμένα ἤματα πάντα;

NOTE IN HESIODUM.

Vers. 1. Μουσάων Ἑλικωνιάδων ἀρχώμεθ' αἰεῖδεν] Priores centum quindecim versus sunt suppositi. Theogonia incipit versu 116. Ἡ πρὶ κρήνῳ ἀπαλοῖσιν ὄρχονται &c. Guicetus.

1. Ἑλικωνιάδων] Rectè vetus Schollastes patrias Musas à Boceto vate invocari observat. Helicon mons fuit Bocetiae, ita dictus à Phoenicio *bhalik* ῥήγη aut ῥήλη *bhalikon*, quæ vox montem altum sonat. Vide Sam. Bochartum Lib. 1. Chanaanis, Cap. xvi. ubi ostendit plenam fuisse Bocetiam & colonis & nominibus Phoeniciis. Clericus.

2. Ζάφροντα] Divinissimum montem vocat, propter numerum Deorum, qui in eo versabantur; quales Musæ, Oreades, Dryades, Naiades &c. Infra γ. 129. vocat

ἕρμα μακρὰ θεῶν χαλκίαις σιμύλαις
 Νυμφῶν.

Longos montes Dearum grata habitacula Nympharum. Clericus.

3. Ἰοιδέα] Malim *μαλάνυδρον* interpretari, *ἀπὸ τοῦ ἰσ* ferrugine, quia eo epitheto significatur copia aquæ; quæ non est *ιοιδής*, nisi sit profunda, ac proinde copiosa, & perennis, quæ laus est fontis. Ideò *Ἡ μενὺς*, & post eum *Hesiodus* vocant *ιοιδέα πόντον*, id est, profundum. Ideò Poëtæ Latini *caruleos* fontes vocant, ut *carula Liriope* dicitur Ovidio Metam. III. Confirmatur hæc interpretatio, ipsâ significatione propriâ vocis, quæ significat quod habet *ἰδόν*, seu *speciem* *ἰδ.*

HESIODI ASCRÆI DEORUM GENERATIO.

A Musis Heliconiadibus incipiamus canere,
 Quæ Heliconis habitant montem, magnûmque divinûmque:
 Et circa fontem cæruleum pedibus tene is
 Saltant, aramque præpotentis Saturnii,
 Atque ablutæ tenero corpore aquâ Permessi,
 Aut Hippocrenes, aut Olmii sacri,
 Summo in Helicone choreas ducere solent,
 Pulchras, amabiles, vehementerque tripudiare pedibus:
 Inde concitata, velata aëre multo,

18. Non potest autem dici fons speciem habere floris, licet sit floribus cinctus; sed rectè dicitur habere speciem ferruginosam, ad colorem quod attinet. *Clericus.*

4. Καὶ βαρυὶ ἱερῶν Κερύων.] Non modò in altaribus sacra faciebant, in honorem Deorum, sed & circa illa choreas agitabant. Vide not. ad Exod. C. XXXII, 6. *Clericus.*

5. Λοισάδην τῆς ἑστῆς Περμεσσοῦ] Εἰς αὐτὴν τὸ εἶναι δὲ. *Grietus.*

5. Περμεσσοῦ] Intellige ὕδωρ, aquâ, quod in versione exprimentum fuit. Permessus est Phœniciè פֶּרְמֶסֶס pbeer-metso, hoc est, puteus aut fons purus, nam Radix פֶּרְמֶסֶס hanc significationem obtinet, apud Arabas. Commodior hæc visa derivatio, quàm Bocharti פֶּרְמֶסֶס beer-metso, fons processus, nempe, aquarum. Fons est, aut fluvio-lus ex Helicone profluens, & qui cum Olmio confluit in Copaidem lacum. Vide Strabonem Lib. IX. *Clericus.*

6. Ἰππωκλήν] Phœniciè dixeris, ut rectè Bochartus, eodem loco, הַפְּהִיגְרָן happhigran, quod fontem erumpentem sonat, & corruptum in Hippocrenen, ortum fecit fabulæ, quasi esset κλέη ἵππου fons equi, seu ab equo excitatus. *Clericus.*

Οἰμῶν] Phœniciâ voce, חֹל מַיִם hhol-majo, dulcis aquis, eodem conjectore Divinus dicitur, propter memoratam rationem, cum de Helicone sermo esset, ad γ. 2. *Clericus.*

8. Ἐπὶ ῥά σποντο δὲ πρὸς αὐτὸν] hoc est, ἀρχήσαντο. inceserunt, processerunt & similiter. *Grietus.*

Ἐννύχια σείχον, περικαλλέα δοσαν ἱῆσαι,
 Τῖμιν' ὅσκι Δία τ' αἰγίοχον, ἢ πότνιαν Ἡῖρην,
 Ἀργεῖν, χρυσέοισι πεδίλοις ἐμβεβαῖαν,
 Κέρην τ' Αἰγίοχοιο Διὸς γλαυκῶπιν Ἀθήνην,
 Φοῖβόν τ' Ἀπόλλωνα, ἢ Ἄρτεμιν ἰοχέαιραν,
 Ἡδὲ Ποσειδάωνα γαιήοχον, ἐννοσίγαιον,
 Καὶ Θέμιν αἰδοίην, ἐλικεβλέφαρ' ἢ Ἀφροδίτην,
 Ἡῖω πε χρυσοσέφανον, καλλὴν πε Διώνην,
 Ἡῶ τ', Ἡελίον πε μέγαν, λαμπρὰν τε Σελήνην,
 Ἀήτω τ', Ἰάπετόν πε, ἰδὲ Κρόνον αἰκυλομήτην,
 Γαῖάν τ', Ὠκεανόν πε μέγαν, ἢ Νύκτα μέλαιναν·
 Ἀλλων τ' Ἀθανάτων ἱερὸν γῆϋ αἰὲν ἑόντων.
 Αἴνυ' ποθ' Ἡσίοδον καλλὴν ἐδίδαξαν αἰοιδῶν,
 Ἄρνας ποιμαίνονθ' ἑλικῶν ὑπὸ Ζαφείοιο.
 Τόνδε δὲ με πρῶτα θεαὶ πρὸς μῦθον ἔειπαν
 Μῦσαι Ὀλυμπιάδες, κῆραι Διὸς Αἰγίοχοιο.
 Ποιμένες ἀγραυλοὶ, κακ' ἐλέγχεα, γαστέρες οἷον,
 Ἰδμεν ψεύδεα πολλὰ λέγειν ἐτύμοισιν ὁμοῖα·
 Ἰδμεν δὲ ὅτ' ἐθέλωμεν ἀληθέα μυθήσασθαι.
 Ὡς ἔφασαν κῆραι μεγάλη Διὸς δ' ἤϊετο.
 Καὶ μοι σῆπ' ἔρον, δάφνης ἐρμηλέ' ὄζον,

10. Ἐννύχια] Ne videantur à mortalibus, vel potius ne patefceret mendacium Poëtæ, cui objici poterat numquam conspectas. Eadem de causa, collocat eas in summo Helicone, ubi nemo pernoctabat. Clericus.

11. Δία τ' Αἰγίοχον] Suo loco dicemus quare ita vocetur Jupiter, ut & quæ de Musis, aliisque Numinibus dicenda videbuntur, ubi loquetur Poëta de eorum natalibus. Clericus.

16. Ἐλικεβλέφαρον τ' Ἀφροδίτην] Arcuatis superciliis. Guictus.

16. Ἐλικεβλέφαρον] Volubilibus palpebris, id est, patam, ut Venerem vocabant Latini. Lasciviz est indicium nictare frequenter, & signum amantium. Clericus.

23. Καλλὴν ἐδίδαξαν αἰοιδῶν] Vide versum 660. ἔργων. Guictus.

26. Κακ' ἐλέγχεα] Gratulatur sibi Poëta, quod, cum Musæ ipsum primùm alloquerentur, convicijs usq; sint, quod est primænx simplicitatis. Clericus.

27. Ἰδμεν ψεύδεα πολλὰ λέγειν ἐτύμοισιν ὁμοῖα] Deabus mendacia tribuere est etiam antiquissimi ævi, quo Deos vix meliores hominibus fingebant; quia omnes Dii, qui maximè colebantur, fuerant homines, ut postea videbitur. Clericus.

Noctu incedunt, perpulchram vocem emittentes,
 Celebrantes Iovémque agida tenentem, & venerandam Iunonem
 Argivam, aureis calceamentis incedentem:
 Filiámque Ægióchi Iovis, caruleos oculos habentem Minervam:
 Phæbúmque Apollinem, & Dianam sagittis gaudentem,
 Atque Neptunum terram continentem, terra motorem,
 Et Themín venerandam, & blandis oculis Venerem,
 Hebénque aureâ coronâ decoram, formosámque Dionen,
 Aurorámque, Solémque magnum, splendidámque Lunam,
 Latonámque, Iapetumque, ac Saturnum versipellem,
 Terrámque, Oceanúmque vastum, & Noctem atram:
 Aliorúmque immortalium sacrum genus semper existentium.
 Quæ olim Hesiódum pulchrum docuerunt carmen,
 Agnos pascentem Helicone sub divino.
 Hoc autem me primùm Dea sermone compellarunt,
 Musæ Olympiades, filia Iovis Ægióchi:

Pastores sub dio manentes, mala probra, ventres solúm,
 Scimus mendacia multa dicere veris similia:
 Scimus etiam, quando voluerimus, vera loqui.
 Sic dixerunt filia Iovis magni veridicæ,
 Et mihi sceptrum dederunt, lauri perviridis ramum,

29. Ἀερίπτοι] Diserta. Guietus.

30. Καί μοι σῆπ' ἔγ' ἴδον, δάφνης ἱερῆς ῥαυτὸν ἔχειν] E'δον pro ἴδον.
 Rhapsodi ramum lauri tenebant recitantes. Vide Lucianum in Dia-
 logo cum Hesiodo p. 659. Guietus.

30. Καί μοι σῆπ' ἔγ' ἴδον, δάφνης ἱερῆς ῥαυτὸν ἔχειν] Scholiastes post-
 quam dixit *Heliconem* πολύδαφνον esse, & laurum æquè potuisse esse
 donum Apollinis, ac Musarum, quæ ad rem non multum faciunt,
 veram ejus rationem reddit hisce verbis: . παρὸν ἡ δάφνη εὐεργετὶς τοῖς
 τοῖς ἐοθυσιασμένους. Σοφοκλῆς ἐν Κασσάνδρᾳ· δάφνην φατοῖν ὁδὸν πλείστον σώ-
 ματι. καὶ Λυκόφρον· δάφνην φατοῖν φοβεῖσθαι ἐλαφίων ἔπα. καὶ τὰ ποιήματα
 δὲ μὴ θεῶν ἐμπόδους εἶναι: quia laurus efficax est ad affatus crean-
 dos. Sophocles in *Cassandra*: Cum comedisset laurum, dentes instar
 ferræ in ore concutiebant. Et Lycophrón: cum laurum comedisset, va-
 ticipinabatur emittens vocem è gutture. Certè Poëmata Dei afflatu sunt
 effusa. Sequentia verba rem dubiam esse non patiuntur. Cum ergo
 Laurum sibi traditam dicit Hesiodus à Musis sèque ab iis afflatum, perin-
 de est ac si facultatem poëticam sibi ab illis concessam diceret. Quam
 in rem, paucula ex Claud. Salmasio hîc apponemus. Sic ille in *Solini*

8. H E S I O D I
 Δρέψαδ' ἤγητόν. ἐνέπνυον δέ μοι αὐδῶν
 Θείων, ὥστε κλύοιμι τὰ τ' ἐσόμενα, πρὸ τ' ἰόντα.
 Καί με κέλευθ' ὑμνεῖν μακάρων γένος αἰὲν ἰόντων,
 Σφᾶς δ' αὐταὶ πρῶτόν τε καὶ ὕστερον αἰὲν αἰεῖδεν.
 Ἀλλὰ ἤ μοι ταῦτα περὶ δρυὸς ἢ περὶ πέτρης;

35

Polyhistora p. 609. ubi postquam multis ostendit ῥαψῶδ' dictos fuisse
 ἅπ' ἑκάστην τῶν ῥαψῶδων, quod veluti consueverunt varias partes Poëtarum,
 quas canebant, non ἅπ' ἑκάστην, addit: „Antequam mos ille ῥα-
 „ψῶδ' aliena carmina natus ac notus esset, auctores ipsi ac Poëtæ
 „hymnos & alia carmina in honorem Deorum à se composita sic pro-
 „nunciare consueverant, cum virga è lauru in manibus. Diceban-
 „tur ἐπὶ ῥαψῶδ' ἄδον. Pausanias pag. 586. Lib. IX. seu Boeoticis de He-
 „siodo, qui cum cithara pictus erat: ἔδιν τοι Ἡσίοδον οἰκίαν φέρμεν.
 „ἦ ἄλλ' ἢ δὴ καὶ ἐξ αὐτῶν ἔ' ἱππῶν ὅτι ἐπὶ ῥαψῶδ' διάφνης ἦδ' : nequaquam
 fuit proprium Hesiodo gestamen; manifestum enim est, etiam ex ipsis ejus
 versibus, eum ad lauri ramum cecinisse. „Intelligit hos versus ex
 „Theogonia, Καί μοι σκῆπτρον &c. Traditum sibi à Musis ex lauri
 „ramo baculum dicit. Tamquam vati futurorum præscio, non tam-
 „quam Poëtæ, datum possumus interpretari, propter illa, ὥστε κλύοι-
 „μι πᾶς ἐσόμενα πρὸ τ' ἰόντα. Sed Poëtica erat conjuncta cum affla-
 tu, non minùs ac vaticinandi facultas; imò non erat sine vaticina-
 tione, cum non possent scire Poëtæ gesta apud Deos, aut clam apud
 homines, aut ante omnem hominum memoriam; vel potius fingere
 se ea scire, nisi simul afflatum simularent. Pergit Salmasius: „Lau-
 „rum gestabant & admocebant, qui vaticinandi scientiâ callere vo-
 „lebant, unde Διφροδάρι vates. Asclepiades, in statuam Homeri:

„ Καί σοι κρηπίτῃλοι ἱρυσσάμεναι περὶ πάντας
 „ ὦρεσσιν διάφνης ἱερὸν ἀκρεῖμενα.

Fallitur, ut sæpè Critici, qui non significant unde depromserint quæ
 dicunt. Epigramma est in statuam Hesiodi, quod legitur Lib. IV. An-
 thologizæ, p. 368. Ed. H. Stephani. Integrum ita habet:

Αἰταὶ ποιμαίνοντες μισσημέναι μῆλ' αἰ Μῦσαι
 Ἐδραν ἐν κρηναῖς ἔρπον, Ἡσίοδον.
 Καί σοι κρηπίτῃλοι ἱρυσσάμεναι περὶ πάντας
 ὦρεσσιν διάφνης ἱερὸν ἀκρεῖμενα.
 Δῶκαν δὲ κρήνης Ἐλικωνίδος ἱερὸν ὕδωρ.
 Τὸ πρῶτον πᾶσι παρέδωκεν ἱερὸν ὄνυξ.
 Οὐδ' οὐ κρησάμενος μακάρων γένος, ἔρξατο μολπαῖς,
 Καὶ γένος ἀρχαίων ἱερῶν ἡδίων.

Ipsa pascentem meridie pves Musa viderunt te in asperis montibus, He-
 siodo; & tibi pulchra folia habentem decerpentes omnes porrexerunt lauri
 sacrum ramum. Dederunt verò fontis Heliconis divinam aquam, quam
 volucris equi prius erupit ungula. Quà tu satiatu beatorum genus, &
 res gestas canibus, & genus præscriptum descripsisti juvenum. Sed audia-
 mus

*Decerpere mirandum. inspirarunt autem mihi vocem
Drvinam, ita ut scirem tam futura quàm præterita.
Et me jubebant celebrare beatorum genus sempiternorum,
Se verò primò & postremò semper decantare.
Sed quò mihi hæc circa quercum, aut circa petram?*

mus *Salmasium*: „*Pausanias* de virga laurea accepit, cum qua *Ve-*
„*teres Poëtæ* carmina sua recitabant. Quem morem etiam postea
„*ῥαψῳδοὶ* imitati sunt, qui aliena pronunciarunt. Nam & hi virgam è
„*lauro* tenebant, cum carmina recitarent ex aliquo Poëta. Cetera apud
ipsum legentur. *Clericus*.

32. Θείω, ὥς τι κλύομαι τὴν τ' ἰσοῦμαι, ὡς τ' ἴοντα] *Nothum.*
Guietus.

32. Τὰ τ' ἰσοῦμαι ὡς τ' ἴοντα] Poëtice, nempe, est *μαντεύας*
genus, unde Poëtæ Latinis *Vates*. Utinam exstaret integer Liber VII.
Strabonis! Aliquid hac de re haberemus, in descriptione Pieriæ, cum
legamus in excerptis, quo loco de hac regione egerat, ἐν τῇ παλαιᾷ,
οἱ μῦνταις καὶ μουσικῶν ἀρχαῖς: olim *vates exercuisse & musicam*. *Cle-*
ricus.

34. Σφᾶς δ' αὐτὴς πρῶτον δὲ καὶ ὑστερὶ αὐτὴν αἰεῖδω] *Imitatus Horatius*
Lib. I. Ep. I.

*Primâ dicte mihi, summâ dicende Camœnâ,
Macenas &c.* *Clericus*.

35. Ἀλλὰ τί μοι πῦνται ὡς δρυὶν ἢ ὡς πέτρῳ] Hoc est, ὡς τὰ δρυὶν
καὶ πέτρῳ, subintellige λέγεται. *Guietus*.

35. Ἀλλὰ τί μοι πῦνται ὡς δρυὶν ἢ ὡς πέτρῳ;] Hoc est, quid hæc
ad rem, quam aggressus sum? ut recte Scholiastes. *Homerus* paullò
aliter hanc *Parœmiam* profert *Iliad.* X. γ. 126. ubi *Hector* de inani-
bus sermonibus, quos *Achillem* laturum non fuisse, si ad eum adif-
set, suspicatur:

Οὐ μὲρ πως νῦν ἐστὶν δρυὶς, ἢ δρυὶς πέτρης.

Τῷ οὐκ ἐξιδραμῇ, ἀπὶ παρθένῳ ἡθιός τι,

Παρθένῳ ἡθιός τι οὐκ ἐξιδραμῇ ἀλόχοισιν.

Non quidem ullo modo nunc licet, à quercu, neque à petrâ cum hoc confa-
bulari, ut virgo & adolescens, virgo, inquam, & adolescens, confabu-
lantur. Volunt Scholiastæ ortam loquutionem ex veteri fabula, quâ
homines ex lapidibus aut quercubus nati ferebantur, & quæ pueris
sermone præbebat, adeoque inanes sermones signari. At non video
quâ loci *Hesiodi* hinc possit explicari, cujus sensus est is quem dixi-
mus. Crediderim potius petitum adagionem ex iis, qui aggressi mon-
tem, aut sylvam describere, ad alia divagarentur, quæ à scopo aber-
rarent. Est tamen alius locus *Homeri*, ex quo sententiæ suæ confir-
mationem petere posse primo intuitu videntur. *Odyssiæ* γ. γ. 163
cum rogasset *Penelope* *Ulysssem*, quem non agnoscebat, unde esset,
addit:

Τῶν, Μυσίων δρχώμεθα, τὰ Διὶ πατρὶ
 ὕμνοισι πέμπσι μέγαν νόον ἐντὸς Ὀλύμπου,
 Εἰρόσσι, τὰ τ' ἰόντα, τὰ τ' ἐσόμενα, πρὸτ' ἰόντα,
 Φωνὴ ὁμῆροισι· τῷ δ' ἀκάμα! θεὸν ῥέει ἀνδρῶν
 ἔκ σμαίων ἡδεῖα. γελᾷ δέ τε δώματα πατρὸς.
 Ζηνὸς ἐρεγδ' ἔποιε, θεῶν ὅππῃ λειοέεσσι
 Σκιδναμένη. ἡχῇ δ' ἡ κάρη νιφόεν! θεὸν Ὀλύμπου,
 Δώματα ἀθανάτων. αἳ δ' ἄμβροτον ὄσαν ἰεῖσαι,
 Θεῶν γὰρ αἰδοῖον πρῶτον κλείουσιν ἀοιδῇ
 Ἐξ δρχῆς, ἔς Γαῖαν καὶ Οὐρανὸν ὄρουσ' ἔκκτον,
 Οἷτ' ἐκ τῷ ἐχθρόντο θεοί, δωτῆρες ἑαίων.

40

45

Οὐ γὰρ ἀπὸ δρυὸς ἵσσι πυλαιφάτω, καὶ ἀπὸ πίπτει.

Non es enim à vetere quercu, aut à petra. Quibus in verbis, Homerus alludit ad memoratam fabulam; sed is sensus neque alteri loco Homeri, neque versui Hesiodi aptari potest. Clericus.

36. Τῶν Μυσίων δρχώμεθα] Τὸ τῶν hic age, agendum significare videtur. Sed hic omnino scribendum videtur, τῶν Μυσίων δρχώμεθα. hoc est, ἀπὸ τῶν Μυσίων δρχώμεθα. Hesych. τῶν ἀπὸ τῶν. Hunc locum respexisse videtur. Gaietius.

39. Ὀμῆροισι] Συμφωνῶσαι. ex ὁμῶς & ὄρω ὁμῶς compositum videtur. Unde ὁμῶς, hoc est, concordo, συμφωνῶ. Hesych. ὁμῶς, ὁμῶς, συμφωνῶς. Sed τὸ ὁμῶς simplex videtur. Ab ὁμῶς, ὁμῶς, ὁμῶς. quare & τὸ ὁμῶς unde ὁμῶς συμφωνῶ simplex fuerit fortè. Hesych. ὁμῶς, ὁμῶς, ὁμῶς λέγουσαι. &c. Gaietius.

39. Ὀμῆροισι] Hesychius: ὁμῶς, συμφωνῶν. Ὀμῶς, τὸ συμβολῆσαι ὁμῶς, ὁμῶς λέγουσαι. Ὀμῶς, ὁμῶς εἰς μῶς (i. εἰς μῶς) συμφωνῶν, hoc est, concinere, ex ὁμῶς simul & εἰς, dico. Hinc credibile est nomen factum Ὀμῶς, qui postquam carminibus suis innotuisset, non amplius Melesigenes, sed concentos, quasi Musarum, dictus est. Nomen ei inditum fuerat Melesigeni, à fluvio Melete, qui non procul à Cumis Æolicis fluit, & ad quem eum mater Critheis pepererat, ut docet Herodotus, in ejus vita, Cap. III. Idem oculorum usum amisisse eum narrat, Cap. VII. & propterea Linguā Cumicā Cap. XIII. Ὀμῶς dictum, id est, cecum. At vehementer suspicor opinionem de cæcitate Homeri fictam à Cumicis, quod nomen ejus perperam ex Lingua sua interpretarentur; solent enim Græci, ex nominibus perperam intellectis, historiolas fingere, ut vel ex nomine Hippocrenes, de quo diximus, colligere est. Profectò multò verisimilius est, tantum Poëtæ cognomen ex arte adeptum esse, quàm ex infortunio. Clericus.

40. Γελᾷ δέ τε δώματα πατρὸς] Hoc est, summā voluptate afficitur cœli regia. Poëtæ passim & dolorem, & gaudium tribuunt rebus

O tu, à Musis ordiamur, quæ Iovi patri
Canendo oblectant magnum animum in Olympo,
Memorantes, & præsentia, & futura, & præterita,
Voce concinentes. illarum verò indefessa fuit vox
Ab ore suavis. ridet autem domus patris
Iovis valde tonantis, Dearum voce suavi
Dispersâ. resonat verò vertex nivosi Olympi,
Domus immortalium. hæc verò immortalem vocem emittentes,
Deorum genus venerandum in primis celebrant cantilenâ
Ab exordio, quos Tellus & Cælum latum genuerunt,
Quique ex his prognati sunt Dii, datores bonorum.

bus inanimis, ut significant maximam esse rationem dolendi, aut
lætandi, & quæ vel ipsa inanima, ut solet dici, movere possit.
Theognis initio, cum alia de Apollinis natalibus dixisset, hæc habet:

ἐλάκασε δὲ γαῖα πολίην,
Γήνησεν δὲ βαδὺς πάντος αἰλὸς πολίης.

Risit magna terra. Lucretius ad Venerem Lib. I. v. 8.

tibi suaves dadala tellus

Submittit flores, tibi RIDENT æquora ponti.

Ad quem versum, vide quæ collegit Dicu. Lambinus. Clericus.

44. Θιῶν γένος, καὶ πᾶσι ἐξῆς] Probè animadvertendum hîc signari
tria genera rerum, I. Terram & Cælum, quæ ante omnes Deos,
qui Hesiodi ævo maximi habebantur, fuerant: II. Deos ex hisce ge-
nitos, οἳ τ' ἐκ τ' ἐξῆς τοῖς θεοῖς ἀντὶ τῆς γαῖας, qui Dii ex hisce geniti sunt
datores bonorum, quos enumerat à v. 116. ad 155. Hi dicuntur ab
Hesiodo Dii, quòd nomen denegatur Cælo & Terræ. sùntque veluti
prior Deorum ætas: III. Altera est filiorum Saturni, quos signifi-
cat hoc versu Hesiodus: Διὸς παῖδες αὐτὴν Ζῆνα, Θιῶν πάντες ἅδ' καὶ ἀνδρῶν,
hoc est, secundo loco Jovem, qui est Rex Deorum, qui nunc potissi-
mùm coluntur, & hominum. Qui vivebant Hesiodi ævo, & superio-
ribus aliquot ætatibus, duplicem hunc dumtaxat ordinem Deorum
norant, hoc est, hominum in Deorum numerum post mortem re-
latorum; si altiùs originem eorum repeterent, nihil antiquius repe-
riebant, quàm Cælum & Terram, hisque vetustius Chaos, nec ul-
trà progrediebantur. Notio Dei horum conditoris usque adèd obscu-
rata erat, ut de eo prorsus tacerent; aut etiam, si quæ ejus evanida
vestigia in eorum animis hæserant, ea miscebantur, cum iis quæ vul-
gò de Jove & æqualibus illi Deis ferebantur. Quæ omnia, in sequen-
tibus, explicatione ipsâ involucrorum Poëticorum, evolventur & ob
oculos ponentur. Clericus.

46. Οἳ ἐκ τ' ἐξῆς τοῖς θεοῖς ἀντὶ τῆς γαῖας, qui Dii ex hisce geniti sunt
datores bonorum, quos enumerat à v. 116. ad 155. Hi dicuntur ab
Hesiodo Dii, quòd nomen denegatur Cælo & Terræ. sùntque veluti
prior Deorum ætas: III. Altera est filiorum Saturni, quos signifi-
cat hoc versu Hesiodus: Διὸς παῖδες αὐτὴν Ζῆνα, Θιῶν πάντες ἅδ' καὶ ἀνδρῶν,
hoc est, secundo loco Jovem, qui est Rex Deorum, qui nunc potissi-
mùm coluntur, & hominum. Qui vivebant Hesiodi ævo, & superio-
ribus aliquot ætatibus, duplicem hunc dumtaxat ordinem Deorum
norant, hoc est, hominum in Deorum numerum post mortem re-
latorum; si altiùs originem eorum repeterent, nihil antiquius repe-
riebant, quàm Cælum & Terram, hisque vetustius Chaos, nec ul-
trà progrediebantur. Notio Dei horum conditoris usque adèd obscu-
rata erat, ut de eo prorsus tacerent; aut etiam, si quæ ejus evanida
vestigia in eorum animis hæserant, ea miscebantur, cum iis quæ vul-
gò de Jove & æqualibus illi Deis ferebantur. Quæ omnia, in sequen-
tibus, explicatione ipsâ involucrorum Poëticorum, evolventur & ob
oculos ponentur. Clericus.

Δούπερον αὖτε Ζῆνα, θεῶν πατέρ' ἠδὲ καὶ ἀνδρῶν,
 Ἀρχόμεναι δ' ὑμνοῦσι θεαί, λήγασαί τ' αἰοιδῆς,
 Ὅσων φέρειν ἔστι θεῶν, κρατεῖ τε μέγιστος.
 Αὖθις δ' ἀνθρώπων τε γένος, κρατερῶν τε γιγάντων
 Ὑμνοῦσαι, τέρπασσι Διὸς νόον ἐντὸς Ὀλύμπου,
 Μῦσαι Ὀλυμπιάδες, καὶ Διὸς αἰγιόχοιο,
 Τὰς ἐν Πιερίῃ Κερνίδη τέκε παῖρ' ἐμὴ γείναται
 Μνημοσύνη. γαυροῖσιν Ἐλδὸς ἡρ' ἐμὴ μεδέεσσαι,

50

47. Δούπερον αὖτε Ζῆνα] Subintellige κλείουσι. *Guilemus.*

48. Ἀρχόμεναι δ' ὑμνοῦσι θεαί, λήγασαί τ' αἰοιδῆς] Νόον. scribend. λήγασαί τ' αἰοιδῆς. dicentes, subintellige quàm sit præstantissimus &c. *Guilemus.*

52. Μῦσαι] Primum videndum quæ sint *Musæ*, dein à quibus progenitæ. Ex descriptionibus cum omnium reliquorum Poëtarum, tum etiam *Hesiodi*, colligere est Musas invenisse Eloquentiam ac Musicam, artesque quæ elegantiores habentur. Ut solius *Hesiodi* testimoniis utamur, ex argumentum non verum modò, sed etiam fictum omnium orationum, cominisci poterant. Sic enim eum alloquuntur γ. 27. hujus Poëmatis.

Ἰδὼν ψεύδαι πολλὰ λέγειν ἐτύμοισιν ὁμοίαι,

Ἰδὼν δ' αὖτ' ἐθέλων μὲν ἀληθεία μυθήσασθαι

Scimus multa falsa veris similia, scimus et quando volumus vera dicere. Ait γ. 60. fuisse novem puellas:

——— ἧσιν αἰοιδῆ

Μέμβροται, ἐν γένεσσι ἀκαθὰ θυμὸν ἱχέουσαι,

quibus cantio et di est et quia habent animum sine curis. γ. 65.

——— ἱερὰ τῶν δὲ θεῶν νόμος ὅσων ἰεῖσθαι

Μέλπονται πάντων τι νόμος καὶ ἡθεὶς καθεῖναι

Ἀθανάτων κλείουσι,

amabilem vocem ore emittentes canunt, omniùmque leges, et mores venerandos Immortalium celebrant. Plura non exscribam, nam ex hisce satis liquet quod volo; nec mirum erit si dicam nunc, ab antiquissimis Græciæ colonis phœnicissantibus, dictas esse *Musas* ab inventione; nam, Phœnicicā Linguā, *νεῦν μοῖσα* est inventrix. Credibile autem est, antiquissimis temporibus, per Bœotiam, Thessaliāmque ac vicinas Græciæ oras, celebrem factum fuisse cantilenis, seu propter inventionem, seu propter elegantiam styli, pro ætatis captu, seu propter cantum, seu propter omnia illa simul, *chorum novem puellarum*; quem instituit Jupiter, ut postea videbimus, Thessaliæ rex. Deinde posteritas, quæ omnia adauxit, & præsertim Poëtæ finxerunt eas inventrices Poëtice Deas esse; quo honore eam macati sunt inventores aliarum artium. *Pater Musarum* dicitur Jupiter, quòd primus puellarum concenium instituerit; quæ loquutio etiam Phœnicia est, nam

Secundò rursum Iovem, Deorum patrem atque etiam hominum,
Incipientesque canunt Dea, & finientes carmen,
Quàm sit præstantissimus Deorum, & imperio maximus.
Porro & hominum genus, fortiumque gigantum
Celebrantes oblectant Iovis mentem in Olympo,
Musæ Olympiades, filia Iovis ægida habentis:
Quas in Pieria Saturnio peperit patri mista
Mnemosyne, collibus Eleutheris imperans,

nam Gen. IV. 20. 21. Jabal dicitur pater Scenitarum & Nomadum. Jubal verò cytharâ & organo canentium, hoc est, eorum vivendi generum, earumque artium institutores. Μνημοσύνη verò seu Memoria, καὶ τὴν ἀπομνημονεύουσαν, dicitur earum mater, quod memoria suppeditet materiam poëmatum & orationum. Hoc satis ostendit Jovem non habitum esse patrem propriè dictum Musarum, cum Memoria sit dumtaxat persona poëtica, quæ numquam in rerum natura fuisse credita est. Non exigua pars artificii hujus Theogoniæ, ut postea videbimus, sita est in Prosopopœis. Clericus.

Ibidem. Οὐλυμπιάδες] Ita dictæ Musæ, quod circa montem Olympum diu versatæ essent, in Jovis regia, ut ipse Poëta testatur qui aliquoties hoc repetit, ut γ. 68.

Αἱ τὴν ἰσὺν ὡς Οὐλύμπον, ἀγαλλόμεναι ἐπὶ καλῇ.

Quæ iuverunt tunc ad Olympum superbientes voce pulchrâ. Clericus.

53. Τὰς ἐν Πιερίῃ] Hæc est patria puellarum, quas Poëtæ immortalitati consecravere. Pieria nomen est montis & regionis ei subiectæ, atque ad Thermaicum usque sinum porrectæ; quâ Thessalia ad septemtriones clauditur, Macedonia ad austrum. In ea etiam Pimplæus mons Musis sacer. Hinc dictæ Musæ Pierides, potiori jure quàm Heliconiades, Olympiades &c. unde enim potius cognomen duxissent, quàm à patria, ex qua profectæ, cantibus finitimarum orarum incolas in admirationem sui rapuerunt? Illinc eas ad se evocat Hesiodus, initio Operum & Dierum:

Μῦσαι Πιερίῃθεν αἰοιδῆσι κλείεσσαι,

Δῶπ, καὶ τὴν ἑξῆς.

Pomponius Mela Lib. III. c. 3. in descriptione Macedoniæ: hic Musarum PARENS DOMUSQUE Pieria. Si Phœniciis litteris hanc vocem scribamus, פירי, inveniatur in ea significatio puteorum (nam פ & פ miscentur passim apud Orientales) vel fertilitatis; quam non respuit regionis situs, aliquot fluviis rigatæ. Vide Tabulas Ptolemæi, & Livium Lib. XLIV. c. 6, 7, 8. Clericus.

54. Γυνόισιν Ἐλᾶθῃς & μεδίοντι] Γυνόν interpretatur Scholiastes γονιμοτάτης τόπος fertilissima loca. Malim βυνός interpretari, seu colles, pro quibus Æoles dixerunt γυνός, ut urbs Argos illis erat ἄργος. Ita vocem interpretatus est Laur. Valla, apud Herodotum Lib. IV. Cap. XCIX,

Δημοσύνῳ τε κακῶν, ἄμπαυμά τε μερμηράν.
 Ἐννέα γάρ οἱ νύκτας ἐμίσγेलο μητίετα Ζῶς,
 Νόσφιν ἀπ' αἰθανάτων, ἱερὸν λέχῳ εἰσαναβαίνων.
 Ἀλλ' ὅτε δὴ ῥ' ἐνιαυτὸς ἔλῃ, πῶς δὲ ἔτρεπον ὤρεσι,
 Μηνῶν φθινόγων, πῶς δὲ ἡμάτ' ἔπελεόθη,
 Ἥ δὲ ἔτεκ' ἐννέα κῆρας ὁμόφρονας, ἧσιν αἰοιδῇ
 Μέμβλεται, ἐν σήθεσιν ἀκηδέα θυμὸν ἐχέουσι,
 Τυτθὸν ἀπ' ἀκροτάτης κερυφῆς νιφθέειν. Ὀλύμπῳ,
 Ἐνθά σφιν λιπαροὶ τε χοροὶ καὶ δώματα καλά.
 Παρ δὲ αὐτῆς Χάριες, καὶ Ἰμερ ὅοι' ἔχουσιν,
 Ἐν θαλίσῃ ἐρετλὴν ᾗ Διὶ σῶμα δοσαν ἰεῖσαι,

55

60

65

XCIX. ubi τ γὰρ τ Συνακτὸν, vertit *jugum Syniacum*, ex re ipsa, nam fuit illic collis, cui erat impositum templum Minervæ. *Pausanias* in Atticis, initio: Ναὸς Ἀθηνῶν Συνακτὸν ἐπὶ κερυφῇ τ ἀκρας: *Templum Minervæ Syniadis est in vertice promuntorii*. Nam *Eleuther* mons est, ita vocatus, ut aiunt, ab *Eleuthere* Apollinis filio, unde & dictæ *Eleuthera* urbs ad eum montem sita. *Phoeniciis* litteris scribas *ἡληθῖρ* *halethir*, quæ vox *altam speculam* sonat, à *ἡλη* *halah* *adscendit* & *ἡλ* *thour* *speculatus est*, quod optimè in montem quadrat, in quo speculatores solebant collocari, qui de adventu hostium monerent.

Scholiastes hic habet: ὁ δὲ ἐλδθῆς ὄνομα πόλεως ἐστὶ τ Βοιωτίας, ἀπὸ πρὸ βασιλείας αὐτῆς τ πόλεως ὅπως ἀνομασμήν, ἢ Ἀπόλλωνος καὶ Αἰδώς τ Ποσειδῶν: *Eleuther est nomen urbis Boætiae, à quodam Rege ejus urbis sic dicto, filio Apollinis & Æthusa filia Neptuni*. Rectius dixisset *Ἐλδθῆς*, sic enim urbs ab omnibus vocatur, quæ fuit ambigui juris, inter Atticos & Boætios. Vide *Stephanum Byzantium*, in hac voce, & quæ ad eum *Luc. Holstenius* & *Abr. Berkelius*. Pergit Scholiastes: ἐστὶ δὲ καὶ ὄρεος, ὡς φασιν, ἐπ' ὀνόματι τ Ἡρώ: est etiam mons, ut dicunt, cognominis *Heroi*. Fortè ita dicta, ob ausam allatam, pars aliqua *Cithæronis* montis, ad cujus radices sitæ erant *Eleutheræ*. *Pausanias* in Atticis p. 72. *Ἐλδθῆρων δὲ ἡ μὲν ἵπ' τ τείχεος. ἡ δὲ καὶ οἰκίων ἐρείπια*: δήλη δὲ τούτοις ἐστὶ πόλις ὁλόγη ὑπὲρ τ πεδίου πρὸς τὰ Κιθαιρῶνι οἰκισθεῖσαι: *Eleutherarum cum muri, cum aditus erant vestigia, (cum loca visibam) quæ manifestò ostendunt urbem conditam, fuisse paullo supra planitiem ad Cithæronem*. Vide not. ad γ. 329.

Quod ab *Heroe* nomen ejus deducit Scholiastes, post alios, id non majoris esse ponderis debet, quàm quod addit: ὅτε δὲ λήγεται ὅτι ἐκεῖ ὁ Διόνυσος τ μανίας ἐπαύσατο καὶ ἐλδθῆρῳ: sic etiam dicitur, quod illic *Bacchus* desit furere & morbo liberatus est. Fingebant Græci *Heroas* & fabulas, ut ex sua Lingua originem nominum deducerent.

Multò verisimiliora sunt, quæ sequuntur de ratione, ob quam *Hesiodus*

Oblivionemque malorum, & solatium curarum.

Novem enim ei noctes mistus est prudens Iupiter,

Seorsim ab immortalibus, sacrum lectum conscendens.

Sed cum jam annus exactus, circumvoluta verò essent tempestates,

Mensibus exactis, diesque multi transacti essent,

Ipsa peperit novem filias concordēs, quibus carmen

Cura est, in pectoribus securum animum habentibus,

Paululum à summo vertice nivosi Olympi,

Ubi ipsis splendidi:que chori, & ades pulchræ.

Iuxta vero eas Gratia & Cupido domos habitant,

In conviviis: amabilem autem per os vocem emittentes,

siodus matrem Musarum Eleutherarum reginam fuisse dixit. Καὶ τῦτο δὲ δόξαν ἀποδείκναι τῇ ἑαυτῇ πατρίδι, λέγει ὅτι ἐξ Ἰωνίου ἦτορ μὲν ἐν τῇ Πιερίᾳ, ἡ δὲ μήτηρ αὐτῶν ἐν Βοιωτίᾳ ἔω: idque gloriam addens patriæ suæ, dicit genitas quidem esse Musas in Pieria, matrem verò illarum è Boætia fuisse. Clericus.

55. Ἀμπευμὶ πὶ μεμνημένῳ] Μεμνημένος, μεμνημένος, Guistius.

58. Περὶ δὲ ἔτερον ἔρα] Hoc est, ἑξάετηρον ἑαυτῆς, hoc est, ἑξαετηρίαν. Guistius.

58. Ἀλλ' ὅτι δὲ β' αἰωνὸς ἔλω] Hoc est, fermè annus, decimo mense Lunari exacto. Clericus.

Ibidem. Περὶ δὲ ἔτερον ἔρα] Hoc est, circumacta sunt tempestates, nam hoc propriè significat ἄρα, nec nisi serò duodecimam partem diei significavit. Vide Jos. Scaligerum de Emend. Temp. Lib. I. non procul ab initio, & Ger. Joan. Vossium in Etymol. ad vocem Horæ. Adde & hoc exemplum ex Horatii Lib. I. Od. 12. ubi sic describitur Iupiter:

qui res hominum ac Deorum,

Qui mare & terras, variisque mundum Temperat HORIS;

Hoc est, ut habet Vetus Scholiastes: anni partibus, vere, æstate, autumno, hyeme. Crediderim ἄρα primùm dictum de diurno tempore, quod unà cum nocturno est temporis spatium, de quo primùm cogitarunt homines, indeque translatum ad quodvis tempus; omnino enim ἄρα videtur δᾶν τῇ οὐρ, lucere, dictum. Clericus.

59. Περὶ δὲ ἡμέται πάλ' ἐπιδόθη.] Phœnices etiam dies vocabant annum. Vide quæ notavimus ad Gen. IV, 3. ubi multi Intt. dies multos annum esse putant, & ad Gen. XL, 4. Clericus.

60. Κάετος ἰσόφρονος] Τὸ α hic secundum Doricam dialectum corripitur, ut supra καὶ τῶν αὐτῶν Ἡλίου. Guistius.

62. Τυτθὸν] Huc refer τὸ ἡ δὲ ἔπικ' εὐρία &c. Guistius.

64. Πὰρ δὲ αὐτῆς ἀέρας καὶ ἡμερῶν] Τὸ π hic deest. Guistius.

69. Ἀπο-

Μέλπονται πάντων τε νόμους, καὶ ἦθεα κεδναὶ
 Ἀθανάτων κλείουσιν, ἐπήρατον ὅσων ἰεῖσαι.
 Αἱ τὸτ' ἴσαν παρὸς Ὀλύμπου ἀγαυόμηναι ὀπίκαλῃ,
 Ἀμβροσίῃ μολπῇ. πρὶ δ' ἴαχε γαῖα μέλαινα
 Ὑμνοῖσσι· ἐρατὸς ᾗ ποδῶν ὑπὸ δ' ἔπαυ' ὀρώρει, 70
 Νιοσομόνων πατέρ' εἰς ὃν, ὃ δ' ἔρανον ἑμβασιλύει,
 Αὐτὸς ἔχων βροντῇ ἢ δ' αἰθαλόεντα κεραυνόν,
 Κάρτει νικήσας πατέρ' αὖ Κρόνον. αὖ ᾗ ἕκαστος
 Ἀθανάτοισι δέταξεν ὁμῶς, καὶ ἐπέφραδε πρῶτος.
 Ταῦτ' ἄρα Μῆσσι αἰδὼν, ὀλύμπια δώματ' ἔχουσι, 75
 Ἐννέα θυγατέρες μεγάλας Διὸς ἐκχευαῖαι,
 Κλειώτ', Εὐτέρπη τε, Θάλειά τε, Μελπομένη τε,
 Τερψιχόρη τ', Ἐρατώ τε, Πολύμνιά τ', Οὐρανίη τε,
 Καλλιόπη θ'· ἡ δ' ἔπειθερ' ἔστιν ἀπασέων.
 Ἡ μὲν γὰρ βασιλεύσιν αἶμα' αἰδοίοισιν ὀπηδεῖ. 80
 Ὅντινα πμήσας Διὸς κῆραι μεγάλοισι,
 Γενόμενον τ' ἐσίδωσι διοτρεφέων βασιλῆων,
 Τῷ μὲν ᾗ γλώσῃ γλυκερῶν χέουσιν ἑέρσιον,
 Τῇ δ' ἔπει' ἐκ στόματ' ῥέει μέλιχα' οἱ δὲ νύ λαοί
 Πάντες ἐς αὐτὸν ὀρώσι, Διὰ κρήνην τε θέμιστας 85

69. Ἀμβροσίῃ μολπῇ· πρὶ δ' ἴαχε] Scribendum videtur: πρὶ δ' ἴαχε γαῖα μέλαινα ὑμνοῖσσι. *Gnietus.*

71. Ὁ δ' ἔρανον ἑμβασιλύει.] Hic est absurda mixtura, ut diximus, veteris doctrinae de Deo; Deum enim in caelo singulari ratione habitare credebant prisca mortales, nec sine causa. Itaque cum Graeci Jovem Deorum summum esse crederent, eum collocabant subinde in caelo. Quia verò Jupiter habitabat in Olympo Thessaliae monte, veluti prioris opinionis obliti non minus frequenter domum Jovis in *Olympo* πύργο ponunt, ut ex 62. versu, & multis aliis liquet. Ut Jovis hominis notionem miscent, cum notione veri Dei: ita Olympum cum caelo confundunt; unde fit ut de Jove nunc quasi de homine, nunc quasi de Deo loquantur; deque ejus sede nunc quasi de monte Thessaliae, nunc quasi de caelo. Nisi haec teneamus, necesse est ignoremus rationem innumerarum loquutionum, quae in Poëtis occurrunt. *Clericus.*

74. Ἀθανάτοισι δέταξεν ὁμῶς, καὶ ἐπέφραδε πρῶτος.] Scrib. ἀθανάτοισι δέταξε νόμους, καὶ ἐπέφραδε πρῶτος. ἐπέφραδε, hoc est, ἐπιτόησε, commentus est, invenit. *Helych.* ἐπιφράσας, ὑπονοῶσα ἢ ἐπινοῶσα. *Gnietus.*

82. Γενόμενον τ' ἐσίδωσι] Quia quae nobis cordi sunt ea saepe respicimus, ideo *adspicere aliquem* perinde est ac illi favere. Sic loqueban-
 τιν

Canunt omniūque leges, & mores venerandos
 Immortalium celebrant, amabilem autem per os vocem emittentes.
 Illæ tum ibant ad Olympum exsultantes voce pulchrâ,
 Immortali cantilenâ: undique verò resonabat terra atra
 Ganentibus hymnos: jucundus verò à pedibus strepitus excitabatur,
 Euntium ad patrem suum. ille autem in cælo regnat,
 Ipse habens tonitru, atque ardens fulmen,
 Vi superato patre Saturno. bene autem singula
 Immortalibus disposuit simul, & ordinavit honores.
 Hæc sanè Musæ canebant, cælestes domos incolentes:
 Novem filia magno è Jove prognata:
 Clibque, Euterpeque, Thaliâque, Melpomenéque,
 Terpsichoréque, Eratóque, Polymniâque, Vraniâque,
 Calliopéque: hæc autem præstantissima est omnium.
 Hæc enim & reges venerandos comitatur.
 Quemcumque honoratura sunt Jovis filia magni,
 In lucem editamque adspexerint à Jove nutritorum regum,
 Huic quidem super linguam dulcem fundunt rorem,
 Hujus verò verba ex ore fluunt suavia: ceterum populi
 Omnes ipsum respiciunt, reddentem jus

etur etiam Phœnices, sic & Latini. Vide quæ notavimus ad Gen. IV, 4. & quæ Scholiastes hic habet. *Clericus.*

84. Γλυκερὺν χεῖρσιν ἔσθαι] Hoc est, mel, ut rectè eruditi interpretantur. Symbolum est mellitæ eloquentiæ, unde fictum, ut opinor, à Græcis Platonis infantis, & dormientis in Hymetto, apes os implevisse melle. Vide *Olympiodorum*, initio ejus vitæ. *Clericus.*

85. Διακέρωντι δέμους] Disceptatorem litium, ea enim de causa primum Reges electi, ut judices controversiarum essent. Deinde ex judicibus facti sunt Domini. Sic *Dejoces* Medorum regnum invasit, ut narrat *Herodotus* Lib. I. Vide vss. 88, & 89. *Dionysius* Halicarn. Ant. Rom. Lib. V. p. 336. καὶ ὁρῶντες ἀπὸ τοῦ πόλεως ἰσθμῶς ἰσχυροτάτου, πᾶσι τῶν αὐτῶν τὰ βασιλείᾳ ἴθνη διαδοικῶς ἀλλὰ κατὰ νόμους τι καὶ ἰσομύς πατέρας καὶ κατὰ τὸν βασιλῆος ὁ δικαιοτάτος τι καὶ νομιμώτατος, καὶ μηδὲν ἐκδικατοῦ καὶ πατρῶν. δηλοῖ δὲ καὶ ὁ μῦθος δικαιοσύνης τι καὶ τῶν τῶν βασιλείᾳ, καὶ δημοκρατίας. καὶ μέχρι πολλοῦ διέμενον ἐπὶ ῥητοῖς πῶν αἱ βασιλείᾳ δικαιοσύνης καὶ ῥητοῖς ἢ Λακεδαιμονίων. ὁρῶντες δὲ πᾶσι τῶν αὐτῶν ἐξουσίας πλεονεξίας, καὶ νόμοις μὴ ὀλίγα χρωμένων, ταῖς δὲ αὐτῶν γνώμας τὰ πολλὰ διοικῶν, δυσχερῆσιν ἔσθαι τὸ πρῶτον αἱ πολλοὶ κατέλυσαν τὰς

Ἰθείησι δίκησιν· ὁ δὲ ἀσφαλέως ἀγορεύων,
 Αἰψά τε καὶ μέγα νῆκ' ὅππασμ' ὡς κατέπαυσε.
 Τένεκα γὰρ βασιλῆες ἐχέφρονες, ἕνεκα λαοῖς
 Βλαπτομένοισι ἀγορήφι μετὰ τ' ὅπα ἔρ' αὖ τελευτᾷσι
 Ῥηϊδίως, μαλακοῖσι παρσιφάμμοι ἐπέεσσιν.
 Ἐρχόμενον δὲ αἰνὰ ἄστυ, θεὸν αἶς, ἰλάσκοντ' αὖ
 Αἰδοῖ μελιχίῃ· μὲν γὰρ πέπ' ἀγορμαῖσιν·
 Οἷά τοι Μυσάων ἱερὴ δόσις ἀνθρώποισιν.
 Ἐκ γὰρ Μυσάων καὶ ἐκ ἐβόλων Ἀπόλωνος
 Ἄνδρες αἰετοὶ εἰσιν ὅππ' ἑλθὼν καὶ κηραίσαι·
 Ἐκ δὲ Διὸς βασιλῆες. ὁ δὲ ὄλβιος ὄνῃνα Μῦσαι
 Φιλοῦνται· γλυκερὴ αἰ δ' ὅτ' ἐσθ' αἰετὶ ῥέει αὐδῇ.
 Εἰ γάρ τις καὶ πένθ' ἔχων κεκοηδέει θυμῷ
 Ἀζήται κροδίῳ ἀκαχήμῳ, αὐτὰρ αἰοιδὸς
 Μυσάων θεράπων κλεῖα πρετέρων ἀνθρώπων
 Τ' μνήσῃ, μάκαρες τε θεοὶ οἱ Ὀλύμπῳ ἔχουσιν,
 Αἰψ' ὅγε δυσφρονέων ὀπλήθεται, εἰ δέ τι κηδέων
 Μέννηται· παχέως δὲ παρέτερεται δῶρα θεῶν.
 Χαίρετε τέκνα Διὸς, δότε δὲ ἱμερόεσσαν αἰοιδίαν.
 Κλείετε δὲ ἀθανάτων ἱερὸν γῆρ' αἰὲν ἐόντων,

90

95

100

105

βασιλείας καὶ τὸ πολιτεύμα : Initio urbes omnes Graecae Regibus parebant, nisi quod illis non barbaricam licentiam dominabantur, sed secundum leges et mores patrios, regnum exercebant; optimusque Rex habebatur, qui esset iustissimus et legum servantissimus, nusquam discedens ab institutis patris; id quod ex Homero etiam liquet, dum Reges vocat juris tractatores. Diu regnatum est, certis conditionibus, sicut apud Lacedaemonios, sed postquam aliquot eorum coeperunt abuti potestate et in rebus administrandis variis leges, quam suam libidinem sequi, plerique Graeci rei sedio affecti regiam Reip. formam abolerunt. Clericus.

88. Ἐχέφρονες] Subintellige αἰαί. Guietus.

89. Μαλακοῖσι παρσιφάμμοι ἐπέεσσιν] Nempe, eos qui alienum invaserant, quos auctoritate sua & persuasione, potius quam poenis, ad id restituendum adducebant. Populi consentientis erat poenas infligere, non Regum. Clericus.

93. Οἷά τοι Μυσάων] Scribe, Τεῖα Μυσάων. vel τῶν Μυσάων. Etiam μυσάων legendum videtur. Sic ratio versus postulat. inf. ἱμερόεσσαν αἰοιδίαν. Guietus.

95. Ἐπὶ χθόνα καὶ κηραίσαι] Malim, χθονί. Guietus.

97. Γλυκε-

*Rectis judiciis. hic autem securè in concione verba faciens,
Statim etiam magnam contentionem scitè dirimere solet.
Propterea enim reges prudentes sunt, ut populis
Damno affectis in foro res iterum integras restituant
Facilè, mollibus alloquentes verbis.
Incedentem verò per urbem, tamquam Deum, venerantur.
Reverentiâ blandâ: eminet verò inter ipsos congregatos.
Tale Musarum ingens munus hominibus.
A Musis etenim, & eminus feriente Apolline,
Viri cantores super terram & citharædi:
Ex Jove verò reges. Ille verò beatus, quemcūque Musæ
Amant: suavis ei ab ore fluit vox.
Quòd si enim quis luctum habens recenti dolore saucio animo
Tristetur, animo dolens, Poëta verò
Musarum famulus res claras priscorum hominum
Laudibus celebraverit, beatosque Deos qui Olympum incolunt;
Statim hic sollicitudinum obliviscitur, nec quicquam dolorum
Meminit: citò enim deduxerunt eum aliò dona Dearum.
Salvetè natæ Jovis, date verò amabilem cantilenam. (tium,
Celebrate quoque immortalium divinum genus, semper existen-*

97. Γλυκερὴ οἱ δὲ πρὸς ἑμῶν ῥίψ αὐδὴ] Hæc imitatio est Homeri, qui de Nestore, Pyliorum Rege, ita prior loquutus est. Iliad. A. v. 249.

Τῇ κὶ δὲ γλίσσῃς μέλιτ' ὡς γλυκίων ῥίψ αὐδὴ.

E cujus lingua melle dulcior fluebat sermo. Clericus.

99. Ἀζήται κραδίῳ ἀνθρώπων] Hoc est, ζεγυῖται. Guietus.

99. αὐτῶν ἀοιδῶν,

Μουσίων διεγείων κλέϊα ἀνθρώπων

Υμνήσῃ, κὶ πρὸς ἑμῶν.] Hæc quoque imitatus ex Homero Hesiodus. Ille ait legatos ab Agamemnone ad Achillem missos oppressisse eum cytharâ canentem, Il. I. v. 189.

Τῇ ὅτε θυμὸν ἱππεύ, ἀοιδὸς δ' ἄρα κλέϊα ἀνθρώπων,
quâ animus delectabat, canebat autem gloriam virorum. Talia multa sunt, quæ ostendunt Hesiodum recentiore Homero fuisse, ut plerorumque fert sententia. Multis hac de re egit Claud. Salmasius, in Exercitationibus Plinianis p. 607. & seqq. Ed. Ultrajectinæ. Clericus.

103. Παρέταται δ' ἄρα θιάον] Sub. αὐτῶν. Guietus.

105. Κλείει ἀνθρώπων] Hoc est, per me, δ' ἐμῶν. Poëtæ omnes invocant Musas, orântque ut canant quod ipsi postea dicunt, quòd

Οἱ Γῆς ἐξερχόμενοι καὶ Οὐρανῷ ἀστερόεντες,
 Νυκτὸς καὶ ὀνοφερῆς, ὅς θ' αἰλμυρὸς ἔτρεφε Πόντον.
 Εἶπατε δ' ὡς τὰ πρῶτα θεοὶ καὶ γαῖα γένοντο,
 Καὶ ποταμοὶ, καὶ Πόντος ἀπείρατος οἶδμα πόντων,
 Ἄστρα τε λαμπετέρωντα, καὶ ἔρσενος ὄρεος ὑπερθεῖν, 110
 Οὗ τ' ἐκ τ' ἐγένοντο θεοὶ, δωτῆρες αἰών.
 Ὡς τ' ἀφέντες δάσσαντο, καὶ ὡς πρῶτος διέλοντο,
 Ἡ δὲ καὶ ὡς τὰ πρῶτα πολὺπνυχον ἔχον Ὀλύμπου.
 Ταῦτά μοι ἔσπετε Μῆσαι, Ὀλύμπια δώματ' ἔχουσαι,
 Ἐξ ἀρχῆς, καὶ εἶπαθ' ὅ, τι πρῶτον γέρετ' αὐτῶν. 115
 Ἦτοι μὲν πρόπτεα Χάος γέρετ', αὐτὰρ ἐπειτα
 Γαῖ' ὀρέυσσεντες, πάντων ἐδ' ἀσφαλὲς αἰὲν
 Ἀθανάτων, οἳ ἔχουσι κάρη νιφόεντες Ὀλύμπου,
 Τάρταρον τ' ἠερόεντα μυχῷ χθονὸς ὀρυοδείης.

se habeant quasi ὑποφῆται Musarum, hoc est, vates qui canant dictata à Musis, non à se inventa. Theocritus vocat Poëtas Μουσίων ἱερεῖς ὑποφῆται, Musarum sacros vates. Idyll. XVI, 28. Clericus.

Ib. αὐτὸν ἰόντων] Hoc est, semper futurorum, non æternorum, sive initio & fine carentium, nam postea liquebit Diis Græcorum omnibus initium fuisse. Vel sequentes duo versiculi hoc ostendunt. Clericus.

106. Οἱ γῆς ἐξερχόμενοι καὶ τῆς ἐξῆς] Hic tres ordines Deorum memorantur: 1. Qui ex cælo & terra nati, hoc est, cælestes & terrestres Dii: 2. Qui fuere proles Noctis, hoc est, inferni Dii, seu Erebi, Pluto, Proserpina, Styx, Furia, &c. 3. Quos aluit Pontus, seu mare, hoc est, marini Dii. Sic eadem Numina ad varias classes referuntur, prout variè spectantur. Clericus.

115. Ἐξ ἀρχῆς.] Hoc est, ab initio mundi. Vide not. ad Genes. I, 1. Clericus.

116. Ἦτοι μὲν πρόπτεα] Hic incipere videtur Hesiodus. Superiora supposita & addititia videntur. Sic Ἔργα incipiunt à v. 10. ὅτε ἄρα μῦθον ἴδω ἐρέων γῆν. Guetius.

116. Χάος γέρετ'] Hoc est, cælum, aër. aëris vastitas, immensitas quaque versum, spatium universum. Guetius.

116. Πρῶπτεα Χάος γέρετ'] Phœniciâ, seu Hebraicâ Linguâ dixeris: בְּרֶשֶׁתִּיבְּיְהִי תְּהוֹמוֹ וַאֲבֹהוּ breschith jehi thohou vaabohou, nam Χάος est thohou vaabohou, hoc est, immensum inane; ἀπὸ τῆς χαίνου, hiare: quia vasa vacua hiare dicuntur. Perinde ergo est, ac si Hesiodus diceret fuisse tempus quo nihil erat eorum quæ videmus, quod cum

Mosica

Qui Tellure prognati sunt, & Cælo stellato,
Noctæque caliginosa, quosque salsus nutrit Pontus.
Dicite insuper, ut primum Dii & terra fuerint,
Et flumina, & Pontus immensus, æstu furens,
Astræque fulgentia & cælum latum supernè:
Et qui ex his nati sunt Dii, datores bonorum.
Utque opes dividerint, & quomodo honores distinxerint,
Atque quomodo primum multa juga habentem tenuerint Olympum.
Hæc mihi dicite Musa, cælestes domos inhabitantes,
Ab initio: & dicite quodnam primum fuerit illorum.

Primò omnium quidem Chaos fuit, ac deinde
Tellus lata, omnium sedes tuta semper
Immortalium, qui tenent juga nivosi Olympi,
Tartaræque tenebricosa in recessu terræ spaciøsæ:

Mosaïca rerum genesi consentit, Clementinarum Homiliarum Scrip-
tor interpretatur quidem ἡλόετο, quasi dixisset Hesiodus ἡλυόνη, ge-
nitum est Chaos, sed est inanis argutia. Allato hoc Hesiodi loco, ita
loquitur Homi. VI. §. 3. τὸ δὲ ἡλόετο δῆλον ὅτι γελῶνός τις ἔστιν ση-
μαίνει, ὃ τὸ αἰεὶ εἶναι ὡς ἡλύοντα: factum fuit clarum est significare ele-
menta, ut genita, ortum habuisse, non semper fuisse ut ingenita. Sed si
hoc cogitasset Poëta, causam aliquam commentus esset, à qua geni-
tum Chaos dixisset. Dicenti enim factum est, illico objicitur, à quo?
Nihil enim fit, sine factore. Clericus.

117. Γαῖ' αὐρόστηρ] Γαῖα. Guetus.

117. Γαῖ' αὐρόστηρ] Terra etiam prima fuit, secundum Mosem.
Clericus.

16. Πάντων ἴδης αἰετοφαλὶς αἰεὶ Ἀθανάπων, καὶ τὰ ἔξῃς] Nempe, Dii
quos memorat primum fuere in terra, deinde benevolentiam ac familiam
hominum in cælum sublatis. Clericus.

118. Ἀθανάπων, αἱ ἔχουσι κάρη] Hic versus est supposititijs. Guie-
tus.

118. Οἱ ἔχουσι κάρη νεφόντες Ὀλύμπῳ] Ita dictus is mons, ut Phœ-
niciè loquar, כּוּ עוֹלָמִים כּוּ quia in illo sunt æterni, olamim-bo, unde
factum עוֹלָמִים οὐλύμπο, sive Ὀλύμπῳ. Passim in eo describit Hesio-
dus αἰὲν ἰόντας, sive αἰώνως θαῖς. Clericus.

119. Τάρταρος τ' ἡρώεντι] Τὸ ὑπὸ τῷ γῆνι μέγῳ ἔχει. Guetus.

119. Τάρταρος τ' ἡρώεντι] Unà cum Terra fuit Tartarus, quia fin-
gitur esse

— μυχῷ χέτος ἐννοδίας,

Η δ' Ἐρ^ς Ⓞ, ὃς κάλλισ^{τος} Ⓞ ἐν αἰθανάτοις θεοῖσι.
 Λυσιμελής, πάντων τε θεῶν, πάντων τ' ἀνθρώπων
 Δάμναται ἐν στήθεσι νόον κ' ὀπίφρενα βυλῶ.
 Ἐκ Χάε^{ος} δ' Ἐρεβός τε, μέλαινα τε Νύξ ἐγχρόντο.
 Νυκτὸς δ' αὖτ' Αἰθήρ τε κ' Ἡμέρη ἐξεγρόντο.
 Οὓς τέκε κυσαμφή, Ἐρεβ^{ος} Φιλότῃ μιγείσκει.
 Γαῖα δέ τοι πρῶτον μὲν ἐγείνατο ἴσον ἑαυτῇ
 Οὐρανὸν ἀστερόενθ', ἵνα μιν περὶ πάντα καλύπτοι,
 Ὅφρ' εἴη μακάρεσσι θεοῖς ἔδ^{ος} ἀσφαλὲς αἰεὶ.

120

125

in intimo recessu lata terra. Vide & infra v. 717. & seqq. Si Phœni-
ciis litteris acribas תרהתר tarahhtarahh, derivabitur ea vox à radice
Hebraica & Arabica תרה tarahh, quæ significat molestiam creavit, &
longè amovit; ac repetitio quidem radicalium, in Hebraica Lingua,
est superlativi loco; quæ optimè conveniunt Tartaro, qui simul mo-
lestissimus locus & à cœlo remotissimus fingitur; in quem propterea
Jupiter Titanis conjecit. Idè ipse Hesiodus v. 841. πέρπερος γαίης ha-
bet ad significandum remotissimum terra locum, ad quem ionitus to-
nitruum pervenit. Clericus. Tartari, N. C. C. H. Ton; A pag. 577.
 120. Η δ' Ἐρ^ς Ⓞ] Hoc est, rerum concordia, ἡ ἑρμῶν ἀρμονία,
 generationis causâ. π' πῶρ interpretantur. *Quietus.*

120 Η δ' Ἐρ^ς Ⓞ] Hac voce *Amor* signatur, qualem in animalibus,
 procreationis causâ, cernere est. Is *Amor* ἀφροσυποποιεῖς describit
 vim omnium genitricem, cui *Hesiodus* tribuit ortum omnium rerum.
 Qua in re, tenue est & pænè evanidum vestigium *natura melioris*,
 hoc est, Dei, qui omnia creavit. Hanc eandem nomine *Veneris* de-
 scribing *Lucretius* Lib. I.

Qua mare navigerum, qua terras frugiferentes
Concelebrat, per quam quoniam genus omne animantium
Concipitur, visitque exortum lumina solis.

Hunc *Hesiodi* locum imitatus est *Aristophanes*, in *Avibus*, p. 573. ed.
Genev. in fol. ubi licet absurdè aves loquentes inducat, attamen an-
 tiquissimæ famæ, de creatione mundi, reliquias ita colligit:

Χά^{ος} ἦν κ' Νύξ, Ἐρεβός τε μέλαινα πᾶσιν, κ' Τάρταρος ὑρῶς.
 Γῆ δ' ἔδ' αἴρ, ἔδ' ἕρως ἦν. Ἐρεβός δ' ἐν ἀπείροσι γόλποις
 Τίκτε^ρ πᾶσιν ὑπὸ λώμῳ Νύξ ἡ μελανόπτερος ὦν,
 Ἐξ ἧς ἀπὸ τε μορφαὶς ἄρ' εἰς ἔβλασεν Ἔρως ὁ παρθένος, κ' π' ἔχης.

Chaos erat & Nox, Erebusque niger primum & Tartarus latus. Terra
verò neque aër, neque cœlum erat. Erebi verò in infinito sinu parit pri-
mò Nox, nigris alis pradita, ventosum ovum; ex quo, circumactis tem-
pestatibus, pullulavit Amor desiderabilis &c. Sed quemadmodum absur-
dè Hesiodus δημιουργικῶ δυνάμειν posteriorem Chao facit: non melius
Aristophanes fingit eam ex ovo natam; quia Amor volucris dicebatur.
 Æternam

Atque Amor, qui pulcherrimus inter immortales Deos,
Solvens curas, & omnium Deorum, omniumque hominum
Domat in pectoribus animum, & prudens consilium.
Ex Chao verò Erebusque, nigræque Nox editi sunt:
Ex nocte porro Æthérque & Dies prognati sunt:
Quos peperit ubi concepisset, Erebo concubitu mista.
Tellus verò primum quidem genuit æqualem sibi
Cælum stellis ornatum, ut ipsam totam obtegat,
Utque esset beatis Diis sedes tuta semper.

Æternam esse oportuit eam vim, aut numquam neque ipsa, neque quidquam aliud fuisset, nam è nihilo nihil. Clericus.

121. Λυσμωλής] Hoc est, τὰ μελήματα λύνει, τὰς φροντίδας ἀμάλων, μελὴ cura, ut ἀ βέλων βελὴ, βέλων βολὴ, τὸ λω τολὴ &c. ἀ μελὴ λυσμωλής. Guietus.

123. Ἐκ χάος δ' Ἐρεβός τε μέλαινα τε Νύξ ἐξήγοντο] Ἐρεβός tenebræ. Nox præcessit diem. Guietus.

123. Ἐκ χάος δ' Ἐρεβός τε μέλαινα τε Νύξ ἐξήγοντο] Antequàm quidquam esset, erat ערֵב *ereb*, aut עֶרֶב *erbo*, hoc est, *tenebra*, sive *nox*, quod docet etiam Moses. Ac sanè nox est tantùm absentia lucis, lucæque nondum conditâ, tenebras esse oportuit. Hæ personæ masculini & foemini sexûs finguntur, pro genere vocum Græcarum, quibus vocabantur; pluresque sunt aut pauciores, pro earum vocum numero & copia. Non repetemus quæ antea diximus de conubiis, & consanguinitate Personarum harumce poëticarum, sed hic est in memoriam revocandum. Clericus.

124. Νυκτὶς δ' αὐτ' Αἴθρη] Lux & dies successerunt Nocti. εὖ γὰρ τῇ νυκτὶ ὁρῶμεν τὴν αἴθρα. Guietus.

124. Νυκτὶς δ' αὐτ' Αἴθρη τε καὶ Ἡμέρη ἐξεγήγοντο.] Voce Αἴθρη crediderim hic non summam partem aëris, sed αἰθρία intelligi, hoc est, *serenitatem*; quæ unâ cum Die ex tenebris nata dicitur, quòd fuerint post tenebras. Aptius jungitur *serenitas* cum *Die*, quàm *ather*, qui nocte obscuratur; éstque æquè cum ea conjunctus, ac cum die. Clericus.

126. Γαῖα δὲ τοι πᾶσιν μὲν ἐγένετο ἴσον ἑαυτῇ Οὐρανὸν ἀσπερίην ἴσων μιν ὧν πᾶντι καλύπτει] Sic & Moses post Terram Cælum formatum docet. Clericus.

127. Ἴνα μιν ὧν πᾶντι καλύπτει] Hoc est, circa omnia, circa omnes partes suas. Guietus.

128. Ὅφρ' εἴη μακρότατοι θεοὶ ἔδος] Subintellige ἐ ἕδρας. Guietus.

128. Ὅφρ' εἴη μακρότατοι θεοὶ ἔδος ἀσφαλὲς αἰὲς] Postquàm, nimirum, terram per vitam inhabitassent, in æthereas sedes, post mortem demum, transferendi erant. Clericus.

Γείνατο δ' ἔρεα μακρὰ, θεῶν χαρίεντας ἐναύλῃς
 Νυμφέων, αἱ ναίεσιν ἀν' ἔρεα βηοσήμεντα.

130

Ἡ δὲ καὶ ἀπύγετον Πέλαγος τέκεν οἶδμα πρῶτον,
 Πόντον, ὅπερ φιλότιτος ἐφίμερ'· αὐτὰρ ἔπειτα
 Οὐρανῶ δύνῃθεισα, τέκε' Ωκεανὸν βαθυδύνῳ,
 Κοῖον τε, Κρεῖον δ', Ὑπερίανά τ', Ἰαπετόν τε,
 Θείαν τε, Ρείαν τε, Θέμιγ τε, Μνημοσύνην τε,
 Φοῖβῳ τε χρυσοσέφανον, Τηθύῳ τ' ἐρατεινῷ.
 Τὸς δ' ἔμεθ' ὀπλότατος ἦν Κρόνος αἰκυλομήτης,

135

129. Θεῶν χαρίεντας ἐναύλῃς] Hoc est, εὐδαιτήματα. Hesych. ἀγ-
 τρεῖας, οἰκητήρια, εὐδαιτήρια. εὐαυλιστήρια. Guicetus.

130. Νυμφέων] Τῶν Ὀρειᾶδων λογομένων. Guicetus.

131. Ἀπύγετον πέλαγος] Hoc est, τὸν ᾧ πλάσσαν. mare notum sci-
 licet, hoc est, mare mediterraneum, parvum &c. maria præter Ocea-
 num. Guicetus.

129. Γείνατο δ' ἔρεα μακρὰ

131. Ἡ δὲ καὶ ἀπύγετον πέλαγος.] Terra primùm erat aqua-
 bili superficie, & aquâ, quæ levior est, undique tecta; ut ergo ter-
 ra existeret nonnullis in locis, hic à Deo excavatæ valles, illic sub-
 vecti montes, & circumpositum solum firmatum. Docet hoc Mo-
 ses, nec contradicere Hesiodus; nam tum demum fuit mare à terra
 discretum, cùm loca profundiora fuerunt, in quæ aqua deflueret,
 cùmque alia eminere cœperunt. Nec aliter intelligere possumus
 quæ

———— * ipse tener mundi concreverit orbis,
 Tum durare solum & disculere Nerea ponto
 Cœperit, & verum paulatim sumere formas.

Græci & rem & nomina ἑρέων καὶ πλάγους, à Phœnicibus acceperant;
 quibus ἡ ἔρεα, aut ἡ ὅρη, est mons, ἡ δὲ πλεῖς verò αἰεὺς in quem
 aqua derivatur. Ἀπύγετον, quod additur, malim interpretari ex si-
 gnificatione radicis πρυγίω, quæ apud Hesychium occurrit, & signifi-
 care dicitur ξηρόν exsicco, quàm sterilem. Aptius certè epitheton
 est maris. Πρυγίω autem videtur esse propriè ξηρόν ὡς τὸ πρυγίω
 ficcare ad faciem usque, unde postea quidvis exhaurire significavit. Ea-
 dem de causa, crediderim Homerum vocasse αἰθέρῃ ἀπύγετον Iliad. O,
 425. quia numquam pluvias demittere prorsus definit. Attamen
 † Eustathius ignem etiam ἀπύγετον dictum contendit, quod vix pu-
 to, exemplum enim nullum affert. Igitur rectè dicetur mare ἀπύ-
 γετον, hoc est, cujus πρυγίω seu infimam aquam nemo vidit, nemo
 videbit, sive inexhaustum. Clericus.

132. Πόντος

† Virgil. Eclog. VI. 34. † H. O. p. 1003. Ed. Rom.

Genuit præterea montes altos, Dearum grata domicilia
 Nympharum, quæ habitant per montes saltuosos.
 Atque etiam infrugiferum pelagus peperit æstu furens,
 Pontum, absque amore suavi. ceterum deinde
 Cælo concumbens, peperit Oceanum profundos vortices habentem,
 Cœumque, Creumque, Hyperionemque, Japetumque,
 Theamque, Rheamque, Themiumque, Mnemosynenque,
 Phœbenque aurea corona insignem, Tethymque amabilem.
 Hos verò post natu minimus natus est Saturnus vaser,

132. Πόντον] Hoc est, βαθυὸν ὕδατος, βάθος ὕδατος, τὸ βάθος, appositivè. Guistius.

132. Πόντον ἀπὲρ φίλοντος] Intelligit mare internum, cujus nomen Phœnicio more scribere possis פִּנְתִּיב־פִּנְתִּיב pho-nitba, quod solenni mutatione ב in פ, est in eo terminatus, nempe, amplissimus Aficæ tractus, præsertim minoris, quæ ad occasum Hellesponto, ad septem triones Ponto Euxino finitur. Clericus.

133. Ὠκεανὸν βαθυδίνῳ] Oceanum, h. e. mare ignotum. Guistius.

133. Οὐρανὸν ἀναβαίνειν εἰς Ὠκεανὸν βαθυδίνῳ] Non repetemus Terram & Cælum quasi personas à Poëta induci, figurâ consuetâ omnibus Linguis; at notandum Terram propiorem Cælo factam peperisse Oceanum, quando ex terris sublatis defluxere aquæ in profundissimas valles quas nunc tegunt. De Oceano multis egit Sam. Bochartus in suo Chanaane Lib. I. c. 36. ostenditque olim vulgò notum Oceano terras ambiri, & conjicit dictum fuisse à Phœnicibus ܠܗܘܓ ܠܗܘܓ, hoc est, *circulum*, quia instar circuli terram cingit. Malim dictum ܠܗܘܓ ogano, quod & *circulum* sonat apud Chaldaeos, ut liquet ex Paraphrasi Chaldaica Cant. VII, 2. & præterea *craterem*, & *lacum*, quæ omnia optimè conveniunt Oceano. Antiquissimis Græcis dicebatur etiam Ὠγῶν, quod similis Hebraicè ܐܓܓܐn, aut Chaldaicè ܐܓܓܐn ogan, quæ *craterem* & *lacum* sonant. Vide laudatum Bochartum. Clericus.

134. Κοῖον πὺ καὶ πῖ εἰς] Hæc partim sunt nomina virorum & mulierum, partim personarum poëticarum, quales sunt Θέμις & Μνημοσύνη, *Justitia*, & *Memoria*. Homines vocant Poëtæ cæli & terræ liberos, quos antiquissimos omnium esse putabant; ob tenuem memoriam antiquissimæ Traditionis, ex qua acceperant Cœleste Numen ex terra primos homines formasse. Clericus.

137. Κρόνον ἀγκυλομήτης] Magnificum nomen. ܠܗܘܓ Phœnicibus dicitur *radius*, quæ appellatio digna fuit filio Cæli; nec malè *radius*, ex Phœnicis Linguae Analogia, dixeris *filium cæli*. Clericus.

Δεινότατ' αἰδῶν· θαλερόν δ' ἤχθηρε πικῆα.
 Γείνατο δ' αὖ Κύκλωπας ὑπέρβιον ἦτορ ἔχοντας,
 Βρόντιν τε, Σπερέπιν τε, καὶ Ἀργίην ὀβριμόθυμον. 140
 Οἳ Ζῶνι βροντῇ τ' ἔδωσαν, τόξ' αὖν τε καραυρόν.
 Οἳ δὲ καὶ τὰ μὴ ἄλλα θεοῖς ἐναλίγκιοι ἦσαν,
 Μῆν' δ' ὀφθαλμὸς μέσσω ἐπέκειτο μετώπῳ.
 Κύκλωπες δ' ὄνομα ἦσαν ἐπώνυμον, ἔνεκ' ἄρα σφέων
 Κυκλοτερὲς ὀφθαλμὸς ἔστις ἐνέκειτο μετώπῳ. 145
 Γούρ' τ' ἡδὲ βίη καὶ μηχαναὶ ἦσαν ἐπ' ἔργοις.
 Ἄλλοι δ' αὖ Γαίης τε καὶ Οὐρανὸν ἐξεχλύοντο,
 Τρεῖς παῖδες μεγάλοι καὶ ὄβριμοι, σὺν ὀνομασσί,
 Κοτῖός τε, Βελάρεός τε, Γύης δ', ὑπερύφανα τέκνα.
 Τῶν ἑκατὶν μὴ χεῖρες αἶψ' ἄμυν αἰόσοντο. 150
 Ἀπλάσσι κεφαλὰν ἧ ἐκείσῃ πεντήκοντα

139. Γείνατο] *H' γῆ scilicet ἐξ ὕραυ.* *Guietus.*

139. Κύκλωπας] *Hoc est, ut egregiè Sam. Bochartus in Chan. Lib. I. c. 30. Ἰν-ῖνι ὡς Chek-loub, viros finis Lilybætan, qui fuere antiquissimi Siciliæ coloni, de quibus multis vir summus, quem adito. Clericus.*

141. Οἳ Ζῶνι βροντῇ τ' ἔδωσαν.] *De hac re postea. Clericus.*

144. Κύκλωπες δ' ὄνομα ἦσαν ἐπώνυμον] *Hoc est, κατὰ τὸ ὄνομα ἐπώνυμον, hoc est, è re datum. an ἐπώνυμοι? id est, è re nomen habentes. Guietus.*

144. Κύκλωπες δ' ὄνομα ἦσαν] *Ineptè ex Græca Linguâ nomen illâ vetustius deduxerunt Poëtæ, ut solent; atque ex nomine ab illa Lingua deducto fabulas finxerunt, de viris qui oculum unum rotundum in media fronte gerebant. Ceterum hi dicuntur θεοῖς ἐναλίγκιοι, Diis similes, hoc est, σεβασμίσις ἀνδράσιν ὡς παῖδες τῶν ἑλλάδων ἐκτίσαντο, venerandis viris, qui primi Græciam colonis instruxerunt; Θεὸς enim, apud antiquissimos Græcos, significabat propriè non naturam æternam, sed eximiam ac venerandam, ut *עליון elahim*, apud Hebræos; & hominibus supra vulgus evectis tribuebatur. Multis hoc ostendimus in *Arte Critica* P. 2. Sect. I. C. 3. Ejus significationis primigeniæ vestigia remansere semper in Lingua Græca, ut demonstravimus. Sed tamen frequentius postea significavit naturas humanâ præstantiores, adeoque immortales. Ex hoc usu vocis θεός, *Hesiodum* perperam interpretatus, *Crates* emendari volebat Poëtam, & versui*

Οἳ δὲ καὶ τὰ μὴ ἄλλα θεοῖς ἐναλίγκιοι ἦσαν

hunc

Sæviſſimus inter liberos: floridum autem odio proſequēbatur pater.
 Porro genuit & Cyclopes ſuperbum cor habentes, (tem.
 Bronténque, Steropénque, & Argen forti animo præditum:
 Qui Jovi & tonitru dederunt, & fabricarum fulmen.
 Qui ſanè per alia Diis ſimiles erant,
 Unus verò oculus media poſitus erat fronte.
 Cyclopes verò illis nomen è re erat, eò quòd ipſorum
 Rotundus oculus unicus inerat fronti:
 Robùrque & vires, & doli erant in operibus.
 Alii rursus è Tellure & Cælo prognati ſunt,
 Tres filii magni, & prævalidi, non nominandi,
 Cottùſque, Briareùſque, Gygèsque, ſuperba proles.
 Quorum centum quidem manus ab humeris prorumpēbant
 Indomita: capita verò unicuique quinquaginta

hunc ſubſtituebat:

Οἱ δ' ἐξ ἀθάνατων θνητοὶ τέγες αὐδήντες.

Qui ex immortalibus vixerunt homines celebres; quod ab Apolline intererenti dicerentur. At Θεός, antiquiſſimis temporibus, immortalē naturam non ſignificabat, ſed eximiam in ſuo genere, quo factum ut omnia eximia dicerentur divina. Fortè Θεός propriè admirabilem ſignificavit, unde θηομαι admiror, θηός admirabilis. Apud Chaldaeos, תהב thebah ſonat admirari. Clericus

146. Ἰχός τ' ἰδὲ βίη] Hinc deſumptum eſt τὸ κρύπτος καὶ βία Aeſchylī, ſeu potius ex inferioribus: καὶ κρύπτος ἰδὲ βίη. Ibid. ἐπ' ἱερῶν ſubintellige αὐτῶν. Guilielmus.

146. Μηχαναί] Hoc eſt. machinationes, quales multæ in fabricarum officinis. Significat Heſiodus Cyclopes non modò viribus, ſed & arte pollentes fuiſſe. Clericus.

149. Κότιος καὶ καὶ ἐξῆς] Videntur fuiſſe tres latrones antiquiſſimi, & valido corpore terribiles, & numero prædonum quibus imperabant. Unde factum ut quinquagena capita, & centena brachia ſingulis tributa ſint. Terribilia ſunt horum nomina, ſi Phœniciis litteris ſcribantur. כּוּתִיּוֹס καὶ, & additâ terminatione Græcâ Κότιος, ſuſtidioſum & rixatorum ſonat. כּוּתִיּוֹס בְּרִיאַח-jiri eſt creatura timēto. גּוֹג gog denique ſignificat ducem improborum, ſi interpretemur ex Arabica radice אגג agag. Idēd ab Heſiodo dicuntur οὐκ ὀνομασμένοι, hoc eſt, ἀνώνυμοι, male ominati nominis. Clericus.

151. Ἀπλάται] Malim interpretari ad quos impunè accedere non liceret, quàm magnos; ita ut vox deducatur ex α privativo & πλάζω adpropinquare. Clericus.

Ἐξ ὧμων ἐπέφουκον ὅττι βαροῖσι μέλυσιν.
 Ἰχθὺς δ' ἀπλαιῖτο, κροτερή, μεγάλη ὅττι εἶδε.
 Ὅσσοι γὰρ Γαίης τε καὶ Οὐρανῷ ἐξεχέοντο,
 Δεινότατοι παίδων, σφετέρῃ δ' ἤχθοντο τοκῇ 155
 Ἐξ ἀρχῆς. καὶ τῷ μὴ ὅπως τις πεῶται γήοιο,
 Πάντας ἀποκρύπτασκε, καὶ ἐς Φάτο οὐκ ἀνίσκε,
 Γαίης ἐν κόλποισι κακῷ δ' ἐπετέρπετο ἔργῳ
 Οὐρανός, ἡ δ' ἐντὸς συναχίζετο Γαῖα πελώρη,
 Στεινομήνη· δολίλῃ γ' κακῷ ἐπεφρέσασα τέχνῳ. 160
 Αἶψα γ' ποιήσασα γῆτο πολὺ ἀδάμαντιτο,
 Τόσσε μέγα δρέπανον, καὶ ἐπέφραδε πασι φίλοισιν.
 Εἶπε γ' ἱερσύνεσσι, φίλον τεπεμήνη ἦτορ·

152. Ἐξ ὧμων] Hic versus supposititiuſ videtur. *Guietus.*

155. Σφετέρῃ δ' ἤχθοντο τοκῇ] δ' delendum. *Guietus.*

155. Σφετέρῃ δ' ἤχθοντο τοκῇ.] Cūm pater horum dicatur Coelum, quod propter vetustatem ignoraretur; loco Coeli, substituendus alius quispiam priscorum mortalium, qui primi ex Asia in Græciam colonias duxere. Nec unum patrem tot liberorum fuisse crediderim, sed plures, qui latent sub uno vocabulo Coeli. Hi homines cūm fertilissimas Græciæ oras occupassent, liberos suos, statim ac sibi prospicere poterant, remotiores tractus cultum ire jubebant, ipsi in pinguioribus sedem figebant. Interea imperium sibi patrium in liberos vindicabant, nec eo clementer admodum utebantur. Idēd *Hesiodus* patre inimico uſos esse dicit. *Clericus.*

156. Τῶν μὴ ὅπως τις πεῶται γήοιο, Πάντας ἀποκρύπτεισκε.] Hoc est, à se amandabat procul à suis sedibus, statim ac primam juventutem attigerat. Quod nec ab uno, nec semel factum crediderim, sed fortē per aliquot ætates, quæ omnia in unam personam Coeli à Poëtis contracta sunt; quia circumſtantias harum historiarum nemo scriptis mandaverat, deleveratque, magna ex parte, ex hominum memoria, vetustas. *Clericus.*

158. Γαίης ἐν κόλποισι] Procul, in locis abditioribus, confidere jubebant juvenes. Sic infra *Hesiodus* collocat Hesperidum Nympharum hortos, in extrema Africa sitos, ἐν ἱερμονῆς καύεσι γαίης, in obscura latibulis terra, v. 334. Posset tamen & de antro intelligi, qui loco carceris fuisset, ut infra v. 483. At quando hæc facta, & ubi? Ut à posteriori incipiam, ex sequentibus apparet primos Græciæ incolās in Macedonia & Thessalia sedes fixisse, quandoquidem illic erat Saturnus, cūm à Jove victus est, & Jupiter in Thessalia regnavit, ut postea videbimus. Certē ex Asia venientes; sive trajecerint Bosphorum,

Ex humeris prognata erant super robustos artus,
 Robur autem immensum, validum, ingenti in statura.
 Quotquot enim Tellure & Cælo procreati sunt,
 Potentissimi (sunt) filiorum, à suo verò infestabantur parente
 Ab initio. & horum quidem ut quisque primum nascebatur,
 Omnes occultabat, & in lucem non emittebat,
 Texæ in latebris: malo autem oblectabatur opere
 Cælus. ipsa verò intus ingemiscebat Terra vasta;
 Contristata: dolosam verò malâmque excogitavit artem.
 Statim verò cùm procreasset genus cani ferri,
 Fabricavit magnam falcem, edixit verò caris liberis.
 Dixit autem animum addens, suo mœrens corde:

sporum, sive pedestri itinere, circa Pontum Euxinum, & Mæotidem paludem progressi sint, deinde ad meridiem iter flexerint; post Thraciam, quæ asperior est; exceperunt fertilissimi Macedoniæ & Thessaliæ tractus. Ad tempus verò quod attinet, hæc aliquot ætatibus, post generis humani divisionem, fortè paullò ante Abrahami tempora, contigisse videntur. Cùm viveret Moses, dudum cultos fuisse hos Græciæ tractus liquet ex Gen. X. 4. ad quem locum vide à nobis notata. Indidem colligere licet primos omnium colonis fuisse instructos, quia eorum solorum Græciæ tractuum meminit Moses. *Clericus.*

159. Στοιναχίζετο γαῖα πλώρη] Hoc est, procul atri juvenes, qui hîc dicuntur *terra*, more Phœnicio, ex quo *terra* pro terræ incolis frequentissimè in sacris Hebræorum libris occurrit. Vide Gen. XI. 19. *Clericus.*

161. Γένετο πολιὺ ἀδάμω] Hoc est, ὕλη, χεῖμα. ἀδάμω] ferri. *Griesius.*

161. Ποίησαι γὰρ πολιὺ ἀδάμω] Hoc est, hi homines arma sibi fabricarunt, fortè in Thracia, aut in Epiro, in quibus magna olim fuerunt metalla. Αἰδάμω enim est *ferrum*. Sic in scuto Herculis γ. 136. — κονίλιον εὐτυκτον ἔθηκεν

Δαιδαλέω ἀδάμω]

galeam bene fabrefactam & elegantem ex ferro posuit. Ubi vide Scholiasten. Sic & Horatius Lib. I. Od. VI.

Quis Martem tunicâ tectum adamantinâ

Dignè scripserit?

Hoc est, *ferreâ*. Sic & intelligendi *adamantini clavi* Lib. III. Od. XXIV. Delirant, qui lapillum pretiosum hîc somniant. *Clericus.*

Παῖδες ἱμοὶ καὶ πατὴρ ἀποθάλα, αἴ κ' ἐθέληται
 Πείθεσθ', πατέρῃ γε κακὴν παύμεθα λίσσιν 165
 Ὑμετέρη. πρῶτερ' ὃ αἰεὶ μῆσαιτο ἔργα.
 Ὡς φάτο· τὸς δ' ἄρα πάντας ἔλεν δέῃ, ἔδ' ἐπὶ αὐτῶν
 Φέγγεσσι. θρασύνει δ' μέγας Κρόν' ἀγκυλομήτης
 Ἄψ' αὖτις μύθοισι προσηύδα μητέρει πεδνίῳ.
 Μῆτερ, ἐγὼ κεν τῶτά γ' ὑποχόμεν' ὑπὸ νόμῳ· 170
 ἔργον, ἐπεὶ πατὴρ γε δυσωνύμῃ σὺν ἀλεγίζω
 Ὑμετέρη· πρῶτερ' ὃ αἰεὶ μῆσαιτο ἔργα.
 Ὡς φάτο· γήθησεν δ' ἄρα Φρεσὶ Γαῖα πελώρη.
 Εἴσε δ' ἐμὴν κρύψασα λόχῳ· ἐνέθηκε δ' ἡ χεὶρ
 Ἀρπύην καρχαρόδοντα· δόλαν δ' ὑπεθήκατο πάντα. 175
 Ἦλθε δ' ἡ Νύκτ' ἐπάγων μέγας Οὐρανός· ἀμφὶ δ' ἡ Γαίῃ
 Ἰμείρων φιλότῃ ἐπέχετο, καὶ ῥ' ἐτανύσθη
 Πάντη. ὃ δ' ἐκ λοχεοῖο παῖς ὠρέξατο χεὶρ
 Σκαιῇ, δεξιτερῇ δ' πελώριον ἔλαβεν Ἀρπύην,
 Μαιερὴν, καρχαρόδοντα, φίλῃ δ' ἀπὸ μῆδεα πατρός 180
 Ἐσσυμμένης ἤμνησε, πάλιν δ' ἐρρίψε Φέρεσθ
 Ἐξοπίσω. τὰ μὲν ἔπ' ἐτώσια ἐκφυγε χερσός·
 Ὅσας δ' ῥα θάμειγες ἀπέστυθεν αἱματόεσσαι,
 Πάπας δέξατο Γαῖα. πειλομένων δ' ἐνιαυτῶν,
 Γεῖνατ' Ἐρίννυς τε Κρατερὰς, μεγάλας τε Γίγαντας, 185

177. Ἐπόμετο] Applicuit se Terræ uxori. *Guietus.*

178. ὠρέξατο χεὶρ] Subintellige, apprehendit manu finistrâ genitalia patris. Sic habitum metentis expressit, qui sinistra manu spicas & dextra falcem tenet, Catullus. *Guietus.*

179. Δεξιτερῇ δ' πελώριον] Ἀν τι? *Guietus.*

180. Φίλῃ δ' ἀπὸ μῆδεα] Forsan pro δ' scribendum τ'. *Guietus.*

180. Φίλῃ δ' ἀπὸ μῆδεα πατρός Ἐσσυμμένης ἤμνησε.] Hic & passim alibi φίλον dici non *amicum*, sed *sum* simpliciter, rectè observavit *Dan. Heinsius* Cap. V. Lect. in *Theocritum*. Sed quænam sunt hæc μῆδεα, quæ abscondit Saturnus? Omnino existimo *Hesiodum*, & qui eum, hac in re, antecesserant, aut sequuti sunt, luisse in ambiguo. Vox μῆδ' duo significabat, *pudenda* & *consilium*, cùmque audissent dici Saturnum patri δόντι μῆδ' δα, datâ operâ ita rem acceperunt, quasi narraretur ei pudenda refecuisse, ut *προσπολογίαις*, quas hac de re habent, locus daretur; quamvis probè scirent *consilium*, seu *consiliarios* intelligi, quorum suâ Thessaliâ excedere coactus fuerat Saturnus.

Filii mei & patris nefariti, si volueritis.

*Parere, patris malam ulciscemur contumeliam
Vestri. prior enim indigna machinatus est opera.*

*Sic dixit: illos verò omnes irruasit metus, neque quispiam illorum
Locutus est. confirmato animo tandem magnus Saturnus versutus
Rursus verbis compellavit matrem venerandam:*

*Mater, ego certè hoc in me recipiens peragam
Facinus. patrem enim detestabilem nihil curo
Nostrum. prior enim foeda machinatus est opera.*

*Sic dixit: gavisus est autem valdè animo Tellus ingens.
Collocavit autem ipsum celans in insidiis: indidit verò manus
Falcem asperis dentibus: dolo autem instruxit omni.
Venit autem Noctem inducens magnus Caelus: undique verò Telluri
Flagrans desiderio concubitus incumbibat, & sanè extensus est
Passim. ex insidiis autem filius petiit manu
Sinistrâ, dextrâ verò immanem cepit falcem,
Longam, asperos dentes habentem, sui que genitalia patris
Festinanter demessuit, rursûmque abiecit ut ferrentur
Ponè. illa quidem non incassum elapsa sunt manu:
Quotquot enim guttæ proruperunt cruentæ,
Omnes suscepit Terra. vertentibus autem annis,
Produxit Erinnyâsque validas, magnosque Gigantes*

nus. Hosce consiliarios fugavit, & navibus in Asiam redire coëgit; ex quibus rebus, nata videntur quæ habentur à 9. 181. ad 200. *Mēdis* autem significare consilia ostendit ipse *Hesiodus*, infra 9. 559. Similem verò ludum in ambiguo vocem *μῆλιν* suppeditasse postea probabimus. *Clericus.*

181. Πάλιν δ' ἱπρίψα φέρσας Ἐξοπίων] Ut in Asiam redirent, unde venerant. Πάλιν manifestò ostendit agi de hominibus, qui remissi sunt eò, unde profecti erant, non de genitalibus. *Clericus.*

183. Ὅσας γὰρ παθόμενης, καὶ τὴν ἐξῆς.] Hoc est, quicumque auferunt Saturnum & socios, irati, & suorum cæde cruentati per vicinas oras sparsi sunt, aut in Asiam fugerunt; unde postea Jovi, contra Saturnum, auxilium tulerunt. *Clericus.*

184. Πάντας δὲ κατὰ γαῖαν] Hoc est, omnes, qui fugerunt, in regione quapiam amicè excepti sunt. *Clericus.*

185. Γένετ' Ἐρίνυες τὴν κακότητος] Furia seu Erinnyes significant passim ultionem divinam, quæ magnorum scelerum reos persequi putabatur.

Τάχ' εσι λαμπομήεις, δόλιχ' ἔχ' εα χερσὶν ἔχοντάς,
 Νύμφας θ' αἷς Μελίας καλέεσ' ἐπ' ἀπείρονα γαῖαν.
 Μηδεά θ', ὡς τὸ πρῶτον ὑπομήξας ἀδάμαντι,
 Κάββαλ' ἐπ' Ἡπείροιο πολυκλύσῳ ἐνὶ Πόντῳ,
 ὧς φέρετ' αἰμπέλαγ' πελὺν χρόνον ἀμφὶ ᾗ λάκκῳ 190
 Ἀφρὸς ἀπ' ἀθανάτῃ χροὸς ὄρνυτο τῷ δὲ ἐνὶ κέρῃ
 Ἐθρέφθη πρῶτον ᾗ Κυθήροισι θεοῖσιν

tur. Credebantur enim Erinnyes excitare bella, ut passim docent Poëtæ. Hic autem magnum scelus Saturni, patrem folio dejicientis, describitur; & bella postea à filio ei illata narrabuntur, quibus pœnas dedit violati parentis. Igitur terra dicitur *genuisse Erinnyas*, quod postea vicinæ gentes, aut qui paruerant Saturno Jovem adjuverint. *Clericus*.

Ibidem. Μεγάλης τι Γίγαντος, πύχ' εσι λαμπομήεις.] Hoc est, post hoc Saturni scelus, aliæque similia ejusdem ætatis, fuerunt frequentia bella, quibus exercitati homines sunt, quo factum ut plures essent militares viri, quàm antea. Γίγας hominem fortem sonat, aut militiæ adsuæ. Radix Arabica *agag*, ut antea diximus, significat *ducem improbitatis esse*, & *impetum facere*, qui significatus optimè huic negotio convenit. Hinc, ut puto, LXX. Intt. solent vocem גיבור *gibbor*, quæ fortem propriè sonat, γίγαντα vertere. Vide Genes. IV. 6. X. 8, 9. &c. Descriptio ipsa Hesiodi τῶν γιγάντων ostendit milites tantum fuisse, cum eos Poëta *armis splendentes, & longas hastas manibus tenentes* describat. Posteriores Poëtæ illis postea magnitudinem corporis portentosum tribuerunt, quâ factum ut videretur esse merum poëticum figmentum quidquid de Gigantibus dicebatur, cum tamen originem traheret ex vero, ut ex Hesiodo intelligere licuit. *Clericus*.

187. Νύμφας θ' αἷς Μελίας καλέεσ' ἐπ' ἀπείρονα γαῖαν.] Planè mihi persuasum est vocem *νύμφη*, quâ significatur natura quædam intelligens, per terram inconspicua hominibus errabunda, aliud nihil esse, præter Hebraicum נפש *nephesh*, *anima*. Sic Porphyrius credidit *autrum Nympharum* dici sacrum animabus. In Quæst. Homericis p. LXIII. Ed. H. Stephani præfixæ Poëtis Græcorum Heroicis: Πηχαι δ', inquit, καὶ νάματα οἰκεία ταῖς ὑδράσι νύμφαις, καὶ ἐπὶ γὰρ μέλαινα νύμφαις ταῖς ψυχαῖς, αἷς ἰδίῃς μελίσσαις οἱ παλαιοὶ ἐκάλεον: fontes, & fluenta propria sunt Nympharum aquaticarum, vel potius Animarum quas propriè veteres Melissas vocabant. Multò veriùs Melias dixisset, ut ex hoc Hesiodi loco liquet, quamvis non ignorem quæ de Melissis Nymphis soleant dici. Sed quænam sunt Meliæ? Hebraicè, seu Phœnicicè dicam, נפש מלוחה *nephesh mlochoth*, vel Syriacâ inflexione, נפש מלוחה *nepheshon malejon*, hoc est, *anima plena*, seu quibus ex-

pletum

Armis nitentes, longas hastas manibus tenentes?

Nymphasque, quas Melias vocant super immensam terram.

Testiculosque, postquam ut prius (sc. dictum) refecuit ferro

Projecit è continenti undis agitatum in pontum.

Sic ferebantur per pelagus longo tempore: circumcirca verò alba

Spuma ab immortalī corpore oriebatur: in ea puella

Innutrita est: primū verò ad Cythera divina

pletum vitæ tempus, quales vocat Apostolus ad Hebræos Cap. XII. 23. πνύματα δικαίων πεπληρωμένων. Ait ergo Poëta, postquam bella ab ætate Saturni cœperunt, animos occisorum hominum proborum per totam terram plurimos errasse. Ceteræ Nymphæ non dicuntur *Melie*, quia credebantur esse tantum ἡψθη nephaschoth, animi immortales, qui numquam humano corpore induti fuerant, quales ab Hebræis & Christianis *Angeli* vocantur. *Clericus.*

188. Α'ποτμήξας ἀδάμωκα. An? ἀποτμήσομαι. *Guietus.*

189. Κάββαλ' ἐπ' ἡπειρῷ πολυκλίσῃ εἰς πόντον] Versus iste interpolatus est propter ἰσθμικεῖν, ut alibi supra. Scribe: Κάββαλ' ἀπ' ἡπείρου πολυκλυστὴν εἰς πόντον. *Guietus.*

189. Κάββαλ' ἐπ' ἡπείρου πολυκλίσῃ εἰς πόντον] Rectè coniecit *F. Guietus*, morosus ceteroqui Criticus, legendum ἀπ' ἡπείρου, hoc est, è continenti coniecit in pontum; neque enim hæc in Epiro gesta sunt, sed in Thessalia. At non est mūtandum πολυκλυστὴν εἰς πόντον, ut ille volebat, nam non opus est, cum passim εἰ significans motum ad locum, ut loquuntur Grammatici, jungatur cum Dativo; præterquàm quòd ultima vocis πολυκλυστὴν sit brevis, quam longam esse necesse est. Obiter observandum ἡπειρῷ dici continentem ab Hebræica voce, quæ pulverem sonat, ἡρῃ haphar, aut Syriacâ inflexione ἡρῃ haphro, unde addito Σ, more Græco, ἡπειρῷ. *Clericus.*

190. Ὡς φέρετ' ἀμπίλας πάλιν χρόνον.] Nonnulli ex consiliariis patris Saturni diu navibus huc illuc acti sunt, donec iverint in Cyprum, atque è Cypro in Cythera venerint, ut docent sequentia. *Clericus.*

Ibid. Α'μφὶ δὲ λακῶς &c.] Hæc sunt περτολογία poetice, ex ambiguitate vocis μῆδης natæ. *Clericus.*

191. Τῷ δ' ἐν κέρῃ ἰθὺς φθῆ] Consilarii patris Saturni in Cyprum cum pervenissent, illic didicerunt cultum Α'φροδίτης, quem postea, victo Saturno, in Græciam retulerunt. *Clericus.*

192. Ε'πίφθῃ] Ε'πήχθῃ concrevit. Sic & v. 198. ἡρίφθῃ, concrevit, concepta est. κυήροισι ad τὸ κύειν allusum, sicut & in κύσας. *Guietus.*

192. Πρῶτον δὲ Κυθήροισι ζαθείοισι] Homo Græcus popularibus suis hic gratificatur, cum ex insula Cytheris, in Laconico Ἰνῷ, vult Ve-

Ἐπλετο ἔνθεν ἵππεια παίρρυτον ἵκετο Κύπρον.

Ἐκ δὲ ἔβη αἰδοίη καλὴ θεός. ἀμφὶ δὲ πόϊη

Ποσσὶν ὑπὸ ῥαδινοῖσιν αἰέξετο· τλή δὲ Ἀφροδίτῃ, 195

Ἀφροχρυσάν τε θιάν, καὶ εὐσέφανον Κυθήρειαν

Κικλήσκουσι θεοὶ τε καὶ ἄνθρωποι, ἕνεκ' ἐν αἰφρῷ

Θρίφῃ· αἰτὰρ Κυθήρειαν, ὅππῃ πρὸς ἐκέρυσε Κυθήροισιν

Κυπροχρυσάν δὲ, ὅππῃ χρώετο πολυκλύσῳ ἐν Κύπρῳ,

Ἡ δὲ Φιλομμηδέα, ὅππῃ μηδέων ἐξεφαάνθη. 200

Τῇ δὲ ἰὺρ ὠμάρτισε, καὶ Ἰμερ ἔσπετο καλός,

Γεινομένη τὰ πρῶτα, θεῶν τ' ἐς Φῦλον ἰσση.

Ταύτῃ δὲ ἐξ ἀρχῆς πρὶν ἔχθρῳ, ἥ δὲ Λέλοισχε.

neris cultum translatum in Cyprum; cū in Cypro antiquissimus sit ejus cultus. Alii tamen Græci Poëtæ, qui non profitetur se verum dicere, aut candidiores, aut accuratiores Cypriam Venerem Cytherensi antiquiorem fuisse fatentur. *Herodotus* Lib. I. c. 105. loquutus de templo Veneris Uraniæ. (Syris dicebatur *תלר* vel *דמשק* *Dominica* vel *regina cæli*, ut ostendit *Joan. Seldenus* de Diis Syris Synt. II. Cap. 2.) quod erat Ascalone in Palestina, quodque ait fuisse πάντων ἀρχαῖσιν ἱερὸν ὅσην ταύτης τ' οὐδ', antiquissimum templorum omnium quacumque sunt hujus *Deæ*, pergit his verbis: Καὶ ὅτι τὸ ἐν Κύπρῳ ἱερὸν εὐθεῖν ἐχέτω, ὡς αὐτοὶ λέγουσι Κύπριοι· καὶ τὸ ἐν Κυθήροις Φοίνικες εἰσὶν οἱ ἱερουσίμῳ, ἐν ταύτης τ' *Συρίας* ὄντος: Siquidem templum, quod est in Cypro, hinc ortum duxit, ut ipsi dicunt Cyprii. Templum verò, quod est in Cytheris, condiderunt Phœnices, ex hac eadem Syria. Similia habet *Pausanias*, non uno loco; cujus verba non addam, quia allata sunt ab *Sam. Bocharto*, in *Chanaane* Lib. I. c. 22. ubi rectè ostendit insulam Cythera dictam ita fuisse à Phœnicia voce *דיתר* *Ketharim*, petræ, quia illa insula scopulis cincta est. *Clericus*.

193. Ἐπλετο ἔνθεν ἵππεια] Scribo ἵππει' accessit, appulit, τὸ ἵππειο mendosum. *Guietus*.

195. Τλή δὲ Ἀφροδίτῃ

Κικλήσκουσι θεοὶ τε καὶ ἄνθρωποι, ἕνεκ' ἐν αἰφρῷ Θρίφῃ.] Græculi omnia ex Lingua & Gente sua deducunt. Dicta verò est Phœniciè *אפרחת* *aphradatha*, hoc est, separata à viro, libidinis causâ. Hoc sensu radix Hebræica *רפד* *pharad* occurrit *Hof. IV. 14*. Non opus est ut ostendamus quàm aptè hoc nomen Veneri conveniat; sed diligenter observandum hic ab *Hesiodo* Venerem statui Jove majorem natu, aut certè ex alio natam circa eadem tempora, cū alii Poëtæ eam faciant subinde Jovis filiam. *Clericus*.

196. Ἀφροχρυσάν τε θιάν] Scribe: Ἀφροχρυσήν τε θιάν. *Guietus*.

197. Κί-

*Vehebatur, inde tum circumfluviam pervenit ad Cyprum.
Prodiit verò veneranda formosa Dea: circum verò herba
Pedibus sub mollibus crescebat: Aphroditem autem ipsam,
Spuma progeneratam Deam, & decoram pulcris fertis Cytheream;
Nominant tam Dii quàm homines: eo quòd in spuma
Nutrita fuit: Cytheream autem quod appulit Cythera:
Cyprigenam verò, quòd nata sit undosa in Cypro:
Atque amantem genitalia, quia ex genitalibus emerfit.
Hanc verò Amor comitatus est, & Cupido sequebatur pulcher,
Natam primùm, & Deorum ad cœtum euntem.
Hunc verò ab initio honorem habet, atque sortita est*

197. Κικλήσκουσθ θεοὶ καὶ ἄνθρωποι] Ita loquitur Hesiodus, quia Homerus varia nomina profert, quæ similia apud Homines & Deos fuisse negat. Sic Iliad. A. v. 403.

Ὅν Βριάρεων κλέουσθ θεοὶ, ἄνθρωποι δὲ πᾶντες
Αἰζαῖωνά.

Quem Dii v. cant Briareum, homines verò omnes Aegæonem. Z, v. 291.

Χαλκίδα κικλήσκουσθ θεοὶ, ἄνθρωποι δὲ κύμωδον.

Quæ avis est montana, nigra, magnitudine accipitris, & carnivora. Y, v. 74. de Phrygiæ fluvio:

Ὅν Ζαῖδον κλέουσθ θεοὶ, ἄνθρωποι δὲ Σαγίμουδρον.

*Ad quem locum ita habet Scholiastes: Τῶν δυνάμεων τὸ μὲν ἀσχηλίστη-
ον ὅνομα εἰς τὰς θεὰς ἀναφέρει ὁ Ποιητής· τὸ δὲ μετασχηλίστηον εἰς ἀσχη-
λῆς: eorum, quibus duo nomina indita sunt, nomen antiquius ad Deos
refert Poëta, recentius verò ad homines. De Venere melius dixisset He-
siodus:*

Ἀστάρτην κλέουσθ θεοὶ, ἄνθρωποι δὲ Ἀφροδίτην.

*Nam Astarte nomen est Phœnicum, Aphrodite verò Græcorum.
Clericus.*

200. Φιλομυμηδία] Τὸ φιλομυμηδῆ placet magis, ob sequentia, ἢ
μυμηδῶν ἐξισφαίνῃ. *Gnietus.*

203. Ἡ δὲ λέλο[χ]η] Scribo ἡδὲ. *Gnietus.*

203. Ταύτῳ δὲ ἐξ ὀρχῆς πάλῳ ἔχῃ καὶ τῇ ἐξῆς] Hoc est, antequàm
Jupiter regnaret, hoc illi honoris concessum erat, ut rebus venereis
præfesset; seu, jam Dea habebatur in Asia, & quidem amorum,

* priusquàm

*Sumeret agrestem, posito diademate, falcem
Saturnus fugiens, tunc cùm virguncula Jumo,
Et privatus adhuc Idais Jupiter amaris.*

C 2

Non

* Juvenalis Sat. XIII, 38.

Μοῖραν ἐν ἀνθρώποισι καὶ αἰθανάτοισι θεοῖσι,
 Παρθενίης τ' ὁάρας, μειδήματα τ' ἐξαπάτας τε,
 Τέρψιν τε γλυκερίῳ, φιλότῃ τε, μελιχίῳ τε.

205

Τὸς δ' πατὴρ Τιτίῳας Ἰπικλήσιν καλέεσκεν,
 Παῖδας νεικείων μέγας Οὐρανὸς, ὅς τέκεν αὐτός·
 Φάσκε δ', παίοντάς αἰταοθαλίῃ μέγα ῥέξαι
 Ἔργον, πῶο δ' ἐπειτὰ πῖσιν μετόπισθεν ἔσεσθαι.

210

Νυξ δ' ἔτεκε συγρόν τε Μόρον, καὶ Κῆρ μέλαιναν,

Non semel ex d'ochē sumitur eo sensu, in hoc Poemate. Postea verò Jupiter Diis novos honores tribuit, aut veteres confirmavit, ut non semel docet Hesiodus. Clericus.

207. Τὸς δ' πατὴρ Τιτίῳας Ἰπικλήσιν καλέεσκεν — Φάσκε δ' παίοντας αἰταοθαλίῃ μέγα ῥέξαι Ἔργον] Poëta voluit à Cœlo Titanas dictos esse ἀπὸ τοῦ παίνειν, plectere. At vocati sunt à voce Phœnicia *ἔντ' τίτ*, id est, lutum, unde passim dicuntur *γηγενῆς*, *terrâ geniti*, & *πηλόγενοι*, è *luto nati*; quæ vox contumeliosa est, quia hominem ad originem suam è vili luto amandat. Vide *Caïnachum* Hym. in Jovem ψ. 3. ejusque Interpretes. Hinc Cœlus dicitur ab Hesiodo eâ voce usus *παῖδας κομῶν*, *objurgans filios*. Clericus.

209. Τιταίνοντας] Porrigentes, hoc est, πῶο καὶ Κῆρ ὀρίζοντας. suprâ ὀρίζετο χειρὶ κακῇ. Gnietus.

210. Πῶο μετόπισθεν ἔσεσθαι] Ὑπὸ τοῦ Διὸς, scilicet. Gnietus.

211. Νυξ δ' ἔτεκε συγρόν-τε Μόρον καὶ Κῆρ μέλαιναν καὶ πᾶσι ἐξῆς] Hæc & quæ sequuntur, de malis sub Saturni regno ortis, non sunt aurei sæculi descriptio, sed infelicissimæ ætatis. Attamen idem Hesiodus, in alio opere, beatissimos homines, sub Saturno finxit. In *Operibus & Diebus*, à γ. 90. ad 125. multis ætatem auream describit; eodem temporis tractu, quo tot mala exorta hîc dicit. Inter alia, habet de regno Saturni, γ. 111.

Οἱ μὲν ἐπὶ Κρόνῳ ἦσαν ὅτ' ἔρην ἰσοδασίλδον,

Ὡς τι θεοὶ ζώοντες, ἀκήδεια θυμὸν ἔχοντες,

Νόσφιν, ἅτις τι πόνοι, καὶ οἰζύς.

Si quidem sub Saturno erant, cùm in cœlo regnaret, & ut Dii vivebant, securum animum habentes, seorsim, absque doloribus & ærumna. Similia alii, post Hesiodum, Poëtæ cecinerunt, quorum testimonia congerere nihil attrinet. Utrum autem credemus ex antiquiore fama ad Hesiodum propagatum esse? An quod habet in *Operibus* præferemus narrationi, quam hîc in *Theogonia* legimus; an verò ficta habebimus priora, ut posteriora ex antiquiore historia manasse credamus? Ad me quidem quod attinet, non dubitarim præferre quod canit Hesiodus, in *Theogonia*, iis quæ alibi dixit. Cujus sententiæ hæc habeo rationes.

Primum,

Sortem inter homines & immortales Deos,
Virgineas confabulationes, & risus, & deceptiones,
Oblectationemque suavem, & amorem, blanditiâsque.

Illos verò pater Titanas cognomento vocabat,
Filios objurgans magnus Caelus, quos genuit ipse.
Dicitabat porrò, pœnas sumentes ex protervia magnum patrasse
Facinus, cujus deinceps ultio in posterum futura fit.
Nox præterea peperit odiosum Fatum, & Parcâ atram,

Primum, verisimilius id haberi debet quod sibi per omnia constat, quàm quod secum pugnat. Quod autem narratur de Saturni facinore erga patrem, cujus loco regnavit, id nequaquam consentit cum innocentia aureæ ætatis. Itaque aut negandum à Saturno factum esse quod omnes Poëtæ ei tribuunt, aut abroganda fides iis, quæ de ætate aurea dicuntur, quod multò malim.

Secundò, quod de ætate aurea narratur id nullo veræ Historiæ fundamento nititur; cum constet ex Hebræorum monumentis à Diluvio usque, imò verò ab omnium parente Adamo, scelera, in humani generis historia, utramque paginam fecisse. Si præsertim meminerimus hæc, quæ hic narrantur, non multò ante Abrahami tempora contigisse, ut diximus ad 7. 158. facile intelligemus, illo ævo, tantam non fuisse Græciæ colonorum innocentiam.

Tertiò, ignorantia illorum sæculorum, quibus artes, & longus vitæ usus nondum homines expoliverant, non patitur nos magnam virtutem in iis quærere. Falluntur enim omnino quicumque rudem barbariem putant esse virtutis matrem; contrà verò ab elegantioribus artibus nata esse vitia. Fateorequidem, doctioribus sæculis, calidiùs peccatum esse, & peccari, quàm rudiori ætate; verùm eo ævo ferociùs & apertiùs peccabant, cum discrimen virtutis & vitii pænè ignorarent, nec scelera, quæ rara non erant, aut usque adeò invidiosa, tegere dignarentur. Si postea callida nequitia, larvâ virtutis tecta, hominibus imposuit; tunc cruda ferocitas, æqui, bonique ignaris, virtutum omnium loco fuit. Neque ex conjectura antiquissimos Græciæ incolas barbariæ ac ferocitatis infimulamus, hos illorum fuisse mores nos docet ipse Hesiodus, in hac regnorum Saturni & Jovis historia. Nec eum mentitum hinc manifestò liquet, quòd illarum ætatum homines Dii haberentur, licèt sceleribus inquinati; consecrati, nimirum, ab hominibus virtutis ignaris; quæ honorem numquam consequuti essent, si in aliquot sæcula dilata fuisset eorum *ἀσέβεια*. Fortè ficta dixerit quispiam à Poëtis, quæ de vitiis & sceleribus Deorum canunt; at hoc planè falsum esse intelligemus, si reputemus quæ sit Religionis indoles. Non patitur illa facilè res antea inauditas, easque turpes de Numine fingi & vulgò narrari,

*(x) Curius et vi-
detur, præmium
non adscriptum
dissertationi TS
Roussseau quæ
palman conse-
cuta est ex judi-
cio Dionis Aca-
demiarum.*

Καὶ Θάνατον τέκε δὲ Ὑπνον ἱπκλῆς ἢ Φῦλον Ὀνείρων·
 Οὐπνι κρημνθεῖσα θεὰ τέκε Νύξ ἱρεβεννή.
 Δάπερον αὖ Μῶμον, καὶ Ὀΐζυν ἀλγυνόεσαν·

cum antea alia omnia homines de eo sentiunt; nedum ut summo applausu talia, cum primum finguntur, excipiat, & turpissimorum mendaciorum inventores maxima cum admiratione audiat. Quod certe factum esset, si *Hesiodus* & *Homerus* primi finxissent que de Diis narrant. Sed carminibus illi descripserunt à Majoribus accepta; quamquam nolo negare ab iis fortè adaucta novis figmentis fuisse, at consentaneis cum antiquissima fama. Alioqui numquam tanto favore fuissent excepti, si de Diis sanior vulgò obtinisset sententia, aut melior illorum fama ad posteros pervenisset. Sed cum homines nequam, propter potentiam, quam vivi obtinuerant, ab æqualibus, virtutis omnis ignaris, in Deorum numerum mortui relati fuissent; eam sequenti ætati Religionem, unà cum historia turpissimorum facinorum, quæ admirabantur, transdiderant; unde, veluti per manus, ad *Homerum* & *Hesiodum* tandem pervenit. *Aristoteles* Lib. de Poëtica Cap. XXV. ubi querit qui excusari possit quod minùs rectè à Poëtis dictum videtur: *ἃ δὲ πάντῃ λυτίαν εἰδὶ μηδέναις ἐπ' αὐτοῖς φασί, εἶον τὰ αἰεὶ Θείων*: hac autem ratione solvendum est. Sin autem neutro modo, quòd sic aiunt ut qua de Deis dicuntur.

Verùm, ut ad auream ætatem redeam, non dissimulabo viros doctissimos existimare sub ejus descriptione latere antiquius quiddam & remotius; conditionem, nimirum, humani generis, qualis fuit ante primum lapsum, cum totum in duobus capitibus contineretur; & qualis fuisset multò diuturnior, nisi peccassent. At mihi vix simile vero videtur brevis illius felicitatis primorum parentum, ullam superfuisset, apud Græcos, memoriam. Multò credibilius mihi fit ab *Hesiodo* fictum esse quidquid de hisce ætatibus habet in *Operibus*, eo quòd homines, qui præsentia dumtaxat mala sentiunt, præteritæque oblivioni mandant, & præsertim senes, exacta tempora laudare soleant. Si legamus omnium propemodum sæculorum Scriptores, qui ætatem suam cum præteritis conferunt, comperiemus eos semper superiores ætates, & præsertim antiquiores suæ præferre. Quod si verum esset, primum falsæ essent historiæ, quæ maxima scelera antiquissimorum temporum narrant, non minùs quàm recentiorum; deinde quò tandem nos devenissemus, si mala semper essent aucta, bona verò imminuta? Si quis ab *Hesiodo* quærivisset qualis esset ætas, quâ vivebat, respondisset quæ habet in *Operibus* à v. 172. ad 199. ubi gravissimè queritur de moribus ætatis ferreæ. At si à *Juvenale*, qui minimum mille annis posterior *Hesiodo* fuit, similia sciscitatus esset, beatam fuisse ejus Poëtæ ætatem judicasset, suæ collatam. Sic quod

*Et Mortem peperit etiam Somnum. peperit verò agmen Somniorum,
Quæ nulli mista Dea peperit Nox obscura.
Rursum postea Momum, & Ærumnam dolore plenam,*

quod in nostra ætate desideramus, in superioribus quærere solemus, quæ nobis minùs notæ sunt; atque hinc nata est illa fictio quatuor, aut plurium ætatum humani generis in pejora paullatim ruentis; hinc voces illæ suæ ætatem non ferentium Poëtarum *:

*Nunc atas agitur, peioræque sacula ferri
Temporibus, quorum scelere non invenit ipsa
Nomen, & à nullo posuit natura metallo;*

itèmq; vetera laudantium †:

Improbitas illo fuit admirabilis ævo.

Hæc paullò piuribus, quæ antiquissimæ historiæ illustrandæ non inutilia videbantur. *Clericus.*

212. Τίς δ' ὕπνον, ἔπειτ' ἃ φύλον ἐείπων.] Hinc manifestum quod antea diximus de consanguinitate Deorum Poëticorum; quia enim nocte dormimus & somniamus, idèd Nox dicitur peperisse Somnum & Somnia, & quidem sine opera ullius Dei; quia sola Nox facit ut dormimus, & somniemus. *Clericus.*

214. Μῶμον] Hoc est. ψόγαν. *Guetus.*

214. Δόπρον αὖ Μῶμον] Notum est Momum dici Numen, quod vitia quæ insunt operibus Deorum & hominum callidissimè animadverrit. Quare autem noctis filius fertur? Quia, nimirum, clam faciliùs aliena mordere, quàm palam. Quare Momus vocatur? A Phœnicia voce *moim*, aut *mom*, quæ vitium sonat; quod ita consentit cum iis, quæ dicuntur *ὡς τὰς θεῶν μωμοποιίαν*, ut Etymologia hæc nostra vix in dubium possit revocari. Ita se ipse describit Momus, apud *Lucianum*, in Deorum Conventu T. 2. p. 709. Ed. Amstelod. Πάντες με ἴσταν αἷς ἐλεύθερός εἰμι τῷ γλώττι, καὶ εἰδὲν αἰ κωμικοποιήσασθαι, καὶ καλῶς γινώσκων. διελίγω γὰρ πάντα καὶ λέγω τὰ δακτύλι μοι ἐς τὸ φανερόν, οὐτὶ δολίαν πια, οὐτὶ ὑπὸ αἰδέας ἐκκαλύπτει τῷ γνώμῳ. ἔστι καὶ ἐπαχθὲς δοκῶ τοῖς πολλοῖς, καὶ συκοφαντικὸς τῷ φύσιν, δημόσιός τις κατήγορος ὑπὸ αὐτῶν ἐπονομαζομένη. Omnes me norunt liberum esse linguâ, & nihil reticere eorum, quæ benè non fiunt. Arguo enim omnia, & dico quæ mihi videntur apertè, neque quemquam veritus, neque, præ verecundiâ, meam celans sententiam. Itaque molestus videor plarisque, & naturâ ad calumniandum propensus; publicusque accusator ab iis appello. *Lucianus* quidem, qui Momum in concilio Deorum de se loquentem induxit, eum palam carpentem quæ sibi displicerent describere debuit; sed naturam maledicentiæ ex vero pinxit *Hesiodus*, cum

C 4

è nocte

* *Juvenalis* Sat. XIII, 28. † *Ibid.* v. 53.

è nocte natam cecinit. Vide hac de re elegantissimum libellum *Lucretii*. *Ἐπεὶ δ' μὴ ραδίως πιπύεν διαβολῇ*, in Tom. II.

Ex hac eadem significatione vocis *μῆλον*, natum est adjectivum *ἄμυρον* quod infra habemus γ. 259. ubi forma sine vitio ita dicitur. *Clericus*.

Ibidem. *Καὶ Οἷζυν ἀλγύνουσιν*.] Quia nocte anxietates augentur; unde Ovidio dicitur *cunctorum maxima nutrix*. *Clericus*.

215. *Ἑσπερίδας*] *Τὰς πρὸς ζῆλον*, scilicet. *Guetus*.

215. *Ἑσπερίδας π*] *Hesperides* Nymphæ dicuntur quæ ad Occasum habitabant; Occasus autem, ex sententia Veterum, qui rationes motus Solis, aut potius Terræ, ignorabant, magnam cum Nocte affinitatem habebat. Locus in quo *Hesperides* esse credebantur non unus fuit, attamen in Africa constabat earum sedes fuisse. *Plinius* Lib. V. *Hist. Nat.* c. 5. de *Berenice* Cyrenaicæ urbe: *Berenice in Syrtis extimo cornu est, quondam vocata Hesperidum supradictarum, vagantibus Græcia fabulis*. Idem de *Lix* urbe Mauritanicæ Tingitanæ, ultra quam ad Occasum nihil esse credebatur, Lib. ejusdem Cap. I. *Ibi regia Antai, certamenque cum Hercule & Hesperidum horti*. Idem habet Lib. XIX. c. 4. Aliam affert *Hesperidum* Genealogiam *Diodorus Siculus* Biblioth. Lib. IV. Sed nec eum, nec recentiorum quemquam alium moramur, præ *Hesiodo*; Græculi enim certatim addidere veteribus fabulis, quæ proinde in antiquissimis quibusque minùs corruptæ inanibus additamentis inveniuntur. *Clericus*.

Ibidem. *Αἷς μῆλα* — *χεύσται κατὰ μέλιτι*.] Duplici ratione hæc *μῆλα* à Veteribus explicantur. Alii existimant fuisse mala, vel poma quæ *citrea* vocamus, & ob colorem *aurea* dicta sunt; vel etiam *amarantia*, quæ amara sunt aut dulcia, cum *citrea* sint acida. Certè *citrea* & *aurantia* & *ἑσπερίδες* & *ἑσπερίχæ* μῆλα dicta sunt, & primum ex regionibus Atlanti monti subjectis in Europam allata sunt. *Athenæus* Lib. III. p. 82. *Ἑσπερίδων δὲ μῆλον ἔτος καλεῖσθαι πινά φησι Τιμαχίδας, ἐν τῷ πέμπτῳ, εἰπὼν καὶ ἐν Λακεδαιμονίᾳ περὶ τῶν τοῖς Θεοῖς φησι Πάμφιλόν τούτων, εὖσμεν τι εἶναι καὶ ἄβρωτον, καλεῖσθαι δὲ Ἑσπερίδων μῆλα. Ἀριστοτέλης γὰρ ἐν πέμπτῳ Λακωνικῶν, ἐπὶ δὲ καὶ μῆλα καὶ τὰς λεγόμενας Ἑσπερίδας: quædam mala dici Hesperidum, ait Timachidas in quarto; testatus etiam Lacedamone apponi Diis. Hac habet & Pamphilus, ac præterea grati esse odoris, sed non comedi, vocarique Hesperidum mala. Aristocrates Libro quarto Laconicorum: insuper mala & quas Hesperidas vocant. Idem Athenæus, paginâ sequente: Αἰμιλιανὸς δὲ ἔλεγον Ἰόβαν τὴν Μαυρεσιῶν βασιλέα, ἄνδρα πελυμαθέστατον, ἐν τοῖς ποσὶ Λιβύης συσχεμμένας μνημονεύοντα ἔκτερε, καλεῖσθαι φάσκει αὐτὴν παρὰ τοῖς Ἀἰγυπιοῖς μῆλον Ἑσπερίχον, ἀφ' ἧν καὶ Ἡρακλῆα κρύψαντα εἰς τὴν Ἑλλάδα, τὰ χεύσται λέγει τὴν ἰδίαν λεγόμενα μῆλα: *Æmilianus* verò dixit *subam* Μαυρεσιῶν*

D E O R U M G E N E R A T I O. 41
Hesperidesque, quibus mala trans inclytum Oceanum

ritania Regem, virum doctissimum in commentariis de Libya meminisse citri, & dicere vocari à Libybus malum Hespericum: à quibus etiam Hercule tulisse in Graciam mala, qua ob colorem dicuntur aurea. In hæc verba amplissimam enarrationem habet Claud. Salmasius in Solinum p. 670. & seqq. Ed. Ultraject. Addimus nos, si Juba Libycum ipsum nomen protulit, cum dixit ἡσπερικόν vocari malum hoc, apud Libyas, videri dictum ἄσφηρι aschphiri, aut esphi, à pulchritudine, nam Hebræis פשו pulcher fuit. Fortè & ut hoc obiter dicam, ἡσπερος, seu vesperugo indidem nomen traxit.

* Ἐσπερος δὲ κλέμεται τὸ ἄσπερ ἵσταται ἀστὴρ.

Vesperugo, qua pulcherrima est in caelo stella. Galli vocant vulgò la belle étoile. Deinde quia illa stella ad occasum, paullò postquam sol occidit, apparet, occidentales oræ dictæ sunt à Græcis hesperia, ut Italia, Hispania, & occidenti Africæ tractus. Macrobius Saturn. Lib. I. c. 3. Græci ἡσπερον à stella hespero dicunt, unde & Hesperia Italia, quod occasui subjecta sit, nominatur.

Verùm, ut redeamus ad mala Hesperidum, alii crediderunt fuisse oves. Diodorus Siculus Lib. IV. p. 233. Κατὰ τὴν ἡσπερίην διομαζομένην ἡνὶ χίεον φασὶν ἀδελφὰς δύο ἡνιάδ' ὄντων διανομασίδους. Ἐσπερον κ' Ἀτλαντοῦ, τούτους δὲ κατ' ἡνιάδ' ὠνόμασε τὸ ἡνὶ κλέμεται παρὰ δὲ τῇ δὲ χέρας ἔχουσα, κ' χρυσίδην. ἀφ' ἧς αἰτίας τὸς ποιηταῖς τὸ ὠνόμασε μῦθος διομαζομένην χρυσὴν μῦθον: in regione, qua vocatur Hesperitis, aiunt fratres duos fuisse, inclyti gloriâ nominis, Hesperum & Atlantem; hos verò habuisse oves incredibilis pulchritudinis, colore rutilo & ad aureum accedente; qua de causâ, Poëtas, cum oves μῦθος vocarent, appellasse eas χρυσὴν μῦθον. Nimirum, Græci, ut & Latini, aurea vocant quæcumque pulchritudine in suo genere excellunt.

Sed multò verisimilior est prior sententia quæ aurea mala, citrea, vel aurantia interpretatur, præsertim cum omnes memorent hortos Hesperidum, nemo pascua; in quibus versantur oves, non in hortis. Samuel quidem Bochartus in Chanaanis Lib. I. c. 24. vult aurea mala qua draco observabat, fuisse opes, vel ab eodem, vel ab alio congestas. Tum subjicit: huc facit quod מלון malon, vel melon, Arabicè opes sonat, ut Græcè μῦθος vel μῦθον malum. Sed quod ostendimus de origine citreorum vel aurantiorum malorum, ex Hesperide terra, conjecturam illam evertunt.

Eodem pertinet quod de Hippomene narrant Poëta. Salmasius vetus hoc Epigramma, eam in rem, profert:

Septa micant spinis felix munera mali,

Quæ tulit ut Ceres æqueus ora tumor.

* Iliad. X. 318.

*Hippomenes vicit tali certamina mælo,
Talia poma nemus protulit Hesperidum.*

Aut in hisce nihil video,

*Aut * hæc Massyli poma draconis erant.*

De dracone custode alibi agemus. *Hericus.*

Ibidem. Πέρην κλυτὴν Ὠκεανοῖο] Nosim vertere *trans Oceanum*, nam *trans Oceanum* nihil norant antiquiores Græci, sed *ad Oceanum*. Ac sanè vidimus non *trans Oceanum*, sed *ad Oceanum* collocari Hesperidum hortos. De hac significatione voculæ πέραν, vide Intt. ad Mart. IV, 15. Si tamen hæc scripta fuissent postquam Pœni Atlantici Oceani meridianos tractus navigare ceperunt, possent intelligi infulæ in illo Oceano, quæ dicerentur πέραν Ὠκεανῦ, quoddam sint *trans freum Oceani*. Pomponius Mela Lib. III. C. 10. cum descripsisset *ἰαυίην κίεον*, quod *viridæ promontorium* nunc vocamus: inde, inquit, incipit frons illa, quæ in occidentem vergens mari Atlantico alluitur. Prima ejus Æthiopes tenent, media nulli. Nam aut exusta sunt, aut arenis obducta, aut infesta serpentibus. Exustis insula apposita sunt, quas Hesperidas tenuisse memoratur. Fortè hoc fictum ex hoc Hesiodi loco, perperam intellecto; ceteri enim Scriptores hortos Hesperidum in continente Africa, esse dixerunt.

Cum antea statuerimus Nymphas esse *animas*, *ἠψαδὸς nephaschob,* quæviserit fortè quispiam qua de causa dixerint Poëtæ, & vulgò crediderint Ethnici eas versari in nemoribus & viretis? Nimirum, antiquissimis temporibus videntur Græci credidisse animos fato functorum libenter versatos esse circa loca, quæ vivi coluerant. Itaque vetustissimorum Hesperiorum animi credebantur, corpore soluti, errare in Mauritanæ viretis, malis citreis & aurantiis confitis; amoenis profectò sedibus, pro eorum captu qui supra hæc terrena non sapiebant. Illo ævo,

———— + *nondum aliquis sortitus triste profundi
Imperium, aut Sicula torvus cum conjuge Pluton.
Nec rota, nec furia, nec saxum, aut vulturis atri
Pœna, sed infernis hilares sine regibus umbra.*

Seu, ut clariùs loquar, nondum Poëtæ finxerant quæ de Inferis postea dicta sunt. Clarum ejus opinionis vestigium habemus in *Operibus* v. 122. ubi de prima, seu antiquissima hominum (qui in Græcia, nimirum, vixerant) ætate, ita loquitur Hesiodus:

*Ταῖ μὲν Δαίμονες εἶσι, Διὸς μεγάλα δὲ βυλαί,
Ἐδδοί, ἐπιχθόνιοι, φύλακες θνητῶν ἀνθρώπων.
Οἳ γὰρ φυλάσσουσιν δίκας καὶ χεῖρ' ἔργα,
Ἡέγε' ἱσαίεσθαι, πάντα φασγάνῃσι ἐπ' αἶαν.*

Hi

* *Martial. Lib. XIII. Ep. 37. ubi Massyli habet, pro Massesyli,*
quod nomen populi Mauris vicini,

† *Juvenalis Sat. XIII, 49.*

Hi quidem Dæmones facti sunt, magni Jovis consilio, boni, versantes in terra, custodes mortalium hominum, caliginoso aëre induti passim errantes per terram. Eodem pertinet quod postea dicit de Heroibus Thebanorum & Tricorum temporum γ. 167.

Ταῖς δὲ διχ' ἀνθρώπων, βίῳ τε καὶ ἡβῇ ὀπίσσω
Ζεὺς Κρονίδης κατέκασσε πατὴρ εἰς πέρας γαίης,
Τηλεῖ ἀπ' ἀθανάτων τοῖσι Κρονίδῃ ἐμβασιλεύει.
Καὶ τοὶ μὲν γαῖαν ἀκίδνυσι θυμὸν ἔχοντες
Ἐν μακάρων ἡσυχίᾳ, παρ' Ὀκεανὸν βαθυδύνῳ,
Ὅλβιοι ἥρωες τοῖσιν μελίσσια καρποὶ
Τρεῖς ἱππῶ· Ζεῦ δ' αὖτε φέρει ζείδωρ ἄρουρα.

His autem seorsim ab hominibus vitā & sede tributā, Jupiter pater, Saturni filius, habitare eos jussit ad fines terra, procul ab immortalibus; eorum autem Saturnus Rex est; & illi quidem habitant, securum animum habentes, in beatorum insulis, intra Oceanum profundum, felices Heroes. Iis dulcem fructum ter quotannis florentem fert fecunda tellus. Sed & aliis in locis eos qui ad Trojam perierunt collocarunt alii Poëtæ, & quidem supra terram. Dionysius in Periegesi γ. 541.

Ἐστὶ δὲ τις καὶ σκαῖον ὑπὲρ πέρας Ἑδξέωσι,
Ἄντα Βορυσθένης, πολυάνυμ' εἰν αἰεὶ ἡσυχῶ·
Ἡρώων· Ἀδελφῶν μιν ἱπτανυμῶν καλέουσιν.
Οὐνικά εἰ τὰ πάρεσι κινάπτεται λδοκὰ πέτυκται.
Κεῖθι δ' Ἀχιλλῆος τι καὶ Ἡρώων φάπης ἄλδων
Τύχας εἰλίσσονται, ἐρημαίας ἀνὰ βήσας,
Τῷ τε δ' ἀρεστήσι Διὸς πάρος δῶρον ὀνηδὲ
Ἄντ' ἀρετῆς.

Est verò quadam, sinistrum super mentum Euxini, ex adverso Borysthenis celebris in mari insula Heroum. Albam eam cognomine vocant, quia quæ ei insunt animalia alba sunt. Illic item Achillis & aliorum fama est Heroum animas errare desertas per valles. Quod aliorum multorum testimoniis illustrari posset, si de Achillea Insula ageremus. Verum hoc unum ex superioribus verbis Hesiodi & Dionysi, quibus multi alii concinunt Poëtæ, colligimus, antiquissimis temporibus Græcos credidisse vitā functorum animos non infra terram detrusos, sed hîc illic in locis amoenis volitasse; unde nata est opinio de Nymphis, per totam terram vagantibus; cujus originem Poëtæ aliud agentes obscurè nobis indicarunt. Possemus Philosophos paria sentientes illis succenturiare, sed quia hi conjecturis potius suis, quàm olim receptis opinionibus gaudent, ab eo labore supersedebimus. Neque enim hîc quærimus quid, ex Philosophorum sententia, verum fuerit; sed quid antiquissimi Græciæ incolæ crediderint, qualecumque esset. Criticos hîc agimus, non Philosophos. Clotius.

Χρύσαι καλά μέλυσσι, φέροντά τε δένδρεα καρπών.
 Καὶ Μοῖρας καὶ Κῆρας ἐγείνατο νηλεοπίνυς,
 Κλωθῶ τε, Λάχεσιν τε, καὶ Ἀτροπῶν, αἵ τε βροτοῖσι
 Γεινομένοισι διδῶσιν ἔχειν ἀγαθόν τε, κακόν τε,
 Αἴτ' ἀνδρῶν τε θεῶν τε παρχειβασίας ἐφέπυσαι,
 Οὐδέποτε λήγῃσι θεαὶ δεινοῖο χόλοιο,
 Πρίν γ' ὅππῃ τῷ δώῳσι κακῶ ὅπιν ὅσιν ἀμάρτη.
 Τίκτε δ' καὶ Νέμεσιν, πῆμα θνητοῖσι βροτοῖσι,

220

216. Φέροντά τε δένδρεα καρπών] Arborea fructiferæ. καρπὸς κατ' ἐξο-
 χλὴν ὁ σίτος. A. Lych. Guizotus.

217. Καὶ Μοῖρας καὶ Κῆρας] Hoc est, Parcas, quæ duplici illo no-
 mine vocari solent. Sed Hesiodus, Poeticâ licentiâ ludens, totidem
 facit Deos, aut Semideos, variis rebus præfectos, quod sunt illarum
 nomina, licet idem prorsus significantia. Quod manifestò ostendunt
 sequentia, & præsertim quidem versus 228.

Υστρίνας π Φόνος π, Μάχης τ' Ἀνδραβασίας π.

Nam *Pugna*, *Cades*, *Pralia* & *Strages* virorum sunt unius ejusdém-
 que rei quatuor nomina. Ex hac autem licentia personarum fingen-
 darum, & quidem divinarum, videtur orta consuetudo Ethnicorum,
 de qua multis diximus in *Critica* P. 2. C. VIII. Ut ad Numina, de
 quibus hic Hesiodus, redeam, fatales Dææ dictæ sunt *μοῖραι fata*, *for-
 tes*, *παρὰ τὸ μιμεῖσθαι ἡγήσιν*, quia unicuique divisa sunt. Sed vox
 Κῆρ omnino facta est à Phœnicia voce *κη Kor*, *frigus*; nec frequen-
 tius additur ullum epitheton *morti*, quàm *frigida*, eo quòd mortuo-
 rum illico frigescant membra. Quin & *Horatius* Sat. Lib. II. Sat. I.
 v. 62. *frigus* ponit pro morte:

ὁ puer, ut sis

Vitalis metuo, & majorum ne quis amicus
 Frigore te feriat.

Vetus Scholiastes: *Morte te afficiat, qua frigida est, ut Virgilius: fri-
 gida mors*. Vide, si tanti est, alios Interpretes. Eadem operâ, di-
 cam unde mihi videantur *Parca* dictæ Latinis; nimirum, à voce ejus-
 dem Linguae *παρ* *rupit, fregit*, unde dicta *παρκα parka* Dea quæ ab-
 rumpit filum; quod *Atræpos* potissimum facere dicitur, sed non dis-
 sentientibus sororibus. Omnes aliæ Etymologiæ ineptæ sunt, quas
 licet quæras apud G. Jean. Vossium in Etymologico. Clericus.

220. Αἴτ' ἀνδρῶν π θεῶν π παρχειβασίας ἐφέπυσαι] Hoc est, quæ &
 hujus ætatis homines mortē plectunt, & olim de antiquissimis Græ-
 ciæ

*Aurea pulchra cura sunt, frugiferaque arbores,
Et fatales Deas, & Parcas genuit immites,
Clothòque, Lachesinque, & Atropon: quæ mortalibus
Nascentibus dant habendum bonumque malumque,
Quaque hominumque Deorumque delicta persequentes,
Numquam deponunt Dea vehementem iram.
Priusquàm ab illo sumserint gravem pœnam, quisquis peccarit.
Peperit præterea & Nemefin, cladem mortalibus hominibus,*

ciz incolis in Deorum numerum relatis, quosque adeò nunc Deos dicimus, easdem pœnas sumserunt. Res aliter intelligi nequit, atque hinc liquet, *Hesiodi* ætate, ignotum non fuisse Deos, qui colebantur, fuisse meros homines. Alioqui Numina, quæ præesse credebantur Morti, & fato hominum, Diis ipsis superiora numquam habita fuissent. *Clericus.*

223. Τίτι δὲ καὶ Νέμεσις.] Hæc vox idem significat ac *Μοῖρα*, est enim à *μεῖω*, quod idem ac *μέω*, id est, *divido*. Numen est, quod superbis distribuere credebatur pœnas, & persequi reos, qui sibi meritum supplicium effugisse videbantur. Vide quæ de ea collegit *Rob. Constantinus* in Lexico, nemo enim plura & aptiora hanc in rem protulit Veterum testimonia. Sed non est miscendum, quod ille observare omisit, hoc Numen cum alio ejusdem nominis, quod præest pudori, quo delicta vetantur. Est, nimirum, ejus munus in eo situm ut excitetur in hominum animis timor *δικαίας κρίσεως* *justa vituperationis*, ut loquitur *Eustathius*. Hæc Nemesis antevertit peccata; illa commissa plectit. Nemesis benignioris meminit ipse *Hesiodus*, in Operibus, γ. 200. ubi descripto sæculo ferreo, ita loquitur:

Καὶ τίτι δὲ πρὸς ἑλμυποι δ᾽ ἐπὶ χθονὸς εὐρυοδίας,
Λοιγῶσι φάριον καλὸν ψαμθρὸν χροῖα καλὸν,
Ἀθανάτων μὲν φύλ' ἵτιν, αἰετὸν ἀνθρώπων,
Αἰδώς καὶ ΝΕΜΕΣΙΣ.

Tum demum ad ocelum à terra spatiosa candidis vestibus recta corpus pulcrum, ad Deos ibant, relictis hominibus, Pudor & NEMESIS. Interpretatur *Proclus* *δικαίας κρίσεως*, *justitia Angelum*; sed tantum abest, ut is ad Deos sæculo ferreo ivisse dici possit, ut contrà numquam magis versatus fuerit inter homines, quàm ea ætate, quâ maxima scelera admissa censentur. Verùm de hac dicemus & ad Opera *Hesiodi*. *Clericus.*

Ibid. Πῦμα θνητοῖσι βροτοῖσι.] Contrà altera Nemesis juvat, ut dicebamus. *Clericus.*

Νυξ ὅλοή. μὲ τίωδ' Ἀπάτιω τέκε καὶ Φιλότῃ,
 Γῆρας τ' ἐλόμβρον, καὶ Ἔριν τέκε καρτερόθυμον.
 225
 Αὐτὰρ Ἔρις συγερὴ τέκε μὲ Πόνον αἰγιόεντα,
 Δήθλιω πε, Λιμόν πε, καὶ Ἀλγεα δακρυόεντα,
 Ὑσμίνας πε, Φόνους πε, Μάχας τ', Ἀνδροκτασίας πε,
 Νεικεά πε, Ψυδδέας πε Λόγους, Ἀμφιλογίας πε,
 Δυσνομίην, Ἀτίω πε, σμυνέας αἰπυλόισιν.
 230
 Ὄρσεν θ', ὃς δὴ πλείστον Ὀπιχθονίης ἀνθρώπων
 Πημαίνει, ὅτε κέν τις ἐκὼν Ὀπίορσεν ὁμόοση.
 Νηρέα τ' ἀψιδδέα καὶ αἰληθέα γείνατο Πόνιόν,
 Πρεσβύτατον παίδων· αὐτὰρ καλέεσσι γέροντα,
 Οὐνεκα νημερτὴς πε καὶ ἥπιον· εἰδὲ θεμιστέων
 235
 Λήθεται, αἰδὰ δίκαια καὶ ἥπια δήνεα οἶδεν.

224. Ἀπάτιω τέκε καὶ φιλότῃ] Δολότητι scribendum videtur. pro δολιότητι. τὸ φιλότῃ hic locum non habet. *Guietus*.

224. Καὶ Φιλότῃ] Non est vertendum *Amicitiam*, ut vulgò solent, sed *Concubitus*; intelligendúsque meretricius, qui meritò inter maxima mala recensetur, & Noctis est infausta soboles: Non raro φιλότης, apud *Hesiodum*, & *Homertum*, eo sensu occurrit, ut Lexica docebunt. Vide γ. 177. Nec potuit soror ei convenientior dari quàm Ἀπάτις, hoc est, *fraus*, *simulatio*, *captio*, *fallax suadela*, quibus meretrices alliciunt adolescentes. Res est nimis nota, & plenae sunt exemplis Comœdiæ. Igitur necessaria non est violenta emendatio *Fr. Guieti*, qui volebat legi δολότητι pro δολιότητι. *Clericus*.

229. Ἀμφιλογίας πε] Ἀν ἀμφιλογίας πε. *Guietus*.

230. Δυσνομίην] Ἡ δυσνομία τῇ εὐνομίᾳ opposita. *Guietus*.

231. Ὄρσεν] Hanc ~~οὐνεκα~~ imitantur Platonici, ut liquet ex *Comment. Hierocli* ad 2. vers. *Pythagora*. *Clericus*.

233. Νηρέα τ' ἀψιδδέα] *Nereum* vocari filium maris nemo mirabitur, qui sciet Phœniciâ Linguâ, נָהָרֹ naharo esse fluvium. Fluvii meritò dicuntur filii maris, cum ex eo oriantur, quod non fuit ignotum *Hesiodo*, ut apparet ex γ. 336. & seqq. Crediderim Phœnices dixisse mare esse patrem fluviorum נָהָרֹ אֲבִי אֲבִי ab nahren, quod pater *Nerei* malè versum est. Eodem errore, judicarunt Nerea esse numen maris, cum fluviorum potius Deus haberi deberet. Unde verò factum sit ut ei laudes tribuerentur, quas in eum congerit *Hesiodus*, quærunt Interpretes. Ridiculus hic est *Joannes Diaconus*, ut solet, qui hanc ejus rei rationem reddit: παρὸς ἐν αἰῶσις ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον οἱ ἐν θαλάσῃ διαγόντες καὶ ναυπηγέμενοι ἄνθρωποι αἰληθεῖς περὶ ἀψιδδέας εἶναι. καὶ ἀπὸ τούτου καὶ ἥπιος καὶ νημερτὴς. ὁ γὰρ καθιερῶς αὐτοῖς ἐπιζέμεται. γίνε-
 τῃ

Nox pernicioſa: poſt hanc Fraudem enixa eſt, & Amicitiam,
 Sennique noxium, & Contentionem peperit pertinacem.
 Ceterum Contentio odioſa peperit quidem Laborem moleſtum,
 Oblivionemque, Famemque, & Dolores lacrynabiles,
 Pugnaſque, Cadeſque, Paliâque, Strageſque virorum,
 Jurgiaque, mendaceſque Sermones, Diſceptationeſque,
 Legum contemptum, Noxamque, familiares inter ſeſe:
 Juſjurandum quod plurimum terreſtres homines
 Ledit, quando quiſpiam volens pejeraverit:
 Nereumque alienum à mendacio, & veracem genuit Pontus,
 Maximum natu filiorum: ſed vocant ſenem,
 Eo quòd verus atque placidus: nec juris & equi
 Obliviſcitur, ſed juſta & moderata judicia novit.

τὸ ἀναπύθι τμηρεῖς τι καὶ πρὸς εἶνα. καὶ μὴ δεισιπτοῖς ἐπιλαυδῖν καὶ μὴ
 ἀκακοσύνῃς, μὴδ' ἰσότητ' : quia ſolent, ut plurimum, homines qui in
 mari vitam agunt & navigant veraces eſſe & mendacii immunes, pro-
 ptereaque honore & veneratione digni. Mors enim, quam quotidiana ex-
 ſpectant, perſuadet ut ſint veraces & mites; nec licet illis obliſci aut
 juſtitiam, aut equitatem. Certè hac ratione in officio contineri de-
 berent nautæ, ſed quis neſcit contraria omnia eſſe vera? Hic noſter
 Joannes vixerat fortè in oppido mediterraneo, in quo de nautis phi-
 loſophabatur, ut nos de incolis Planetarum, quos ne in ſomnis qui-
 dem vidimus. Confugiendum hîc nobis iterum ad Linguam ejus
 Gentis, quæ frequentibus navigationibus ceteris maria aperuit. Eâ
 autem Linguâ radices נָהַר nahar, נֹחַr nou, & נָאֵר naar ſonant ſplen-
 dere, lucere; quod à luce corporea tranſlatum ad animum ſignificat
 ſcire, intelligere, ſapere. Itaque laudes, quibus hîc Nerea ornat
 Poëta, videntur natae ex altera ſignificatione ejus nominis. Fortè
 propterea & Nerea & Protea fatidicos Deos eſſe crediderunt Veteres,
 Clericus.

235. ————— ὅδ' ἐμίσιν

Λήθεται ἀλλὰ δίκαια καὶ ἥπια δῶμα εἶδεν.]

Quæritur quid propriè ſignificet vox δῶμα, quæ & apud Homerum
 aliquoties occurrit. Iliad. Δ, 361. Agamemnon de Ulyſſe: ἥπια δῶ-
 μα εἶδεν. Interpretantur vulgò βουλευματα conſilia, diſtâque ea vult
 Euſtathius, ad locum allatum Homeri, πρὸς τὸ δῶμα, ὃ σημαίνει τὸ ἐπὶ
 πολὺ. αἶψ' ἔτι δὲ δῶμας ὁ πολυχρόνιος· χρόνι γὰρ χρόνι τοῖς ἐξῆς βουλευ-
 μασι: à δῶμα, id eſt, diu, unde & δῶμας longævus. Tempore enim
 opus eſt iis, qui recta conſulunt. Similia Etymologici Magni auctor,
 & alia non meliora habet. Quoniam verò hîc mentio fit juſtitiae,
 omnino

Αὖτις δ' αὖ Θαύμαντα μέγαν, καὶ ἀγνώστου Φόρκου,
 Γαίῃ μισγόμενον, καὶ Κητὰ καλλιπάρηον,
 Εὐρυβίλῳ τ' ἀδάμαντι ἐνὶ φρεσὶ θυμὸν ἔχουσιν,
 Νηρῆϊ δ' ἐχέοντο μεγέρεα τέκνα θεάων
 Πόντι ἐν ἀτρυγέτῳ, ἢ Δωρίδ' ἠὲ ἠϊόμοιο,
 Κέρης Ὠκεανοῖο τελέεντο πάροιο,
 Πρωτῶ τ', Εὐκράτη τε, Σαῶ τ', Ἀμφιτείτη τε,
 Εὐδώρη τε, Θέτις τε, Γαλιῶν τε, Γλαύκη τε,
 Κυμοδόη, Σπειώ τε, Θοή, Θαλίη τ' ἐρόεσσα,
 Καὶ Μελίτη χαλκίεσσα, ἢ Εὐλιμήν, ἢ Ἀγανή,
 Πασίφει τ', Ἐρετώ τε, ἢ Εὐνείκῃ ῥοδόπῃχυν,
 Δωτῶ τε, Πρωτῶ τε, Φέρυσά τε, Διωμαμένη τε,
 Νησαίῃ τε, ἢ Ἀκταίῃ, ἢ Πρωτομέδεια,
 Δωρίς, ἢ Πανόπη, ἢ Δειδῆς Γαλαΐταια,
 Ἰπποδόη τ' ἐρόεσσα, ἢ Ἰππονόῃ ῥοδόπῃχυν,
 Κυμοδόκη θ', ἢ κύματ' ἐν ἠεροειδέϊ πόντῳ,
 Πνοιαῖς τε ζαθέων ἀνέμων, σὺν Κυματολήγῃ,
 Ρῆα πρηϋνί, ἢ εὐσφύρῳ Ἀμφιτείτη
 Κυμῶ τ', Ἡϊόνη τε, εὐσέφανός θ' Ἀλιμήδη,

240

245

250

255

omnino crediderim δῆναι esse propriè *judicium*, à radice Phœnicia
 דין *domn*, *judicare*, unde דין *din*, aut דין *dino*, *judicium*, quod à
 voce δῶν, si pronunties H ut I, solâ terminatione in Σ differt.
Clericus.

237. Θαύμαντα] Iridis patrem. *Gnietus.*

237. Θαύμαντα μέγαν] Cùm Thaumās quidem dicatur filius Ne-
 rei & pater Iridis, oportet eā voce intelligi quidpiam, cujus natura
 sit affinis mari & Iridi. Cùm verò sit ille filius Terræ, necesse
 etiam est quod vocatur Thaumās posse dici è terrâ oriri. Vix ergo
 aliud esse potest, quàm nescio quod Numen, quod sit vaporum &
 nubium præses; nam hæc nascuntur ex mari & terra, & pariunt Iri-
 dem. Ita dictum fuerit, quòd meteora hominibus sint *admirationi*,
 aut à verbo Græco θαυμάζω, aut à Phœnicia voce תמא *thamah*,
 quæ idem sonat, & à qua Græcum verbum deductum est. Homi-
 nes, ut verbis *Lucretii* ūtar, è Lib. VI.

mirantur quâ ratione

Quaque geri possint, præsertim rebus in illis,

Quæ supra caput ætherius cernuntur in oris. *Clericus.*

Ἀγνώστου Φόρκου] Hic videtur homo fuisse, qui navigationis pe-
 ritus fuerit, & remotissimas oras navibus adierit. Nam cùm res ipsa
 hoc

Deinde rursus Thaumantem magnam & fortem Phorcyn,
 Terræ commistus, & Ceto formosam,
 Eurybiâque, ferreum in pectore animum habentem.
 Ex Nereo porro prognata sunt perquam amabiles filia Dearum
 Ponto in inexhausto, & ex Doride pulcra,
 Filia Oceani ultimi fluvii,
 Protôque, Eucratêque, Saôque, Amphitritêque,
 Eudorâque, Thetis que, Galenêque, Glaucêque,
 Cymothoë, Spiôque, Thoë, Thaliâque jucunda,
 Et Melita gratiofa, & Eulimene & Agave,
 Pasitheâque, Eratôque, & Eunice roseis lacertis prædita,
 Dotôque, Protôque, Pherusâque, Dynamenêque,
 Nesaâque, & Aëtaa, & Protomedia,
 Doris, & Panope, & speciosa Galatea,
 Hippothoëque lepida, & Hipponoë roseis lacertis prædita,
 Cymodocêque, quæ fluctus in obscuro ponto,
 Et flatus vehementium ventorum, unâ cum Cymatolege,
 Facile mitigat, & cum pulcros talos habente Amphitrite:
 Cymoëque, Eionêque, pulchrêque coronata Halimede,

hoc ostendat, ut postea videbimus. Radix פורא phorak apud Syros est discessit, amovit se &c. Clericus.

238. Κατὰ καλλιπείραν] Αν κατὰ ἀ κατ? placet. Guicetus.

238. Κατὰ καλλιπείραν] Nescio quare Hesiodus Cetonem pulcrâ vocet. Si enim pulcra fuit, habuit dissimillimas sibi filias, ut postea videbimus. Ex filiabus si conjiciamus de matris nomine, iudicabimus dictam à radice פורא Kour, fastidire, litigare. Soror ejus nomen Græcum habet, sed mali etiam ominis, nec melior fuit filiabus sororis, cum dicatur

Εὐρυβίη ἀδάμαντος ἐν φρεσὶ θυμὸν ἔχουσα.

Eurybie ferreum animum in pectore habens. Clericus.

240. Νηρηΐδ' ἐξ ἑστέρας] Subintell. ὅα. μετ' ἑστέρας, hoc est, μετὰ-
 λας ἐπ' ἑστέρας. Etym. Guicetus.

240. Μετ' ἑστέρας τίςτις Θιάται, πάντα δὲ ἀνερμάται] Hæ sunt nymphae marinæ, hoc est, animi eorum qui in mari olim perierant, aut etiam eorum qui insulas Maris Interni primi coluerant. Nomina illis Græca, pro arbitrio, imposuerunt Poëtæ. Clericus.

241. Τελίται ποταμοῖς] Hoc est, μετὰ λυ. Guicetus.

242. Τελίται ποταμοῖς] Hoc est, extremi, ἀ τέλει, finis. Clericus.

Γλαυκονόμη τε Φιλομυρσίδη, ἢ Ποντοπόρεια,
 Λειαγόρη τε, ἢ Εὐαγόρη, ἢ Λαομέδεια·
 Πηλυκόμη τε, ἢ Αὐτόνοη, ἢ Λυσιάνασσα,
 Εὐάργη τε Φυλῷ τ' ἐρατῇ, ἢ εἰδῶ ὁμῶμῶ·
 Καὶ Ψαμάθῃ χαρίεσσα δέμας, δῖη τε Μενίπῳη· 260
 Νησώ τ', Εὐπόμπη τε, Φεμισώ τε, Περσάνῃ τε·
 Νημερτὴς δ', ἢ πατρὸς ἐχένορα αἰθανάτοιο.
 Αὐταὶ μὲν Νηρῇ ὁ ἀμύμονα ἐξερχόντο
 Κῆραι πεντήκοντα, ἀμύμονα ἔργ' εἰδῶται.
 Θάυμας δ' Ὀκεανοῖο βαθυρρεῖταιο θυγαῖρα 265
 Πηγάη· ἢ Ἄλεκτρυον. ἢ δ' ὠκείαν τέκεν Γεην,
 Ἡὺκόμας δ' Ἀρπύαας, Ἀεχὼ τ', Ὀκυπέτῳ τε,
 Αἶψ' ἀνέμων πνοῇσι καὶ οἰωνοῖς αἶμα' ἔπονται,
 Ὀκείης περύχασσι μετὰ χερσὶν αἶμα' ἰατῶν·
 Φόρβυι δ' αὖ Κητῷ Γραιας τέκε καλλιπάρῃ, 270
 Ἐκ χρετῆς πολιᾶς, ταῖς δὲ Γραιᾶς καλέουσι·
 Ἀθάνασι τε θεοῖς, χερμαὶ ἐρχόμενοι τ' ἀνθρώποι,
 Περσέην δ' εὐπεφλον, Ἐτυῶ τε κρητοπέπλων,

262. Αὐταὶ μὲν Νηρῇ ὁ ἀμύμονα ἐξερχόντο

Κῆραι πεντήκοντα, ἀμύμονα ἔργ' εἰδῶται]

Hos duos versus attuli, propter vocem *θαύμας*. Proprie quidem significat quod reprehendi nequit, quod nullum sit in eo vitium. Venit enim ex eadem Radice ac *Μάρος*, de quo antea ad v. 214. Auctor Etymologici: *παρὰ τὸ μᾶλλον, ἔστιται ἀμύμονας, κρητοπέπλων, ἢ περσῇ* ἢ in Ἰαμύμονα, ut *χελών* ἢ *χελών* ὁ ἀμύμονας ἢ ἀφύμων. Attamen hoc in loco de multis aliis malis, neglecta Etymologia, vertere egratius, eximius; nimirum, in suo genere. Passim apud Homeros, Achilles dicitur *κρητοπέπλος*, in quo certè plurima fuere, quæ merito poterant reprehendi, *superbia*, *ferocitas*, *crudelitas* &c. Sed ita vocatur, quia erat egregius miles. *Clericus*.

266. Ὀκείαν τέκεν Γεην.] Cum Veteres animadverterent arcem coelestem cerni cum plueret, facile intellexerunt ortum suum ex pluvia; quo factum, ut à mari oriri dicant Poetae. Sed propter elegantiam colorum, crediderunt, aut se credere finxerunt scalam esse è coelo demissam, per quam nuntii à Diis ad homines descenderent. Illi autem spiritus, quos nos Græcâ voce appellamus *Angelos*, hoc est, nuntios, ab Hebræis vocantur quandoque *שרפים* *seraphim*, vel *ירימ*, hoc est, aut *vigiles*, aut *monitores*. Hinc ergo factum nomen *Iridis*, nuntie Deorum, quæ propterea dicitur *celor*, quod Deorum nuntii celerrimi esse existimarentur. *Clericus*.

*Glauconoméque hiliaris, & Pontoporia,
 Liagoréque, & Euagore, & Laomédia:
 Polynoméque, & Automœ, & Lysianassa,
 Euarnéque tam indolis grata, quàm inculpata formæ.
 Et Psamathe decora corpore, divinâque Menippe:
 Nesôque, Eupompéque, Themistôque, Pronoëque,
 Nemertésque, quæ patris habet animum immortalis.
 Hæ quidem ex Nereo inculpato procreata sunt
 Filia quinquaginta, inculpata opera callentes.
 Thaumás verò Oceani profundiflui filiam
 Duxit Electram. hæc autem celerem peperit Irim,
 Pulchricomâsque Harpyias, Aëllôque, Ocypeténque,
 Quæ ventorum flamina, & aves adsequuntur
 Pernicibus alis. sublimes enim volitant.
 Phorco post hæc Ceto Græas peperit formosa,
 A partu canas, quas ob id Græcis vocant
 Immortalésque Dii, humique incedentes homines.
 Peqbredôque pulchro peplo, Enyoque croceo peplo,*

267. Αἰγιῶς] Ultima correpta. Dorismus. ut supra αἰγιῶν, αἰγιῶν.
 Gniotus.

267. Ἡ ὑπόθεσις δ' Αἰγιῶς καὶ τὰ ἑξῆς] Ostendimus multis, in Dis-
 sert. de Statua Salina, Harpyias esse locustas, quas hic facit Hesiodus
 Thaumantis Meteororum Præsidis filias, quia ex nubibus sæpè ferri
 videntur; αἰγιῶν δὲ ἰνδῶν, sublimes enim volant. Vide quæ illic
 diximus. Clericus.

270. Γραῖας τίς καὶ ἀνιάνηται] Vox γραῖα idem sonat Græcè, ac
 Γῆρας anus. Inde finxerunt Poëtæ Græas fuisse canas, cùm nasceren-
 tur. At si scribamus גראה graah, vel גריאה griah, vox deduci po-
 terit à Radice, quæ apud Arabas & Chaldaeos significat, audax, ani-
 mosus fuit, irritavit; quæ significatio non malè quadrat in Phorcynis
 filias. Quod addit Hesiodus à Diis æquè ac ab hominibus vocatas γραῖας,
 perinde est ac si diceret antiquissimum hoc earum esse nomen. Vide
 not. ad v. 195. Clericus.

272. Καὶ ἑξαίρετοι ἀνθρώπων] Haud paullò elegantius legas ἑξαι-
 ρῆται repentes, cùm ἑξαίρετος rariùs significet incedere. Clericus.

273. Πισφονδὺν π' Εὐνά π] Nomina hæc Græca sunt convenientia
 cum nomine Phœnicio; nam Πισφονδὺν vel, ut scribunt alii, Πισφα-
 δὺν, est à πισφάιναι inhorruisse, fremuisse. Εὐνά verò nomen est Bel-
 lonæ, παρὰ τὸ ἰνα, εἶνα, ἢ ἰν φινύω, occido, ut conjicit Eustathius.
 Clericus.

Γοργές θ' αἱ ναῖσι πέρην κλυτὰς Ὠκεανοῖο,
 Ἐχάλῃ πρὸς νυκτός· ἵν' Ἐσπερίδες λιγύφωνοι
 Σθενώ πε, Εὐρυάλη πε, Μέδυσά πε λυγροὶ παθῶσι.
 Ἡ μὲν ἔλιν θνητῇ, αἱ δὲ ἀθάναται καὶ ἀγνῶ
 Αἰ δύο· τῇ ᾗ μὴ παρελέξατο Κυανοχαίτης,
 Ἐν μαλακῷ λειμῶνι, καὶ ἀνθεσιν εἰαρινοῖσι.
 Τῆς δὲ ὅτε δὴ Περσεὺς κεφαλῇ ἀπιδειροτόμησεν,
 Ἐξέθρε· Χρυσάωρ πε μέγας, καὶ Πήγασος ἵππος.
 Τῷ μὲν ἐπώνυμον βῆ, ὅτ' ἄρ' Ὠκεανὺς πρὸς πηγὰς
 Γένεθ', ὅδ' ἄορ χρύσειον ἔχεν μὲν χερσὶ Φίλησι.

275

280

274. Γοργές θ' αἱ ναῖσι πέρην κλυτὰς Ὠκεανοῖο

Ἐχάλῃ πρὸς νυκτός· ἵν' Ἐσπερίδες λιγύφωνοι.]

Phœnices, qui ab antiquissimis temporibus extremam Africam ad occasum aliquatenus circumierant, cum narrarent quæ in illis locis viderent, à Græcis Interpretibus non satis intellecti, auctores fuerunt hujus fabulæ. Hoc intelligere licet ex *Hannonis* Periplo, in quo similia narrantur iis quæ antiquiores *Hannone* Pœni, aut Phœnices, dixerant. Qua de re vide quæ diximus in *Dissert. de Statua Salina*, ne ea hic repetere cogamur. Πέρην Ὠκεανοῖο, est hic aut ad Oceanum, aut in insula Oceani, ut jam diximus ad γ. 215. *Contra eosdem* (Cathoblepas) sunt insula Gorgades, domus, ut aiunt, aliquando Gorgonum. Verba sunt *Pomp. Mela* Lib. III. c. 11. qui subjicit: ipsa terra promuntorio, cui ἰσθμὸς κίρκης nomen est, finiuntur, unde colligere licet intelligi insulas, quæ dicuntur *Promuntorii Viridis*. Attamen quæ retulit *Hanno* de insula in qua mulieres inveniebantur, ex quibus nata Gorgonum fabula, melius quadrant in insulam Gambiam, inter duo ostia Nigri fluvii, è regione Gorgadum, sitam. Idem *Mela*, memoratis Africæ incolis ignis usus ignaris: *Super eds*, inquit, *grandis lit-toris flexus grandem insulam includit*; in qua tantum *FOEMINAS* esse narrant, toto corpore hirsutas, & sine coitu marium sua sponte fecundas; adeo asperis efferisque moribus, ut quadam contineri, ne reludentur, vix vinculis possint. Hoc *Hanno* retulit, & quia detracta occisis coria pertulerat, fides habita est. Hæc autem loca dicuntur esse ad extremam noctem, quod Veteres crederent in ultimo occasu æternam esse noctem, quasi illic Sol exstingueretur. *Clericus*.

276. Σθενώ πε &c.] Gorgones hæc sunt, quæ *Hesperides* etiam generis nomine vocabantur; *Hesperides* enim erant omnes illæ occidentales Nymphae. *Clericus*.

280. Τῆς δὲ ὅτε δὴ Περσεὺς κεφαλῇ ἀπιδειροτόμησεν,

Ἐξέθρε Χρυσάωρ πε μέγας, καὶ Πήγασος ἵππος.]

Unde sanguis circumstantiæ hujus fabulæ natae sint nemo dixerit. Sed
 summa-

Gorgonésque, quæ habitant trans celebrem Oceanum,
 In extrema parte ad noctem: ubi Hesperides arguta,
 Sthenóque, Euryaléque, Medusáque, gravia perpeffa.
 Ipsa erat mortalis, ast alia immortales, & senio non obnoxia
 Duæ: cum una concubuit cærulea casarie Neptunum
 In molli prato & floribus vernis.
 Ejus autem Persens caput cum amputasset,
 Exfiliit Chrysaor magnus, & Pegasus equus.
 Huic quidem cognomen erat, quod Oceani apud fontes
 Natus esset; ille verò ensẽ aureum tenebat manibus suis:

summatim conjicere est latere hic aliquid veri, de equis ex ultima Africa in Asiam auctis. Ejus rei hæc clara sunt vestigia. Primò *Perseus* commodè deducitur à voce Phœnicia פֶּרְסֵי *pharseho*, hoc est, eques; quæ derivatio optimè in eum quadrat, cum Pegaso veheretur, equo alato. Secundò, si scribas vocem Πήγασος Phœniciè, hoc modo, * פֶּגַס פֶּגַסִּים *pagfous*, vocem habebis compositam ex פֶּגַס *pag*, hoc est, *lupatum*, & פֶּגַסִּים *fous*, hoc est, equus. Tertiò, notissimum est Mauros & Numidas extremæ Africæ incolas semper equis abundasse, atque ex iis pugnasse. Nihil frequentius in Romana Historia occurrit. Quin & videtur pars aliqua illarum Gentium *Perfarum* vocabulo dicta, eadem de causâ, non quod ex Perside venissent. Sallustius in Bello Jugurthino, ejus rei meminit, quasi ex *Punicis libris*, qui *Hiempsalis* regis dicebantur; sed eos ex reliquiis exercitus *Herculis* fuisse vult. Postquam in Hispania *Hercules*, sicut *Afri* putant, interiit; exercitus ejus compositus ex gentibus variis, amisso duce, ac passim multis sibi cuique imperium potentibus, brevi dilabatur. Ex eo numero *Medi*, *PERSÆ*, & *Armenii*, navibus in Africam transvecti, proximos nostro mari locos occupavere. Sed *PERSÆ*, intra oceanum magis; hique alveos navium inuertas pro tuguriis habuere. Græci postea *Argivo* suo *Perseo* tribuerunt, quæ de gente cognomine à Phœnicibus audiverant, omniâque mendaciis novis incrustarunt. Credibile est, occisis custodibus, abductos fuisse equorum greges ex Africa in Asiam, *Clericus*.

281. Εἰς ἡμᾶς ἡγεμονία] Scribe: ἡγεμονία. *Guietus*.

282. Ὡς αὖτε πρὸς πηγὰς.] Absurda derivatio, cum fluviorum propriè fontes dicantur non maris. Sed *Hesiodus* non semel vocat Oceanum πηγήν, *fluvium*. *Clericus*.

283. Γένος, ὅσ' ἄρ' αἶμα] Scribe: ἡδ' ὅσ' ἄρ' αἶμα. *Guietus*.

283. Ο' δ' ἄρ' αἶμα ἡγεμονία] Hinc dictus, si Græcis credimus, *Chrysaor*, quem vellem ab *Hesiodo* descriptum. Certè munus quod

Χ' αἰ μὴ δ' ἀπὸ πλάμης, περιπλὼν χθόνα μητέρα μῆλων,
 Γκετ' ἐς ἀθανάτας· Ζηνὸς δ' ἐν δώμασι ναίει, 285
 Βροντῶν τε στεροπῶν τε φέρον Διὶ μνηόεντι.
 Χρυσάωρ δ' ἔτεκε τελαχάριον Γηρυονῆα,
 Μιχθαῖς Καλλιρόῃ κέρη κλυτῷ Ὠκεανοῖο.
 Τὸν μὲν ἄρ' ἐξενάειξε βίη Ἡρακλεΐη,
 Βασί παρ εἰλιπόδεσσι, περὶ ῥύτῳ εἰν Ἐρυθείῃ. 290

illi tribuit ferendi fulminis & fulguris, vel eorum custodis, colligere est ex ejus nomine Phœniciis litteris scripta, nam חר-סר חרסור *hharis-or*, vel *chrisaor*, significat *custodem ignis*; cū סרסר *custodem*, apud Arabas, &, apud Hebræos, aliósque Orientales populos, חר *or* non modò *lucem*, sed & *ignem* sonet. Hæc ostendunt Phœniciam esse fabulam, etiam si omnibus ejus ambagibus expedire nos non posse videmur, sine filo quopiam Ariadnes. *Clericus.*

284. Χ' αἰ μὴ δ' ἀπὸ πλάμης] Erat igitur alatus, non secus ac Pegasus. *Ala* autem celeritatem significant. *Clericus.*

Ibidem. Χθόνα μητέρα μῆλων] Hoc est, *terram matrem malorum citreorum*, non *ovium*; ut intelligere licet ex iis, quæ diximus de Hesperidum hortis. *Clericus.*

287. Τελαχάριον Γηρυονῆα] Quare ex Chrysaore natus dicatur Geryon, vel Geryoneus, ignoremus necesse est, quia de Chrysaore nimis pauca habet *Hesiodus*; nam recentiores nihil moror, novis mendaciis veteres historias nimium corrumpentes. Hoc unum dici potest, patriam Chrysaoris fuisse continentem Africam, sedes verò Geryonis insulam ab ea non remotam, sed propiorem Hispaniæ, de qua insula postea dicemus. Quæsierunt dudum Grammatici, quorum conjecturas collegit *N. Loydus* in Lexico Historico-Poëtico, quare Geryoni tributa sint tria capita. Nos ex Lingua Phœnicia rem deducendam putamus, cū Tyrii insulam illam habuerint, ab Hercule Tyrio occupatam. Cū ergo Hercules, hoc est, mercator Tyrius, in eam insulam exscensionem fecisset, occurrerunt illi tres globi ejus incolarum; quos ille, cum Phœnicibus suis, vicit. Res autem ita Phœniciâ Linguâ exprimitur: חכח של ראשי גריחם *icchah schelosch rasche gerehem*, aut more Syriaco גרהון *grehoun*, hoc est ad verbum, *percussit tria capita grehoun*, quæ ultima vox si pro nomine proprio viri sumatur, statuatur fuisse vir quidam triceps nomine *Geryon*. Sed est appellativa, significatque *illorum incolarum*; & sensus loquutionis Phœniciæ hic est: *tria agmina incolarum cecidit*. Nam Phœniciè ראשי *roschim* dicuntur etiam *agmina*. Hinc nata videtur fabula tricipitis Geryonis. *Clericus.*

289. Βίη Ἡρακλεΐη] Hoc est, Hercules, de quo dicemus ad *Scutum*. *Clericus.*

*Et ille quidem cum avolasset, relicta terrâ matre pecorum,
Pervenit ad immortales: Jovis vero in domo habitat,
Tonitruque & fulgur ferens Jovi prudenti.
Chrysaor porro genuit tricipitem Geryonem,
Mistus Caliroæ filie nobilis Oceani.
Illum quidem armis exuis Hercules,
Boves apud flexipedes, circumflua in Erythia:*

290. Βυσι πᾶσι ἀνθρώποις ἀσκήσια ἐν Ἐρυθρίᾳ.] Quæ de hæc insula collegit Sam. Bochartus Chan. Lib. I. c. 34. non repetam. Ille eam à Tyriis conditam, Veterum consensu, ostendit. Sed ex Hecateo negat Herculem Argivum umquam in hæc loca navigasse, nititurque probare in Erythia non fuisse boves, quod gramen esset illic siccius quam ut bobus saginandis par esset; quam in rem profert verba Strabonis, in quibus oves, non boves, saginatae dicuntur in Erythia. At verum quidem est Argivum Herculem non omnia fecisse quæ ei tribuantur, ut ostendemus in Scutum. Sed verba Strabonis nequaquam ostendunt saginari non potuisse boves in Erythia insula, cum idem gramen; quo usque adeo distendebantur oves, ut nisi trigesimo die mitteretur iis sanguis, suffocarentur; item, inquam, gramen posset boves saginare. Sic ille loquitur Lib. III. p. 117. Ed. Genevensis Casaubonianæ: Ἐρυθρίαν τὴν Γαδίρας ἵσκει ἄρην ὁ Φαιρύκης, ἐν ᾗ τὰ ἀγρία τὰ Γερύοντι μισθούσι. Ἄλλοι δὲ τὴν περιπελάμην πύργῳ τῇ πόλει ἔχουσι, περὶ ἣν τὰ ἀγρία διακρίβουσι τὸ εὐαγεῖν ὁρῶντες, ὅτι τὸ νεμερμένον αὐτῶν ἀσθενέει τὸ γὰρ, ὅρῳ δὲ ποτὶς τὴν περὶ αὐτῶν δὲ πάλαι ὕδατι μισθούσι, ἀπὸ τὴν πότιναι· ἐν τῇ αὐτῇ τῇ ἡμέρῃς πύργῳ τὸ ζῶν, ἐν μὴ τῇ ἀπαρᾷ τῇ τῇ αὐτῇ. Ἐν τῇ δὲ ἐν τῇ ἡμέρῃς ἀπὸ τῇ, ἀπὸ τῇ αὐτῇ τῇ περὶ αὐτῶν δὲ οὐ τῇ περὶ αὐτῶν τῇ μὴ τῇ ἀπὸ τῇ ἀπὸ τῇ. Erythream Gadira videtur vocare Pherecydes, in qua qua de Geryone dici solent fabulantur contigisse. Alii eo nomine vocant insulam objectam huic urbi, & froto unius stadii distantiam; videntes bonitatem pascuorum, cum ovium illic pascentium lac serum non faciat. Caseum verò faciunt admista multa aqua, propter pinguedinem; & triginta diebus suffocatur pecus, nisi quis ei aliquantum sanguinis mittat. Herba quæ pascuntur sicca est, sed valde saginat. Hinc colligunt fictam esse fabulam de armentis Geryonis. Integra verba adscripsimus, ut appareat nullius ponderis esse rationem viri summi; herba enim, quæ usque adeo saginabat oves, non semper sicca erat, & poterat etiam sicca saginare boves, cum non minus pascantur foeno, quam viridi gramine. Idem durâ Etymologiam vult dictam insulam Erythiam, à voce Phœnicia עריות hystharoth, hoc est, greges ovium, quam verterint Græci Ἐρυθρία, urbs Erythra. Nos multò commodius derivamus à voce ערוה haroth, quæ gramina, aut herbas virides sonat, Esai. XIX, 7.

Ἡματι τῷ, ὅτε περ βῆς ἤλασιν ὠρυμετώπυς
 Τίρωθ' οἷς ἱερῶν, Διὰ βῆς πόρον ὠκεανοῖο,
 Ὄρθον πεκτείναι, καὶ βυχέλον Εὐρυτίωνα,
 Σταθμῶ ἐν ἡρόεντι, πέρι κλυτῇ ὠκεανοῖο.
 Ἡ δ' ἐπεὶ ἄλλο πέλωρον, ἀμήχανον, εἰδὲν ἰοικὸς
 Θνητοῖς ἀνθρώποις, εἰδ' ἀθανάτοισι θεοῖσι,
 Σπῆτι ἐν γλαφυρῷ, θείῳ κρατερόφρον' Ἐχιδναῖον
 Ἡμῖσι μὲν νύμφῳ ἐλπίσιν, καλλιπάρηρον,
 Ἡμῖσι δ' αὖτε πέλωρον ὄφιν, δεινὸν τε μέγαν τε,
 Ποικίλον, ὠμηγῶν, ζαθέης ὑπὸ κούρῃσι γαίης.

298

300

Postea dicta est *Aphrodisias*, & *insula Junonis*, à templis Deæ Tyrio-
 rum *Astartes*, quam Græci & *Venerem* & *Junonem* interpretabantur.
 Adi *Bochartum* loco laudato, & *Claud. Salmasium* in *Solinum*, p. 201.
 Ed. Ultraject. Clericus.

293. Ὄρθον πεκτείναι] Ὄρθρον. Orthrum. *Gruetius*.

293. Ὄρθον πεκτείναι καὶ βυχέλον Εὐρυτίωνα.] *Orthum* canem fuisse
Geryonis docet *Hesiodus* v. 309. eumque *Echidnae* & *Typhonis* foe-
 tum facit; sine dubio quia fingebatur δικέφαλος, ut docet *Apollodo-
 rus* Bibl. Lib. II. C. IV. §. 10. à quo etiam vocatur Ὄρθρον. Diceba-
 tur à Phœnicibus *ωθρῶσχ* *othrōsch*, hoc est, *biceps*, à *ῥη* *thre*,
 duo, & *ωσ* *rosch*, caput, & præfixo *κ*, quod in nominibus fre-
 quens est. Ex *Othreros* factum *Orthros* & *Orthos*, corruptione facili.
 Malim tamen apud *Hesiodum* scribi Ὄρθρον, quia minùs abit ab ori-
 gine Phœnicia. Cani autem *bicipiti* nomen inditum fortè est à Phœ-
 nicibus, ob frequentem latratum, cui caput unum sufficere vix vi-
 debatur. *Εὐρυτίων* est *ἡρῶ-ηγῶν* *harōhe-tson*, pastor ovium, qui si-
 mul bubulcus esse potuit. Nomen Phœnicium in Græcum non infre-
 quens, cùm similis soni esset, mutatum est. *Clericus*.

294. Σταθμῶ ἐν ἡρόεντι] Caliginosum stabulum dicitur, quia erat
 in spelunca, quemadmodum *Polyphemi* apud *Homerum*, & *Caci* apud
Virgilium. *Clericus*.

297. Κρατερόφρον' Ἐχιδναῖον.] *Hesiodus*, nullā habitā ratione tem-
 porum & locorum, *Medusæ*, quia monstrum erat, progeniem fuisse
 narrat monstra omnia, quæ priscis fabulis erant inclyta; pro mo-
 re, quem non semel observavimus, & quo naturā affinia matrimo-
 niis & consanguinitatibus conjungit. *Medusa*, ut vidimus, erat
Nympha Hesperis, hoc est, extremæ *Africæ*, ad occasum. Hic ve-
 rò filiam ejus *Echidnam* collocat ἐν Αἰγῶσι, hoc est, in una ex re-
 gionibus, quæ à Syris dicebatur *Ἰνδα* *aram*; quæ oræ omnes erant
 ad orientem Maris Interni, circa *Euphratem*, ut ostendit multis
Joan. Seldenus in Proleg. Operis de Diis Syris, & *Sam. Bochartus*,
 in *Phalego*, & quis non? Res enim est lippis & tonsoribus nota.

At

Die illo cūm boves egit latas frontes habentes
 Tiryntum in sacram, emensus iter Oceani,
 Orthoꝛque interfecto, & bubulco Eurytione,
 Stabulo in obscuro, trans inclytum Oceanum.
 Ipsa insuper peperit aliud monstrum, ingens, nihil simile
 Mortalibus hominibus, neque immortalibus Diis,
 Specu in concavo, divinam animo infracto Echidnam:
 Dimidiam nympham, nigris oculis, pulcram,
 Dimidiam item ingentem serpentem, horrendūque & magnum,
 Varium, crudi vorum, divina sub cavernis terra.

At non ita vulgò notum, quare Εχιδνα in Syria esse dicatur, & cum Typhone connubio juncta, & sub terra, in profundissimis cavernis. Latet hic verissima historia, quam narrarant Græcis Phœnices, quippe quæ contigerat in regione ipsis finitima; sed quam Græci Interpretes non adsequuti sunt, propter ambiguitatem vocum. Α'εμμοι dicitur tractus Palæstinæ, in quo erant *Sodoma*, *Gomorra*, *Adma*, & *Tsebohim*, quarum incolæ voce ציפא *tipho* signabantur, quia submersi erant in lacu Asphaltite, nam ea vox *submersum* sonat. Rem pluribus persequuti sumus, in Dissert. de *Sodoma subversione*, §. VII. Vox verò Εχιδνα est interpretatio vocis צבוּע *tseboah*, unde factum nomen urbis *Tsebohim*; nam צבוּע serpentis genus est, ut ostendit *Sam. Bochartus* in *Hierozoico* Part. 2. Lib. III. c. 7. Narraverant ergo Phœnices, כִּי צְבוּעִי עִם שִׁיפָא יָרַד בַּמַּעְרוֹת אֶרֶץ כְּנָעַן *chi tsebohi him tipho jarad bimharoth erets baaram*, hoc est, *Tseboitam cum submerso descendisse in terra cavernas, in Aramaa*. Verterunt Græci; *vipera cum Typhone descendit* &c. Εχιδνα εὐὸ Τυφῶνι ἀντίθεσις ἀπὸ λαῶν γῆς, ἐν Α'εμμοις. Nomen incolarum urbis *Tsebohim* crediderunt esse nomen serpentis צבוּע, & nomen appellativum שִׁיפָא, quo signabantur omnes submersi lacu Asphaltite, existimarunt esse nomen proprium nescio cujus monstri; qua de re iterum aliquid dicemus. *Clericus*.

298. Ἡμῖσις μὲν Νύμφῳ] Hoc dicebatur quia de *Tsebohitis*, quasi de hominibus, loquebantur Phœnices. *Clericus*.

299. Ἡμῖσις δ' αὖτις πίδαγγος ὄφιν] Propter alteram significationem vocis צבוּע. *Clericus*.

300. Ποικίλον] Hoc ad amussim quadrat in serpentem, qui צבוּע dicitur; quæ vox propriè *tinctum*, vel *pictum* sonat; quia Serpens ille mirâ varietate colorum insignis est, ut multis ostendit *Bochartus*. *Clericus*.

Ibidem. Ζαθένης γὰρ καὶ οὗτοι γαίης, καὶ τὰ ἐξῆς.] Hæc æquè conveniunt Serpenti, & *Tsebohitis*, quos terra deglutiit. *Clericus*.

Ἔνθα δὲ οἱ σπείουσι καὶ κάτω, καὶ ἄνω πέτρῃ,
 Τηλεὲς ἀπ' ἀθανάτων τε θεῶν θνητῶν τ' ἀνθρώπων.
 Ἐνθ' ἄρα οἱ δάσαντο θεοὶ κλυτὰ δώματα ναίων.
 Ἡ δ' ἔρυτ' εἰν ἀρίμοισιν ὑπὸ χθόνα λυγρῇ Ἐχιδνῇ,
 Ἀθάνατ' οὐ μὲν ἔλκεται, ἡμᾶς πάντας. 305
 Τῇ δ' Τυφάονά φασι μετρήσθαι ἐν φιλότῃτι,
 Δεινὸν θ' ὕβρισι τ' ἄνεμον, ἐλκώπει δὲ κέρη.
 Ἡ δ' ὑποκυσαμένη, τέκετο κροταφόφρονά τέκνα.
 Ὀρσόν μὲν πρῶτον κυῖα γένετο Γηρυονῆϊ.
 Δόπερον αὖτις ἔπκετο αἰμήχανον, ἔπ φατειόν, 310
 Κέρβερον ὠμῆσι, Ἀΐδεω κυῖα χαλκεόφρονον,
 Πέντηκοντακάρηλον, ἀναιδέα τε κροταρόν τε.
 Τὸ τρίτον, Ἰόρῳ αὖτις ἐγένετο λύγρ' εἰδυῖαν
 Λερναίην, ἣν θρέψε θεὰ Λαοκώλεν' Ἡρή.
 Ἀπλητον κατέσσα βίη Ἡρακλεΐῃ. 315
 Καὶ τῷ μὲν Διὸς υἱὸς ἐνήρατο νηλεῖ χαλκῷ
 Ἀμφιτρυωνιάδης, σὺν ἀρηϊφίλῳ Γολαίῳ,
 Ἡρακλῆος, βελήσιν Ἀθηναίης Ἀγλαΐης.
 Ἡ δ' Χίμαιραν ἔπκετο, πνέουσαν αἰμαίμακτον πῦρ,

301. Ἔνθα δὲ οἱ σπείουσι] Scrib. ἔνθα δὲ οἱ σπείουσι. *Guietus.*

303. Ἐνθ' ἄρα οἱ δάσαντο] Ἀ δαίω, δαΐω, αἶσα, ut à δαίμων αἶμων. *Guietus.*

307. Δεινὸν θ' ὕβρισι] Qui legerit Genes. C. XIX. non dubitabit quin Tsebohiræ divoi & ὕβρισι essent. Sed hic subjicitur vox αἶμος ventus, quā homines in ventum mutantur; eo quod esset Τυφάνης αἶμος, dictus fortè à Phœnicibus תופון *tourphon*, à radice תור *tourh*, inundare, submergere, quod submergat naves. Sic ob nomen simile, res diversissimæ mixtæ sunt. *Clericus.*

309. Ὀρσόν] Vide ad γ. 293. *Clericus.*

310. Κέρβερον] Crediderim canem aptum fugandis lupis, & invadendis aliis feris, dictum fuisse קרב רב *Kerbrosch*, quæ vox composita est ex קרב *Krab*, prælium, & ראש *rosch*, caput, vel dux, quod dux prælii haberetur ejusmodi canis. Verum Interpretes Græci intellexerunt dictum קרב רב *chrabrosch*, hoc est, quasi multorum capitum; quo factum ut nonnulli tricipitem fecerint. *Hesiodus* verò πεντηκοντακάρηλον, quinquaginta capitum facit, quo *Pindarus* minimè contentus ἑκατοντακέφαλον centum capitum dixit. *Clericus.*

313. Ἰόρῳ] Incolæ paludis Lernæ significantur, aut serpentes quibus

*Illic verò ei specus est in imo, cava sub petra,
 Procul ab immortalibusque Diis mortalibusque hominibus:
 Ibi sanè ei destinarent Dii inslytas domos incolere.
 Atque coërcebatur apud Syros sub terra tetra Echidna,
 Immortalis nymp̃ha & senii expers, diebus omnibus.
 Huic Typhaonem aiunt mistum esse concubitu,
 Vehementem & violentum ventum, nigris oculis decoræ puella.
 Illa verò gravida facta peperit fortes filios.
 Orthum quidem primò canem peperit Geryoni.
 Iterum secundò edidit partu immensum, dirum,
 Cerberum crudivorum, Plutonis canem magnâ voce,
 Quinquaginta capitum, impudentemque fortemque.
 Tertiò, Hydram rursus genuit perniciosam
 Lerneam, quàm enutrivit Dea albis ulnis Juno,
 Implacabiliter irascens Herculi.
 Ac illam quidem Jovis filius occidit sævo ferro
 Amphitryonides, cum bellicoso Iolao,
 Hercules, ex consiliis Minervæ Ageleæ.
 Tum ipsa Chimeram peperit, spirantem terribilem ignem,*

quibus scatebat. Dicemus in Dissert. de Hercule, hac de re, aliisque ad Herculem spectantibus. Clericus.

319. Η δὲ Χίμαιρα ἱππῆ] Chimæræ etiam meminit Homerus Iliados Z. eamque hisce verbis describit, γ. 180.

——— ἰδὲ δ' ἔτι τῶν θεῶν ἦτορ ἐστὶ ἀνθρώπων,
 Πρὸς δὲ λέων, ὅππῃ δὲ δράκων, μίση δὲ χίμαιρα
 Δεινὸν ἀντιπύσσου πυρὸς ἔρ' αἰθρῆρα.

Hac certè erat divinum genus, non hominum; antè leo, pòst draco, media capra, terribilèmq̃ue exhalans vim ignis ardentis. Hesiodus posteriores etiam duos versus aut ab Homero mutuos sumsit, aut fortè. cùm vulgò ore hominum ferrentur, Poëmati suo inseruit. Sed præterea addit tria capita ei fuisse totidem animalium. Homerus docet id monstrum fuisse in Lycia, ubi à Bellerophonte interfectum narrat, quemadmodum Hesiodus. Ex hac descriptione colligere licet, quid nomine Chimæræ intellexerint. Si Phœniciis litteris scribamus כִּמְרָה *chamirah*, comperiemus eâ voce *adustam* significari, quod nomen optimè convenit ei quam fingunt ignem spirasse. At qui potuit fingi animal, quod ignem spiraret? Reverà non fuit animal, sed mons, *Chimara*, qui eo nomine propterea appellabatur, quòd flammæ erueret.

Δηνίῳ πε, μεγάλῳ πε, ποδάκεια τε, κρατερῶτε. 320
 Τῆς δ' ἑὸς τρεῖς κεφαλαί. μία μὲν, χαροπόῳ λέοντι,
 Ἡ δ' ἑὸς χιμαίρης· ἡ δ' ὄφιν κρατεροῖο δράκοντι.
 Πρόθε λέων, ὅππῃ δ' δράκων, μέσση δ' χιμαίρῃ,
 Δεινὸν ὑποπνείσσει πυρὸς μὲν αἰθομένοιο.
 Τὼ μὲν Πήλαστος εἴλε, καὶ ἰοθάλῳ Βελλεροφόντης. 325
 Ἡ δ' ἄρα Φῖξ ὀλοῶ τέκε, Καδμείῳσιν ὄλεθρον,

Statet. Memoriae prodiderat * Ctesias Cnidius, ὅτι πῦρ εἶναι ἐξ ὧν Φα-
 σελίδος ἐν Λυκίᾳ ἀθάνατον, καὶ ἐν αἰετῇ καίεται ἐπὶ πέτρῃ, καὶ νύκτι καὶ ἡμέ-
 ρῃ. Quae verba vertit Plinius Hist. Nat. Lib. II. c. 106. *Flagrat in
 Phaselide mons Chimera, & quidem immortalibus diebus ac noctibus flam-
 ma.* Phaselis autem fuit pars Lyciae. De hisce montibus ita Strabo
 Lib. XIV. p. 458. Περὶ πάντων μυθούμεται τὰ ὄρη τὰ αὐτὰ τῷ Χιμαίρῃ: *His
 montibus fabula Chimera affingitur.* Ceterum ab Hesiodo Chimæra fin-
 gitur habuisse tria capita, leonis, caprae & serpentis, fortè propter tria
 juga, quæ judicabantur aliquatenus referre figuram capitum illorum
 animalium. Anterior jugum simile censebatur capiti leonis, posteri-
 cum serpentis, medium caprae; unde nota est altera fabulae circum-
 stantia.

Hæc sunt, nisi fallor, multò similia vero, quàm quæ conjecit
 Bochartus, Chanaan. Lib. I. c. 6. signari tribus Chimærae capitibus tres
 duces Solymorum Pisidiæ populorum, quorum nomina significasse
 tria illa animalia putat. Nam ut ne repetam quæ jam dicta sunt, ut
 nomina illa significant id quod vult, sunt mutanda; quod si licet,
 in omnibus nominibus omnia inveniemus. Miror viro acutissimo ni-
 hil suboluisse de nomine Chimærae; ex quo ænigmatis hujusce my-
 thici solutio pendet. Clericus.

321. Τῆς δ' ἑὸς τρεῖς κεφαλαί] Pro ἡσίου, ut suprâ ἰσάως pro ἰσάων.
 Griesius.

325. Τὼ μὲν Πήλαστος εἴλε καὶ ἰοθάλῳ Βελλεροφόντης] Intelligendi sunt
 incolæ trium memoratorum jugorum, quos Bellerophon non solus,
 sed cum exercitu illinc dejecerit. Pegasus illi equum dat Poëta,
 quia propter altitudinem illorum jugorum, pænè opus erat alis, ut
 ita loquar, ut invitis incolis eò adscenderet. Hinc † Arimazes, qui,
 Alexandro Asiam subigente, Petram Sogdianam occuparat, petenti-
 bus Macedonibus ut eam dederet, quærebat an Alexander volare pos-
 set? Cujus Petrae cacumine ab aliquot Alexandri militibus occupato,
 qui missus erat ad Arimazen, ut eum ad deditionem compelleret, ju-
 venes in cacumine ostendit, ejusque superbix haud immeritò illudens
 pennas ait milites habere Alexandri. Simile quid de Bellerophonte di-
 ctum, quo factum est ut Poëta Pegasus ei tribuerint. Clericus.

326. Ἡ δ'

* Apud Photium Cod. LXXII. † Curtii Lib. VII. c. 17.

*Tractemque, magnamque, pernicemque, validamque.
Illius erant tria capita: unum quidem terribilis leonis,
Alterum capella, tertium verò serpentis robusti draconis.
Antè leo, ponè verò draco, in medio autem capra,
Horrendè efflans ignis vim ardentis.
Hanc quidem Pegasus cepit, & strenuus Bellerophontes,
Illi sanè Sphingem exitialem peperit, Cadmeis perniciem,*

326. Η' δ' ἄρα Σφίγ' ὀλοὴ τέκε] Sic describitur Sphinx ab Apollodoro Biblioth. Lib. III. c. v. §. 8. Εἶχε σφισσὶν μὲν γυναικὸς, τῆς δὲ καὶ βάσιν καὶ ἄρσεν λείοντος, καὶ πτέρυγας ὄφιδος: Habebat faciem quidem mulieris, pectus verò, pedes & caudam leonis, ac pennas avis. Subjicit: μεθυσσάμενος δὲ αἰνίγματι παρὰ Μουσῶν, ἐπὶ τῷ Φεικίῳ ὄρεϊ ἐκαθίσταντο. καὶ τὸ τοῦ περὶ τῶν Θεβαίων: cum acceperisset anigmata à Musis, montem Phiceum insedit, atque hoc proponebat Thebanis. Tum addit occisos eos qui non poterant id solvere; & ita omnes, qui hanc fabulam narrant. Viderunt jam dudum Veteres, sub hac fabula, Historici quidpiam latere. Scholiastes: ἡ δὲ Σφίγξ περὶ γυναικὸς καὶ λείοντος, καὶ ἔχει πτερὰ οὗτοι αὐτῇ τὰς σφισσιν ὀνομάζονται: Sphinx reverà fuit mulier latrocinii dedita, & habuit multos secum, qui unà rapiabant. Pausanias in Boeoticis p. 580. describens agrum Thebanum, mentione injecta Templi Herculis Hippodoti: Προεληθῶτων δὲ τῷ ὄρει ἐπὶ ὅθι τὸ Σφίγχα λέγεται ὄρεμα, ἐκ δὲ ὁλέσθαι τὸ ἀρπαζομένων αἰνίγμα εἶδεν. Οἱ δὲ ληστῆες οὗτοι διωκόμενοι τῶν περὶ τὸν Φεικὸν φασὶν αὐτὴν, ἐς τὸν ποταμὸν Ἀλφειὸν χεῖν θάλασσαν. κατὰ τὸν ποταμὸν δὲ τῷ ὄρει τὸ τοῦ ἀρπαζομένων ὄρεμα, περὶ ἐξέλειν Οἰδίπῳ αὐτὴν, ὑπερβαλόμενον πάλιν σφαπῶς ἐκείνην ὅταν ἐκείνη: Progredientibus occurrit mons, unde aiunt erupisse Sphingem, in perniciem eorum qui rapiabantur, anigma cantantem. Alii verò latrocinii deditam & cum copiis navalibus errantem, aiunt eam tenuisse mare, usque ad Anthedonem; deinde hoc monte occupato, latrocinia exercuisse, antequam Oedipus eam interfecisset, superatam multitudine copiarum quibus instructus Corintho venerat. Sed paullo distinctius circumstantiæ tabulæ sunt explicandæ. I. Dicebatur Sphinx, à voce Phœnicia שפן, quæ si confundatur cum שפן, prout solent ש & ס misceri in Linguis Orientalibus, duo significabit, 1. perplexus, implexus fuit, quales sunt spinæ inter se implicitæ; 2. effudit sanguinem, homicidium commisit. Itaque שפחא sphicha erit perplexa, & homicida; quorum priori convenit cum eo quod dicitur de ænigmatibus perplexis Sphingis, posteriori cum cædibus, quibus Thebanum agrum cruentavit. II. Muliebri erat vultu, quod inter latrones qui montem illum insederant, mulieres essent; leonis membra nonnulla habere dicta est, ob crudelitatem & latrocinia; alas verò ob celeritatem, quâ per rupes ferebatur, & quærentes fugiebat. III. Anigmata proferre dicebatur

Ὀρθῶ ὑποδμηθεῖσσι. Νεμειᾶϊόν πε λέοντα,
 Τόν ῥ' Ἡρη θρέψασσι, Διὸς κυδρὴ παρθένης,
 Γυνοῖσιν κατένασσε Νεμείης, πῆμ' ἀνθρώποις.
 Ἐνθ' ἄρ' ὄγ' οἰκείων, ἐλεφαίρετο φῦλ' ἀνθρώπων,
 Κοιρανέων τρηπτοῖο Νεμείης, ἡδ' Ἀπέωντος.
 Ἀλλὰ ἰς ἰς ἐδάμασσε βίης Ἡρακλεΐης.
 Κητὼ δ' ὁπλότατον, Φόρκυι Φιλότηι μιγεῖσσι,
 Γείνατο, δεινὸν ὄφιν, ὃς ἐρεμνῆς κἀΐρεσι γαίης

ob malè intellectum nomen τρηπτο quod ἀνίσματαδης versum est, cum debuisset verti βατάδης, quod nomen fuit globi latronum latentium post dumos, aut inter spinas. IV. Occidere dicta est eos, qui ænigma solvere non poterant, quia errantes in dumis Phiceii montis, & eos quærentes, subitò erumpentes ex dumis invadebant. Perplexitas autem dumorum eò faciliùs cum perplexitate ænigmatum mista est; quòd apud Phœnices, quos Bœotiam condidisse nemo nescit, mos esset antiquissimus ænigmatibus veluti ludere, proposità mulctà in eos qui ea solvere non possent, & lucro promisso soluturis. Nota est Historia Samsonis, quæ exstat Jud. XIV. Diu, ut docet Josephus contra Apionem Lib. I. p. 1042. in Phœnicia historia simile quid de Salomone & Hiromio Tyrionum Rege scripserat: Τὸν τυραννῆτα Ἱεροσολύμων Σολομῶνα πῖρασαι φασὶ πρὸς τὸν Εἰρώμον ἀνίγματα, ἃ παρ' αὐτοῦ λαβεῖν αἰχμῶν. τὸ δὲ μὴ διωκθῆναι διακρίσαι τὰ λύσειεν χρήματα λατύνει. ὁμολογήσαντες δὲ τὸν Εἰρώμον καὶ μὴ διωκθῆναι λύσειεν τὰ ἀνίγματα πολλά τὰ χρημάτων εἰς τὸ ἐπιζήμιον ἀναλίσσει. εἶπε δὲ Ἀβδεμόναις τὰς Τύβων ἀνδρῶν τοὺς προπθίναι λύσει· καὶ αὐτὸν ἄλλα προβαλεῖν, ἃ μὴ λύσειεν τὸν Σολομῶνα πολλά τὰ Εἰρώμον προσαποτίσει χρήματα: Regem Hierosolymorum Salomonem, misisse aiunt ad Hieronum quædam anigmata, & proposuisse ab eo; adjecto ut qui non posset solvere pecuniam solvendi penderet. Hieronum verò conditione acceptà, cum non potuisset solvere anigmata, multis pecuniis mulctatum. Deinde Abdemonem quemdam, Tyrium hominem, proposita solvisse, & ipsum alia proposuisse; quæ cum non solvisset Salomo, multas eum pecunias Hiromo rependisse. V. Ab Oedipo dicitur solutum ænigma, quòd invento in sylvis latibulo latronum, illinc dejectos occiderit.

Objici fortè queat conjecturæ de nomine Sphingis dictam eam à Bœotiis Φίκα non Σφίγκα & Φίκων ὄρεα non Σφίγιον. Prius habet Scholiastes, posterius Pausanias. Verùm ea potuit esse corruptio in recentiore sermone Bœotio, quâ perperam detrahebatur Σ ante Φ, quod verisimilius eò videtur, quòd Sphingem dicant omnes alii Græci. Nolim ex posteriorum Bœotorum consuetudine, Hesiodum emendare. Clericus.

319. Γυνοῖσι κατένασσε Νεμείης] Ostendimus γυνῆς idem esse ac βι-
 νύς

*Ab Ortho subacta: Nemeaumque leonem,
Quem Juno cum enutrivisset, Jovis veneranda uxor,
In collibus collocavit Nemeæ, cladem hominibus.
Ibi sanè hic commorans, damno afficiebat homines,
Dominans cavernosæ Nemeæ, atque Apefanti.
Sed ipsum robustus domuit Hercules.
Ceto verò minimum natu, cum Phorcynæ concubitu mista,
Peperit sævum serpentem, qui obscura in latibus terra*

ejus, cujus rei novum hic habemus argumentum. Sic enim hic tractus describitur à Pausania, in Corinthiacis, p. 111. cujus locum integrum afferam quia eo illustratur etiam γ. 331. Εξ Κλεονίης Νείστοις Ἀργεῖοι οὐδὲ δὴο· ἡ μὲν ἀνδράσι δόξαντες, καὶ ἐπὶ ἐπίτητι. ἡ δὲ καλαὴ Τερψὶς τὴν μὲν καὶ αὐτὴ ἀνδράσι ἐπὶ ὁμίᾳσι δὲ ἐπὶ ὁμίᾳσι ἐπιτηδιότητι. Εἰ τῆτοις τοῖς ΟΡΕΣΙ τὸ σπλάγιον ἐπὶ δίκτυον ἔλκεται, καὶ ἡ Νεμῖα τὸ χεῖρον ἀπὸ τοῦ τοῦ πύθου καὶ δίκτυον: A Cleonis Argas sunt dua via; altera quidem est viris expeditis & brevior: altera vendicti Ireti, angusta & ipsa, cum undique montibus concludatur, sed aptior vehiculis. In hisce MONTIBUS, spelunca etiam ostenditur leonis; à quo Nemea vicus circiter quindecim stadiis abest. Sanè observant Grammatici, & Atticè verti in γ, ut βλήγω, γλήγω, pullegium; βλίφαγω, γλίφαγω, palpebra; & Boeoticè γυμναῖας dictas esse βαυῖνας. Clericus.

Ibidem. Hδ' Ἀπίωντος] Pausanias paullo post: Καὶ τῶν καὶ ὄρεσιν Ἀπίωνος ἐπὶ τῶν Νεμίων: in hoc etiam tractu est mons Apefas, supra Nemeam. Clericus.

330. Εὐλαφώρετο] Εὐλαπία. Guetus.

333. Οὐπλότατος] Hoplotatum. χεῖρον. interpretes, minimum natu. Φέρωνι συνίζηται. Guetus.

334. Γεῖνατο δὴν ὄφιν καὶ πύθον] Non semel, in fabulari historia, serpentes custodes constituuntur rerum diligentissimè servandarum. Sic Delphis τὸ μαντεῖον ἐφύρην Πύθον ὄφιν, oraculum servabat Python serpens. Apollodorus Lib. I. Cap. IV. §. 1. Martium toncem Thebis vicinum servabat serpens. Idem Lib. III. C. IV. §. 1. Custodiebat etiam draco vellus aureum. Idem Lib. I. C. IX. §. 23. Unde verò hoc factum? Nimirum, vigilem oportet esse & oculatum quicumque custodit rem pretiosiore. Hoc autem significatur vocibus ὄφιν & δράκον, nam Radices, ex quibus hæ voces deductæ sunt, ὄφιν & δράκον significant videre. Similiter Phœnicia vox נחש nahasch, quæ serpentem sonat, est à radice, quæ speculari significat. Igitur credibile est, in prisca Phœnicum Lingua, eam vocem custodem & serpentem significasse, ex qua ambiguitate natæ sunt fabulæ. Clericus.

Πείρεσσι ἐν μεγάλοις παλχρύστεα μῆλα φυλάσσει.

335

Τῷ μὲν ἐκ Κητῆς καὶ Φόρκυνθ' ἡλύθ' ἐστὶ.

Τῷ δὲ Ὀκεανῷ ποταμὸς τέκε δινήεντας,

Νῆλον τ', Ἀλφειὸν τε, καὶ Ἡελδανὸν βαθυδίνην,

Σατυρόνα, Μαίανδρόν τε, καὶ Ἴστρον καλλιρέεθρον,

Φαίην τε, Ρῆσον τ', Ἀχελώϊον δρυμοδίνην,

340

Νέεον τε, Ρόδιόν θ', Ἀλιάκμονά θ', Ἐπιάπρὸν τε,

Γρήναιον τε, καὶ Αἴσηπον, Θείον τε Σιμῶντα,

Πλωαίην τε, καὶ Ἔρμον, ἑυρρείτῳ τε Καίτην,

Σαλζιέρον τε μέγαν, Λάδωνα τε, Παρθενίον τε,

Εὐλώϊον τε, καὶ Ἀρδησικόν, Θείον τε Σκάμανδρον.

345

Τίαντ' Ἰνδατέρων ἱερὸν ἡλύθ', αἱ δὲ γαῖαν

337. Ποταμὸς τέκε δινήεντας] Facile est intellectu quare fluvii dicantur nasci ex mari, cum non sit tantum affinitas naturæ; sed etiam ex vaporibus marium nascentur pluviz, unde fluvii. Idem dixeris de fontibus & stagnis, de quibus postea. *Clericus.*

338. Νῆλον] Scholiastes ad hunc locum habet: Ἐκ τούτου φαίνεται Ἡρόδοτος Ὀμήρου νώπειον, καὶ ὅτι Ὀμήρου Αἴγυπτον καλεῖ τὸν Νῆλον: Hinc apparet Hesiodum Homero recentiore esse, nam Homerus Nilum Ægyptum vocat. Existimabat, scilicet, fluvii quo Ægyptus irrigatur nomen tempore Homeri nondum Græcis innotuisse; quo factum ut ei regionis nomen imponeret; sed postea cum innotuisset, ab Hesiodo prolatum esse. Ego verò vix crediderim Ægyptum notiorum fuisse Hesiodo Boeotio, qui fortasse numquam peregrinatus fuerat, quàm Homero, qui permultas oras lustraverat, nec Geographiæ imperitus erat, ut passim ostendit Strabo. Certè Νῆλος non est nomen proprium amnis, vox enim illa fluvium significat, & ita in Ægypto vocabatur unicus ille fluvius, quo fecundatur, κατ' ἐξοχήν. Vide quæ notavimus ad Num. XXXIV, 5. Similitudo nominis & fortè eadem ratio effecit ut fluvius Hesperiorum Æthiopum idem ac Nilus esse crederetur. Pomponius Mela Lib. III. C. 9. In huius finibus fons est, quem Nili esse aliquà credibile est. Nubhul ab incolis dicitur, & videri potest non alio nomine appellari, sed à barbaro ore corruptus. 𐤏𐤒𐤍 nubhul & 𐤏𐤒𐤍 nbbil, unde Νῆλος, sunt nomina appellativa quæ fluvium quemlibet significant, ut Hebraicè 𐤏𐤒𐤍 nubhul. Accolæ solent vicinum amnem, simpliciter fluvium vocare, & sic fiebat in Ægypto, fortè & in Æthiopia. Sed Græci, qui eorum populorum Linguas ignorabant, nomina propria esse putant, quæ erant appellativa. *Clericus.*

340. Ἀχελώϊον δρυμοδίνην] Scribendum videtur Ἀχελώϊον τ' δρυμοδίνην. *Grietus.*

345. Ἀλ-

DEORUM GENERATIO.

69

Finibus in amplis, aurea mala custodit.

Hac quidem Cetus & Phorcynis joboles est.

Tethys autem Oceano flumina peperit vorticosa, (bentem;

Niliūque, Alpheūque, & Eridanum profundos vortices ha-

Strymonem, Maeandrumque, & Istrum pulcrifluum,

Phasinque, Rhesumque, Acheloum limpidum,

Nessumque, Rhodiumque, Heliacmonemque, Heptaporumque,

Granicumque, & Aesapum, divinumque Simoenta,

Peneumque, & Hermum, amœnēque fluentem Caicum,

Sangariumque magnum, Ladonemque, Partheniumque,

Eueniumque, & Ardescum, divinumque Scamandrum.

Peperit quoque filias sacras, quæ per terram

345. Αἰδημον] Ab αἰδῶ, ὄρδῶν, ὄρδῶν, ὄρδῶν, ὄρδῶν. Αἰδημον. Guictus.

346. Αἰ κατὰ γαῖαν, Ἀΐδας κελεύεισι Ἀπόλλωνι ξυῖ ἄνακτι, Καὶ ποταμοῖς] Scholiastes duplicem interpretationem horum verborum affert. Nam prius κελεύεισι interpretatur τέλει, quia Sol & aqua dulcis efficiunt ut ex terra emittantur fructus, quibus alimur. Deinde ad sequentia verba addit: Καὶ ὅς Ἀπόλλωνι καὶ Ποταμοῖς οἱ νῖοι ἀπέ- πλεον πῆς κόμης, ἀλλὰ τὸ αὐξήσεως καὶ ἀνατροφῆς αἰτίας εἶναι: Etenim Apollini & fluviis iuvenes tondabant comas, quod sint augmenti & nutritio- nis causa. Nimirum, comas primum detonsas Apollini aut Fluviis appendebant. Confirmat hoc loco Homeri ex Iliad. Ψ, γ. 144. & seq. Sed affert tantum versum unum, cum tres essent proferendi, aut potius sex, quos subijciemus. Describit Homerus funus Patrocli, in cu- jus cadaver Myrmidones detonsos crines jaciebant, & de ipso Achil- le, Myrmidonum duce, ita loquitur, γ. 141.

Στάς ἀπάνδρε πυρὴς ξανθὴν ἀπικείροτο γαῖτλιν,
Τλή μιν Σπέρχειω ποταμῷ τέλει τηλὺς ὄντων.
Ὁ χθόνιος δ' ἄρα εἶπεν ἰδὼν ἐπὶ αἴοντι πάτρην,
Σπέρχει, ἄλλως σοὶ γὰρ πατὴρ ἠέρετο Πηλεΐδης,
Κεῖσ' μοι νοθήσονται φίλῳ ἐς πατρίδα γαῖαν
Σοὶ τι κόμην κείειν, ῥέξεν θ' ἰσχυρὸν ἐγκτύμβλιν.

Stans seorsim à rogo flavam totondit casariam, quam Sperchio fluvio ale- bat florentem. Indignabundus autem dixit, inspiciens nigrum Pontum: Sperchi, frustra tibi pater vocit Peleus, illuc me reuersum caram in patriam terram, tibi casariam tonsurum, mactaturumque sacram heca- tomben. Si posteriorem hanc interpretationem sequamur, tum verò vertendum erit κελεύεισι, non alunt, sed tondent, ac facè hoc inter- dum significat, servatâ significatione radicis κείω, tondeo. Itaque Apollo, fluviorumque & fontium Numina tondere dicentur viros, quod

Ἄνδρες κείρεσιν, Ἀπόλλωνι ξυῶ ἄνακτι,
 Καὶ ποταμοῖς ταύτῃ ἧ Διὸς πάρεσσι μοῖρασι ἔχαστι.
 Πειθῶ τ', Ἀδμήτη τε, Γάνη τ', Ἡλέκτρῃ τε,
 Δωρίς τε, Πρυμνώ τε, καὶ Οὐρανίῃ Θεοιδῆς, 350
 Ἰππῶ τε, Κλυμένη τε, Ροδία τε, Καλλιρόῃ τε,
 Ζῶξω τε, Κλυπῇ τε, Ἰδύᾳ τε, Πασίγῃ τε,
 Πληξαύρῃ τε, Γαλαξαύρῃ τε, ἐρατῇ τε Διώνῃ,
 Μηλόβοσίς τε, Θόῃ τε, καὶ Δειδῆς Πολυδώρῃ,
 Κερκίῃς τε Φυλῷ ἐρατῇ, Πλατῶ τε βοῶπις, 355
 Περσηΐσ τ', Ἰάνειρά τε, Ἀκάσῃ τε, Ξάνθῃ τε,
 Πετσαίῃ τ' ἐρόεσσαι, Μενεσθῶ τ', Εὐρώπῃ τε,
 Μῆπς τ', Εὐρυνόμῃ τε, Τελεσθῶ τε κροκόπεπλῳ.
 Κελσίῃ τ', Ἀσίῃ τε, καὶ ἱμερόεσσαι Καλυψῶ.
 Εὐδώρῃ τε, Τύχῃ τε καὶ Ἀμφιρῶ, Ὠκυρόῃ τε 360
 Καὶ Στύξ, ἥ δὲ σφέων προφερεσάτη ἐστὶν αἰπασίων.
 Αὐταὶ δ' Ὠκεανῶ καὶ Τηθύῳ ἐξεγλύοντο
 Πρεσβύταται κῆραι. πολλαὶ γὰρ μὲν εἰσι καὶ αἶλαι.
 Τελεῖ γὰρ χίλιαί εἰσι τανύσφυροι Ὠκεανίαι,
 Αἵ ῥα πολυαπερέες γαῖαν καὶ βένθεα λίμνης 365
 Πάντῃ ὁμῶς ἐφέπῃσι, θεάων ἀγλαὰ τέκνα.
 Τόσσοι δ' αὖθ' ἔπεροι ποταμοὶ καναχιδὰ ῥέοντες,
 Τίτες Ὠκεανῶ, τὲς γείνατο πότνια Τηθύς.
 Τῶν ὄνομ' ὄρκαλέον πάντων βροτῶν ἄνδρες ἐνίσταν
 Οἱ γὰρ ἕκαστοι ἴσασιν οἳ αὖν πειναιεταῖοι. 370

quod viri in eorum honorem tonderent caesariem. Nonnulla habet hanc in rem Casaubonus ad Cap. XXI. Charact. Theophrasti, πρὸς τὴν κροκοφίλοισιν. Clericus.

347. Ἄνδρες κείρεσιν] Hoc est, κείρεσιν. Hesych. κείρετον, ἀπείκειον. Ἰφίβοι capillum tondentes Apollini & fluviis dedicare solebant. Vide Martialis epigramma de Encolpi capillo. Guetus.

353. Γαλαξαύρῃ τε] Ἄν μαλαξαύρῃ? placet. Guetus.

359. Κελσίῃ] Fortè à κελς, κελτός, κελπῶ, κελσιῶ, κελσίῃ, ut αἰσίῃ. Guetus.

360. Ἀμφιρῶ, Ὠκυρόῃ τε] Ἄν Ἀμφιρῶ Ὠκυρόῃ τε? Ἀμφιρῶ pro Ἀμφιρῶ. Sic ἱρρῶς. Ἀσκη, χῆμα κακῶς θέρψι δόξαλ' ἐδίποτ' ἰσθλῆ. Ἄν ab Ἀμφιρῶς Ἀμφιρῶ; Hesych. Ἀμφιρῶν, ἀμφορία. Ἄν ἀμφορῶ τῇ

Viros à tenexis educant, una cum Apolline rege,
 Et fluminibus: hanc verò à Jove sortem habent,
 Pithòque, Admetòque, Ianthèque, Electràque,
 Doris̃que, Prymnòque, & Urania forma Deam referens,
 Hippòque, Clymenèque, Rhodiàque, Calliroèque,
 Zeuxòque, Chytrièque, Idyiaque, Pasithoèque,
 Plexaurèque, & Galaxaure, amabilisque Dione,
 Melobosisque, Thoèque, & venusta Polydora.
 Cerceisque indole amabilis, Plurièque magnis oculis,
 Perseisque, Ianiràque, Acastèque, Xanthèque,
 Petraèaque lepida, Menesthòque, Europàque,
 Metisque, Eurynomèque, Telesthòque croceo peplo:
 Crisidèque, Asiàque & amabilis Calypso:
 Eudorèque, Tychèque, & Amphiro, Ocyroèque:
 Et Stryx, quæ ipsarum excellentissima est omnium.
 Atque hæ Oceanò & Tethye prognatæ sunt,
 Grandiores natu filia. multæ quidem sunt & aliæ.
 Ter mille enim sunt celeres filia Oceani,
 Quæ sanè dispersæ terram, & profunditates lacûs
 Passim pariter incolunt, Dearum splendida proles.
 Tot rursus alii fluvii cum strepitu fluentes,
 Filii Oceani, quos peperit veneranda Tethys:
 Quorum nomina difficile omnium mortalem virum proloqui.
 Sed singulatim noverunt, quicumque circum habitant.

τῆ ἀμφιρῶντος cognatum? Hesych. Ἀμφιρῶντος, ἀεὶ βῶντος, ἀεὶ φιλῶν ἔχων
 ἰχθυόεντων. Guierus.

361. Καὶ Στῆξ] De hac postea dicemus ad y. 775. & seqq. Clericus.

364. Τῶν γὰρ χελύκων εἶσι] De Nymphis vide dicta ad y. 187. Clericus.

365. Βένθαι λίμνης] Hoc est, θάλασσης, ὠκεανοῦ. Homer. Ἡ' ἑλὶ
 δ' ἀνέρουσ' ἀπὸν ἀεὶ βαθείης λίμνῃ. Guierus.

365. ——— γαῖαν καὶ βένθαι λίμνης
 Πάντῃ ἰμῶς ἐφίπτεσι] Videtur βένθαι λίμνης dici καὶ ὑπὸ θαλάσῃ,
 γλῶ; pro λίμναι βάθειαι stagna profunda, vel lacus profundos; nam hæ
 Oceani filia non mare, sed lacus incolebant. De marinis egit Hesio-
 dus y. 240. & seqq. Certum est alioqui λίμνῃ ab Homero dici mare,
 ad quem vide Eustathium p. 919. Ed. Rom. Clericus.

Θεία δ' Ἡέλιόν πε μέγαν, λαμπρὸν πε Σελήνῳ,
 Ἡῶθ', ἣ πάντεσσιν ὀπιχθονίοισι φαείνῃ,
 Ἀθανάτοισ τε θεοῖς τοῖ ἐρχνὸν ὀρωῶ ἔχουσι,
 Γεῖναθ', ὤδνηθεῖσ' Ὑπερίονθ' ἐν Φιλότῃπ.
 Κεῖω δ' Εὐρυβίῃ πίπτεν, Φιλότῃπ μιγεῖσθαι,
 Ἀστειόν πε μέγαν, Πάλλαντά τε, δῖα θεάων,
 Πέρσιω θ', ὅς καὶ πᾶσι μετέπρεπεν ἰδμοσύνησιν.
 Ἀστειῶ δ' Ἡῶς ἀνέμους τέκε καρτεροθύμους,
 Ἀργέσιω Ζέφυρον, Βορέαν τ' αἰψηροκέλευθον,
 Καὶ Νότον, ἐν Φιλότῃπ θεῶ θεὰ ὀνηθεῖσθαι.
 Τὺς ᾗ μετ' ἀσέρεα τίκτεν Εἰσφόρον ἡελγύεια,
 Ἀστει τε λαμπετώνων τὰ τ' ἐρχνὸς ἐσεφάνωται.
 Σπύξ ᾗ τέκ' Ὠκεανῶ θυγάτηρ, Πάλλαντι μιγεῖσθαι,
 Ζῆλον ἢ Νίκην κακίσφυρον ἐκ μεγάροισι,

375

380

371. Θεία δ' Ἡέλιόν πε μέγαν, λαμπρὸν πε Σελήνῳ, ἢ πε ἱῆς] In voce Θεία videtur latere Phœnicium *thohou*, quod inanitatem significat & nomen est *Ἡχάς*. Cùm ignorarent antiquissimi Græci creationem Solis ab æterno Numine, sciréntque eum prodiisse *thohou*, & *thohou*; mutatâ hac voce in *théia*, è Chao Deam fecerunt. In qua mutatione, nihil esse alienum à Linguarum Orientalium ingenio ii norunt, qui eas vel à limine salutarunt. Nihil vetat nos hîc paucis indicare originem nominum Græcorum Solis & Lunæ. Videtur ergo Sol ἥλιος dictus à Phœnicio *helojo*, id est *altus*; quod quamvis omnibus astris conveniat, non mirum Astrorum notissimo, & maximo, ad nos quod attinet, tribui. Propterea dicitur Hyperione patre natus. Nimirum, *ὁ ὑπερίων μέρει τῷ χαύς ἐλγυθήνθ' ἥλιος*. Luna verò dicitur *σελήνη*, vel Doricè *σελάνη* à Phœnicio *schelannah*, hoc est, *qua pernoctat*, ex *schē* quæ & *lanah* pernoctavit.

Observandum autem hîc est distingui Solem & Lunam, ab Apolline & Diana liberis Jovis, qui postea cum iis misti sunt, quod mortuorum animi ad illa astra, ut iis infiderent, migrasse existimarentur, quæ de re postea ad *ψ. 918.* agemus. *Clericus.*

375. Κεῖω δ' Εὐρυβίῃ ἢ πε ἱῆς] Crius & Eurybie, eorûmque filii Astræus, Pallas & Perses, neque ex rerum natura, neque ex prisca Historia malè intellecta nati videntur, sed ex cerebro Poëtarum, datâ operâ mentientium; ex quo nata & pleraque nomina Nympharum, quæ ab Hesiodo recensita sunt. Matrimoniorum causâ, videntur partim hæc ficta, ne Deabus notissimis deessent mariti; nam tres Deas tribus Crii filiis postea collocat noster Poëta. *Clericus.*

376. Κεῖω δ' Εὐρυβίῃ πίπτεν] Scribo *κεῖω*. suprà *κεῖω* πε *κεῖω* πε &c. à *κεῖω*

*Thia praterea Solémque magnum, lucentémque Lunam,
Aurorámque, quæ omnibus terrestribus lumen prabet,
Immortalibúsq; Diis qui cælum latum tenent,
Peperit, congressa cum Hyperione in concubitu.
Crio autem Eurybia peperit, concubitu mista,
Astráumque magnum, Pallantémque, præstantissima Dearum,
Persénque, qui etiam omnes præcallebat peritiâ.
Astræo verò Aurora ventos peperit violentos,
Argesten Zephyrum, Boreámque rapidum,
Et Notum, in concubitu cum Deo Dea congressa.
Post hos verò Aurora stellam peperit Luciferum mane genita,
Astráque fulgentia quibus cælum cinctum est.
Styx verò peperit Oceani filia, Pallanti mista,
Zelum & Nicen formosam, in ædibus,*

à κράϊω regno κράϊω, κράϊω. *Gnietus.*

377. Ος κ' πᾶσι μετέπειπεν] Scribe δς πᾶσι μετέπειπεν. *Gnietus.*

378. Ἀστράϊον δ' Ἡὼς αἰνέμας τίνας] Quia venti ex alto flant, & quia astra alta sunt, videntur *Astræi* filii fingi; Auroræ verò, quæ ex terra oritur, quia terram verrunt & perfiant. *Clericus.*

379. Ζήφυρον, Βορέϊον π' κ' Νότον] Mirum est cur *Hesiodus* Orientalem ventum omiserit, cum nihilo sit inferior reliquis ventis, & aptius dici possit Aurorâ natus, quàm ceteri. Certum est enim in amplissimis maribus, surgente Aurorâ, vehementiorem subsolanum sentiri. Sed *Physicus* non erat *Hesiodus*, neque in suis figmentis accuratus, certarumve legum observans. Vide ad γ. 870. *Clericus.*

381. Τὴς δὲ μητρ' αἰεὶς τίκτει Ἑωσφόρον] Mirum est Auroram matrem dici Luciferi & stellarum, cum, Aurorâ apparente, obscurerentur, & paullo pòst oculos fugiant. Si accuratus esset *Hesiodus*, suspicaretur Ἡὼ dici non matutinum sed vespertinum crepusculum, quod & Luciferum & cetera astra cœlo inducere videtur. *Clericus.*

383. Στυξ] Α σύγω, συζών, συζή, σὺξ. Odium. *Gnietus.*

383. Σπῆξ] Intelligendi sunt accolæ hujus fontis, qui fuit in Arcadia. Hi auxilium Jovi tulerunt, & contra patrem bellaturo ex Arcadia primi adfuerunt. De fonte ipso agemus ad γ. 775. ubi pluribus describitur. *Clericus.*

384. Ζήλον κ' Νίκην κ' τὰ ἰξῆς] Sunt quidem nomina à Poëta pro arbitrio Stygis liberis imposita; sed ex quibus colligere liceat fortissimos viros ex Arcadia ad Jovem venisse, qui non parvum momentum attulerint ad victoriam, & qui deinde satellites Jovis fuerint. *Clericus.*

Καὶ Κρότῳ, ἡδὲ Βίλῳ, ἀεὶδείκετ' αἰεὶ γαίαν τεύχεα, 385
 Τῶν σὺν ἐς' ἀπ' ἀνδρῶν Διὸς δόρυ, ἐδὲ πρὸς ἔδρῃ,
 Οὐδ' ὁδὸς, ὅσῃ μὴ κείνοις θεὸς ἡγεμονεύῃ
 Ἀλλ' αἰεὶ παρ' Ἰνὸν βαρυκτύπῳ ἐδολόωνται·
 Ὡς γὰρ ἐβ' ἔλθῃ Στύξ ἀφ' Ἰλίου, Ὀκεανίη, 390
 Ἡματι τῷ, ὅτε πάντας Ὀλύμπῳ ἀστροπητῆς
 Ἀθανάτης ἐκάλεισθε θεὸς ἐς μακρὸν Ὀλύμπον.
 Εἶπε δ', ὅς ἂν μὲν εἶο θεῶν Τιτῆσι μάχοιτο,
 Μὴ πν' ἀπορραΐσειν γερῶν, πρὶν ἢ ἔκαστον
 Ἐξερῶν ἰὼν πεπάρῃ γε μετ' ἀθανάτοισι θεοῖσι.
 Τὸν δ' ἔφαθ' ὅστις ἀπμῶν ὑπὸ Κρόνῳ ἦδ' αἰγέρεσσιν, 395
 Τιμῆς ἢ γερῶν δ' ἀπορραΐσειν ἢ θέμις ἐστίν.
 Ἡλθε δ' ἄρα πρῶτη Στύξ ἀφ' Ἰλίου· Οὐλύμπῳ δὲ
 Σὺν σφοῖσι παῖδεσσι, φίλῃ δ' ἀμύματα πατρός.
 Τίω ἢ Ζῆς τίμησε, ὥλυσσ' αὖ δῶρα ἔδωκεν.
 Αὐτῷ μὲν γὰρ ἔθηκε θεῶν μέγαν ἑμμελὲς ἔρκον, 400
 Παῖδας δ' ἡμαίῃ πάντα ἐς με ἀναΐεται εἶναι.
 Ὅς δ' αὖτως πάντεσσι Ζῆξι περὶ, ὥσπερ ὑπέστη,
 Ἐξετέλεσ'· αὐτὸς ἢ μέγα κρατεῖ, ἡδὲ ἀνάσσει.
 Φοίβῃ δ' αὖ Κοῖν πολυήρατον ἦλθεν ἐς Δῖνιν.
 Κυσαμένη δ' ἡπειρᾷ θεὰ θεῶν ἐν φιλότῃ, 405

387. Ἡγεμονεύει] An ἡγεμονεύοι? hoc est, via quā non illi Jovem sequantur, comitentur. *Guietus.*

391. Ἀθανάτης ἐκάλεισθε θεὸς] Deos hīc à Titanibus distinguit *Hesiodus*, quamvis Dii à Titanibus nati sint; quod Jupiter victor pluris factus sit, unā cum suis, quā Saturnus & qui ei favebant; qua de causā nomen *Deorum* retulerunt, veluti κατ' ἐξοχλήν. De eorum pugna postea dicemus. *Clericus.*

393. Μὴ πν' ἀπορραΐσειν] Scribo ἀπορρήσειν, pro ἀπορρήσειν, metri causā. *Guietus.*

393. Μὴ πν' ἀπορραΐσειν γερῶν] His qui honores obtinuerant, apud Coelum aut Saturnum, similes promittit Jupiter, si in partes suas transirent, & novis præmiis se affecturum eos, quos nullo loco habuerat Saturnus; quibus pollicitationibus, multos in partes suas pertraxit. Hæc omnia clarè ostendunt homines fuisse, qui hominibus bellum inferrent, & sollicitarent adversariorum auxilia ad defectionem, spe præmiorum. *Clericus.*

398. Σὺν σφοῖσι παῖδεσσι] Σφοῖσιν. πατρός] Ὀκεανὺς scilicet. *Guietus.*

401. Με-

Et Robur, atque Vim, præclaros peperit filios,
 Quibus non est seorsim à Jove domus, nec ulla sedes,
 Neque via, quæ non illis Deus præit:
 Sed semper apud Jovem graviter tonantem sedem habent.
 Sic enim consuluit Styx incorruptibilis, Oceani filia,
 Die illo, quando omnes Olympius fulgurator
 Immortales vocavit Deos ad latum Olympum. (pugnet,
 Dixit autem, quòd quisquis unà secum Deorum contra Titanes
 Nulli se adempturum præmia, sed honorem quemque
 Habiturum, quem antea inter immortales Deos. (munis,
 Illum etiam dixit, qui honoris expers fuerit sub Saturno & im-
 Ad honores ac præmia provecturum, ut æquum est.
 Venit autem prima Styx incorruptibilis in Olympum
 Cùm suis filiis, sui per consilia patris.
 Illam verò Jupiter honoravit, eximia quoque dona dedit.
 Eam enim constituit Deorum magnum ut sit jusjurandum,
 Filii autem diebus omnibus sui inquilini ut sint.
 Similiter etiam omnibus prorsus, sicuti pollicitus erat,
 Perfecit: ipse autem præpotens est, atque regem agit.
 Phæbe porrò Cæi perjucundum venit ad torum.
 Gravida verò facta deinde Dea Dei in concubitu,

401. Μεταναίτας εἶναι] Δωρεμὸς, ut πεπαισ, κύρης. μεταναίτης, ut μέτοιϋ. Gaietius.

404. Φοῖβη δ' αὖ Κεῖν πολυήροτον ἦλθεν ἐς Δελφὶν] Cùm inter posteros hujus Phœbes fuerint Numina fatidica, & quæ vaticiniis præesse credebantur; existimarim, Phœniciis litteris, scribi posse nomen ejus hoc modo פה-בה phe-bah, os in illa, nimirum, os fatidicum; nam Phœniciâ Linguâ os Dei est oraculum, & consulere os Dei, est consulere oraculum. Æschylus in Eumenidibus, postquàm dixit primùm Terram, deinde Themis Oraculo Delphico præfuisse, sic pergit:

ὣς δὲ τῇ τρίτῃ
 Αἰχὴ θελήσῃ, εἰδὲ πρὸς βίαν πρὸς,
 Ττανὶς ἄλλῃ, παῖς χθονὸς, κατέζετο
 Φοῖβη· δίδωσιν δ' ἡ γῆραςιον δῶσιν
 Φοῖβη, τὸ Φοῖβης δ' ἄνομ' ἔχει παρώνυμον:

Tertiâ verò sortitione, volente eâ, nec vi ullius allatâ, Titanis alia, filia Telluris, consedit Phœbe; donavit verò hac natali munere Phœbum, qui nomen habet ad Phœbes nomen accedens. Clericus.

Λητὼ κυανόπεπλον ἐγείνατο μείλιχον αἰεὶ,
 ἥ πον ἀνθρώποισι καὶ ἀθανάτοισι θεοῖσι,
 Μείλιχον ἐξ ὄρχης, ἀθανάτων ἐντὸς Οὐλύμπῃ.
 Γείνατο δ' Ἀσπερίῳ Διώνυμον, ὃν ποτε Πέρσης
 ἤγάγετ' ἐς μέγα δῶμα, Φίλῳ πεκληθῆς ἀκρίπν.
 ἥ δ' ὑποκυοσαμένη Ἐκάτῳ τέκε, τὴν περὶ πάντων

406. Λητὼ κυανόπεπλον] Nomen fortè habuit à *λύλ* *loue*, hoc est; magicis carminibus uti, καὶ *lito*, vel *leio*. Apollo certè & Diana hujus liberi magicarum artium periti fuisse dicuntur, easque docuisse alios. Circe, filia Solis, seu Apollinis, nobilissima etiam fuit νεῖσφι. *Clericus*.

408. Μείλιχον ἐξ ὄρχης ἀθανάτων ἐντὸς Οὐλύμπῃ] Hic versus spurius est, & delendus. *Guietus*.

408. Μείλιχον ἐξ ὄρχης] Jam ante Jovem. *Clericus*.

409. Γείνατο Ἀσπερίῳ] Phœniciè *ἡρτηθη* *hassethirah* latentem significat, quod nomen non malè conveniat filix veneficæ; quæ mulieres omnia clam faciunt. Hoc ipsum nomen fuit Insulæ Deli, dum latuit, unde colligere licet veram esse allatam Etymologiam. *Callimachus*, in Hymno εἰς Δῆλον, ita insulam compellat, v. 37.

ἔνομα δ' ἔῃ σοι

Ἀσπερίη πεπυλαμένη. ἐπὶ βαθὺν ἦλαο πέφρον

Ὀυραγίδου φύγυσσιν Διὸς γάμοι, ἀτέρειά ἱση.

Nomen autem erat tibi Asteris olim, quoniam profundam insilueras fossam, coelitus fugiens Jovis concubitum astro similis. Videtur voluisse *Callimachus* Deam Asteriam in insulam fuisse mutatam, primùm quidem sub aqua latentem, deinde δῆλον conspicuam factam. *Clericus*.

Ibidem. ἥ ποτε Πέρσης ἤγάγετ' ἐς μέγα δῶμα.] | Suspicio Persam vocari virum hujusce veneficæ, quod inaudivisset jam *Hesiodus* Persas esse veneficis ac magicis artibus summo opere deditos, qua de re vide Lib. II. Th. Stanleji: *philosophia Orientalis*. *Clericus*.

411. Ἐκάτῳ τέκε] Dicta est à Phœnicibus hæc Dea *ἡρτη* aut *ἡρτη* *echatha*, hoc est, unica, qua de causa ab *Hesiodo* v. 426. dicitur *ἡρτη* *unigenita*. Hæc Dea, ut notissimum est, credebatur esse Numen, quod insideret Lunæ, miscebaturque cum Diana, & præesse magicis artibus putabatur. Videntur Phœnices ita eam vocasse, quia Luna sola existinabatur esse in coelo sui generis; cùm maximus, post Solem, Planetarum esse censeretur, quod maxima appareat. Tum crediderunt eam magicis sacris præesse, quia noctu fiunt, inspectante veluti Lunâ. Solebant Græci, unoquoque mense, cùm Luna esset nova, in compitis, coenam apponere, quæ vocabatur *cæna Hecate*, & à pauperibus auferebatur. *Aristophanes in Pluto*, p. 63. Ed. Majoris Genevensis, de Hecate:

*Latonam ceruleo peplo peperit blandam semper,
Mitem hominibus atque immortalibus Diis,
Suavem ab initio, in primis hilarem intra Olympum.
Peperit insuper Asteriam claram, quam olim Perses
Duxit in amplam domum, sua ut sit uxor.
Illa autem gravida facta Hecaten peperit, quam super omnes*

Φησὶ δὲ αὐτὴ

Τὸς μὲν ἔχοντας καὶ πλετύνοντας δύνανται κατὰ μῶνα προσέγειναι.

Τὸς δὲ πίνοντας ἢ ἀνθρώπων ἀρπάζειν πρὶν καταθεῖναι.

Ait enim ipsa, qui habent, & divites sunt, eos cœnam unoquoque mense offerre, pauperes verò homines rapere, ferè antequam sit apposita. Ubi ita habet Scholiastes. Τὴν δὲ ταῖς τριόδαις ἐτιμῶν τοπαλαίων, διὰ τὸ τὴν αὐτὴν σελῶναι, καὶ Ἀρτέμιδα καὶ Ἐκάτην καλεῖσθαι. Κατὰ δὲ νεμεσίαν οἱ πλούσιοι δύνανται ἐσθίειν, ὡς ἡυσίαν, τῇ Ἐκάτῃ προσέγοντες ἐπὶ ταῖς τριόδαις ἐτίθεν· οἱ δὲ πίνοντες ἤρχοντο πινῶντας, καὶ ἰοδίων αὐτὰ, καὶ ἔλεγον ὅτι Ἐκάτη ἰφαγὰν αὐτὰ: quam in trivius olim colebant, quia eam eam vocabant Lunam, Dianam & Hecaten. Novâ Lunâ, divites vespèri cœnam, quæ sacrificium Hecatæ, offerentes, in compitis ponebant. Pauperes verò veniebant esurientes, & eam comedebant, dicebantque Hecaten comedisse. Quæ hunc in locum transfulimus, duabus de causis; primùm ut constet hinc studiosissimè cultam hanc fuisse Deam, ex consilio Hesiodi; deinde ut intelligatur locus Esaiæ Prophetæ, de hoc Numine; ex quo loco colligimus simili ratione, apud Orientales, cultam Hecaten fuisse. Ita loquitur Cap. LXV, 11. Vos qui deseritis Jehovam, obliti montis sanctitatis mee, instruentes לַגַּגִּי laggad mensam & implentes מַכְלִיל lamni libamen. Ex quopiam idiomate Orientalium Dialectorum, videtur pro הָאֵלֶּה esse ל, adeò ut לֵאמֹר sit idem ac הָאֵלֶּה aut אֵלֶּה vel אֵלֶּהא echatha, nam hæc omnia unam significant, nisi fortè sit legendum לַלֵּל labhad. Certè Numen quoddam, apud eundem Prophetam, vocatur in Cap. sequente אֵלֶּהא ebhath. Sic loquitur 1. 17. Qui purificant se in hortis post אֵלֶּהא ebhath; sic enim Massorethæ legunt. Sequens vox מְנִי mni planè eadem est, ac vox Græca μῶν mensis, unde dicta μῶν Luna. Respicit Propheta ad cœnas illas, unoquoque mense Hecatæ oblatas, quasi Numini Mensium præfidi; notum enim est, apud Orientales, menses fuisse Lunares. Huc respexisse videtur vetus Scriptor libri supposititii, qui dicebatur κήρυγμα Πέτρου, prædicatione Petri; ubi infimulabantur Judæi, quasi λατρεύοντες ἀγγέλους, καὶ μῶν καὶ σελῶν, colentes Angelos, mensem, & Lunam. Locus exitat, apud Origenem Tom. XIV. in Joannem.

Præter rationes allatas, ex quibus Hecatam Orientale Numen esse intelligimus, est & alia ratio; quòd, nimirum, sol diceretur apud eosdem populos, לַחֲדָד lhadad, hoc est, unus, quo credibilius sit Lunam אֵלֶּהא ebhath dictam fuisse, hoc est, unam. Macrobius Saturnalium

*Jupiter Saturnius honoravit; dedit verò ei splendida dona,
Potestatem ut habeat terræque & inexhausti maris,
Imò etiam stelligero à Cælo sortita est honorem,
Immortalibusque Diis honorata est maximè.
Etenim nunc quando alicubi aliquis terrestriam hominum
Faciens sacra fausta secundum patrios mores expiat,
Invocat Hecatem: ingens verò eum sequitur honor
Facillimè, cujus benevola Dea suscipit preces:
E illi divitias largitur; nam facultas ei adest.
Quotquot enim Terra Cæloque progenerati sunt,
Et honorem sorte acceperunt, illorum habet sortem omnium,
Neque quidquam ei Saturnius per vim ademit, neque abstulit
Eorum, quæcumque sortita est Titanas inter priores Deos.
Sed habet sicut prius ab initio facta est distributio.
Nec quia unigenita, minorem Dea sortita est honorem,
Et potestatem tam in terra ac cælo, quàm in mari:
Sed insuper multò magis, quoniam Jupiter honorat illam.
Cui verò vult, magnificè præsto est, atque juvat.
Inque concione inter homines eminet, quem voluerit.
Atque quando ad bellum perdens viros armantur
Viri, tum Dea adest quibus voluerit,
Victoriam promptè ut præbeat, & laudem porrigat.
Inque judicio reges apud venerandes sedet.*

422. Αἴσιον ἀπάντων] Hoc est, sortem, potestatem, μοῖραν, ut sup. Gnuetus.

422. Καὶ πῶλὸν ἔλαχον] Honor hic est præmium à Jove, post victoriam, iis qui eum adjuverant datum; aut honor qui antea ab iis obtinebatur, & à Jove confirmatus est. Cùm ergo hoc Numen ante Jovem coleretur, fingaturque ab Hesiodo fuisse Jovi contra Saturnum; honor, quem antea obtinebat apud homines, illi relictus est. Sequentibus hoc aperit docet Hesiodus. Clericus.

Ibidem. Τέτιον ἔχῃ αἴσιον ἀπάντων.] Aliorum Deorum alii cœlestes, alii terrestres, alii marini erant; aut parti dumtaxat cœli, terræ, aut maris præerant. Sed Hecate omnibus illis universi partibus æquè præfecta erat. Vide γστ. 413. & 427. Clericus.

426. Ἡστέον διὰ ἡμετέρι πῶλῳ] Minus honoris sortita est. & vers. sequ. καὶ γέγονε subintellige ἡστέον. Gnuetus.

426. Μυροθήρης] Vide dicta ad γ. 411. Clericus.

Εὐλὴ δ' αὖθ' ὅπότε ἄνδρες αἰγῶνι ἀεθλάωσιν.

435

Εὐθα θεὰ καὶ ποῖς παραγίνεται, ἥδ' ὀνίνησι.

Νικήσας ᾗ βίῃ καὶ κάρτει, καλὸν ἄεθλον

Ρεῖα φέρει, χαίρων τε πικρῶσιν κῦδ' ὁπάζῃ.

Εὐλὴ δ' ἰππῆεσσι παρησάμεν οἷς κ' ἐθέλῃσι,

Καὶ ποῖς οἱ γλαυκῶν δυσσέμφελον ἐργάζονται,

440

Εὐχονται δ' ἑκάτῃ, καὶ ἐρικτύπῳ ἔννοσιγαίῳ.

Ρῆιδίως δ' ἄρῃω κυδρὴ θεὸς ὥπασε πικρῶν,

Ρεῖα δ' ἀφείλετο φαινομένην, ἐθέλῃσά γε θυμῷ.

Εὐλὴ δ' ἐν σαθμοῖσι σὺν Ἑρμῇ ληΐδ' αἵξην,

Βυκθλίας τ', ἀγέλας τε, καὶ αἰπόλια πλατὲ αἰγῶν,

445

Ποίμνας τ' εἰροπόκων γ' οἴων, θυμῷ γε θέλῃσιν,

Ἐξ ὀλίγων βελάδ', καὶ πικρῶν μείονα θῆκεν.

Οὕτω τοι καὶ μενοχρῆς ἐκ μητρὸς ἐῷσα,

Πᾶσι μετ' ἀθανάτοισι πέτιμνται γερσέας.

Θῆκε δέ μιν Κρονίδης κροτοτρόφον, οἱ μετ' ἐκείνῳ

450

Ὀφθαλμοῖσιν ἰδόντο φάσιν πολυδερκέσιν Ἡῆς.

Οὕτως ἐξ ἀρχῆς κροτοτρόφον· αἱ δέ τε πρῆμα.

Ρεῖη δ' αὖθ' ἄμνηθεῖσα Κρόνῳ τέκε Φαίδιμα τέκνα,

Εἰσίῳ, Δήμητρα, καὶ Ἡῆῳ χρυσοπέδιλον,

440. Δυσσέμφελον] Id est, δυσαῖ, δύσπρον] *Gruetius*.

Ibid. Εργάζονται] *Proprie colunt.* Intellige piscatores, qui ex maris proventu vivunt, ut agricolæ ex agrorum cultu, unde deducta est metaphorā. *Clericus*.

443. Εθέλῃσά γε θυμῷ] Αθέλῃσιν scribo. ἀθέλῃ, ἀθέλῃ, ut ἀπείῃ, ἀθύρῃ, &c. similia. Nota vocem Græciæ redditam. *Gruetius*.

447. Βελάδ'] Ὀφθαλμὸς auget. *Gruetius*.

450. Θῆκε δέ μιν Κρονίδης κροτοτρόφον] Alios etiam Deos κροτοτρόφους constituerat Jupiter, ut liquet ex v. 346. Præesse autem nutritioni puerorum Lunam non mirum videbitur, si in animum revocemus intra novem aut decem lunas, seu menses, formari & in lucem edi pueros. Hoc unum accepit à Joye, cetera omnia obtinebat μὲν ὁ οὐρανὸς τῶν θεῶν, cum prioribus Diis, hoc est, sub Cælo & Saturno. Atque hoc est ultimum Numen prioris ætatis Deorum. *Clericus*.

454. Εἰσίῳ] *Vesta* dicitur à Latinis, præfixo Digammate Æolico V vel F. Viri docti rectè hoc nomen deducunt ἀπὸ Ἑστῆς ignis, aut, Syriacā inflectione, ἡστῆς *eschtha*. Notissimum est hanc Deam creditam præesse igni, & foco. Eruditum de ea Syntagma scripsit *Iust. Lipsius*, qui adiri poterit. *Clericus*.

Δήμητρα

Bona insuper quando viri in certamine colluctantur;

Ibi Dea & illis præsto est, atque juvat.

Qui verò vicerit virtute & robore, pulcrum præmium

Facile fert, latiusque parentibus gloriam dat.

Bona item equitibus adesse, quibus voluerit:

Et his qui cæruleum (mare) trajectu difficile exercent,

Votæque faciunt Hecata, & valdè sonanti Neptuno.

Facile etiam prædam inclyta Dea dedit copiosam,

Facile verò abstulit apparentem, volens saltem animo.

Bona præterea in stabulis cum Mercurio pecus augere,

Armentæque bouum, gregesque, & greges magnos caprarum,

Gregesque lanigerarum ovium, animo certè volens,

Ex paucis copiosa, & ex multis pauciora reddit.

Adeo sanè etiam unigenita ex matre cùm sit,

Omnibus inter Deos honorata est muneribus.

Fecit autem jam Saturnius alumnam juvenum, qui post jam

Oculis adspexerunt lumen multa contuentis Auroræ.

Sic ab initio nutriens filios: atque hi sunt honores.

Rhea autem compressa à Saturno, peperit illustres liberos,

Vestam, Cererem, & Junonem aurea calceamenta habentem,

Δήμητρα] Δημητρίη dicitur per contractionem, plenius verò Δημήτρις. Si scribamus Phœniciè 𐤇𐤓𐤕, derivanda vox erit à radice 𐤇𐤓𐤕 dai, quæ significat sufficientiam, copiam; nomen convenientissimum huic Deæ, quæ inventrix erat & præses frugum, imò verò omnium fructuum; quorum proventum augere, aut minuire credebatur, prout propitia erat, aut irata. Callimachus his versibus claudit hymnum, in honorem hujus Deæ:

Φέρε δ' ἀγρόθι νόσσην πάντα,

Φέρε βόας, Φέρε μέλα. Φέρε στάχυν, ὅς σε θεῖοσ' ἔσθ'.

Φέρε καὶ εἰρήνην, ἣν δὲ ἄρσας, καὶ αἰετὸν ἀμείψῃ.

Ἰλαδί μοι τέλεισσι, μέγα κρείσσει Θεῶν.

Refer ex agris matura omnia, pasce boves, pasce oves, fer spicam, fer messem. Fove pacem, ut qui aravit ille & metat. Propitia mihi sis, ter oprata, magna regina Dearum. Historiam hujus Deæ multis prosequuti sumus Gallico sermone, Biblioth. Universalis T. VI. Clericus.

Ἡζω] Phœniciè 𐤇𐤓𐤕 hira, aut 𐤇𐤓𐤕 harab, inter alia significata, amulam, seu zelotypam sonat; quæ nominis significatione, nulla aptius quadrare potest in Junonem, quæ perpetuâ zelotypiâ erga virum laborans describitur. Jupiter eam disertè vocat Ζηλομένη, zelotypam,

Ἰφθιμόν τ' Αἰδῶν, ὃς ὑπὸ χθονὶ δώματι ναίει,
 Νηλεὺς ἦτορ ἔχων· καὶ ἐρίκτυπον Ἐννοσίγαιον,
 Ζεῦ πάτερ μηδέοντα, θεῶν πατέρ' ἡδὲ καὶ ἀνδρῶν,

tyram, apud *Callimachum*, Hymno in Dianam v. 30. Vide & Dial. Mercurii & Neptuni apud *Lucianum* T. I. ubi de natalibus Bacchi. *Clericus*.

455. Ἰφθιμόν τ' Αἰδῶν, ὃς ὑπὸ χθονὶ δώματι ναίει] In explicatione historica Fabulae Cereris, multis egimus de Plutone, ex qua pauca huc transferemus. I. Nomen ejus Αἰδῶς, aut αἰδῶς deducendum ex voce Phoenicia *ἄν ed*, aut *ajid*, quā significatur *mors*, aut *exitium*; nec opus est monere quā aptè hoc conveniat Numini, quod mortuis imperare credebatur. Ea de causa, *Hesiodus* id ita describit, Νηλεὺς ἦτορ ἔχων, *cor immisericors habens*, quia mors nemini parcat. Voce autem illā signari non locum, ut existimant Grammatici, qui ex *α* privat. vo & αἰδῶ *video* deducunt, sed virum; liquet ex hac loquutione εἰς Αἰδῶν, in qua subintelligitur αἰδῶν, *in Aidis domum*, aut simile quidpiam.

II. Epiri Regem fuisse statuimus, ejus rei prisca in Historia, non obscura vestigia supersunt. Docet nos *Plutarchus*, in vita Thesei, descensum hujus Herois in inferos, aliud nihil creditum fuisse, præter iter in Epirum, ad *Aidoneum* eorum tractuum Regem. Non potest quidem idem censerī ac Pluto, de quo nunc sermo est, cūm Pluto aliquot sæculis ante Theseum vixerit. Verū hinc liquet, ex antiqua fama, vulgò persuasum fuisse Aïdem in Epiro regnasse, quam vanam non fuisse sequentia etiam ostendent.

III. Cūm Epirum dicimus, non intelligimus dumtaxat regnum illud exiguum, ejus fines postea non latè patuerunt; sed & finitimos aliquot tractus, cūm regnorum fines, pro variis temporibus, diversissimi fuerint. Plutonem statuimus, in iis oris, metalla exercuisse, unde maximas sibi divitias conflaverit. Hinc nata universa ejus fabula, quod particulatim ostendemus. 1. Fuisse in Epiro & Macedonia fodinas auri, argenti, ferri & æris in earum regionum descriptione docuit *Strabo*. 2. Hinc factum ut Aïdes putaretur non mortuorum modò Rex, sed & Deus divitiarum, unde Πλούτων dictus est. 3. Qui tot fodinas haberet in ditioe sua, eum non mirum est divitiis præesse creditum. 4. Mortuorum verò Deus habitus est, quia mortuorum sedes censebatur esse sub terra, sub quam aguntur fodinae; unde fit ut non rarò in Veterum scriptis inter se hæc conferantur, & quasi vicina habeantur. Apud *Plautum*, in Captivis Act. V. S. 4. sic loquitur adolescens è lapicidinis rediens:

Vidi ego multa sæpè picta quæ Acherunti fierent,
 Cruciamenta, verū enim verò nulla adequè est Acheruns,

Atque

*Fortemque Plutonem, qui sub terra domos incolit,
Immite cor habens, & valdè sonantem Neptunum,
Jovemque sapientem, Deorum patrem atque hominum,*

Atque ubi ego fui, in lapicidinis.

Posidonius apud Strabonem Lib. III. p. 101. de Turditaniz fodinis: παρ' ἐκείνοις ὡς ἀληθῶς τὸ ὑποχθόνιον τόπον, ὅτε ὁ Ἄδης, ἀλλ' ὁ Πλούτων κατοικεῖ: certè, apud eos, subterranea loca, non Hades, sed Pluton habitas. Similiter quando cogitabant Poëtæ de regno mortuorum, vocabant Jovis & Neptuni fratrem Aïdem, aut Hadem; quando de divitiis, Plutonem. Plinius Lib. XXXIII. c. 1. Imus in viscera terra, & in sede Manium opes quarimus. Paullò pòst de metallis: illa nos premunt, illa nos ad inferos agunt. 5. Potuit etiam Aïdes rex mortuorum haberi, quòd permulti eorum, quos in fodinas demittebat, illic interirent; potuit credi pœnas de miseris mortalibus exigere, quales describuntur in inferis, propter miserrimam hominum ad metalla damnatorum vitam. Digna sunt lectu quæ habet Diodorus Siculus, de fodinis Ægyptiorum Lib. III. p. 159. & Lib. V. p. 313. Posteriora tantum, brevitatis causâ, proferam: αἱ κατὰ γῆς, inquit, ὅς τις ὀρύγμασι, καὶ κατ' ἡμέραν καὶ νύκτα κατεχασμένοι τε σῶματα, πολλοὶ μὲν ἀποθνήσκουσιν διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς κακοπραθείας (αἰτίας γὰρ ἡ πῦλός τ' ἴργων ὅτε ἴσιν αὐτοῖς, ἀλλὰ καὶ τῆς ἐπιστοῦν πληγαῖς, ἀνασφάζοντων ὑποδρῶν τὴν δεινότητά τ' κακῶν, ἀτυχῶς ἀσθενῶν τὸ ζῆν.) καὶ δὲ καὶ δυνάμεις τ' συμμάτων καὶ καὶ τῆς ψυχῶν καρτερίαις ὑπερβόντες, πολλὸν χρόνον ἔχουσιν τὴν πελαγίαν. αἰρετώτερος γὰρ αὐτοῖς ὁ θάνατός ἐστι τῆς ζῆς. Ἀλλὰ τὸ μέγα καὶ τὸ παλαμπῆρες: αὐτὸν ὑπὸ τῇ γῇ, in fodinis, horum corpora attendantur, multi intereunt, propter nimiam vexationem. Neque enim remissio, aut quies operum illis est; sed præfectorum verberibus gravitatem malorum ferre coguntur, quo fit ut infelicem vitam amittant. Nonnulli qui robore corporum, animorumque patientiâ, laborem sustinere possunt, longum in tempus arummas illas habent. Optabilior enim illis mors est, quàm vivere, propter miseriarum magnitudinem. Qui imperant ejusmodi hominibus usque adeò miseris, & solis lucem nunquam videntibus, illi meritò dici queant, non vivis, sed

κατέσαν κατεχθόνιοις ἀνάσσειν, regnare in mortuos, qui sunt sub terra. Clericus.

456. Καὶ ἐλέγχετο Εἰνοσηαῖον] Hoc est, Ποσειδῶν, qui mari præesse creditus est, quòd classibus vivus id obtinuerit, atque insulas occupavit. Dictus est ποσειδῶν posidon, ejus ætatis linguâ, hoc est, frætor navium. Εἰνοσηαῖον est epitheton quo designatur Neptunus, seu maris Deus, quia mare procellâ concussum videtur etiam ipsam terram concutere. Clericus.

457. Ζῆν ἢ π] Hoc est antiquissimum nomen Jovis, non Ζεὺς, cuique apprimè convenit, cum Phœniciâ Linguâ ʾʾl ʾʾm significet scortum.

Τῷ κ' ὑπὸ βροντῆς πελεμίζετο βρεῖα χθών.
 Καὶ τὲς μὲν κατέπνευε Κρόνῳ μέγας, ὅς τις ἕκαστον
 Νηδύῳ ἐξ ἱερῆς μητρὸς πρὸς γένεσθ' ἵκητο
 Τὰ φρονέων, ἵνα μὴ τις ἀγαυῶν ἔραυνίωνων
 Ἀλλ' ἐν ἀθανάτοισιν ἔχη βασιληίδα πῦλιν.
 Πάσῃ γ' αἰνὴς τε καὶ Οὐρανὸς ἀσερόεντος,
 Οὐνεκὰ οἱ πέπρωτο ἔω ὑπὸ παιδί δαμῶναι,

scortatorem; quam appellationem jure merito Jupiter est adeptus, innumeris amoribus & stupris. *Clericus.*

16. *Θῶν πατὴρ ἡδὲ καὶ ἀνδρῶν*] Hic *πατὴρ* nomen est dignitatis, non naturæ, significatque Regem Deorum & Hominum. Sic apud *Homerum* πατὴρ vocatur, & promiscuè usurpantur Ζεὺς πατὴρ & Ζεὺς βασιλεὺς, ut & apud reliquos omnes Poëtas. Videtur, antiquissimis temporibus, vox *πατὴρ* regem significasse, quod patres essent veluti *reges* familiæ suæ; cum homines nondum in societates majores coïvisserent. Hæc ratio est cur Jupiter simpliciter quandoque *Pater* vocetur, apud Græcos & Latinos Poëtas, ut apud *Homerum*, *Iliad.* II. γ. 250. ubi postquam Achilles duo à Jove petiisset, quorum alterum dumtaxat impetravit, ita loquitur Poëta:

Τῷ δ' ἔπειτα μὲν ἰδὼναι πατὴρ, ἔπειτα δ' ἀνίδεον.

Ei alterum dedit pater, alterum verò abnuit. Similiter *Virgilius* *Georg.* Lib. I. γ. 121.

Pater ipse colendi

Haud facilem esse viam voluit.

Ad locum *Homeri* ita *Eustathius*: Ἀπλῶς πατὴρ ἐν τούτοις λέγεται ὡς ἀρχέτυπον. τὴν γὰρ ἐν ἀνθρώποις πατέρων ἀφιδρόμην ἔτι πάλαι πατέρες Διὸς φασιν οἱ πολλοί: absolute Patrem ut archetypum in hisce dicit. Veteres enim dicunt patres inter homines esse exempla hujusmodi patris Jovis. Veteres illi, quicumque sint, fallebantur; nam erant patres ante Jovem, Cælus, Saturnus, & alii Dii, quos memoravit *Hesiodus*. Ab hominibus translata ea vox est ad Deos illos, quia homines prius fuerunt, quàm ejusmodi Dii. Plura exempla, ex quibus constat *pater* esse dignitatis vocabulum, vide apud *Adv. Turnebum*, in *Adversariis* Lib. XIII. c. 8. Si prima origo vocis quærat, derivandam crediderim à prisca radice *𐤓𐤕𐤔* *patar*, quæ apud Arabas, & Æthiopas, significat *condidit, creavit*, unde *𐤓𐤕𐤔* *patir* est creator. *Clericus.*

458. Τῷ κ' ὑπὸ βροντῆς καὶ πῦρ ἐξ ἑνός] Postquam Jovem miscuerant cum summo Numine, ei fulmina tribuerunt; quæ cum & è nubibus mittantur, & à causa ignota oriantur, Numinis manu mitti credebantur. Antiquiori ævo, non dubitabant

* *Jup.*

Cujus & à tonitru concutitur lata terra.

*Atque illos quidem deglutiebat Saturnus magnus, quicumque
Ex utero sacro matris ad gremia venerat:*

Hæc agitando, ne ullus clarorum filiorum Cæli

Alius inter Immortales haberet regium decus.

Audierat enim ex Terra, & Caelo stellis micante,

Quòd sibi fatàle esset suo à filio domari,

* *Juppiter, an venti discussâ nube tonarent,*
sed horrendum illum fragorem Deo ipsi acceptum ferebant. *Cle-*
viens.

459. Καὶ τὰς πόλιν ἑνὴν Κρόνον παῖδας] Scimus quibus allegoriis Græculi hoc Saturni factum interpretari & ad commodum sensum redigere conati sint; sed omnia sunt somnia, antiquitatis, rationisque suffragiis destituta. Si rem ipsam expendamus, veteremque Saturni ætatis Linguam consulamus, faciliè intelligemus Saturnum, ne à liberis suis folio dejiceretur, ex quo ipse patrem deturbaverat, eos in carcerem conjecisse; unde postea egressi quod timuerat perfecterunt, ut in sequentibus docet *Hesiodus*. Ex ventre nihil egreditur præter excrementa; à morte nihil prorsus redit. Itaque quoniam *deglutisti* illi liberi Saturni redierunt, eos neque verè *deglutitos*, neque occisos oportet fuisse. Error Poëtarum natus est ex voce ambigua, quæ & *deglutire* & *abscondere* significat. Ea est radix בָּלַח *balah*, quæ utrumque significatum obtinet; & quam cum hæc *κρόνον* vertere debuissent Græci, transulerunt *κρονίον*. Quod autem dicimus *Saturnum* abdidisse liberos in carcerem, id iis mirum non erit, qui legerint simile quid à Coelo factum esse; qua de re, vide dicta ad yf. 156 & 158. *Clericus.*

464. Οὕτως οἱ πατέρες] Veteres Poetæ Τύχῃ ignorabant, nove-
rant πατρῴδῳ, seu πατρὶ, hoc est, fatum; sed nec immutabile
putabant, nec Deos, quasi immutabile credidissent, se se gērentes in-
ducebant, ut liquet ex hoc *Hesiodi* loco. Vide & *Aul. Gellium* Noct.
Att. Lib. XIII. c. 1. Interea hinc colligere licet ab antiquissimis tem-
poribus notum fuisse, esse nescio quam Naturam superiorem ipsis
Diis, qui colebantur, ex cujus immutabili voluntate pendebant;
quia, nimirum, Dii illi mortales fuerant, divinæ Providentiæ sub-
jecti, quemadmodum ceteri homines. Postea hæc Stoici mirum in
modum incrustarunt, disputationibus suis de Fato. Grammatici in-
terpretantur πατρῴδῳ, quasi πατρῴστῳδῳ, hoc est, πατρῴστῳδῳ,
præfinitant, nam πατρῴν est finis, διὰ τὸ πῆμα finis. Subintelligi-
tur βουλὴ, quemadmodum post fatum subintelligendum consilium.
Clericus.

F

465. Διὰ

* Quærentem hoc inducit Pythagoram Ovidius Metam. XV.

Καὶ καρτερῶ περῖ ἰόντι, Διὸς μεγάλης διὰ βυλαίς.
 Τῷ ὅγε σὺν αἰλαοσκοπιῇ ἔχεν, αἰλὰ δακρύων.
 Παῖδας ἔς κατέπινε· ῥέειν δ' ἔχε πένθος αἰλαῖν.
 Ἀλλ' ὅτε δὴ Δι' ἔμελλε θεῶν πατέρ' ἠδὲ καὶ ἀνδρῶν
 Τέξεσθαι, τότε ἔπειθε φίλης λιτάνους ποικίλας
 Τὰς αὐτῆς, Γαῖάν τε καὶ Οὐρανὸν ἀσπρόεντα,
 Μῆνιν συμφράσσασθαι ὅπως λελάθοιτο πεῖσσαι
 Παῖδας φίλον, πῶσαιτο δ' ἐρηνῆς πατρὸς ἐοῖο
 Παίδων, ἧς κατέπινε μέγας Κρόνους αἰκυλομήτης.
 Οἱ γ' ἑυγατεὶ φίλῃ μάλα μὲν κλύον ἠδ' ὀπίθοντο,
 Καὶ οἱ πεφραδέτιν ὅσα περ πέπρωτο γῆρας
 Ἀμφὶ Κρόνῳ βασιλῇ καὶ ἡεῖ καρτεροθύμῳ.
 Πέμψαν δ' ἐς Λύκτον, Κρήτης ἐς πόσις δῆμον,
 Ὅππότε ἄρ' ὀπλότατον παίδων ἤμελλε τεκέσθαι,
 Ζηῶα μέγαν τ' μὲν οἱ ἐδέξατο Γαῖα πελώρη
 Κρήτη [ἐν] ὁρίῃ τραφέμεν ἀπ' ἀδελμῶν τε.
 Ἐνθα μὲν ἔκτο φέρουσι θολεὶ διὰ νύκτα μέλαιναν,
 Πρώτῃ ἐς Λύκτον. κρύψεν δέ ἐ χειρὶ λαβῶσα
 Ἀντρω ἐν ἡλιβάτῳ, ζαφῆς ὑπὸ κούρεσι γαίης,

465

470

475

480

465. Διὸς μεγάλης διὰ βυλαίς] Additio inutilis, nam hoc ipsum dictum est superiori versu. Verum antiquissimi Poëtæ non numerant voces. Vide versum sequentem, quem confer cum 459. Clericus.

466. Καὶ καρτερῶ περῖ ἰόντι, Διὸς μεγάλης διὰ βυλαίς.] Hic versus notus videtur. Guilelmus.

471. Μῆνιν συμφράσσασθαι] Consilium ut conferrent. Guilelmus.

472. Πατρὸς ἐοῖο] An ἀνδρὸς ἐοῖο? hoc est, viri sui, Saturni furentis. placet. versu sequ. παίδων subintellige ἑνὸς. Guilelmus.

475. Καὶ οἱ πεφραδέτιν] Et ei declararunt. Guilelmus.

477. Λύκτον.] Homerus Λύττον vocavit, ut docet Strabo Lib. X. quamvis Codices nostri habeant Λύκτον, non aliter ac apud Hesiodum. Vide Is. Casaubonum ad Strabonem, qui tamen Casaubonus perperam abijt à Strabone. Λύττον vera est lectio, ut ex hac historia colligere licet. Rheā enim latibulum quærebat, hoc est Phœniciè ἡ ὑλὶ λυττον, aut ἡ ὑλὶ λουττον, à radice ὑλὶ quæ significat occultavit, ut & ὑλὶ, apud Hebræos. Huc accedunt nummi antiqui Lyttorum, in quibus hoc oppidum dicitur ΛΥΤΤΙΟΝ. Vide illustrem ac eruditum virum

Quamvis robusto, Jovis magni per consilia.
 Ideoque hic non vanam speculationem habuit, sed insidias struens
 Filios suos devorabat: Rheam autem tenebat luctus gravis,
 Sed quando jam Jovem erat Deorum patrem atque virorum
 Paritura, jam tum caris supplicabat parentibus
 Suis, Terraque, & Caelo stellato,
 Consilium ut conferrent, quo pacto occultaret pariens
 Filium carum, possétque ulcisci furias patris sui
 Contra filios, quos devorabat ingens Saturnus versutus.
 Illi verò filia dilecta ausculturunt & morem gesserunt,
 Et ei commemorarunt, quacumque fatis constitutum esset fieri
 Circa Saturnum regem, & filium magnanimum.
 Miserunt autem in Lyctum, Creta in pinguem tractum,
 Cum minimum natu filiorum esset paritura,
 Jovem magnum. hunc quidem ipsi suscepit Terra vasta
 In Creta lata educandum & enutriendum ab infantia.
 Tum quidem pervenit ferens celerem per noctem nigram,
 Primum ad ipsam Lyctum: abscondit autem ipsum manibus pre-
 Antro in excelsò, divina sub latebris terra, (hensum

rum Ezech. Spanhemium in Hymnum Callimachi in Apollinem τ. 33.
 Strabo docet Gortynam centum Stadiis à Lytto abesse, Lyttum verò
 à mari Libyco octoginta, pag. 318. Ed Genev. Is. Casauboni. Cle-
 ricus.

Ibidem: Ἀπύρ] Tractum vertimus non populum, propter adjun-
 ctum Epithetum; quod tractui melius convenit, quam populo. Ἀπύ-
 ρος tractus dictus est ab Ἀδάμ adamo, terra; deinde tractus incolæ
 eâ voce significati. Clericus.

477. Πύρρως δ' ἐς Λύκτον] Scilicet αὐτὸν. Guicetus.

481. Εἰς δὲ τὸν ἱερὸν] Hic cum duobus sequentibus sunt nothi. Guicetus.

482. Πύρρως δ' ἐς Λύκτον] Cum Rheia Lyttum, mediterraneam urbem,
 itura, appulisset in Cretam, peperit antequàm eò perveniret; atque
 ex eo loco delatus primum infans est Lyttum à Cretensibus: (nam
 terra sunt incolæ terra) deinde translatus in montem Ægæum, pro-
 cul situm à Lytto. Hoc indicat vox πύρρως, quæ ridiculè abunda-
 ret nisi δάμνην, secundum, aliò translatus fuisset Jupiter. Hoc ob-
 servamus, quia non est à viro doctissimo animadversum. Cle-
 ricus.

Αἰγαίῳ ἐν ὄρει πέπυκασμένῳ ὕληντι.

Τῷ δὲ παρξανίσασα μέγαν λίθον ἐγυάλιξεν

485

Οὐρανίδη μέγ' ἀνακτι, θεῶν πρεσβυτέρῳ βασιλεῖ.

Τὸν πόθ' ἐλὼν χείρεσσιν ἐλὼ ἐγκατέθετο νηδυνί.

Σχέτλι' ἔδ' ἐνέησε μὲν φρεσὶν ὥς οἱ ὀπίσσω

Ἀντὶ λίθου εἰς ὃς ἀνίκητος καὶ ἀκηδής

Λέπεθ', ὃ μιν τάχ' ἐμελλε βίη ἢ χερσὶ δαμάσας

490

Τιμῆς ἐξελάαν, ὃ δὲ ἐν ἀθανάτοισιν ἀνάξειν.

Καρπαλίμως δὲ ἄρ' ἐπειτα μὲν καὶ Φαίδιμα γῆα

Ἡῤ' ἔπετο πῶτο ἀνακτι. Ὀπίπλομ' δὲ ἐν αὐτῷ,

Γαίης ἐννεσίησι πολυφρεσδέεσσι δολωθεῖς,

Ὅν γόνον αὖτ' ἀνέηκε μέγας Κρόν' ἀγκυλομήτης

495

Νικηθεὶς τέχνησι βίηφί τε παιδὸς ἐοῖο.

Πρῶτον δὲ ἐξήμησε λίθον, πύματον κατὰ πίνων.

484. Αἰγαίῳ ἐν ὄρει] Rectè idem vir eruditissimus ita legendum esse animadvertit, ex Scholiaste, & collem Idæi montis intelligendum. Jupiter aut ab hoc monte, aut à clypeo capræ pelle tecto, dictus est αἰγίοχος, hoc est, aut habitans Ægeam montem, aut habens Ægidem, seu clypeum quem dixi. Non possum tamen non obiter Lectorem monere de ambiguitate vocis Phœniciax 𐤀𐤁𐤁𐤀 ʿšebaoth, quæ & exercitus, & capreas significat, & conjungi solet ab Hebræis cum nomine Dei, qui dicitur 𐤁𐤁𐤁𐤀 𐤁𐤁𐤁𐤀 jahvoh ʿšebaoth; quæ possunt verti jahvoh caprearum, aut jahvoh exercituum. An perpetram verterunt Græci loquutionem Phœniciam, ut de summo suo numine dicerent quod à Phœnicibus de Deo vero dici audiverant? Clericus.

484. Αἰγαίῳ ἐν ὄρει] Αἰγαίῳ ἐν ὄρει. Ægeo in monte. Quietus.

485. Τῷ δὲ παρξανίσασα μέγαν λίθον ἐγυάλιξεν Οὐρανίδη] Natum hoc commentum ex ambiguitate vocis 𐤁𐤁 ʿeben quæ in Lingua Phœnicia, quemadmodum in Arabica, lapidem, æquè ac filium significabat; aut si mavis 𐤁𐤁𐤁 habben sumiserunt pro 𐤁𐤁, eben, filium pro lapide. Cum Saturnus liberos suos in carcerem conjiceret, dedit ei Rhea filium, non suum, sed alienum pro suo. Colligere hoc est ex alia hujus fabulæ circumstantia. Lapis ille vocabatur Abaddir, quod videtur esse idem ac 𐤁𐤁 𐤁𐤁𐤁 ʿeben dir, quorum prius filium, posterius alienum significat, solemni mutatione; & 𐤁, nam 𐤁𐤁 ʿar alienum sonat. Priscianus Lib. V. fol. 21. averso, ed. Ascensianæ: Abadir Deus est. Dicitur & hoc nomine lapis ille, quem Saturnus dicitur devorasse, pro Jove; quem Græci βαυτόλον vocant. De Batulis vide Sam. Bachartum Chan. Lib. II. c. 2. quamquam ab illo dissentimus de origine vocis Abadir, quam putat significare lapidem 𐤁𐤁𐤁𐤁𐤁𐤁.

Ægao in monte denso sylveso.

*Huic autem fasciis involutum magnum lapidem in manus dedit
Cœli filio, prapotenti Deorum priori regi.*

Quem tum arreptum manibus, suam condidit in alvum

Miser; nec cogitavit animo quod sibi in posterum

Pro lapide suus filius inuictus & securus

Superesset, qui ipsum mox esset vi & manibus domitum

Ex honore expulsurus, ipseque immortalibus esset imperaturus.

Celeriter autem deinde robur & fortia membra

Crescebant illius regis: revoluta dein anno,

Terræ consilio astuto circumventus,

Suam sobolem iterum emisit magnus Saturnus versutus,

Victus artibus ac vi filii sui.

Primum verò evomuit lapidem, ultimò devoratum.

dum; quasi verò Saturnus lapidem aut deglutierit, ut dicunt Poëtæ, aut, ut nos, in carcerem conjecerit! Clericus.

486. Εἰὼ ἐγκάτθιτο τῆδ'] Cum vetustissimi Græci verbum, quod *deglutire & occultare* sonat, priori sensu cōpissent; consequens erat, ut dicerent *Abaddirem* in ventrem Saturni descendisse. *Clericus.*

486. Μίγ' ἀνάκτι] Hoc est, *μεγάλῳ ἀνάκτι.* *Guietus.*

487. Εἰὼ ἐγκάτθιτο τῆδ'] Scribendum videtur εἰσκάτθιτο. an divisim scribendum? εἰὼ εἰς κατθιτο. *Guietus.*

490. Ὁ μὴ πύχ' ἔμελλε] Hoc est, *ὡς μὴ.* *Guietus.*

491. Ὁ δ' ἐν ἀθανάτοις ἀνάξεν] Nota phrasin. scribi poterat, *ἐν αἰθ' ἀνάξ.* an scribendum? ἢ δ' ἀθανάτοις ἀνάξεν. placet. *Guietus.*

492. Καρπαλίμως δ' αἶψ' ἔπειτα] Hic cum sequentibus novem versibus sunt subditivii. *Guietus.*

493. Ἐπιπολομένη δ' ἐν αὐτῷ] Nisi sit hic immanis *πεπολογίᾳ* Poëtica, legendum *ἐπιπολομένην ἐν αὐτῷ*, *revolutis annis*, nam Jupiter non est tantus factus, vertente anno, ut Patri insidiari posset. *Cleric.*

493. Ἐπιπολομένη δ' ἐν αὐτῷ] Alii *ἐπιπολομένην ἐν αὐτῷ.* *Guietus.*

494. Γαίης ἐνισίγησι] *ἰώ, ἰήμι, σινίημι, σινίησι, ἐνίω, ἔνισις, ἐνισίη,* & geminato *ν ἐνισίγη.* Sic ab *ἰώ, ἰός, ἰότης, ἰότης* idem. *Guietus.*

495. Ὁ γόνιον αἶψ' ἀνίηκε] Postea est *ἐξήμησε*, *evomuit.* Hoc est, *carcere emittit.* Quemadmodum verbum quod significat *deglutire*, & quod antea diximus perperam intellectum, sonat etiam *abdere*: ita verbum *ἐνίω Κο*, quod est *vomere*, tralatitio significatu est *ejicere, emittere.* Sic terra Chananæa dicitur *evomuisse*, hoc est, *ejecisse incolas suos*, Levitic. XVIII, 28. Similiter Saturnus fertur *evomuisse* filios, quos *deglutierat*; hoc est, *emisisse carcere, in quem eos abdiderat.* *Clericus.*

Τὸν μὲν Ζεὺς ἔειξε καὶ χθονὸς Ὀυρανῶν
 Πυθοῖ ἐν ἠγαθήῃ, γάλοισι ὑπὸ Παιρηναοῖο,
 Σῆμ' ἔμμεν ἐξοπίσω, θωῦμα θνητοῖσι βροτοῖσι.
 Λῦσε δὲ πατρυκασιγνήτης ὁλοῶν ἀπὸ δεσμῶν
 Οὐρανίδας, ὅς δ' ἦσε πατὴρ Ἀΐσιφροσύνησιν.
 Οἳ οἱ ἀπεμνήσαντο χάριν Διερρεσιῶν,
 Δῶκαν δὲ βροντῶν, ἡδ' αἰθαλόεντα κεραυνόν,
 Καὶ τροπὴν τὸ πρὶν δὲ πλώρη Γαῖα κεκλήθη.
 Τοῖς πίσω, θνητοῖσι καὶ ἀθανάτοισιν ἀνάσσει.

500

505

Κέλεω δὲ Γάπετος κακίσφυρον Ὀκεανίνην
 Ἡγάγετο Κλυμῶνιν, καὶ ὁμὸν λείχετο εἰσπνέδαινον.
 Ἡ δὲ οἱ Ἀτλαντα κρατερόφρονα γείνατο παῖδα.

498. Τὸν μὲν Ζεὺς ἔειξε, καὶ τὴν ἔχουσαν] Malè intellecto historiarum initio, cetera Poëta ei errori consentanea finxerunt. *Clericus.*

501. Πατρυκασιγνήτης] Hoc est, Titanas, à quibus etiam sibi metuebatur Saturnus. *Clericus.*

Δῶκαν δὲ βροντῶν καὶ τὴν ἔχουσαν] Non propriè hoc intelligendum, nam Cyclopes soli crediti sunt fabricare fulmen; sed dicuntur Titanes fulmine Jovem donasse, quòd ei regnum detulerint; quod cum postea cum divinitate confusum sit, Deus autem crederetur fulmen mittere, idèd qui Jovem Regem fecerunt, ei fulmen tradidisse hìc dicuntur. *Clericus.*

502. Οὐρανίδας] Τῆς κόκλῳπας, ut suprà. *Guietus.*

Ibid. Ἀΐσιφροσύνησιν] Ab αἰω, αἰομαι, αἶτη, αἶω, αἶσις. Hesych. αἶσις, πόντος, βλάβη. idem αἰσιφροσύνησιν, αἰσίοις, αἰσίοφρων, hoc est, φρενοβλαβής, αἶσις. *Guietus.*

505. Τὸ πρὶν δὲ πλώρη] An scribendum? τὴν πρὶν γὰρ πλώρη. *Guietus.*

506. Τοῖς πίσω θνητοῖσι καὶ ἀθανάτοισιν ἀνάσσει.] Cum Deus post fata factus crederetur, eadem operà fulmen tractare existimatus est. *Clericus.*

507. Κέλεω δὲ Γάπετος] Eruditi vulgò volunt hunc fuisse Japhethum Noachi filium, cujus posteri Europam incoluerunt. Quod dubium non esset, si omnes populi Europæi à Japeto originem duxisse dicerentur. Attamen quia vetustissimæ historiæ postea interpolatæ sunt innumeris mendaciis, mirum non est, si farrago vero & falso mista secum non satis consentiat. Sed & veri fortè vestigium in eo est quòd ab aliis Prometheus, Japeti filius, humani generis conditor fuisse dicitur; quia omnes, aut propemodum omnes Europæi ex Japhetho ejus patre oriundi sunt. Vide Apollo-dorum Biblioth. Lib. 1. c. VIII. §. 1. & Hygini Fab. CXLII. *Clericus.*

509. Ἡ δὲ

*Illum quidem Jupiter firmiter defixit in terram spatiosam
 Pytho in divina, in amfraetu Parnassi, (nibus.
 Monumentum ut sit in posterum, miraculum mortalibus homi-
 Solvit verò patruos noxiis à vinculis
 Caeligenas, quos vinxerat pater ex amentia.
 Qui ipsi retulerunt gratiam beneficiorum,
 Dederuntque tonitru, atque candens fulmen,
 Et fulgur; quæ antea immanis terra occultaverat:
 Quibus confisus, mortalibus atque immortalibus imperat.
 Puellam porro Japetus pulcram Oceanidem
 Duxit Clymenen, & eundem lectum conscendit.
 Ipsa verò ei Atlantem magnanimum peperit filium:*

509. Η Ν εἰ Ἀτλαντὶ κατὰ πρὸ φρονι γένετο παῖδ' αὖ] Hic postea dicitur coelum sustinere, in terræ finibus, è regione Hesperidum. Credibile est hunc conditorem fuisse Atlantiorum populorum, qui ultimam Africam incolebant, circa montem Atlaptem. Is mons, propter summam altitudinem, videbatur sustinere coelum, & quia ad ultimum occasum situs credebatur, qua in parte existimabant coelum terris incumbere. Dictus autem est Ἀτλαντὶ *hathla*, aut simili nomine, à radice ἡλῆ *thalah*, hoc est, *pendere*, quia altissimæ rupes pendere videntur, aut quia *suspensum* sustinere censebatur coelum. Nomen montis inditum videtur primo eorum duci, qui ejus juga, aut valles cultum iverunt. Certè Herodotus scripsit vicinos populos *Atlantas* dictos Lib. IV. c. 184. Τοῖσι, inquit, ἑοικὼς ἐστὶ Ἀτλαντὶς, & αἰνάνιμοι εἰσι μῦθοι ἀνθρώπων ἃ ἡμεῖς ἰδόμεν: hisce nomen est *Atlantibus*, qui sine nomine (nempe, proprio singulorum, ut postea docet) sunt soli hominum quos norimus. Ideò fortè Atlas in montem mutatus fingitur. Eum ita describit Pomponius Mela Lib. III. c. 10. postquam dixit media Africæ, ad occidentem, exusta esse: *Existit*, inquit, *insula opposita sunt*, quas *Hesperidas tenuisse memoratur*. In arenis mons est *Atlas* densè *conspurgens*, verùm *incisis undique rupibus præceps*, *inivius*, & *quo magis surgit exilior*; qui quòd *altiùs quàm conspici potest*, usque in *nubila erigitur*, *coelum & sidera non tanzere modò vertice*, sed *sustinere quoque dictus est*. Herodotus hæc de eo monte antea scripserat Lib. IV. c. 184. ἐπὶ σινὸν καὶ κυκλωπεὶς πάντη. ὑψηλὸν δὲ ἔτι δὴ πλέγεται ὡς πρὸς χερσὶν αὐτῷ ἔχ' οἷά τι εἶναι ἰδόμεν. ὑδὲ καὶ ὅτ' αὐτῷ ἀπὸ λείπ' ἰσθμὸς ὑπὲρ βίον, ὑπὲρ χειμῶν. τῷ τε ΚΙΟΝΑ ἢ ἑρῶν λέγουσιν αἱ ἐπιχώριοι εἶναι: est *angustus & undique rotundus*, & *ut fertur adeò excelsus*, ut ejus *summa juga nequeant cerni*; numquam enim eis *desunt nubes*, neque *astate*, neque *hyeme*. Hunc COLUMNAM cœli esse dicunt incolæ. Clericus.

Τίποτε δ' ὑπερκύδαντα Μειοίπον, ἡδὲ Προμηθεῖα
 Ποικίλον, αἰολόμηπν' αἰμαρπινόον τ' Ἐπιμηθεῖα,
 Ὅς κακὸν ἐξ ἀρχῆς γνέτ' ἀνδράσιν ἀλφειῇσι·
 Πρῶτ' ὅ γάρ ῥα Διὸς πλάσσω ὑπέδεκτο γυναιῖκα
 Παρθένον. ὕβρισι δ' ἢ Μειοίπον δῖον ὄπα Ζῷς
 Εἰς ἔρεβ' ὅ κατέπεμψε, βαλὼν ψολόεντι κεραυνῷ,
 Εἵνεκ' ἀτασθαλίας τε καὶ ἡγορέης ὑπερόπλη.
 Ἀτλας δ' ἔργον δῖον ἔχει κρατερῆς ὑπ' ἀνάγκης,
 Πείθεισιν ἐν γαίης, πτόπαρ Ἐσπερίδων λιγυφώνων
 Ἐσθλῶς, κεφαλῇ τε καὶ αἰκαμάτισι χέρεσσι.

519

515

510. Τίποτε δ' ὑπερκύδαντα Μειοίπον] Hic Menœrtius postea dicitur ὕβρις, flagitiosus, contumeliosus, quod non abit à significatione radicis מנא menash, quæ, apud Chaldaeos, significat tenuit. Clericus.

Ἡ δὲ Προμηθεῖα] Προμηθεὺς & Ἐπιμηθεὺς nomina Græca sunt, non quæ antiquissimâ Linguâ primorum Græciæ colonorum imposita hisce Titanibus fuerant. Vel, si mavis, cognomina sunt, quæ loco nominum postea fuerunt, cum longa ætas ea oblivione sepeliisset. Προμηθεὺς dictus est ὁτι ἔπρωμαιθάνειν, pradiſcere, quod prudentis est; Ἐπιμηθεὺς verò ὁτι ἔπιμαιθάνειν in ipsa re discere, quod est improvidi. Si audimus Sam. Bochartum, * nomen verum Promethei fuit Magog, quia 1. ut Japhethi filius Magog: ita Japeti Prometheus: 2. Caucaſo Prometheus affixus fuisse fingitur, quia vel ipse, vel gens Scytharum ab ipso oriunda in Caucaſo fixerat sedes: 3. dicitur ignem è cœlo in terram detulisse, quia metallis, circa Caucaſum montem effossis, artem metalla igne excoquendi illic aut invenit, aut restituit. Liqueet hoc ex Prometheo victo Æschyli, ubi sic loquens inducitur:

Χαλκόν, σίδηρον, ἄργυρον, χρυσόν τε
 Φήσας ἂν πάρεσθαι ἐξορεῖν ἐμῷ;

Æs, ferrum, argentum, aurumque quis dixerit se ante me invenisse?
 4. Fabula de Promethei hepate, vel corde, quod à vulturibus erosum contabescit, videtur niti nomine Magog; est enim ab Hebræo מוג moug, vel מאג magag, quod est liqueſieri, contabescere. Hæc Bochartus, quæ si vera sunt, fortasse verum nomen Epimethei fuit Gog; filius enim alius Japhethi sic vocabatur, qui Magogi vicinus erat, hoc est, non procul à Caucaſo habitabat; qua de re, vide eundem virum doctissimum, in Phalegi Lib. III. c. 13. Dictus autem fuerit Epimetheus Gog, à radice מג quæ apud Arabas significat arſit, flagra-

vit,

* In Phalegi Lib. 1. c. 2.

Peperit præterea gloriam præsignem Menæcium, atque Prometheus
 Variam, versipellem: stultumque Epimetheum,
 Qui noxa statim ab initio fuit hominibus inventoribus rerum.
 Primus enim Jovis fictam suscepit mulierem
 Virginem, flagitiosum verò Menæcium latè videns Jupiter
 In Erebum detruxit, feriens ardenti fulmine,
 Propter improbitatem & fortitudinem insolentem.
 Atlas verò cælum latum sustinet, dura ex necessitate,
 Finibus in terra, è regione Hesperidum argutarum
 Stans, capiteque & indefessis manibus.

vit, eò quòd exarserit amore mulierum; quòd significatur Pandoræ
 fabulâ, ut mox videbimus. At si Prometheus & Epimetheus iidem
 ac Gog & Magog statuuntur esse & Japhethi filii, quæret quispiam, quæ
 Jovi cœvi fuerint quem existimamus non ita multò ante tempora
 Abrahami Patriarchæ vixisse? Sed longævitas vitæ humanæ, eâ æta-
 te, rem extra dubitationis aleam ponit, & ex Chronologia Mosâica
 liquet Noachum multis annis, post natum Abrahamum mortuum
 fuisse. Clericus.

510. Ποικίλον, αἰολόμαν] Hæc & quæ postea dicuntur de pruden-
 tia & calliditate Promethei, confirmantur iis quæ de illo habet *Æs-
 chylus*, qui in *Promethæo vinclo*, omnium fermè artium inventorem
 facit. Plurimis enumeratis, ita eum loquentem inducit:

Βραχὶ δὲ μύθῳ, πάντα συλίσδω μοῖτι·

Πᾶσιν πύχραι βροτῶν ἐν Περσέει.

Brevi oratione, omnia simul accipe: omnes artes mortalibus à Prometheus
 profectæ sunt. Clericus.

511. Ἀμνηστίαν τ' Ἐπιμηθίᾳ] Imprudentia Epimethei in eo vido-
 tur sita fuisse, quòd Pandoram à Diis missam uxorem duxerit, ut se-
 quente versu docet *Hesiodus*, & pluribus in sequentibus à γ. 570. &
 in Operibus & Diebus, γ. 60. & seqq. Videntur autem Pandorâ si-
 gnificari formosæ mulieres, quibus fortè nimium dediti populi, qui
 erant inter mare Caspium & Pontum Euxinum. Certè etiamnum ho-
 die pulcris mulieribus abundat ea ora, nec aliis fermè Gynæceæ Re-
 gum Persarum, Turcarum & Indorum sunt referta. Quod oriri
 videtur ex cœlo, quod idem temporibus Jovis fuit, ac nunc est.
 Clericus.

518. Πίεσον ἐν γαίῃς καὶ πρὶ ἱῆς] Vide not. ad γ. 215. Clericus.

518. Περσικὴ ἰατροειδὴς] Ex πέρ & ἰατρὴ compositum, cui πρὶ πέρ-
 ρει, & πέρρῃς, σύντρυχα. Guistius.

519. Ἐστὼς κεφαλῇ πρὶ καὶ ἀκρομυγίται χέρσιν] Hic versus addititius
 videtur. Guistius.

Ταύτῳ γάρ οἱ μοῖραν ἰδέσθαι μητιέε Ζῶς. 520
 Δῆσι δ' αἰλυκτοπέδῃσι Προμηθεῖα ποικιλόβυλον,
 Δεσμοῖς ἀρκαλίοισι μέσση Διὸς κίον' ἰλάσας.
 Καὶ οἱ ἐπ' αἰτὸν ἄρσεν ταυόπιον. αὐτὰρ ὄγ' ἦ παρ
 Ἡΐων ἀθάνατον· τὸ δ' αἴξετο ἴσον ἀπάντη
 Νυκτὸς, ὅσον πρὸς παῖ ἡμᾶρ ἴδοι πανυσίπτερον ὄρνις. 525
 Τὸν μὲν ἄρ' Ἀλκιμήτης καλλισφύρεα ἄλκιμον υἱὸς
 Ἡρακλῆος ἔκτεινε, κακὴν δ' ὅπῃ νῦσσι ἀλαλπεν
 Ἰαπετιονίδῃ, καὶ ἐλύστω δυσφροσυνάων·
 Οὐκ ἀέκητι Ζηνὸς ὀλυμπίῃς ὑψιμέδοντον,
 Οὔρ' Ἡρακλῆϊ Θελαμῆϊ κλέειν 530
 Πλεῖον ἔτ' ἢ τοπείροισιν ὅππῃ χθόνα πηλυβοτείρην.
 Ταῦτ' ἄρα αἰζόμενον ἦμα ἀειδείκετον υἱόν·
 Καὶ περ χυόμενον, παύσῃ χόλῳ, ἂν πρὶν ἔχεσκειν
 Οὐνεκ' ἐρίζετο βυλαῖς ὑπερμηνεί Κρονίωνι.

520. Δῆσι δ' αἰλυκτοπέδῃσι Προμηθεῖα ποικιλόβυλον.] Omnes Poëtae in monte Caucaso factum testantur. Itaque ex quatuor fratribus unus in extremam Africam navibus aufugit ex Imperio Jovis, hoc est, ex Græcia, & præsertim Thessalia; alius verò per Bosporum Thracium & Pontum Euxinum in Colchidem ivit. Credibile est nonnullos, tyrannidem Jovis fugientes, in extremum orbem se se contulisse. Dicitur autem vinxisse Prometheum in Caucaso, eò quòd illuc compulsum, non passus fuerit in Græciam redire, non aliter ac si catenis vinctum illic tenuisset. *Clericus.*

522. Δεσμοῖς ἀρκαλίοισι Διὸς κίον' ἰλάσας.] Hæc pertinent ad descriptionem vinculorum, qua in re ingenio suo Poëta, prout voluerunt, indulserunt. *Clericus.*

522. Διὸς κίον' ἰλάσας.] Τιμῆσι, δόλῳ. *Guietus.*

523. Καὶ οἱ ἐπ' αἰτὸν ἄρσεν ταυόπιον.] Alii vultures dicunt, quia Poëta, in circumstantiis describendis, omnia sibi licere putant. *Clericus.*

Ibidem. — αὐτὰρ ὄγ' ἦ παρ Ἡΐων ἀθάνατον.] Hæc ipsa res est, quæ consideranda est, omiſſis omnibus περιρρηκ. Si autem Phœniciâ Linguâ *Jecur* dicere velimus, utemur voce *חבד chabed*, quæ efferri, iisdem servatis consonantibus, potest *chabod*; quæ vox non rarò divitiis significat. Itaque similitudine vocum decepti, pro divitiis Promethei, dixerunt ejus *jecur*. Nimirum, cùm Prometheus metalla exerceret circa Caucasum, neque fodinas umquam exhaurire posse videretur; vulgò ferebant quod interdum è fodinis hauriebatur, id noctu

*Hanc enim ipsi sortem destinavit prudens Jupiter.
Ligavit verò firmissimis compedibus Promethea versutum,
Vinculis duris mediam in columnam affigens.
Et ei aquilam immisit expansis alis: ceteram hac hepar
Comedebat aeternum: quin ipsum crescebat tantum ubique
Noctu, quantum toto die edisset extentus alas habens avis.
Hunc quidem Alcmenæ formosa fortis filius
Hercules occidit, malam verò pestem profligavit
Ab Japetionida, & liberavit ab aegritudine:
Non invito Jove Olympio in alto imperante,
Quò Herculis Thebis geniti gloria esset
Major etiam quàm antea, super terram multos pascentem.
Ob id itaque veneratus honorabat præclarum filium.
Et, licet succensens, remisit iram, quam priùs habuerat,
Eò quòd contendisset consilio cum præpotenti Jove.*

noctu iterum crescere. ut significarent exhauriri non magis posse fodinas, quàm si tantumdem metallorum enatum fuisset singulis noctibus, quantum quotidie effodiebatur. Hinc nata fabula, quæ ornamentis poetâis adaucta paulatim nimium quantum ab origine recessit. Clericus.

523. Ε'π' αὐτὴν ἄρου] ἱπῶροι. Guietus.

524. Τὸ δ' αἶψα ἰσὺν ἀπῆλθον] Ἀν? τίςτα ἀπῆλθον, undique. Guietus.

527. Ἡ'ερκλῆς Ἰκτεν] Non Thebanus, sed alius multò antiquior, Tyrius לכח *harochel*, hoc est, mercator, qui navibus Colchidem petiit & incolas fortè nonnullos illinc in Græciam transtulit. Plures fuisse Hercules ostendimus, in Diss. de Hercule. Sed Bocotus vates populari suo tribuit, quæ antiquioris erant. Clericus.

532. Ταῦτ' ἄρα αἰζοῦμαι πῶς ἀελοῦμαι ὑόν] Est versus supposititiuus. Guietus.

534. Ε'είζοτο βυλαῖς] Subintellige κατὰ, certavit, nimirum, artibus cum Jove; quem etiam fefellit in convivio, ut in sequentibus docet *Hesiodus*. Itaque βυλαῖ sunt hic τέχναι, artes, quâ voce non semel in sequentibus utitur Poëta. Clericus.

534. Οὐκ' εἰείζοτο βυλαῖς ὑπερβόλῃ Κρονίαν] Hic quoque est supposititiuus. Guietus.

Καὶ γὰρ ὅτ' ἐκείνοντο θεοὶ θνητοὶ τ' ἀνθρώποι
 Μυκῶν, τότε ἐπέτα μέγαν βῆν πρόφρονι θυμῷ
 Δασάμην περὶ βῆκε, Διὸς νόον ἐξαπαφίσκων.
 Τῷ μὲν γὰρ σάρκας τε καὶ ἔσκατ' ἵονι θυμῷ
 Ἐν ῥινῷ κατέθηκε, καλύψας γαστρί βοείῃ·
 Τῷ δὲ αὐτ' ὅσα λελυκὰ βοὸς δολίῃ ὑπὶ τέχνῃ
 Εὐθεπίος κατέθηκε, καλύψας δ' ἄρ' ἐπὶ θυμῷ.
 Δὴ τότε μιν προσέειπε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε
 Γαυπεπονίδη, πάντων ἀειδέϊκετ' ἀνάκτων,
 ὧς κέποι, ὡς ἐπεροζήλως διεδάσασαο μοίρας.

535

540

ὧς φάτο κερτομέων Ζεὺς ἄφθιτ' ἀμύδ' εἰδώς·
 Τὸν δὲ αὖτε προσέειπε Προμηθεὺς αἰγκυλομήτης,
 Ἦν' ὅππῃ μιν δῶκε (δολίης δὲ ἔλθῃ τέχνης)
 Ζεὺς κύδιστε, μέγιστε θεῶν αἰεττομέων,
 Τὸν δὲ ἔλθ' ὅπως πέρλω σε ἐνὶ φρεσὶ θυμὸς ἀνών·

545

Φῆ γὰρ δολοφρονέων. Ζεὺς δὲ ἄφθιτ' ἀμύδ' εἰδώς
 Γνωρὶ ἔδ' ἡγοίησε δόλον. κακὰ δὲ ὅσ' ἐπεσθ' ἐμελλεν
 Θνητοῖς ἀνθρώποισι, τὰ ἣν τελέεσθ' ἔμελλεν.
 Χερσὶ δὲ ὄγ' ἀμφοτέρωσιν ἀνείλετο λελυκὸν ἄλειφαρ.

550

535. Οὔτ' ἐκείνοντο θεοὶ, θνητοὶ τ' ἀνθρώποι.] Dii dicuntur hic Saturni liberi, alii que eorum socii; homines verò incolæ, ut videtur, Peloponnesi, quos fortè sibi subdicere volebat Jupiter. Hujus contentione nulla, quod equidem sciam, alibi occurrit mentio. Interea hinc quoque apparet Deos & homines ejusdem fuisse generis, hoc est, mortales, sed nobilitate & opibus antecelluisse Deos. Clericus.

535. Καὶ γὰρ ὅτ' ἐκείνοντο θεοὶ] An de sacrificiis fuit illa disceptatio. Vide Scholiast. Guetius.

536. Μυκῶν] Hoc est, Sicyone, vetustissima urbe Peloponnesi; cujus Reges antiquissimi Græciæ habebantur. Certè Eusebius Ægiæ Regem, primum Sicyonis Regem, æqualem facit Nino & Abrahamæ. Vide initium ejus *Chronicorum Canonum*. Strabo autem docet Sicyonem prius Meconem dictam. Τῇ Σικυνῶνι πόλει Μυκῶνιν ἐκάλεον, Sicyonem prius vocabant Meconem. Lib. VIII. p. 265. Ed. Genevensis. Hinc emendandus Scholiastes, cujus verba sunt hic corruptissima. Urbs est Achaiæ propriè dictæ, non Argolidis, ut ille perperam habet. Clericus.

537. Δασάμην περὶ βῆκε) Ut eligeret Jupiter quem vellet, ita ut

*Etenim quando disceptabant inter se Dii mortalesque homines
Meconæ, ibi tum magnum bovem volente animo
Divisum proposuit, Jovis mentem fallens.
Nam hac quidem parte carnesque & intestina cum pingui adipe
In pelle deposuit, tegens ventre bubulo:
In altera rursum ossa alba bovis, dolosa arte,
Ritè disponens recondidit tegens candidâ arvinâ.
Jámque tum ipsum allocutus est pater hominumque Deorumque:
Japetionida omnium illustrissime regum,
O amice, quàm iniquè partitus es portiones!*

*Sic dixit latenter eum carpens Jupiter perpetua confilia sciens.
Hunc vicissim alloquutus est Prometheus vaser,
Tacitè arridens: (dolosa autem non immemor erat artis)
Jupiter gloriosissime, maxime Deorum sempiternorum,
Harum elige utrâ tibi in pectoribus animus suadet.*

*Dixit sanè dolosa cogitans. Jupiter autem aeterna confilia sciens
Cognovit certè, nec ignoravit dolum: mala autem concipiebat animo
Adversus homines mortales, quæ & perficienda erant.
Manibus verò hic utrisque sustulit album adipem.*

ut altera pars Diis cederet, altera hominibus. Quod factum videtur
diremto certamine, cùm victor esset Jupiter. *Clericus.*

537. Διὸς ἰὸν ἐξαινεφίμων] Scribendum videtur ἐξαινεφίμων. *Guicetus.*

538. Τὰ μὲν ᾧ σίπυγας] Scribendum videtur τῇ μὲν ᾧ σίπυγας, ut
& versu 540. pro τῇ δὲ αὐτ' ὀστᾶ, τῇ δὲ αὐτ' ὀστᾶ. in quo & pro τῇ
πίχην, an? ἰὸν πίχην. ut & γ. 555. *Guicetus.*

543. Πάντων θεοδιδόντων αἰνάντων] Reges hîc sunt Dii, ut alibi sæpè.
Prometheus hîc dicitur inter omnes Deos conspicuus, nimirum, ar-
tium variarum peritiâ. *Clericus.*

551. Γινῶ ᾧ σὺ μὴ γινώσκεις] Scrivit, neque ignoravit. Hoc est, planè
sciebat. Sic frequenter loquuntur Hebræi & omnis generis Scripto-
res. Vide quæ notavimus ad Gen. XI. 30. Ceterum *Hesiodus* au-
sus non est dicere Jovem deceptum fuisse, ne Deo illudere videretur;
attamen sequentia deceptum ostendunt. Nam nisi deceptus fuisset,
nulla ratio erat, cur usque adèò indignaretur Prometheo, & quidem
tum demum cùm ossa vidit esse sub adipe. Vide *Lucianum* in Pro-
metheo, sive Caucaaso. *Clericus.*

Ibidem. Κατὰ δὲ πόστιν θυμῷ Θνητῶς ἀνθρώπου.] Quia, nimirum,
hominibus apponebatur altera pars bovis. *Clericus.*

Χάσπε ἢ Φρίνας· ἀμφὶ χόλῳ δέ μιν ἵκετο θυμὸν,
ὧς ἴδεν ὅσα λάκκα βροῦς, δολίῃ θηὶ πέχνη.

555

Ἐκ δ' αἰθανάποισιν ἐπὶ χθονὶ φύλ' ἀνθρώπων
καίεσ' ὅσα λάκκα θυγόντων θηὶ βωμῶν.

Τὸν δ' ἐμὲν ὀχθήσας προσέφη νεφεληγερέτα Ζεὺς·
Ἰαπεπονίδη, πάντων πρὸς μῆδεα εἰδώς,

560

ὧ πέπον, οὐκ ἄρα ποὶ δολίης ἐπιλήθεο τέχνης.

ὧς φάτο χωόμενῳ Ζεὺς ἄφθιτῳ μῆδεα εἰδώς·

Ἐκ τέτῃ δ' ἤπειτα, δόλῳ μεμνημένῳ αἰεὶ,

οὐκ εἰδὼς μελέοισι πυρὸς μὲν αἰκαμάτοιο,

Θνητοῖς ἀνθρώποις, οἳ θηὶ χθονὶ ταπεινάσιν.

Ἀλλὰ μιν ἐξαπάτησεν εὖς παῖς Ἰαπετοῖο,

565

κλέψας αἰκαμάτοιο πυρὸς τηλέσκοπον αὐγλήν

ἐν κοίλῳ νάρθηκι. δάκεν δ' ἄρα νοῖόθι θυμὸν

Ζεῶν ὑψιβρεμέτιν, ἐχόλασε δέ μιν φίλον ἦτορ,

ὧς ἴδεν ἀνθρώποισι πυρὸς τηλέσκοπον αὐγλήν.

Αὐτίκα δ' ἀντὶ πυρὸς τούτῳ κακὸν ἀνθρώποισι.

570

556. Ἐκ δ' αἰθανάποισιν ἐπὶ χθονὶ, ἢ πρὸς ἐξῆς] Videtur hoc velle Hesiodus, originem adolendorum ossium inde ortam; quod tamen absurdum est, cum debuerint homines peccati potius abolere memoriam, & cavere ne Diis contumeliosum Promethei factum in animum revocarent. Si dixisset hinc natam consuetudinem offerendorum holocaustorum, quorum omnia comburebantur, nulla esset difficultas, in hac ejus ἀπολογία. Clericus.

563. Οὐκ εἰδὼς μελέοισι πυρὸς μὲν αἰκαμάτοιο] Hoc est, ut videtur, Peloponnesiis, aut aliis populis interdixit usu ignis, in officinis in quibus metalla constabantur; ne fortè in ferrariis officinis tela fierent, aliàque arma, quibus adversus Jovem ipsum uterentur. Nam omni usu ignis neque carere possunt homines, neque arceri. Simile interdictum memorato legere est 1. Sam. Cap. XIII, 19. Clericus.

566. Κλέψας αἰκαμάτοιο πυρὸς τηλέσκοπον αὐγλήν] Hoc est, invito Jove, iterum instituit ejusmodi officinas; cujus rei vestigium cernere licuit, ab antiquissimis temporibus, apud Chalybes; quos primos calluisse artem tractandi ferri testantur Veteres, quo factum ut ab Æschylo dicantur σιδηροτέκτονες, in Prometheo victo, v. 688. ubi memoratis Scythis, ita loquitur Prometheus:

Λαῖᾱς δὲ χεῖρὲς οἱ σιδηροτέκτονες

Οἰκῶσι Χάλυβες.

Ad sinistram autem manum fabri ferrarii sunt Chalybes; nimirum, ad Pontum

*Irascebatur autem mente: ira verò ejus occupabat animum,
Ut vidit ossa alba bovis, dolosa arte.*

Ex illo tempore Diis super terram genus hominum

Adolent ossa alba odoratis in aris.

Hunc autem valde indignatus allocutus est nubicagus Jupiter:

Japetionida, super omnes sapiens,

O amice, nondum sanè dolosa oblitus es artis.

Sic dixit irâ percitus Jupiter aterna consilia sciens.

Ex illo tempore deinceps, doli memor semper,

Non dabat miseris ignem insatiabilem

Mortalibus hominibus, qui super terram habitant.

Sed ipsum decepit egregius filius Japeti,

Furatus indomiti ignis eminens apparentem splendorem

In concava ferula. momordit verò in animo

Jovem in alto tonantem, & ad iram ejus animus commotus est,

Ut vidit inter homines ignis procul apparentem splendorem.

Protinus autem pro igne struxit malum hominibus.

Ponti Euxini orientalia littora, quæ à sedibus Promethei non fuerunt remota. Tzetzes Chiliad. X. 338.

Χάλυβες ἴθι' ἱστῆται πλεῖν τ' Τραπεζῦντι.

Οὗτοι λέγονται σίδηρον ἐφύραίναν πρώτοι.

Καὶ τ' χαλκὸν δὲ χαλκοῦν, χαλκὸν π' λέγουσι μὲν.

Οἷα καὶ τῶν αὐτῶν πλεῖν τ' χαλκοῦν.

Chalybes, gens est proxima Trapezunti; hi dicuntur ferrum invenisse primi. Æs etiam vocant & Chalybum & as, quasi hoc quoque sit inventum Chalybum. Virgilius Georg. I. v. 58.

India mittit ebur, molles sua thura Sabæ,

At Chalybes nudi ferrum. Clericus.

570. Τῶν καὶ αἰσχροῦσι] Hoc est, formosis meretricibus immixtis, populos ceteroqui fortes emollivit, quâ arte ferocem Lydorum indolem domuisse proditur Cyrus, consilio Croesi. Cùm enim victi sæpiùs rebellassent, Croesus sententiam rogatus de ratione quâ Lydi in officio in posterum contineri possent, inter alia hæc respondit: ποθέμι αὐτοῖσι καθελίξω π' καὶ ψάλλω, καὶ κρηναῖαν παιδύω τὰς παῖδας, καὶ ταχέως σφίαι. ὁ βασιλεῦ, γυναικὲς αὐτ' αἰσχροῦν ὄψαι μερότας: * edicito illis ut liberos cytharam pulsare, psallere, & canponari doceant; & brevi eos, ô Rex, videbis mulieres pro viris factos. Hæ artes olim ferè perinde habebantur, quasi lenocinium exercere, ideoque

* Herodotus Lib I. c. 155,

Γαίης γ'δ σύμπλασσε Φεικλυτὸς Ἀμφιγυήης
 Παρθένω αἰδοίῃ Ἴκελον, Κρονίδεω δ' ἄρ' βυλάς.
 Ζῶσε δ' ἡ καὶ κέρμησι θεὰ γλαυκῶπις Ἀθηνῆ
 Ἀργυφὴν ἰδοῖεν· ἥ κρηθεν δ' καλύπτειν
 Δαιδαλέην χεῖρεσι κατέχευε, θαῦμα ἰδέσθ'. 575
 Ἀμφὶ δέ οἱ σεφάνης νεοθηλέῃ ἀνδρῶσι ποίης.
 Ἴμερτὺς παρέθηκε καρήατι Παλλὰς Ἀθηνῆ.
 Ἀμφὶ δέ οἱ σεφάντῳ χρυσέῳ κεφαλῇφω ἔθηκε,
 Τῷ αὐτὸς ποίησε Φεικλυτὸς Ἀμφιγυήης,
 Ἀσκήσας παλάμῃσι, χαλεζόμῳ δὲ πατρί. 580
 Τῇ δ' ἐνὶ δαίδαλα πολλὰ τίδ' ἔχατο, θαῦμα ἰδέσθ',
 Κνώδαλ' ὅσ' ἤπειρε· πολλὰ τέφρ' ἠδὲ θάλασσα.
 Τῶν ὅγε πάλ' ἐνέθηκε· χάρις δ' ἀπελάμπετο παλῇ,
 Θαυμασίη, ζωοῖσιν ἰοικέτα φωνήεσσιν.
 Αὐτὰρ ἐπειδὴ τῷξε καλὸν κακόν, ἀντ' ἀγαθοῖο, 585
 Ἐξάγαγ' ἐνθα περ αἰετοὶ ἔσσαν θεοὶ ἢ δ' ἄνθρωποι,
 Κόσμῳ ἀγαθομύτῳ γλαυκῶπιδ' ὀβριμοπάτῃς.
 Θαῦμα δ' ἔχ' ἀθανάτους τε θεὸς θνητὸς τ' ἄνθρώπους,
 ὧς εἶδον δόλον αἰπιῷ, ἀμήχανοι ἀνδρῶποισιν.
 Ἐκ τ' ὃ γ' ἦν· ἐστὶ γυναικῶν θηλυτερόων. 590
 Τῆς γ' ὁλώϊόν ἐστι γυνή, ἢ Φύλα γυναικῶν
 Πῆμα μέγα θνητοῖσι μετ' ἀνδράσι ναιετάουσιν,
 Οὐλομένης πενίης ἢ σύμφορος, αἰετὰ κέροιο.
 ὧς δ' ὁπότε ἐν σμήνεσσι κατηρεφέεσσι μέλισσαι
 Κηφῆνας βόσκουσιν, κακῶν ζωήσας ἔργων, 595
 Αἰ μὲν τε πτόπαν ἡμᾶρ ἐς ἥλιον καθ' ὁδὸν
 Ἡμάται σπείδουσιν, πιδείσι τε κηρία λολαῖ,
 Οἱ δ' ἐν ποσσὶ μύνοντες ἐπιχευέας ἥ σίμβλους,

que Justinus Lib. I. c. 7. ita rem expressit: Interjecto deinde tempore, Lydi rebellavere, occupato in aliis bellis Cyro; quibus iterum victis, arma & equi ademti, jussitque cauponias, & ludicras artes, & lenocinia exercere. Et sic gens industriā quondam potens & manu strenua, effeminata mollitiā, luxuriāque virtutem pristinam perdidit. Ac sanè, ut alibi docet Herodotus, * Ἐ Λυδῶν δῆμος αἱ θυγατέρες ἐπὶ τῷ πόσει, συγγένῳ σφίσι φερνᾷ, Lydorum populi filiae omnes prostabant, sibi dotem colligentes. Conjicimus Epimetheo & popularibus similia contigisse.

ex

* Lib. I. c. 93.

E terra enim conformavit perquam celebris Vulcanus
 Virginis pudicæ simulacrum, Saturnii consilio.
 Cinxit verò & adornavit Dea cæcis oculis Minerva
 Candidâ veste: capiti verò calyptram
 Ingeniosè factam manibus imposuit, mirum visu:
 Circùm verò ei sarta recens florentis è floribus herba
 Amœna imposuit capiti Pallas Minerva:
 Circùmque ei coronam auream caput posuit,
 Quam ipse fecerat inclytus Vulcanus,
 Elaborans manibus, gratificans Jovi patri.
 In hac artificiosa multa cælata erant, mira visu,
 Belluæ quas Continens plurimas alit, atque Mare,
 Ex illis multas in ea posuit. gratia verò resplendebat magna,
 Mirabilis, animantibus enim similes erant viris.
 Ceterum postquàm effecit pulcrum malum, pro bono
 Eduxit ubi alii erant Dii atque homines,
 Ornatu gestientem cæsiæ Palladis forti patre prognata.
 Admiratio autem cepit immortalesque Deos mortalesque homines,
 Ubi viderunt dolum exitiosum, inexplicabilem hominibus.
 Ex illa enim genus est mulierum tenerarum.
 Illius enim perniciosum est genus & sexus mulierum.
 Nocumentum ingens mortales inter homines habitant,
 Perniciosa paupertatis non comites, sed luxûs.
 Ac veluti cùm in alveariis tectis apes
 Fucos pascunt, malorum participes operum,
 Illa quidem per totum diem ad solem occidentem
 Diurnæ laborant, & faciunt favos albos,
 At illi intus permanentes coopertis in alveariis,

ex 1. 590. & sequentibus, ex quibus non difficile est intellectu nomine Pandoræ meretrices describi. Ceteræ circumstantiæ sunt ornamenta Poëtica veteris historiæ. Clericus.

571. Γαίης δ' στήν' ἀλάστορ] h. e. οὐ γαίης. Sic in 17914. Guetus.

595. Ευήνορας ἔργων] Hoc est, κακῶν ἔργων κρινόμενος. κακὰ ἔργα κρινόμενος. Guetus.

596. Αἱ μὲν τι] Scribendum videtur αἱ μὲν γὰρ. Guetus.

597. Κλεῖν λόβη] Hoc est, λαμπρὰ πὶ γλῶσση. Hesych. Guetus.

Ἀλλότριοι κάματος σφετέρην ἐς χάσιν ἀμύνται.

Ὡς δ' αὖτως ἀνδράσι κακὸν θνητοῖσι γυναικάς

600

Ζῶς ὑψιβρεμέτης θῆκε, ξυνήεντας ἔργων

Ἀργαλέων. ἔπερον ᾧ πόρεν κακὸν ἀντ' ἀγαθοῖα

Ὅς κε γάμον Φύγων καὶ μέγμερτα ἔργα γυναικῶν.

Μὴ γῆμαί ἐφέλη, ὀλοὸν δ' ὅππῃ μερὶς ἵκηται,

Χήτ' ἡροκόμοιο, ὅδ' ἔβριότα θηιδάης

605

Ζῶς, ἀποφθιμύς ᾧ δὴ κτῆσιν δατέοντα

Χηρωσαί. ὧ δ' αὖτε γάμος μὲ μοῖρα γήνηται,

Κεδνὴ δ' ἔχεν ἀνοῖπν, δ' αὖτ' ἔχεν προπίδεσσι,

Τῷ ᾧ ἀπ' αἰῶν ὁ κακὸν ἐδ' ἄλ' ἀντιφείζ'.

Ἐμμεναι. ὅς δ' ἐκεῖ πέτρη ἀπαρτηροῖα γνέβλης,

610

Ζῶς ἐνὶ στήθεσιν ἔχων αἰλίαςαν ἀνίλιν

Θυμῷ καὶ καρδίῃ, καὶ ἀνήκεσσαν κακὸν ἐστίν.

Ὡς ὅτε ἐστὶ Διὸς κλέψαι νόον ἔδ' ἐπαρελθεῖν.

Οὐδὲ γὰρ Ἰαπεπονίδης ἀκακῆτα Προμηθεὺς

Τοιοῦτο γ' ὑπεξήλυξε βαρυνὲν χόλον, ἀπ' ὑπὸ ἀνείκης

615

Καὶ πολυίδειον ἐόντα μέγας καὶ δεσμός ἐρύκει.

Βελέρεω δ' ὡς πρῶτα πατὴρ ἐφύσαστο θυμῷ,

Κότῳ τ' ἠδὲ Γύγῃ, δῆσε καρτερῷ ἐνὶ δεσμῷ,

Ἦνορέλιν ὑπεροπλον αἰγώμην ἠδὲ καὶ εἶδ'.

Καὶ μέγεθ'· κατένασσε δ' ὑπὸ χθονὸς ἀρυοδείης.

620

Ἐνθ' οἷγ' ἄλγ' ἔχοντες ὑπὸ χθονὶ ναιετάοντες,

Εἶατ' ἐπ' ἐραπῇ, μεγάλης ἐν πείρασσι Γαίης.

Δητὰ μάλ' ἀχνύμεναι, καρδίῃ μέγα πένθ' ἔχοντες.

Ἀλλὰ σφέας Κρονίδης τε καὶ ἀθάνατοι θεοὶ ἄλλοι,

Οὐς τέκεν ἠΐκομ'· Ρεῖη Κρόνῳ ἐν Φιλότιπῃ,

625

Γαίης φραδμοσμήσιν ἀνήγαγον ἐς Φάθ' αὐτῆς.

602. Ἐπερὶ δὲ πόρεν κακὸν ἀντ' ἀγαθοῖα] Hoc est, pro bono quod ex mulierum carentia fortitus est. subintellige τῆς ὁμοῦ γάμου &c. οἱ qui nuptias &c. ordo: ἔπερον δὲ κακὸν ἀντ' ἀγαθοῖα ἔπειρ' ἔστιν ὅτι γυναικῶν εἰς γῆμας ἔλθῃ χήτ' ἡροκόμου. Guicetus.

605. Οὐ βριότα θηιδάης] Perurii, per penuriam. Guicetus.

607. Μιστὰ μοῖρα γήνηται] Τμήσις μετεγλήνηται, h. e. μετῇ. Guicetus.

609. Κακὸν ἐδ' ἄλ' ἀντιφείζ'] Hoc est, malum pro bono obstat. Guicetus.

610. Ἀπὸ

*Alienum laborem suum in ventrem metunt:
 Similiter viris rem malam mortalibus mulieres •
 Jupiter altitonans dedit, participes operum
 Molestorum. aliud verò præbuit malum pro bono
 Qui nuptias refugiens, & laboriosa opera mulierum,
 Non uxorem ducere velit, gravem verò attigerit senectam,
 Caret quæ senectutem foveat: si non sine opibus
 Vivat, mortui possessionem inter se dividunt
 Remoti cognati. cui verò nuptiarum conditio contigerit,
 Pudicam verò habuit conjugem, sapientem,
 Huic perpetuò malum cum bono certat.
 Qui verò adeptus fuerit nocentis generis fœminam,
 Vivit in pectore gestans perpetuum mœrorem
 Animo & corde, & immedicabile malum est.
 Adeò non licet Jovis fallere consilium, neque effugere.
 Neque enim Japetionides nulli injurius Prometheus
 Illius evitavit gravem iram, sed necessariò,
 Quamvis multiscius sit, magnum vinculum coërcet.
 Briareo verò ubi primum pater iratus est animo,
 Cottòque atque Gygæ, ligavit forti vinculo,
 Fortitudinem immanem admiratus, atque etiam formam,
 Et magnitudinem: collocavit autem sub terram latam,
 Ubi illi dolores habentes sub terra agentes,
 Sedent in extrema plaga, magnæ in finibus Terra,
 Usque valdè mœrentes, corde magnum luctum habentes.
 Sed ipsos Saturnius atque immortales Dii alii
 Quos peperit pulcricoma Rhea Saturni in amore,
 Terræ consiliis reduxerunt in lucem iterum.*

610. Ἀπειρογῆς ὁρίδης] Subintellige γυναικῶν. ἢ. seq. αἰάται,
 Hoc est, ἀφικται, ἀχάται. Guictus.

617. Πατὴρ ἀδύσαστο θυμῷ] Οὐρανός. Guictus

617. Πατὴρ ἀδύσαστο θυμῷ] Hoc est, Saturnus, ut sequentia ostendunt. Clericus.

620. Ὑπὸ χθονὸς ὑπερδαίνης] In carcere, nimirum, subterraneo, aut quem subterraneum fingit Poëta. Hinc Hesiodus incipit narrare bellum, quod patrī intulit Jupiter. Clericus.

Αὐτὴ γάρ σφιν ἅπαντα διλωκέως κατέλεξε,
 Σὺν κείνοις οἴκῳ τε καὶ ἀγλαὸν ὄχλῳ δρέαται.
 Διγρόν γ' ἄρ' ἀνάντο, πόνον θυμαλγέ' ἔχοντες,
 Τιτῆνες τε θεοί, καὶ ὅσοι Κρόνον ἐξεχρόντο,
 Ἀντίον ἀπ' ἀπ' αἰθέροισι Διὶ κρατερῶς ὕσμιναν.
 Οἱ μὲν αἶψ' ὕψηλ' Ὀθρύῳ Τιτῶνες ἀγανοί,
 Οἱ δ' ἄρ' ἀπ' Οὐλύμπιο θεοὶ δωτῆρες ἐάων,
 Οὓς τέκεν ἡΐκημ' Ῥείῃ Κρόνω δ' ἐνθεΐσσι.
 Οἱ ῥ' αὖ τ' ἀπ' αἰθέροισι μάχῃ θυμαλγέ' ἔχοντες,
 Συνεχέως ἐμάχοντο δέκα πλείους ἐνιαυτὸς.
 Οὐδέ τις ἦν ἔλδ' ἡλεπῆς λύσις, ἔδ' ἐπελάτῃ.
 Οὐδέτεροις, ἴσον ἢ τέλ' ἔπειτα πόλεμοιο.
 Ἀλλ' ὅτε δὴ κείνοισι παρέσχεθεν ἄρμυρα πάντα,
 Νέκταρ τ' ἀμβροσίῳ τε, τὰ περ θεοὶ αὐτοὶ ἔδασσι,

630

635

640

630. Τιτῆνες π θεοὶ καὶ ὅσοι Κρόνον ἐξεχρόντο] Dii quidem prioris ætatis, Titans dicti, quasi luto geniti, ut antea diximus; Dii verò posterioris à Saturno orti, simpliciter Dii. Clericus.

632. Οἱ μὲν αἶψ' ὕψηλ' Ὀθρύῳ Τιτῶνες ἀγανοί] Saturnus cum suis videtur Othryn montem quasi arcem occupasse, & obsessus fuisse in eo loco; qui fortè duxit hinc nomen, nam ὄχλ' hater est cinxis. Mons est qui Phthiotidem à meridie claudit. Clericus.

633. Οἱ δ' ἄρ' ἀπ' Οὐλύμπιο θεοὶ] Olympus est ad septem triones ejusdem Thessaliæ tractus, in quo Jupiter sedes fixit. Antiquus auctor * Euhemerus, ut verbis utar Lactantii è Lib. I. c. 11. Inst. Divinarum, qui fuit ex civitate Messana, res gestas Jovis & ceterorum, qui Dii putabantur, collegerat; historiâque contexuerat ex titulis & inscriptionibus sacris, quæ in antiquissimis Templis habebantur, maximèque in fano Jovis Triphylîi, ubi auream columnam positam esse ab ipso Jove titulus indicabat. In qua columna, gesta sua perscripserat, ut monumentum esset posteris rerum suarum. Hanc historiam interpretatus erat Ennius, & sequutus; cujus hæc sunt verba, prout ea recitat Lactantius, loco memorato: *Eâ tempestate, Jupiter in monte Olympo maximam partem vitæ colebat, & eò ad eum in jus veniebant si quæ res in controversia erant. Item, si quis quid novi invenerat, quod ad vitam humanam utile esset, eò veniebat, atque Jovi ostendebat.* Ex eo igitur monte Jupiter, cum suis, egressus, bellum intulit

* Vivebat tempore Cassandri, Antipatri F. Regis Macedonia, ante Chr. Nat. cccx.

*Ipsa enim eis cuncta prolixè recensuit,
Cum i. lis victoriàmque & splendidam gloriam accepturos.
Diu enim pugnarunt, laborem animum cruciantem habentes.
Titanèsque Dii, & quotquot è Saturno nati sunt,
Contra sese mutuò per validas pugnas:
Hi quidem ab alta Othry, Titanes gloriosi,
Illi verò ab Olympo, Dii datores bonorum,
Quos peperit pulchricoma Rhea Saturno concumbens.
Illi sanè tum inter se pugnam animum excruciantem habentes,
Continenter pugnant, decem totos annos.
Neque ullus erat contentionis gravis exitus, neque finis
Alterutris: aqualiter autem finis extendebatur belli.
Sed quando jam illis præbuit congruentia omnia,
Nectárque ambrosiámque, quibus Dii ipsi vescuntur,*

tulit Saturno; neque enim putandum eos, ex montibus aliquot millibus passuum remotis, missilia in se invicem coniecisse. Clericus.

635. Οἱ ῥα τίς ἀμύλας μάχην θυμολγέ' ἔχοντες.] Hinc manifestò liquet, ut ex innumeris aliis, Deos fuisse antiquissimos incolas Græciæ. Sacra Historia ita habebat, ut docet Lactantius Lib. I. c. 14. *Fovom adultum, cum audivisset patrem atque matrem (à Titanibus) custodiis circum septos atque in vincula coniectos, venisse cum magna Cretensium multitudine, Titanumque ac filios ejus pugnando vicisse; parentes vinculis exemisse, patri regnum reddidisse, atque in Cretam remeasse. Post hac deinde Saturno datam sortem, ut caveret ne eum filius è regno expelleret; illum elevanda sortis, atque effugiendi periculi gratiâ, insidiatum Fovi, ut eum necaret. Fovem cognitis insidiis, regnum sibi denuò vindicasse, ac fugasse Saturnum; ex Thessalia, nimirum. Scio Euhemerum, quasi hominem vanum traduci, sed non est hic locus ejus defendendi. Interea omnia suadent Thessaliam fuisse sedem belli inter Deos, & præmium victoris.* Clericus.

640. Πάσιχιδον] Subintellige Κερνίδης è superioribus. Guetus.

640. Νίκατε τ' ἀμβροσίην π, τίνατε διοὶ αὐτοὶ ἴδουσιν] Si hic urgere-mus verbum ἴδουσιν, sequeretur utrumque esse cibum, neutrum potum; attamen plerique ambrosiam cibum fuisse contendunt, nectâr potum. At est locus Homeri planè huic contrarius, ex quo colligere eadem ratione possis utrumque fuisse potum. Exstat Odys. γ. γ. 359. ubi Polyphemus de vino, quod ei bibendum dederat Ulysses:

Ἀλλὰ τίδ' ἀμβροσίης καὶ νέκταρος ἴαν δαίτρωμαι.

Verùm hoc ambrosia & nectâris est rivus. Ad quem locum Eusta-

Πάντων ἐν σήθεσιν αἰέξεται θυμὸς ἀγνῶκος.

Ὡς νέκταρ δ' ἐπίσαντο καὶ ἀμβροσίῳ ἐρατεινῷ,

Δὴ τότε πῶς μετέειπε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε·

Κέκλυτέ μοι, Γαίης τε καὶ Οὐρανὸς ἀγλαὰ τέκνα,

Ὅφρ' εἴπω τά με θυμὸς ἐνὶ στήθεσσι κελεύει.

648

Ἦδη γὰρ μάλα θερὸν ἐναντίοι ἀλλήλοισι,

Νίκης καὶ κρατέειπὲ μαρνάμεθ' ἡμᾶτα πάντα,

Τιτῶές τε θεοὶ, καὶ ὅσοι Κρόνον ἐκηλύομεθα.

Τμῆς ἢ μεγάλῳ τε βίῳ καὶ χεῖρας αἰάπης

Φαίνετε Τιτῶεσιν ἐναντίοι ἐν δαΐ λυγρῇ,

650

Μνησάμενοι φιλότῃτ' ἐνέειπ' ὅσα παθόντες

Ἐς φάειψ' ἀφίκεσθε δυσηλεγέει δ' ἀπὸ δεσμῶ,

Ἡμετέρους δ' ἀβυλάς, δ' ἀπὸ ζόφου ἡερόεντ'.

Ὡς φάτο· τὸ δ' ἐξαῦτις ἀμείβετο Κόητ' ἀμύμων·

Δαιμόνι', σὺν ἀδάνητα πιφάσκεαι ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ

655

Γδμήν ὅπ' ἐλὼ μὲν πρᾶπίδες, πρὸ δ' ἐστὶ νόημα,

Ἀλκτὴρ δ' ἀθανάτοισιν ἀφ' ἧς γένεο κρυεροῖο.

thius: σημασίωσιν, inquit, ὅτι ἐν τῷ ἀπὸρῶξ ἑμφανὲς ὁ ποιητὴς ὡς σὺν ἀπᾶ-
 δον ἐπὶ νοῆσιν καὶ τῷ ἀμβροσίῳ ὑγρῷ πᾶσι καὶ τὸ νέκταρ. τὸ γὰρ ἀπὸρῶξ
 τοῖς ὑγροῖς πρᾶσι μὲν, δηλοῖ γὰρ ἀπὸρῶξ. ὅτι γὰρ καὶ ἐπὶ νοῆσιν πρᾶσι
 νοῆσιν, τῷ ἀμβροσίῳ λαβόντες εἰς ὑγρὸν θέαν τερφύω. ὥς δὲ καὶ συνε-
 δοκίως πρᾶσι μόνον τὸ νέκταρ καὶ τῷ ἀπὸρῶξ, ὡς χεῖρας ἀλλὰ πᾶσι νοῆσιν
 τῆς ἀμβροσίας νοῆσιν: *observa voce ἀπὸρῶξ ostendere Poëtam non absolum
 esse intelligere ambrosiam quoque esse liquidum quid, quemadmodum ne-
 ctar; nam ἀπὸρῶξ liquidis convenit, significat enim effluvium. Sic et
 fecerunt quidam recentiorum, qui accipiunt ambrosiam quasi liquidum ali-
 mentum Deorum. Fortè etiam synechocicè ad solum nectar referendum
 ἀπὸρῶξ, ita ut alterum nomen subintelligendum sit, quod ad ambrosiam refe-
 ratur. Verùm multò simplicius dixerimus & Homerum & Hesiodum
 minùs accuratè loquutos, neque ex ἀκυρολογίᾳ ullum confectarium
 esse deducendum. Verum tamen est nonnullis Veteribus Nectar
 fuisse solidum cibum, ambrosiam verò potum, quod ostendit Eusta-
 thius, in sequentibus verbis, ex Anaxandride, Alcmane & Saphone.*
Sic parum sibi constant Poëtz, in meris figmentis.

Si originem vocis νέκταρ à Græcis potamus, respondent * ita dici
 τὸ θεῶν πόμα, οἷον τὸ συνέχει τὰς πίνοντας αὐτὸ ἐν νότῃ, παρὰ τὸ νέον καὶ
 τὸ ἔχει, νοέκταρ, καὶ κατὰ συνηθὺς νέκταρ. διὸ καὶ Ἡβη αὐτὸ κινᾷ, Ἰλιάδ.
 Δ.

* In Etymol. Magno.

Σῆς δ' ἐπιφραδμοσύνησιν ὅπ' ἑρέεντο
 ἈΨορρόν δ' ἐξαῦτις ἀμειλίχτων ὅπ' δεσμῶν
 Ἡλύθαμην, Κρόνῃς ἔπειτα, ἀνάελπια πεθόντες. 660
 Τῷ καὶ νῦν αἰτενεῖ τε νόω καὶ ὀπίφρονι βουλῇ
 Ῥυσόμεθα κρεῖττον ὑμὸν ἐκ αἰνῇ δηϊοτῆτι,
 Μαρνάμενοι Τιτῆσιν ἀνὰ κρηπερὰς ὑσμίνας.
 Ὡς Φάτ'. ἐπήνησεν ἧ θεοὶ δωτῆρες εἰσόν,
 Μῦθον ἀκούοντες. πολέμῳ δ' ἐλλοιαιέτο θυμὸς 665
 Μᾶλλον ἔτ' ἢ τοπάρουθε μάχην δ' ἀμέγαρτον ἔγχεσσαν
 Πάντες, θήλειά τε καὶ ἄρσενες, ἡμᾶπι κείνῳ,
 Τιτῶνες τε θεοὶ, καὶ ὅσοι Κρόνῃς ἐξεργόοντο,
 Οὗς τε Ζεὺς ἐρέβιδ' ἔσφιν ἐπὶ χθονὸς ἦκε Φόως δέ,
 Δεινοὶ τε κρατεροὶ τε, βίβην ὑπέρωπλον ἔχοντες. 670
 Τῶν ἐκατὸν μὲν χεῖρες ἀπ' ὤμων αἰτῶσιν
 Πᾶσιν ὁμῶς. κεφαλῇ δ' ἐκάστω πεντήκοντα
 Ἐξ ὤμων ἐπέφυκον ὅπ' σβαροῖσι μέλεσσιν.
 Οἳ ποτε Τιτῶεσσι κατέσθην ἐν δαὶ λυγρῇ,
 Πέτραις ἡλιβάτῃς σβαρῆς ἐν χερσὶν ἔχοντες. 675
 Τιτῶνες δ' ἐτέρωθεν ἐκαρτυῶντο φαλαγγας
 Προφρονέως, χειρῶν τε βίης δ' ἅμα ἔργον ἔφαινον
 Ἀμφοτέρω. δεινὸν δ' ὤρετο πόντος ἀπείρων.
 Γῇ δ' ἐμὲν ἐσμαρτάμεν ἐπέεσσιν δ' ἔρανος δ' εὖς
 Σειόμενοι, πεδόθεν δ' ἐπινάσσετο μακρὸς Ὀλυμπός. 680
 Ῥίπῃ ὑπ' ἀθανάτων. ἐνοσίς δ' ἵκανε βαρεῖα
 Τάρταρον ἡερόεντα, ποδῶν αἰπεία τ' ἰωή
 Ἀπώετ' ἰωχμοῖο, βολάων τε κρηπερῶν.
 Ὡς ἄρ' ἐπ' αἰδηλοῖς ἴεσσι βέλεα συνόεντα.
 Φωνὴ δ' ἀμφοτέρων ἵκετ' ἔρανον ἀστερόεντα 685
 Κεκλομένων. οἳ δ' ἐξώισαν μεγάλῳ ἀλαλητῷ.
 Οὐδ' ἄρ' ἐπὶ Ζεὺς ἴχεν ἐὼν μῆνι, ἀλλὰ νῦν τῷ γε
 Εἴθε μὲν μῆνι πᾶσι φρένες, ἐκ δέ τε πᾶσιν

658. Σῆς δ' ἐπιφραδμοσύνησιν] Scribo ἐπιφραδμοσύνησιν. Hesych. ἐπιφραδμοσύνησιν, ἢ ἐπιφραδμοσύνησιν, ἐπιφραδμοσύνησιν, σκαψάμεθα. Guicetus.

659. ἈΨορρόν δ' ἐξαῦτις] τὸ δ' delendum videtur. Guicetus.

666. Ἀμέγαρτον ἔγχεσσαν] Hoc est, μεγάλῳ. Guicetus.

669. Ζεὺς ἐρέβιδ' ἔσφιν] Τὸ ἐξ subintelligitur. Guicetus.

678. Δεινὸν δ' ὤρετο πόντος] Scribendum videtur ὑπέρωπλον, supra modum.

Tuâ verò prudentiâ ab caligine opaca

Retrò iterum acerbis à vinculis

Venimus, Saturni fili rex, quæ nollemus passi.

Ideoque nunc intento animo, & prudenti consilio,

Vindicabimus vestrum imperium in gravi conspectu,

Pugnantes cum Titanibus per acra prælia.

Sic dixit. collaudarunt verò Dii datores bonorum,

Sermone audito. bellum verò cupiebat animus

Magis etiam quàm antea: pugnam verò arduam ciebat

Omnes, fœminæque & mares, die illo,

Titanesque Dii, & quotquot Saturno prognati sunt,

Quosque Jupiter ex Erebo sub terra misit ad lucem,

Acres robustique, vires immensas habentes.

Horum centum quidem manus ab humeris erumpebant

Omnibus simul. capita verò unicuique quinquaginta

Ex humeris enata erant in robustis artubus.

Qui tum Titanibus oppositi sunt in pugna luctuosa,

Rupes magnas validis in manibus gestantes.

Titanes verò ab altera parte confirmabant phalanges

Alacriter, manuumque viriumque simul opus ostentabant

Utrique. horrendè verò insonuit pontus immensus.

Terra autem valdè stridebat: ingemiscebat verò latum cælum

Quassatum, & penitus concutiebatur amplus Olympus

Impetu à Deorum. concussio verò venit gravis

Ad Tartarum tenebricosum, & pedum acris fragor

Immodici tumultus, ictuumque fortium.

Ita sanè in sese mutuò jaciebant tela gemebunda.

Vox autem utrorumque pervenit ad cælum stellatum

Adhortantium. at illi congregiebantur magno cum clamore.

Neque sanè amplius Jupiter cohibebat suum robur, sed ipse

Statim robore implebatur animus, & omnem

dum insonabat. *Gaietus.*

680. Πεδός] *E fundo, hoc est, penitus. Gaietus.*

683. Α'αίτη ιαχμῆ] *Hoc est, διαγμῆ. Gaietus.*

688. Εἴθε μὲν μὲν] Εὐθὺς, εὐθὺς, εὐθὺς, εὐθὺς & εὐθὺς cognata;
quibus adde τὸ εἴθε. Ib. ἐν δὲ τῷ πᾶσι φαίνεται βίβω] Εἴθ' αὖτε. *Gaietus.*

689. Α'μω-

Φαῖνε βίβω. ἄμυδις δ' αἶρ' ἀπ' ἔραυνῶ ἢ δ' ἀπ' Οὐλύμπῳ
 Ἀστράπτων ἔσειχε σπυλωχιδόν· οἱ ᾗ κεραυνοὶ
 690 Ἰκτὺρ ἄμα βροντῇ τε καὶ αἰετοπῇ ποτέοντο
 Χειρὸς ὑπὸ σιβαρῆς, ἱερὴν φλόγα θ' εἰλυφόαντες
 Ταρφέες. ἀμφὶ δ' γαῖα φερέσβι ἐσφαρμάζειν
 Καιομένη· λάκε δ' ἀμφὶ πυρὶ μεγάλ' ἄσπετ' ὕλη.
 695 Ἐξέει δ' χθονὶ πᾶσα, καὶ ὠκεανοῖο ῥέεθρος,
 Πόντῳ τ' αἰτεύετ'· τὸς δ' ἀμφοεπε θερμὸς αὐτμῇ
 Τιτῆνας χθονίης· φλόξ δ' ἤερε δῖαν Ἰκάνην
 Ἀσπετ'· ὅσας δ' ἄμερθε καὶ ἰφθίμων περ ἰόντων
 Αὐτῇ μαρμαίρεσσι κεραυνῶ τε στροπῆς τε.
 Καῦμα δ' ἱεωπέσιον κάτεχεν χάθ'· εἴσατο δ' ἄντα
 700 Ὀφθαλμοῖσιν ἰδεῖν, ἢ δ' ἔασιν ὅσας ἀκῆσαι,
 Αὐτὼς ὥς ὅτε γαῖα καὶ ἔραυνὸς δῖρὺς ὑπερθεῖν
 Πίλνατο· πῖθ' γάρ κε μέγισθ' δῖπθ' ὀρώρει,
 Τῆς μὲν ἐρειπυμένης, ἧ δ' ὑψόθεν ἐξεραπόντ'·
 705 Τόσθ' δῖπθ' ἐχρητο θεῶν ἐριδι ζυυιόντων.
 Σὺν δ' ἄνεμοι ἐνοσίν τε κόνιν θ' ἄμα ἐσφαρμάζον,
 Βροντῇ τε, Σπεροπῇ τε, ἣ αἰθαλόεντα κεραυνόν,
 Κῆλα Διὸς μεγάλοιο. Φέρον δ' ἰαχλὴν τ' ἐνοπῇ τε

689. Ἀμυδις δ' αἶρ' ἀπ' ἔραυνῶ, ἢ δ' ἀπ' Οὐλύμπῳ. Ἀστράπτων ἔσει-
 χε] Hic veie Hesiodus, quod aiunt, coelum terræ miscet; primum
 enim cum accepisset ab antiquissima fama Jovem ex Olympo pugna-
 se, quemadmodum Saturnum ex Othry, coelum credidit perinde esse
 ac Olympum, quem Poëtarum errorem antea jam notavimus. Dein-
 de cum Jovem hominem Cretensem miscuisset cum summo Numi-
 ne, cujus telum fulmen esse creditur, hic nobis Jovem suum fulmi-
 na, pro telis, mittentem, atque è cœlo pugnantes inducit. Ce-
 tera descriptio pugnae tota ornamentis Poëticis constat. *Clericus.*

690. Ἐσειχε σπυλωχιδόν] Continuatè. à σπυλῆ, σπυλῆ, σπυλωχίῳ,
 σπυλωχιδόν, & σπυλωχιδόν. *Guietus.*

691. Ἰκτὺρ] ἰχθὺς, de prés. *Guietus.*

694. Μεγάλ' ἄσπετ'·] Μεγάλως. *Guietus.*

696. Θερμὸς αὐτμῇ] Sic supra θρῆς κρυαροῖο. *Guietus.*

697. Τιτῆνας χθονίης] Id est, terræ filios. *Guietus.*

700. Χάθ'·] Hoc est, coelum. vide Scal. in Varr. Ib. εἴσατο δ'
 αἴθε] Subintellige πῆ. *Guietus.*

700. Θιωπέσιον κάτεχεν Χάθ'·] Χάθ' hic signat sine dubio ingentem
 aëris

Exseruit vim. simul etiam à cælo atque ab Olympo
 Fulgurans incedebat assidue: fulmina autem
 Celerrimè unà cum tonitru & fulgure volabant
 Manu à robusta, sacram flammam circumvolventia
 Crebra. circum verò terra alma reboabat
 Ardens: crepitabat autem undique igne valdè magna sylvæ.
 Fervebátque terra tota, & Oceani fluentia,
 Pontúsque immensus. circumdedit autem calidus vapor
 Titanes terrestres: flamma verò ad aërem divinum pervenit
 Magna. oculos verò visu privabat quantumvis fortium
 Splendor radians fulminisque fulgurisque. (tur ac si quis coram
 Incendium autem magnum corripuit Erebum: similèque videba-
 Oculis adspiceret, ac auribus vocem audiret,
 Eodem modo cùm olim & terra & cælum latum supernè
 Appropinquabat. talis enim maximus strepitus excitabatur,
 Hac quidem diruta, illo autem ex alto diruente.
 Tantus fragor erat Diis pugna confligentibus. (bant.
 Simul quoque venti motumque pulveremque cum strepitu excita-
 Tonitruque, fulgurque, & ardens fulmen,
 Tela Jovis magni. ferebant autem fremitum clamoremque

aëris extensionem, quæ vacua capitibus nostris imminet; nam Hesiodus describit prælium; quod supra terram, non infra, commissum est. Nec obstat quod antea dixit, flammam ad aërem pervenisse, cùm quia sunt hic frequentes repetitiones, tum quia hæc aliquatenus differunt; nam καὶ μέγα θεασίσιον ingens ardor, aut incendium est effectus flammæ. Sic Κάθ' usurpavit Aristophanes in Nubibus, p. 151. Ed. Genevensis majoris, ubi ita loquentem Socratem inducit, inanem aërem ostendentem;

Ἀλλο πὲρ δὴ τ' εἰ νομίζεις εἶναι θεὸν ἐδίδα, πολλὴν ἀπὸρ ἡμεῖς.

Τὸ Κάθ' τυτὴ καὶ τῆς νεφέλας καὶ τῆς γλώττης, τρεῖς παντὶ.

Aliud quidquam non existimabis Deum esse, præter ea quæ nos existimamus; hoc Chaos & Nubes & Linguam, tria hæc. Ubi Scholiastes: Κάθ' λέγει τὸ αἶθερ, παρὰ τὸ κεφάλαιον, imò verò παρὰ τὸ χαλεπὸν, hiare. Vide dicta ad τ. 116. Vide etiam Aristophanem p. 164. & alibi. Clericus.

703. Πλάτῳ] Ἐπιλάτῳ. Guierus.

706. Κόνιν ἰσφαράγγον] Hesych. ἰσφαράγγον ἰδύνει μὲν ψόφῃ, καί τι. vulgò ἔχει τὸ κόνιν. Ib. κόνιν] Κοίλῳ. Guierus.

717. Καὶ

Ἐς μέσον ἀμφοτέρων· ὅπου δὲ ἄπλητ' ὀρώρει
 Σμερδαλέης ἐρεδ'· κάρτ' δὲ ἀνεφαίνετο ἔργων. 710
 Ἐκλίνθη ἣ μάχη. πρὶν δὲ αἰδηλοῖς ἐπέχοντες,
 Ἐμμεύεις ἐμάχοντο Διὰ κρατερὰς ὕσμινας.
 Οἳ δὲ ἄρ' ἐνὶ πρῶτισι μάχῃν δαμῆαν ἔγειραν,
 Κόπτε· τε, Βελαρέως τε, Γύγης τ' αὐτ' πολέμοιο. 715
 Οἳ ῥα τεληεσίας πέτρας σιβαρῶν ἀπὸ χειρῶν
 Πέμπιν ἐπασυτέρας. καὶ δὲ ἐσκίασαν βελέεσσιν
 Τιτῶας καὶ τὰς μὲν ὑπὸ χθονὸς εὐρυοδείης
 Πέμψαν, καὶ δεσμοῖσιν ἐν δ' ἄλγεοισιν ἔδησαν,
 Νικήσαντες χερσὶν, ὑπερθύμους περ ἐόντας,
 Τόσον ἐνερθ' ὑπὸ γῆς, ὅσον ἔρχονος ἐς' ἀπὸ γαίης. 720
 Ἰσον γάρ τ' ἀπὸ γῆς ἐς Τάρταρον ἠερόεντα.
 Ἐννέα γὰρ νύκτας τε καὶ ἡμέρας χάλκε' ἄκμων
 Οὐρανῷ καλῶν, δεκάτῃ ἐς γαῖαν ἵκηται·
 Ἐννέα δὲ αὖ νύκτας τε καὶ ἡμέρας χάλκε' ἄκμων 725
 Ἐκ γαίης καλῶν, δεκάτῃ ἐς Τάρταρον ἵκηται.
 Τὸν περὶ χάλκεον ἔρκε' ἐλήλαται ἀμφὶ δέ μιν νύξ
 Τελιοχεὶ κέχυται περὶ δαίρῳ. αὐτὰρ ὑπερθεῖν
 Γῆς ῥίζαι πεφύκασιν καὶ ἀτρυγέσιοι θαλάσσης.
 Ἐνθα θεοὶ Τιτῶες ὑπὸ ζόφῳ ἠερόεντι 730
 Κεκρύφαται, βελῆσι Διὸς νεφεληγερέτα,
 Χώρῳ ἐν δῖρῳ ἐνὶ, πελώρης ἐγκατα γαίης.
 Τοῖς σὺν ἐξίπν' ἐστὶ πύλας δὲ ἐπέθηκε Ποσειδῶν
 Χαλκείας· τεῖχε' ὡρεῖται δὲ ἀμφοτέρωθεν.
 Ἐνθα Γύγης, Κόπτε· τε, καὶ ὁ Βελαρέως μεγάρυμ' 735
 Ναίεσιν, Φύλακες πρὸς Διὸς αἰγιόχοιο.
 Ἐνθάδε γῆς δυοφερῆς, καὶ Ταρτάρου ἠερόεντ',
 Πόντε τ' ἀτρυγέσιοι, καὶ ἔρχον' ἄστερόεντ',

717. Καὶ τὰς μὲν ὑπὸ χθονὸς εὐρυοδείης Πέμψαν] Hoc est, in carcere caliginoso, ut sequentia docent, quamvis υπερβολῇ nimiam veritatem corrumpat Poëta. Clericus.

727. Τελιοχεὶ κέχυται περὶ δαίρῳ] An τὸ πῦρ intelligit gulam. à δαίρῳ διαρροῦν. Guicetus.

728. Αὐτὰρ ὑπερθεῖν Γῆς ῥίζαι πεφύκασιν] Tartara, nimirum, non intra terram esse putabant, sed inferiora, in tenebrosos spatios, quæ
 terræ

*In medium utrorumque: strepitus autem ingens excitabatur
 Stupendæ pugna: robur autem exserebatur operum.
 Inclinata verò est pugna. prius autem sibi mutuò imminentes,
 Fortiter pugnabant in forti pralio,
 Illi verò inter primos pugnam acrem ciebant,
 Cottusque, Briareusque, Gygesque insatiabilis belli.
 Hi sanè trecentas petras robustis è manibus
 Mittebant frequentes: obumbrarunt autem jaculis
 Titanas: atque hos quidem sub terram longè patentem
 Miserunt, & vinculis molestis alligarunt,
 Vincentes manibus, superbi licet essent,
 Tantùm infrà sub terram, quantum cælum distat à terra.
 Par enim spatium à terra in Tartarum caliginosum.
 Novem enim noctes ac dies ferrea incus,
 Cœlitus delapsa, decimo die ad terram perveniret:
 Novem rursus noctes & dies ferrea incus,
 Ex terra descendens, decimo die ad Tartarum perveniret.
 Quam circa ferreum septum ductum est. circum verò ipsam non
 Triplici ordine fusa est circa collum. sed supernè
 Terræ radices sunt & inexhausti maris.
 Illic Dii Titanes sub caligine obscura
 Absconditi sunt, consiliis Jovis nubicogi,
 Loco in squalido, (ubi) vastæ ultima terra.
 His non exitus patet: portas verò imposuit Neptunus
 Ferreas: murus etiam circumdatus utrimque.
 Illic Gyges, Cottusque, & Briareus magnanimus
 Habitant, custodes fidi Jovis Ægiocchi.
 Ibidem terræ tenebricosæ, & Tartari caliginosi,
 Pontique inexhausti, & cæli stelligeri,*

terræ subjecta esse existimabant; cùm nescirent terram esse rotundam, & vicibus soli sua hemisphæria ostendere. *Clericus.*

731. Χάρις ἐν εὐρώῃ, πλάσσει ἰχθῆα γαίης] Hic versus addititius videtur. *Guicetus.*

733. Τῆχος ἀείκεται δὲ ἀμφοτέρωθεν] Malim τεῖχος πᾶσι κατ' ἀμφοτέρωθεν. *Guicetus.*

Ἐξίης πάντων πηγῶν καὶ πείρατ' ἔασιν,
 Ἀργαλέ' ὠρώμεντα, τὰ τε συζέουσι θεοὶ περ·
 Χάσμα μέγ', ἔδ' ἐκεῖ πάντα τελεσφόρον εἰς ἐνιαυτὸν
 Οὐδας ἴκσιτ', εἰ πρῶτα πυλίων ἐνποδὶ γήοιο. 740
 Ἀλλὰ κεν ἐνθα καὶ ἐνθα φέροι προὖς θύελλα θύελλη
 Ἀργαλέη· δεινὸν τε καὶ αἰθανάποισι θεοῖσι
 Τῦτο πέρας· καὶ νυκτὸς ἐρεμνῆς οἰκία δεινὰ
 Ἔστηκεν, νεφέλης κεκαλυμμένηα κυανέῃσι. 745
 Τῶν προῦθ' Ἰαπετῖο παῖς ἔχετ' ἔρπονδ' Ὀρίω
 Ἐσθλῶς, κεφαλῇ τε καὶ ἀκαμάτῃσι χέρεσσιν
 Ἀσμφέως, ὅθι Νύξ τε καὶ Ἡμέρα ἀμφὶς ἴδουσι
 Ἀλλήλας προθείπον, ἀμειβόμεναί μ' ἔσαν ἔδον
 Χάλκεον. ἢ μὴν ἴσω καταβήσεται, ἢ ᾗ θύεσσι
 Ἔρχεται, ἔδ' ἐπὶ ἀμφοτέρω δόμοι ἐντὸς ἔεργα· 750
 Ἀλλ' αἰεὶ ἐτέρη γε δόμων ἐκποδεν εὔστα,
 Γαῖαν ὀπιστρέφεται· ἢ δ' αὖ δόμος ἐντὸς εὔστα,
 Μίμν' ὅτ' αὐτῆς ὠρίω ὁδῷ, ἔς' ἂν ἴκηται.
 Ἡ' μὴν ὀπιχθονίοισι φαῖε πολυδερκὲς ἔχουσα· 755
 Ἡ' δ' Ἰπνον μὲν χερσὶ, κασίγνητον Θανάτοιο,
 Νύξ ὅλοη, νεφέλη κεκαλυμμένη ἡεροειδῆ.
 Ἐνθα δ' Ἰ Νυκτὸς παῖδες ἐρεμνῆς οἰκί' ἔχουσιν,

738. Πάντων πηγῶν] Hoc est, ὄρχα. *Guietus.*

738. Πηγῶν καὶ πείρατ'] Videtur addidisse πείρατ', *fines*, ad explicandam vocem πηγῶν, *fontes*, quā initium terræ, maris & cœli significat. Illinc, nimirum, omnia hæc incipere existimabant, qui terram planam & unā hac parte à Sole illustratam censebant. Hinc γ. 746. Atlantem, qui in ultimo occidente sedes habebat, ante domum noctis fuisse ait. At in sequentibus, sibi contradicit, ut solet fieri ab iis, qui de re obscura plura dicere volunt, quā sciunt. *Clericus.*

741. Οὐδας ἴκσιτ', εἰ πρῶτα πυλίων ἐνποδὶ γήοιο] An scribendum? ἔδ' ἐκεῖ εἰ πρῶτα πυλίων ἐνποδὶ γήοιο. Sic in ἔργῳ, ἐπὶ δ' εἰς ἀκρον ἴκηται scribendum, pro quo vulgò scriptum ἴκηται. *Guietus.*

742. Προὖς θύελλα θύελλη] Scribo φέροι προὖς θύελλα θύελλη Ἀργαλέη. φέροι προὖς pro προφέροι una voce. *Homer. Od. Y. ἴτην μ' ἀναρπάξασα θύελλα οἴχ' αὐτοφύεσσα.* *Guietus.*

743. Δεινὸν τε καὶ αἰθανάποισι] Scribo δεινὸν δὲ καὶ αἰθ. *Guietus.*

744. Τῦτο πέρας] Τὸ χάσμα τῦτο. *sequentia!*

Ex ordine omnium fontes & fines sunt,
 Molesti, squalidi, quos oderunt etiam ipsi Dii:
 Hiatus ingens. nec verò (quisquam) toto integra anno
 Solum attingeret, ubi primum portas intra venisset,
 Sed sanè huc & illuc fervet impetuosà procella
 Molesta: horrendumque etiam immortalibus Diis
 Hoc monstrum: & noctis obscurà domus horrenda.
 Stans, nubibus oblecta nigris.
 Has ante Japeti filius sustinebat cælum latum,
 Stans, capiteque & indefessis manibus
 Firmiter, ubi Noxque & Dies prope euntes
 Sese mutuo compellabant, alternis subeuntes magnum limen
 Ferreum. hæc quidem intrat, illa verò foràs
 Egreditur, neque umquam utrasque domus intus cohibet:
 Sed semper altera saltem extra domum diu est,
 Terram super movetur: altera rursus in domo cùm sit,
 Exspectat sui tempus itineris, donec veniat.
 Hæc quidem terrestribus multa carnens lumen habens,
 Illa verò Somnum in manibus, fratrem Mortis,
 Nox noxia, nube tecta atrâ.
 Ibi autem Noctis obscuræ filii domus habent,

ἡ νυκτὶς ἱερῶν οἰκία δεινὰ
 ἔστηκεν, κεφαλὴς κακοδαιμόνων χυαίνουσι.
 τῶν αἰσθητῶν ἱερῶν πᾶσις ἔχει ἱερὸν εὐρεῖν
 ἔστιν, κεφαλὴ τε καὶ ἀκροτάτησι χερίσιν
 ἀστυφίως.

Hæc supposititia sunt. *Gnietus*.

750. Ἡ μὲν ἰσὺ καὶ ἀδύναμις] Scribendum videtur κακοδαιμονία.
Gnietus.

753. Γαῖαν ἱερῶν] Si intellexisset *Hesiodus* quod hæc habet,
 scivisset terram non minùs in opposito hemisphærio à sole illustrari,
 quàm in hoc nostro, adeoque futilia esse quæ dixit de situ Tartari.
 Sed videtur inscius veritatem effudisse, nec satis scivisse quid sibi
 vellet. Huc facit dictum *Socratis* de Poëtis, quod protulimus *Artis*
Critica P. 2. S. 1. c. 15. §. 21. *Clericus*.

754. Μίμνη τὴν αὐτῆς] Scribo: τῆς. Ibid. ἵς' αὖ ἔχεται] Subin-
 tellige ἡ αἰσθητὴ, & seq. Ἡ μὲν ἰσὺ καὶ ἀδύναμις] Subintellige ἡμῶν. *Gnietus*.

759. — εἰδ

Ἦπν' ἢ Θάνατ', δεινοὶ θεοὶ· ἔδ' ἐπὶ αὐτῶν
 Ἡέλι' φαέθων ἠπιδέρεται ἀκτίνεσσιν,
 Οὐρανὸν εἰσπνιὼν, ἔδ' ἔρπονθεν καταβαίνων.
 Τῶν ἔπερ' μὲν γλυῦ τε ἢ ὄρεα νῶτα θαλάσσης
 Ἡσυχ' ἀντρέφεται ἢ μέλιχ' ἀνδρώπιοι.
 Τῆ δ' σιδηρῇ μὲν κραδίη, χάλκεον δ' οἱ ἦτορ
 Νηλεὺς ἐν στήθεσιν· ἔχ' δ' ὃν πρῶτα λάβησιν
 Ἀνθρώπων· ἐχθρὸς δ' ἢ ἀθανάτοισι θεοῖσιν.
 Ἔνθα θεῶν χθονὶς πρῶθεν δόμοι ἠχήμεντες
 Ἰφθίμῃ τ' Αἰδέω ἢ ἐπαινῆς Περσεφονείης
 Ἑστῶσιν. δεινὸς δ' οὐκ ὤκνησεν ἀμφοτέροισιν
 Νηλεὺς. τέχνῳ δ' ἢ κακῷ ἔχ'· ἐς μὲν ἰόντας
 Σαίην ὁμῶς ἔρῃ τε ἢ ἔασιν ἀμφοτέροισιν·
 Ἐξελθεῖν δ' οὐκ αὖτις ἔα πάλιν, ἀλλὰ δοκῶν
 Ἐθίξ' ὃν κε λάβησι πυλέων ἐκποθεν ἰόντας
 Ἰφθίμῃ τ' Αἰδέω ἢ ἐπαινῆς Περσεφονείης.
 Ἔνθα δ' εὐαιετάει συγερὴ θεὸς ἀθανάτοισι,
 Δεινὴ Στύξ, θυγάτηρ αἰφ' ὀρέου Ὠκεανοῖο

760

765

770

775

759. ————— ἔδ' ἐπὶ αὐτῶν

Ἡέλι' φαέθων ἠπιδέρεται ἀκτίνεσσιν
 Οὐρανὸν εἰσπνιὼν, ἔδ' ἔρπονθεν καταβαίνων.]

Videtur esse imitatio Homeri, qui ita de Cimmeriis Odyss. A

————— ἔδ' ἐπὶ αὐτῶν

Ἡέλι' φαέθων ἠπιδέρεται ἀκτίνεσσιν
 Οὐδ' ὅποι' ἀψ' εἰσέλθῃς πρὸς ἔρπονθεν ἀστρόντων
 Οὐδ' ὅποι' ἀψ' ἐπὶ γαίαν ἀπ' ἔρπονθεν ἀστρόντων.

Neque unquam eos Sol lucidus adspicit radiis, neque cum it ad caelum stellarum, neque cum iterum ad terram e caelo convertitur. Clericus.

764. Χάλκεον δ' οἱ ἦτορ] Τὸ οἱ hic non placet. quare scribendum videtur χάλκειον δ' ἐπὶ ἦτορ. Guilielmus.

766. Ἔνθα θεῶν χθονὶς πρῶθεν δόμοι] Scribendum videtur θεῶν χθονίαν. Guilielmus.

770. Τέχνῳ δ' ἢ κακῷ ἔχ'] Hoc est, morem. Dein ἐς μὲν ἰόντας, τρώσας, ἰσπνιόντας, εἰσπνιόντας. Guilielmus.

774. Ἰφθίμῃ τ' Αἰδέω ἢ ἐπαινῆς Περσεφονείης] Ἰφθίμῃ, ubi de Deo sermo est, verti debet ἰχυρῇ potens, non fortis, praesertim cum loquatur Poëta de Plutone. Persephone filia Cereris dicitur alio nomine Pherephattha, quod si scribamus Phoenicio caractere κρη-τη pherphethe.

Somnus & Mors, graves Dii: neque umquam eos
 Sol lucidus intuetur radius,
 Caelum scandens, nec cœlitus descendens.
 Horum alter quidem terramque & lata dorsa maris
 Quietus percurrit & placidus hominibus.
 Alterius verò ferreum quidem cor, arcum verò ei pectus
 Crudele in prœcordiis: tenet autem quem primum arripuerit
 Hominum: hostis verò etiam immortalibus Diis.
 Illic Dei inferi in anteriore parte ades resonantes,
 Fortisque Plutonis & terribilis Proserpina,
 Stant. Horrendus autem canis pro foribus custodit;
 Sævus. artem autem malam habet. introeuntibus quidem
 Adulatur pariter caudâque & auribus ambabus:
 Exire verò non iterum permittit denuò, sed observans
 Devorat, quemcumque prenderit extra portas euntem
 Fortisque Plutonis & terribilis Proserpina.
 Ibidem habitat abominanda Dea immortalibus,
 Horrenda Styx, filia reciprocantis Oceani,

phœbe, significat fructum copiosum; noménque hoc terribile habebatur, quia sacrum. Plato in Cratylō, p. 165. eo prolato subjicit: πολλοὶ καὶ τὸν Φεβύτην τὸ ὄνομα, multi reverentur hoc nomen. Περσεφόνει viri docti interpretantur, ex eadem Lingua, פֶּרֶסַפְּהוּן *peri-saphœun* fructum occultum, quod signat sementem terræ commissam. Malim intelligere *reconditum* in horreis. Utrumque nomen aptissimum est filię Διὸς, hoc est, *Dea copia*. Ceres Regina fuit Siciliæ, cujus filiam rapuit Pluto, aut raptam uxorem duxit; quod in Enarratione * Gallica Mysteriorum Cereris multis ostendimus. *Clericus*.

776. Διὸς Στύξ θυγάτηρ ἀΨέφου Ὀκεανός] Non difficile est intellectu cur Stygem vocet *Hesiodus* filiam Oceani, cum sit tanta rerum affinitas; ne dicam ex vaporibus Oceani, qui in pluvias densantur, oriri fontes. Sed tria sunt hic, non ubique obvia, animadvertenda. Primum est descriptio Stygis, quam prorsus fictam esse nos credere vetat quod habet *Pausanias* in Arcadicis, seu Lib. VIII. p. 483. ubi postquam meminit rudera Oppidi Arcadici, cui Nonacri nomen erat: Τῶν δὲ ἱερῶν, inquit, ἡ πρῶτη κρητὸς ἐστὶν ὀψιλὸς ἐκ ἱερῶν ἐς τοῦτον ἀνέκρται ὕψος οἶδα. καὶ ὕδαρ κρητὶ ἔκρηται γὰρ καλῶς ἐκ Ἐλάνης αὐτὴ ὕδαρ Στοιγῆς. Εἴμαι δὲ πλεῖς Στύγα Ἡσιόδῳ μὲν αἰ Θεογ-
 H

* Biblioth. Univers. Tom. VI.

Πρεσβυτάτη. νέεσθιν ὅ. ἡσὼν κλυτὰ δώματα ναίει
Μακρῆσι πέτεσθαι κατρεφέ. ἀμφὶ δὲ πάντα
Κίονιν ἀργυρείοι περὶ ἀσφένδον ἐκίονται.
Παῦρος δὲ θαλάσσης ὅ. ἡσὼν κλυτὰ δώματα ναίει
Ἀλγελίης πωλεῖται ἐπὶ δόρυ καὶ ταῖς θαλάσσης,
Ὅπως τ' ἔσθι καὶ νεῖμα ὅ. ἀσφένδον ἐκίονται.
Καὶ ῥ' ὅστις φονεύεται ὁ λήθησιν δάματ' ἐχόντων,
Ζῶς δὲ τε ἔσθι καὶ νεῖμα ὅ. ἀσφένδον ἐκίονται.
Τηλόθεν ἐν χερσὶν περὶ χερσὶν πλουσίον ὕδωρ
Ψυχρὸν, ὅ, τ' ἐν πέτρῃς καταλείβεται ἡλιόβατος
Υψηλῆς ποσσὶν ὅ. ἀσφένδον ἐκίονται.
Ἐξ ἱερῶν ποσσὶν ῥέει ἀσφένδον ἐκίονται.

780

785

ἡ ἐκείνη. (Ἡσίοδος δὲ ἐν τῇ ἐκείνῃ Θεογονίᾳ εἰσὶν οἱ ναυί(στοι) ποσσὶν
ἐν ἱερῶν ποσσὶν ὅ. ἀσφένδον ἐκίονται, καὶ αὐτῶν δὲ αὐτῶν Πάλλας
τῶ: non procul à rudibus, est alta montis cuspide; non aliam vidi,
qua in tantam altitudine non collascent; aqua vero secundum præruptam
rupem stillat. Vocant Græci hanc aquam Stygis. Esse autem Stygem
Hesiodus in Theogonia cecinit; (neque enim desunt qui Theogoniam opus
Hesiodi esse credant) cecinit autem Stygem fuisse Oceani filiam, & exo-
rem Palladis. Hoc fictum quidem est, ut pleraque alia, sed ex ver-
bis Pausaniæ intelligere licet, quare dicat Hesiodus:

κλυτὰ δώματα ναίει

Μακρῆσι πέτεσθαι κατρεφέ, ἀμφὶ δὲ πάντα

Κίονιν ἀργυρείοι περὶ ἀσφένδον ἐκίονται.

Inclitas ades incolit ingentibus faxis superne testas, circumquaque ve-
rò columnis argenteis ad cælum firmatae sunt.

Alterum, quod hic animadvertendum est, ad id pertinet quod Poe-
tæ aiunt aquam esse inferorum; quod inde ortum, quod aqua illa
lethalis esset, quemadmodum paullo post docet Pausanias: Θάνατος
δὲ τὸ ὕδωρ φέρεται τῇ τῇ ἀνθρώπων καὶ ἀνδρῶν καὶ ζώων παντί: lethalis est hac aqua
ὅ. hominibus, ὅ. omnibus aliis animalibus. Alios etiam habet viros
ὅ. omnes aquæ illius omnia perumpentis, præter ungulam equinam;
sed qui forte minus veri sunt. Verum hinc liquet, cur in inferis
collocetur & nec dubito quin ea aqua ab antiquissimis Græciæ colonis
dicta sit πῆλιν καὶ τῇ σιθουκ, hoc est, aqua silentii, quod ad regna
silentium eos demitteret. Eodem respicere videtur Hesiodus, in se-
quentibus, ubi dicit eum qui per Stygem perjuravit καὶ ὁδὸν ἀναῖδον,
jacera sine voce.

Tertio observandum aquam huius fontis fuisse iurijurando conse-
cratam; quod quis potuerit fieri, si lethifera erat, non immerito qua-
rant

*Maxima natu. seorsum verò à Diis inclitas aedes incolit
Ingentibus saxis supernè tectas: circum autem quaque
Columnis argenteis ad cœlum firmata sunt.*

Rarò verò Thaumantis filia pedibus velox Iris.

*Nuncii causâ versatur super lata dorsa maris,
Quando lis & contentio inter Deos exorta fuerit.*

*Et sanè quisquis mentiatu celestes domos tenentium, (rat
Jupiter Irim mittere solet Deorum magnum iusjurandum ut fe-*

E longinquo in aureo vase aquario celeberrimam aquam

Frigidam, quæ è petra destillat alta

Excelsa. multum verò subtus terram spatiosam

E sacro flumine fuit per noctem nigram,

rant Lectores. Videtur enim qui jurabat bibisse ἐὸ χειρὸς ὡσεὶ ἀλ-
latam aquam ab Iride. Alioqui necesse non erat eam afferri. Cre-
diderim hanc fuisse opinionem eorum temporum, eum qui ac usa-
batur cujuscumque sceleris, cujus reus non erat, potuisse sine noxa eam
aquam bibere, addito jurejurando, quo innocentiam suam testatam
faceret; sin minùs, aquam noxiam suam naturam obtinuisse, & ho-
mini mortem, aut gravem morbum creasse. Non unus hic fons ha-
bitus aptus explorandæ veritati jurisjurandi. Vide quæ habet Macro-
bius de fonte Palicorum Saturnal. Lib. V. c. 19. Clericus.

780. Παῦρος δὲ θυμῶτος] Hoc est, παυρότης, ὀλιγάτης, à παυ-
ρός παυρότης, παῦρος, ut à σφοδρότης σφοδρότης, σφόδρος, &c. Guictus.

781. Ἀγέλην πωλεῖται] Scribe, ἀγέλην, iube intellige τὸ, οὖν, hoc
est, οὖν ἀγέλην πωλεῖται. Guictus.

783. Καὶ ῥ' ὅς τις ψεύδεται ἐλύμπις δόμοις ἐχόντων] Hic versus spu-
rius videtur. Guictus.

784. Ζεὺς δὲ πῖ ῥαν ἱσταίη] Scribo: Ζεὺς δὲ ἐπὶ ῥαν. ordo: ἱσταί-
η ἐπὶ ῥαν πωλεῖται ὕδωρ μέγαν ἔχειν. ὅς τις ἐν τῷ vide Pausaniam in Ar-
cadicis. Guictus.

784. Μέγαν ἔχειν] Hoc est, per quem magnum iusjurandum con-
cipitur. Sic Homerus vocat ἔρκια πρὸς ἀγνῶς qui adhibebantur ad so-
lenniùs jurandum. Iliad. Γ. γ. 245. Clericus.

786. Τυχεῖν, ἢ, τ' ἐὰν πῖπται] Hic versus & sex sequentes sunt
nothi. Guictus.

786. Ὅ, τ' ἐὰν πῖπται ἀπὸ τῆς ἡλιδάτης] Respicit ad id quod
ex Pausania protulimus, quæ de causa etiam Homerus * vocat ἡλιδά-
της ὕδωρ, stillantem aquam Stygis. Ταῦτα μὲν δὲ ἐκείνου,
inquirit Pausanias, ὅς τις ἐν ἰδῶν ἐς τὸ ὕδωρ τῆς Στυγὸς πῖπται: hac cecidit,
quod videris aquam Stygis stillantem. Clericus.

* Iliad. O. γ. 37. ubi Juno jurat per Stygem.

Ὠκεανοῖο κέρας. δεκάτη δ' ὀπὶ μοῖρα δέδασαι·

Ἐννέα μὲν πρὶ γλυῦ τε καὶ ὠρεά νῶτα θαλάσσης

790

Δίνης δρυγρέης εἰλιγμύθ' εἰς ἄλλα πίπῃ.

Ἡ δ' ἢ μὲν ἐκ πέτρης περρέει, μέγα πῆμα θεοῖσιν.

Ὅσ' κεν τινὲς ὀπίσθον ἀπολείψας ἐπομόσῃ

Ἀθανάτων, οἳ ἔχουσι κάρη νιφόεντ' Ὀλύμπῃ,

Κεῖται νηῦτ' ἢ πεπεσμένον εἰς ἐνιαυτὸν·

795

Οὐδέ ποτ' ἀμβροσίης καὶ νέκταρ' ἔρχεται ἄσπον

Βρώσιθ', ἀλλὰ τε κεῖται ἀναπνύου καὶ ἀναυδ'.

Στρωτοῖς ἐν λεχέεσσι, κακὸν δ' ὀπὶ κῶμα καλύπτει.

Αὐτὰρ ἐπὶ νῆσον τελέσῃ μέγαν εἰς ἐνιαυτὸν,

Ἀλλ' ὃ δ' ἐξ ἄλλης δέχεται χαλεπώτατ' ἄθλ'.

800

Ἐννέα περ ἢ θεῶν ἀπομείρεται αἰὲν ἑόντων,

Οὐδέ ποτ' εἰς βελλὶ ὀπιμίσσεται, ἢ δ' ὀπὶ δαΐτας,

Ἐννέα πάντ' ἔπει' δεκάτῃ δ' ὀπιμίσσεται αὖτις

Εἰρέας ἀθανάτων, οἳ Ὀλύμπῃ δώματ' ἔχουσι.

Τοῖον ἄρ' ὄρκον ἔθεντο θεοὶ Στυγὸς ἀφθιτον ὕδαρ,

805

Ὠγύγον, τὸ δ' ἴησι κατασφύλαξ ἀφ' ἡρώων.

Ἐνθα δ' ἢ γῆς δνοφερῆς, καὶ Ταρτάρου ἠερόεντ'.

Πόντε τ' ἀπρυγίοιο καὶ Οὐρανῷ ἀσερόεντ'.

Εἰξίης πάντων πιναὶ καὶ πείρατ' ἔασιν,

Ἀργαλέ', ὠρώεντα, τὰ τε συγέουσι θεοὶ περ.

810

Ἐνθάδε μαρμάρεαί τε πύλαι, καὶ χάλκεα ἔδωκε

793. Ὅς κεν τινὲς ὀπίσθον ἀπολείψας] Scribo ὀπίσθ' . τινὲς, hoc est, πούττω τὰ ἄλλα. ἀπολείψας libans ab ἀπολείβω. *Guicetus.*

795. Κεῖται νηῦτ' ἢ πεπεσμένον καὶ τὰ ἔξῃς] Hæc poeticè ficta & adaucta, sed ex vero natæ; nimirum, ex noxia Stygiæ aquæ natura. *Clericus.*

796. Οὐδέ ποτ' ἀμβροσίης] Hic & sequens 797. est spurius. *Guicetus.*

798. Ἐπὶ κῶμα καλύπτει] Τρωῆς, ἐπιμαλόντες, subintellige αὐτῶν. *Guicetus.*

804. Εἰρέας ἀθανάτων] Scribendum videtur εἰρέας. sed hic verus videtur delendus & spurius esse. *Guicetus.*

806. Τὸ δ' ἴησι κατασφύλαξ ἀφ' ἡρώων] Scribe, τὸ δεισι, hoc est, ὁ δεισι ἀφ' ἡρώων. Thucyd. καὶ ἀφ' ἡρώων αὐτῶν διήκοντο lib. 3. κατασφύλας, hoc est asperum, durum. *Guicetus.*

806. Ὠγύγον] Græci antiquam interpretantur, quasi ab Ogyge. *anti-*

Oceani cornu. decima verò pars attributa est.
 Novem quidem circa terramque & lata dorsa maris
 Vorticibus argenteis intortum in mare cadit,
 Una verò ex petra profluit, magnum damnum Diis.
 Quisquis perjurium libans pejeraverit
 Immortalium, qui tenent verticem nivosi Olympi,
 Jacet spiritus expers integrum per annum;
 Neque ambrosia & nectaris fruitur
 Cibo, sed jacet non respirans, & mutus,
 Stratis in lectis, malus autem veternus obtegit.
 Sed postquam morbo defunctus est magnum per annum,
 Alia ex alia excipit molestissima ærumna.
 Novennio autem à Diis separatur æternis, (adepulas,
 Neque umquam ad consilium ineundum cum iis versatur, neque
 Novem totis annis: decimo tandem versatur iterum
 In cœtibus immortalium, qui cœlestes domos incolunt. (aquam,
 Tale itaque iusjurandum constituerunt Dii Stygis perennem
 Antiquam illam, quæ tranat valdè asperum locum.
 Ibi autem terræ caliginosa, & Tartari obscuri,
 Pontique inexhausti, & cœli stellati,
 Ex ordine omnium fontes & fines sunt,
 Molesti, squalidi, quos oderunt etiam Dii ipsi.
 Illic splendideque porta, & æreum limen

antiquissimo Rege nescio quo. Intelligimus *amaram*, quod apprimè quadrat in exitialem effectum hujus aquæ potæ; ex Phœnicia Lingua, in qua *am* agag significavit, ut apud Arabas, *amaram* reddidit *aquam*. Hinc quoque dicta *amara*, aqua illa iurisjurandi & zelotypiæ, quam, apud Hebræos, bibere jubebatur mulier adulterii suspecta. Vide Num. V. Clericus.

807. Ἐνθα δὲ γῆς διόφρης] Hic & tres sequentes versus è superioribus repetiti sunt, post versum enim 736. collocantur. Sed hinc fortasse tollendi. Guetius.

807. Ἐνθα δὲ γῆς διόφρης καὶ πῦρ Ἰχθῆς] Hæ sunt *περὶ τοὺς ποταμούς* poëticae, quæ nihil ex vero ducunt. Clericus.

809. Πάντων πηγῶν καὶ πείρας Ἰαντα] Πηγῶν hic videtur initium significare, nam solius πείρας posset dici *fons*, non terræ, tartari, aut cœli. Clericus.

Ἀσμεφής, ῥίζησι δίνω κέεσσιν ὄρησιν,
 Αὐτοφυής. πρῶθεν γ', θεῶν ἔκποθεν αἰπάντων,
 Τιτλίωες ναῖοισι, πέρην χάεθ' Ὀφειροῖο.
 Αὐτὰρ ἐρυσμαρῶσι Διὸς κλητοὶ Ἰπίκυροι
 Δώματα ναιετάουσιν ἐπ' Ὠκεανοῖο θεμέθλοισι,
 Κότλ' τ' ἠδὲ Γύγης. Βελάρεάν γε μὴν ὕν ἰόντ',
 Γαμβρόν ἰὸν ποίησε βαρύντην Εἰνοσίχαιτον.
 Δῶκε γ' Κυμοπόλειαν ὀπήην, θυγατέρων.
 Αὐτὰρ ἐπεὶ Τιτλίωας ἀπ' ἔργων ἐξέλασε Ζεὺς,
 Ὀπλότατον τέκε παῖδα Τυφώα Γαῖα πελώρη,
 Ταρτάρου ἐν Φιλότῃ, Διὸς χρυσίῳ Ἀφροδίτῃ.
 Οὗ χεῖρες μὴ ἔασιν ἐπ' ἰχθυί' ἔργματ' ἔχουσαι,
 Καὶ πόδες ἀκάματοι κρατερῶς θέσ' ἐν δὲ οἱ ἄρμον
 Ἦν ἑκατὸν κεφαλαῖ ὄφιοι, δαινοῖο δρῶντων,
 Γλώσσησι δυοφερῇσι λελεγχυμέναι· ἐκ δὲ οἱ ὄσων
 Θεωπεσίης κεφαλῇσιν ὥς ὀφρύσι πῦρ ἀμάρυνται.
 Πασέων δ' ἐν κεφαλῇσιν πῦρ καίεται δερκομήσιοι,
 Φωναὶ δ' ἐν πάσῃσιν ἔσαν δαινῆς κεφαλῇσι,
 Παντοίῳ ὅπ' ἰείσῃ ἀθέσφατον. ἄλλοτε μὴ γὰρ
 Φθέλλονθ', ὥς θεοῖσι σινιέμεν. ἄλλοτε δ' αὖτε
 Ταύρου ἐρριβύχεω μὴ ἀχέτε ὄσαν ἀγαυρῶ.

815

820

825

830

821. Τυφώα] De hoc egimus ad γ. 307. Describuntur scelerati homines Jordanis accolæ, quorum historiam & excidium Græcis olim narraverant Phœnices; hoc est, mendaces mendacibus augenda atque exornanda tradiderant. *Clericus.*

823. Ἐργματ' ἔχουσαι] Scribo θαῦμα ἀκούσαι mirabile auditu. placet. *Guicci.*

823. Οὗ χεῖρες μὴ ἔασιν ἐπ' ἰχθυί' ἔργματ' ἔχουσαι] Vertunt: *cujus manus quidem sunt ob robur occupata, aut operibus apta, quasi ἔργμα idem sit hic ac ἔργον.* Sed quodnam opus memoratur Typhonis, aut Typhoëi, seu antequàm à Jove vinceretur, seu postquàm in Tartara detrusus est? Deinde quid frigidius hac descriptione virium, *cujus manus propter robur habent opera?* Non potuit hoc ferre Fr. Guicci, qui suspicatur legendum θαῦμα ἀκούσαι, mirabile auditu. Verùm tantæ mutatione opus non est, cum præsertim non minùs frigidum sit, & minùs Græcum: *cujus manus sunt in rob re.* Cùm olim sine notis accentuum & spirituum scriberent Græci ΟΥ, æquè facilè potuit efferri & non ac u, *cujus, quod si feceris sententiâ egregia erit: Nec manus, propter vires, habent quidquam quo impediri queant, & pedes for-*

Immotum, radicibus longis compactum,
 Sud sponte natum, ante illud uerò extra omnes Deos
 Titanes habitant, ultra Chaos caligine obductum,
 Ceterum valde tonantis Jovis incliti auxiliarii
 Domus incolunt in Oceani fundamentis
 Cottus atque Gyges. Briareum quippe, fortis cum esset,
 Generum suum fecit graviter fremens Neptunus.
 Dedit autem Cymopoliā, ut duceret uxorem, filiam suam.
 Ast ubi Titanes è Caelo expulsi Jupiter,
 Minimum natu peperit filium Typhoeum Terra magna,
 Tartari in concubitu, per auream Venerem.
 Cujus manus quidem sunt ob robur occupatae,
 Et pedes indefessi robusti Dei: ex humeris uerò ei
 Erant centum capita serpentis, horrendi draconis,
 Linguis nigris lambentia: præterea ex oculis ei
 Admirandis in capitibus sub superciliis ignis micabat:
 Omnibus autem ex capitibus ignis flagrabat cernentis.
 Voces quoque in omnibus erant horrendis capitibus,
 Omnigenum sonitum emittentes ineffabilem, interdum enim
 Sonabant, ut Diis intelligere liceret: interdum rursus
 Tauri valde mugientis robore indomiti vocem ferocis:

ris illius Dei sunt indefessi. Ἐργασίαν hic deducimus ab ἔργον, coarceo, prohibeo. Hoc unum in hac nostra interpretatione paullo durius videri queat, quod particula negativa sit paullo remotior à verbo. Sed nec desunt ejus rei exempla, & eam omnino postulare videtur sensus.

827. Ἡ ἰσχυρὴ κεφαλὴ] Hoc est, ἰσχυρὰ. Dein delenda interpunctio ἰσχυρὴ δυνάμει ἀγασσάτω. ἰσχυρὴ δυνάμει, appositio. γ. sequ. ἀλχημέτω scribendum pro ἀλχημέτω. *Guietus.*

827. Θιαυταίης κεφαλῆς] Hoc est, θιαυταίης. *Guietus.*

827. Πῦρ ἀμείνων] Ignis hic vocatur oculorum splendor, ut & in sequente versu, ne quis putet Poëtam ignem proprie dictum in oculis hujus monstri collocasse. Superant hæc omnem περτολογία. *Clericus.*

830. Ἀδίσφατον] Mirabilem. *Guietus.*

831. Φθίσζωδ', ἧς πὶ διαίσι συνίσχου] Hic versus est subditivus & delendus. *Guietus.*

832. Οὔρα ἀζαίον] Scribe ὄρανα ἵνα voces emittabant. *Guietus.*

Ἄλλοτε δ' αὖτε λέοντες ἀναιδέα θυμὸν ἔχοντες
 Ἄλλοτε δ' αὖ σκυλάκεσσιν ἰοικέτα, θαύματ' ἀκῦσαι
 Ἄλλοτε δ' αὖ ροίζαχ', ὑπὸ δ' ἦχεεν ἔρεα μακρὰ. 835
 Καὶ νῦ κεν ἔπλετο ἔργον ἀμήχανον ἡματι κείνῃ,
 Καὶ κεν ὅγε θνητοῖσι καὶ ἀθανάτοισιν ἀναξεν,
 Εἰ μὴ ἄρ' ὅξυ νόησε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε.
 Σκληρὸν δ' ἐβρόντεσε καὶ ὄβριμον. ἀμφὶ δ' αὖτε
 Σμερδαλέον κενάβησε, καὶ Οὐρανὸς ὄρυς ὑπερθεῖν, 840
 Πόντος τ' Ὀκεανὸς τε ῥοαὶ καὶ τάρταρος γαίης.
 Ποσειδὼν δ' ὑπ' ἀθανάτοισι μέγας πελεμίζετ' Ὀλυμπῷ.
 Ὀρενυμῖοιο ἀνακτὸς ἐπεσνάχιζε δ' αὖτε γαῖαν.
 Καῦμα δ' ὑπ' ἀμφοτέρων κατέχευεν ἰοειδέα πόντον,
 Βροντῆς τε, σεροπῆς τε, πυρὸς δ' ὑπὸ τοῖο πελώρου. 845
 Πρηστῆρων ἀνέμων τε, κερκυνοῦ τε φλεχέοντες.
 Ἔζεε δ' αὖτε χθονὶ πάσα, καὶ ἔρηνος, ἡδὲ θαλάσσης
 Θυε δ' αὖτε ἀμφ' ἀκταῖς, πλεῖ τ' ἀμφὶ τε κύματ' μακρὰ
 Ρ' ἰπὴ ὑπ' ἀθανάτων ἱερός δ' ἄσβεστος ὀρέει.
 Τρέας Ἀΐδης δ' ἐνέροισι κατὰ φθιμύοισιν ἀνάσσειν, 850
 Τιτῶνες δ' ὑποτάττεται, Κρόνον ἀμφὶς ἰόντες,
 Ἀσβέστη κελάδοιο καὶ αἰνῆς θηϊότητος.
 Ζῶς δ' ἐπεὶ οὖν κέρθηνεν ἐὼν μῦθος, εἶπετο δ' ὅππῃ,
 Βροντῆς τε, σεροπῆς τε, καὶ αἰθαλόεντα κεραυνὸν,
 Πληῆξεν ἀπ' Οὐλύμπιο ἐπέλμυθος. ἀμφὶ δ' αὖτε πάσης 855

833. Ἀναιδέα,] Hoc est. *Depravatus. Guetius.*

837. Θνητοῖσι καὶ ἀθανάτοισιν ἀναξεν] Fortè nata est hæc circumstantia ex narratione Phœnicum, qui dicebant inferioris Jordanis accolæ bellum Deo & hominibus indixisse, aut utrorumque hostes ac proceres fuisse. Quæ loquutiones perperam intellectæ monstra hæc pepererunt, quasi fuisset terræ filius Draco, qui bellum Jovi intulisset. Certè *Lucretius* describens *Epicuri* dogmata de Numine, quod verbo posuit, re sustulit, ita de *Epicuro* loquitur quasi ei bellum intulisset, Lib. I. initio:

*Quare Religio pedibus subjecta vicissim
Obteritur, nos exaquat victoria cælo. Clericus.*

839. Σκληρὸν ὄβριμον] Non malè hisce verbis describitur subversio Sodomæ, Gomorræ vicinarumque urbium, de qua vide *Diss. nostram*

*Interdum rursus leonis sævum animum habentis;
 Interdum rursus catulis familia, mira auditu:
 Interdum verò stridebat, resonabantque montes alti.
 Et sanè evenisset res inevitabilis die illo,
 Atque ipse mortalibus & immortalibus imperasset,
 Nisi statim intellexisset pater hominumque & Deorum.
 Graviter autem insonuit atque fortiter. circum verò terra
 Horrendè edidit fragorem, & cælum latum supernè,
 Pontusque & Oceani fluctus, & remota loca terræ.
 Pedibus verò sub immortalibus magnus contremuit Olympus,
 Insurgente rege: ingemiscebat autem tellus.
 Ardor verò ab utrisque occupabat cœruleum pontum
 Tonitruque, & fulguris igne ab illo immani,
 Igneorumque turbinum, & fulminis ardentis.
 Ferrebat autem terra omnis, & cælum, atque mare.
 Furebant & circum littora undique fluctus magni,
 Impetu à Deorum: concussioque sedatu difficilis oriebat.
 Expavit autem Pluto inferis mortuis imperans,
 Titanesque sub tartarum detrusi, circa Saturnum
 Qb inexstinguibilem fremitum, & gravem consuetum.
 Jupiter verò postquam incitavit suum robur, sumsitque arma,
 Tonitruque fulgurque, & coruscans fulmen;
 Percussit ab Olympo infiliens. circum verò omnia*

nostram. Clericus.

841. Τάχιστα γὰρ] Hoc est, remotissimæ partes terræ, quæ est significatio vocis *ταχιστα*. Vide not ad. γ. 119. Clericus.

844. Γενδία πόντου] Hic intelligendum *mare mortuum*, seu lacus Asphaltites. Clericus.

845. Πυρὸς ὑπὸ τοῦ πλάγος] Scribo & distinguo *πυρὸς τ' ὑπὸ τ. π.* Guistius.

847. Ἐξὺς δὲ χθονὸς πῶς] Vicina, nempe, infimis partibus Jordanis; quæ de re vide memoratam Dissertationem. Clericus.

852. Ἀσπίς καλὰ δία] Subintellige ὑπὸ. Guistius.

853. Κέρχυνεν ἰόν μῦθον] Hoc est, *ἐπῆρεν* auxit. Guistius.

855. Πλῆξεν αἶψ' Οὐλόμην] An? βῆσεν. ἐπὶ μῦθον. Subintellige τὴν Τροίαν. Guistius.

856. Ἐστὶν

Ἔπεισι θεαυσιῖαι κεφαλαῖς δεινοῖο πελώρου.
 Αὐτὰρ ἐπεὶ δὴ μιν δάμασσε πληγῇσιν ἰμώσας;
 Ἡέλιπε γυναικίς, πνέχριζε ἧ γαῖα πελώρη.
 Φλόξ ἧ κεραυνωθέντ' ἀπ' αὐτοτοῖο ἀναικτ' ,
 Οὐρεῖ ἐν βήσῃσιν αἰδνῆς παιπαλοέσσης 860
 Πληγῇτ' . πολλὴ ἧ πελώρη καίετο γαῖα.
 Ἀτμῇ θεαυσιῖῃ, καὶ ἐτίμετο καοσίτερε' ὤς,
 Τέχνη ὑπ' αἰζηῶν ὑπὸ τ' ὀτρύνε χαλάνοιο
 Θαλφθεῖς, ἢ σίδηρε, ὅπερ κακτερώτατος ἐστίν,
 Οὐρεῖ ἐν βήσῃσι δαμαζόμεν' πυρὶ κηλέῃ, 865
 Τήκεται ἐν χθονὶ δῖῃ, ὑπ' Ἡφαίστῃ παλάμῃσιν.
 Ὡς ἄρα τίκετο γαῖα, σέλαρ πυρὸς αἰθομένοιο.
 Ρίψε δέ μιν θυμῷ ἀπώχων ἐς Τάρταρον ὀριεῖ.
 Ἐκ ἧ τυφώε' ἐς ἀνέμων μῆν' ὕχον αἰένταν,
 Νόσφι Νότῃ, Βορέῳ τε, καὶ Ἀργέστῳ Ζεφύροιο, 870
 Οἳ γε μὴν ἐν θεόφιν ἡνεῖ, θνητοῖς μέγ' ὄνησας.
 Αἱ δὲ αἶλαι μαψαῦρος θηπνείναισι θάλασσαν,

856. Ἔπεισι θεαυσιῖαι] Α πρῶα, πημασιῖαι, πημασιῖαι, πρῶα, πρῶα
 &c. φῶα, βρῶα, βρῶα, βρῶα, ἀναδρῶα. *Gruetius.*

859. Τοῖο ἀναικτ'] Ἀναξ, nimirum, ut jam diximus, vox est
 honorifica quæ Regem quidem sonat ut plurimum; sed eximium etiam
 quidpiam significat, quale erat in suo genere hoc monstrum. *Cle-*
ricus.

860. Παιπαλοέσσης] Hoc est, τερχαίαις. alias παιπαλοέσσης pro αἰ-
 παλοέσσης. Hom. ἔση δὲ σκοπιῶν εἰς παιπαλοέσσαν ἀνελθόν, hoc est, αἰ-
 πῶαν, ὀφθαλμῶν. *Gruetius.*

860. Οὐρεῖ ἐν βήσῃσιν] Inter montes Moabitidis & Chamanæ
 situs est locus Asphaltites, in profunda valle. *Clericus.*

863. Ὡς ἄρα τίκετο χαλάνοιο] Interpretes videtur legisse ὀπῆν, quod ma-
 gis placet. γ. sequi. ὅπερ, hoc est, ὄπῃ. *Gruetius.*

865. Οὐρεῖ ἐν βήσῃσι] In fabricis ferrariis, quæ in vallibus syl-
 vosis ædificari solent propter lignorum copiam. *Gruetius.*

868. Ρίψε] Subintell. ζῆς. tum pro ἀπώχων an ἀπώχων scriben-
 dum? *Gruetius.*

870. Νόσφι Νότῃ, Βορέῳ τε καὶ Ἀργέστῳ Ζεφύροιο] Hic mirum est
 fieri dumtaxat mentionem trium ventorum, omisso Eurus, qui ta-
 men μαψαῦρος non potest vocari. Quod cum non concequerent nonnul-
 li, legerunt καὶ Ἀργέστῳ, Ζεφύροιο τε, quemadmodum habet in Allegoriis
 Joannes Diaconus; quod etiam respicit alter Scholiastes, qui memora-
 tis quatuor ventis cardinalibus, ut vocantur, subjicit: Ἀργέστῳ ὁ Ἀπρ-
 λιώτης,

Combussit ingentia capita savi portenti.
 Ceterum ubi illud vicit ictibus percutiens,
 Cecidit mutilatum, ingemiscebat autem terra vasta.
 Flamma verò fulmine icto profliebat à rege,
 Montis in saltibus opacis asperis
 Percusso. multaque ac vasta ardebat terra
 Vapore ingenti, & liquecebat stanni instar,
 Quod arte juvenum & in magnum foramen habente catino
 Calefactum, vel ut ferrum, quod solidissimum est,
 Montis in cavitatibus victum igne urente,
 Liquefcit in terra divina, sub Vulcani manibus.
 Sic sanè liquecebat terra fulgore ignis ardentis.
 Abjecit autem illum animo mæstus in Tartarum vastum.
 Ex Typhoeo autem est ventorum vis humidè flantium,
 Excepto Noto, Boreaque, & Argeste Zephyro.
 Qui sanè ex Diis sunt nati, hominibus magna utilitas.
 Ast alii sine usu venti inspirant mare,

αἰῶνις, δι' ἀγῶνι οὐρανῶν; Εὐρύς: Subsolanus quem vocat Homerus Eurum.
 Recta sine dubio esset lectio, si constaret ἀγῶνις ulpiam dici Eurum,
 cū contrā constet esse occidentalem ventum, qui & Corus vocatur.
 Plinius Lib. II. H. N. c. 47. Sunt bini, in quatuor cæli partibus; ab
 oriente æquinoctiali Subsolanus, ab oriente brumali Vulturinus; illum Apo-
 lioten hunc Eurum Græci appellant. A meridie Auster, & ab occasu
 brumali Africus; Noton & Lyba nominant. Ab occasu æquinoctiali Fa-
 vonius, ab occasu solstitiali Corus; Zephyrum & ARGESTEN vo-
 cant. Præterea eosdem ventos tres commemorat v. 379. ubi ἀγῶ-
 νις est etiam epitheton Zephyri, quemadmodum hîc ex vulgata lectio-
 ne. Crediderim hanc omissionem esse negligentia tribuendam; nam
 non ignorabat Hesiodus esse Orientalem ventum.

Idem Plinius paullo antea: Veteres quatuor omnino servavere, per
 totidem mundi partes (idè nec Homerus plures nominat) hebeti ut max
 judicatum est ratione. Vide Homerum Odyss. E. v. 295. Hesiodus au-
 tem Homero in ejuscemodi rebus nequaquam inferior erat, ut satis
 liquet ex Operibus & Diebus. Obiter notandum Hesiodi ævo vocem
 ἀγῶνις nondum fuisse nomen venti, qui à Zephyro distingueretur;
 cū conjungatur ea vox cum Zephyro, quasi epitheton, quo signifi-
 cetur ejus celeritas, aut simile quidpiam. Clericus.

872. Αἰῶνις καὶ αὐγῆς] Μαψαῦγῆς scribo. Hesych. μαψαῦγῆς.
 καὶ ταιαυ αὐγῆς, ἡχῶσαι πρὸς αὐγῆς. vulgò scriptum αἰμυγῆς pro αὐγῆς. ex ἀψ
 fit καὶ retro, in cassum. Sic ex αἰγῆς, ποικῆς, μαῶς, μοχ, αἰδῶς, Guictas.
 875. Αἰῶνις

Αἰ δὴ τοι πίπλυσσαι ἐς ἡεροιδέα πόντον,
 Πῆμα μέγα θνητοῖσι, κακὴ θύξιν αἰέλλῃ·
 Ἄλλοτε δ' αἶλαι ἄσαι, Διόσμηδνᾶσί τε νῆας,
 Ναύτας τε φθείρῃσι. κακὸν δ' ἔ γίνεται αἰλή,
 Ἄνδράσιν οἱ κείνοισι στυγαντῶσιν καὶ πόντον.
 Αἰ δ' αὖ καὶ καὶ γαῖαν ἀπείρατον ἀνθεμόεσσαν
 Ἐργ' ἐρετὰ φθείρῃσι χαματηγμένον ἀνθρώπων,
 Πίμπλυσσαι κένιός τε καὶ ἀργαλέα κλοσυρτῆ.

875

880

Αὐτὰρ ἐπεὶ ῥα πόνον μάκαρες θεοὶ ἐξετέλεσαν,
 Τιτλῶεσι ᾗ πρῶτον κέλευντο βίηφι,
 Δὴ ῥα τότε ὠτρυνον βασιλιδέμεν ἠδὲ αἰνάσεν,
 Γαίης φρεσμοσιῶσιν, ὀλύμπιον εὐρύσπα Ζεῦ,
 Ἀθανάτων, ὃ ᾗ ποῖσιν εὖ διεδάσασατο πρῶτος.
 Ζεὺς ᾗ θεῶν βασιλὺς πρῶτῳ ἄλοχον θέτο Μῆτιν,
 Πλεῖστα θεῶν εἰδῆσαν ἰδὲ θνητῶν ἀνθρώπων.
 Ἀλλ' ὅτε δὴ ῥ' ἤμελλε θεὸν γλαυκῶπιν Ἀθήνην
 Τέξεσθαι, τότε ἔπειτα δόλῳ φρένας ἐξαπατήσας
 Αἰμυλίοισι λόγοισιν ἐλὼ ἐγκατέθετο νηδυν
 Γαίης φρεσμοσιῶσιν, καὶ Οὐρανὸν ἀστερόεντα.
 Τὼς γάρ οἱ ἐφρασάτῃ, ἵνα μὴ βασιληίδα πρὶν
 Ἀλλ' ἔχῃ, Διὸς ἀντί, θεῶν αἰειφμετάων.
 Ἐκ γὰρ τ' εἰμαρτο πείφρονα τέκνα χυέσθαι,
 Πρῶτῳ γὰρ κέρει γλαυκῶπιδα Τροχόφειαν,

885

890

895

875. Ἄλλοτε δ' αἶλαι αἰσαι] Ἀλλ' scribendum. *Gaietius*.

880. Κλοσυρτῆ] Ἀ πάλῳ versio, πάλῃς ἢ πάλῃς, pulvis, πάλῃς, unde κλοσυρτίς. *Gaietius*.

882. Τιμῶν] Subintell. ἔνθα. *Gaietius*.

884. Εὐρύσπα Ζεὺς] Ab εὐρύσπης, seu εὐρύσπας, εὐρύσπ. *Gaietius*.

885. Εὖ διεδάσασατο] Scribo εἶν. *Gaietius*.

885. Διεδάσασατο πρῶτος] Hoc est, munera illis divisit, sed posteritas eos honores intellexit de iis, quibus singula Numina praeesse postea credita sunt. *Clericus*.

886. Ἀλοχον θέτο Μῆτιν] Clarum est hic allegoricum esse matrimonium, quod Regi conjunctius nihil esse debeat quam prudentia. *Clericus*.

888. Ἀθήνην] Deam disciplinarum & fortitudinis meritò Prudentiae filiam facit Poëta; cum absque hac nulla sit vera fortitudo, nec erudi-

Qui utique intidentes in obscuram pontum,
Clades magna hominibus gravi saeviunt turbine,
Alibi autem alii flant, dissipantque naves,
Nautasque perdunt. mali autem non est remedium
Viris qui illis occurrerint in ponto.

Iidem rursus per terram immensam floribus ornatam
Opera jucunda corrumpunt humo prognatorum hominum,
Replentes pulveréque & molesto palearum strepitu.

Sed postquam sanè laborem Dii beati perfecerunt.
Cum Titanibus autem pro honore pugnarunt vi,
Jam tum jubebant regnare atque imperare,
Ex Terra consilio, Olympium latè cernentem Jovem
Immortalibus. Hic verò inter illos benè distribuit munia.

Jupiter autem Deorum Rex primam uxorem duxit Metim,
Plurimum ex Diis edoctam, & mortalibus hominibus.

Sed cum jam esset Deam caesis oculis Minervam
Paritura, tum demum dolis animo decepto
Blandis sermonibus in suam condidit alvum,
Telluris consiliis, & Caeli stellati.

Sic enim consuluerunt, ne regium honorem
Alius haberet Jovis loco Deorum sempiternorum.
Ex hac enim in fatis erat prudentes liberos nasci.

Primam quidem virginem caesis oculis apud Tritonem genitam,

eruditio. Ceterum Α'θην est, Phœniciâ linguâ, אֶתְחַנָּה *ethana*, hoc est. fortis, ut ab aliis jam animadversum. *Clericus.*

890. Δόλη φέρει ἐξαπατήσεις] Subintellige τ' μὴ πῶς. *Guizotus.*

891. Εἰς ἱερὰ δὲ τοῦ τοῦ] An ἐς καὶ δὲ divisim scribendum? Sic γ. 899. pro ἐγκρίθης τοῦ τοῦ scribendum ut hic ἐς καὶ δὲ, aut ἐς καὶ δὲ. *Guizotus.*

895. Τετραγίνας] Sic dicitur Minerva quasi genita à capite Jovis, nam si scribamus Phœniciis litteris אֶתְחַנָּה *ethana*, intelligemus deducendam vocem à רֵשׁ *resh*, quod, pro mutatione solenni ר & ש, idem esse potuit ac שֵׁשׁ *resh*, Chaldaicè & Syriacè *caput*. Ejus antiquæ vocis significatio remanserat etiamnum apud Athamanas. *Hesychius*: Τετραγί, Νίκανδρος ὁ Κολοφώνιος φησὶ τὴν κεφαλὴν καλεῖσθαι Α'θηνάνας. Apud Cretenses, idem hac voce significatum esse auctor est *Eustathius* in *Iliad. A.* Ed. Rom. p. 504. Hanc quidem circumstan-

tiam

Ἴσον ἔχουσιν πατέρ' ἑμὶν καὶ Διὶ Φρονα Βουλῶν.
 Αὐτὰρ ἔπειτ' ἄρα παῖδά θένων βασιλῆα καὶ ἀνδρῶν
 Ἡμελλεν τέξασθαι, ὑπὲρβιον ἥ περ ἔχοντο.
 Ἀλλ' ἄρα μιν Ζεὺς προΐκεν ἐλὼ ἐγκάτθετο κηδυνῷ,
 ὧς δὴ οἱ φράσσαστο θεὰ ἀγαθὸν πε κακόν πε. 900
 Δάπρον ἡγάγετο λιπαρὸν θέμιν, ἣ τέκεν Ὠρεῖς,
 Εὐνομίην πε, Δίκην πε, καὶ Εἰρήνην πεφαλῆαν.
 Αἴτ' ἔργ' ὠρεῖται κατὰ δμητοῖσι βροτοῖσι.
 Μοῖρας δ' ἥς πλείων πηλὴν πόρε μητίετα Ζεὺς,
 Κλωθὴν πε, Λάχεσιν πε, καὶ Ἀτροπὴν· αἵ πε διδῶσι 905
 Θνητοῖς ἀνδρώποισιν ἔχην ἀγαθὸν πε κακόν πε.
 Τρεῖς δέ οἱ Εὐρυνόμη Χάριτας τέκε καλλιπαρήγες,
 Ὡκεανὸς κόρη, πολυήροτον εἶδ' ἔχουσα,
 Ἀγλαΐην καὶ Εὐφροσύνην, θαλίην τ' ἑσπερίην.
 Τῶν καὶ Σπὸ βλεφάρων ἔρ' εἶβον δερκιδόματα 910
 Λυσιμελής· καλὸν δ' ὑπὸ σφροῖσι δερκιδόμηνται.
 Αὐτὰρ ὁ Δήμητρ' ὀλυφάρης ἐς λέχ' ἦλθεν,
 Ἡ τέκε Περσεφόνειν ἀδελφάδην, ἣν Ἀΐδωνός

tiam Palladis natalium hic non tradit Hesiodus, sed summo consensu
 reliqui omnes Mythologi & Poëtæ habent. Facile est intellectu cur
 sapientissima Dea & Artium Præfecta è cerebro, vel capite Jovis na-
 ta putetur, cum caput existimetur esse sedes animi. Aliæ vocis Ety-
 mologiæ non sunt flocci faciendæ, si cum hac conferantur. Τει-
 γήσσαν verterant Romani veteres Capitam. Ovidius sub finem Lib. III.
 Fastorum:

*Parva licet videas Capiti delubra Minerva,
 Quæ Dea natali cœpit habere suo.
 Nominis in dubio causa est, capitale vocamus
 Ingenium follers; ingeniosa Dea est.
 An quia de capitis fertur, sine matre, paterni
 Vertice, cum clypeo præsiliisse suo? Clericus.*

896. Τειγήσσαν] Audacem, terribilem. Guisius.

899. Ἐν ἐγκάτθετο κηδυνῷ] Hoc est, prudentiam perpetuò sibi adesse
 consiliariam voluit, nec umquam eam dimisit. Clericus.

900. ὧς δὴ οἱ φράσσαστο θεὰ ἀγαθὸν πε κακόν πε] Bonum & malum
 ætèrnia significant, apud Homerum, & in Hebræico etiam sermone.
 Vide not. ad Genes. III, 5. Clericus.

901. Θέμιν] Dea hæc est Præses Justitiæ, quæ non minùs ac Pru-
 dentia

Par habentem patri robur, & prudens consilium:
Ceterum deinde sanè filium Deorum regem & virorum
Erāt paritura, magnum animum habentem:
Sed illam sanè Jupiter antè in suum condidit ventrem;
Ut, nempe, ei indicaret Dea hominumque malumque.
Postea duxit splendidam Themis, quæ peperit Horas,
Eunomiāque, Dicēque, & Irenen florentem:
Quæ opera matura faciunt mortalibus hominibus:
Parcāsque, quibus maximum honorem dedit prudens Jupiter,
Clothōque, Lachesinque, & Atropon: quæ dant
Mortalibus hominibus habere bonumque malumque.
Tres. verò ei Eurynome Gratiās peperit pulcras genas habentes,
Oceani filia, peroptabilem formam habens,
Aglaia & Euphrosynen, Thaliāque amabilem:
Quarum è palpebris amor destillat contuentium
Solvens membra: jucundum verò sub superciliis adspiciunt.
Potrò hic Cereris multa nutrientis ad lectum venit,
Quæ peperit Proserpinam formosam, quam Pluto

dentia Regibus necessaria est. Si scripseris Phœniciis litteris $\Theta\Omega$, illico liquebit esse vocem Phœniciam, à $\Theta\Omega$ integer, probus, ita ut nomen Themidis integritatem sonet. Clericus.

Ibid. $\text{H}^{\circ} \alpha\kappa\alpha\iota \Omega\epsilon\alpha\varsigma$] Hora est ab Hebræica voce חַרָּה , or, quæ lucem sonat propriè, & tralatitio significatu cognitionem, quæ in Roge tinā cum integritate conjuncta esse debet. Posset huc fortè trahi conjunctio Urim & Thummim, in Pont. Maximo Hebræorum. Affinitas Horarum harumce cum Dea Justitiæ significatur earum nominibus Εὐνομία , Δίκη & Εἰρήνη , quæ sunt Justitiæ consecraria, & veræ eruditionis comites. Clericus.

993. Αἴρ' ἔγ' ἀργίῳσι] Fortè $\alpha\gamma\gamma\iota\sigma\iota$ ab $\alpha\gamma\gamma\iota\omega$. Guetus.

994. $\text{Μοῖρ᾽ ὅ' ἦς ἀδελφὸν τιμὴν ποτὶ μῆτιν Ζεὺς}$] Quamvis affinitas sit inter Justitiā & munus harum Dearum; non est credibile hos versus esse Hesiodi, cum alios parentes Parcīs tribuerit antea y. 215. Homo ineptus, qui supplere conatus est quod non deerat Hesiodo, sed deesse putabat, hos de Parcīs versus adfuit, & fortasse plures. Clericus.

999. $\text{Ἀγλαίῳ κ' Εὐφροσύνῳ}$] Scrib. $\text{Ἀγλαίῳ κ' Εὐφροσύνῳ}$. hic deesse videtur. Guetus.

912. Ἀνταργᾷ] De Cerere & Proserpina, egimus antea ad versus 450. & 774. Clericus.

Ἡρπασεν ἥς πατρὶς μητρός, ἔδωκε δὲ μητιέτα Ζεὺς.
 Μνημοσύνης δὲ ἐξαῦτις ἐρώσαστο καλλιόμοιο,
 Ἐξ ἥς αἱ Μῦσαι χρυσάμπυκες ἐξερχόμεναι
 Ἐννέα, τῆσιν ἄδον θαλία, καὶ τέρψις αἰοιδῆς.
 Λητώ δὲ Ἀπόλλωνα, καὶ Ἀρτέμιν ἰοχέαιραν,
 Γμερόεντα γόνον ὦν πάντων ἐργονιώνων,
 Γείνατ' ἄρ', αἰγιόχοιο Διὸς Φιλότῃ μιγείσας.
 Δοιοδοτάτῃ δὲ Ἡρῇ θαλερῶ ποιήσας ἀκροῖνι.
 Ἥδ' Ἡΐων, καὶ Ἀρηα, καὶ Εἰλείθυαν ἔπικτε,

918

920

914. Ἐδωκε δὲ μητιέτα Ζεὺς] Concessit ut caperet. *Guicci.*

915. Μνημοσύνης] Vide not. ad γ. 52. *Clericus.*

918. Λητώ δὲ Ἀπόλλωνα] De nomine Latonæ, egimus ad γ. 406. Nunc dicendum quare ejus filius vocaretur Φῶβος Ἀπόλλων, nam passim ita appellatur ab *Homero*, quasi *Apollon* sit cognomen. Si autem scribas *Hebraicè*: *pho-bo hapollon*, Linguae *Hebraicæ* peritus statim interpretabitur *os in eo mirum*, quod apprimè convenit Deo fatidico. Vide dicta de *Phœbè*, ad γ. 404.

Ibidem. Καὶ Ἀρτέμιν ἰοχέαιραν] Phœnicio caractere *ἰοχέαιρα* *harmemi*, significat, *mons admiratio mea*, ab *ἡ* *har*, *mons* & *ἡ* *tha-mah*, *admiratus est*. Diana, nimirum, venatrix montibus maximè delectabatur. Antiquissimus hymnus in Dianam, qui *Homero* tribuitur, sic eam describit:

Ἡ γὰρ ὄρεα αἰείοντα, καὶ ἀκρεῖαι ὑπερβόσας

Ἀρξὴν τερπομένην παγχρυσέα τέξα πτερίν.

Quæ per montes umbrosos & promuntcria ventosa, venatione oblectata totum aureum arcum tendit. Sic ipsa, apud *Callimachum* in Hymno, qui ipsi inscriptus est, loquitur, γ. 19.

ἄσπετον δὲ δὲ Ἀρπυγίαι ἀνὴρ κτείουσιν,

Ὀύρεσσιν οἰκήσων.

Rare Diana in urbem ibit, in montibus habitabo. Vide ejusdem Hymni vs. 3 & 18. Apud *Lucianum*, in *Dialogis Deorum*, p. 212. T. I. dicitur ὄρεος, *montana*; & p. 217. T. I. Amor negat se posse vulnerare Dianam *φύγασθαι αἰεὶ διὰ τῶν ὄρων*, *fugientem semper per montes.* Talia innumera possent proferri.

Observandum hic & alibi clarè distingui Apollinem & Dianam à Sole & Luna, qui γ. 371. dicuntur Hyperione & Thia nati. Attamen constat postea Apollinem quidem & Solem unum Numen creditum fuisse, Lunam verò ac Dianam alterum; quod ideo factum puto, quia Apollinis quidem animum, post mortem, in Solem ivisse, ut æternæ illi flammæ præesset, dicebant antiquissimi Poætæ; Dianæ verò mentem Lunam insedisse. Genus hoc fuit adulationis, quò vetustissimi

Rapuit sua à matre, dedit autem sapiens Jupiter.
 Mnemosynen verò deinceps amavit pulchricomam,
 Ex qua Musæ aureis reticulis revinctæ natæ sunt
 Novem, quibus placent convivia, & oblectatio cantûs.
 Latona autem Apollinem, & Dianam sagittis gaudentem,
 Suavissimos liberos præ omnibus cælicolis,
 Peperit sanè, Ægidiocho Jovi concubitu mista.
 Postremam verò Junonem floridam duxit uxorem.
 Hæc autem Heben, Martem, & Lucinam peperit.

tutissimi Græci prosequuti sunt liberos Jovis. Sic & Ægyptii Isidi adulati erant, cum columnæ, sepulcro Isidis impositæ, cum aliis, tum etiam hæc inscripserunt: * Εγώ εἰμι ἡ ἐν τῷ ἄσπρῳ τῷ Κυρίῳ ἐπιτάχουσα: *Ego sum, quæ in Canis fidere exorior.* Indidem factum ut stellis omnibus imposuerint nomina illustrium virorum & sceminarum; quæ de re agit Hyginus, in Lib. II. Poëtici Astronomici, de signorum cælestium Historiis. Clericus.

919. Γαίαντ' ἀφ' αἰθέρος] Scrib. γαίαντ' ἐν αἰθέρι. placet. *Quietus.*

921. Λοιοδοπέτῃ δὲ Ἡρῶν βαλερὴν ποιεῖται' ἀκρίαν] Attamen hæc sola legitima uxor habita, ceteræ omnes pellices. Dicitur, apud *Lucianum*, Jovis ἡ νόμιμος γαμήτις legitima conjux, in Dialogis Deorum, p. 192. Tom. I. & Jovi συμπαραλλόειν, p. 213. Clericus.

922. Ἡΐρα] Hæc Dea fuit juventutis præses, quam nomen traxisse liquet ex Hebræica voce אֵת eb, viror, qui juventutis est Symbolum; quod plantæ tum vigeant maximè, cum maximè virent. Hinc apud Poëtas, passim *viridis juvenis* dicitur, imò & senectus cum contingit eam juventuti esse similem. *Virgilius* Æneid. V, 295.

Euryalus formæ insignis VIRIDIQUE juvenis.

Idem Lib. VI. 304. de Charonte:

Jam senior, sed cruda Deo VIRIDISQUE senectus.

Ibidem. Agæus.] Notissimum est Martis sedes haberi montes Thraciæ, quos aut filius Jovis, Thessaliæ Regis, aut ex ejus posteris quispiam insedit, unde dictus est Ἥτης bari, hoc est, *homo montanus*, nam, ut diximus, Ἥτης est *mons*, ἔργα. Cum autem ex bello & latrociniiis viveret, creditus est post mortem præfuisse bello, cui tam sæpè vivus interfuerat. Elegans est descriptio palatii Martis, apud *Stadium* Lib. VII. Thebaïdos, ubi de Mercurio ad illum misso, cujus descriptionis hoc est initium:

Hic sterile delubra notat Μαρτυρία σylvæ.

Horrescitque tuens, ubi mille furoribus Ἄλφει

Cingitur adverso domus immanis sub Æmo:

I

qui,

* Diodor. Siculus Biblioth. Lib. I. p. 14.

Μιχθεῖς ἐν Φιλότῃ θεῶν βασιλῇ καὶ ἀνδράν.
 Αὐτὸς δὲ ἐκ κεφαλῆς γλαυκώπιδι Τεταγμένος,
 Δεινὸν, ἐρεκνύοιμον, ἀγέρετον, αἰετυάνῳ,
 Πότνια ἢ κάλαδοι τε ἄδον, πόλεμοί τε, μάχη τε.

qui, ut notum, mons est Thraciæ. Hinc à Thracibus Mars impensè cultus. Herodotus Lib. V. c. 7. Θεοὶ δὲ εἰσὶν αὐτοῖς τρεῖς, Ἀρεὶα, καὶ Διόνυσος, καὶ Ἀρπυῖα: Deos hos Solos colunt, Matrem, Liberum, Dianam. Ac sanè mores eorum cum ejusmodi Religione consentiebant. Idem Scriptor paullò ante de moribus Thracum: ὁρῶν δὲ ὅτι καὶ ἀνδρῶν, καὶ δὲ ἑργατῶν ἀπμύπτου· τὸ γὰρ ἀπὸ πολέμου καὶ λιπύου καὶ ἀνδρῶν: otiosum esse honestissimum, agricolam verò contemnitissimum. E bello atque capto vivere pulcerrimum. Clericus.

Ibidem. Εἰλειθυῖα] Vox ἡελιδία aliunde non potest deduci quàm ab ἡελιδ heilid, hoc est, fecit parere; sic enim formari potest Hephil in verbo ἡελιδ γαλαδ peperit, æquè ac in aliis verbis ejusdem formæ. Quàm hoc autem nomen benè conveniat Dææ partui præfidi nemo non videt. Observatu dignum est distingui hoc Numen à Dianâ, cùm ab Hesiodo, tum à Scriptor antiquissimo Hymni in Apollinem, qui Homero tribui solet, narrat enim primum Εἰλειθυίαν nescivisse Latonam parturire, deinde ait advocatam è cælo fuisse, & partum Latonæ venientem accelerasse. Sic habet γ. 97.

Μῦθον δὲ σὺν ἱπέρου μεγάρου Εἰλειθυῖα
 Sola nescierat partus laborem levans Εἰλειθυῖα.
 Postea γ. 15.

Εὐτ' ἐπὶ Δέλῳ ἔβαινε μεγάρου Εἰλειθυῖα
 Τὴν τότε δὲ τῶν εἰλε, μῦθον δὲ πικρῶτα.

Ubi in Delo incescit partus dolores levans Εἰλειθυῖα, tunc illam partus cepit, & parata erat parere. Qui ergo factum ut Diana cum hoc Numine misceretur & partibus etiam præficeretur? Qui potuit credi πικρῶτα μῦθον πικρῶτα εἶναι, ut utar verbis Junonis apud Lucianum? Nimirum, credebant Lucæ Numen præfisse partui, quod præfist mensibus, intra quorum certum numerum fetus in lucem eduntur; cùmque eo Numine miscbant Dianam, quæ, eo pacto, quamquam virgo, obstetricis munere fungi statuebatur. Aliam rationem comminiscitur Callimachus, Hymno in Dianam γ. 20. & seqq. ubi sic Dea loquitur:

Πόλιν δὲ ἱπέρου ἀνδρῶν
 Μῦθον δὲ πικρῶτα εἶναι ἀνδρῶν γυναικῶν
 Τετράρην καλῶσι θεῶν καὶ με μῦθον

Γα.

* Tom. I. p. 213: in Dial. Junonis & Latonæ.

Mista concubitu Deorum regi & hominum.

*Ipse verò ex capite, castis oculis præditam Tritogeniam,
Acrem, tumultum excitantem, ducem exercitûs, indomitam,
Venerandam: cui clamoresque placuerunt, bellaque pugnaque.*

Γενεῖσθαι τοῦ βασιλέως ἐκ τῆς Τριτογενίης
Ὅτι μὲν καὶ πατρὸς, καὶ οὐκ ἄλλου φέρονται
Μήτηρ.

Ubiq̃us verò admiscebat̃ hominum, tantùm cùm acutis pariendi dolori-
bus mulieres oppressa vocarint me opiculatricem; quibus me Parca, ut
primum nata sum, sortem assignarunt opem ferendò; quoniam & cùm
me pareret, & cùm me ferret non doluit mater. Sed commentum hoc
est Callimachi, qui credidit indignum Dea esse dolere, instar mulie-
rum; non sententia antiquissimorum Græcorum, quæ Diis incom-
moda, imò & vitia humanæ naturæ tribuere solent. Philosophi po-
stea, cùm non possent hæc concoquere, ad allegorias conversi sunt;
& Poëtis recentioribus corrumpendæ veteris Historiæ, dum *θεογενί-
ας* volunt loqui, occasionem præbuerunt. At qui me audiet is
antiquissimam Græciæ famam esse credet, quâ humana Diis tribun-
tur, quòd ejusmodi rerum fingendarum nulla ratio fuerit, si aliter
sensissent Græci. Imò verò periculosissimum fuisset *θεογενίαν* de Deo
sentientibus talia obtrudere. Contra verò & Philosophi & recentio-
res Poëtæ graves rationes habuerunt, cur humana incommoda & vi-
tia Diis detraherent; nec sine Religionis specie, ad probationeque
audientium turpes de Diis historias mutare aggrediebantur, quod
non semel facit in hisce Hymnis Callimachus, & præsertim quidem
Hymno in Jovem. Sed ne conjecturis agere videamur, en locum
ex Hymno Homérico in Apollinem, in quo contraria affirmantur
γ. 91.

Λυγρὰ δὲ σύνθετος καὶ ὕμνος ἰόντος ἀέλητος,
Ὡδῶσι πίπτει.

*Latona novem diebus & novem noctibus incredibilibus doloribus torqueba-
tur. Dabimus etiam auctorem gravissimæ sententiæ de Luna par-
tum prædicæ. Is est Cicero de Nat. Deorum Lib. II. c. 207. Dian-
nam, inquit, & Lunam eandem esse putant; cùm — Luna à
lucendo nominata sit, eadem est enim Lucina. Itaque ut apud Græcos
Dianam eamque Luciferam: sic apud nostros, Junonem Lucinam in pa-
riendo invocant. — Adhibetur autem ad partum, quòd ii maturæscunt
aut septem menses, aut plerumque novem Luna cursibus; qui
quia mensa spatia conficiunt, menses nominantur. Clericus.*

914. Αὐτὴ δὲ οὐκ ἀμφαλῆς } Hoc est, solus. Adeptavit fortè sui
hi filiam, quam ipse educare atque erudire voluit. Clericus.

926. Κόλονες τοῦ αἵματος } Bellici clamores. Gualterus.

Ἦρῃ δ' Ἡφαιστὸν κλυτὸν ἐν Φιλότῃ μιγῆσαι
 Γαῖατο, (καὶ ζαμῆησε, καὶ ἤρυσιν ᾧ παρρησίῃ)
 Ἐκ πάντων τέχνησι κεκασμῆνον ἑρμιάων.
 Ἐκ δ' Ἀμφιτρίτης καὶ ἐρικτύπε Εὐνοσιγαίᾳ
 Τρίτων εὐρυβίης γῆντο μέγας ὅς τε θαλάσσης
 Πυθαρῷ ἔχων, παρὰ μητρὶ Φίλῃ καὶ πατρὶ ἄνακτι
 Ναΐφ χρυσέα δῶ, δεινὸς θεός. αὐτὰρ Ἀρῇ
 Ρῖνοπύρῳ Κυθήρῃα φόβον καὶ Δαῖμον ἔπικτεν
 Δαυῆς, οἳ τ' ἀνδρῶν πυκινὰς κλονέεσσι φάλαγγας
 Ἐν πολέμῳ κρυόνῃ σὺν Ἀρῇ πόλι πόρθω,
 Ἀρμονίῳ θ', ἡὲ Κάδμῳ ἐπ' ἐρῷ θ' ἔτ' ἀγκίλῳ.
 Ζῆνι δ' ἄρ' Ἀτλαντὶς Μαίῃ τέκε κύνειμον Ἑρμῖον,
 Κήρυκα ἀθανάτων, ἱερὸν λίσσῃ εἰσναβῶσαι.

930

935

927. *Ἐν φιλότῃ μιγῆσαι*] Legendum ἢ *φιλότῃ μιγῆσαι*, nam quem-
 admodum Jupiter solus genuisse dicitur Minervam : sic & Juno ζα-
 μῆησε καὶ ἤρυσιν ᾧ παρρησίῃ, *intendit vires, et contendit cum suo mari-
 to*, genuitque Iovis & peperit Vulcanum. Si quoque legit Scholia-
 stes, qui habet : *ἔτ' ἢ Ἡφαιστὸν ἐν μόνῃς Ἡρῇ εἰσαίγει*, hic (Hesio-
 dus) ex sola Junone Vulcanum inducit ; ὁ δὲ Ὀμηρὸς οὐκ ἂν Διὸς καὶ Ἡρῆς,
 Homerus verò ex Jove & Junone. Ex Hesiodi sententia, adoptavit Ju-
 no celeberrimum fabrum, qui vocabatur Ἡφαιστῶς, Phœnicis litte-
 ris *ἡφαιστῶς epheschtō*, hoc est, qui coquit in igne, nimirum, me-
 tallis ; nam *ῥῶς* est coxit, & *ἡφαιστῶς ignis*, unde Græcè *ἱστῆς*, focus.
 Sic legit hunc locum Hesiodi Lib. Gyraldus, ostenditque olim ita le-
 ctum. Clericus.

928. *Καὶ ζαμῆησε*] Α *ζαμῆησε*, *ζαμῆησε*, *ἐρμίζομαι*. Guie-
 rus.

931. *Τρίτων εὐρυβίης γῆντο μέγας*] Nomen *τρίτων* deduxerim à
ῥῶς *relet*, timor, aut à *ῥῶς* *relet*, Chaldaicè *tremans* & Arabicè,
excitatus, *excitavit*, *clamorem edidit*. Nomen non malè convenit
 Deo cui tribuitur

Buccina, qua, medio concipit ut aëra ponto.

Littora voce replet sub utroque jacentia Phœbo.

Quæ verba sunt Ovidii, Metam. I. Clericus.

934. *Φόβον καὶ Δαῖμον ἔπικτεν*] Hæ sunt manifestè poëtice persone,
 quibus nihil subest historicum. Sed comites belli sunt Terror & Me-
 tus, sive inferantur aliis, sive iis agitemur. Clericus.

937. *Ἀρμονίῳ θ' ἡὲ Κάδμῳ ἐπ' ἐρῷ θ' ἔτ' ἀγκίλῳ*] Ingeniosè Sana-
 Bochartus Chanaanis Lib. I. c. 19. nomen *Cadmi* conjicit significare
 ejus

*Juno autem Vulcanum inclytum, concubitu non mista,
Peperit, (ac vires intendit, & contendit cum suo marito)
Præ omnibus artibus ornatum cœlicolis.*

*Ex Amphitrite autem & valdè resonante Neptuno
Triton latè potens natus est magnus: qui maris
Fundum tenens apud matrem caram & patrem regem
Incolit aureas ades, magnus Deus. sed Marti
Clypeos dissecanti Venus Terrorem & Metum peperit
Graves, quique virorum densas turbant phalanges
In bello horrido, undè cum Marte urbes devastante,
Et Harmoniam, quam Cadmus magnanimus duxit uxorem.
Jovi verò Atlantis filia Maia peperit gloriosum Mercurium,
Praconem Deorum, sacrum lectum conscendens.*

ejus patriam; erat, nimirum, קדמוני Kadmoni, ex iis Cadmonais de quibus Moset Gen. XV, 19. Harmoniam verò dictam ex monte Hermone, quæ pars fuit Antilibani, ad ortum fontium Jordanis. Clericus.

938. Ἀτλαντὶς Μαίᾳ τῆς πόδας Ἑρμῆς] Primùm, hîc animadvertendum Maiam, quæ fuit una Pleiadum, dici filiam Atlantis altissimi montis, qui cœlum ipsum ferre dicebatur; ob nexum, scilicet, & viciniam. Deinde Pleias hæc dicitur Maia, hoc est, מַיַּי fve aquosa, nam מַיַּי majim aquæ dicuntur, à veteri singulari מַי mai aqua. Aquosa autem nomen optimè convenit nobilissimæ Pleiadum, quandoquid in Pleiades passim imbrifera, madida & aquosa dicuntur à Poëtis; quod i's, initio veris, orientibus, pluvium solet esse cœlum. Vide collecti hanc in rem à Nicol. Loydio in Lex. Historico. Filius hujus Pleiadis dictus est Ἑρμῆς, hoc est, מרמ herma, quod à Radice מרמ, haram, caliditate usus fuit. Quo nomine egregiè describitur indoles Dei furum, & fraudium. Quam in rem legendus Hymnus in Mercurium, ex quo pauculos dumtaxat versus, quibus describitur ejus ingenium, proferemus; ubi ita de Maia, v. 13. & seqq.

Καὶ τὸν ἑγόντων παῖδα πολὺν, ἀνδρομήτην,
Ληϊστὴν ἱλατῆρος βοῶν ἡγήτορ' ὄντων,
Νυκτὸς ἐπαρητήρα, καὶ τοὶ ἔξῃς.

Tunc peperit filium vasfrum & blandiloquum, praconem, abactorem hîum, ducem somniorum, noctis spectatorem &c. Hæc epitheta Mercurii, historiâ ejus fraudium, quam multis prosequitur, in sequentibus confirmat Poëta. Clericus.

940. Καδμείη δ' ἄρ' οἱ Σερμύλη τέκε Φαίδιμον υἱόν] Quoniam hic est primus, qui ab Echode ex Deo & mortali muliere genitus dicitur, inquirendum est hoc in loco in rationes, ob quas ab antiquissimis Græcis nonnulli filii Deorum crediti & dicti sint, quos non diffitebantur ex mulieribus natos; quales fuere Bacchus & Hercules Thebani, alique innumeri. Sed antea animadvertendum est horum generationem narrari, post Deorum omnium natales ex Deabus; unde intelligere est mulierum hosce liberos esse natos iis temporibus, quibus jam primi Græciæ coloni Dii habebantur, & colebantur, nec tamen planè memoria obsoleverat, quâ & ipsos homines fuisse constabat. Memorantur enim hi novi Dii, ex aliis cœlo jam receptis, nati; quorum tamen parentes nunquam cum mortaliibus concubuisse dicti essent, nisi crediti fuissent & ipsi mortales fuisse.

Quod cum ita sit, triplici de causa homines potuere Deorum filii dici & credi. Prima est petita ex antiquissimorum Græcorum dialecto, in qua à Diis nati atque educati dicebantur quicumque aliqua in re Diis similes esse iudicabantur. Reges, qui imperare videbantur hominibus, ut Jupiter Diis & Regibus, propterea vulgò dici solebant *διογενεῖς* & *διοτροφεῖς*, à *Ἰῶνι* geniti & educati, ut ex innumeris Homeri locis liquet. Sic loquitur Poëta Iliad. B. v. 196.

Θυμὸς δὲ μέγας ἐνὶ διογενεῶν βασιλῶν

Τῶν δ' ἐν Διὶ ἐν Φιλῇ δὲ ἰ μνηστὴρ Ζεὺς.

Ira est magna à Jove nutriti Regis. Honor autem à Jove est, & illum (Regem) amat consiliarius Jupiter. Ad quem locum, sic habet Eustathius: Εὐφραυνὸν δὲ τὴν διογενεῖς καὶ διοτροφεῖς τῶν βασιλῶν λέγει, ὅτι ὅτι οὐκ ἔστιν ὁ Διὶ τὸ ἴδιον ἰδμεν, ἀλλ' ὅτι ἐκ τῶν αὐτῶν ἡ γένεσις: ostendit cur Reges dicant à Jove natos & educatos, non quia ex Jove genus ducunt, sed quia ex illo est iis honor. Callimachus Hymno in Jovem v. 76. & seqq.

Αὐτὸς γὰρ ὁ Διὶ ἐνὶ διογενεῶν ἡ Φαίδιμος,
Τὸν δὲ Διὶ ἐν Φιλῇ δὲ ἰ μνηστὴρ Ζεὺς.
Αὐτὸς δὲ Διὶ ἐν Φιλῇ δὲ ἰ μνηστὴρ Ζεὺς.
Εἰ δὲ Διὶ βασιλῶν ἐπὶ Διὶ ἐνὶ διογενεῶν
Θεοτόκῳ.

Primò quidem fabros canimus esse Vulcani, Milites deinde Martii, Venatores verò Chitones Diana, & Phœbi qui Lira probè sciunt modos. At ex Jove sunt Reges, quandoquidem Regibus nihil divinius est quàm Jupiter.

Quæ verba nos admonent secundæ rationis, ob quam mortales immortalium filii dici potuerunt. Nimirum, in Lingua Phœnicia, pater artificum dicitur is qui eorum artificium primus invenit, & magister discipulorum. Vide Genes. IV. 21. ubi pater artificum dicitur

Cadmi filia verò ei Semele peperit clarum filium,

tur qui primus eos artem docuit. Sic & Propheta dicitur *pater* discipulorum suorum, 1. Sam. X. 12. & discipuli *eius filii*, 2. Reg. II, 3. IV, 38. Sic Æsculapius & Orpheus dicti sunt Apollinis filii, quod ab eo Medicinam didicerint. Hinc etiam *Dei filii* dicti, qui Dei virtutes imitabantur, ut liquet ex Gen. VI, 2. •

Terribè filios Deorum dixerunt eos qui ex Sacerdotibus, vel aliis fraudulentis hominibus, nati erant; ut honori puellarum, quæ ab iis ludificatæ fuerant, consulereetur. Cùm, nempe, in lucis Diis illis sacris gravidæ factæ essent, aut compressæ à Sacerdotibus indutis eo ornatu, quo statuas Deorum indui solebant; non sine quadam specie veri, apud rudes populos, poterant dicere se ex Diis gravidas esse; rumorémque ejusmodi occultè adjuvantibus Sacerdotibus, res tandem credulis pro comperta habebatur, præsertim si nati ex furtivo concubitu postea rebus gestis aut inventis famam sibi parerent. Apud *Ovidium* *Metam.* III. Juno sub persona Beroës nutricis Semeles, ita hanc alloquens inducitur ————— *Optem*

Jupiter ut sit, ait: necno tamen omnia, multi

NOMINĒ Divorum skalamos iniere pudicas.

Hinc videmus, ex fabula Penthei, non facile creditum Bacchum illum Thebanum esse filium Jovis Sed est insignis hanc in rem Historia, apud Dionysium Halicarnensem, summi judicii historicum, Lib. I. Ant. Rom. p. 62. quam integram proferamus. Cùm ergo narraffet artibus Amulii Uiam, vel Rheam, Numitoris filiam, factum esse Sacerdotem Vestæ : πῦρτερ, inquit, ὑπαρχὸν ἐστὶ τῶν ἱλίων ἀλλήλων εἰς ἐκτὸς ἄλλοι. Δεῖται, ὕδατος αἰγυῖ καμωδῆς εἴκει· ᾧ παρὰ τοῖς θυσίαις ἀμάλ-
λα χρῆσθαι. βιάζονται περ εἰ τῷ κινέειν. τέτοιον δὲ πνεύματι ἀποφαίνουσιν ὅτι μη-
τέραν οἷα γενεὰν τ' αἵματος ἐκόντες τ' παιδείας· αἱ δὲ, αὐτοὶ τ' Ἀμύναν,
οὗτος ἐπιθυμίας μελέων, ἢ ἐπικουλῆς ὄναρ, φρεσὶ κίχραν τι ὁπόλαις οἷς ἐκώλη-
καύεται ἀφρίσκουσι διελάν· καὶ τὸ τ' ὅπως γνωρίζουσιν εἰς ἀσπερες ως μέλιτος
ἀδυνάτω καλυπτέται· οἱ δὲ πολλοὺς μυθελογῶσι τῷ διαίμωνι σιδύλαν. οὗ τὸ χρ-
εῖον ἔν, ποταμοὶ καὶ ἄλλα τῷ πείθει διαμόνοι ἔργα, ἡλίκ τε ἀφανισμὸν, καὶ ζό-
φοι καὶ ὑβρις καταχώντων· ἂψιν δὲ ὥς καὶ τὸ εἶδεν εἶχε, λαμβανόμενον με-
μερῶ καὶ κατὰ κίνητον καὶ κίχλον αἰθρόων. Φασὶ περ εἶπέν τῃ κατὰ περιηροῦν-
ται τῶν λόγων τ' ἀναιδέων ἐξ ἣ χυμὰς δάλλον ὀρθοτάτης μνηστὴν ἀχρεῶν τῷ πείθει,
πὲρ ᾧ κρινόμενος τ' γαίμων αὐτῇ χορεύων παρὰ τ' ἑμπορευόμενος τῷ χειρὶ δαίμον-
ος· τάχιστα δὲ αὐτὴν ἐν τῷ διαίμωνι δύο παίδες, αἰθρόων μακρὰ κρατίως
ἀρατῶν κατὰ τὴν παλάμη. πάντες δὲ εἰπόντες εἴφα περιχυθῆναι καὶ ἀπὸ γῆς
ἐστίναι φίμας δὲ αἰσθητοῦ αἶω· Quatio post anno Uiam, qua uxoras in lu-
cum Martis, ut afferret aquam puram, qua in sacris usura erat, ali-
quis in lucro vi comprimit. Hunc pauculli dicunt fuisse unum è precis
ejus, amore puella captem; alii verò ipsum Amulium, non libidine
magis quàm insidiarum causâ, cinctum armis quibus maximum sui ter-

torem incussurus erat, & faciem notam, quantum poterat, in ignotam
 mutantem. Plerique verò fabulantur speciem ipsius numinis, cujus is
 locus erat, & qua cum multa alia divina opera, tum Solis eclipsin, &
 tenebras in caelo praeberet. Species verò, qua fuit illi spectro, augustio-
 rem multò magnitudine & pulcritudine, quàm homines fuisse. Quin
 & eum qui Iliam vi compresserat, aiunt eam esse solatum (unde lique-
 bat Deum esse) & vetuisse ne doleret propter id quod passa erat; commu-
 nionem enim nuptiarum illi intercessisse cum Genio eum locum insidente.
 Parituram autem ex violento concubitu duos pueros; hominum longè præ-
 stantissimos virtute bellicâ. Qua cum dixisset, nube circumtectum fuis-
 se, & à terra sublatum, superiora versùs avelsum fuisse. Satis liquet
 hæc μυθολογία ficta esse à puella, ejusque consanguineis & amicis,
 ut honori vitiatæ Vestalis consulere, & pœnas, quas commerita
 erat, vitaret. Vide sequentia, apud Dionysium. Prædictionem ve-
 rò geminorum filiorum, qui nascituri erant ex illo concubitu, fictam
 esse à posteris, rem, ut sit, exornantibus in honorem Romuli non
 difficile est intellectu. Quin & potuerunt credulæ mulieres re verâ
 falli, ut liquet ex Historia Paulinæ, quæ exstat apud Josephum Ant.
 Jud. Lib. XVIII. c. 4. Cum Decius Mundus Paulinam Saturnini
 uxorem nec precibus nec pretio corrumpere potuisset, Ide quædam
 hominis liberta, aggressa est eam superstitione fallere. Cumque Paulina
 Isis cultui summoperè esset dedita, pecuniâ Deæ Sacerdotes corrup-
 pit; quorum natu maximus Paulinam adiit, impetratòque sine arbi-
 tris colloquio, venire se dixit ab Anubide, capto mulieris formâ, &
 jubente ut ad se veniat. Τῇ δὲ, subdit Historicus, αὐτὰς ὁ λόγος ἦν,
 καὶ ταῖς τι φίλας καταπαύσεται τῇ ἐπὶ ταῖς ἀξιώσιν τῷ Ἀνυβιδῷ, καὶ φρά-
 ζῇ ὥς τ' αὐτὰ ἀνδρὶ δυνάμει τι αὐτῇ, καὶ ὑπὸ τῷ Ἀνυβιδῷ εἰσέλθαι συνη-
 γῇ δὲ καὶ τῷ πλὴν σφροσύνης τ' ἡλικίας ἐξεπιστάμεν. χρεὶ ἔνι εἰς τὸ τέ-
 ρος, καὶ δεινότητος, αἷς ὑπὲρ κρηρῆς ἦν, κλειδοκωῖν τ' θυγατρὶ τῷ Γε-
 ρμῳ, ἔνδον ἐν τῷ ναῷ, καὶ πρὸ λυχνῆς καταδύν ἦν. καὶ ὁ Μῦθος ἀπεκρέπτε-
 το γ' τῇ δὲ ὅχι ἡμέρην ἐμυλῶν τ' ὥς αὐτῇ παύχον π' αὐτῇ δι-
 κνήσεται ὑπελθούσα Θεὸν εἶναι. καὶ ἀπαλόντ' ὥς πρηνὴ ἢ κρήνη ἀρχαῶς τ'
 ἰσχυρῶν, οἱ δὲ τῷ πρὸ ὑπὲρ οἱς τῷ φόντι τ' ἀσέμεντ' ὁρῶντες, πρὸ
 ἐν θαύματι καλῶντο, ὅτι ἔχοντες αἷς χρεὶ ἀπὸ αὐτῆς κέρων, ἐπὶ τῷ σφ-
 ροσύνης καὶ τὸ ἀξίωμα ἀπιδίει αὐτῆς. Oratio verò mulieri placuit, jacta-
 batque se apud amicas, ob honorem, quo eam dignabatur Anubis. Ma-
 rito quoque indicat condita sibi cœnam, & cubile Anubidis. Concessit
 verò ille, qui probè norat pudicitiam uxoris. Itaque it mulier in tem-
 plum, & cum coenavisset, quo tempore somni hora erat, clausis januis
 à Sacerdote; intus in Sacrario ablata jam erant lucerna, nec Mundus,
 nam illic antea abditus fuerat, ab ejus consortio aberravit. Totam er-
 go noctem illi inserviit, Deum esse rata. At illo digressò, priusquàm mo-
 verentur Sacerdotes, qui insidias nesciebant (in Græcis addenda nega-
 tio

tio ex ante huius) Paulina mane cum venisset ad virum, apparitionem Anabidis ei narrat, & propterea etiam apud amicos gloriatur. Illi vero partim fidem negabant, rei naturam respicientes; partim mirabantur, cum non possent fide indigna iudicare, quando ejus pudicitiam & nobilitatem reputabant. Si rei conscii in perpetuum tacuissent, arcumque secum sepeliri voluissent; Paulina numquam mutasset sententiam, & spectata ceteroqui pudicitiae mulier multis fidem fecisset, de concubitu suo cum Anubide. Quod si ex eo gravida facta fuisset, nec ipsa, nec alii quibus persuasisset, dubitassent quin filius, aut filia esset Anabidis proles. Sed Mundus ipse rem aperuit Paulinae, ut docet Historicus, eaque consequuta sunt, quae fraudem non patiebantur in dubium revocari. Si Tiberio rerum potiente, cum Roma plena esset viris eruditis & callidis; si in urbe in qua, ut ille ait, pueri nasum rhinocerotis habebant, ejusmodi dolus ad finem usque perductus est; quid non potuit fieri antiquioribus & simplicioribus saeculis, atque in locis in quibus fraus accuratissime detecta est? Certè non uno in loco insana illa opinio invaluit Numina capi amore mulierum, & cum iis congregari; qua de causa in eorum Templis jubebantur mulieres cubare, quasi divinum amasium expectatae; hoc est, Sacerdotum libidinem expleturæ. Herodotus Lib. I. c. 181. de summo tabulato Templi Jovis Beli, quod erat Babylone: Ἀγαλμα δὲ οὐκ ἔστιν αὐτοῦ ἐνδορῶδες, ἀλλ' οὐκ αὖτις ἐν αὐλῇ αὐτοῦ ἀνδρῶν. ὅτι μὴ γυνὴ μὴν ἔπι κλισίῳ, τὴν δὲ θεὸς ἔλθῃ οὐκ αὖτις, αἷς λέγουσι οἱ Χαλδαῖοι, ἔντις ἰσὺς τὴν θύρην. Φασὶ δὲ οἱ αὐτοὶ αὐτοὶ (ἰμοὶ μὲν ἢ πιστὰ λέγουσι) τὸν θεὸν αὐτὸν φοιτᾶν ἐν τῇ θύρῃ, καὶ ἀμπαυνοῦν ἐπὶ τῇ κλισίῃ, κατὰ πρὸς τῇ Αἰγυπτίῃ, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, αἷς λέγουσι οἱ Αἰγύπτιοι. καὶ ἡ δὲ οὐκ αὖτις ἀνδρῶν ἐν τῇ θύρῃ Διὸς ἢ Θερμίδος γυνὴ ἀμφοτέρω δὲ αὐτῶν λέγουσι ἀνδρῶν ὑδαμῶν ἐς οὐκ αὖτις φοιτᾶν, καὶ κατὰ πρὸς τῇ Πατρίδι ἢ Αὐκίῃ, ἢ ὁρῶντος ἢ Θεῶν ἐπὶ τῇ θύρῃ: Statua in hoc sacello nulla est, neque hic noctu cubat hominum quisquam, prater mulierem unam ex indigenis, quam ex omnibus Deus delegerit, uti narrant Chaldaei hujus Dei Sacerdotes. Narrant enim illi (tametsi parum credibilia mihi dicere videntur) Deum ipsum ingredi templum & in hoc cubili conquirere; perinde atque Thebis Aegyptiacis, ut ferunt Aegyptii. Ibi enim in Thebani Jovis sacello mulier quoque cubat. Quarum mulierum utraque cum viris non putatur habere consuetudinem; sicuti etiam nec Dea ansistita Patavis Lycia urbe, quando mulier eo munere ornatur. Si haec saepius, & alibi facta sunt, ut credibile est, praesertim rudiori aevi, non est cur miremur tot Deorum filios in antiquissima Graeciae Historia occurrere. Clericus.

Ibidem. Σμῆλα] Phoenicium nomen forè fuit שְׁמֵלָה *ismelah*, quod virginem viro maturam apud Thalmudicos sonat. Solent Phoenices ortum cujuspiam ab alio hisce verbis exprimere: יָצָא מִיְּרֵכֹה *jat-sa mijerecho*, egressus est ex ejus femore, ut liquet ex Genes. XLVI.

Μιχθεῖς ἐν Φιλότῃ Διώνυσον πολυζητέα,
 Ἀθάνατον θνητὴν νύμφην δ' αἰμώτεροι θεοὶ εἶσι
 Ἀλκμήνῃ δ' ἄρ' ἐπικτε βίβω Ἡρακλειῇ,
 Μιχθεῖς ἐν Φιλότῃ Διὸς νεφεληγερέταο.
 Ἀγλαίῃ δ' Ἡφαιστῷ ἀγακλυτὸς ἀμφιγυῖαι,
 945 Ὀπλοπότην Χαρίτων, θαλερῶ ποιήσας ἀγκυλῇ.
 Χρυσόμορξος δ' Διώνυσῷ ξανθὴν Ἀριάδνῃ,
 Κέρῃ Μίνω, θαλερῶ ποιήσας ἀγκυλῇ.
 Τὴν δέ οἱ ἀθάνατον καὶ ἀγῆρω θῆκε Κρονίαν.
 Ἡβῇ δ' Ἀλκμήνης καλὸν σφύρα ἄλκιμον υἱόν,
 950 Ἴς Ἡρακλῆ, πλέσας σθένεσσι ἀέθλῃς,
 Παῖδα Διὸς μεγάλῃο καὶ Ἡρῆς χρυσοπέδιλα,
 Αἰδοίῃ θέντ' ἀγκυλῇ ἐν Οὐλύμπῳ νιφόντῃ.
 Ὀλβιῷ, ὃς μέγα ἔργον ἐν ἀθανάτοισιν ἀνύσας,
 Ναιΐδ' ἀπήμαντ' καὶ ἀγῆρα ἡμάτ' ἅπαντα.
 955 Ἡελίῳ δ' ἀκάμαντι τέκε κλυτὴν Ὀκεανίην
 Περσέης Κίρκῃ τε, καὶ Διὶ τῷ βασιλῆα.
 Αἰήτῃ δ' υἱὸς Φαεσιμειρότης Ἡελίοιο,
 Κάρῃ Ὀκεανοῖο πελῆεντ' ἔσθμοιο
 Τῇμε θεῶν βελήσιν ἴδμεν κατὰ πάρος.
 960

16. Hinc nata fabula de Baccho Thebano à femore Jovis nato. Ceteræ circumstantiæ consistunt à Græculis, ut rationem redderent loquutionis quam non intelligebant. *Clericus.*

941. Διώνυσον πολυζητέα] Bacchum multò antiquiorem fuisse Cadmo, nec alia de causâ Thebanum creditum, quàm quia conditores Thebarum ejus cultum ex Oriente attulerant multis ostendit *Sam. Bochartus* Chanaan. Lib. I. c. 18. Existimat ille Nimrodum fuisse qui Chaldaicè dicebatur ܢܝܪܕ ܢܝܪܕ *har-chauschab*, hoc est. *filius Chusi*, filii Chanaanis, qui nepos fuit Noachi ex Chamo. Quæ felix est conjectura; at coacta est. nec ulio modo toleranda ea, quâ vult Διώνυσον dictum, ex inscriptione altaris à Mose, quod dictum fuit ܝܫܪܐܝܝܠ ܝܫܪܐܝܝܠ *je-hova nissi*. Quasi Tyrîi, Ægyptii aut alii populi, ex ejusmodi re nomen fecerint antiquiori multò Mose Numini! Debit vir summas scribere Chaldaicis litteris hoc nomen ܢܝܪܕ ܢܝܪܕ, dein quærere quid *Dionis*, Linguâ Chaldaicâ, significare queat; & invenisset hanc vocem significare eum qui vi imperat, nam ܢܝܪܕ ܢܝܪܕ est qui & ܢܝܪܕ ܢܝܪܕ, vi imperans, ab Radice ܢܝܪܕ *anas*, coëgit. Quod egregiè convenit Nimrodo, qui primus Tyrannus fuisse censetur. Postea Græci perperam crediderint

Rem cum eo habens, Bacchum hilarem,
 Immortalem mortalis: nunc verò ambo Dii sunt.
 Alcmenæ verò peperit fortem Herculem,
 Mista in concubitu Jovi nubes cogenti.
 Aglaïam verò Vulcanus percelebris utroque pede claudicans
 Minimam natu è Gratiis floridam duxit uxorem.
 Sed aureo crine conspicuus Bacchus flavam Ariadnen,
 Filiam Minois, floridam fecit conjugem.
 Hanc verò ei immortalē expertēque senii fecit Saturnius.
 Hæken autem Alcmenæ pulcros talos habentis fortis filius
 Hercules, peractis luctuosis certaminibus,
 Filiam Jovis magni & Junonis aureis calceamentis utentis,
 Pudicam duxit uxorem in Olympo nivoso:
 Felix, qui magno facinore, inter Deos, confecto
 Habitat illæsus & expers senii omnibus diebus.
 Soli autem indefesso peperit inclita Oceanis
 Perseis Circénque, & Ætæem regem.
 Ætæs autem filius lucem hominibus dantis Solis
 Filiam Oceani ultimi fluvii
 Duxit, Deorum ex consiliis, Idyiam pulcris genis præditam.

crediderunt Διόνυσον dictum ex Genitivo Διὸς Jovis, & Νύκτι urbe
 Arabiæ, in qua fuerit educatus. Clericus.

943. Ἀλκμήνη δ' αἶψ' ἱππεὶ βίβω Ἡρακλεΐδῃ] Hoc est, Herculem,
 de quo in singulari Diss. in qua ostendemus Herculem Thebanum,
 nec unum, nec antiquissimum fuisse eorum qui Hercules dicti sunt.
 Clericus.

945. Ἀγλαΐην δ' Ἡφαιστῷ &c.] Dignum est notatu Vulcano da-
 ri uxorem primogenitam Gratiarum non Venerem; nam ceteri om-
 nes Poëtæ Vulcani Venerem uxorem tribuunt. Clericus.

947. Διόνυσῳ ξανθῇ Ἀριάδνῃ] Fortè uxor fuit Bacchi, eo mo-
 do quo Paulina Mundi; hoc est, Sacerdotis cujuspiam Bacchi. Clericus.

950. Ἡΐω δ' &c.] Fortè fingunt Deam juventutis collocatam
 Herculi, quòd, cùm unum hominem fuisse crederent, nec intellige-
 rent quæ vita unius hominis sufficere posset, ad eas res gerendas,
 quas gessit, æternam juventutem ei datam à Diis putarent. Cujus
 rei vestigium cernere est in v. 955. quamvis dicatur de Hercule in
 Deorum numerum jam relato. Nam erant & alii Dii semper juve-
 nes, ut Apollo, Bacchus, Mercurius &c. Clericus.

Ἡ δὲ εἰ Μήδεια ἐὺσφυρον ἐν Φιλότῃ
Γαῖαθ' ὑποδμηθεῖσα Διὰ χρυσὴν Ἀφροδίτῃ.

Ἔμεις μὲν νῦν χαίρετ', Ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες,
Νῆσι τ', ἡπειροῖ τε, καὶ αἰλμυρὸς ἔνδοθι πύτθῳ.

Νῦν δ' ἑταῶν Φῦλον αἰέσσετε ἡδυνέπειαι

965

Μῆσσι Ὀλυμπιάδας, κῆραι Διὸς Αἰγυόχοιο,

Ὅσασι δὲ θνητοῖσι περ' ἀνδράσι ἐνυθεῖσαι

Ἀθάναται, γίναντο θεοῖς Ἰππείκελα τέκνα.

Δημήτῃ μὲν Πλῆτον ἰγύναντο, δῖα θεάων,

Γασίῳ ἥρῃ μινχῖσ' ἐρετῇ Φιλότῃ

970

Νηῶν ἐν τελευτῇ, Κρήτης ἐν πύονι δήμῳ,

Ἐθλὸν ὅς ἐστι δὴ γῆν τε καὶ θάλασσαν ἡμέραν,

Πᾶσιν τῷ δ' ἐτυχύνῃ, καὶ ἔκ' ἐς χεῖρας ἵκηται,

Τὸν δ' ἀφνειὸν ἐθηκε, πολλὰ τε οἱ ὤπασεν ὄλβον.

Κάδμῳ δ' Ἀρμονίῃ, θυγάτηρ χρυσοῦς Ἀφροδίτης,

975

Ἰνὸν καὶ Σεμέλῃ, καὶ Ἀγαυῇ καλλιπάρῃον,

Αὐτονόῳ δ' ἦν γῆμιν Ἀεσαῖον βαθυχαίτης,

Γέναντο καὶ Παλῦδωρον ἐὺσεφάνῳ ἐν Θήβῃ.

Κέρῃ δ' Ὀικεανῇ Χρυσόορι καρπεροθύμῳ

Μινχθεῖσ' ἐν Φιλότῃ πολυχρῦσα Ἀφροδίτης,

980

Καλλιρόῃ τέκε παῖδα βροτῶν κάρηισον ἀπάντων,

Γηρυονέα, τὸν κτείνε βίῃ Ἡρακλεΐῃ,

Βοῶν ἕνακ' εἰλιπόδων ἀμφιρρύτῳ εἰν Ἐρυθείῃ.

961. Ἡ δὲ εἰ Μήδεια] *H' dē scribe, Griesius.*

962. Διὰ χρυσὴν Ἀφροδίτῃ] *Hoc est, κατὰ per. Griesius.*

967. Ὅσασι δὲ θνητοῖσι περ' ἀνδράσι ἐνυθεῖσαι Ἀθάναται γίναντο θεοῖς Ἰππείκελα τέκνα] *Vidimus quare nonnulli dicti sint Deorum filii, sed omnes rationes, quas attulimus, huc pertinere non possunt; attamen Dearum filii potuere dici, qui similes videbantur Deabus. Sic formosi vocati fortè sunt filii Veneris, ut Æneas, alique quorum mater ignorabatur, & forma eximia erat. Sed & fortè Deorum Antistitæ, alique quæ clanculum pariebant, liberos suos tribuebant Deabus, quæ præsidebant lucis, in quibus infantes expositi inveniebantur; nec amasii, ut consulerent earum honori, contradicebant; præter quàm quòd honorificum videbatur concubuisse cum Dea; qua de causa infantes tollebant, quos se ex Deabus suscepisse jactabant. Griesius.*

969. Δημήτῃ μὲν Πλῆτον ἰγύναντο.] *Partus hic est metaphoricus, quo*

*Hæc autem ei Medeam pulcros talos habentem in concubitu
Peperit subacta per auream Venerem.*

*Vos quidem nunc valete cœlestes domos tenentes,
Insulaque, & continentes terræ, & salus intus Pontus.
Nunc autem Dearum genus cantate blandiloqua
Musa Olympiades, filia Jovis Ægiocchi,
Quacumque mortales apud viros cubantes
Immortales pepererunt Diis similem prolem.
Ceres quidem Plutum peperit, præstantissima Dearum,
Jasfo heroï mista jucundo amore
Novali in ter proscisso, Creta in pingui tractu,
Bonum: qui vadit super terram, & lata dorsa maris,
Omnem: cui verò obviam fuerit, & cujus ad manus venerit,
Illum locupletem fecit, multamque ei præbuit felicitatem.
Cadmo præterea Harmonia, filia aurea Veneris,
Ino & Semelen, & Agaven pulcras genas habentem,
Autonoënque, quam duxit Aristæus densa cesarie præditam,
Peperit & Polydorum in mœnia pulcra habentibus Thebis.
Filia verò Oceani Chrysaori magnanimo
Mista in concubitu aurea Veneris
Calliroë peperit filium mortalium robustissimum omnium
Geryonem, quem interfecit Hercules,
Boves propter flexipedes circumflua in Erythea.*

quo significatur ex copiosis segetibus nasci divitias. *Plutus* persona est Poëtica, de qua vide *Lucianum* in *Timone*. *Clericus*.

975. Ἀεργία.] De hac diximus, ad v. 935. Cùm esset formosa & strenua, & ignorarentur ejus parentes, Marti & Veneri tributa est. *Clericus*.

976. Σωτήριον.] Vide notata ad versum 941. *Clericus*.

979. Ὁ κισσὸς χρυσίον.] Scribe Ὁ κισσός. *Grietus*.

979. Κέρη δ' Ὁ κισσός, καὶ πάλιν.] Hæc omnino addita videntur ab imperita manu, quia res jam dicta est supra vs. 287. & seqq. hoc verò in loco est planè aliena. Nam hic sermo est de iis quos viri mortales susceperunt ex Deabus, oporteretque Chrysaorem virum mortalem haberi, quod contrarium est iis quæ antea, loco memorato, dixit *Hesiodus*. *Clericus*.

982. Γερωνία τ' αἰών.] Γερωνία. *Grietus*.

983. Βαῖν ὅτι αἰώνιον.] Βαῖν. *Grietus*.

Τιθαυῆ δ' Ἡὼς τέκε Μέρμνονα χαλκονορυστῆν,
 Αἰθίοπαν βασιλῆα, καὶ Ἡμαθίωνα ἀνακτῆν.
 Αὐτὰρ τοὶ Κεφάλα Φυπύσπετο Φαίδιμον υἱόν,
 Ἰφθίμω Φαίδαντα, θεοῖς ὀπιείκαλον ἄνδρα.
 Τὸν ῥα νέον, πέρεν ἀνθ' ἔχοντ' ἐρικυδέα ἥβη,
 Παῖδ' ἀπαλὰ φρονέοντα Φιλαμμείδης Ἀφροδίτῃ
 ὤρτ' ἀνερεψαμένη, καὶ μιν ζαθέοις ἐν νηοῖς
 Νηοπόλον νύχιον ποιήσαντο, δαίμονα δῖον.
 Κέρει δ' Αἰήταο διοτρεφέα βασιλῆα
 Αἰσυνίδης, βυλῆσι θεῶν αἰεττοχυσταίων,
 ἦγε παρ' Αἰήτε, τελέας σφονόαντες ἀέθλους,
 Τὴς πολλὰς ἐπέτελλε μέγας βασιλῆς ὑπερήναρ,
 Τῆς πελιδνῆς Πελίδης, καὶ αἰτάοθαλ' ἀβερμοειγός.
 Τὴς τελέας ἐς Γωλικὸν ἀφίκετο, πολλὰ μογίσσας,
 ὧκεῖς ὀπί νηὸς ἄγων ἐλικώπιδά κέρει,
 Αἰσυνίδης, καὶ μιν θαλαργυῖ ποιήσας ἀνακτῆν.
 Καὶ ῥ' ἦγε δμηθεῖς ὑπ' Ἰήσωνι ποιμήνι λαῶν,
 Μήδειον τέκε παῖδα, τὸν ἔρασαν ἔκτερε Χείρην
 Φιλυριίδης· μεγάλην δ' Διὸς νόστος ἐξτελείηται.
 Αὐτὰρ Νηρηῶν κῆραι ἀλίοιο γέροντος,
 ἦτοι μὲν Φῶκον Ψαμάθῃ τέκε δῖα θεάων,
 Αἰακὸς ἐν Φιλότῃ Διὸς χρυσῷ Ἀφροδίτῃ,
 Πηλεὶ δ' ὀδμηθεῖσαι θεὰ Θέτις ἀφγυράπεζα
 Γείνατ' Ἀχιλλῆα ῥηξιδόορα, θυμολέοντα.
 Αἰνείαν δ' ἄρ' ἐπικτεν εὐσέφαν' Κυθήρεα,

985

990

995

1000

1005

984. Τιθαυῆ δ' Ἡὼς τέκε Μέρμνονα &c.] Crediderim Memnonem &c.
 Hemathionem ab antiquissimis Græcis dictos fuisse, Phœnicismo nota-
 to, Aurora filios, quod essent Orientalium regionum incolæ collati
 cum Græcis. Certè superior Ægyptus, aut Æthiopia, cujus Rex
 fuisse dicitur Memnon, collata Græciæ ad orientem solem spectat.
 Hemathionia nomen alludit ad appellationem Syriacam ܡܡܢܝܢ
 quemadmodum vocabatur Syria urbs, ad quam pertingebant Septentriona-
 les fines Terræ Promissæ. Clericus.

987. Ἰφθίμω Φαίδαντα] Alius fuit Solis & Clymenes filius, cu-
 jus fatum describit Ovidius Metamorph. Lib. II. Clericus.

989. Παῖδ' ἀπαλὰ φρονέοντα] Puerum pueriliæ sapientem. Scri-
 bendum videtur ἀπαλὰ, ab ἀπαλός, ἀπαλόφρων. Gualterus.

990. Ἀν-

*Titbono verò Aurora peperit Memnona areâ galeâ instructum,
 Æthiopum regem, & Hemashionem regem.
 Verùm Cephalo peperit incertum filium,
 Fortem Phaëthonem, Diis similem virum,
 Quem sanè juvenem tenerum florem habentem gloriose pubertatis,
 Puerum juvenilia sapientem amans genitalia Venus
 Incitavit, abripiens & ipsam in templis
 Æditum nocturnum fecit, demonem divinum.
 Filiam verò Æëta à Jove nutriti regis
 Æsonides, voluntate Deorum aeternorum,
 Abduxit ab Æëta, peractis suspiciosi certaminibus,
 Qua multa imperabat magnus rex superbus,
 Injurius Pelias, & impius fortium facinorum patrator,
 Quibus peractis, ad Jolum rediit multa perpeffus,
 Veloci in nave vehens blandis oculis præditam puellam
 Æsonides, & ipsam floridam fecit uxorem.
 Et sanè hæc subacta ab Jasone pastore populorum
 Medeam peperit filium, quem in montibus educabat Chiron
 Phillyrides: magni verò Jovis voluntas perficiebatur.
 Ceterum Nerei filia marini senis,
 Phocum quidem Psamathe peperit, præstantissima Deorum,
 Æaci in amore, per auream Venerem.
 A Peleo autem subacta Dea Thetis argenteos pedes habens,
 Peperit Achillem prosternentem viros, leonis animo præditum.
 Æneam porro peperit pulcrè coronata Cytherea*

990. Αἰσέψαρος] Hesych. αἰσέψαρο . αἰσέψαρος. Idem αἰσέψαρος, αἰσέψαρος. *Quietus.*

991. Νύχτο] Aliàs νύχτο. *Quietus.*

992. Αἰσώνης] Jason. Multa possent proferri, ex quibus colligere licet, Argonautas fuisse Mercatores Thessalos, qui in Colchidem navigarunt; sed cum Hesiodus eam historiam non narret, ab ea explicanda, hoc quidem in loco, supersedebimus. *Clericus.*

1004. Φῶγι Πυργῶ τῆς δῖας ἑσέας] Fortè hunc puerum ex se & ignota vulgò matre natum fustulit Æacus, aut è fano Neptuni vel Nereïdum, aut ex ipso littore maris. Idem dixerim de Achille. *Clericus.*

Ἀλχίη ἥρωϊ μιγείσ' ἐρατῇ Φιλότῃπ,
 Ἰδὼς ἐν κρυφῇσι πολυπύχῃς ὑλήεσσι.
 Κίρκη δ' Ἡελίῃ θυγάτηρ Ὑπεριονίδαο
 Γένεατ' Ὀδυσσῆα τλασιφρονά ἐν Φιλότῃπ
 Ἄγγελον, ἡδὲ Λατῖνον αἰμύμονά τε, κροτερόν τε,
 Οἳ δὴ τοι μάλα τῆλε μυχῶν νηστῶν ἱεράων,
 Παῖσιν Τυρσηνοῖσιν ἀγακλυτοῖσιν ἄνασον.
 Ναυσίθοον δ' Ὀδυσῆϊ Καλυψώ διαΐεαι
 Γένεατο, Ναυσινόον τε, μιγείσ' ἐρατῇ Φιλότῃπ.
 Αὐτὰρ μὲν Ἰθητοῖσι παρ' ἀνδράσι δῖνθ' αἶσκι
 Ἀθάναται γένεατο θεοῖς Ἰππείκελα τέκνα.
 Νῦν δ' ὅ γυναικῶν φύλον αἰείσας, ἡδυέπειαι
 Μῦσαι Ὀλυμπιάδες, κῆραι Διὸς αἰγιόχοιο.

1010

1015

1020

Τέλος τ' Ἡσιόδου Θεογονίας.

1013. Ἀλχίη ἡδὲ Λατῖνον] Latinum Hyginus Fab. cxxvii. Circes
 & Telemachi filium prodidit. Dionysius verò Halicarnassensis, ex ve-
 teri Italorum fama, narrat Lib. I. p. 34. Herculem suscepisse Λατῖ-
 νον ἐκ τοῦ ὑπεριονίδου κῆρης, Latinum ex quadam septentrionali puel-
 la, cāmque postea nuptum dedisse Fauno Aboriginum Regi, quo
 factum ut plerique Latinum hujus putarint filium, non Herculis,
 hinc Virgilius Lib. VII. Æneid. 7. 45.

——— Rex arva Latinus & urbes
 Jam senior longa placidas in pace regebat,
 Hunc Fauno & Nympha genitum Laurente Maricā
 Accipimus. Fauno Picus pater, isque parentem
 Te, Saturne, refert, tu sanguinis ultimus auctor.

Sed veluti sui oblitus Lib. XII. 7. 164. Solem avum ejus vocat,
 quasi fuisset filius Circes solis filix; ad quem locum ita Servius: La-
 tinus secundum Hesiodum in ἀσπιδοποιία (imò Θεογονία) Ulyssis & Cir-
 ces filius fuit, quam multi Maricam dicunt; secundum quem, nunc
 dicit. Solis avi specimen, Nam Circe Solis est filia. Sane sciendum
 Virgilium in varietate Historia sua dicta variare.

Pro Ἀλχίη libenter legerim Ἀδρίη, propter Adriaticum pelagus.
 Mos enim est Veterum à priscis heroibus deducere nomina regio-
 num, ut vel ex Latini nomine liquet, à quo volunt dictum Latium.
 Certè

*Anchisa heroï mista jucundo concubitu ,
 Ida in verticibus habentis multa juga , sylvestrē.
 Circe verò , Solis filia , filii Hyperionis ,
 Peperit Ulyssis ærumnosi in amore
 Agrium , atque Latinum inculpatumque , fortemque.
 Qui sanè valdè procul in recessu insularum sacrarum
 Omnibus Tyrrhenis valdè inclitis imperabant.
 Nausthoum verò Ulyssi Calypso excellentissima Dearum
 Peperit , Nausthoumque , mista amabili concubitu.
 Hæ quidem , mortales apud viros cubantes
 Immortales pepererunt Diis pares filios.
 Nunc verò feminarum genus cantate suaviloque
 Musa Olympiades , filia Jovis Ægiœchi.*

Finis Theogoniæ Hesiodi.

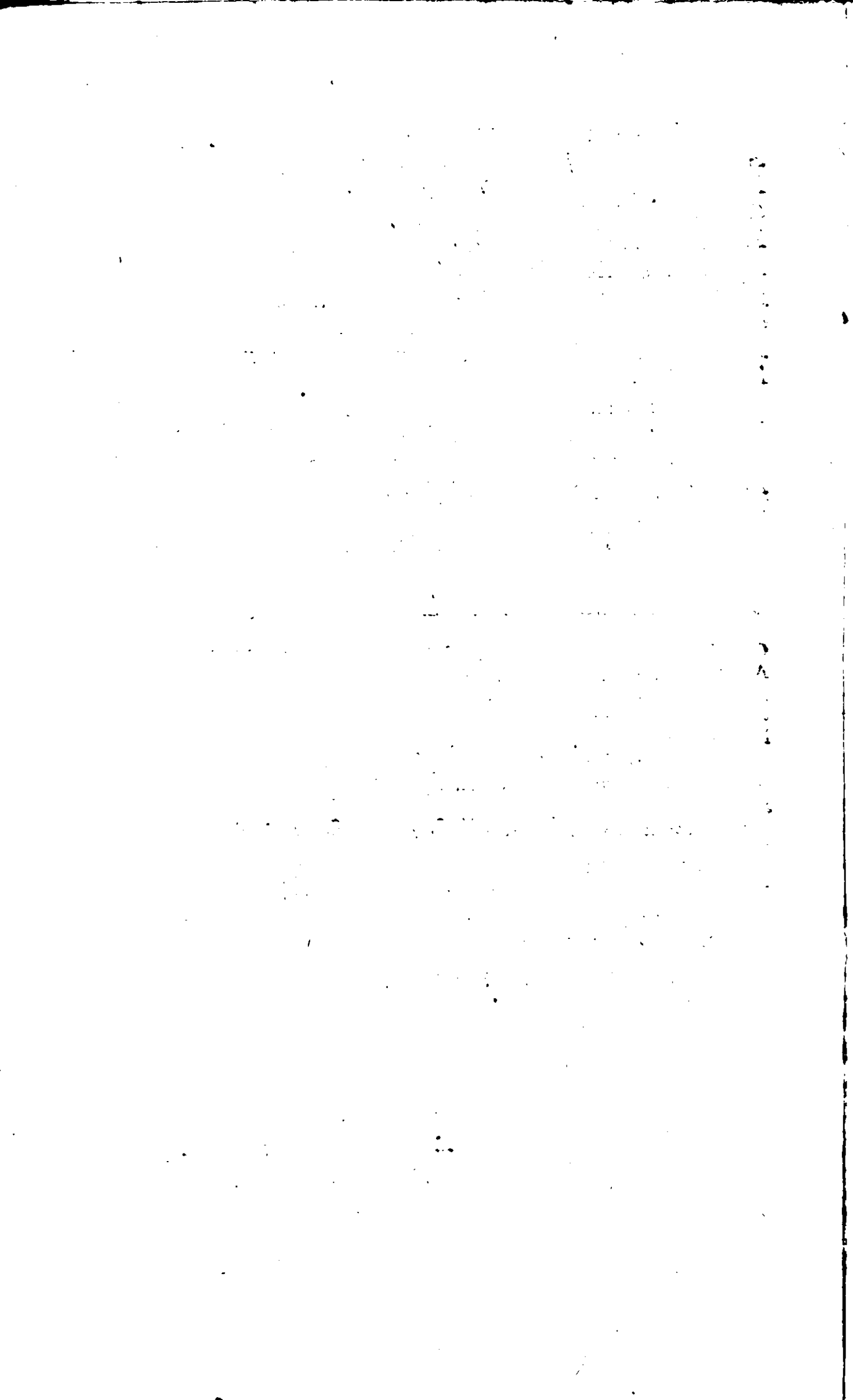
Certè in MSS. Codd. exiguum est discrimen inter Γ & Δ , si basis **Σ** Δ deleta sit , aut fugiat oculos. Ceterùm dicit *Hesiodus Agrium & Latinum* procul à recessibus sacrarum Insularum imperare Tyrrhenis : quia in continenti imperabant accolis utriusque Maris , non in Insula *Æa* , quæ sedes fuit matris Circes , eique sacra. *Clericus.*

1014. Τὰς μηχανὰς τοῦτον ἱερῶν] Μυχαῖς scribendum. In Fragmentis. Γαλαξόφαιον εἰς αἶαν ἀπὸ τοῦ οἴκου ἔχοντος] Quorum plaustra vagæ ritè trahunt domos.

Αὐτὸν γὰρ χιῶς , πρὸς δὲ ἀδελφῶν μηχανάωντα. An? ἀδελφῶν. *Gruetius.*

1016. Ναυσίθεον & Ναυσίροον vocat filios Ulyssis ex Calypsone Nympha , quia Ulysses *animum* habebat in *navi celere* , cùm esset apud Calypsonem , hoc est , vehementer optabat habere navem quâ rediret. Vide *Odyss. E. v. 219. & seqq. Clericus.*

F I N I S.

Η Σ Ι Ο Δ Ο Υ
Τ Ο Τ Α Σ Κ Ρ Α Ι Ο Τ
Α Σ Π Ι Σ Η Ρ Α Κ Α Ε Ο Υ Σ.

H E S I O D I
A S C R Æ I
S C U T U M H E R C U L I S.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

LIBRARY

520 EAST 58TH STREET

CHICAGO, ILL. 60637

TEL. 733-4131

1964

ALL INFORMATION CONTAINED HEREIN IS UNCLASSIFIED

DATE 10-1-84 BY SP-6 JRS

N O T U L Æ

AN

SCUTUM HERCULIS.

CONSTAT quidem hoc Poëma esse ἀνέφαλον, quomodo-
documque primam voculam legamus; sed quænam de-
sint, & quàm multa minimè constat. Docet nos *Hesiodus*
ipse, duobus ultimis *Theogoniæ* versibus, se scripsisse de al-
tero illo Heroum genere, qui à Diis ex mulieribus geniti cre-
debantur, ejusque Operis non rarò meminerunt Veteres, ut
vel ex fragmentis liquet. Horum autem Heroum cum longè
præstantissimus esset Hercules, non absurdè fortè quis con-
jecerit hoc Poëma, cujus maximâ parte describitur Clypeus
Herculis, esse majoris illius Σπασιασμάτιον; quod tamen frag-
mentum cum solum superfit, singulari inscriptione orna-
tum, quasi opusculum distinctum ab eo quod dixi, ad nos
pervenit. Certè tria potissima Poëmata *Hesiodi* solent me-
morari, inter quæ Heroogonia recensetur, non Scutum.
Maximus Tyrinus Dissertatione XVI. Ο' Η'σίος & χερὶς μὴ
& Η'ρώων ἀπὸ γυναικῶν ἀρχόμενον, καταλέγων τὰ γένη, ὅστις ἐξ ἧς
ἐφυ' χερὶς δὲ αὐτῷ πεπιλωται οἱ θεῶι λόγοι, ἅμα τοῖς λόγοις θεο-
γονίᾳ χερὶς δ' αὖ ὠφελεῖ τὰ εἰς τ' βίον, ἔργα τε αὖ δραστέον, καὶ ἡμέ-
ραι ἐν αἷς δραστέον. *Hesiodus* seorsim quidem Heroum, à mulieri-
bus initio factò, recensuit genera, & ex quanam quisque natus
fuerit. Seorsim verò poëmate descripta ab illo est Theologia, una
cum Theogonia. Seorsim denique vitam juvant opera quæ facien-
da, & dies quibus facienda: Nos cum Theogoniam, & ob argu-
menti præstantiam, & quòd Poëta ipse videatur initio Poë-
matis indicare primum hoc fuisse suum Opus, omnibus præ-
mittendam censuissemus; ei subjecimus fragmentum He-
roogoniæ, propter ultimos Theogoniæ versus, quibus hoc
Opus veluti pollicetur. Ultimum tandem locum Opera &
Dies obtinebunt. *Clericus.*

ΗΣΙΟΔΟΥ ΤΟ ΑΣΚΡΑΙΟΥ

Ἀπὸς Ἡρακλείου.

Η Οἷη περικῆσαι δόμους καὶ πατρίδα γαῖαν
 Ἡλυθεν εἰς Θήβας, μετ' ὀφείλον Ἀμφιτρυόνη
 Ἀλκμήνῃ, θυγάτηρ λαοστόχου Ἡλεκτρυόνης.
 Ἡ ῥα γυναικῶν Φῦλον ἐκαίνυτο θηλυτεράων
 Εἶδει τε μεγέθει τε. νόον γε μὴν ἔπεισ' ἔειπε
 Τάων ὥς θνηταὶ θνητοῖς τέχον ἀνηθεῖσαι.
 Τῆς καὶ ὑπὸ κρήθεν, βλεφάρων τ' ὑπὸ κυανέαιαν
 Τοῖον αἶψ', οἷον τε πολυχρῦσε Ἀφροδίτης.
 Ἡ δ' αὖ καὶ ὥς καὶ θυμὸν ἐὼν πεσπεν ἀκροίτῳ,
 Ὡς ἔπω τίς ἐποιε γυναικῶν θηλυτεράων,
 Ἡ μὲν οἱ πατέρ' ἐσθλὸν ἀπέκλανε, Ἰφι δαμάσας,
 Χωσάμενθ' αὖ βυσί. λιπὼν δ' ὅγε πατρίδα γαῖαν
 Ἔς Θήβας ἐκτόσσι φερεσάνας Κασμείας.
 Ἐνθ' ὅγε δώματ' ἔναυε σὺν αἰδοίῃ παρθένοισι,
 Νέσφιν αἶψ' φιλότῃτ' ἐφιμέρε. καὶ γάρ οἱ ἦεν
 Πρὶν λεχέων ὀπβέωσι εὐσφύρε Ἡλεκτρυόνης,

Vers. 1. Ἡ οἷη] Scribendum omnino videtur ἡοῖα. Matutina
 Alcmena. Guicetus.

1. Ἡ οἷη] Hæc est, ut quidem videtur, ἀπόδοσις comparisonis,
 cujus ἀρχή, cum initio Poëmatis, periit. Cum ergo antecessis-
 set τοῖς μὲν, qualis quidem &c. crediderim sequutum Τοῖοι, talis &c.
 ut in hoc Homericō versu, Iliad. Z. 146.

Οἷαπε φύλλον ἄνθ' αἰδοίῃ καὶ αἰδοίῃ.

Qualis foliorum soboles, talis & hominum. Vide & γ. 9. Fortasse cum
 Dea quapiam conferebatur Alcmena, ut apud Homerum Odyss. Z.
 102. Nauficaa, ubi comparatio incipit à vocibus, οἷα μὲν. Quam
 hisce expressit Virgilius, Æneid. I. 502. & seqq.

QUALIS in Eurota ripis, aut per juga Cyathi
 Exercet Diana choros &c.

TA-

HESIODI ASCRÆI SCUTUM HERCULIS.

A Ut qualis, relicta domo ac patria tellure,
Venit Thebas, secuta martium Amphitryonem
Alcmena, filia bellicosi Electryonis.
Qua mulierum genus superabat mollium
Formaque & proceritate: prudentia utique nulla cum ea certabat
Illarum, quos mortales mortalibus peperere concumbentes,
Cujus & à vertice, & à palpebris nigricantibus
Tale quiddam spirabat, quale & ab aurea Venere.
Atque hæc talis cum esset, sic animo suum colebat conjugem,
Perinde ut nulla umquam coluit mulierum mollium,
Quamquam ejus patrem præstantem occidisset, vi domitum,
Ira commotus propter boves. relicta autem ille patria tellure,
Thebas venit supplicans scutatis Cadmeis.
Ubi idem habitabat cum veneranda conjuge,
Seorsim absque concubitu desiderabili. Non enim licebat illi
Antè lectum conscendere formosæ Electryonidis,

TALIS erat Dido, talem se lata ferebat
Per medios &c. Clericus.

3. Λαοσθέν] Τὴς λαυῆς πηγερμαῖντι· ὡς πάλαιον. Guistus.

7. Βλεφάρων τ' ὑπὸ κρυψίαν] Κρυψίαν ex Eustathio scribendum,
An βλεφάρων ἢ βλεφάρων ἢ τὸ βλεφάρων. Unde Latinum palpebra? βλε-
πίς, βλαπίς, παλπίς palpebra. Celer celeris celebris, funeris fu-
nebris, &c. Guistus.

11. Ἡ μὲν] Hoc est, αἰὲν ὦν, αἰὲν ὄντως. (sch. ἵππ. διμυρίστας]
Hoc est, vi, violentè. Guistus.

12. Χωσάμενος αὖτις βυσί] Ergo volens occidit, contra quàm Scho-
liastæ dicunt. Guistus.

14. Παρρησίῃ] Παρρησία. Guistus.

15. Οὐ γὰρ οἱ ἦν] Per religionem, nempe, jurisjurandi, de qua
vide Apollodorum. Clericus.

Πρὶν γε Φόνον πάσιτο κασιγνήτων μεγαθύμων
 Ἦς ἀλόχη, μαλερῶ ἢ καὶ φλέξαι πυρὶ κόμας
 Ἀνδρῶν ἡρώων Ταφίαν ἰδὲ Τηλεβοάαν.
 Ὡς γάρ οἱ δέκετο, θεοὶ δ' ἔπιμαρτυροὶ ἦσαν.
 Τῶν ὃ γ' ὀπίζετο μίλων, ἐπείγετο δ' ὅττι πύχιστος
 Ἐκτελέσαι μέγα ἔργον, ὃ οἱ δόθεν θέμις ἦεν.
 Τῷ δ' αἶμα, ἱεῖς πολέμοιό τε φυλόπιδός τε,
 Βοιωτὶ πλῆξιπποι, ὑπὲρ σκεύων πνεύοντες,
 Λοκροὶ τ' αἰχέμαχοι, καὶ Φωκῆες μεγαθύμοι,
 Ἔσποντο. ἤρχε ἢ παῖσιν εὖς παῖς Ἀλκαίοιο,
 Κυδίοαν λαοῖσι. πατήρ δ' ἀνδρῶν τε θεῶν τε
 Ἀλλῶ μῆτιν ὕφαινε μὲ φρεσὶν, ὅφρα θεοῖσιν
 Ἀνδράσι τ' ἀλφειῇσιν ἀφ' ἧς ἀλκτῆρα φυτεύσει.
 ὤρετο δ' ἀπ' Οὐλύμπιο δόλον φρεσὶ βυασοδομῶν,
 Γμείρων φιλότιτος εὐζάνοιο γυναικὸς
 Εἰννύχιος· τάχα δ' ἴξε Τυφασόνιον, πῶθεν αὖθις
 Φίκιον ἀκρότατον προσιδήσασθαι μητιέτα Ζῶε.
 Εἵνεκα καθεζόμενος, φρεσὶ μέδετο θέσκελα ἔργα.
 Αὐτῇ μὲν γὰρ νυκτὶ πανυσφύρεσσι ἡλεκτρονώης
 Εὐνῇ καὶ φιλότιλῃ μίγῃ, πέλεσεν δ' αἶε ἐέλδαρ.
 Αὐτῇ δ' Ἀμφιτρύων λαοοσώτης, ἀγλαὸς ἥρως,
 Ἐκτελέσας μέγα ἔργον, ἀφίκετο ὄνδε δόμονδε.
 Οὐδ' ὃ γ' ἔπι δμῶας καὶ ποιμένας ἀγροιώτας

20. Θεοὶ δ' ἐπιμαρτυροὶ ἦσαν] Musæus, ἐπιμαρτυροὶ λόχων ἱεράτων. An scribendum: Θεοὶ δ' ἐπὶ μαρτυροὶ ἦσαν. κατὰ τμήσιν, pro διαὶ δ' ἐπη-
 σω μαρτυροὶ. Sic Joannes Diaconus legit. placet postremum. Guietus.

22. Ὅ οἱ δόθεν θέμις ἦεν] Subintellige ἐκτελέσει. θέμις ἦεν fas erat,
 hoc est, ἀναγκαῖον. Sic Horatio nefas est ἀδυνάει, quicquid corri-
 gere est nefas. Guietus.

24. Ὑπὲρ σκεύων πνεύοντες] Hoc est, sub scutis caput non occul-
 tantes, intrepidi, audaces. Guietus.

26. Παῖς Ἀλκαίοιο] Ἀμφιτρίων, scilicet. Guietus.

29. Ἀφ' ἧς ἀλκτῆρα] Hoc est, ἀλάτῃς, malis, damni. Guietus.

31. Ἰξε] Scribe ἴξε. Guietus.

32. Τυφασόνιον] Cum Typhaonii montis in Bœotia nusquam alibi
 occurrat mentio, contrā verò celebris fuerit Τυφασίων ἕρως, mons
 Τυφασίω, sub quo erat fons Τυφασίω, fortasse pro Τυφασίω legē-
 dum

Quam cadem ultus esset fratrum magnanimorum
 Sua conjugis, flagrantique combussisset igne vicos.
 Virorum heroum Taphiorum atque Teleboarum.
 Ita enim constitutum ipsi erat, diique testes facti fuerant.
 Quorum ille verebatur iram, festinabatque celerrimè
 Exsequi magnum opus, quod sibi divinitus incumbibat.
 Hunc autem undè, cupidi bellique praelique,
 Bæotii equitando insignes, sub clypeis spirantes (sc. robur,)
 Locrique cominùs pugnantes, & Phocenses magnanimi
 Sequebantur. ducebat autem eos egregius filius Alcæi,
 Glorians populis. At pater hominùmque Deorùmque
 Aliud consilium texebat in animo, ut Diis pariter (raret.
 Et hominibus rerum indagatoribus damnorum depulsores gene-
 Profectus autem ab Olympo est dolum alià mente volvens,
 Desiderans concubitus elegantis mulieris
 Per noctem: celeritèrque venit in Typhaonium, unde rursum
 Ad Phicium summum accessit prudens Jupiter.
 Ubi residens mente versabat divina opera.
 Nam eadem quidem nocte cum pulcra Electryonide
 Lecto & concubitu mistus est, perfecitque desiderium:
 Eadem autem & Amphitryo bellicosus, illustris heros,
 Perfecto magno opere, rediit domum suam.
 Neque ille ad famulos & pastores agrestes

dum hic Τυφάσιον. Vide Strabonem Lib. IX, in descriptione Bæo-
 tiz. Phicii, in quo fuerat Phix, ut loquebantur Bæotii, seu Sphinx,
 non rara mentio apud Poëtas & Mythographos. Clericus.

33. Φίλιον ἀνεγνῆσθαι] Ἀπὸ τῆς φιλίας, ἢ γυν. ἐφίλης, φίλου seu φι-
 λίου. Sic mons dictus. Guierus.

35. Αἰτῆν μὲν γὰρ γαίης] Vide quæ scripsimus de hujusmodi frau-
 dibus, ad Theogoniæ versum 940. Clericus.

37. Λαοσάτης] Agitator populi, hoc est, dux populi. λαοσάτης
 ut infra δευροσάτης, à σάω, agito, quatio, concutio. Guierus.

39. Οὐδ' ὅτ' ἐπὶ δμῶν] Hoc est, ne villam quidem ingressus est,
 antequàm ad urbem se conferret, quamquam fortè ad viam sita esset
 villa. Alioqui non divertisse ad villam remotiorem, antequàm ad
 uxorem iret, vehementioris amoris specimen haberi non posset.
 Clericus.

42. Ἀΐας.

Ὄγ' ἔϊναι, πρὶν γ' ὅς αἰλόχῃ θῆκε μῆλαι δίνης·
 Τοιῷ γὰρ κραδίῳ πῶθ' αἶνον πιμμένα λαόν.
 Ὡς δ' ὅτ' ἀνὴρ ἀσπασὶν ὑπεκπεφύγη κακότητος
 Νέσσεσσι δ' ὀρμαλίας, ὃ καὶ κρατερὴ ὑπὸ δουρὶ.
 Ὡς ῥα πρὶν Ἀμφιτρεύων χαλεπὸν πότον ἐκπληπύσσει,
 Ἀσπασίως τε φίλως τε ἰὸν δόμον εἰσαφίκασι.
 Πανύχιος δ' αἶε' ἔλεπτο σὺν αἰδοίῃ παρθένοισι,
 Τρυπόμενος δάροισι πολυχρόνους Ἀφροδίτης.
 Ἡ δ' ἔπειθ' ἐμυθέσσα, καὶ ἀνέειπε πολλὸν αἰείτω,
 Θέβη ἐν ἐπὶ πύλῃσι διδυμάονε γίνατο παῖδα,
 Οὐκ ἔθ' ὁμῶς φρονέοντε, (κασσιγνήτω γέ μιν ἦεν.)
 Τὸν μὲν χειρότερον, τὸ δ' αὖ μέγ' ὀμείνονα φῶτα,
 Αὐτὸν τε κρατερόν τε, βίβω Ἡρακλῆϊδην.
 Τὸν μὲν ὑποδμηθεῖσσι κελαινεφέϊ Κρονίῳσι,
 Αὐτὰρ Ἰφικλῆα γέ δουρατόν Ἀμφιτρεύοντι.
 Κικεμμένω γυναικί, τὸ μὲν, βροτῶ ἀνδρῶν μεγίστῃ·
 Τὸν δ', Διὶ Κρονίῳσι, θεῶν σημαίνουσι πάντων.
 Ὡς καὶ Κύνων ἐπεφνεν Ἀρηιῶδην μεγαθύμον.
 Εὖρε γὰρ ἐν τεμνίῃ ἐκατηβόλῃ Ἀπόλλωνος
 Αὐτὸν, καὶ πατέρ' ὄν, Ἀῖον, ἄντιν πολέμοιο,
 Τόλχεσι λαμπομένους, σέλας ὥς πυρὸς αἰθρημένοισι,
 Ἐπὶ δ' ἐν δίοφρῳ χθόνα δ' ἐκτυπὼν αἰετὲς ἵπποι,
 Νύκτορσι χηλῇσι κόνις δέ σφ' ἀμφιδεδήχθαι,
 Κοπτομένην παλεποῖσιν ὑφ' ἄρμασι καὶ ποσὶν ἵππων.
 Ἄρματα δ' ἀπὸ πηλῆς ἀντὶ γὰρ ἀμφαρεσίζον,

42. Ἀσπασί] Ἀσπασίως, libenter. *Guietus.*

42. Ἀσπασί] Hæc vox est etiam, apud *Homerum* *Odyss.* E. 9. 398. quem locum imitatur hic *Hesiodus*. *Clericus.*

46. Πανύχιος] Est αἶψος, nam aliquam noctis partem cum *Alcmena* consumserat *Jupiter*. *Clericus.*

Idem. Παρτίδῃ γαίῳ] *Mycenas*, quarum Rex fuerat *Electryon* ejus pater. Vide *Apollodorum* Lib. II. Cap. 4. quamvis per omnia non consentiat cum *Hesiodo*. Neque enim in hisce notulis historiam fabularum narrare instituimus. *Clericus.*

50. Κασσιγνήτω γέ μιν ἦεν] Hæc est *versus falsum ruentis*, nam superiora verba rem satis docent. *Clericus.*

55. Κικεμμένω γυναικί] Hoc est, diversam generationem, appositio.

Et, antequam sua conjugis conscendisset lectum.

Tale siquidem corde desiderium ceperat pastorem populorum.

Sicut quando quispiam magna cum voluptate effugit malum

Morbo ex difficili, aut etiam validis ex vinculis:

Ita tunc Amphitryo difficili labore exantlato,

Magnoque desiderio, libentique animo, domum suam reversus est.

Totaque nocte concubuit cum veneranda uxore,

Obletando se muneribus aurea Veneris.

Illam autem à Deo pariter compressa, Et ab homine longè optima,

Thebis septem portas habentibus geminos peperit pueros,

Haud quaquam similes, quamquam fratres essent. (virum,

Aalterum siquidem deteriorem, alterum autem longè præstantiorem

Magnum ac validum, Herculem.

Hunc quidem compressa à phœvia auctore Jove,

Iphicleum autem hastarum à concussore Amphitryone,

Diversam sobolem: alterum quidem, cum viro mortali concumbens.

Aalterum autem, cum Jove Saturni filio Deorum imperatore om-

Qui Et Cygnum occidit, Martis filium, magnanimum. (nium:

Invenit enim in luo longè jaculantis Apollinis

Ipsam, Et patrem ejus, Martem, bello insatiabilem,

Armis fulgentes, ceu fulgorem ignis ardentis,

Stantes in curru: terram autem pulsabant veloces equi,

Ferientes ungulis; pulvisque circa ipsos dividebatur,

Excitatus compactis sub curribus Et pedibus equorum.

Curru autem fabrefacti Et rotarum ambitus circum resonabant.

tio. Gaietius.

55. *Καταμύβη ἥτοι*] Hoc est, sobolem *καταμύβη* distinctam, seu quæ faciliè secerni poterat. Clericus.

57. *Κέρων*] Heroem ex muliere à Marte genitum, de qualibus Heroibus in hoc Poëmate egerat Hesiodus. Clericus.

58. *Ἐν πεδίῳ Ἀργεῶν*] Quod erat in Pagasæ agro, ad Septentrionem Pelasgici finis. Vide γ. 70. Clericus.

59. *Αὐτὸν καὶ πατέρα ἂν Ἀφροδίτη*] An? *Αὐτὸν καὶ πατέρα ἂν Ἀφροδίτη*. Gaietius.

62. *Καὶ δὲ ἐφ' ἀμφιδιδύχῃ*] Hoc est, valdè excitatus erat. ardebat *καὶ δὲ*. Gaietius.

63. *Πλατύνειν ὅφ' ἄρματα*] An? *πλατύνειν*. placet. Gaietius.

71. *Δα-*

Ἰππων ἱερῶν, κεχάρητο δὲ Κύκνῳ ἀμύμων,
 Ἐπέρμῳ Διὸς υἱόν, δρῆϊον, ἡνίοχόν τε,
 Χαλκῷ δηώσειν, καὶ ἀπὸ κλυτὰ τόλχεα δύσειν.
 Ἄλλὰ οἱ ὄχωλέων σὺν ἔκλυε Φοῖβῳ Ἀπόλλων.
 Αὐτὸς γάρ οἱ ἐπῶρσε βίῳ Ἡρακλεΐῳ.
 Πᾶν δ' ἄλσῳ καὶ βωμὸς Ἀπόλλωνος Παγασαίᾳ
 Λάμπειν ὑπαὶ δεινοῖο θεῷ τόλχεων τε καὶ αὐτοῦ.
 Πῦρ δ' ὥς ὀφθαλμῶν ἀπελάμπετο, τίς κευ ἐκείνῳ
 Ἔτλη θνητὸς εἶν κατεναντίον ὀρμηθῆναι,
 Πλὴν Ἡρακλῆϊ καὶ κυδαλίμῳ Ἰόλαι;
 Κείνῳ γὰρ μεγάλη τε βίη καὶ χεῖρες ἀαπτοί.
 Ἐξ ὧμων ἐπέφυγον ὅππῃ σθεαροῖσι μέλεισιν.
 Ὅς ῥα τὸ δ' ἡνίοχον προσέφη κρατερὸν Ἰόλαον
 Ἦώς, ὦ Ἰόλαε, βροτῶν πολὺ φίλτατε πάντων,
 Ἦ' π μετ' ἀθανάτους μάκαρας, τοὶ Ὀλύμπῳ ἔχουσιν,
 Ἦλπεν Ἀμφιτρυῶν, ὅτ' εὐσέφανον ποτὶ Θήβῳ
 Ἦλθε, λιπὼν Τίρῳθον εὐκέρμενον πολίεθρον,
 Κτείνας Ἠλεκτρυῶνα, βοῶν ἕνεκ' Ὀρυμετώπων.
 Ἰκετο δ' εἰς Κρείοντα, καὶ Ἠνίοχῳ πανύπεπλον.
 Οἳ ῥά μιν ἡσπάζοντο, καὶ ἄρμυρα πάντα παρείχον,
 Ἠὶ δίκη ἔσθ' ἱκέτησι, πόν δ' ἄρα κηρόθι μάλλον.
 Ζῶε δ' ἀγαπόμενῳ σὺν εὐσφύρῳ Ἠλεκτρυῶνῃ
 Ἠὶ ἀλόχῳ· τάχα δ' ἄμμες ὀπιπλομήων ἐνιαυτῶν
 Γενόμεθ', ἔπε Φυλῷ ἐναλίγκιοι, ἔπε νόημα,
 Σὸς πε πατὴρ καὶ ἐγώ· ἔ μιν Φρένας ἐξέλετο Ζεὺς.

65

70

75

80

85

71. Δεινοῖο θεῷ τόλχεων] Ἀρίστος. *Gnietus*.

76. Ἐπὶ σθεαροῖσι μέλεισιν] *Supra robusta membra; pendentes, scilicet. Gnietus.*

79. Ἦ' π μετ' ἀθανάτους] *Certè apud immortales. Gnietus.*

80. Ἦλπεν Ἀμφιτρυῶν] *Quasi, nempe, irati Dii ei objecerint focerum occidendum; quo facinore admisso, in exilium abire coactus est. Nam Deos putabant ad prava facinora interdum homines impellere, ut liquet vel ex v. 89. Quamobrem eos meritò castigavit Plato Lib. II. de Republica. Clericus.*

85. Ἰκέτησι] *Vide Æschyli Supplices. Clericus.*

87. Ἀμμες ὀπιπλομήων] *Advolutis annis. An? αἰῶνες ὀπιπλομήων placet. τὸ ὀπιπλομήων agnoscit Hesychius. ὀπιπλομήων, κυκλωρῶν, πλεχυρῶν, ἐπεχυρῶν. Gnietus.*

Equis festinantibus. gaudebat verò Cygnus egregius,
 Sperans se Jovis filium, strenuum, aurigamque
 Ferro interenturum esse, & inclytis armis exuturum.
 Sed ejus vota non exaudivit Phœbus Apollo.
 Ipse enim contra illum concitavit Herculem.
 Tetus verò lucus & ara Apollinis Pagasai
 Collucebat præ vehementis Dei armis, & ipso;
 Et quasi quidem ignis ex oculis effulgebat. Quis autem illi
 Sustinisset mortalis obviam ire,
 Præter Herculem & præclarum Iolaum?
 Illorum enim & vis magna, & manus invictæ
 Ex humeris natæ erant, undè cum robustis membris.
 Is igitur tunc aurigam allocutus est fortem Iolaum:
 O heros Iolaë, mortalium longè carissime omnium,
 Utrique in immortales beatos, qui Olympum tenent,
 Deliquit Amphitryo, quoniam benè munitas ad Thebas
 Abiit, relictâ Tyrintho urbe benè conditâ, (frontes:
 Postquam occiderat Electryonem, propter boves latas habentes
 Venitque ad Creontem, & Heniochen longis ornatam vestibus.
 Qui eum exceperunt, & necessaria omnia præbuerunt,
 Ut æquum est supplicibus, coluerintque ex animo magis.
 Urbebat autem exsultabundus cum formosa Electryonide
 Conjuge sua: moxque nos revolutò anno
 Nati sumus, neque staturâ fimiles corporis, neque ingenio,
 Pater tuus & ego: cujus quidem mentem sustulit Jupiter.

89. Τὸ πρὸ Φέρωνος ἱέλαιον Ζεύς] Sic & Æschylus, cujus hæc verba habet memoratus Plato.

Θεὸς πρὸ αἰτίας Φέρωνος

Ὅταν κερκῶσιν δῶμα πεμπήδην θέλῃ.

Deus causam præbet mortalibus, cum prorsus perdere domum vult.

Incertus alius Tragædus, in Grotianis Excerptis p. 461.

Ὅταν δὲ Δαίμων αἰδέῃ παρὲν κερκί,

Τὸν οὖν ἱέλαιψι πρῶτον ἢ βυλίσσῃ.

Quoties alicui destinat clades Deus,

Vim ledit illam in mente, qua deliberat.

Alia multa similia impiè dicta occurrunt apud Poëtas, quorum Dii non multò meliores hominibus. Clericus.

Qui relietâ domoque suâ, & suis parentibus,
 Abiit veneraturus nocentem Eurystheum,
 Infelix. certè multùm ingemiscebat postea,
 Culpam suam lugens: sed illa irrevocabilis est.
 Mibi verò Deus difficles imperavit labores.
 O amice, sed tu celeriter arripe habendas rutilantes
 Equorum alipedum: magnâque mente fiduciam concipiens,
 Relâ dirige celerem currum, & alipedum robur equorum,
 Nihil veritus strepitum Martis hominum occisoris,
 Qui nunc cum clangore circumquâque furit per sacrum nemus
 Phœbi Apollinis longè jaculantis Regis.
 Enimverò, validus licet sit, tamen exsaturabitur bello.
 Hunc contrâ allocutus est egregius Iolaüs:
 O venerande, quàm multùm verò pater hominum atque Deorum
 Honorat caput tuum, & taurinus Neptunus,
 Qui Thebarum mœnia tenet, & tuetur civitatem:
 Quemadmodum & hunc mortalem validûmque magnûmque
 Tuas in manus adducunt, ut gloriam magnam auferas.
 Sed age, induere arma Mavortia, ut quàm celerrimè
 Currus inter se committentes, Martis & nostrum,
 Decertemus. Quoniam neque intrepidum Jovis filium,
 Neque Iphicidem perterrebit: sed ipsum puto
 Mox fugituum duos filios inculpati Alcida,
 Qui propè adsunt, cupientes bello

παρμόδω. αἰνός, αἰνός, αἰνός. Ἡδὴ, hoc est, αἰνός.
 Guietus.

104. Ταύρος Εὐρυθέου] Vide Joannem Tzetzen ad hunc locum.
 Ex hoc Neptuni cognomine dicta Ταύρος, quæ, ut docet Hesychius,
 fuit ἰερεὺς τοῦ αἰνός. Clericus.

105. Πάρος πάλος] Α πάλος, genit. πάλο, πάλος, πάλος,
 ut βασιλός, βασιλῆς. Guietus.

111. Αἰκίδης] Αἰκιδεύων. Guietus.

112. Δὸς παῖδας] Hic παῖς pro quolibet è posteris sumitur, nam
 Hercules quidem filius erat, Iolaus verò nepos Amphitruonis. Cle-
 ricus.

113. Οἱ δὲ εἰς χεῖρας αἶσα] Ἐδὲ εἰς numeri singularis videtur, nisi
 fortè ad Martem & Cycnum referendum. Guietus.

128. Αἰνός

Φυλόπιδας γήσειν τά σφιν πολὺ Φίλπερα θοίνης.

Ὡς Φάτω. μείδῃσεν ᾗ βίῃ Ἡ' ἔσκλησεν,
Θυμῷ γηθήσας· μάλα γάρ νύ οἱ ἄρμυρα εἶπεν.
Καί μιν ἀμειβόμεν' ἔπα πλεόοντα προσυῖδα·

Ἡ' ῥως ὦ Γόλαε, διοτρεφές, σέκ' ἐπὶ τηλῷ
Τ' σμίνῃ τρηχῆα. σὺ δ' ὡς πᾶρ' ἦσθα δαίφρων,
Ὡς καὶ νῦν μέγαν ἵππον Ἀρείονα κυανοχαίτῳ
Πάντῃ ἀναστροφᾷν, καὶ ἀρηγέμεν ὥς κε διώῃαι.

Ὡς εἰπὼν, κνημῖδας ὀρειχάλκῳ φαεινῷ,
Ἡ' φαίς κλυτὰ δῶρα, πρὸ κνήμῃσιν ἔθηκε.
Δῶπερον αὖ θώρηκα πρὸ στήθεσιν ἔδωκε
Καλόν, χρύσειον, πολυδαίδαλον· ὃν ῥ' οἱ ἔδωκε
Παλλὰς Ἀθηναίη κέρη Διός, ὅππ' ἔμελλε
Τὸ πρῶτον σπύοντας ἐφορμήσασθαι αἰδέλας.

Θήκατο δ' αἶμφ' ἄμοισιν ἀρῆς αἰκτῆρα σίδηρον
Δεινὸς ἀνὴρ· καί λιν ᾗ πρὸ στήθεσσι φασίετ' ἔλιν
Καδδαλέτ' ἐξόπθην. πηλοὶ δ' ἐνποθεν οἶσιν
Ρ' ἰγῆλοι, θανάσιοι λαδοφθόγιοι δοτῆρες.

Πρόσθεν μὲν θάνατον τ' εἶχον, καὶ δάκρυσι μῦρον·
Μέσσοι δ' ἔξω, πειρήκεες· αὐτὰρ ὀπίθεν
Μορφνοῖο φλεγύαο καλυπτόμενοι πτερύγεσιν
ἦσαν. ὁ δ' ὄβελμον ἔχ' αἰκαχμήν' εἴλετο χαλκῷ·
Κρατὶ δ' ἐπ' ἰφθίμῳ κυνέῳ εὐπυκτον ἔθηκε,
Δαιδαλέῳ, ἀδάμαντ', ὅπ' ἰκρυτάφρις ἀερεῖαν,

128. Ἀρῆς αἰκτῆρα σίδηρον] Hoc est, ens cum baltheo. Guicetus.

130. Καδδαλέτ' ἐξόπθην] Nota morem pharetram mittendi. lorum seu fasciam ex qua pendeat prius in collum induebatur, & inde pharetra à pectore ad quod posita erat in tergum rejiciebatur. Guicetus.

131. Θανάσιοι, λαδοφθόγιοι] Hoc est, ἐπὶ λαδοφθόγιοι τ' ὀπίθεν τ' ὀφθαλμοῖς. Guicetus.

132. Δάκρυσι μῦρον] Sanguineis guttis stillabant adhuc recenti à caede, hoc est, inunctæ erant letali pharmaco, madebant, stillabant. hoc est, occisorum parentes lacrymare faciebant. Guicetus.

133. Ἐξω] Hoc est, αἰχμῇ θανάτιφρον. Guicetus.

134. Μορφνοῖο] Μέλας. Guicetus.

137. Ἀδάμαντος] Hoc est, ferri durissimi, subintellige τὴν ἀδάμαντα, μακρῶς.

Prælium conferere: quæ res ipsis multò gratior quàm epulæ.

Sic ait. arrisit autem fortis Hercules,

Animo oblectatus: admodum enim illi grata dixerat:

Atque eum, respondens, verbis volucris allocutus est:

O heros Iolæ, Jovis alumne, non procul etiam hinc

Pugna aspera. Tu verò quemadmodum antea fuisti bellicosus,

Ita & nunc magnum equum Arionem nigris setis obfitum

Quoquo versum converte, & auxiliare pro eo ac poteris.

Sic locutus, ocreas ex Orichalco splendido,

Vulcani inclita dona, tibiis induxit.

Mox & thoracem pectori induit

Pulcrum, aureum, variegatum: quem ipsi dederat

Pallas Minerva filia Jovis, tunc cum erat

Primum luctuosa aggressurus certamina.

Posuit autem circa humeros malorum depulsores ferrum

Fortis vir: cavam autem circa pectora pharetram

Rejecit in tergum. in hac multe erant sagittæ

Horrendæ, mortis vocem eripientis datrices. (cymis madebant:

Hæ ab anteriori quidem parte mortem habebant præfixam, & læ-

Media autem politæ erant, longæ: sed à tergo

Nigræ aquila contestæ alis

Erant. ille autem validam hastam præfixam ære corripuit:

Capiti verò ingenti galeam fabrefactam imposuit,

Variegatam, ferream, temporibus adaptatam,

ἄδαμας. Quietus.

137. Ἀδαμας] Non dubito quidem quin lapillorum pretiosissimus ἄδαμας sit dictus, quasi ἄδαμαστος, ob duritiem. Nomen, inquit Plinius, Lib. XXXVII. c. 4. indomita vis Græcâ interpretatione accepit. Sed & metallorum durissimum chalybs, hoc est, ferrum probè purgatum ac temperatum, eadem de causa ἄδαμας dictum est, quod ægrè dometur. Ex hoc genere adamantis conflata erat galea Herculis, & reliqua omnia, quæ cum conflare possent ex metallo, adamantina dicuntur. Itaque delirat Diaconus, qui hic lapillum intelligi somniat. Sed & illi falluntur, qui adamantinum dici putant dumtaxat durum; cum, ubi de lapillo sermo non est, conflata ex ferro, aut quæ certè eo possunt conflare sola dicantur adamantina. Clericus.

Ἦτ' εἴρυτο κάρη Ἡ ῥαυκλῆς θεόιο.

ΧΕΡΣΙ' γε μὴ σάκ' εἴλε παναίολον· ἔδέ πε αὐτὸ
οὔτ' ἐρρήξε βαλὼν, ἔτ' ἔθλασε, θαῦμα ἰδέσθ.

140

Πᾶν μὲν γὰρ κύκλῳ πτάνῳ, λούκῳ τ' ἐλέφαντι,
Ἡλέκτρῳ θ' ὑπολαμπές ἐῖλον, χρυσῷ τε φαεινῷ
λαμπόμῃον κυάνῃ θ' ἀλὰ πύχες ἠλήλαντο.

Ἐν μέσῳ θ' ὁρθήν' εἶλον φόβῳ, ἔπ' φαίδος,
Ἐμπαλιν ὁσσοῖσιν πυρὶ λαμπομήοισι δεδορκώς.

145

Τὴ καὶ ὁδόντων μὲν πλῆτο σῶμα λούκα θεόντων,
Δεινῶν, ἀπλήτων. ὅππ' ἢ βλοσυροῖο μετώπῃ

Δεινὴ ἔρις πεπότητο, κερύσσεια κλόνει ἀνδρῶν,

Σχετλίῃ, ἣ ῥα νόον τε καὶ ἐκ φρένας εἴλετο φαίδων

οἳ πινες ἀνὴρίῳ πόλεμον Διὸς ἤι φέροιεν.

150

Τῶν καὶ ψυχὰι μὲν χθονὶ δαίμασ' αἰδ' εἶσα

αὐτῶν· ὅσπ' αὖ σφι πρὸ ῥινοῖο σαπίσης

σειρὶς ἀζαλέοιο κελαυνῇ πύθεται αἶη.

Ἐν ἣ παλίστις τε παλίστις τε πέτυκτο.

Ἐν δ' ὁμαδὸς τε, φόβῳ τ', ἀνδροκτασίῃ τ' ἐδεδμή.

155

138. Εἴρυτο κάρη] *Muniebat caput. Guilemus.*

141. Τίπιν] *D'émail blanc. Guilemus.*

142. Ἐρρήξε] *Perrupit, hoc est, perfringere potuisset. Guilemus.*

143. Διὰ πύχες ἠλήλασθ] *Cerulei ductus trajecti erant. Est τμήσις pro δὴληλασθ. Guilemus.*

147. Λούκα θεόντων] *An? ἰδόντων λούκαλασθ, ut supra βλαφάρον δαπ' κυανόαντ' ἰπύχῃ. τὸ λούκα θεόντων ineptum est & corruptum videtur. An? λούκαλασθ, ἢ λούκαλασθ, λούκαλασθ, ἢ λούκα, λήν, λούκα, λούκαλα, λούκαλα, λούκαλα, & λούκαλα. Guilemus.*

147. Ἀπλήτων] *Hoc est, ad quos sine periculo nemo manum admovisset. Quæ est propria significatio vocis ἀπλήτων hoc est, qui tu-τὸ τανγί nequit. Vide vff. 230. & 268. Clericus.*

148. Κερύσσεια κλόνει ἀνδρῶν] *Extollens, augens, vel agitans, ciens. Guilemus.*

148. Δεινὴ ἔρις πεπότητο] *Non modò intoleranda est licentia Poë-
tæ, quòd multò plura poneret in clypeo, quàm poterant contineri;
sed quòd cum impleret αὐτομάτως, qualia multa postea occurrent.
Scio nonnullos propterea abjudicasse hoc Poëma Hesiodo; sed iidem
deleant etiam oportet quod habet Homerus de anciliis aureis Vulcani,
suspectamque habeant descriptionem clypei Achillis, quæ est Iliados*

Σ.

Qua muniebat caput Hercules divini.

(quam

AT manibus chypeum accepit valdè varium, quem neque quis-
Perrupisset jaciendo, neque comminuisset, mirum visu.

Nam totus quidem circumquaque gypso, candidoque ebore,

Et electro lucidus erat, auroque fulgido

Splendens: carutæ verò laminae erant ductæ.

In medio autem draconis erat terror, haudquaquam effabilis,

Retrò oculis igne lucantibus tuens.

Cujus & dentibus quidem repletum erat os candicantibus,

Sævis, inaccessis. supra terribilem autem frontem

Sæva contentio volitabat, accendens pugnas hominum,

Tetra, quæ & mentem eximebat & præcordia viris

Quicumque bellum adversus Jovis filium gererent.

Quorum & anima quidem sub terram eunt ad Orcum intrò

Ipsum: ossa autem eorum, pelle circum putrescēt, &

Sole à torrido, in nigra putrescunt terra.

In eo autem & propulsatio & vice versà persecutio facta erant.

In eo tumultus, terror, & homicidium ardebant.

Σ. Atqui veteres illi Poëtæ nullam verisimilitudinis rationem habebant, ubi sermo erat de operibus Deorum. Quamobrem non semel Hesiodus monet hæc fuisse κλυτὰ ἔργα περιφροῦ Ἡφαιστῆ, ut fictionum audaciam minuat. Clericus.

150. Διὸς ἡΐ] Ab ὕψ, ὕψ, ὕψ, ὕψ, & συναγέτορ ἡΐ, ἡΐ, ἡΐ, &c. Guicetus.

151. Περὶ ἡμῶν παρτίσσης] Παρταπείσσης ἡμῶν. ἢ ἡμῶν, ἢ ἡμῶν. Guicetus.

153. Σειεῖς] Hoc est, ἡλίς. subintellige ἡμῶν. Sed scribendum videtur Σειεῖς ὡς ἀζαλίς κ. π. αἷν? placet. Suidas: Σειεῖς, σπειεῖς, ὁ ἡλίς, ἢ σπειεῖς. Suprà σπειεῖς ἀπὸς, hoc est, ὁ ἡλίς. Guicetus.

153. Σειεῖς] Quamvis Ibycus, si Hesychio credimus, omnia astra σείεα vocaverit; ceteri tamen omnes Poëtæ aut Solem, aut Caniculam eo nomine appellarunt. Quæ astra cùm omnia, inter errantes, inerrantesque stellas, potissima haberentur, credibile est dicta σειεῖς quasi principes, nam ὡς ἡ φωνὴ Phoeniciâ Linguâ princeps dicitur. Sol certè dicebatur præesse, vel dominari diei. Vide Gen. I, 16. & quæ ad eum locum notavimus. Clericus.

155. Ἀρδραμένη τ' ἰδιόη] Ardebat, fervebat. τ. σοφ. ὁλοὺ κῆρ] &c. Guicetus.

Ἐν δ' ἔμε, ἐν δ' κυδοιμὸς ἐθιώεον· ἐν δ' ὀλοή κῆρ,
 Ἄλλον ζῶν ἔχουσι νεύτατον, ἄλλον ἄκρον,
 Ἄλλον πεθνεῖωσι, καὶ μόθον ἔλκε ποδοῖν.

Εἴμα δ' ἔχ' ἀμφ' ὤμοισι θαφολέον αἵματι Φωλῶν,
 Δαινὸν δερκομήνη, καναχῆσί τε βεβραυῆα.

160

Ἐν δ' ὀφίων κεφαλαί δαινῶν ἔσαν ἔπι Φαίλοιων
 Δώδεκα· ταὶ φοβέεσκον ὅττι χθονὶ Φῦλ' ἀνθρώπων,
 Οἳ πνες ἀνὴρίλω πόλεμον Διὸς ἥϊ φέροισιν.

Τῶν καὶ ὀδόντων μὲν καναχὴ πέλεν, ὅτε μάχοισιν
 Ἀμφοτερυονιάδης· ταὶ δ' αἰέτω θωυτὰ ἔργα.

165

Σπύγματ' δ' ὥς ἐπέφαντο ἰδεῖν δαινοῖσι δρογκασί
 Κυάνεα καὶ νῶτα, μελάνθησαν δ' ἡμίαια.

Ἐν δ' συὼν αἰγέλαι χλάνων ἔσαν, ἡδὲ λεόντων

Ἔς σφέας δερκομήνων, κατέονταν τ' ἐμελῶν τε,

Τῶν καὶ ὀμιληδὸν σίχες ἦσαν· ὕδ' ἐν τῷ γε

170

Οὐδέτεροι τερέτλω· φρίσσον γε μὲν αὐχένας ἀμφω,

Ἢδη γὰρ σφιν ἔκειτο μέγας λῆς, ἀμφὶ δ' ἀπὸ τοῖς

Δοιοῖς, ἀπυρρίμφοι ψυχὰς, καὶ δὲ σφι κελασκὸν

Αἶμα' ἀπελείβει· ἔσθ' οἱ δ' αὐχένας ἐξεραπόντες,

Κεῖατο πεθνηῶτες ὑπὸ βλοσυροῖσι λέεσι.

175

Τοὶ δ' ἐπὶ μάκρον ἐγειρέοδ' ἔλκω, κατέοντε μάχεσθ',

Ἀμφοτέροι, χλῆναί τε σύες, χαροποι τε λέοντες.

Ἐν δ' ἰὺ ὕσμίνῃ Λαπθῆναι αἰχμητῶν,

Καινέα τ' ἀμφὶ ἀνακτ' ἀνδρῶν τε, Περὶ θοὸν τε,

Ὀπλέα τ', Ἐξάδιόν τε, Φάληρόν τε, Πρύλοχόν τε,

180

Μόψον τ' Ἀμπυκίδ' ἰὺ, Τίτρεθ' ἰὺ, ὅζον Ἀρητ'.

160. Καναχῆσί τε βεβραυῆα] Scribo βεβραυῆα, strepitu gravis, hoc est, graviter imminens, incumbens. Hesych. βέβραχον, ἤχουσι, ἀβραχῶ, βράχῳ, βέβραχα, βεβραχῶς, βεβραχῆα. Guicetus.

164. Τῶν καὶ ὀδόντων] Τοῖς αἰς hic supplendum. A quibus sc. serpentibus. Guicetus.

165. Δαίετο θωυτὰ ἔργα] Hesych. διαίετο, καίετο & διαίετο, καίετο. fulgebant. θωυτὰ ἔργα legit Diaconus. θωυτὰ, hoc est θωυτὰ. ἀ θωυ, θωυ, θωυτὰ. θωυτὰ Ionicè. θωυτὰ, θωυτὰ, θωυτὰ ἔργα Ionicè. θωυτὰ. Sic & θωυτὰ pro θωυτὰ. τὸ θωυτὰ ἀ θωυτὰ fit oportet, pro quo θωυτὰ habet Hesych. θωυτὰ, βοῶν, μάλασσιν, καρυάσσιν.

In eo contentio quoque, & turba furebant : in eo pernicioſa Parca,
 Vivum alium tenens recens vulneratum, alium autem illaſum,
 Alium mortuum, per pugnam trahabat pedibus. (rum
 Veſtem autem habebat circum humeros cruentam ſanguine viro-
 ſeum videns, clamoribusque vehementer ſtrepens. (effabilem,
 In eo autem & ſerpentum capita ſavorum erant, haud quaquam
 Duodecim ; quæ perterrefaciebant ſuper terram homines,
 Quicumque bellum contra Jovis filium moverent.
 Quorum & dentium quidem crepitus edebatur, quoties pugnabat
 Amphitryoniades. Hac autem diſtincta erant miranda opera.
 Porro veluti puncta quadam apparebant ſavis draconibus,
 Carulea per terga, denigrataque erant illis maxilla.
 In eo autem & ſuum greges agreſtium erant, atque leonum
 . Mutuò ſeſe adſpicientium, irascentiumque & ruentium,
 Quorum etiam turmatim ordines incedebant ; neque verò hi,
 Neque illi alteros timebant ; horrebant attamen colla utrorumque.
 Juxta enim eos jacebat magnus leo, circum autem apri
 Duo, ſpoliati vita, deorſumque illis niger
 Cruor deſtillabat in terram. ipſi autem, cervicibus deſectis,
 Facebant mortui ſub terribilibus leonibus.
 At illi magis etiam excitabantur, incenſi ad pugnandum,
 Utrique, agreſtesque ſues, trucesque leones.
 In eo autem erat & pugna Lapitharum bellatorum,
 Caneus Rex, Dryasque, Pirithoiſque,
 Hopleiſque, Exadiiſque, Phaleriſque, Prolochiſque,
 Mopſiſque Ampycides, Titareſius, filius Martis,

εὐνοῖαν, &c. vel fic ἡνίοσαν, ἡνίων, ut ἐλάσαν, ἐλάον. ἡνίομαι, ἡνιόμας,
 ἡνιότης pro ἡνιότης. *Guietus.*

166. ὧς ἐπίφωτος] Nota pleonaſmum ἐπίφωτος ἰδίῳ. *Guietus.*

168. Χλῆνιν] Ἀ χλῆνις, non ἀ χλῆνις Nominativo, τὴ χλῆνιν ge-
 nitivus pluralis. *Guietus.*

171. Ἀέχνης ἀμφῶ] Utrorumque, leonum, ſcilicet. & aprorum.
Guietus.

173. Κατὰ δὲ οὐρ] Τὸ κατὰ hic pro κατὰ, vel καταπλεῖστο. com-
 poſitè. *Guietus.*

181. Ὁζον Ἀΐγος] Ramum Martis, non nethum. *Guietus.*

Θησάτ' Αἰγείδῳ, Ὀπίειλον ἀθανάτισιν,
 Ἀργύρεοι, χρύσεια πρὸς χροὶ τάχε' ἔχοντες.
 Κένταυροι δ' ἐπέρωθεν ἐναντίοι ἠγερέθοντο,
 Ἀμφὶ μέγαν Πετραῖον, ἰδ' Ἀσβολὸν οἰωνιστῶν,
 Ἀρκτον δ', Οὐρίον τε, μέλαρχαίτῳ τε Μίμανθ',
 Καὶ δύο Πάκειδας, Περμύθεά τε, Δρύαλόν τε,
 Ἀργύρεοι, χρυσεὰς ἐλάτας ἐν χερσὶν ἔχοντες.
 Καὶ τε σωμαίικτῳ, ὥσεί ζωοὶ περ ἰόντες,
 ἔχουσιν ἢ δ' ἐλάτης αὐτοχέδον ὠρεγνῶντο.
 Ἐν δ' Ἀρεῷ βλοσυροῖο ποδώκεος ἔσσαν ἵπποι
 Χρύσοι ἐν ᾗ καὶ αὐτὸς ἐναρφόρε' ἔλιθ' Ἀρης
 Αἰχμῶν ἐν χείρεσσιν ἔχων, πευλέεσσι κελύων,
 Αἵματι φοινικέας, ὥσεί ζωὸς ἐναρίζων,
 Δίφρω ἐμβεβαώς. ὧρα δ' αἰμὸς τε φόβ' οὐκ ἔσσαν,
 ἰέμενοι πόλεμον κατὰ δύναι ἀνδρῶν.
 Ἐν δ' Διὸς θυγάτηρ Ἀγλαΐη Τελτοχίαια,
 Τῇ ἱκέλη; ὥσεί τε μάχῃ ἐθέλεισσε κερύσειν,
 ἔχου' ἔχου' ἐν χερσὶ, χρυσεῖν τε τρυφάλειαν,
 Αἰγίδα τ' αἰμὸς ὅμοις. ὅπῃ δ' ὤχετο φύλοπιν αἰνέω.
 Ἐν δ' ἡ αἰθανάτων ἱερὸς χορὸς ἐν δ' ἄρα μέσῳ
 Ἰμερόν κητέρξεν Αἰτῆς καὶ Διὸς υἱός

185

190

195

200

184. Κένταυροι.] Narrant Poëtae hos fuisse Ixionis filios, ex Nephelē, hoc est ut putant, nube, quam pro Junone amplexus est, & compressit. Hæc verò nos de hac fabula, deque nomine Centaurorum conjiciebamus. Ixion, antiquissimus tractus Thessaliæ Regulus, videtur Jovis totius Thessaliæ & Græciæ Regis conviva fuisse, deinde in carcerem missus; qua de causa, dictus est εἰς ἄδην detrusus. Duxerat ille uxorem mulierem Νηφίλην, hoc est, stirpe Nephilæum, vel ἢ Nephilim; quo nomine Phœnices vocabant equites latrocinia exercentes, à verbo Νηφίλην, irrui. Vide notata à nobis ad Gen. VI, 4. At Græci posteriores ex Lingua sua, quæ ab antiqua, lapsu temporis migrationibûsque gentium, immensum quantum mutata erat, interpretati sunt Νηφίλην nubem. Ex hoc connubio nati dicuntur Centauri, seu κενταυροὶ chnoterim, hoc est, quasi observantes, vel insidiantes; qui crediti sunt semihomines & semiequi, propter diuturnam equitationem, quâ circumcursabant vicina omnia, & subitis incursionibus infesta habebant. Clavicus.

185. Οὐ-

Theseúsque Ægides, similis immortalibus:
Argentei, aurea circum corpus arma habentes.
Centauri autem ex altera parte contra hos congregabantur,
Magnus Petraeus, atque Asbolus augur,
Arctúsque, Huriúsque, nigerque pilis Mimas,
Et duo Peucidae, Perimedes, Dryalúsque,
Argentei, aureas abietes in manibus habentès.
Atque impetum pariter faciebant, perinde ac si vivi essent,
Lanceísque atque abietibus commùnè certabant.
Inter hæc autem Martis terribilis alipedes stabant equi
Aurei, & ibidem ipse quoque spoliator perniciosus Mars,
Mucronem in manibus habens, milites exhortans,
Sanguine cruentus, veluti qui vivos spoliaret,
Currui insistens. juxta autem Pavórque Metúsque
Stabant, gestientes bellum subire virorum.
Ibidem autem & Jovis filia Agelea Tritogenia,
Ei similis, quasi quæ pugnam vellet incendere,
Hæstam habens in manibus, aureámque galeam, (viam.
Ægidémque circum humeros: gradiebatur autem in prælium sa-
At erat in eo clypeo & immortalium chorus, in cujus medio
Duice quiddam personabat Latonæ & Jovis filius

185. Οὐραν π] Οὐραν scribendum videtur. ab ὕδα, ὕδα. γ. seq. πδκείδης à πύκη. πδκείδης, πδκείδης. *Gnietus.*

189. Συνοικίτω] Legendum videtur συνοικήθω. hoc est, συνοικήκως. *Gnietus.*

191. Ἐγναω] Ἰγναω. *Gnietus.*

192. Ἐπαρφόρος] Pro ἐπαρφόρος. *Gnietus.*

195. Αἰγός π Φόβ π] Aurigæ Martis, ut docet Hesiodus, hujus Poëmatis γ. 463. *Clericus.*

197. Εἰ δὲ Διός] Sub. καὶ. *Gnietus.*

198. Μάχην ἰδέσθαι κρύσσων] Augere, accendere, ciere pugnam. κρύσσων est agitare, tollere. *Gnietus.*

199. Χρυσὴν π χρυσαίαν] Scribe χρυσίαν. γ. sequi. ἐπὶ δὲ ἔχ- & φύλοππ] Εἰπάρχθ. *Gnietus.*

200. Αἰγίδα δὲ ἀμφ' ὤμους] Nondum pugnabat, ac proinde clypeum in tergum rejectum etiamnum habebat. *Clericus.*

Χρυστὴν φόρμιγγα θεῶν δ' ἔδ' ἄγνυτ' Ὀλυμπόν.
 Ἐν δ' ἀγρῇ, αἰεὶ δ' ὄλβ' ἀπείριτον ἰσφάνωνται,
 Ἀθανάτων. Ἐν ἀγῶνι θεῶν δ' ἐξήρχον αἰοιδῆς
 205 Μῆσση Πιερίδες, λιγὺ μελοποιήσας οἰκῆσαι.
 Ἐν ᾧ λιμὴν ὄρεμ' ἀμυμακέντιο θαλάσσης
 Κυκλοτερὲς ἐπέπυκτο πανέφθον κασσιτέροιο,
 Κλυζομήνῳ ἵκελ' ὅσοι γὰρ μὴ ἀμμέσιν αὐτᾷ
 210 Δελφῖνες τῇ καὶ τῇ ἰθιῶεν ἰχθυάοντες,
 Νηχομήχοις ἵκελοι. ὅσοι δ' ἀναφυσιόωντες
 Ἀργυρεοὶ δελφῖνες ἐθύνων ἔλπομαι ἰχθῦς.
 Τῶν ὑπὸ χάλκειοι τρέον ἰχθῦες· αὐτὰρ ἐπ' αὐταῖς
 Ἦτο ἀνὴρ ἀλιδὸς δεδοκμημένος· εἶχε δ' ἡ χερσὶν
 215 Ἰχθύσιν ἀμφίβληστρον, Σπυρρίφονά τοι κῶς.
 Ἐν δ' αὖ ἠὺ ἠυκόμεν Δανάης τέκνοντι Περσέει,
 Οὗτ' αἶψ' ὀπιψάμεν σέκε' ὅσσιν, ἔθ' ἐκάς αὐτῷ.
 Θαῦμα μέγα φρεσὶσθαι· ἐπεὶ ἔδαμῃ ἐσήρακτο.
 Τὼς γάρ μιν παλάμαις τῷξε κλυτὰς Ἀμφιγυῆας
 220 Χρύσειον· ἀμφὶ δ' ὅσσιν ἔχε πτερόεντα πύδλα.
 ὧμοισιν δέ μιν ἀμφὶ μελάνδετον ἄορ ἐκκῆται

203. Ἀγνυτ' Ὀλυμπόν.] Scribe ἄγνυτ' Ὀλυμπόν. pandebatur Olympus. ab αἶγν, αἰγνύω, αἰγνύμαι, αἰγνύω. Homer. πῶσση δ' αἰγνύω πυλαί. olim legebatur ἀγνός purus. Reposuit Heinſius ἄγνυτ', h. e. resonabat. ἢ ἡ ἀπείριτος. vide Heinſii notas. sed ἄγνυτ' hic locum non habet. *Quietus.*

203. Ἀγνυτ' Ὀλυμπόν.] Hoc est fracto cytharæ sonitu resonabat. Vide viri doctissimi Lectiones Hesiodicas. *Clericus.*

204. Ἐν δ' ἀγρῇ] Ibi ὁ αἶγνυτ'. ἰσφάνωνται] *Circumproſετα σται.* *Quietus.*

204. Πιερί δ' ὄλβ' ἀπείριτον.] Si qui faverent Codices, multò malletm legere ὄλβ', hoc sensu: *Enas in cœlo αἶγνυτ', ὁ circumproſετα quo stabat turba immensa Immortalium inſtar corone;* audientium, nempe, certamen muſicum Apollinis & Muſarum. ὄλβ'—quid fit hoc in loco, & quid ad rem faciat, neminem puto intelligere; ego certè non intelligo. At in ἀγρῇ vel concione Deorum ὄλβ' sit necesse est, propter innumerabilem Deorum turbam. *Clericus.*

205. Ἐν ἀγῶνι] *In ludis.* *Quietus.*

207. Ἀμυμακέντιο θαλάσσης] Homer. ἰπὺν ἀμυμακέντιον. ἀμυμακέντιος, μακρός, vastus, ingens, immensus. *Quietus.*

Aureâ citharâ. Deorum autem sedes frangebatur Olympus. Ibi & cætns, circum autem opulentia infinita erat cinctus, Immortalium. In certamine Dea autem incipiebant cantum Musæ Pierides, suave quiddam canentibus similes. In eo autem & portus appulsu facilis immensi maris, Rotundus factus erat purissimo è stanno, Inundanti similis: multi verò per medium ipsius Delphines hac atque illac ferebantur piscibus inbiantes, Natantibus similes. Duo autem sursum efflantes, Argentei delphines, depascebant muros pisces. Sub his ærei trepidabant pisces, sed in ripis Sedebat vir piscator observans; habebat autem manibus Piscium rete, projecturo similis.

In eo autem & pulchricomæ Danaës filius eques Perseus, Neque quidem contingens chypeum pedibus, neque longè separatus Miraculum magnum dictu! quoniam nusquam nitebatur. (ab illo: Ita enim illum manibus fecerat inclutus Vulcanus, Aureum, circum pedes autem habebat alata talaria. Ex humeris autem circa eum nigro capulo ensis pendebat

210. Εἰσέτοι] Hoc est, ὄρμον. ἰχθυόεντες] Piscantes. Guierus.

211. Ἀναφυσίοντες] Hoc est, respirantes; qua de causa, Delphini ad summam aquam emergunt, caputque è mari proferunt. Plinius Lib. IX. c. 8. Cum fame conciti fugientem in vada ima persequuti piscem diutius spiritum continuare, ut arcu emissi ad respirandum emicant; raptaque præda in aëre vescuntur. Quales duo describuntur hic ab Hesiodo. Clericus.

212. Εἰσέτοι ἰχθυόεντες] Hoc est, ἰχθὺς καὶ αἶον ἰχθυόεντες. Guierus.

216. Εἰς αὐτὸν ἰχθυόεντες] Hoc est, αἰχμή. Guierus.

218. Εἰς αὐτὸν] Τὸ αὐτὸ scilicet. Guierus.

221. Μελαίνοντες αὐτὸν] Capulo nigro. la garde noire, émaillée de noir. Hesych. μελαίνοντες, τὸ μέλαν αὐτὸν λαβόντες. idem: μελαίνοντες, μελαίνοντες ἰχθυόεντες λαβόντες. Guierus.

221. Αὐτὸν.] Aliàs dicitur αἰχμή αἰχμηαυτός, chalybeus gladius. Quæ vox est à Phœnicia חרבו harbo, aut חרפח hharpho, quæ gladium sonat. Vide hanc fabulam, apud Apollodorum Lib. II. c. 4. Clericus.

222. Αὐτὸν

Χάλλεον ἐκ πλαμαῶν· ὁ δ' ὥς π νόημι' ἐπταῖτα.
 Πᾶν δ' ἐμετάφρενον εἶχε κάρη δεινοῖο πελώρου
 Γοργῶς· ἀμφὶ δέ μιν κίβισις ἦε, θαῦμα ἰδέσθαι,
 Ἀργυρέη· θύσανοι δ' κατησώδυντο φαεινοὶ 223
 Χρυσεῖοι· δεινὴ δ' ὦλε προτάφοισιν ἀνακτῶ.
 Κατ' Αἰδῶ κινέη, κυκλὸς ζῶφον αἶνόν ἐχέουσα.
 Αὐτὸς δ' ἀπὸ δονὲ καὶ ἐρρίγοντ' εἰσικώς
 Περσῶς Δαναΐδης ἐπταίνετο. τῇ δ' μετ' αὐτὴν
 Γοργῶνες ἄπλητοί τε καὶ ἑ φαταὶ ἐρρώοντο, 230
 Γέλαι μαπέειν. ὅππῃ δ' χλωρὴ αἰδάμασθαι
 Βασίλειον ἰάχεσθε σάκῳ μεζάλῳ ὀρυμαγδῶ
 Οὔρεα καὶ λιγέως· ὅππῃ δ' ζώνησι δεσφίοντε
 Δοιῶ ἀπὴσώδυντ', ὅππῃ κυρτῶντε κάρλῳ.
 Δίχμαζον δ' ἄρα τῷ γε. μέγ' δ' ἐχάρασσον ὀδόντας, 235
 Ἀγέλα δερκομήλα. ὅππῃ δ' δεινοῖσι καρλίῳσι

222. Ὡς π νόημι' ἐπταῖτα] Deos cogitationis celeritatem motu æquare non raro dicunt Poëtæ, quâ celeritate major nulla esse potest. Hymni in Apollinem γ. 186. ita describitur ejus Numinis ad cœlum iter:

Ἐΐθεν δὲ πρὸς Ὀλύμπου, δὴ π' χθονὸς, ὥς π νόημα,
 Εἶσι Διὸς πρὸς δῶμα.

Hinc ad Olympum, à terra, instar cogitationis, it ad Jovis domum. At de αὐτομότη idem dici nequit, sine ipsâ illa licentia, quæ statuas per se mobiles nec nobis peperit; hoc est, sine spe quam conceperat Poëta admirationi fore quidquid elegantibus versiculis exprimeretur, quæ sanè inanis non fuit. Clericus.

223. Εἶχε κάρη] Κάρεσ Apollodorus p. 73. εἶχε occupabat. Guicciardus.

224. Κίβισις] Alii κίβισις, in qua Gorgonis caput. Tò μὲν referendum ad Perseum, non ad μεταφρενον, nec ad κάρη δεινοῖο πελώρου. δὴ π' κίβισις ἐκρίμασθαι θύσανοι, la frange, la cresspine. Guicciardus.

224. Κίβισις] Quidquid Græculi censeant de origine hujus vocis, derivandam omnino existimo à Radice Phœnicia קבץ Kabatz, quæ colligere, & adstringere significat; quod sit ope sacci, aut manticæ, quippe quæ quidquid gestandum est colligit atque adstringit. Cetera Phœniciz fabulæ clara vestigia, quæ hic occurrunt, rem propemodum mihi persuadent. Clericus.

228. Ἐρρίγοντ' Φοδυμήλα. Guicciardus.

*Æreus de loro: ipse autem velut cogitatio volabat.
Totum autem tergum ejus tenebat caput sævi monstri
Gorgonis. ipsum autem pera complectebatur, mirum visu,
Argentea, fimbriaque dependebant luidæ
Aureæ. sæva autem circum tempora Regis
Posita erat Orci galea, noctis caliginem gravem habens.
Ipse autem fugienti & formidanti similis
Persens Danaides currebat. post ipsum verò
Gorgones inaccessæ & ineffabiles ruebant.
Cupientes eum apprehendere: in pallido autem chalybe
Euntium resonabat clypeus magno strepitu
Acutum & tinnulum quidpiam. In zonis autem dracones
Duo dependebant, incurvantes capita.
Lambebant autem illi, iræque acuebant dentes,
Crudele tuentes. supra sæva autem capita*

229. Ἐνάλω] Il bandoit. Guictus.

230. Γόργους] Medusæ sorores. Guictus.

230. Γόργους ἀπλῆς] Hoc est. Stheno & Euryale, sororis mortem ulturæ si licuisset. Ceterum ἀπλῆς dicuntur, non quasi magnæ, aut terribiles, sed quia eas aggredi nemo sine ingenti periculo poterat. Itaque inaccessas reposuimus, quòd nulla alia vox commodius Græcæ potestatem exprimere posse videretur. Clericus.

231. Ἰέρδωαι μαρπίων] Α μαρπίων, quod idem est τῆς ἀπῶ, unde ἀπῶ, ἀπῶμα. alii pro μαρπίων ἀ μαρπίων. unde μαρμαρπίων γ. 245. quod est ab ἀρπυ ἀρπυζόν. Sic inferius γ. 252. μαρμαρπίων pro μαρμαρπίων. Guictus.

231. Ἐπὶ δὲ χλωρῷ ἀδάμαντος βανυστῶν] Ἐπὶ βανυστῶν. τρυφῶν. In clypeo adamantino. an κεχυστωρδῶν ἀδάμαντος ferro. ut supra: Κορπὶ δὲ ἐπὶ τῷ δῶν κωτίω εὐτοκτοῖ ἔρηκε δαυδαλίω ἀδάμαντος. Guictus.

231. Χλωρῷ ἀδάμαντος] In pallido chalybe clypei. Quævis materia dura non potest dici pallida. Clericus.

232. Ὅξια καὶ ληγῆς] Ἀν ὅξια κεκληγῶς? Ibid. ἐπὶ δὲ ζώνῃ δούρατον. ἢ γόργων δούρατος intellige. Guictus.

235. Λίχμουζον δὲ ἄρα τῶν] Τῶν an eas? Gorgones scilicet, illas duas Medusæ sorores. τῶ γόργων Atticè, ut τῶ χείρε. τῶ πηγῶ. Guictus.

235. Ἐχαρασσαν ὀδόντας] Acuebant dentes. supra: χαρασσωρδῶν οὐδῶν. ἀ χείρε χαρασσω, unde & χερχαρας reduplicatione, asper, dentibus asperis, ut χερχαραδες. Guictus.

237. Ἐδδ.

Γοργυίοις ἰδονάτω μέγας φόβος· οἱ δ' ὑπὲρ αὐτῶν
 Ἄνδρες ἐμαρνάσθω, πλημῆϊα τούχ' ἔχοντες.
 Τοὶ μὲν γὰρ σφετέρης πόλιος σφετέρων τε τοκήων
 Δοιγὸν ἀμυώντες· τοὶ δ' ἐπὶ πρῶτον μεμαῶτες. 240
 Πολλοὶ μὲν κέατο, πλείονες δ' ἐπὶ δῆρον ἔχοντες,
 Μάρνανθ'. αἱ δ' ἡμεῖς ἐὺδμήτων ἐπὶ πύργων
 Χάλκεον ὄξυ βόων, καὶ δ' ἐδρύοντο παρειαί,
 Ζωῆσιν ἵκελαι, ἔργα κλυτὰ θεῶν αἰετοῖο.
 Ἄνδρες δ' οἱ πρὸς ἑσθλὰ ἔσαν, γῆρας τε μέμαρτον, 245
 Ἀφροδίτῃ ἐκπύοντο πυλῶν ἔσαν, ἂν δ' ἡμεῖς
 Χείρας ἔχον μακάρεσσι, πρὸς σφετέροισι τέκεσσι
 Δειδύμενοι· τοὶ δ' αὖτε μάχην ἔχον, αἱ δ' ἐμὲ αὐτὰς
 Κῆρες κυάνας, λαοὺς ἀρετῆς ὁδόντας,
 Δεινῶπι, βλοσυροὶ τε, δαφνοειδέες, ἀπλητοὶ τε 250
 Δῆρον ἔχον πρὸς πίπτοντων. πᾶσαι δ' ἄρ' ἵεντο
 Λίμνα μέλαν πίεον· ὃν δ' ἐπὶ πρῶτον μεμαῶσιν
 Κεῖμενον ἢ πίπτοντα νεύοντα, ἀμφὶ μὲν αὐτῶν
 Βάμ' ὄνυχας μεγάλας. Ψυχὴ δ' αἰδὸς δε καλεῖται
 Τόρτον ἐς κυάνας. αἱ δ' ἡμεῖς ὅτ' ἀφροδίτῃ 255
 Λιμαίῃ ἀνδρομέας, καὶ μὲν ῥίπτασκον ὀπίσσω,
 Ἀψ δ' ὁμαδὸν καὶ μῶλον ἐθώμεν αὐτῇ ἔσσαι.
 Κλωθὴ καὶ Λάχεσις σφιν ἐφέσσαν· ἡ μὲν ὑφίσσων,
 Ἀφροδίτῃ, ἐπὶ πέλει μεγάλη θεός, αἶψα καὶ ἔμπης
 Τῶν γε μὲν αἰσίων προφερῆς τ' ἡμεῖς πρὸς ἐντάτῃ τε. 260
 Πᾶσαι δ' ἀμφὶ ἐνὶ φῶτι μάχην δειμῖαν ἔθεντο.
 Δεινὰ δ' ἐς αἰθήλας δεικνὸν ὁρμασι θεμήνασαι,
 Ἐν δ' ὄνυχας χεῖρας τε θροῖας ἰσάσαντα.

237. Ἐδυνάτω μέγας φόβος.] *Vagabundus magnus terror.* Guicetus.

239. Ὑπὸ σφετέρης πόλιος.] Τὸ ὑπὸ hic pro ὑπὲρ, pro. An legendum ὑπὸ? placet. γ. sequ. παρὰ πόλιν.] Πάρῳ. Guicetus.

243. Κατὰ δ' ἐδρύοντο παρειαί.] Καταδύνοντο. Guicetus.

245. Πρὸς ἑσθλὰς.] hoc est, πρὸς ἐσθλῇ. Guicetus.

246. Ἄν δ' ἡμεῖς χεῖρας ἔχον.] Ἄν, hoc est, αἰετοῖον. Guicetus.

254. Βάμ' ὄνυχας μεγάλας.] Unaquaque scilicet. an βάμ' pro ἑκάστη?

Gorgonum agitabatur magnus terror, ac supra ipsas
 Viri pugnabant, bellica arma habentes.
 Hi quidem à sua civitate, suisque parentibus,
 Pestem depellentes: illi autem depopulari studentes.
 Ac multi quidem jacebant, plures autem etiam pugnamcientes
 Dimicabant. mulieres autem in benè constructis turribus
 Vehementer acutè clamabant, lacerabanturque genas,
 Viris similes, opera inclyti Vulcani.
 Viri autem qui seniores erant, & ad senectutem pervenerant,
 Conferti extra portas ibant, sursumque Diis
 Manus tendebant beatis, pro suis liberis
 Metuentes. illi verò contrà pugnam conferebant, post ipsos attem
 Parca nigra candidis crepantes dentibus,
 Torvae terribilesque, cruentaque, & inaccessæ
 Dimicabant de iis qui cadebant. omnes enim cupiebant
 Cruorem nigrum bibere. & quem primum fortè ceperant
 Jacentem vel cadentem recens saucium, ei quidem
 Injiciebant ungues magnos. animaque ad Orcum descendebat,
 Tartarum in frigidum. illæ autem præcordia postquam exfatissem
 Sanguine hominis, illum quidem abjiciebant post tergum,
 Retrò autem in tumultum & stragem festinabant iterum ire.
 Clotho & Lachesis iis adstabant, atque paulò minor
 Atropos: neque enim erat magna Dea: sed tamen
 Aliis quidem præstantiorque erat, & natu maxima.
 Omnes autem circa unum virum pugnam acerbam committebant:
 Sævòque modo seipsas mutuò adspiciebant, oculis succensentes.
 Inter se ungues manusque audaces conferebant.

ἑκάστη? singulare pro plurali. Guetus.

256. Αἰχμῶν ἀνδρῶν] Subintellige 256. Guetus.

257. Ἀψ δ' ὀφθαλμῶν] Subintellige 257. τὸν μὲν πρὸς ἑαυτὸν] Ἀνδρῶν
 subintellige. ipsum hominem scilicet. Guetus.

258. Κλωθὴ καὶ Λαχέαις σφιν ἐφίεσαν] Ταῖς κήρυαν, scilicet. hoc
 est, aliis Parcis innumeris adstabant Clotho, Lachesis, & Atropos.
 An καὶ illæ differunt à Parcis Clotho, Lachesi & Atropo? An hæ
 principes, seu præfides illarum? Guetus.

264. Ἀχλὺς

Πάρ δ' Ἀχλὺς εἰσήκε' ἑπισφυγερή περ αἰνή,
 Χλωρὴ, αὐσαλέη, λιμὸν καὶ πεπληῖα, 265
 Γενοπαχὺς. μακροὶ δ' ἄνυχες χεῖραςιν ἐπέστη.
 Τῆς ἐκ μὲν ῥινῶν μύζαν ῥέον, ἐκ δ' ὑπεραιῶν
 Αἵμ' ἀπελάμβετ' ἔραζε. ἢ δ' ἀπλητον σεσπῆα,
 Εἰσήκε', πολλὴ δ' ὄνις κατενέμοσθ' ὄμους,
 Δάκρυσι μυδαλέη. ποτὶ δ' ὄπυργ' ὀπίσθ' ἀνδρῶν. 270
 Χρῦσαι δέ μιν εἶχον ὑπερθεύοις ἀρσφῆα
 Εἰσὶ πύλαι. ποτὶ δ' ἄνδρες ἐν ἀγλαΐαις πε χοροῖς πε
 Τέρψιν ἔχον. ποτὶ μὲν γὰρ εὐσώτερες ἐπ' ἀπλώης
 ἦγοντ' ἀνδρὶ γυναῖκα, πολλὺς δ' ὑμῶναι' ὄρεφ.
 Τῆλε δ' ἐπ' αἰθομένην δαΐδων σέλας εἰλύφαζε 275
 Χερσὶν ἐνὶ δμῶων. ταῖ δ' ἀγλαΐη τεθελῆα
 Πρόσθ' ἔκιον. τοῖσιν δ' χοροὶ παίζοντες ἔποντο.
 Τοὶ μὲν ὑπαὶ λιγυρῶν συρμένων ἴσαν αἰδῶ
 Ἐξ ἀπαλῶν σωματίων, οὐδ' ἀέσφισιν ἀγνυτὴν ἤχῳ.
 Αἱ δ' ἐπὶ φορμίσγων ἀναγόν χορὸν ἱμερόεντα. 280
 Ἐνθα δ' αὖθ' ἐτέρωθε κέει κόμαζον ὑπ' αὐλῇ,
 Τοίγε μὲν αὖ παίζοντας ὑπ' ὀρχηθμῷ ἡρώιδῃ,
 Τοίγε μὲν αὖ μελούντες. ὑπ' αὐλητῇ δ' ἔκαστ'

264. Ἀχλὺς εἰσήκε'] Ἡ ἐπὶ θανάτῳ σκῆπτωσι. Ἐπισφυγερή.] Ἐπι-
 πνοι, ἀνιάρη, χαλιπῆ. *Guietus.*

265. Καταπεπληῖα.] *Concidens.* *Hesych.* πεπληῖα, δ' ἀδένειον καὶ
 δειλίαν πεπληῖα. πτήσων, πεπληῖα, πεπληῖα. *Vel à πτώ, pro quod*
πτόω πεπληῖα, πεπληῖα. placet. Guietus.

268. Ἀπλητον.] Ἀπληῖα. *suprà. Guietus.*

268. Ἀπλητον σεσπῆα.] *Hoc est;* ita stringens dentes, ut nemo
 ad eam propius accedere sustineret. Unam eandemque vocem ver-
 tere non debuerunt recentiores. Interpretes nunc *magnam*, nunc
terribilem, nunc *torvum*; fictis significationibus, quas neque res,
 neque origo vocis postulabant; sed cum servare significatum, quod
 origini vocis consentaneus est, cum ubique rebus ipsis apprimè con-
 veniat. *Clericus.*

269. Πολλὴ δ' ὄνις κατενέμοσθ' ὄμους.] *Scribendum videtur ἐπὶ ὄμους*
δ' ὄμους. ἢ κατενέμοσθ' supposititium est propter ἰσορρομίαν. Home-
rus: ψιδῆ δ' ἐπὶ ὄμους λάχνη, ἐπὶ ὄμους, ἐπὶ ὄμους, ἐπὶ ὄμους. *Eustath.*
Thema est ὄνις ab ὄνις. Guietus.

273. Εὐσώτερες.] *Al. ὑπώτερες. Guietus.*

Juxta autem & Tristitia stabat, misera, & gravis,
 Pallida, aridaque, fame exhausta,
 Crassis genibus: longique ungues à manibus prominebant.
 Hujus quidem ex naribus mucus manabat, ex genis autem
 Cruor destillabat in terram. hac verò dentes stringens, ita ut accede-
 Stabat, multo pulvere adpersa erat circa humeros, (re non auderes,
 Lacrymis madens. juxta verò turrita urbs hominum.
 Aurea autem eam tenebant superliminaribus adaptata
 Septem portæ. hominesque in voluptatibus & choreis
 Oblationem capiebant. Alii siquidem benè fabrefacto in curia
 Ducebant viro uxorē, multisque hymenæus excitabatur.
 Et procul ab ardentibus facibus fulgor resplendebat
 In manibus famulorum. Mulieres verò venustate florentes
 Praebant, quas chori saltantes sequebantur.
 Atque hi quidem canoris fistulis emittebant cantum
 Ex tenero ore, circumque eos frangebatur echo.
 Illæ verò ad citharam ducebant chorum amabilem.
 Inde rursus ex alia parte juvenes comessabantur ad tibiam:
 Alii quidem ludentes saltatione & cantu,
 Alii verò ridentes. sub tibicine autem singuli.

274. Ὑ μῦραι & ὁρμή] An ὁρμαῖ. *Guietus.*

275. Βιόφραξι] Volvebat, agitabat, versabat τὸ εἶδος ἐν χροῖ
 δμῶν. *Guietus.*

276. Χερσὶν εἰς δμῶν] Scribo δμῶν à δμῶν. Ib. πηλαῖαν scilicet
 δμῶν. *Guietus.*

279. Ἀγρυπὸν ἤχῳ] Resonabat, ut supra ἄγρυπ' ὄλυσσεν. *Gui-*
etus.

280. Αἱ δ' ἐπὶ φορμίσαν] Scribendum videtur οἱ δ' ἐπὶ, subin-
 tellige χοροί. *Guietus.*

281. Κάμαζον ἐπὶ αὐλῇ] Hic κάμαζον non significat convivium
 nocturnum celebrare, sed canere & saltare; nam hæ significaciones
 sunt vocis primitivæ κάμω, ut docet *Hesychius*: Κάμω, ἀσέλγῃ ῥομα-
 τε ποικίλῃ, συμποσίᾳ, αὐδαί. Κάμω αἶδω ὀρχήσεως ποιῶ. πῖ-
 ῃ μῦθῳ (lege, μίλῳ) πῖος. Unde sic verbum iptum interpretatur.
 Κάμαζι, κάμω αἶδω. Καμαδεῖν, ὀρχεῖσθαι. Sic apud *Pindarum* Olymp.
 Od. XI, 16. συγκαμαζέον, significat unà saltare & canere. *Cle-*
ricus.

286. E.

Πρόθ' ἔκιον· πᾶσαν ᾗ πόλιν θαλίσαι τε χοροί τε
 Ἀγλαΐαι τ' εἶχον. 1) δ' αὖ περπάροιθε πόλησσι 285
 Νῶθ' ἴππων θηβάντες ἐδυέον. οἱ δ' ἄροτῆρες
 Ἦρεκον χθόνα διαν, θηβουλάδην ᾗ χιτῶνας
 Ἐπίλατ'. αὐτὰρ ἔκιν βαθὺ λήϊον οἷγε μὲν ἡμῶν
 Αἰχμησὶ ὀξείησι κερωνιόωντα πέτῃλα,
 Βελθόμῃα σαχύων, ὥσπερ Δημήπερσιν ἀκτῖν. 290
 Οἱ δ' ἄρ' ἐν ἐπεδανοῖσι θέον. ἢ ἐπιπλον αἰωλιῷ·
 Οἱ δ' ἐτρύγων οἶνας, δρεπάνας ἐν χερσὶν ἔχοντες·
 Οἱ δ' αὖτ' ἐς παλάρας ἐφόρουν ὑπὸ τρυγητῆρων
 Λακῆς ἢ μέλανας βότρυας, μεγάλων δ' ὄρχαν,
 Βελθόμῃων φύλλοισι ἢ ἀργυρέης ἐλίκεσσιν. 295
 Οἱ δ' αὖτ' ἐς παλάρας ἐφόρουν. ὧρ δέ σφισιν ὄρχεσθαι
 Χρῦσεσσι λῶ, (κλυτὰ ἔργα Πείθερον ἠΨαίσειο)
 Σειόμενσιν φύλλοισι ἢ ἀργυρέοισι κάμαξι,
 [Τῷ γε μὲν οὖν παίζονται ὑπὸ αὐλητῆρα ἕκαστος]
 Βελθόμῃσιν σαφυλῆσι· μελάνθησάν γε μὲν αἶδε. 300
 Οἷγε μὲν ἐτρεπίπον, τοὶ δ' ἤρευον οἱ δ' ἐμάχοντο
 Πυξί τε ἢ ἐλκεδόν· τοὶ δ' αἰκυπόδας λαγός ἤρουν
 Ἄνδρες θηρόταί, ἢ κερχάρόδοντε κυέεω περ,
 Γέμενοι μαπέειν, οἱ δ' ἰέμενοι ὑπαλύξαι·
 Παρ' δ' αὐτοῖς ἱππῆες ἔχον πόνον, ἀμφὶ δ' αἰέθλοισι 305
 Δῆλον ἔχον ἢ μόχθον, εὖ πελεκέων δ' ὕπνι δίφρων

286. Εἴθονον] Bacchabantur. Guileus.

287. Ἦρεκον] Εἰρεκον. ἐπιπλάδην ἐπίλατ'] Αἰεζωτῆρος ἦρεκον. Guileus.

289. Κερωνιόωντα πέτῃλα] Scribo κερωνιόωντα πέτῃλα. à κερωνιάω, κερωνιάω, quod idem est πῆ κερυνιάω, κερυνιάω, κερυνιάων, κερυνιάωντα, hoc est, κεφαλῶν, ῥοπαλιῶν. In clavae modum capitata. κερύνη βλαστὶν cacuminum articulatio in germinatione arborum, à clavae similitudine. Nicander: Δεινὸν βρωμῆν ἄταλδήσασσι κερυνίῳ. ubi τὸ υ productum vides ut in κερυνιάωντα. τὸ κερυνιάωντα πέτῃλα, παρὰ φρεσὶς ἐπὶ τῷ σαχύων. πέτῃλα, hoc est, βλαστήματα, φύλλα, κελάμενα. Guileus.

290. Βελθόμῃα σαχύων] Subintellige ὑπὸ. Guileus.

Ibid. ὥσπερ Δημήπερσιν ἀκτῖν] Tamquam revera essent Cererismunera, metere videbantur. Guileus.

291. Εἰπλον αἰωλιῷ] Εἰπλον αἰωλιῷ· malim ἢ ἀπὸ πῆ πλον, unde πῆ πλον. Guileus.

293. Εἴφω

Procedebant, totamque urbem letitia, choreaque,
Voluptatesque tenebant. Alii autem rursus extra oppidum,
Tergis equoriam conscensis currebant. aratores vero
Proseindebant terram bonam, ornatęque tunicas
Succinctas habebant: sed erat magnus ager segetibus confitus: ubi
Mucronibus acutis incurvos culmos, (alii quidem metebant
Gravidos spicis, tamquam Cereris domum.
Alii autem in manipulos ligabant & implebant aream:
Rursum alii vindemiabant vites, falces in manibus habentes.
Alii vero in calathis ferebant à vindemiatoribus acceptos
Albos & nigros racemos, magnis ex vitibus,
Gravidis foliis, & argenteis capreolis.
Alii rursus in calathis portabant, juxtaque illos ordo vitium
Aureus erat (inchtum opus prudentis Vulcani)
Agitatus foliis, & argenteis perticis,
[Inde quidem igitur ludunt ad tibicinem unusquisque]
Oneratus uvis, quę ipsę nigra erant. (micabant
Alii quidem calcabant in lacu, alii hauriebant, alii autem di-
Pugnis, & luctando: alii verò alipedes lepores venabantur
Viri venatores, & asperis dentibus canes duo ante illos,
Cupientes adsequi, illi verò cupientes effugere.
Juxta eos autem & equites habebant laborem, proque præmiis
Certamen habebant & pugnam. benè contextis verò in curribus

293. Ε'φ'εδ'ον ὑπὸ τρυγητῶν] Α'πὸ pro ὑπὸ scribendum videtur. *Grietus.*

296. Οἱ δ' αὖ τ' &c. & γ. 297. 298, 299. & γ. 300, spurii videntur. γ. 299. Τῶ γ' ἔρμ'] Videntur legendum π' γ' ἔρμ. & pro παίζονται malim παίζουσι. *Grietus.*

302. Λαγῶς ἔρδ'ον] Nota Dorismutin merum, λαγῶς pro λέγες. *Grietus.*

302. Πύξ η' κ' ἰλυνδῶν] Qui pugnis certabant non nitebantur adversarium ad se trahere, sed pugnis ita cedere, ut tandem ictibus victus abiret. Qui verò luctabantur conabantur adversarium in solum affligere ac sibi subjicere, ut confessionem victorię sic ab eo exprimerent. Vide *Lucianum*, in Dialogo de Gymnasiis. *Clericus.*

304. Γέμροι μετρίων οἱ δ' ἰμῶροι ὑπαλόξαι] Mallem: Γέμροι μετρίων τῶς ἰμῶρους ὑπαλόξαι. *Grietus.*

305. Ἐχ'η πόνον] Ἐπίτην, ἡγριζόν. *Grietus.*

M

308. Ρ'ετα\

*Aurigæ stantes, immittebant veloces equos,
 Habenas laxantes, illi autem subsultantes volabant
 Currus compacti, rotarumque modioli valdè resonabant. (iis
 Illi quidem igitur perpetuum habebant laborem, neque enim dum
 Victoria expedita erat, sed anceps habebant certamen.
 Illis autem etiam propositus erat magnus tripus in stadio,
 Aureus, inclyta opera prudentis Vulcani.
 Circa extremam verò oram manabat Oceanus, inundanti similis.
 Totum autem ambiebat clypeum variegatum. per ipsum verò
 Cygni alitrivolantes magnum clangebant, quæ illic multi
 Natabant in summa aqua; juxta autem pisces lascrivebant,
 Mirum visu, etiam Jovi gravitonanti, cujus consiliis
 Vulcanus fecit clypeum magnumque & validum,
 Aptans manibus, quem quidem Jovis fortis filius
 Factabat facilè: equestrem autem infiluit in currum,
 Similis fulguri patris Jovis, ægida tenentis,
 Leviter ingrediens: huic autem auriga fortis Iolaus,
 Bigis insistens regebat curvum currum.
 Propè autem illis advenit Dea castis oculis Minerva,
 Atque ipsos confirmans verbis volucris alloquebatur:
 Salvete Lyngei progenies longè inclyti,
 Nunc itaque Jupiter robur vobis dat, is, qui beatis imperat,
 Cygnumque interficere, & inclyta arma ejus despoliare.
 Sed tibi aliud verbum dicam, multò fortissime hominum,
 Postquàm jam Cygnum dulci vita spoliaveris,
 Illum quidem tum eodem loco relinque, & arma ejus:
 Ipse autem homines perimentem Martem accedentem observans,*

Acrifius Danaës, Danaë mater Persei, Perseus pater Alcæi, Alcæus Amphitryonis, Amphitryon verò Herculis & Iphicli, cujus filius Iolaüs. Clericus.

331. Γλαυκῆς αἰῶνι] Solet alioquin αἰῶνι esse masculini generis. Est, si Græcis credimus, derivandum ab αἰεῖ semper, quia semper id esse dicitur quod est δὲ αἰῶνι, per totam vitam. Posset tamen derivari nomen, aut certè adverbium à Phœnicia voce חַיָּה hahajab, vita, nisi Phœnices etiam חַיָּה hahajon dixerint. Clericus.

333. Ἐπίοντι δειδύμεν] Ἐνδύομαι. Guicetus.

ἔνθα κε γυμνωθέντες σάκους ὑπὸ δαιδαλέοιο
 Ὀφθαλμοῖσιν ἴδης, ἐνθ' ἐπ' αὖ μὲν ὀξείῃ χαλκῷ
 ἈΨ δὲ ἀναχάσασθαι, ἐπεὶ ἔνυ τοι αἰσिमόν ἐστιν
 Ὀὔθ' ἵππας ἐλέειν, ἔτε κλυτὰ τεύχεα τοῖο.

335

Ὡς εἰπὼς ἔς δῖφρον ἐβήσκητο δῖα θεάων,
 Νίκη αἰθανάτης χερσὶν καὶ κυδῶ ἔχουσα
 Ἐστυμύας· τότε δὴ ῥα διόγνητο Ἰόλαο
 Σμερδαλέον θ' ἵπποισιν ἐκέκλετο. τοὶ δὲ ὑπὸ ὁμοκλῆς
 Ρίμφ' ἔφερον θύον ἄρμα, κενύοντες πεδίοιο.

340

Ἐν γάρ σφιν μύθε' ἦκε θεὰ γλαυκῶπις Ἀθήνη,
 Αἰγὶδ' ἀνασείσασα· πείσονάχζε ᾧ γαῖα.

Τοὶ δὲ ἄμυδις περιγύοντ' ἱκετοὶ πυρὶ ἢ θυνέλῃ,

345

Κύνθε' ἵπποδαμθε' ἢ Ἀρης ἀνδρείῃ αὐτῆς.

Τῶν θ' ἵπποι μὲν ἔπειθ' ὑπεναντίοι ἀπῆλοισιν

Ὀξεία χρέμισαν, πρὶ δέ σφιν ἄγρυπο ἦχος.

Τὸν πρότερον προσέειπε βίη Ἡρακλεΐη·

Κύνε πέπτι, τί νυ νῶϊν ὀπίσχετον ὠκείας ἵππας,

350

Ἀνδράσιν, οἳ τε πίνε καὶ οἷζύντο ἰδμεες αἰμύ;

Ἀλλὰ παρέξ ἔχε δῖφρον εὖξοον, ἠδὲ κελάρθε

Εἴκε παρέξ ἰέναι. Τρηχῖνα δέ τοι παρελαύνω

Ἐς Κήνκα ἀνακτα· ὃ γὰρ δυνάμει τε καὶ αἰδοῖ

334. Γυμνωθέντες σάκους ὑπὸ δαιδαλέοιο] Scribendum videtur δαῖ. hoc est, ἀπογυμνωθέντες σάκους. Guicetus.

335. Ἐνθ' ἐπ' αὖ μὲν] Ibi. Guicetus.

337. Κλυτὰ τεύχεα τοῖο] Cycni. Guicetus.

340. Διόγνητος] Διογῆτος. Guicetus.

341. Σμερδαλέον θ' ἵπποισιν] Malim σμερδαλέον ἵπποισιν. π. enim superfluum hic & ineptum. τελετήματα. verſ. ſequ. Κενύοντες πεδίοιο] Subintellige ἀλγῶ. Guicetus.

345. Τοὶ δὲ ἄμυδις περιγύοντ'] Hoc est, περιγύοντο processerunt. Homer. οἳ δὲ πύχα περιγύοντο. Guicetus.

347. Τῶν δὲ ἵπποι μὲν ἔπειθ'] Delendum videtur τὸ θ. ᾗ] Cycni, Martis, Herculis & Iolai. Guicetus.

348. Ὀξεία χρέμισαν] Scribendum videtur: ὀξεία τ' ἐχρέμισαν πρὶ τε σφίσι ἀγρυπο ἦχο. placet. ἄγρυπο resonabat, ut ſuprà. Guicetus.

350. Ὀπίσχετον ὠκείας ἵππας] Ὀπίσχετον. dirigitis, adnectitis. Guicetus.

353. Εἴ-

Ubi nudatum clypeo variegato

Oculis videris, ibi vulnera acuto ferro:

Retroque te recipe, quoniam tibi fas non est

Neque equos capere, neque incluta arma illius.

Sic locuta, in currum adscendit præstantissima Dearum,

Victoriam immortalibus manibus & gloriam tenens

Celeriter. Tunc igitur generosus Iolaus

Horrendum equos increpuit, illi autem à comminatione

Celeriter ferebant celerem currum, pulverem cientes per campum.

Nam iis animum addiderat Dea cæsis oculis Minerva,

Ægide concussa. ingemiscebat autem circumquaque tellus.

Illi autem pariter procedebant, similes igni, sive procella,

Cygnus equum domitor, & Mars insatiabilis belli.

Horum equi deinde obviam sibi mutuo facti

Acutum hinnivere, circaque eos resonabat echo.

Atque hunc prior alloquebatur Hercules:

Cygne ignave, cur nobis immittitis veloces equos,

Viris, qui laborem & ærumnam experti sumus?

In diversum age currum benè politum, atque è via

Cede prætergrediendo. Trachinem enim tendo

Ad Ceycem regem. nam ille potentiâ pariter & reverentiâ

353. Εἰς πῆλξ ἱναι] Cede viâ, ut eas extrâ. *Guietus.*

353. Τερχῖν] Urbem Thessaliæ non procul à sinu Maliaco, sub Oeta monte. Itaque Hercules ex regionibus Pelio Thessaliæ monti subiectis ad Octam iter habebat. *Clericus.*

354. Δυναμὶς τε καὶ αἰδῶ] In prioribus Editionibus sic conversa erant hæc verba: *potestate & maiestate.* At *δυναμὶς* potius copias ac opes, virésque significat, quàm *potestatem*; quæ propriè est *ἰκυσία*, seu jus quidpiam faciendi. Deinde *αἰδῶς* est *reverentia* quâ nos quispiam percellit, meritis suis ac virtute, aut quâ eum prosequimur; non *majestas*. Cur ergo à propria significatione vocum, quæ præsentī negotio quàm maximè convenit, abiremus non videbam. Sed & sic in singulis fermè paginis sæpiùs in hoc Poëmatio præsertim peccatum erat, quod passim emendavi; sed monendum ubique non duxi, ne ex hoc mustaceo gloriam quærere mihi viderer. Eadem operâ, minutiora multa in Latinitatem delicta sustuli, quatenus quidem licuit per versionem, in qua Græca totidem verbis Latinis verti solent, *Clericus.*

- Τρηχὶν^Θ προβέβηκε, σὺ δ' ὦ μάλα οἶδα καὶ αἰπός. 355
 Τῷ γὰρ ὁπῆεις παῖδα θεμισγνόων κυανῶπι.
 ὦ πέπον, εἰ μὴ γὰρ ποὶ Ἀρης θανάσιοι τελευτῶν
 Ἀρκέσθ, εἰ δὴ νῶϊ σιωποῦμεθα πολυμήζων.
 Ἦδη μὲν τε ἔφημι καὶ ἄλλοτε πειρηθῆναι
 ἔλχε^Θ ἡμετέρη, ὅθ' ὑπὲρ Πύλῃ ἡμαθύνει^Θ 360
 Ἀντί^Θ ἔστι ἐμεῖο, μάχης ἄμωτον μῆραίων.
 Τεῖς μὲν ἐμῷ ὑπὸ δρεὶ πυπὲς ἡρείσωνται γαίῃ,
 Οὐκ ἐμὸς σάκε^Θ πὶ ᾗ πέτρων, ἤλασσε μῆρόν,
 Παντὶ μὲν σπείδων, Ἀλλ' ᾗ μέγα σάκε^Θ ἄρρεα.
 Πρὶν δ' ἐν κονίῃσι χαμαὶ πέσεν ἔλχε^Θ ὀρμῇ. 365
 Ἐνθά κε δὴ λωβητὸς ἐν ἀθανάτοισιν ἐτύχθη,
 Χερσὶν ὑφ' ἡμετέρῃσι λιπὼν ἔναρθε βροτόεντα.
 ὣς ἔφατ'· εἰ δ' ἄρ' ἐκ Κύν^Θ εὐμμελὲς ἐμφοίνα
 Τῷ δ' ἡπιπιθόμην^Θ ἐχέμεν ἐρυσάρματος ἵππους.
 Δὴ τότε ἀπ' ὀπλεκέων δίφρων θύρον αἰψ' ὀπί γαίαν 370
 Παῖς τε Διὸς μεγάλα, καὶ Ἐνυαλίῳ ἀνακλ^Θ.
 Ἡνίοχοι δ' ἐμπλήν ἔλασσαν κακίστρεχας ἵππους·
 Τῶν δ' ὑποσδομῶν κανάχιζε πρὸς ἄρρεα χθών
 ὣς δ' ὅτ' ἀφ' ὑψηλῆς κερυφῆς ὄρε^Θ μέγαλοιο
 Πέτραν δόποθ' ὀρίσσωσιν, ἐπ' αἰθήλαις ᾗ πέσῃσι, 375
 Πολλὰ καὶ ᾗ δρυὶς ὑψίστομοι, πολλὰ δέ τε πῶκαι,
 Αἰγίροί τε πανύρριζοι ῥήγνυνται ὑπ' αὐτῶν
 Ρίμφα κυλινδομῶν, εἰς πεδίον δ' ἀφίκονται.
 ὣς οἱ ἐπ' αἰθόλοισι πέσον μέγα κεκλήγοντες.
 Παῖσιν ᾗ Μυρμιδόνων τε πόλιν, κλειτὴ τ' Ἰαωλὸς, 380

356. Τῷ γὰρ ὁπῆεις παῖδα] Hoc est, inis filiam. honestum vocabulum. Guicetus.

362. Ἠρείσωνται γαίῃ] Humi nixus est, humo affixus est. εἰ δὲ ἐρεί-
 θη. Homerus. Guicetus.

364. Παντὶ μὲν σπείδων, Ἀλλ' ᾗ μέγα σάκε^Θ ἄρρεα] Est versus
 suppositivus. Guicetus.

367. Λιπὼν ἔναρθε βροτόεντα] Cur igitur γ. 336. negatur Herculi
 fas fuisse arma Martis auferre? Nimirum, fabulæ non magis sibi sæ-
 pè constant, quàm somnia. Ὅπρι, ut utar verbis Platonis ex Lib. II.
 de Republica, χρὴ καὶ πρῶτον καὶ μάλιστα μύθοισι, ἄλλως τε καὶ ἰάν τις μὴ
 καλῶς ψεύδεται. Quod oportet ante omnia & maxime vituperare, cum
 aliàs, tum si quis non rectè mentiatur. Quo in loco, invehitur Phi-
 losophus

*Tuachinis imperium tenet. Tu verò satis hoc scis etiam ipse:
Ejus enim connubio habes filiam Themistonoën nigros oculos ha-
O ignave, non enim tibi neque Mars mortis exitium (benem,
Prohibuerit, si nos inter nos congregiamur ad pugnandum.
Jam ipsum quidem aio antè quoque aliquoties periculum fecisse
Hastæ nostræ, quando pro Pylæ arenosa
Adversus stetit mihi pugnam insatiabiliter optans.
Ter siquidem meâ hastâ percussus sustinuit se terrâ,
Vulnerato clypeo: quartò autem transadegi femur ejus,
Omnibus viribus incumbens, magnūque illius clypeum perforavi.
Promus autem in pulveribus humi prostratus cecidit hastâ impetu.
Ubi etiam ignominiâ affectus inter immortales fuit,
Manibus sub nostris relictis spoliis cruentis.*

*Sic dixit: at Cygnus bellicosus haudquaquam volebat,
Huic obtemperans, retinere trahentes currum equos.
At tunc à benè compacto curru defilierunt celeriter in terram.
Et Jovis filius magni, & Enyalii regis.
Aurigæ autem propiùs egerunt pulcricomos equos.
Illis autem irruentibus sonitu pedum concitata est lata terra.
Ut autem ab alto vertice montis magni
Rupes defiliunt, aliæ super alias cadentes:
Multæque quercus alticomæ, multæ item piceæ,
Populique radices altas habentes franguntur ab illis
Celeriter delabentibus, donec in campum perveniant:
Ita & illi in se mutuò ruebant, cum magno clangore.
Tota autem Myrmidonum civitas, celebrisque Laolcus,*

Iosophus in Homerum & Hesiodum. Clericus.

369. Ἐρυστέρματα ἵππους] Nominativus pluralis ἔρυστέρματα. à genit. sing. ἔρυστέρματος. ab ἔρυστέρματοι, ἔρυστέρματος, metaplasmo. unde ἔρυστέρματος in accusativo. Guicetus.

372. Ἡνίοχοι δ' ἱππῶν] Ἐμπῶν. Guicetus.

373. Τῶν δ' ὑπερδομήων] Scribo divisim ὑπὸ δομήων. Guicetus.

380. Μυρμιδῶν τε πόλιν] Phthia Achillis, Myrmidonum postea ad Trojam ducis, patria. Aliæ sunt vicinæ urbes. At absurdum est fingere voce duorum virorum tot tractus personuisse. Poëtica hæc sunt περιπλοκαί, quæ non ferimus tantum, sed & miramur, elegantia & εὐεθμία versuum veluti fascinati. Clericus.

Ἀρνητ', ὅδ' Ἑλίχη, Ἀνθεία τε ποιήεσσαι,
 Φωνῇ ὑπ' ἀμφοτέρων μεγάλ' ἴαχον. οἱ δ' ἀλαλητῶ
 Θεωπεσίῳ σὺνισαν. μέγα δ' ἐκτυπε μητίετα Ζεὺς,
 Καδ' δ' ἄρ' ἀπ' ἐρανόθεν ψιάδας βάλεν αἱματώσας,
 Σῆμα πθεῖς πολέμοιο ἧν μεγαθυροῖσι παιδί. 385
 Οἷόν δ' ἐν βήσσης ὄρεον χαλεπὸς περιδέσθῃ
 Κάπεον χαυλιόδων φρονέει θυμῷ μαχέσασθῃ
 Ἀνδράσι θηρώτῃς, θήγλ' δέ τε λούκην ὀδόντι
 Δοχμωθεῖς, ἀφρὸς ᾗ πρὶ σῆμα μασιχόωνι
 Λείβεται, ὅσπερ δέ οἱ πυρὶ λαμπετόωνι ἵκτιν, 390
 Ὀρεθὲς δ' ἐν λοφίῃ φρίσσῃ τείχας ἀμφὶ τε διελευῖ.
 Τῷ ἵκελ' Διὸς υἱὸς ἀφ' ἱππείης θύρε δίφρου,
 Ἡμῶν ᾗ χλοερῶ κυανόπτερον ἤχετα πέτλιξ
 Ὄζω ἐφεζόμενον θέρ' ἀνθρώποισιν αἰεῖδεν
 Ἄρχεται, ᾗ τε πόσις καὶ βρωτοῖς θῆλυς ἔερε, 395
 Καί τε πανημέριός τε καὶ ἡμῶν χεῖρ' αὐδῶν
 Ἰδὲ ἐν αἰνοτάτῳ, ὅπότε χροῶ Σείριον ἄρ' ἔλθῃ.
 Ἡμῶν δὴ κείχχοισι πρὶ γλαῦχες τελέεσσι,
 Τῆς πε θέρ' ἀπείρεσιν, ὅτ' ὁμφακες αἰόλονται,
 Οἷα Διώνυσον δῶκ' ἀνδράσι χάσμα καὶ ἄχθον 400
 Τλὼ ὄρῳ μάρναντο, πολὺς δ' ὄρυμαγδὸς ὀρέρετ'
 Ὡς ᾗ λέοντες δύο ἀμφὶ κτῆμίνης ἐλάφοιο
 Ἀλλήλοισι κοπέοντε, ᾗ σφίεας ὀρμήσασσι,
 Δεινὴ δέ σφ' ἰαχὴ, ἄραβός θ' ἅμα γίνετ' ὀδόντων.
 Οἱ δ' ὥς τ' αἰγυπιοὶ γαμφώνυχες, αἵκυλοχεῖλαι, 405
 Πέτρῃ ἐφ' ὑψηλῇ μεγάλα κλάζοντε μαχέσθων
 Αἰγὸς ὀρεασινόμῃς ἢ ἀγροτέρῃς ἐλάφοιο
 Πίονον, ὡς τ' ἐδάμασσε βαλὼν αἰζήϊον ἀνὴρ

382. Φωνῇ ὑπ' ἀμφοτέρων μεγάλ' ἴαχον] Ordo: ὑπὸ φωνῇ ἀμφοτέρων. Guicetus.

384. Ψιάδας βάλεν αἱματώσας] Imitatur Homerum, sed pravè; nam Homerus Iliados II, 459. fingit à Jove tales guttas demissas in honorem Sarpedonis filii occisi à Patroclo; hic verò Hesiodus easdem ab eodem Jove delapsas, non à Marte Cygni patre, præfagia facit victoriae Herculis. Clericus.

389. Μασιχόωνι] Α μασιζω, μασιχωα. Hesych. ἰμασιζον, μασι-
29α

Arnêque, & Helice, & Anthea herbosa,
 Voce utriusque valdè resonabant. Illi autem cum clamore
 Mirando congressi sunt. valdè autem intonuit prudens Jupiter,
 Et à cælo guttas dimisit sanguinolentas,
 Signum id ponens bello, suo multùm confidenti filio.
 Qualis autem in vallibus montis sævus adspèctus
 Aper, dentes habens exsertos, fer. ur impetu ad pugnandum
 Cum viris venatoribus, acutisque candidum dentem
 Incurvatus, spuma autem circa os mandenti
 Destillat, oculique ei igni splendenti similes sunt,
 Erectis autem in dorso horret setis, circâque collum:
 Talis similis Jovis filius ab equestri defilerat curru.
 Quando autem viridi nigricans alis sonora cicada
 Ramo infidens, æstatem hominibus canere
 Incipit, cujus & potus & cibus herbas vegetans ros est,
 Atque per totum diem, & mane sub auroram fundit vocem
 Æstu in gravissimo, quando corpus Sirius exsiccat.
 Quando & milio ariste nascuntur,
 Quod æstate seminant, cum uvæ acerbæ colorem mutant,
 Qualia Bacchus dedit hominibus in lætitiâ & laborem;
 Eâ tempestate pugnabant, magnus autem tumultus excitabatur:
 Ut verò leones duo, pro occiso cervo
 Sibi mutuò irati, in se ipsos impetum faciunt,
 Sævusque inter ipsos rugitus, strepitusque exoritur dentium;
 Atque ut vultures incurvis unguibus, repandis rostris,
 Rupe in excelsa, magno clangore dimicant,
 Capræ montivagæ gratiâ, aut fera cervæ
 Pinguis, quam interfecit jaculando juvenis vir,

296. *Guietus.*

395. Ωἷ π πόντος] Τὸ αἷν pro αἷ. *Guietus.*

397. Ἰδὲ ἐὼ ἀνιστάται] Ἰδὲ, πλύς. Hesych. an idem cum ἰδὲ
 sudor? placet. *Guietus.*

400. Οἷα Διάνοι] Pro οἷα neutrum pro fœminino. *Guietus.*

401. Τὸν ἄπλο] Κατὰ τὸν ἄπλο. *Guietus.*

407. Ἀγρὸς ἰερουργίας] Subintellige ἱερός, ἀπὸ, αἷ. *Guie-*
tus.

Ἰὼ ἀπαὶ νύκτῃς, αὐτὸς δ' ἀπαλήσεται ἄλλη
 Χόρῳ αἰδέεσθαι ἴαν· οἱ δ' ἀτρελέως ἐνόησαν, 410
 Ἔασυμῆως δέ οἱ ἀμφὶ μάχῃω δερμῶαν ἔθεντο·
 ὣς οἱ κεκληγόντες ἐπ' ἀλλήλοισιν ὄρεσκον.
 Ἐνθ' ἦτοι Κύνῳ μὲν ὑπερμήδῳ Διὸς υἱὸν
 Κτεινέμεναι μεμαῶς, πᾶσι ἔμβαλε χάλκεον ἔγχῳ,
 Οὐδ' ἤρῃξεν χαλκὸν ἔρυν ἧ δῶρε θεοῖο. 415
 Ἀμφιτρωνιάδης ἧ βίῃ Ἡρακλεΐῃ
 Μεσσηγύς κέρυθός τε κ' ἀσπίδῳ ἔχει μακρῷ
 Αὐχένα γυμνωθέντα θῆως ὑπένερχε γλυκίῃ
 Ἡ' λασ' ἤπικρατέως· ἀπὸ δ' ἀμφω κέρσε τένοντε
 Ἀνδροφόνῳ μαλὴν μέγα γὰρ δένῳ ἔμπιστο Φωπός. 420
 Ἡέπε δ', ὡς ὅτε τις θρύς ἤραπεν, ἧ ὅτε πέτρῃ
 Ἡλίβατῳ, πηληγῆας Διὸς ψολόενι κεραινῷ·
 ὣς ἔρεπ', ἀμφὶ δέ οἱ βράχε τάχεα πεκίλα χαλκῷ.
 Τὸν μὲν ἔπειτ' ἔασε Διὸς παλαμάρεδι υἱὸς,
 Αὐτὸς ἧ βροτολαίῳν Ἀρίῳ θῆπτόν τε δοκδίσας, 425
 Δεινὸν ὄρων ὅσοισι λέων ὡς σώματι κύρσας,
 Ὅς τε μάλ' ἐνδυκέως ῥινὸν κρατερῶς ἐνύχεασε
 Σχίσσας ὅττι τάχιστα μαλίφρονι θυμὸν ἀπνύρου
 Ἐμμενέως δ' ἄρεα ἧ κελαυνὸν πύμπλαται ἦτορ.
 Γλαυκίῳ δ' ὅσοις δεινὸν, πλάρωσθε τε κ' ὦμας 430
 Οὐρῇ μαστιγῶν, ποσὶ γλαφῇ· ἧ δέ τις αὐτὸν
 Ἐτλη ἐς αἶν' ἰδὼν χεδὸν ἐλθεῖν, ἧ δὲ μάχεσθαι.
 Τοῖῳ ἄρ' Ἀμφιτρωνιάδης ἀκρόῃ αὐτῆς
 Ἀντίῳ ἔση Ἀρηῳ ἐνὶ φρεσὶ θάρσῳ αἰέζων
 Ἔασυμῆως· ὁ δέ οἱ χεδὸν ἤλυθεν ἀχνύμενος κῆρ. 435
 Ἀμφότεροι δ' ἰάχοντες ἐπ' ἀλλήλοισιν ὄρεσκον.
 ὣς δ' ὅτ' ἀπαὶ μεγάλα πέτρῃ περηῶνος ὄρεσσε,

409. Ἀπαλήσεται] *Aberrabit. Quietus.*

411. Οἱ ἀμφὶ μάχῃω] *Ordo ἀμφὶ οἷ, hoc est, ἀπὸ αὐτῆς. Quietus.*

416. Βίῃ Ἡρακλεΐῃ] *Βίῃ Ἡρακλέως legunt interpretes in nominativo, quibus assentior. Quietus.*

426. Σώματι κύρσας] *Hoc est, ζῶν. Quietus.*

426. ὣς σώματι κύρσας] *Σῶμα pecudem, hic, & quidem vivam, prater*

Sagittâ⁴¹ è nervo emissâ: si ille autem aberravit alibi
 Loci ignarus. at illi celeriter animadverterunt,
 Acritérque pro ea pugnam acrem instituerunt:
 Sic & hi duo cum clamore contra se mutuò irruerunt.
 Ibi sanè Cygnus quidem potentis Jovis filium
 Occidere meditans, clypeo aream hastam adegit,
 Neque tamen perrupit æs: defendebant enim dona Dei.
 Contrà autem Amphitryoniades Hercules
 Inter galeam & clypeum, hastâ longâ (in)
 Cervicem nudatum celeriter infra mentum
 Immisit vehementer, ambòsque abscidit nervos in collo]
 Homicidâ lanceâ. magnum verò robur concidit viri.
 Cecidit autem veluti cùm quercus aliqua, aut cùm rupes
 Excelsa, ietâ Jovis fumanti fulmine:
 Sic cecidit. circum ipsum autem resonabant arma variegata ære.
 Atque hunc quidem ibi relinquit Jovis ærumnosus filius.
 Ipse autem occisorem hominum Martem accedentem observans,
 Sævum videns oculis ut leo corpus forte nactus,
 Qui admodum accuratè pelle validis unguibus
 Dissectâ, quàm celerrimè dulcem animam abstulit:
 Avidè autem hujus nigrum expletur cor,
 Ac cæsis intuens oculis sævum, costâsque & humeros
 Cauda flagellans, pedibus fodit; neque quisquam ipsum
 Sustinet ex adverso adspiciens propè ire, neque pugnare.
 Talis igitur & Amphitryoniades insatiabilis bello
 Contra Martem stetit, in præcordiis audaciam augens
 Celeriter. Ille autem propè venit mæsto corde.
 Utrique autem cum clamore alterum invaserunt.
 Ut autem, quando à magno rupes cacumine præcipitans,

præter morem, significat. Clericus.

431. Πόσι γλαΐφ] Scalpit terram ungulis. Guietus.

437. Πρηῶν & ὀρέσσι] Ὁ ὀρέσσι legisse videtur Diaconus. Sic autem
 hi duo versus legendi videntur:

Ὡς δ' ὅτ' ἀπὸ μεγάλης πίττης πρηῶν & ὀρέσσι.

Μακρὸν ἐπιθράσκευον &c. τὸ δ' ἐπ' ἰνισίτιον videtur. τὸ ὀρέσσι nul-
 lius pretii. Guietus.

Μακρὰ δ' ὀπθρῶσκα κυλίνδεται, ἡ δέ τε ἡχὴ
 ἔρχεται. ἔμμεμαῖα, πάγος ᾧ οἱ ἀντιβόλησιν
 Τηλὸς, τῷ δὲ συνενέικεται, ἔνθα μιν ἴαχ' 440
 Τόσση ὁ μὲν ἰαχῇ βελοσάρμαλ' ἔλι' Ἄρης
 Κεκληγώς ἐπόρυσεν· ὁ δ' ἔμμεμαπῶς ὑπέδεκτο.
 Αὐτὰρ Ἀθλιωαῖη κῆρη Διὸς αἰγιόχοιο
 Ἀντήν ἦλθεν Ἄρη', ἐρεμνίῳ αἰγίδ' ἔχουσα,
 Δεινὰ δ' ὑπόδρα ἰδῶσ' ἔπεα πτερόεντα προσηύδα· 445
 Ἄρως, ὅππῃ σε μὲν κρατερὸν ἢ χεῖρας ἀάπτως.
 Οὐ γάρ τοι θεμὶς ἐστὶν ἀπὸ κλυτὰ τόλκεα δῦσαι
 Ἡρακλῆα κτείναντα Διὸς θρασυκάρδιον υἱόν.
 Ἀλλ' ἄγε παῦε μάχης, μὴδ' ἀντί' ἴσας ἔμοιο.
 Ὡς ἴφατ'· ἀλλ' ἔπειθ' Ἄρως μεγαλήτερος θυμόν. 450
 Ἀλλὰ μέγα ἰάχων φλογὶ ἐκέλευε τόλκεα πάλλων,
 Καρπαλίμως ἐπόρυσσε βίη Ἡρακληΐη,
 Κακτάμψαι μεμαώς· ἢ ῥ' ἐμβαλε χάλκεον ἔχ'·
 Σπέρχον, ἐξ παιδὸς κατέων περὶ πεινέωντ',
 Ἐν σικεῖ μεγάλῳ. ἀπὸ δ' ὀφθαλμοῖσι γλαυκῶπις Ἀθλιῶν 455
 ἔρχετο ὀρμὴν ἔτραπ', ὀρεξαμένη ἀπὸ δίφρου.
 Δειμὺ δ' Ἄρην ἄχ' εἶλεν· ἐρυσαμένη δ' ἄορ ὀξύ,
 Ἔστυτ' ἐφ' Ἡρακλεῖ κρατερόφρονι. τὸ δ' ὀπιόντα,
 Ἀμφιτρωνιάδης δεινῆς ἀνδρὸς ὠυτῆς,
 Μηρὸν γυμνωθέντα σάκκῳ ὑπὸ δαιδαλέοιο, 460
 Οὕτως· ὀπικρετιῶς· διὰ δ' ἡ μέγα σάκ' ἄραξε,

440. Τῷ δὲ συνενέικεται] Ὡς τοι πάγος συνεπείχεται ἡ πίεσις. *Guietus*.

442. Ἐμμεμαπῶς] Ἐσπασμένη. *Hesych.* ἀπὸ ἀ μῆτις, μάρτυς, μαρτυρία μαρτύης, ἔμμεμαπης, ἔμμεμαπῶς, raptim, rapidè, cupidè. &c. *Guietus*.

445. Ὑπόδρα ἰδῶσ'·] Τὸ ὑπόδρα pro ὑποδραξ ab ὑποδραγμα usurpatum viderur. *Guietus*.

453. Κακτάμψαι] Κακτεπείμψαι. *Guietus*.

455. Ἀπὸ δὲ γλαυκῶπις Ἀθλιῶν ἔρχετο ὀρμὴν ἔτραπ'] Pro ἀπίτασπι. *Guietus*.

Ibid. Ὀρεξαμένη ἀπὸ δίφρου] Manum porrigens à curru. *Guietus*.

456. Ἐρχετο ὀρμὴν ἔτραπ'] Si Minerva à corpore Herculis telum à Deo missum poruit avertere, quidni etiam Mars telum hominis in

*Et in longum delata saltu volvitur, fragorque
 Venit subito ingens, collis autem illi obvius fit
 Altus, ad quem cursu defertur, ubi illam retinet:
 Tanto ille fremitu currum gravans perniciosus Mars
 Vociferans irruit; ille autem promptè venientem excepit.
 Porro Minerva filia Jovis agida tenentis
 Obviam venit Marti, tenebrosam habens agidem,
 Sava autem torvè intuens, verbis volucris allocuta est:
 Mars, inhibe animos ingentes & manus invictas.
 Neque enim tibi fas est inchoatis armis spoliare
 Herculem occisum, Jovis magnanimum filium.
 Sed age, desiste à pugna, neque adversus steteris militem.
 Sic ait: sed non persuasit Martis magnanimi animo:
 Sed magno fremitu flammæ familia arma vibrans,
 Celeriter invasit Herculem,
 Occidere festinans: & conjecit aratam hastam
 Magno impetu, ob suum filium irascens mortuum,
 In clypeum magnum. At procul caesa Minerva
 Hasta impetum avertit, manu despectens à curru.
 Acris autem dolor Martem cepit: extractoque gladio acuto,
 Irruit contra Herculem magnanimum. at illum accedentem
 Amphitryoniades, sævi insatiabilis belli,
 Femore nudatum clypeo sub variegato,
 Vulneravit validè: magnūque trajecit clypeum,*

se ipsum declinare potuit? Sed & talia non semel finxit *Homerus*, quæ
 profectò Criticis veteribus videri debuerunt non tantum nequaquam
 vera, sed nequidem *ἰσόμοιον ὁμοίαν*, veris similia, ut loquitur noster
Hesiodus. Clericus.

457. Εἴτε' ἰφ' Ἡρακλῆϊ κεκρήσθην] An ἰφ' Ἡρακλῆϊ κεκρήσθην
 φρον? Sic *Diaconus*, placet. *Gruetius*.

460. Μηδὲν γυναικὶν οὐκ ἔστιν ἐν δαυδαλῆσι] Hic versus additus
 & delendus videtur. pro *ἐν δαυδαλῆσι*. *Gruetius*.

461. Οὐκ ἔστιν ἐπικρυπτός: ἀλλ' ἂν μίχα σῆμα ἔσται,

Δύσκι' ταμῆσαι, ἐπὶ δὲ χθονὶ κατέβηκε μίση]

Hæc: ἀλλ' ἂν μίχα σῆμα ἔσται Δύσκι' ταμῆσαι, inititia videntur & de-
 lenda, scribendumque:

Οὐκ ἔστιν ἐπικρυπτός: ἐπὶ δὲ χθονὶ κατέβηκε μίση. *Gruetius*.

Δέσσει ναιμήσας, ὅππῃ ᾗ χθονὶ κάββαλε μέσση.
 Τῷ ᾗ φόβῳ ἢ Δαΐμῳ εὐτραχὸν ἄρμα ἢ ἵππους
 Ἡλᾶσκον αἰψ' ἔγχε, ἢ δ' ὅππῃ χθονὸς δίρυοδαίης
 Ἐς δίφρον θῆκαν πολυδαίδαλον· αἰψὰ δ' ἔπειτα 465
 Ἴππους μασιέτιν, ἵκοντο ᾗ μακρὸν Ὀλύμπον.
 Τίος δ' Ἀλκμειώης ἢ κυδάλιμῳ Ἰόλῳ,
 Κύκνον σκυλάσαντες ἀπ' ὤμων τείχεα καλὰ
 Νίασοντ'· αἰψὰ δ' ἔπειτα πόλιν Τρηχῶν ἵκοντο 470
 Ἴπποις ὠκυπόδεσσιν. ἀτὰρ γλαυκῶπις Ἀθλιὴ
 Ἐξίκετ' Οὐλυμπὸν δε μέγαν ἢ δώματα πατρός.
 Κύκνον δ' αὖ Κηϋξ θάπην, ἢ λαὸς ἀπίρων,
 Οἳ ῥ' ἔγχε νᾶϊον πόλιν· κλειτῇ βασιλῇ,
 Ἀνθίῳ, Μυρμιδόνων τε πόλιν, κλειτῷ τ' Ἰαωλῶν,
 Ἀρνίῳ τ' ἠδ' Ἐλίκῳ. πολλὸς δ' ἠγείρετο λαὸς, 475
 Τιμῶντες Κηϋκα, Φίλον μακαίρεσσιν θεοῖσι.
 Τῷ ᾗ τάφον ἢ σῆμ' αἰδὲς ποίησεν Ἀναυρῳ,
 Ὄμβρῳ χειμερίῳ πλήθων. τὼς γάρ μιν Ἀπίλων
 Λητοΐδης ἤναξ, ὅππῃ ῥα κλειτὰς ἐκαστόμβας
 Ὅσσι ἄγοι Πυθοῖδε, βίη σύλασσε δεκδῶν. 480

Α' Σ Π Ι' Δ Ο Σ Τ Ε' Λ Ο Σ.

463. Φόβῳ ἢ Δαΐμῳ.] Aurigæ Martis, ut vidimus ad γ. 195. Timor & pavor injecti hostibus eos fugant, faciuntque ut Mars, hoc est, victor eos persequatur. Idem timentium sibi à victore accelerant fugam, iisque instar aurigarum sunt, ut hoc in loco. Hinc facile *πρῶτον πρῶτον* ratio intelligitur. *Clericus.*

466. Μακρὸν Ὀλύμπον.] In magnum Olympum. *Guietus.*

469. Πόλιν Τρηχῶν ἵκοντο.] Mirum est quòd Hercules, occiso genèro, ad socerum ausus sit ire, aut certè ivisse à Poëta fingatur. *Clericus.*

*Hastâ perrumpens: in terram autem prostravit mediam.
At illi Pavor & Metus agilem currum & equos
Adegerunt celeriter propius, & à terra lata
In currum posuerunt variegatum: atque inde celeriter
Equos flagellis impulerunt, veneruntque in magnum Olympum.
Filius autem Alcmenæ & gloriosus Iolaus,
Cygno despoliato armis ab humeris pulcris detractis,
Revertebantur. moxque exinde ad urbem Trachiniam venerunt
Equis velocibus. At castis oculis Minerva
Pervenit in Olympum magnum, & domos patris.
Cygnum autem contra Ceyx sepelivit, & populus innumerabilis,
Qui prope urbem habitabat inclyti regis,
Anthen, Myrmidonumque urbem, celebrémque Iacolcum,
Arnenque & Helicen. multus autem congregabatur populus,
Honorantes Ceycem, carum beatis Diis.
Sed illius sepulcrum & monumentum obscurum reddidit Anaurus,
Imbre hyemali exundans. ita enim eum Apollo
Latonæ filius iussit, propterea quòd (Cygnus) inclytas hecatombas
Quicumque ageret Delphos, eum vi spoliabat insidiatus.*

SCUTI FINIS.

474. Αἴαν] Quam Αἰείας antea vocavit Poëta. Itaque malè
nonnullæ editiones habent Αἴαν. Clericus.

477. Τῷ δὲ τάφῳ] Κόιν. Guetius.

480. Βίη σύλασσε δοκῶν] Excipiens. Guetius.

480. Ὅπως ἄρτι καὶ τὸ ἐξῆς] Ut initio multa defunt: ita nec finem
Poëmatis hîc fuisse crediderim. Clericus.

FINIS.

Η Σ Ι Ο Δ Ο Υ
Τ Ο Τ Α Σ Κ Ρ Α Ι Ο Τ
Ε Ρ Γ Α Κ Α Ι Η Μ Ε Ρ Α Ι.

H E S I O D I
A S C R Æ I
O P E R A E T D I E S.

N

NOTU.

TO O A O I E H

TOIATHEA TOT

KA N E M H I A H A T C R

A O I E H

IM A D E A

A H I C T E A A H E O

NOTULÆ

IN

OPERA ET DIES.

Eργα ἔν Ημέραι] Ad hoc Poëma ex Schedis Patris mei *Stephani Clerici*, qui publicè id olim interpretatus erat *Genevæ*, multas depromsi notulas, & sequentem ante omnia observationem. Opus hoc esse *ethicum* & *œconomicum* vidit *Joan. Tzetzes*, ejus hæc sunt verba, in præfatione: ἔγραψε δὲ τὸ παρὸν βιβλίον (ὁ Ἡσίοδος) πρὸς Περσὴν ἃ ἀδελφὸν, παραίνεσιν ἩΘΙΚΗΝ ἔ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΝ πρὸς πάντας: Scripsit (*Hesiodus*) præsentem librum ad *Persen fratrem*, exhortationem *moralem* & *œconomicam* omnis generis continentem. Vidit hoc etiam *Jul. Cas. Scaliger* Poët. Lib. I. c. 2. ubi recenset *Hesiodum* inter Poëtas, qui *moralem Philosophiæ partem* excoluerunt, eumque *œconomicam potissimum tractasse* ait. Non video ergo cur *Dan. Heinsius* rem, quasi omnibus ignoratam, tot verbis tradat, in *Introductione* ad hujus operis doctrinam. Ceterum jure ab *Heinsio* reprehensos non nego, qui putarunt hoc opus fuisse quidquid de *Re Rustica* scripserat *Hesiodus*. Clericus.

ΗΣΙΟΔΟΥ ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ

Ἔργα καὶ Ἡμέραι

Μ Οὔσα Πιερίηθεν αἰοιδῆσι κλείεσσι.
 Δῶτε δὴ, ἐνέπετε σφέτερον πατέρ' ὑμνεύσασσι.
 Οὔν τε Δῖα βροτοὶ ἄνδρες ὁμῶς ἄφατοί τε φατοί τε.
 Ρῆτοί τ' ἄρρητοί τε Διὸς μεγάλοιο ἐκλή.
 Ρεῖα μὲν γὰρ βεραῖα, ρεῖα δὲ βεράοντα χαλέπιδι.
 Ρεῖα δὲ ἀείζηλον μινύθι, καὶ ἀδηλον αἰέξιδι.
 Ρεῖα δὲ τ' ἰδυίῃ σκολιόν, καὶ ἀγνώστῃ κάρφιδι.
 Ζῶς ὑψιβρεμέτης, ὃς ὑπερέτα δώματα ναΐδι.
 Κλυθὶ ἰδὼν αἴων τε· δίκη δὲ ἰδυε γέμοντας

1. Decem primos versus hujus operis non esse Hesiodi ait Pausanias, eosque deesse in vetustissimo libro plumbeis laminis scripto. *Jos. Scaliger.*

Ibid. Μῦθος] Vide *Heinsium* ad γ. 11. Quod quidem spectat Eratoni factum, ut in re joculari ac fervente contentione, potuit ille omittere exordium, quod ad rem nihil faciebat, & à contentione initium canendi desumere. Quæ pars etiam πρῶτος ἔργου optimè vocari potest, quoniam verè hinc præceptiones suas inchoat *Hesiodus*, post solemnem Jovis & Musarum invocationem. Sed, ut quod res est fatear, me maximè movet *Aristarchi*, *Pausaniæ*, aliorumque auctoritas, facileque adducor, ut credam hoc Proœmium esse alicujus rhapsodi, vetustissimi tamen; nam ex suo exordio & epilogos alienis poematibus adsuere solebant. Docet hoc *Pindarus* Nemeacorum Od. II. cujus hoc initium.

Ὅττι ὦς καὶ Ὀμηρίδαι
 Πᾶσιν ἐπίων τὰ πολλὰ αἰοιδὸν ἄρχοντες
 Διὸς ἐκ προοιμίου.

Unde sanè & *Homeridae*, sacilius carminum ut plurimum Poëta, aspicantur à Proœmio Jovis. Ubi vide *Scholiam*. Ex schedis Patris Clericus.

4. Ρῆτοί τ' ἄρρητοί τε] Quamvis emolliatur repetitio, addito pun-
 ctu

HESIODI ASCRÆI OPERA ET DIES.

MUsæ ex Pieria, carminibus gloriam conciliare solita,
Adeste quæso, dicite vestro patri hymnum.
Per quem mortales homines pariter obscurique sunt & clari.
Nobiles ignobilesque Jovis magni voluntate sunt.
Facile enim extollit, facile etiam elatum deprimit:
Facile præclarum minuit, & obscurum auget:
Facileque corrigit prævium, & superbum attenuat
Jupiter altitonans, qui supremas ades incolit.
Audi intuens & auscultans, & justè rege judicia

Et ad finem superioris versiculi; attamen non tollitur omnino iteratio. Nec sanè opus est, cum frequentes sint antiquissimis Poëtis, & præsertim in *Hesiodo*. Vide v. 71. *Clericus*.

5. Πῶς μὲν γὰρ βέλαι] Sic in *Esop.* v. 44. *Ἐσὼν ἡδὲ αἰδέων.* *F. Guierus*.

Ibid. βέλαι] βέλαιω in hoc versu primùm transitivum, deinde absolutum est. *Scaliger*.

7. καίρει] Arefacit. *Guierus*.

9. Κλῆθι ἰδὼν αἶαν πρὶ δίκη δ' ἰδὼν Θέμιδας] Duos hosce versus quin ad Jovem referant uno ore Grammatici, dubium non est. Et maximus Poëta *Odysseæ* secundo Jovem cum Themide eodem modo conjungit, tamquam ἐπιστῆρται πρὶς δίκης.

———— Ζητὸς ὀλυμπίῃ ἡδὲ Θέμει,
Ἢ τ' αἰδρῶν ἀρετῆς ἡμῶν ἀφ' ἡδὲ κατὰ.

Ex quo loco Interpretes notarunt, effigiem illius *Dex* ante inchoationem judiciorum & dimissionem, in Ecclesias ferri solere: quo figao vel judicare incipiebant, vel desinebant. Sed jejunam hanc observationem & ambitiosam existimo. Vult enim simpliciter, ut ego quidem arbitror, Poëta, πρὶς Θέμει πρὶς δίκης, unà cum Jove, ἐπιστῆρται, & omnem potestatem ἔλκεν καὶ καθίζει πρὶς ἀρετῆς, penes illos esse. Ceterum *Hesiodus* πρὶς πρὶς πρὶς βασιλικῶ, id est, πρὶς α-

Τῶν. ἐγὼ δὲ καὶ Πέρση ἐπήνυμα μυθολογίῃ.

10

Οὐκ ἄρα μῦνον ἔλω ἐρέδων γῆ, ἀλλ' ὅτι γαῖαν
Εἰσὶ δύο· τὴν μὲν καὶ ἐπαινήσεις νοήσας,

καὶ πάλιν διὰ τὴν ἀντιθέσιν, πάλιν δὲ, *judicia inspectionemque eorum*, hoc libro, non Jovi, sed ejus vicariis Dæmonibus tribuit, utpote cō τῇ ἀντιθέσει ἢ παρομοίᾳ τῇ Διὶ, ut alibi disputavimus. Quæ omnia cognoscere cum oportet, qui, cum fructu suo & aliorum, Hesiodi hoc Scriptum interpretabitur. Unde infra, postquam eos dixit, *φυλάσσει πάλιν δὲ*, concludit *ἔχειν αὐτῶν τὴν γῆν βασιλείαν*. Quam potestatem vocem non bene videntur percepisse Eusebius & alii. Porro, existimo ego, si hæc verba ita scribantur, ut ex tertio casu fiat quintus, posse hos versus commodè ad Persen referri, & ita interpungi:

Κλῦθι ἰδὼν αἶψα καὶ Διὶ δὲ δῶκε δέμας
Τότε, ἐγὼ δὲ καὶ Πέρση, ἐπὶ τῷ μῦθῳ μυθολογίῃ.

Est enim elegantissima quædam operis totius ἀντιθέσις, quæ hic proponitur. Ita dicebatur antiquissimis usitatum *ἐν κερταῖς ἢ σιφαιῖς* *χῆμα* quoddam, in procemiis. Cohæret id autem cum proximè præcedenti, ubi ad attentionem Perses invitatur. Illa autem verba, *Κλῦθι ἰδὼν αἶψα καὶ*, nihil amplius designant, quàm quod infra:

Ὁ Πέρση, σὺ δὲ ταῦτα τῷ ἐν κερταῖς θυμῷ.

Sequentia, *Διὶ δὲ δῶκε δέμας*, cur ad Persen referri nequeant non video, cum totum hoc opus eò spectet, ut *ὅτι δὲ δῶκε δέμας* Persen moneat. Qui donis labefactando judices, iniquè cum fratre egerat, &c., ut Grammatici loquuntur, *Διὶ δὲ δῶκε δέμας τῷ Ἡσίοδῳ*. Huc spectant, cum alia multa, tum integer locus ille à versu illo, *Μὴδ' ὅτ' ἔγωγε καὶ χάραξ*, ad eum usque, cujus initium est, *Ἐν δὲ τῇ γαίᾳ καὶ*. Præterea, τὸ *ἰδὼν* non denotat *πίστιν* aut potestatem in judicando; verùm cum Poëta passim hoc opere *πάλιν αὐτῶν δὲ πάλιν* *ἐν κερταῖς* opponat, mirum non est si ex Archaismo vetere *ἐν κερταῖς* Grammaticus, qui hoc exordium præfixit, *Διὶ δὲ δῶκε δέμας* dixerit, pro *Διὶ δὲ δῶκε δέμας*: quamvis *ἰδὼν* plerumque Poëtis sit non aliud quàm *πείθειν*. *Dan. Heinsius.*

10 *Εἰς δὲ καὶ Πέρση*] Est hic occultior oppositio, inter id quod petit *Hesiodus* à Jove, & id quod se ipse pollicetur facturum; quasi diceret: *Tu quidem jure diriges judicia*; hoc est, fac ut judices juris rationem habeant in judicando: *ego verò Persæ vera dixero*; id est, nam ad me quod attinet vera quidem Persæ dicere queam, sed non possum facere ut veritatem præferat mendacio, aut justitiā injustitiæ. Nam vox Græca *ἐπὶ τῷ μῦθῳ* & Latina *verus* utrumque significant, ut notum est. *Clericus.*

11. *Οὐκ ἄρα μῦνον*] Sic incipit Hesiodi liber *ἔργων ἢ ἡμερῶν*. *an-*
teriora

Tu (quidem) : ego verò Penſa vera dicere queam.

*Non fanè unum eſt contentionum genus, ſed in terra
Sunt duo : alteram quidem probaverit prudens,*

teriora addititia ſunt teſte Plutarcho. *Guietus.*

11. Οὐκ ἄρα μὲν ἴκω.] Secuti Plutarchum & Pausaniam ſeorſim hæc olim edidimus, magnòque charactere diſtinximus : quorum alter Sympoſ. VIII. Probl. 1. Eratonem cùm Heſiodi Ἔργων principium caneret, ab hoc verſu inchoaſſe dicit. Alter Boeotos proœmium ad Muſas omiſiſſe, & principium operis τὸ ἐς τὰς ἱεράδας ſta-
tuiſſe. Hujus verba ſunt: Βαιωτῶν δὲ οἱ πρὶ τῇ Ἐλικῶναι οἰκῶντις παροι-
μολογῶντα δόξαν λέγουσι, οἷς ἄλλοις Ἡσίοδος ποιῶντα εἰδὼς ἢ πρὶ ἱερῶν, καὶ τῶν δὲ
τὸ ἐς τὰς Μούσας ἀφαιρῶσι παροιμίων, δόξαν τῆς ποιήσεως εἶναι τὸ ἐς τὰς ἱε-
ράδας λέγοντις. Illius : διὸ πρῶτον μὲν ἐκείνου αἶσαν τῇ Ἐράτῳι αἶσαν
πρὶν λυγρὴν ἀσπῆσαι δὲ πρῶτον τῇ Ἐργῳι, Οὐκ ἄρα μὲν ἴκω ἱεράδων
γῆρας, ἐπὶ γένεσσι πᾶσι τῇ κριτῇ πεποιθὲς ἀρροσώμενον. Nunc leviter di-
ſtinximus. *Heinſius.*

12. Νοήσας.] *Moschopolus* & *Tzetzes* hîc ſubintelligendum volunt articulum πρὶς, ut ſeries ſit: ἐπαινέσας αὖ πρὶς νοήσας, *vir intelligens lau-
daverit* : Neque enim cujuſvis eſt, ſicut rectè *Proclus*, ſcernere contentiones, ut intelligat quid commodi vel incommodi afferre poſſint. Igitur ὁ νοήσας hîc eſt ὁ νουαχὺς, *prudens*, quâ notione non rarò uſurpatur verbum νοῖω. Quamobrem nullâ ratione ab *Heinſio* reprehendendi fuerunt Interpretes, cùm præſertim totam ſuam obſervationem *H. Stephani* Theſauro acceptam referre debeat, ubi & *Phocylidis* verſus adducitur malè à *Stephano* intellectus. Sic habent ejus verba :

Οὐ χαρὲ μάταιον διδάξαν ἀδιδαντ' αἰεὶν,
Οὐ γὰρ δὴ νοῖουσ' αἱ μαθήματα ἰδὲ λαμβάνουσιν.

Indoctus non capit magnam doctrinam, neque enim intelligunt (nempe, eam doctrinam) qui nunquam bona didicerunt. Sic, in hoc loco *Heſiodi*, νοήσας eſt *prudens*, ſeu qui rei naturam intellexerit. *Heſychius* νοῖσι interpretatur *συνιῶσι*, & νόμος σύνισιν. *Ex Patriſ Sebædis.* *Clericus.*

12. Τὴν μὲν καὶ ἐπαινέσας νοήσας] Non perceperunt hoc, ut debebant, Græci interpretes: multò minùs verò qui ſecuti hos ſunt Latini. Οἱ νοῦντις ſunt οἱ σοφοί, & Poëtis, νοήσας, ὁ σοφός. Sic *Phocylides* eadem elegantia : Οὐδὲν γὰρ νοῖουσ' αἱ μαθήματα ἰδὲ λαμβάνουσιν. Ubi ὁ νοῖουσιν, eſt ὁ σοφός εἶναι. Mens eſt. Duo ſunt contentionum genera, quorum alterum laudavit ſapiens. *Sapiens*, ὁ νοήσας. Unde νόμος Poëtis toties ὁ σοφός. Hinc illud, καὶ πρὶ φωνῇ ἐπαλίσσεται ἐπὶ νόμῳ. Fallitur ergo *Proclus*, qui πρὶς ſubintelligi notat. Nihil familiarius eſt Poëtis, quàm articulum negligere, in ejuſmodi: quod cùm imi-
tantur

Η δ' Ὀππωμητή. Διὶ δ' ἀνδιχα θυμὸν ἔχουσιν.
 Η μὲν γὰρ πόλεμόν τε κακὸν καὶ δῆλον ὀφέλλει,
 Σχετλίη· ἔπει τῶν φιλεῖ βροτῶς, ἀλλ' ὑπὸ ἀνάγκης 15
 Ἀθανάτων βυλῆσιν ἔειν πρῶσι βαρεῖαν.
 Τῶ δ' ἐτέρῳ, περτέρῳ μὲν ἐγείνατο νύξ ἐρεβεννή,
 Θῆκε δὲ μιν Κρονίδης ὑψίζυγος, αἰθέρα ναίων,
 Γαίης ἐν ῥίζῃσι καὶ ἀνδράσιν, πᾶσιν ἀμείνω.
 Ἦτε καὶ ἀπαλαμνόν περ ὅμως ὅππ' ἔργον ἐγείρει. 20
 Εἰς ἑτέρον γὰρ τίς τε ἰδὼν ἔργοιο χατίζων
 Πλάσιον, ὅς ποδὶ δὲ μὲν δρόμμεται ἠδὲ φυλάσκει,
 Οἶκόν τ' αἰθέρα· ζῆλοϊ δὲ πε γείτονα γείτονα,
 Εἰς ἀφενον ποδὶ δόντ' ἀγαθὴ δ' ἔστι ἠδὲ βροτοῖσι.
 Καὶ κερσμέδ' κερσμέει κατέει, καὶ τέκτονι τέκτων, 25
 Καὶ πλωχὸς πλωχῶ φρονέει, καὶ αἰοιδὸς αἰοιδῶ.
 ὦ Πέρση, σὺ γὰρ ταῦτα περ ἐνικατῆρο θυμῶ.

tantur Latini, interdum obscuritatem parit. Ita Virgilius:

— numero Deus impara gaudet.

Vult enim ὁ θεός· quo designatur ille de quo agit: ὁ ἄδης, nimirum. Ita hic νεώσις, est ὁ σοφός, sicut in Theogonia νικῆσις est, ὁ νικητής, dissimulatione eadem. Νικήσις δὲ βίη καὶ κέρτις καλὸν αἶσλον ἔστι φέρει. Nihil elegantius. *Heinsius.*

15. Ἀλλ' ὑπὸ ἀνάγκης] Nempe, furiis à Diis immixtis, aut furiatâ mente acti. Nihil frequentius, apud *Homero* & *Hesiodum*, quàm homines à Diis in scelera impelli. Vide dicta ad Theog. γ. 27. & Scut. 80. *Clericus.*

16. Περγέρῳ μὲν ἐγείνατο νύξ ἐρεβεννή] Hoc est, statim post homines patris orta est. ἡ εὐφροσύνη περὶ τὸ εὐφροεῖν, διδάσκει. *Guierius.*

18. Θῆκε δὲ μιν Κρονίδης] Tres Graeci interpretes ne ordinem quidem horum verborum perceperunt, qui illa Γαίης ἐν ῥίζῃσι ad Jovem referunt. Antiqui amicitiam ἐν τῇ ἔλδι constituebant, quam ἀγαθὴν *Hesiodus* dixit. Haec contentio à veteribus Philosophis φιλία, appellata fuit: quarum alteram mundo καὶ τῷ παντί, alteram hominibus tribuebant. Altera est quam ἀρμονίαν ἢ παντὶς dicebant, quam *Hesiodus* ἐν γαίης ῥίζῃσι constituit: altera quam Philosophus lib. Eth. VIII. magis necessariam esse ait, quàm est ἡ δικαιοσύνη, Rebus publicis. Notat enim ibi, quosdam existimasse τῇ ὁμολοίᾳ τῶν φιλικῶν constare, quosdam τῇ ἔλδι. Locus elegantissimus est, & qui adscribi meretur, ubi de amicitia disputat. Διαμφορῶνται δὲ αὐτῆς οὐκ ὀλίγοι· οἱ μὲν γὰρ ὁμολογοῦνται πᾶσι πᾶσι αὐτῇ, καὶ τὰς ὁμοίας φίλους· ὅταν τ' ὁμοίον φασιν εἶναι τ' ὁμοίον, καὶ καλοῖον ποτὶ καλοῖον, καὶ ὅσα τοιαῦτα. οἱ δ' ἐξ ἐναντίας, κέρ-
ματις

*Akera vituperanda; diversa autem semientem animum habent.
Nam hæc bellum exitiosum, & discordiam concitat,
Noxia: nullus hanc amat mortalis, sed necessario
Immortaliū confiliis litem cohunt molestant.*

*Alteram verò priorem genuit nox obscura,
Posuit verò eam Saturnius sublimis, in æthere habitans,
Terra in radicibus & inter homines, longè meliorem.
Hæc quamvis inertem, tamen ad opus excitat.*

*Alium enim quispiam intuens opere vacans
Divitem, & ipse festinat arare atque plantare,
Domumque rectè gubernare. amulatur enim vicinum vicinus,
Ad divitias contendentem: bona ergo hæc contentio hominibus.
Et figulus figulo succenset, & fabro faber,
Et mendicus mendico invidet, & poeta poeta.*

O Persa, tu verò hæc tuo repone in animo:

μαίς πάντες τὰς ταύτας ἀλλήλοις φασὶν εἶναι καὶ αὐτῶν τῶν ἀνθρώπων
ἐπιζητῶσι καὶ φυσικώτερον. Εὐελπίδης μὲν φάσκειν, Ἐρᾶν μὲρ ὁμοῦ καὶ αἰῶν
ἐκροτῆται, ἔρᾶν δὲ σμῖον ἔρᾶν πλεονόμοιοι ὁμοῦ, πᾶσι τοῖς καὶ αἰῶν καὶ
Ἡρόκλειος, τὸ ἀντίκειν συμφορῶν, καὶ ἐν τῇ διαφορῇ τῇ καλλίστῃ ἀρμυ-
νίᾳ, καὶ πάντες κατ' ἑαυτὸν γινώσκουσιν. ἔξ ἐκείνης δὲ τῆς αἰῶν, ἄλλοι τι καὶ Ἐμπεδο-
κλῆς, τὸ δ' ὁμοῖοι ὁμοῖοι ἰφιστάσθαι. Interpretibus autem qui verba illa.
Γαίης ἐν μίջῃσι, ad Jovem referunt, non ad τὴν ἔρᾶν, nescio quid
in mentem venerit. Sed de his ad ipsos. *Heinsius.*

19. Γαίης τ' ἐν μίջῃσι] Alii γαίης ἐν μίջῃσι, quod placet. *Guie-*
tus.

Ibid. Καὶ ἀνθρώποι πολλὸν ἀμείνω] Sic interpretes: & inter homines
longè meliorem alteram. *Scaliger.*

21. Κατίζων] Cui abs re otium est. *Guietus.*

22. Ἀ' ὁμομόρῃσι καὶ φυσικώτερον] In ὁμομόρῃσι sunt duo μ, ut producat
99, nam aliter esset breve propter ο; sed si esset ω, non opus esset
duobus μ. *Scaliger.*

23. Οἷον τ' εἰς θάλασσαν] Τὸ ζῆλον hic subauditur post τὸ εἰς θάλασσαν, εἰς τὴν
πλεονόμοιοι πᾶσι τοῖς ἰδὼν ζῆλον. Ζῆλον δὲ &c. *Guietus.*

24. Εἰς ἄφρονι ἀνθρώποις] Ὁ ἄφρονις est commune, sed τὸ ἄφρονις
est Atticismus. *Scaliger.*

25. Κατὰ] Hæc prava invidia est, non laudabilis æmulatio. Ita-
que ad priorem melius referretur. Sed ordo à Poëtis, ut à Geome-
tris, non est exigendus. *Clericus.*

27. Ὡς Πέρση, οὐ δὲ] Veteres post vocativum ponebant οὐ δὲ.
Scaliger.

Μηδέ σ' ἔρως καυόχαρ' αἶψ' ἔργα θυμὸν ἐφύκει
Νεῖκε' ὀπιπύοντ', ἀγορῆς ἐπακτὸν εἶοντα.

Ἦρ' ἄρ' τ' ὀλίγη πέλεται νεκίων τ' ἀγορέων πε,

30

οἷ πνι μὴ βί' ἐνδον ἐπνεύονος καπνίσσεται

Ἦραϊ', τ' γαῖα φέρει, Δημήτερ' αἰκτῶ.]

Τῆ κευθετοσάμην' νεῖκεα ἢ δῆλον ὀφέλλοις

Κτήμασ' ἐπ' αἰδοπείοις. σοὶ δ' αἰκέπ' δώτερον ἔσαι

Ἦδ' ἔρδειν' αἰὲν αὖθι Διὸς ἀνέμεθ' νεῖκε'.

35

Γθείησι δίκαις, αἵτ' ἐκ Διὸς εἰσιν ἄραται.

Ἦδη μὲν γὰρ κλῆρον ἐδαισάμεθ'. ἀλλὰ τε πάλαι

Ἀρπύζων ἐφόρεις, μέγα κυδάνων βασιλῆας

Δωροφάγας, οἱ τινὲς δὲ δίκῃν ἐθέλῃσι δικάσσει.

29 Νεῖκε' ὀπιπύοντα] Interpretes non satis expresserunt vim participii ὀπιπύοντα, nam ὀπιπύοντα νεῖκεα non est simpliciter lites spectare, sed curiosè & anxie considerare; ut ii faciunt qui, rebus relictis, solas lites attendunt. Sic Iliad. Δ. Τί πτώσας, τί δ' ὀπιπύουσι πολέμοιο γούργας; Quid trepidas, quid anxie aciei intervalla circumspicis? Kurfus Iliad. Η. Λαθρή ὀπιπύουσι, clamè attentè considerans. Ad quæ verba Eustathius docet ὀπιπύοντα esse ὀπιπύειν ἢ ὀπιπύειν, introspicere, & observare. Denique Odyss. Τ. ὀπιπύουσι γυναῖκες, interpretatur περιέργως βλέπειν, curiosè intueri. Vult autem factum esse ab ὀπτω, ex quo ὀπτύω & per reduplicationem ὀπιπύω, unde περινοπίπης, curiosus virginum observator. Ex schedis paternis. Clericus.

30. Ἦρ' ἄρ' τ' ὀλίγη] Quamvis, contra Græcorum Interpretum & plerarumque Editionum auctoritatem, nihil temerè mutaverim; tamen, si quid mutandum, lubens Aldinam editionem sequerem, quæ ἄρ', cum spiritu aspero, habet; quam etiam Heinsius, in minoris formæ editione, unà cum vulgata Latina versione, sequutus est. Sensus esset longè præstantior; nempe, ei cui victus in annum domi non fuerit repositus, breve tempus esse, quod litibus impendat. Sic loquitur Homerus, Odyss. Α. Ἦρ' ἄρ' πολλὸν μῦθον, ἄρ' δὲ καὶ ὕπνον, tempus quidem est multorum sermonum, tempus verò & somni. Odyss. Ε. Νῦν δ' ἄρ' ὀδύρπαι, nunc tempus est cœnæ. Ex Schedis paternis. Clericus.

32. Δημήτερ' αἰκτῶ] Id est, ἀλφειὸν παρὰ τὴν ἄγνυα ἢ γυναικὶ ἀλγίζ. Grammatici κερπὸν seu δῶρον exponunt. Tzetzes δ' αἰκτὴς malè. Guierus.

34. Σοὶ δ' αἰκέπ' δώτερον ἔσαι Ἦδ' ἔρδειν] Non benè venustatem hujus formulæ, quæ hic latet, assequuntur magistri. Tres enim Græci

*Neque malis gaudens contentio animum tuum ab opere abducatur,
Lites spectantem, concionum auditorem factum.*

Cura enim parva esse debet litiumque & fori,

Cui non est victus domi in annum repositus,

Æstate collectus, quem terra fert, Cereris munus.

Quo satiatas lites ac rixam moveas

De facultatibus alienis. Tibi verò non amplius licebit

Sic facere: sed in posterum dirimamus controversiam

Rectis judiciis, quæ ex Jove sunt optima.

Olim quidem hereditatem divisimus: alia autem multa

Rapiebas, valdè demulcens reges

Donorum appetentes, qui hanc litem volunt judicasse,

Græci interpretes, illud *διώπρω* per τὸ πάλιν, vel τὸ ἐν δωτέρῳ exponunt, quasi hoc dicat Poëta, Primum hoc fecisti, non facies secundum: semel fecisti, non facies iterum. Verum aliud voluit. De quo obiter. Antiqui cum strictè aliquem cogerent, unam conditionem proponebant, cui astringebant eum: cum minus cogerent, sed plus permitterent, secundam statuebant, usitata formula, τῷ διώπρω ἔγωγ: id est, si primum non placet, licebit & secundum. Δωτέρῳ ἐγώ, nihil aliud est quàm ἔξω, & potentiam denotat, seu licentiam potius. Errarunt igitur, primum cum τὸ ἐν per se, hic, ἀντὶ τῷ ἔξω poni existimarunt: secundum τὸ διώπρω, pro πάλιν acceperunt. Mira venustate dictum est, οὐκ ἐκέν διώπρω ἔγωγ ὅτ' ἔρδω, pro, οὐκ ἔξω ἔγωγ τῷ πάλιν ποιῶ τὸ διώπρω. ordinem non denotat, sed licentiam. *Heinsius.*

35. Ὅτ' ἔρδω] Id est, βίη κατέσκη, parare divitias. Ibidem αὐθι, id est, πάλιν, rursus. Refertur ad τὸ ἔδω μὲν γὰρ κλήρω ἰδασσάμεθα. *Gruetius.*

37. Κλήρω ἰδασσάμεθα] Patrimonium dividere, aliter heriscere. vide Festum, & quæ ad illum notavi. *Scaliger.*

Ibid. Ἀλλὰ τί πάλιν] Lege: ἀλλὰ τὸ πάλιν. *Gruetius.*

39. Δωροφάγος] Quod, cum, re familiari neglectâ, audiendis ac dirimendis litibus operam darent, publicè exigent aliquod donum mercedis loco, & privatim à litigantibus munera acciperent. Ad quæ de Dejocæ habet *Herodotus* Lib. I. Erant autem aliquando uno in populo plures hujusmodi Reges, ut liquet ex *Homero* *Odyss.* 6. vss. 40, & 41. ubi plures *Phæacum* Reges memorantur. Erant, nimirum, Judices, ac Senatores potius quàm Reges. Vide notata ad *Theogoniam* 1. 85. *Claricus.*

Νήπιος ἔδ' ἴσασιν ὅσα πλείον ἡμῖσι πάντες,
Οὐδ' ὅσον ἐν μαλαίῃ τε καὶ ἀσφοδέλῳ μέγ' ὄνειρε.

40. Ὅσα πλείον ἡμῖσι πάντες.] *Plato Lib. V. de Republ. hoc præceptum ingerit avidioribus Magistratibus, ut eos coërceat. Sic & III. de Legibus, agens de Regibus Argivorum & Messeniorum, qui rapacitate se & universam Græciam in exitium præcipientes dederant: Αἴρ' ὅσα ἀγνοήματα τ' Ἡσίοδον ἐρρόζωνε λέγοντα, αἷς τὸ ἡμῖσι πάντες παιδαίεϊς ἐπὶ πλείον; ὁπότεν ἢ τὸ μὲν ἔλκεν λαϊκωτάτην ζημιώδεις, τὸ δὲ ἡμῖσι μάστιγι, τότε τὸ μάστιγι δ' αἰμαίνετο πλείον ἡγήσατο, αἰμαίνοντι ἐν χείρεσσι: Numquid illud ideo accidit, quod ignorarent Hebraicum rectissime dicere; dimidium toto sapere præstare? Quandoquidem damnosum est rem totam accipere, dimidium tantam accipere moderatum est. Moderatum verò immodico & immoderato, tamquam potius peiori, antecellit. Ex Schedis paternis. Clericus.*

Ibid. Ὅσα πλείον ἡμῖσι πάντες.] Hoc est, nesciunt satius esse iis exiguo lucro, & tenui victu esse contentos, adeoque leviora munera exigere à civibus; quam, dum nimium lucrum concupiscunt, lautiusque æquo vivunt, bonis omnibus spoliare cives; primum quia pauca exigentes, & modestè viventes amorem civium sibi conciliant, cum odio sint secus agentes; deinde quia ex non exhaustis civibus, nimia & subita rapacitate, lapsu temporis alia dona accipere possunt, quæ à penitus spoliatis non amplius dantur. Exemplum ejus rei nobis suppeditat Cicero Verrinà III. c. 50. Ut si quis villicus, inquit, ex suo fundo, qui H. S. dena meritaasset, excisis arboribus ac venditis, dentis tegulis, instrumento, pecore abalienato domino xx millia nummum pro x miserit — primò dominus, ignarus incommodi sui, gaudeat, villicoque delectetur, quod tanto sibi plus mercedis ex fundorefectum sit; deinde cum audierit eas res, quibus fundi fructus & cultura continetur, amotas & venditas, summo supplicio villicum afficiat, & secum male actum putet: item Populus Romanus, cum audit pluris decumas vendidisse C. Verrem, quàm innocentissimum hominem cui ille successit, C. Sacerdotem; putat se bonum in arationibus, fructibusque suis, habuisse custodem ac villicum; cum senserit istum omne instrumentum aratorum, omnia subsidia vectigatum vendidisse, omnem spem posteritatis avaritiâ suâ sustulisse, arationes & agros vectigales vastasse, atque exinanisse — intelligit secum actum esse possimè, istum autem summo supplicio dignum esse existimabit. Nemo non videt hic locum esse Hesiodi præcepto dimidium plus toto. Clericus.

41. Οὐδ' ὅσον ἐν μαλαίῃ τε καὶ ἀσφοδέλῳ.] Duos πρῶτα ζῶντας constituit Homerus: τὸν θινός, καὶ τὸν πειθήνιος. Cur ἀσφοδέλῳ λαμπρὰν mortuis tribuat, multum olim disputarunt veteres, quamquam frustra. Nam quod apud Eustathium legitur hoc fieri, διὰ τὸ πρῶτον αὐτοῦ

*Stulti: neque sciunt quantum plus dimidium fit toto,
Neque quam magnum in malva & asphodelo bonum.*

ασφodelόν ἰσχυρότατον, & asphodelon, dictum, quasi ἀσφόνιον, διὰ τὴν ἴσχυριν καὶ τὴν ἰσχυρίαν ασφόν, quid est, nisi miserum Grammaticorum περπατούντων delirium? Rectè Ἀσφodelὸν λεγόμενα illis tribuit, quod extra necessitatem vitæ hujus sint, nec cura rei familiaris illis impendeat, sed victu simplicissimo vivant: qualis ἡ μαλαίχην ἢ ἀσφόνιον est, quibus ante τὸ ἐπιθυμητικὸν homines vivebant, & sanctissimi quique Philosophorum postea, qui illam in vivendo ἐπίλειπον, quam poëτæ βίον ῥήϊον vocant, sequebantur. Quod Horatius his verbis respexit:

*Premant Calenâ falce quibus pedis
Fortuna messem: dives & aureis
Mercator exsiccat culullis
Vina Syra reparata merce
Diis carus ipsis: quippe ter & quater
Anno ravisens aquor Atlanticum
Impune: me pascunt oliva;
Me cichorea, leveſque malva.*

Hinc mortuis hominibus in tumulo malvam, asphodelumque ferebant, ne deesset illis cibus. Et hoc voluit sibi Porphyrius in quodam Epigrammate, ubi tumulum his verbis introducit: Νάτω μὲν μαλαίχῃ καὶ ἀσφόνιῳ πολέεσσιν, Κόλπῳ δὲ τῷ δῖῳ ἔχω, id est: *Foris quidem malvam asphodelumque habeo: Intus verò mortuum clando.* Nam non integros versus citat Eustathius, neque ad verbum, quod indicat vox δῖον, qua utimur, ut legum consulti, voce Titii. Hinc Homerus quoties campum eum describit, quem *Asphodeum* vocat, his plerumque verbis utitur: Τῇ αὖτ' ῥήϊσι βιοτὴ πῖλ' ἀνθρώποισι, id est. *Ubi facillima vivendi ratio est hominibus.* Opponunt autem poëτæ τὸ ῥήϊον ζῆν vitæ regum & injustorum principum plerumque, καὶ τῇ πολυπλασίᾳ αἰδέσθαι. Nam τὸ ῥήϊον ζῆν & διαίεσθαι, pro simplicissima voluptate ponunt, quæ ut longissimè ab ἐπιθυμητικῷ sæculo abest: ita maximè ad ἡμερικὸν, & priscam illam vitam accedit. Sic Theocritus de Cyclope suo: Οὕτω γὰρ ῥαῖσι δαΐ' ὁ Κύκλωψ ὁ παρ' ἡμῶν Ὠρχαῖ' Πολύφαιμ'. Hesiodus negat injustos judices illos, quid sit τὸ ῥήϊον ζῆν scire: & per consequens μαλαίχην & ἀσφόνιον ignorare: ex quo tempore Dii vivendi genus, quod sub ἡμερικῷ fuit, sub ἐπιθυμητικῷ abscondere cœperunt. Atque hæc causa est, cur Lucanus vitæ hanc simplicitatem, *Deorum munera* vocet, *nondum intellecta*: eodem planè modo cum Hesiodo nostro lib. v.

*o vita tuta facultas
Pauperis, angustique Lares, & munera nondum
Intellecta Deum! quibus hoc contingere templis*

Ant

Κρύψαντες γὰρ ἔχουσιν θεοὶ βίαν ἀνθρώποισι.
 Ῥηϊδίως γάρ κεν καὶ ἐπ' ἡμεῖς ἐργάσασθαι,
 ὥς τέ σε κ' εἰς ἐναιαυτὸν ἔχειν, καὶ αἰεργὸν εἶναι.
 Αἰψά κε πηδάλιον μὲν ὑπὲρ καπνῷ καταδύει,
 Ἐργα βοῶν δὲ δόποιοιτο καὶ ἡμιόνων ταλαεργῶν.
 Αἰπὰ Ζεὺς ἐκρυψε χαλωσάμεναι φρεσὶν ἡσιν,

Aur potuit moris, nullo trepidare tumultu

Casareâ pulsante manus? ———

Nec aliter intelligendus ille Claudiani locus, qui vivendi facultatem vulgò esse negat. i. in Ruffinum:

*Hac mihi paupertas augustior, hac mihi tellus
 Culminibus majora tuis, tibi quaris inanes
 Luxuries nocitura cibos: mihi donat membras
 Terra dapes, rapiunt Tyrios tibi vellera saccos,
 Et picturata satiantur murice vestes,
 Heic radiant flores, & prasi vivra volaprae
 Ingenio variata suo. fulgoremque illic
 Surgunt strata toris: heic mollis panditur herba,
 Sollicitum curis non abruptura soporem.
 Turba salutantum laetas tibi perstrepat ades:
 Heic avium cantus, labentis murmura rivus.
 Vivitur exiguo melius: natura beatis
 Omnibus esse dedit, si quis cognoveris uti.
 Hac si nota forent, frueremur simplice cultu.
 Classica non fremerent, non stridula fraxinus iret;
 Non ventus quateret puppes ———*

Beatos vocat, quos Homerus *μακάρες*, & *ρεῖν ζῶντας*. quorum ignorantiam esse ait vitam, sicut Hesiodus *κατέφθαι ἢ βίαν*. Quales nec ii sunt qui ex judiciis vivunt, nec ii qui ex bello, sed nec ii qui ex navigatione, id est, Mercatura; quibus omnibus poeta opponunt τὸ *ρεῖν ζῆν*, & τὸ *ἀνελίξ*, quod ex *ἀσφοδέλῳ*, & *μακάχῃ* percipitur. Quæ vita maximè ad illam, quæ sub ἡμερονικῷ fuit, accedit. Fuit enim hæc opinio eorum, πᾶν τὸ σύμφυτον ἀγαθόν, πᾶν δὲ τὸ ἐπίπλεον καλόν *ἔστιν*. Heinsius.

41. *Εἰ μακάχῃ καὶ ἀσφοδέλῳ μόν' ὄνειαρ*] Plutarchus in Convivio septem sapientum: ἀγαθὴ μὲν ἡ μακάχῃ βρωθῆναι, γλυκύς δὲ ὁ ἀνθέραιος: bona est ad edendum malva & dulcis anthericus; hoc est, scapus asphodeli. Frugalitatem hoc versu commendari idem Scriptor docet; nam postquam egit de Epimenidis, eo victu utentis, dicta, Hesiodique versum protulit, subjicit: οἳ γὰρ τ' Ἡσιόδῳ ἐνοῦσι καὶ τοῦτον, σὺν ἐπαινέτῳ ὄντα φειδῶς αἰεὶ, καὶ αὐτὸς καὶ λιτότατα ἢ ἄλλων αἰεὶ ἥδιστα περιπαλεῖν ἡρώς; Existimas verò tale quid Hesiodo in mentem venisse, ac non

Occultarunt enim Diī victum hominibus.

Facile enim alioqui vel uno die tantum acquisivisses,

Ut in annum quoque satis haberes, etiam ociosus.

Statimque clavum quidem in fumo ponerēs,

Opera verò boum cessarent multorumque laboriosorum.

Sed Jupiter abscondis iratus animo suo,

non potius eum, ut est assiduus parsimonia laudator, ad cibos vilissimos nos, quippe dulcissimi qui sint, voluisse adhortari? Tum verba allata subiicit. Ceterum quæ de Diis, facile viventibus, & defunctis, qui in Elysiis campis malva & asphodelo vesci finguntur, hoc loco, assert *Heinsius*, sunt *ἀσφodelίου*; præsertim cum numquam is cibus Deorum fuisse dicatur. Ex *Schedis paternis*. De Asphodelo egerat *Hesiodus* in alio Opere, in quo in Sylvis nasci dixerat, ut docet *Plinius* Lib. XXII. c. 22. ubi & *Alimon* male cum eo confundi ostendit; qua de re vide & *Claud. Salmasium* Exercit. *Plinian.* Cap. XI. p. 122. Ed. *Ultrajectinæ*. *Clericus*.

41. *Ἀσφodelίου μίζα ἔσθω*] Apparet ex hoc veteres ex Asphodelo comedisse. *Scaliger*.

42. *Κεῖψαντις δ' ἔχου θάσι βίον*] Vitam. id est, vitæ modum. *Guietus*.

42. *Θάσι*] Tribuit hic *Hesiodus* omnibus Diis, quod sexto abhinc versu soli Jovi acceptum refert; quod non raro unius factum, ad omnes ejusdem generis, vel ordinis referamus. Ex *paternis schedis*. *Clericus*.

43. *Πύθιος γάρ κεν καὶ ἐκ' ἡμεῶν ἐργάσαιο, ὅτι σὶ καὶ εἰς ἐοικωτὸν ἔχων*] Venustissimo idiomate *οἱ εἰς ἐοικωτὸν ἔχοντες* dicuntur *οἱ πύθιοι*, quibus opponebantur *οἱ εἰς ἡμεῶν ἔχοντες*. *Herodotus* Clione: *Οὐ γάρ πο μίζα πύθιοι μῦθοι ἔκ' ἡμεῶν ἔχουσιν ἑλκυστῆς ἐπὶ, εἰ μὴ ἡ τύχη ἐπίσταντο, πάντες καλὰ ἔχουσιν τελευτήσας τὸ βίον*. *Heinsius*.

45. *Πηδάλιον*] Gubernaculum, hoc est, non cures neque navigationem, neque agriculturam. *Scaliger*.

45. *Υπὲρ καπνῦ*] Ne corrumpatur, putrescat. *πηδάλιον* est gubernaculum. *Guietus*.

45. *Πηδάλιον ὑπὲρ καπνῦ κατεβῆς*] Hoc est, uno die piscatus tantam piscium copiam caperes, ut diu quiescere posses, atque interea clavum ad focum suspendere. Vide γ. 629. De hisce in *Theogonia*, γ. 440. *Clericus*.

47. *Ἀλλὰ Ζεὺς ἔκρυψε*] Subintellige βίον ἐ superioribus. *Guietus*.

47. *Ἀλλὰ Ζεὺς ἔκρυψε*] Ope Pandoræ, de qua in Introductione nostra. Quomodo à Fortuna coeperit *κακὸν φθαί ο βίον*, etiam Philosophi ostendunt: ut meritiè Antoninus, Imperator & Philosophus, *τίνα τύχην*

Ὅτ' ἦ μιν ἐξαπάτησε Προμηθεὺς ἀγκυλομήτης
 Τένε' ἄρ' ἀνθρώποισιν ἐμήσατο κήδεα λυγρὰ.
 Κρύψε δ' πυρ, τὸ μὲν αὖθις εὖς παῖς Γαίπετιο,
 Ἐκλεψ' ἀνθρώποισι Διὸς πέρας μὴδένι.
 Ἐν κοίλῳ κέρθηκε, λαθὼν Δίᾳ περπικέραυνον.
 Τὸν δ' ἰχθυόσῃ μὲν προσέφη νεφεληγερέτα Ζεὺς:

Γαίπετιονίδη, πάντων πέρε μῆδεα εἰδώς,
 Καίρεαι πῦρ κλέψας, καὶ ἐμὰς φρένας ἠπεροπδύσας;
 Σοὶ τ' αὐτῷ μέγα πῆμα καὶ ἀνδράσιν ἑσομένοισι.
 Τοῖς δ' ἐγὼ ἀντὶ πυρὸς δώσω κακὸν, ὃ κεν ἀπαντες
 Τέρπωνται καὶ θυμὸν, ἐὼν κακὸν ἀμφοταπῶντες.

Ὅς ἔφατ'. ἐκ δ' ἐρέλασσε πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε.
 Ἦφαιστον δ' ἐκέλευσε πεικλυτὸν ὅττι τέχιστα
 Γαῖαν ὕδ' φέρειν, ἐν δ' ἀνθρώπων θέρμῳ αὐδῶ
 Καὶ σθένει, ἀθανάταις δ' ἑσπεῖς εἰς ὥπια ἔτασεν
 Παρθενικῆς καλὸν εἶδος ἐπὶ ῥατῶν· κῆτορ Ἀθήνην
 Ἔργα διδασκῆσαι, πολυδαίδαλον ἰσὺν ὑφαίνειν.

τύχῳ in vita humana ἀτέμικτον dixerit, rem impervestigabilem quæ
 veluti nubem quamdam & caliginem, reliquis rebus humanis indu-
 xit: ut impossibile sit hominem ad finem in re Ōeconomica & reli-
 quis, ad quæ virtutis operâ pervenitur, pertingere inoffenso gradu.
 Τίς, dicunt Platonici, ἔστι πάχος καὶ ἀσφαλὲς ὁδοῦ παρῶν, ὡς καὶ στυγερὴν βα-
 θύζαν χαλεπὰ ἀφανεῖ, ἢ χαλεπὴ ἀδήλα, ἢ κρημνῶ, ἢ πέτραις; τίς δὲ ὅτι κυδερήτης
 ἀγροῦ καὶ εὐστοχῶ, ὡς ἀπείροισι διαλθεῖν αἰεὶ κλύδων καὶ ῥιλῆς, καὶ πω-
 μῶτων ἐμβολῆς, καὶ αἶρῶ τεπεργμῶν; Itaque concludunt: virtutem
 quidem per se certam esse, sed in lubrica & incerta materie versari,
 causâ scelestæ illius veneficæ, quam cum ebria anu conferunt: est
 enim revera χεῖμα τυφλὸν, καὶ ἀσάθμητον, & κλύδων καὶ πρηνὲς τῇ
 πείρῃ, quæ totam vitam possidet, ac ne quidem nobis, qui mini-
 ma speramus, certi quid relinquit. In Academiis sæpè, more Græ-
 corum, πείραν καὶ πῶρον sufficiunt, præclara contra ingenia, & quos
 nihil pejus habet, quàm quod quicquam Fortunæ debere coguntur,
 per omnem vitam τῇ βελτίῃ πινία προσφιλοῦσιν. Heinsius.

48. Ἐξαπάτησε Προμηθεὺς] Vide Theogoniam v. 521. & seqq. &
 quæ illic notata. Clericus.

49. Κήδεα λυγρὰ] Hoc est, φροντίδας curas. Guicetus.

56. Πῆμα ἀνδράσιν ἀλφειῶσιν] Multum sæpenumero errant viri
 magni, quod in Græcorum Poëtarum scriptis non distinguerent epi-
 theta

Quia eum decepit Prometheus versutus.

Quocirca hominibus machinatus est tristia mala.

Abscondit verò ignem: quem rursus egregius Japeti filius

Surripuit ad hominum usum Jove à consulto

In cava ferula, fallens Jovem fulminibus gaudentem.

Huncque indignatus affatus est nubes cogens Jupiter:

Japetionide omnium maximè versute,

Gaudes ignem furatus, quòdque animum meum deceperis?

Tam tibi ipsi magnum erit malum, quàm posteris.

Ipsis namque pro igni dabo malum, quo omnes

Oblectent animum, suum malum amplectentes.

Sic ait: risitque pater hominùmque Deorùmque.

Vulcanum verò inclytum jussit quàm celerrimè

Terram aquæ miscere, hominisque indere vocem,

Et robur, immortalibus verò Deabus facie similem reddere

Virginis pulcram formam peramabilem: at Minervam

Opera docere, ingeniosè telam texere:

theta quæ κατὰ περίληξιν ponuntur, ab iis quæ δύνανται, & ex sensu pendent. Nec propterea à summis hujus ævi viris Homerus reprehendi debuerat, quòd Achillem lachrymantem πόδας ὠκύνω fecit. Est enim illud πλεονάζον, & quòd Achillem comitatur κατὰ περίληξιν, non ἐκ δυνάμει. Sic, ne longè exempla petamus, Poëta Iliad. III. Menelai manum παρὰ χεῖρα dixit ἐκ δυνάμει: in Odyssea Penelope κατὰ περίληξιν, & ut antiqui loquebantur, κατὰ ἀκρόαζιν. Eodem modo noster in Clypeo ἄνδρας ἀλφειάς, κατὰ περίληξιν. Ἀλλὰ μὴν ὕφανι μὲν φεῖσιν, ὅφρα δυνάσιν Ἀνδράσι τ' ἀφειῇσιν θεῶν ἀλφειὰς φυπέσῃ. Hoc loco ἐκ δυνάμει. Ita ut ex hac voce magna pars Mythologiae hujus pendeat, quam nos libro singulari primi eruimus. Dedit, inquit, Pandoram, maximum obstaculum iis hominibus, qui circa investigationem rerum necessariarum versantur. Heinsius.

59. Εἰ δ' ἐγλάσσετο] Moschopolus interpretatur de effuso risu; nam irascitur quidem contemptus, sed ridet, si sciat se facile ultionem sumpturum. Tzetzes vult esse subridere. Sic sanè Virgilius Mezentium indignantem inducit Æneid. XI. Ad quem subridens, mistâ Mezentius irâ. Utroque modo verbum ἐγλάσσειν interpretatur Eustathius apud Homerum, τὸ ἐξ ἐπιπολῆς γέλασεν, ἢ τὸ σιωπῶντος γέλασεν. Ex schedis pater-
nis. Clericus.

62. Καὶ δύνω] Id est, ψυχῶ. Ibid. εἴσχετο μετὰ βαλάνῳ. Griesius.

63. Παρθενικῆς] Leg. Παρθεναϊκῆς. Griesius.

Καὶ χάριν ἀμφιχέει κεφαλῇ χρυσῷ Ἀφροδίτῃ,
Καὶ πόθον ὀργαλέον, ἢ γυροῖς μελεδῶνας.

65

Ἐν ᾗ θέμεν κωέον πε νόον ἢ ὀπίκλοπον ἦδ' ὅ
Ἐρμείῳ ἦνωγε Διόκτορον Ἀργεῖφόντιν.

Ὡς ἔφαθ'· οἱ δ' ὀπίθοντο Διὶ Κρονίῳ ἀναιδῇ.

Αὐτίκα δ' ὅν γε γαίης πλάσσε κλυτὸς Ἀμφιγυῖος

70

Παρθένω αἰδοίῃ ἱκελόν, Κρονίδεω Διὶ βαλαίς.

Ζῶσε ᾗ καὶ κόσμῳ θεὰ γλαυκῶπις Ἀθηνῆ.

Ἀμφὶ δέ οἱ Χάριτες πε θεὰ καὶ πάντῃα Πειθῶ

Ὅρμης χρυσείας ἔθουσιν χροῖ· ἀμφὶ ᾗ τῶν γε

ὦραι καλλίχομοι τέφον ἀνθεσιν εἰαρινοῖσι.

75

Πάντ' ᾗ οἱ χροῖ κόσμον ἐφήρμοσε Πατὴρ Ἀθηνῆ,

Ἐν δ' ἄρα οἱ σήθεσι Διόκτορ' Ἀργεῖφόντης

Ψύδεά θ' αἰμυλίης πε λόγους καὶ ὀπίκλοπον ἦδ' ὅ

Τῶξε, Διὸς βαλῆσι βαρυκτύπε. ἐν δ' ἄρα φωνῇ

Θῆκε θεῶν κήρυξ· ὀνόμηνε ᾗ τῶνδε γυναικῶν

80

Πανδώρῳ. ὅπ' πάντες ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες

Δῶρον ἐδώρησαν, πῆμ' ἀνδράσι βίῃσιν αἰφνηςῇσιν.

Αὐτὰρ ἐπεὶ δόλον αἰπιῷ ἀμήχανον ἐξετέλεασεν,

Εἰς Ἐπιμηθέα πέμπε πατὴρ κλυτὸν Ἀργεῖφόντιν

Δῶρον ἄγοντ' ἑῶν ταχὺν ἄγχιλον. Οὐδ' Ἐπιμηθεὺς

85

Ἐφρασαδ' ὥς οἱ ἔειπε Προμηθεὺς, μήποτε δῶρον

Δέξαδ' παρὲς Ζηνὸς Ὀλυμπίης, αἶψ' ὀλοπύμπειν

Ἐξοπίσω, μήπε πε κακὸν θνητοῖσι γλήηται.

Αὐτὰρ ὁ δεξιόμην', ὅτε δὴ κακὸν εἶχ', ἐνόησε.

Πεῖν μὲν γὰρ ζώεσκον ὅπ' ἡσθονὶ φύλ' ἀνθρώπων

90

Νάσφιν ἄτερ κακῶν, καὶ ἄτερ χαλεποῦ πόνου,

66. Γυροῖς μελεδῶνας] Περὶ τοῦ κώου πε γῆς. Ἀν γυροῖς? *Guietus*.

67. Κωέον πε νόον] Hoc est, ἀναιδῆ. Homer. κωὸς ὄμμετ' ἔχον, κωώπης, &c. *Guietus*.

71. Παρθένω αἰδοίῃ ἱκελόν] Subintellige πότνην, πλάστρη. ἱκελόν πε πλάστρη, ἡδωλμῶ, ἡδωλον. *Idem*.

71. Κρονίδεω Διὶ βαλαίς] Cum prolatis Jovis mandatis, postea dixisset Deos πλάστ' Διὶ Κρονίῳ ἔπειτα, non opus erat hæc addere. Nec addita fuissent, uti nec innumera alia quæ passim obvia, nisi commodè

Et venustatem circumfundere capiti auream Venerem,
 Et desiderium vehemens, & ornando corpori deditas curas:
 Indere verò impudentem mentem, & fallaces mores
 Mercurium jussit nuncium Argicidam.
 Sic dixit. illi autem obtemperarunt Jovi Saturnio regi.
 Moxque ex terra finxit inclitus Vulcanus.
 Virgini verecunda similem, Jovis consiliis.
 Cinxit verò & ornavit Dea casta Minerva.
 Circùm etiam Charitèsque Deæ, & veneranda Suada,
 Monilia aurea imposuerunt corpori. illam porrò
 Hora pulchricomæ coronarunt floribus vernis.
 Omnem verò illius corpori ornatum adaptavit Pallas Minerva.
 At in pectore illi nuncius Argicida
 Mendacia blandosque sermones, & dolosos mores
 Condidit, Jovis consilio tonantis. sed nomen illi
 Imposuit Deorum præco. appellavit autem mulierem hancce
 Pandoram: quia omnes cælestium domorum incole
 Donum contulerunt, detrimentum hominibus industriis.
 At postquàm dolum perniciosum & inevitabilem absolvit,
 Ad Epimethea misit pater inclitus Argicidam
 Munus ferentem Deorum celerem nuncium. Neque Epimetheus
 Cogitavit quod illi præcepisset Prometheus, ne quando munus
 Susciperet à Jove Olympio, sed remitteret
 Retro, necubi mali quidpiam mortalibus eveniret.
 Verùm ille recepto eo, cùm jam maham haberet, sensit.
 Prius namque in terra vivebant homines
 Sine malis, & sine difficili labore,

commodè versùs mensuram implevissent. Attamen & tertia repeti-
 tio occurrit. v. 79. Confer & vs. 72. & 76. Clericus.

82. Δόλον αἰπὺν] Arduum, difficilem. Guetus.

91. Νόσφιν ἄπερ κακῶν] Hæc quidem falsa sunt, sed minimè ἱ-
 μοῖαν, quod tamen à Poëta observatum oportuisset. Nam ne
 dicam fingi non debuisse humanum genus antiquius mulieribus, qui
 homines describi poterant malis carentes, iis temporibus, quibus
 Dii ipsi tot ærumnas perpeffi sunt? Notum est facinus Saturni erga
 Cælum, notum item bellum Jovis cum Saturno, de quibus in Theo-
 gonía. Clericus.

Νέσων τ' ὄρχαλέων, αἵτ' ἀνδράσι γῆρας ἔδωκαν.

Αἶψα γὰρ ἐν κακότητι βροτοὶ καὶ γηράσκουσιν.

Ἀλλὰ γυνὴ χεῖρας πίθου μέγα πῶμ' ἀφελῶσα

Ἐσκέδασ'. ἀνθρώποισι δ' ἐμήσατο κήδεα λυγρὰ.

95

Μένη δ' αὐτόθι Ἑλπίς ἐν ἀρρήκτοις δόμοις

Ἐνδον ἔμιμνε πίθου ὑπὸ χεῖλεσιν, ἔδ' ἤρξατο

Ἐξέπῃ. πρὸθεν γὰρ ἐπέμβαλε πῶμα πίθῳ,

[Αἰγιόχης βελῆσι Διὸς νεφεληγερέταο.]

Ἀλλὰ ἥ μυρία λυγρὰ κατ' ἀνθρώπους αἰάλλεται.

100

Πλείη μὲν γὰρ γαῖα κακῶν, πλείη δ' ἡ θάλασσα.

Νέοσι δ' ἀνθρώποισιν ἐφ' ἡμέρη ἡδ' ὅππῃ νυκτὶ

Αὐτόματι φοιτῶσι, κακὰ θνητοῖσι φέρουσαι

Σιγῇ· ἐπεὶ φωνῇ ἐξείλετο μνηστὴρ Ζεύς.

94. Ἀλλὰ γυνὴ χεῖρας πίθου μέγα πῶμ' ἀφελῶσα

Ἐσκέδασ'. ἀνθρώποισι δ' ἐμήσατο κήδεα λυγρὰ] Id est, λύπας, πίκνη. Ὑστέρῃ πρὸς πρῶν. Ordo ἐμήσατο κήδεα λυγρὰ, ἐσκέδασε δ' ἀφελῶσα μέγα πῶμα πίθου. ἐσκέδασε an excussit? subintellige operculum. *Grietus.*

94. Ἀλλὰ γυνὴ χεῖρας] Falluntur, qui, ut hinc interpretationem suam allegoricam confirmant, τὸ γυνή, συλλαβικῶς accipere videntur, & ad universum mulierum genus referunt: cū simpliciter ἀντινομικῶς ponatur: nihil enim hic plus est, quàm Πανδώρα in præcedentibus. *Heinsius.*

96. Ἐν ἀρρήκτοις δόμοις] Frustrà fuerunt viri docti, qui hujus loquutionis rationem alibi quæsierunt, quàm in Lingua Phœnicia. Hoc voluit *Hesiodus*, in interiore parte pyxidis, quæ aperta quidem, sed fracta non erat; ita ut, operculo iterum imposito, nihil ex ea posset per rimam elabi; in interiore, inquam, parte pyxidis, remansisse spem. Vocavit autem interiorem eam partem δῶμος, ut Phœnices vocabant תב בת beth, seu domum, interiora cujusvis vasis, unde תבבת mibbeth significat intrinsecus. Antiquissimi Græci, & Bœoti præsertim, multa habebant Phœniciis similia, ut passim ad Theogoniam ostendimus; quod dudum doctissimi viri animadverterunt. *Clericus.*

96. Ἐν ἀρρήκτοις δόμοις] Non potuit concoquere Seleucus antiquus magister, qui à Proclo citatur, πῖθον ab *Hesiodo* δῶμον vocari: rescripsit igitur ἐν ἀρρήκτοις πίθῳ. Sed loquendi rationem non intellexit. Locum, in quo ante nuptiarum tempus puellæ solent παρβενύσασθαι, δῶμον & οἶκον *Hesiodus* vocavit, quod & infra ostendimus. *Homerus* μυχὸν δῶμον & μυχὸν θαλάμῳ posuit, pro δῶμον & θαλάμῳ idem

Morbisque molestis, qui hominibus senectam afferunt.
 Statim enim in afflictione mortales consenescent.
 Sed mulier manibus, vasis magnum operculum cum dimovisset,
 Disperfit, hominibus autem immisit curas graves.
 Sola verò illic spes in non fracta pyxide
 Intus mansit, dolii sub labris, neque foràs
 Evolvit. prius enim injecit operculum dolii,
 [Ægiochi consilio Jovis nubes cogentis.]
 Alia verò innumera mala inter homines errant.
 Plena enim terra est malis, plenumque mare.
 Morbi autem hominibus tam interdium, quàm noctu,
 Ultrò oberrant, mala mortalibus ferentes
 Tacitè: nam vocem exemit prudens Jupiter.

idem enim illis est δῶμος & θάλαμος: quia pars intima erat. Eustathius ad Odyss. Γ. Ὅτι αἰθεσαν ὡς ἐν ἱλιάδι, ἔτι καὶ ὡς λέγει. πλὴν ἐξαιρέτως ἐν μαζαρίοις οἰκῶσι, πλὴν δὲ οὗ μὴ πλὴν αἰθλὴν ὥστε τοὺς εἰσδόντας θάλαμον, καὶ μυχὸν παρὰ δῶμον. Hesi. infra: Ἡ πὶ δῶμον ἐνδοθεν φίλη παρὰ μητέρι μίμνη Οὐπὶ ἔργ' εἰδὺα παλυχρόν Α' φροσύτης, de virgine. Omnes autem virtutes & affectiones τὰς μεγίστας καὶ θαυμάσιαις Poëtae virgines faciunt. Atque hæc causa est cur Hesiodus, reliquis omnibus malis evase volantibus, solam Spem dicat tanquam καὶ θαυμάσιαν, μίμνειν ἐν δῶμοις. Elegantissima loquendi ratio: quæ ab eo quod sequitur satis confirmatur, ἐπὶ θυράων Εἰς ἐπὶ. Heinſius.

97. Πίθος ὑπὸ χεῖλεσιν] Πίθος ὑπὸ χεῖλεσιν, & ἔνδον, idem est: nam ὑποχειλὴς minus est quàm ἐπχειλὴς, quod tamen τὴ πεπληρωμένη ορπνιθιται, cum ad ipsum vas refertur. Et ἐπχειλὴς mensura quædam erat non plena: quod alludit Comicus Ἰππ. Ὅς ἐπείησε πλὴν πάλιν ἡμῶν μισθῷ, ὑπὸν ἐπχειλῇ. Hesychius ἐπχειλὴς, τὸ ἐλαπίς. Sicut autem illa quæ ἐν θάλαμῳ sūt, longissimè à foribus absunt; sic τὰ ὑπὸ χεῖλεσιν ὄντα, longissimè à vasis orificio. Heinſius.

98. Ἐπίμυθαι] Πανδώρα scilicet. Guierus.

99. Αἰχίοχε βελῆσι] Hic versus Heinſio inducendus videtur. vide ejus notas. Guierus.

99. Αἰχίοχε βελῆσι] Mirum est quod hîc nobis accidit. Liberè καὶ τὸ Ἀείπειν verum hunc inducendum judicaveramus. Hanc sententiam nostram Plutarchi calculo confirmari deprehendimus; qui in consolatione ad Apollonium, ubi totum hunc locum adducit, solum hunc versum prætermittit, vel ut κοθεύοντε, vel ut ignotum omnino tum temporis. Heinſius.

Οὕτως ἔπ' ἔπειτα Διὸς νόον ἐξαλέαοχ.

105

Εἰ δ' ἐθέλεις, ἔπερόν τοι ἐγὼ λόγον ἐκκορυφώσω
Εὖ καὶ ὅππασιν ἄνθρωπος σὺ δ' ἐνὶ φρεσὶ βάλλεο σῆσιν.

Ὡς ὁμόθεν γεγάασιν θεοὶ θνητοὶ τ' ἀνθρώποι,
Χρῦστον μὲν πρῶτον γένε' ἀνθρώπων ἀνθρώπων
Ἀθάνατοι πείσων ὀλύμπια θαμνατ' ἔχοντες.

110

Οἱ μὲν δ' ἔπειτα Κρόνος ἦσαν, ὅτ' ἐσθλὸν ἐμβωπύλουν
Ὡς τε θεοὶ δ' ἔζων, ἀκηδέας θυμὸν ἔχοντες,

Νόσφιν ἄτερ πόνων καὶ οἰζύων. ἔδ' ἐπὶ δειλὸν

Γῆρας ἐπὶ λυγρὸν αἰεὶ τ' ἰδέσθαι καὶ χεῖρας ὁμοῖοι

115

Τέρεντ' ἐν θαλίῃσι κακῶν ἐκπαθεὶν ἀπάντων,

Ἀφνειοὶ μύλοισι, φίλοι μακάρεσσιν ἑοῖσι.

Θνησκὸν δ' ὡς ὕπνῳ δεδμημένος· ἐσθλὰ δ' ἅπαντα

Τοῖσιν ἔλιν· καρπὸν δ' ἔφερε ζείδωρον ἄρρεα

Αὐτομάτῃ πολλὸν τε καὶ ἄφθονον. οἱ δ' ἐθελήμοι

120

Ἦσυχοι ἔργα νέμοντο σὺν ἐσθλοῖσιν πλέεσσιν.

Αὐτὰρ ἐπεὶ κεν τῷ γένει τῷ καὶ αἰὶν κάλυψεν,

Τοὶ μὲν δαίμονες εἰσι, Διὸς μεγάλας ἀφ' βυλάς,

Ἐσθλοὶ, ὅππασιν οἱ, φύλακες θνητῶν ἀνθρώπων·

Οἳ ῥα φυλάσσεσιν τε δίκας καὶ χέτλια ἔργα,

105. Διὸς νόον] 11 est, βυλῶν. *Guietus*.

106. Ἐκκορυφώσω] Ἐκπύλω. an συντίρω; ἔργῳ, λέξω; *Guietus*.

109. Χρῦστον μὲν] Vide quae de hisce ætatibus diximus ad Theogoniam v. 211. *Leicius*.

109. Μερῶν ἀνθρώπων] Mortalium hominum, non diversiloquentium. *Guietus*.

113. Νόσφιν ἄτερ πόνων καὶ οἰζύων] In quibusdam Siculi Diodori exemplaribus non verū auctior hic locus legitur, hoc modo:

Νόσφιν ἄτερ πόνων, καὶ ἄτερ χαλεπῶν πόνων,

Νύσων τ' ὀργαλίων, καὶ ἀπήμεναι ἔδ' ἐμύλασαν

Γῆρας ἐπὶ λυγρὸν

Suprà,

Περὶ δὲ ζώοντων ἐπὶ χθονὶ φύλ' ἀνθρώπων;

Νόσφιν, ἄτερ πόνων, καὶ ἄτερ χαλεπῶν πόνων,

Νύσων τ' ὀργαλίων. αἵτ' ἀνδράσι γῆρας ἔδωκεν. *Heinsius*.

114. Αἰεὶ δ' ἰδέσθαι καὶ χεῖρας ὁμοῖοι] Hoc est, semper integris membris, non senescentibus. ἔδ' ἐμύλασαν, ἔδ' ἐμύλασαν. *Guietus*.

115. Τέρεντ' ἐν θαλίῃσι] Græci sæpenuerò totam vñv ἀθανασίαν
voce

Sic nequaquam licet Jovis decretum evitare.

Ceterum si voles, alium tibi sermonem paucis expediam

Bellè ac scienter: tu verò præcordiis infige tuis.

Ut simul nati sunt Dii, mortalesque homines,

Aureum primò genus variis linguis loquentium hominum.

Dii fecerunt coelestium domorum incolæ.

Et ii quidem sub Saturno erant, cum in cælo regnaret:

Et ut Dii vivebant, securo animo præditi,

Planè absque laboribus & ærumna: neque molesta

Senectâ aderat: semper verò pedibus ac manibus sibi similes

Suaviter vivebant in conviviis extra mala omnia,

Abundantes pomis cari beatis Diis.

Moriebantur autem cœu somno obruti: bona verò omnia

Illis erant: fructum autem ferebat fertile aruum

Sponte suâ multumque & copiosum; ipsique pro libitu

Quieti res suas curabant cum bonis multis.

Verum postquàm hoc genus terra abscondit,

Hi quidem daemones facti sunt Jovis, magni consilio,

Boni, in terris versantes, custodes mortalium hominum:

Qui quidem observant & justa & prava opera,

voce *ἡλιάς* designant, quod Latini *Divum epulas* dicunt. Theocritus, *Ἐνθα σὺν ἁλίαισι ἡλιάς ἀγὰ ἑσπέρῳσι*. Quod cum exprimit Maro, *epulis divum accumbere*, dicit, sicut Theocritus *ἡλιάς ἀγαν*. Tu *das epulis accumbere Divum*. Hæc causa est, non quam reddunt interpretes. Heinsius.

119. *Ἐνθα ἑστὰς ἑμῶν*] *Τὴν συνθηκὴν τῶν αὐτομῶντων κερπῶν*. Ibid. *σὺν ἰδίοις*, hoc est, ἀγαθοῖς, εὐήμοις. Guizotus.

122. *Τὰ μὲν δαίμονες εἰσι*] Vide quæ scripsimus ad Theogonizæ 215. Clericus.

123. *Τὰ μὲν δαίμονες*] Apud Platonem, omnes hi versus aliter in Cratylo concipiuntur. hoc, nimirum, modo:

Αὐτὰρ ἐπεὶ δὴ τὸντο γῆθεν κατὰ μοῖρ' ἐκάλυψεν,

Οἱ μὲν δαίμονες ἄγνοοι ἐπιχθόνιοι καλέοντο,

Ἐδδοὶ ἀλκίγχεσσι, φύλακες θνητῶν ἀνθρώπων.

Aristides apud Photium, Platonem sequitur: qui consulendus. Heinsius.

124. *Σχίτλια ἑστὰς*] Ἀδύνα, Guizotus.

Ἡέρε' ἱσαάμφοι, πάντῃ φοιτῶντες ἐπ' αἶαν,
Πλατοδόται. καὶ τῷ γέρε' βασιλῆϊον ἔχον.

125

Δύτερον αὐτὲ γῆν πολὺ χειρότερον μετόπισθεν.

Ἀργύρεον ποίησαν ὀλύμπια δώματ' ἔχοντες,

Χρυσέῳ ἔτε φυλὴν ἐναλίγκιον, ἔτε νόημα.

Ἀλλ' ἐκατὸν μὲν παῖς ἔτεα ὦρε' μητέρα κεδνῇ

130

125. Ἡέρε' ἱσαάμφοι] Nescio quid impulerit veteres Grammaticos, cur hunc locum omnes ὧς Ἡρώων adducerent, qui ab Hesiodo ὧς Δαιμόνων usurpatur, & tantā quidem confidentiā, ut ex eo etymologum ejus vocis deducant. Interpres Homeri: Ἡρώας δὲ φασὶ κληθῆναι, ἀπὸ τῆς ὀρεῖς ἢ ἀπὸ τῆς αἰρέσεως, ὡς φησὶν Ἡσίοδος ἐν τοῖς Ἑρμῶν καὶ τοῖς Ἡμῶν. Ἡέρε' ἱσαάμφοι, πάντῃ φοιτῶντες ἐπ' αἶαν. Eodem modo Etymologus. Et Eustathius, postquam probavit ἀπὸ τῆς ὀρεῖς Heroas dici, addit &, ἀπὸ τῆς αἰρέσεως. Quod probat partim ex Porphyrio, partim ex Hesiodo. Verbi ejus sunt, Iliad. A. Οἳ δὲ ἀπὸ τῆς αἰρέσεως, ὡς δηλοῦται καὶ ἐν τοῖς τῷ Περφύρῳ ἐπιγραμμάτω (erant autem epigrammata ea, quae ex Aristotelis Peplo desumpserat ille) ἐν ᾧ κεῖται τὸ, Σῶμα μὲν ἐν πόλει κεῖται. πνεῦμα δὲ αἷρε' ὅδ' ἔχει (Fortasse Σῶμα μὲν ἐν πόλει κεῖται τὸδε, πνεῦμα ἔχει αἷρε'). Φησὶ δὲ καὶ Ἡσίοδος, Ἡέρε' ἱσαάμφοι, πάντῃ φοιτῶντες ἐπ' αἶαν. Necessesse esset igitur eosdem esse Heroas & Δαιμόνας, quod falsissimum est in Hesiodo. Qui κατὰ φύσιν καὶ διωρεσφόρος, ut notant veteres, omnium primus τῶν λογικῶν πτωχευθῆναι ἐξέθηκε, nisi grammaticos lapsos esse, quod non insolentes faciunt, hac quidem in re malimus: cum alter ex altero falsum adducere, quàm Hesiodum consulere maluerit. Heinsius.

Ibid. — πάντῃ φοιτῶντες ἐπ' αἶαν Πλατοδόται] Postquam Jupiter reliquique Dii deserunt esse ἐάντων δωτῆρες, & πλατοδόται, vicem eorum subierunt οἱ Δαίμονες. Postquam Jupiter in terris τοῖς δικαῖς ἐπιστάτην desiit, id munus ad ejus vicarios rediit τῶν Δαιμόνων, qui res forenses inspicere coeperunt, quod βασιλῆϊον ab Hesiodo dicitur. Commodè autem duo hæc munera adscribit τοῖς Δαίμοσιν. Quia circa duo hæc totius ferè operis subjectum vertitur. Ceterum πλατοδόται dicuntur οἱ τῶν γαργύων ἐπιστάται. Apparent in Hesiodo passim veteris simplicitatis vestigia, in verbis non minùs quàm in rebus. Est enim propriè πλεῖον ἢ ἐπιπλεονία, feminum in terra absconditorum felix ubertas. Hesychius: Πλεῖον ἢ ἐν τῷ ἀπιδεσμένῳ ἐπιπλεονία, καὶ ἢ παναπιδεσμία, sicut apud Latinos Ops. Ops enim Terra mater est. Inopes sunt οἱ ἀπαργοί, & οἱ ἀποργοί. Hinc πλατοδόται dicti sunt Dii, qui πλεῖον ἐπιπλεονίας promoverent, & quocumque modo terræ præessent. In sacris non aliter accipiebatur. Sic ἐν τοῖς Λαοαῖσι, ubi ὁ δαδύχου gestans facem clamabat ΚΑΛΕΙΤΕ ΘΕΟΝ: id qui audiebant.

*Aëre induti, passim oberrantes per terram,
Opum datores. atque hanc regiam dignitatem consecuti sunt.*

*Secundum inde genus multo deterius postea
Argenteum fecerunt cœlestium domorum incolæ,
Aureo neque corporis habitu simile, neque ingenio.
Sed centum annis puer apud matrem sedulam*

bant, respondebant ΣΕΜΕΛΗΓ' ΙΑΚΧΕ ΠΛΟΥΤΟΔΟΤΑ. Πλῆτον enim id dicebant quod in cornu copiarum continebatur: & τὸ κρουῖον, id est, canistrum in quo sacra hordea erant, εὐπλῆτον vocabant. Hesych. εὐπλῆτον κρουῖον, εὐ ἔχον πλοῦτον. Ipsa autem hordea, utpote terræ fructum, ita dicebant. Ἀλλὰ ταῖς, inquit, ἐπ' αὐτῇ εἰλᾷ. πλῆτον ὃ ἔστιν πλὴν ἐν τῇ κρουῖον καὶ τῇ πυρῶν ἀφαιρείται. *Heinsius.*

130. Αἰὲν ἔστιν μὲν παῖς] Αἰὲν eleganter hoc loco pro αἰὲν ὅμως ponitur. Interior quidem hæc ætas, inquit, & deterior superiore erat, αἰὲν ὅμως αἱ παῖδες, id est, quamvis multa erant, quam in superiori deteriora, hoc bonum tamen erat, quod pueri aliquamdiu simpliciter & sine malo, & ut Philosophi verbo utar, qui in Rhetoricis de hac ætate ita loquitur, ὁμοῦς educabantur, apud matres suas. Jam quomodo intelligendus sit hic locus dicendum, quia à Græcis interpretibus id prætermissum. Sicut puellæ ad nuptias usque, ita filii, ut ab improbitate abstinerent omni, εἰς τὴν γυναικωνίτην cum matribus suis & sororibus ablegabantur. Quod id diutius fiebat, eò simplices magisque malorum ignari, & ævi corruptelarum expertes credebantur. Quamquam etiam interdum, qui proveciores ætate erant, quoties locus in coenaculo deesset, pransum coenatumque mittebantur. Sic in Gallo Luciani Eucrates filium suum εἰς γυναικωνίτην ablegat. Πάρεστι, ἔφη, καὶ σὺ, ὦ Μίκυλλε, καὶ συνδείπνη μετ' ἡμῶν, ὅν τῃ γυναικωνίτην. Ἐπὶ ᾧ καλεῖται μὲν τῇ μητρὶ ἐπαθῆναι, αἰς σὺ χαίρειν ἔχεις. Quod igitur diutius ita versabantur, eò simplices erant. Hesiodus, ut ævi illius εὐθείαν notet & ἀκακίαν, centum annos in Gynæceo eos egisse dicit. Εἰς οἶκον autem est ἐν τῷ θαλάμῳ. ita enim locum illum vocant Poætæ, qui Homerum sequuntur. Unde Theocritus, virginem innuptam, παρθένον ἐν θαλάμῳ dicit, quam τῇ νύμφῃ proponit, ut ad illum notamus. Οἶκον dixit Poëta, ut Vitruvius, cum de eodem, nimirum, de Gynæceo, loquitur, lib. vi. c. xx. In his locis introrsus constituuntur oeci magni, in quibus matres familiarum cum lanificiis habent sessiones. Hic mos post Hesiodi tempora corruptus fuit, cum scelestissimi Eunuchi matronarum oecos invaserunt. Hoc est, de quo tertio de legibus conqueritur Plato: Παρθένον ὑπὸ γυναικῶν τι καὶ εὐνύχον παιδεύονται αὐτὴ τὰς αἰῶν. Hesiodus: τρεῖς μὲν παρὰ μητέρας dixit, ut Lucianus μὲν τῇ μητρὶ ἐπαθῆναι. *Heinsius.*

131. Αἰὲν.

Ἐξέφετ' ἀτάλῃων μέγα νήπιον ὃ ἐν οἴκῳ.
 Ἀλλ' ὅταν ἠβήσειε, καὶ ἠβης μέτρων ἴκητο,
 Παιρῖδιον ζώεσκον ὅππῃ χρόνον, ἀλγέ' ἔχοντες
 Ἀφροδίαις ὕβριν γὰρ ἀτάσθαλον σὺν ἐδωῖαντο
 Ἀλλήλων ἀπέχην, ἐδ' ἀθανάτας θερραπύειν
 ἠθέλον, ἐδ' ἔρδειν μακάρων ἱεραῖς ὅππῃ βωμαῖς,
 ἦ θέμις ἀνθρώποισι κατ' ἠθεα. τὰς μὲν ἔπειτα!
 Ζῶς Κρονίδης ἐκρυψε, χολέμενον ὕνεκα πρῶς
 Οὐκ ἐδίδαν μακάρεσσιν θεοῖς οἱ Ὀλύμπῳ ἔχουσιν.

135

Αὐτὰρ ἐπεὶ καὶ τῷτο γῆν καὶ γαῖα κάλυψε,
 Τοὶ μὲν ὅππῃ χρόνιοι μάκαρες θνητοὶ καλέονται
 Δαίπτεροι, αἳ δ' ἔμπης πρῶν καὶ πῶσιν ὀπιθεῖ.
 Ζῶς δ' πατὴρ τρίτον ἄλλο γῆν μερόπων ἀνθρώπων
 Χάλκεον ποίησ', σὺν δρυγῶν ἐδὲν ὁμαῖαν,
 Ἐκ μελιᾶν, δεινόν τε καὶ ὀμβριμον· οἷσιν Ἀρηῶν
 Ἐργ' ἐμελε σπρόεντα καὶ ὕβριες· ἐδὲ π σῖτον
 ἠέθιον, αἳ δ' ἀδάμαντον ἔχον κρατερόφρονες θυμὸν
 Ἀπλάσιοι· μεγάλη δ' βίη καὶ χεῖρες ἀαπτοί
 Ἐξ ἁμῶν ἐπέφυκον ὅππῃ σιβαροῖς μελέεσσιν,
 Τοῖς δ' ἰὺ χάλκεα μὲν τέχεα, χάλκεοι δέ π οἶκος,
 Χαλκῶ δ' ἐργάζοντο. μέλας δ' σὺν ἔσκε σίδηρον.
 Καὶ τοὶ μὲν χεῖρεσσιν ὑπὸ σφετέρῃσι δαμνύτες

140

145

150

131. Ἀτάλῃων] Αὐξάνων. Guicetus.

136. Γεργίς ἐπὶ βωμοῖς] An scribendum ἐπ' αἷς ἐπὶ βωμοῖς, hoc est, ὑπὸ. Homerus tamen ἀλλ' οὐδ' ἄλλ' ἱερεῖς θιῶν, hoc est, fecit, sacrificavit, ἔδωκεν facere. Virg. Cum faciam vitulā. Idem.

137. Κατ' ἠθεα] An? per colonias, oppidatim, pagatim, supple. sacra facere, place, non ex more, ut vulgò exponitur. Idem.

138. Κρονίδης ἐκρυψε] Subintellige τῇ γῇ. Infra: αὐτὰρ ἐπεὶ καὶ τῇ γῇ καὶ γαῖα κάλυψε. Idem.

141. Τοὶ μὲν ὅππῃ χρόνιοι] Tzetzes legit ὅππῃ χρόνιοι. Idem.

145. Ἐκ μελιᾶν] Scribendum ἐκ π μελιᾶν διὸν π, pro ἱκμελιᾶν π διὸν π. Hesych. ἐκμελιᾶν, ἀνάμενος, ἀπικλῶ, ἀπινύμενος. ἐκμελιᾶν, ὁ ἐκ π καὶ μελῶ, sonus quasi dissonus, absonus. Aliò spectant quæ cecinit Virgilius Æn. VIII.

Hæc nemora indigenæ Fauni Nymphæque tenebant,
 Gensque virum truncis & dæto robore nata. Idem.

148. Αἱ

Nutriebatur crescens valdè rudis domi suæ:

Cùm verò adolevisset, & ad pubertatem venisset,

Pauxillum vivebant ad tempus, dolores habentes

Ob stultitias. injuriam enim pravam non poterant

A se mutuò abstinere, neque Deos colere

Volebant, neque sacrificare beatorum sacris in aris,

Ut justum est hominibus ex more. Hos quidem deinde

Jupiter Saturnius abscondit iratus: quia honores

Non dabant beatis Diis, qui Olympum habitant.

At postquàm & hoc genus terra occultavit,

Hi quidem terrestres beati mortales vocantur

Secundi: sed tamen honor etiam hos sequitur.

(num

Jupiter verò pater tertium aliud genus variè loquentium homi-

Æneum fecit, omnino argenteo dissimile,

E fraxinis, vehemens & robustum: quibus Martis

Opera curæ erant luctuosa, ac injuriæ: neque ullum cibum

Edebant, sed ex adamantæ habebant durum animum,

Inaccessi: magna autem vis & manus invictæ,

Ex humeris, nascebantur in validis membris.

His erant anea arma, aneaque domus:

Ære verò operabantur: nigrum enim nondum erat ferrum.

Et hi quidem manibus suis interfecti,

148. Αἰετοί] Idem ac αἰετοί, vel αἰετοί, qui inimicâ manu non possunt tangi, vel quibus manus injici non potest, sine periculo. Aliquoties in Herculis Scuto idem observavimus. Clericus.

151. Μίλας δ' ἵσκις σίδεσσιν] Si constarent sibi figmenta Poëtica, hanc progeniem occidisse oporteret, ante tempora Promethei, qui ferri cudendi artem invenisse à Poëtis, magno consensu dicitur. Verum non tan opere exulta erat ars mentiendi, iis temporibus, ut mendacii partes consentire necesse esset. Clericus.

152. Καὶ τοὶ μὲν χεῖρας] Non intellexerunt Græci interpretes & cum iis Latini Ἀγλαῖς quas Poëta ponit inter λίξαι, diversarum ætatum. Quas sine λίξαι interiisse dicit, eas ait vel δαμνῆας, vel θανάτῳ καλύπτει. Quas autem significare vult λίξαι constitui ex τε, nec interiisse funditus; ait ὑπὸ γῆς καλύπτει: quod primæ & secundæ ætati contigit. Tertia ætas contrâ, de quibus: Καὶ τοὶ μὲν χεῖρας ὑπὸ σφιδάμεν δαμνῆας ἔσαν ἱς εὐράνῃ δόμον πρυαγγὴ Αἰδῶ Νέφυροι. Tales Ἀγλαῖς

Βῆσαν ἐς ἑρῶεντα δόμον κρυερῷ Αἴδαο,
 Νῶνυμοι θάνατον ἢ καὶ ἐκπαύλας περ ἐόντας
 Εἶλε μέλας, λαμπρὸν δὲ ἔλιπον φάος ἡελίοιο.
 Αὐτὰρ ἐπεὶ καὶ τῷτο γῆρας καὶ γαῖα κάλυψεν,
 Αὔθις ἔτ' ἄλλο τέταρτον ὅππ' ἔχθονι πελυβοτείρῃ
 Ζῶς Κρονίδης ποίησε δικαιότερον καὶ ἄρειον,
 Ἀνδρῶν ἡρώων θείον γῆρας, οἳ καλέονται
 Ἡμίθεοι περτέρῃ γῆρ' ἀπείρονα γαῖαν.
 Καὶ τὲς μὲν πόλεμος τε κακὸς καὶ φύλοπις αἰνὴ,
 Τὲς μὲν ἐφ' ἐπὶ ἀπύλῳ Θήβῃ, Καδμηΐδι γαίῃ,

155

160

Διὰ τὰς Homero familiares sunt. Sic Iliad. Γ. Ὅππότερ' ἐπὶ δὲ ἔργα
 μετ' ἀμφοτέρωσιν ἴηκε Τὸν δὲ ἀποφθίμενον δύναι δάμον Αἴδ' εἶσα.
 Ubi manifest. fit Διὰ τὴν, non placet tamen frigida illa Grammati-
 corum. Eustath. τὸ δὲ ἀποφθίμενον δύναι εἰς ἄδην, ὡς διασολῶν εἰρηται
 τ' ἔργα φθόγῃ μυθολογίαν δύναι εἰς ἄδην, ὅππότερ' ὁ Πειρίδης, καὶ ὁ Θησεύς,
 καὶ ὁ Ὀδυσσεύς, καὶ ὁ Ἡρακλῆς. Sicut igitur ibi Homerus ἀποφθίμενον
 δύναι εἰς ἄδην dixit, ὡς Διὰ τὴν: ita Hesiodus homines ætatis ter-
 tia, βῆσαι εἰς ἄδην, sed διαμφοτέρωσιν ὑπὸ σφιδέρῃσι χερσὶ: secundò γυνύ-
 ρας. Observatio illa etiam magis necessaria est in Heroum ætate,
 quam duplicem facit: eorum qui Thebanum bellum gesserunt, &
 qui Trojanum. Priores interiisse dicit sine λῆξιν, sicut tertiam: po-
 steiores partim interiisse, partim λῆξιν habuisse, idque ἐν μεταφω-
 ραῖς. Divisio quam malè perceperunt interpretes, ibi est:

Ἐνθ' ἦτοι τὲς μὲν θανάτῳ τέλ' ἀμφοτέρωσιν,

Τοῖς δὲ διχ' ἀνθρώπων.

Illud enim τὲς μὲν & τὲς δὲ eos distinguit qui funditus interierunt,
 ab iis qui translati in beatorum insulam fuerunt. Qualis apud Home-
 rum Menelaus est, cui prædicit Proteus:

Σοὶ δὲ ἔθ' εἰσφάθ' ἐπὶ διοτρεφίς, ὦ Μενέλαε,

Ἀργ' ἐν ἰσθμοῦ θανάτῳ, καὶ πέτρεν ἰπασσῖν,

Ἀλλὰ σ' εἰς Ἡλύσιον πεδίον, καὶ πύργῳ γαίης

Ἀθήναισι πέμψουσιν

Hoc Hesiodi loco decepti fuerunt ii, quos magistri notant insulas
 beatorum Thebis constituisse. Thebanos Hesiodus sine λῆξιν, suo sce-
 lere, interiisse dicit, nec λῆξιν constituisse. Trojanos partim interiis-
 se, partim λῆξιν constituisse cognominem, id est, Hecioicam; qui-
 bus opponuntur οἱ γυνύμας θνήσκοντες. Ex iis maximè excipiebantur
 illi qui in undis perierant, quorum præcipuus fuit Ajax, cui ne lo-
 cum quidem in sua γαῖα concessit Homerus, quòd funditus interiis-
 se existimaretur. Quod & Synesius notavit: Εἰς δὲ ἐν τοῖς διανοῖς,
 ὁμοῦ

Descenderunt tenebricosam in domum horribilis Plutonis

*Ignobiles: mors autem, tametsi terribiles erant,
Invasit atra, splendidumque liquerunt lumen solis.*

*Sed postquam & hoc genus terra operuit,
Rursum aliud quartum in terra multorum alumna
Jupiter Saturnius fecit justius & melius,
Virorum heroium divinum genus, qui vocantur
Semidei, priore atate, per immensam terram.*

*Hos quoque bellumque malum & pugna gravis, (ram,
Alios quidem ad septem portas habentes Thebas, Cadmeam ter-*

ὁμυμῶς σοι θεὸν ὃν φιλοσοφία πρῶτον, τὸ Ὀμηρικὸν ἔθροισιν αὐτοῖς, μὴ
ἀλλ' ἀληθὲς εἶναι, τὸ κατ' ὕδαλ' ἵνα ἴδω, ὅλαθ' ἔιναι καὶ αὐτῶς τὸ ψυχρὸν
λέγει γὰρ ἐπὶ ὅπως τὸ ἱππῶν, Αἴας δ' ἐξ ἀπόλων ἐπὶ πῖναι ἀλμυρὸν ὕδωρ. τὸ
ἐν Ἰουδαίᾳ ἱππῶν ἀκρῆς τῶν αἰπύλων εἶναι πῶμα. ἔδιναι γὰρ αἴαντος
ἐξ ἀπολλωνίας φησὶν, ἀλλ' ἐκαστὸν λατρεύσαν, αἰδὼς δ' ἐξ ἐβήκε. πῶμα ἄρα
καὶ ἐν δυοῖν νεκυῖαν ὁ μικρὸς Αἴας ἔδωκεν ἔδραμεν εἰσενήκεν, ὡς τὸ ψυ-
χρὸς οὐκ οὐσης ἐν αἵματι. Heinsius.

158. Δικαιώτερον] Si ætas illa melior fuit antecedente, sceleratissimam profectò fuisse priorem oportuit: quæ enim scelera de hac non narrantur? Quàm conscelerata fuit Oedipi familia? Quàm mali homines, Troicis temporibus? Verùm *Homerus* usque adeò laudat eos, qui ad Trojam bellum gesserant, tamque caros Diis descripsit, quamquam meros latrones, si rem introspeciamus; ut *Hesiodus* deteriores eos superioribus dicere ausus non fuerit. Sic temerariæ priorum ætatum laudes ad posteros transmittuntur, & quos vituperaremus, si de iis sine præjudicio judicaremus, ad cælum tollimus, quia sunt olim à Majoribus nostris, præ imperitia, laudati. *Cleonicus*.

162. Τὰς μὲν ἐφ' ἑπταπύλῳ] Intelligit non tantum τὰς ἐπὶ ἑπταπύλῳ dictos, sed etiam eos qui Εὔπηγοι dicebantur, id est, τὸ ἐπὶ τῇ ἑπταπύλῳ filios. Utrique Thebas adorti sunt. Diodorus Siculus libro III. Οἱ δὲ τῶν πῶμα Εὔπηγοι ὀνομαζόμενοι, τὸ τὸ πατέρα ἵνα-
τον ἐπεζιόντες, ἔγνωσαν στρατεύειν καὶ ἐπὶ τὰς Θήβας. Æschylus quoque non tantum Εὔπη ἐπὶ Θήβας tragœdiam, sed etiam Εὔπηγον, scripsit. Ex ea interpretes Pindari versus πρὸς κρήστων adferunt: κατὰ καὶ Αἰχμῶ-
ν ἐν Εὔπηγοις.

Λαίβα Διὸς μὲν πρῶτον ἀρχὴν γάμον
Ἦρως τι, τίω τι δ' ἀπὸ πρῶτον κρήσιν νέμω.
Τελίω Διὸς σωτῆρ' εὐκταίαν λίβα.

qui corruptissimè ibi scribuntur. Et Androgonus ab Athenæo narra-
tur εὐμνηστικὸν τὰς Εὔπηγον. Heinsius.

Ὀλέσσε μαρναμένους μῆλων ἔνεκ' Οἰδιπόδαο·
 Τὸς δ' καὶ ἐν νῆεσσιν ὑπὲρ μέγα λαῖτμα θαλάσσης
 Ἔς Τροίην ἀγαγών, Ἐλένης ἔνεκ' ἠνέμοιο·
 Ἐνθ' ἦτοι τὸς μὲν θανάτῳ πέλ' ἀμφεκάλυψε.
 Τοῖς δ' ἄλ' ἀνθρώπων βίοντι καὶ ἦδ' ὀπίστας
 Ζῶς Κρονίδης κατένασσε πατρὸς ἐς πέρας γαίης·
 Τηλὲς ἀπ' ἀθανάτων τοῖσι Κρόν' ἔμβασιλκε.
 Καὶ τοὶ μὲν ναίουσιν ἀκηδέα θυμὸν ἔχοντες
 Ἐν μακάρων νήσοισι περ' Ὠκεανὸν βαθυδύνῳ

165

170

163. Μῆλων ἔνεκ' Οἰδιπόδαο] *Κτημάτων*. hoc est, rerum, regni. *Gnietus*.

163. Μῆλων ἔνεκ' Οἰδιπόδαο] Tametsi rectè Interpretes Græci observarunt μῆλα hîc dici metonymicè omnis generis divitias; tamen vertendum non censuimus *opes*, pro *ovibus*, in translatione verbis usque aded adstricta; cùm nihil vetet *oves* nos in ea interpretari, ut μῆλα in Græcis *Hesiodi* verbis. Hebræi מִקְנֶה *mikneh* promiscuè vocant *divitias* & *pecudes*; quia, ut omnibus notum, divitiarum antiquissimis temporibus in pecudibus præsertim erant sitæ. *Clericus*.

165. Ἦθια] *Lucretius* quietes vocat. *Scaliger*.

171. Ἐν μακάρων νήσοισι] Etiam si *Homerus* insulas non memoravit, attamen plerique eum auctor in hujus fabula fuisse volunt; inter quos *Strabo*, qui Lib. I. à Poëta *Elysium campum* dictas *beatorum insulas* fuisse contendit. Profert p. 2. celebrem locum ex *Odyss.* Δ. ubi describuntur campi *Elysi*. Quibus subjungit: καὶ αἱ τῶν μακάρων δι' ἧσαι αὐτῶν τῶν μαυρισίας αἰοὶ τῶν ἰσθμίων αὐτῶν δύναι: *beatorum verò insulae sunt à regione ultima Mauritania ad occasum*. Attamen *Elysi* campos quærit etiam in continente *Hispania*, addit enim: καὶ δ' αὖ μίσησιν αὐτῶν τῶν ἰσθμίων τὸ πᾶν πῖος: *eodémque Hispania occidentis fines pertinent*. Verùm hoc posterius copiotius proficitur Lib. III. p. 103. & seq. ubi docet Poëtam, cùm sciret multas expeditiones in extremam usque *Hispaniam* susceptas fuisse, & de fertilitate earum orarum à Phœnicibus aliquid rescivisset, ibi piorum sedes sitas & *Elysi* campum finxisse. Adsentitur ei *Eustathius*, ad memoratum *Homeri* locum, cujus imitatore *Hesiodum* hîc esse leberide cæcior viderit. Ita etiam senserat *Plutarchus*, quem vide non procul ab initio vitæ *Sertorii*. *Hac ex schedis paternis*. Ceterùm quod habet *Strabo* de Phœnicibus qui fertilitatem Bæticæ *Homeri* descripserant, viam ostendit *Sam. Bocharto* inveniendæ rationis, cur campi illi *Elysi* dicti sint. In lingua, nimirum, Phœnicia, *ḥalixim* dicuntur *gaudentes*. Eum adi Chanaanis Lib. I. c. 34. Non equidem crediderim *Homerum* finxisse esse aliquam beatitudinem post hanc vitam, de qua

nemo

Perdidit pugnales propter oves Oedipi;

Alios verò in navibus trans ingentem maris amplitudinem,

Ad Trojam ducens, Helena gratiâ pulchricomæ:

Ubi mors quoque oppressit illos.

Iis autem seorsum ab hominibus vitam & sedem tribuens

Jupiter Saturnius pater constituit eos ad terræ fines.

Procul ab immortalibus Saturnus horum Rex est.

Et ii quidem habitant securum animum habentes

In beatorum insulis, juxta Oceanum profundum,

nemo antè, apud Græcos, quidquam dixisset; sed cùm dudum recepta hæc esset opinio, nec constaret quo rerum naturæ loco collocandi essent beati animi, ex ingenio sedes felicitatis illius in ultima Hispania, aut in Insulis Fortunatis, posuisse. *Clericus.*

171. Περὶ Ὠκεανὸν βαθυθύλας] Veteres Critici, totum hoc, περὶ Ὠκεανὸν, interpretati primò omnium videntur ἐν τῷ αἰεὶ: postea vocem Ὠκεανὸν ita sumserunt, quasi quæ per se τὸ αἰεὶ designaret. Hesych. Ὠκεανὸς αἰεὶ, ἡδάμαντα. Item, Ὠκεανὸς πόντος, τὸ αἰεὶ πόντος ἐν αἰ ψυχῇ τὸ πλεονέκτων ἀποχρηστῶσι. Postremò alia. Atque hinc Heroas suos, qui περὶ Ὠκεανὸν constituuntur, *Aëris in latis campis constituit Maro.* At Græci interpretes magno se ἀποπήματα traduxerunt, cùm, περὶ Ὠκεανὸν, verterunt, κατὰ τὸ Ὠκεανὸν, quod & reliqui secuti sunt. Melius multò & prudentius Silius, *Ultra Oceanum* reddidit lib. XIII.

Verùm ultra Oceanum sacro contermina fonti,

Lethæos latices & sacra oblivæ potat.

Quod Græcè esset πέρυ τῷ Ὠκεανῷ. Ceterùm cur ibi Heroas constituat Hesiodus, ratio hæc est. Oceanum veteres causam aliquam statuebant τὸ ἀδικεῖν δίκης, quæ justissima & facillima, καὶ μὲν δικαιοσύνης, è terra petebatur priùs: postea cùm Oceanum πέρυ εἰσελθεῖν tentarent, actum de justitia fuit. Atque hæc causa vera est, cur Hesiodus vitam illam, quam Homerus βίον ῥήϊον vocat, ultra Oceanum esse voluerit, quòd nihil plus commercii cum Oceano & ejus præfide Fortuna haberet. Hinc Pindarus, in multis Homeri & Hesiodi interpretes, eleganter, ubi ἀεὶ μακάρων & eorum νόστον agit, negat illis πόντοι ὕδωρ ἀεὶ δάσσαν εἶναι. Quem locum in hanc sententiam & Theon adducit. Verba ejus sunt ad illum Arati, ubi Astræa describitur, & de sæculis agitur: Αὐτὴς δὲ ἔζων. χαλεπὴ δὲ ἀπὸ κροτο θάλασσαν. ἐκείνη τὴν ἐπιχώρια ἔχει τι καὶ ἔχεισε. καὶ Πίνδαρος, Οὐδὲ πόντοι ὕδωρ κενὸν ἀεὶ δάσσαν. Ubi legendum κενὸν ἀεὶ δάσσαν ex ipso Pindaro. Opponit κενὸν δάσσαν Oceani, τῇ ῥήϊσι βιοτῇ. Quamvis nobis ipse Arati locus quoque usui esse potest, ubi hunc βίον ῥήϊον describens Oceanum

Ὀλβιοὶ ἥρωες· τοῖσιν μελινθέα καρπὸν

Τεῖς ἐπεὶ θάλλοντα φέρει ζείδωρον ἄρουρον.

Μηκέτ' ἐπειτ' ὄφειλον ἐγὼ πέμπλοισι μετεῖναι

Ἄνδράσιν, ἀλλ' ἢ πρόθεο θανεῖν ἢ ἐπειτὰ γυνεῶν.

175

Ναῦ γὰρ δὴ γῆρον ἐστὶ σιδήρεον· ἐδὲ ποτ' ἡμᾶρ

Πάυσονται καμάτα καὶ οἰζύρεα, ἐδὲ πὺκταρ

Θυρόμβωοι χαλεπὰς ἢ θεοὶ δώσουσι μερίμνας.

Ἀλλ' ἐμπης καὶ τοῖσι μεμίζεταί ἐσθλὰ κακῶσιν.

Ζεὺς δὲ ὀλέσσει καὶ τῷτο γῆρον μερόπων ἀνθρώπων,

180

nam ab illis sejungit: Αὐτὸς δ' ἔζων. χαλεπὴ δ' ἀπείκετο θάλασσα, καὶ βίον ὅπου νῆες ἀπὸ πλοῦτος ἡγίσιον; Ἀλλὰ βόις καὶ ἄρουρον. Sicut ante ἐπιθυμίαν & τὸ ἐπιθυμητικόν, Oceanus ignotus erat, aut semotus: ita Heroum καὶ τῶ μακάρων animæ ultra Oceanum constituuntur, quod extra ἐπιθυμίαν sint, qua qui carent ῥᾶτα ζῶειν dicuntur. Veteres enim, teste Synesio, qui hunc Arati locum ἐν τῷ Περὶ φυσικῆς eleganter interpretatus est, justitiæ locum esse existimabant ἀδικημάτων γαρῤῥίας; ἀδικίας δὲ ἀποκαταστάσεως. Hesiodus in hoc libro (nam in eo laboramus ut auctorem, præcipuèque mentem hujus libri interpretemur) injustitiæ poenam constituit τὸ Ὠκεανόν, tamquam necessarium, à quo etiam justos separat: quibus hoc præmium proponit, futurum, ut ne Oceano quidem opus habeant. Θάλασσαν δὲ ἀγαθοῖσι διαμπερὲς, ἐδὲ ἐπὶ τῶν Νείσσονται, καρπὸν δὲ φέρει ζείδωρον ἄρουρον. Ipse Poëta cur Heroum suos παρ' Ὠκεανόν constituat, causam satis ostendit, cum addit, τοῖσιν μελινθέα καρπὸν Τεῖς ἔτι τινες θάλλοντα φέρει ζείδωρον ἄρουρον. Terra enim fructum, quem ῥήϊον βίον vocant, Oceano opponit; sicut Horatius paratas epulas, ut alibi ostendimus, mari & mercatura. Poterat præterea epithetum βαθυδίνης grammaticos in officio continere, & eorum deprecari ambitionem, ne multa de voce Oceani dicerent, quæ nihil præter ostentationem nobis eorum detegunt, ut cum de Horizonte & aliis. At Homerus, ex quo tam multa nugati sunt, simplicissimè locutus erat, cum πᾶσι μακάρων νήσων dixerat. Ἀλλ' αἰὲν Ζεφύρειο λυγρηνέοντα αἴτης Ὠκεανὸς ἀνίστην. Duo enim significarat Poëta: primò secutus opinionem eorum, qui Oceanum patrem ventorum statuunt, pro diversis ejus partibus, sicut Herodotus fluvios τῶ αἰῶν, id est, vaporum, qui ab aliis νεφέλαι dicuntur: unde Nilus ἀνέφυλον à quodam dicitur. Secundò, ostendit situm eorum πᾶσι δῖον esse, quem ubique ex ventis designat: nec enim voce Zephyri ibi Poëta utitur κατὰ τὸ ἐπιπλόν, ut magistri loquuntur, & frustra: vel, quod sæpè facit, ὡς ποιεῖται φιλοῦν ἀνέμῳ μέλισσα, sed ut dixi. Notantur jam olim etiam veteres Homeri interpretes toto hoc opere τῶ θάλασσαν καὶ τὸ Ὠκεανόν Ἡσίοδῳ βλάσφημον εἶναι. Ceteri Poëtæ cum Hesiodum

Felices heroës : his dulcem fructum

Ter quotannis florentem profert fecunda tellus.

O utinam ego quinto non interesssem

Hominum generi, sed aut mortuus esse prius, aut postea natus!

Nunc enim genus est ferreum: neque umquam aut die

Quiescent à labore & miseria, aut nocte

Corrupti: graves verò Dii dabunt curas.

Sed tamen & hisce admiscebuntur bona malis. (num,

Jupiter autem perdet etiam hoc genus variè loquentium homi-

fiodum & Homerum non benè percepissent, ipsum Ωκτανόν sedem beatorum statuerunt. Plato in Phædone τὸ Ωκτανόν τῷ Αχιλλεῖ simpliciter opponit: quod spectasse videntur etiam ii, quos Patriarcha Photius notat scripsisse, τὴν εἰς αὐτὸν κριθεὶσαν παρὰ τὸ Ωκτανόν γε-
γνησθαι τῷ Οδυσσεύ, & κατὰ τὴν Σικελίαν, ubi παρὰ Hesiodico modo sumitur. Heinsius.

174. Μᾶλ' ἔπειτ' ἄφαιλον ἐγώ] Hunc locum eleganter expressit Valerius Cato:

Ergo quod Deus atque Heros, cur non minor ætas?

Infelix ego, non illo qui tempore natus,

Quâ facilis natura fuit: fors ô mea laeva

Nascendi, miserâque genus, & sera libido

Tanta mea, &c.

Opponit minorem ætatem, id est, τὸ πρῶτον γένος, θεῶν καὶ ἡρώων. Deos ætatem auream vocat: quia ætas illa τοὺς δαίμονας κατὰ ἀρετὴν constituit. Facilem naturam dixit, τὸ ῥῆξεν βίην. Legendum autem versu secundo, *Sors ô mea lenta Nascendi*. Ita planè mentem Hesiodi dat. Heinsius.

175. Ἡ' ἔπειτ' ἡμίαντος] Hoc est, post quintam generationem, quasi sequentes meliores sint futuræ. Guetius.

176. Νῦν γὰρ δὴ γένος ἐστὶ σιδήρεον] Ætas igitur hæc proximè successerat Troicæ. Quando autem hic ætatem dicimus, intelligimus γένος, hoc est, prolem quamdam hominum, non intra triginta, aut triginta quinque annos, natorum, sed per maiorem annorum numerum florentium. Ceterum quid deterius habuerint Hesiodica tempora Troicis, me nescire fateor. Præsentia, nimirum, dumtaxat mala sentimus, præteritorum obliti. Clericus.

176. Νῦν γὰρ δὴ] Τὸ νῦν hoc loco ex illis vocibus est, quæ sumi παλαιῶς à Grammaticis dicuntur: tale est illud Homeri:

— νῦν μὲν γὰρ καὶ ἔλθεις πόλιν εὐρυαγῆαν.

Εὐτ' ἂν γεινόμενοι πολιορκήταφοι παλέθωσι.
 Οὐδὲ πατὴρ παίδεσσιν ὁμοίῃ, ἔδὲ π παῖδες,
 Οὐδὲ ξεῖν ξεινοδόκῳ, καὶ ἐπαῖρ ἐπαίρῳ,
 Οὐδὲ κασίγνητ' φίλ' ἔσεται, ὡς τὸ παρ' περ'
 Αἴψα ᾗ μερόσιοντες ἀπμήσσει παῖδας. 185
 Μέμφονται δ' ἄρα τὰς χαλεπῆς βάζοντ' ἐπέεσσιν
 Σχέτλιοι, ἔδὲ θεῶν ὅπιν εἰδότες· ἔδὲ μὲν αἳ γε
 Γηράντεσι ποθέσιν ἀπὸ θρεπλῆρα δοῖεν,
 Χειροδίκα. ἔπερ' δ' ἑτέρῃ πάλιν ἐξαλαπαξίῃ
 Οὐδέ τις δόρυς χάρις ἔσεται, ἔτε δικαίῃ, 190
 Οὐτ' ἀγαθῶ. μάλλον ᾗ κακῶν ρεκτῆρα καὶ ὕβριν
 Ἀνέρεσσι πμήσσει. δίκη δ' ἐν χερσὶ καὶ αἰδῶς
 Οὐκ ἔσαι. βλάβη δ' ὁ κακὸς τ' ἀρείονα φῶτα,

182. Οὐδὲ πατὴρ παίδεσσιν ὁμοίῃ.] Ex his ferrei sæculi notatur infelicitas, in quo permolere alienas uxores vulgatum erat: contra inter præcipuas felicitatis notas recenset Hesiodus, in sequentibus, similitudinem liberorum cum parentibus, v. 235. Quod habet Poëta, quia Veterum ea erat opinio, dissimiles parentibus partus pro non legitimis habendos, ut qui adulterii suspicionem moverent. Res manifesta fit ex hisce Catulli versibus, in Juliz & Mallii Epithalamio:

Torquatus volo parvulus,

Matris è gremio sua,

Porrigenz teneras manus,

Dulce rideat ad patrem

Semihiente labello.

Sic suo SIMILIS patri

Mallio & facile inscius

Noscitur ab omnibus,

Et PUDICITIAM sua

Matris indicet ore.

Sic & Theocritus in Encomio Ptolemæi:

Ἀσίγγυ δὲ γυναικὸς ἐπ' ἀδελφῶν νόστος ἀν,

Ῥηδία δὲ γυναικὸς, τίνα δὲ αὐτὸς εἰσὶν πατρί:

Mulieris autem conjugali amore carentis in alio viro semper est animus.
Sed facilis cognitu est soboles, nec liberi umquam sunt similes patri. Ex
paternis schedis. Clericus.

182. Οὐδὲ π παῖδες.] Hic distinguendum videtur, & παῖδας πρὸς πονεῖν post παῖδας. *Quietus.*

186. Βάζοντ'] Βάζοντ' pro βάζοντες, ut ἄσπερ ἰόντ' Homero. Sed iste versus ὑποκρινέται. *Idem.*

187. Οὐδὲ

Quum vix nati canescant.

Neque pater cum liberis concordat, neque liberi cum patre,

Neque hospes cum hospite, neque amicus cum amico,

Neque frater amicus erit, ut antehac:

Celeriter verò senescentes contumelia afficient parentes.

Incusabunt autem illos molestis alloquentes verbis

Impii, neque Deorum vindictam veriti, neque hi sanè

Senibus parentibus educationis præmia reddere

Violenti. alter autem alterius civitatem diripiet.

Neque ulla pii gratia erit, neque iusti,

Neque boni. magis verò malificum & injurium

Virum colent. Justitia autem in manibus & pudor

Non erit. Ladetque malus meliorem virum,

187. Οὐδὲ θεῶν ὅτιν εἰδότες] Neque Deorum ultionem veriti. non. oculum. hoc est, poenam quæ à tergo sequitur. Tibuli. Nesciat ultorem post caput esse Deum. Σχέτλι. ἂ χίω, χίπς, ἄχσι. item ἂ χέτω, χέτλω, χετλός, χέτλι, coërcendus, malus, miser. Idem.

189. Χειροδίκαι] Observant jam olim veteres commentatores in Homero & Hesiodo πῶς quoddam in compositis quibusdam ἀντιπείροι: quod directè cum simplicibus pugnat. Sic μέγας ὄρυμς, τὸ πολὺ ἔχων. cum μεγαθύμος sit ὁ μεγαλόφρων in virtutibus, καὶ μεγαχάρυξ. Sic ὁ δίκαιος εὖ χειρὶ ἔχει est ὁ δίκαιος, χειροδίκαιος ὁ ἀδίκος. Utrumque notavit vetus quidam magister olim ad Poëtam: Μέγας ὄρυς ἔχων, τὸ πολὺ ἔχων. μεγαθύμος δὲ, ὁ μεγαλόφρων καὶ μεγαλόφρωνος. ὅτε καὶ παρ' Ἡσιόδου ἀμφότεροι ὁ χειροδίκαιος, καὶ ὁ εὖ χειρὶ ἔχει πῶς δίκαιος. χειροδίκαιος ὁ δὲ σωδίκαιος ὁ βίαιος. καὶ οὐκ εὖ τοῖς νόμοις, ἀλλ' εὖ χειρὶ τοῖς ἰαυτοῦ, πείροι ἔχει τὸ δίκαιον. δίκαιος δὲ ἔχει εὖ χειρὶ, ὁ δίκαιος. ἀλλ' αἰεὶ πρὸς χειρὶν οἷον φέρον τὸ δίκαιον. Utrumque tamen pro altero poni potest, ut jam videbimus. Heinſius.

190. Οὐδὲ πρὸς δίκην] Subintellige ἀνδρῶν. Guictus.

191. Ὑβρις pro ὑβριστῶ, quamvis possit excusari. Sêniger.

191. Ὑβρις] Ὑβρις ὁ ἀδίκος, ὑβριστής. Guictus.

192. Δίκην δὲ εὖ χειρὶ καὶ αἰδῶς Οὐκ ἔσται] Distingui hoc modo etiam aliâ ratione & contrariâ potest. μέγας δὲ κακῶν φακτός καὶ ὕβρις Ἀντίπαυρος. δίκην δὲ εὖ χειρὶ, καὶ αἰδῶς Οὐκ ἔσται. Illud autem δίκην δὲ εὖ χειρὶ, tum eadem ratione dicetur, quâ χειροδίκαιος infra dicuntur οἱ ἀδικοί. Sic μῦθος δίκην δὲ εὖ χειρὶ ἔσται, est, ἀδικοῖς ἔσται. Nam idem illud πῶς significationis contrariæ in simplicibus esse potest, quod in composito. Euripides Bacchis χερῶν δίκην dixit πῶς βίαν, καὶ τὸ βίαιον. Καὶ πῶς ὁ δὲ ἀντιπαυρός, ὁ δὲ κακῶν φακτός Μυκαρδίου ἔχεται εὖ χειρὶ δίκην. Heinſius.

Μύθοισι σκολιοῖς ἐνέπων, ὅππῃ δὲ ὄρεον ὀμεῖται
 Ζῆλ' δὲ ἀνθρώποισιν οἷζυροῖσιν ἅπασιν 195
 Δυσκέλαδ' ἀκαχέχαρ' ὁμαρτύσσει συγερῶπης.
 Καὶ τότε δὴ πρὸς Ὀλύμπῳ ἀπὸ χθονὸς Ὀρυοδείης,
 Λόχῳσιν Φαρέεσσιν καλυψαμένην χροῶα καλὸν,
 Ἀθανάτων μὲν Φῦλ' ἴτιν, περιλιπόντ' ἀνθρώπων,
 Αἰδῶς καὶ Νέμεσις. τὰ δ' ἡ λείφεται ἄλγεα λυγρὰ 200
 Θνητοῖς ἀνθρώποισι. κακὰ δὲ σὺν ἔσεται ἀλκή.
 Νῦν δὲ αἶνον βασιλεύσ' ἐρέω Φρονέεσσι καὶ αὐτοῖς.
 Ὡς δ' ἱρήξω προσέειπεν αἰηδόνα ποικιλόδειρον,
 Ὡς μάλ' ἐν νεφέεσσιν φέρον ὀνύχεσσιν μεμαρπώς.
 Ἡ δ' ἐλεὼν, γαμπροῖσι πεπαρμημένη ἀμφ' ὀνύχεσσιν, 205
 Μύρετο. τίω δὲ ὅγ' ὅππῃ κατέως πρὸς μῦθον ἔειπε.
 Δαίμονι, Πέλακας; ἔχθρ' ὅσιν πολλὸν ὄρεων.
 Τῇ δ' εἰς, ἥ σ' ἂν ἐγὼ περ ἄγω, καὶ αἰοιδὸν ἔεσαν.
 Δείπνον δὲ αἶκ' ἐθέλω ποιήσασθαι, ἥ ἐμεθήσω.
 Ἀφρων δὲ ὅς κ' ἐθέλοι πρὸς κρείσσονας ἀνιφερῆζειν 210
 Νίκης τε σέρεται, πρὸς τ' αἰχρῶσιν ἄλγεα πάσχει.
 Ὡς ἔφατ' ὠκυπέτης ἱρήξ, τανυσίπτερος ὄρεος.
 Ὡς Πέρση, σὺ δὲ ἄκχε δίκης, μηδ' ὕβριν ὀφείλεις.
 Ὡς γάρ τε κακὴ δειλὴ βροτῶν. ἐδὲ μὲν ἐσθλὸς
 Ρῆιδίως φερέμεν δυνάται, βαρύνει δὲ θ' ἅπαν' αὐτῆς, 215

194. Εἰέπων] Appellans, incessens, increpans. ἐνέπων. ἐπὶ δὲ ὄρεον ὀμεῖται, hoc est, ἐπομνῆται ὄρεον. τρυφῆς. Γνωστὸς.

196. Δυσκέλαδ' ἀκαχέχαρ'] Κακὰς φήμας ἐγγίρει, malos rumores, alias rancens, malè exposit. Idem.

199. Ἰόν] Abibant, ut inferius, λέγεται. Idem.

200. Νέμεσις] Vide dicta ad Theogoniam v. 223. Hæc est altera illa Nemesis, quæ homines, non secus ac pudor, ad virtutem incitabat. Proprie est νέμεσις, iusta vituperatio, quo sensu læpè, apud Homerum, occurrit, ut animadvertit Eustathius; cuius vituperationis metu, à delinquendo abstinemus. Ideò cum Pudore conjungitur hîc ab Hesiodo. Quare idem Grammaticus observavit ὅτι ἡ Νέμεσις πρὸς τὴν Αἰδῶν αἰς πρὸς τι λέγεται, Αἰδῶς τι δὲ ἡ Ἀλγὴ τὴν Νέμεσιν γονιμῶν ἐπιστροφῇ, Νέμεσις δὲ ἡ μίμρις ἐκ πόνου ὅν αἰδύμεθα γονιμῶν: Nemesis esse correlatam ad Pudorem; Pudor enim est attentio orta propter Nemesis, (icū Castigationem) Nemesis verò vituperatio ab aliquo quem reveremur profecta.

Verbis iniustis alloquens, pejerabit verò.

Livor autem homines miseros omnes

Malos rumores spargens, malis gaudens comitabitur invisò vultu.

Tum demum ad coelum à terra spatiosa,

Candidis vestibus tectæ corpus pulcrum,

Ad Deos ibant, relictis hominibus,

Pudor & Nemesis. relinquentur autem dolores graves

Mortalibus hominibus. mali verò non erit remedium.

Sed nunc fabulam regibus narrabo quamvis ipsi sapiant.

Sic accipiter affatus est lusciniam canoram,

Aliè in nubibus ferens unguibus correptam.

Illa verò miserè, curvis confixa unguibus,

Lugebat: eam autem ille imperiosè compellavit.

Infelix, quid strepis? habet te multò fortior.

Hac vadis, quà te ducò, licèt sis cantatrix.

Utrum verò libet, vel epulabor te, vel dimittam. (dere:

Imprudens autem, quicumque voluerit cum potentioribus conten-

Quippe victoria privatur, & præter convicia dolores patitur.

Sic ait velox accipiter, latis alis prædita avis.

O Persa, tu verò cole justitiam, neque injuriam fove.

Injuria enim perniciofa est tenui homini. nam nec dives

Facile ferre eam potest, gravaturque ab illa,

profecta. Loca Eustathii indicabit Index Romanus. Hanc Nemesis, pro more suo, *αἰσχροπρεπείῃ* Hesiodus. Altera Nemesis fuit Dea Justitiæ præses, quæ peccata plectere putabatur & quam descripsit Ammianus Marcellinus Lib. XIV. C. II. ad quem vide Interpretes, ut & ad Act. XXVIII, 4. Clericus.

203. Ποικιλόδυσον] Collo variegatam. vulgò canoram. Guie-
tus.

205. Πιπταμένη ἀμφ' ὀνύχασσι] Ἀμφιπιπταμένη ὀνύχασσι. Idem.

207. Δαιμόνιη ἢ λίλακας] Ἀ δαίμων, δαίμων ἢτυχὴ, δαίμων, infortunatus, infelix. Interdum fortunatus, beatus, ut Il. β. π λιλ-
κας;] quid strides? vers. seq. τῇ δ' εἴς] Hac ibis. Idem.

214. Ὑπερὶ γὰρ πικρῇ] Τὸ γὰρ τῇ ὕπερ. vid. Tzetz. Guie-
tus.

216. Ἐτίρηφι] Φι adnexum est hic recto casui, cùm proprium sit obliquorum. Scaliger.

Ἐγκύρσας αἴτησιν· ὁδὸς δ' ἐτέρῃφι παρελθῶν
 Κρείσσων ἐς τὰ δίκαια· δίκη δ' ὑπὲρ ὕβριος ἴσχυς,
 Ἔς τέλα· ἐξελεῖσθαι· παθῶν δὲ πεινήπιον ἔργον.
 Αὐτίκα γὰρ τέχνη Ὀρεῶν δῖα σκολιῇσι δίκησιν.
 Τῆς δ' Δίκης ῥόθον ἐλαφρότης ἢ κ' ἀνδρες αἴγῳσι
 Δωροφάγοι, σκολιαῖς δ' δίκαις κείνωσι θέρμιας.
 Ἡ δ' ἐπεται κλαίεσθαι πάλιν τε καὶ ἡγεα λαῶν,
 Ἡέρε· ἐσθαρμῆν, παυθὲν ἀνδρώπιοι φέρουσι,
 Οἳ τὲ μιν ἐξελεύσονται, καὶ σὺν ἰφθίμῳ ἐνειμάν.
 Οἳ δ' δίκας ξείνοισι καὶ ἐνδήμοισι διδῶσιν
 Ἰθείας, καὶ μὴ τι παρεκβαίνουσι δικάϊς,
 Τοῖσι πέθηλε πόλις, λαοὶ δ' ἀνθίσσιν ἐν αὐτῇ.
 Εἰρηνὴ δ' αἰνὰ γλυκὺ κυρομένοφον, ὅδε ποτ' αὐπῆς
 Ἀργαλέον πόλεμον περμαίρεται δῖρύοπα Ζεὺς,

220

225

216. Ἐτέρῃφι παρελθῶν] Καθ' ἑτέραν μερίδα. ordo, ἰδὲ δ' ὅτι παρελθῶν αἰς τὴν ἄλλην μερίδα. Vel sic, ἐτέρῃφι δ' ἢ ἰδὲ δ' π. ἐτέρῃφι ex alia parte. *Idem.*

217. Ὑπὲρ ὕβριος ἴσχυς] Ὑπερίχθι. *Idem.*

219. Ὀρεῶς] Ἀν' ἡ ἐπιτορμία, ut Heinsius? an ἡ ἐπιτορμίας πρῶτος, ut Proclus? *Idem.*

219. Ὀρεῶς] Hic Ὀρεῶς est Numen, quod præesse finxit Hesiodus religioni iurandi, & de quo Theogoniz 7. 231. Sed quare injusta iudicia comitari, & quidem curriculo, dicitur hoc Numen? Nimirum, ut perjuros iudices plectat, quemadmodum ex superioribus & sequentibus liquet. Eodem sensu, Justitia dicitur ἰθαλ, seu qui populos & urbes de quibus poenas sumit, 7. 222. Vide & Hieroclem in 2. 7. Pythagoricorum Carminum. Similis fictio adhibetur in insigni Oraculo Pythiæ, quod existat apud Herodotum Lib. VI. c. 86. dignumque est quod hic adscribatur:

Γλαῦκ' Ἐπικυδίδη, τὸ μὲν αὐτίκα κίεδιον ἔγωγε
 ὄρεα νικῶσιν, καὶ χεῖματι λήϊστασθ.
 Ὀμνυ ἐπὶ θάνατι καὶ εὐορκῶν μὲν ἄνδρα.
 Ἀλλ' ὄρεα ποίῃς ἐστὶν αἰώνιμον, ὅδ' ἐπὶ χεῖρας
 οὐδ' ἔτι πεδῆς. κρητὸν δὲ μετέχεται, εἰσὶναι πῦρ
 Συμμετρεῖται ὅλῳ γένει, καὶ οἷον ἅπαντα.

Glaucæ fili Epicydidis, in presentia quidem satius sic iurejurando vincere, & pecunias pradari. Jura, quandoquidem mors etiam in iurejurando religiosum virum manet. Sed iurejurandi filius est qui nomine caret, neque

*Quoties in damna incidit. Via verò altera perveniendi
 Melior ad justa: Justitia enim injuriam vincit
 Ad finem progressa: stultus verò malo suo discit.
 Continuo enim cursu sequitur Jurisjurandi Deus injusta judicia.
 Justitia verò fremitus tracta quocumque viri duxerint
 Donis corrupti, pròvis postquàm sententiis deciderunt res.
 Hæc verò sequitur deslens urbemque & sedes populorum,
 Aère induta, malum hominibus adferens,
 Quisque ipsam expellere solent, neque rectam ferunt sententiam.
 At qui jura tam peregrinis quàm civibus reddunt
 Recta, neque à justo quidquam exorbitant,
 Iis floret urbs, populi que florent in illa;
 Pax verò per terram alma, neque umquam illis
 Molestum bellum immittit latè cernens Jupiter,*

neque ei adsunt manus, neque pedes; celer tamen consequitur, donec universam correptam sobolem perdiderit, & totam domum. Clericus.

220. Τῆς δὲ Δίκης ῥήτορ] Supplē ῥήτορ. ῥήτορ, hoc est, ἥτορ. ῥόρυ-
 60, turba. *Guietus.*

222. Ἡθεῖα] Scribendum videtur: ἡθεῖα καὶ τὸ ἐπὶ τῷ λαῷ, infra:
 v. 281. Εἰ γὰρ πρὸς τὸ ἐπὶ τῷ λαῷ ἀγαθόν. *Idem.*

227. Τοῖσι τῖθας πάσις] Cùm his temporibus immortalitas ani-
 mi crederetur, mirum est, in recensione poenarum & præmiorum,
 alterius vitæ nullam mentionem fieri. Quod & apud *Homerum*, non
 uno loco, videre est. Perpaucos enim in inferis poenas dare fingit,
 propter insignia scelera; Elysios verò campos implet non bonis, sed
 celebribus viris, quales Heroës Troïcorum temporum latrociniiis
 quàm virtutibus clariores. *Clericus.*

228. Εἰρήνη δὲ ἀνὰ γλῶσσοις καὶ τοῖς πόσιν] Subintellige ἐν. *Guietus.*

229. Τεκμαίρεται] Meditatur, molitur. Vett. glossæ in notis Hein-
 sii: τεκμαίρομαι παρ' Ὀμήρῳ τὸ πλεῖον, παρ' Ἡσίοδῳ δὲ τὸ βυλεῖν. Sic
 vers. 237. τοῖς δὲ δίκῃ Κρονίδης τεκμαίρεται. hoc est, βυλεῖν meditatur
 ut sup. molitur. vulgò: παρὰ. *Idem.*

229. Ἀρχαίοι πάλεμον τεκμαίρεται] Hesiodus voce τεκμαίρεται uti-
 tur de Diis, sicut Aristophanes voce ἐπιδυλεύει. Pluto:

Ἀπὲρ ἀπὲρ πῖ γὰρ ταῦτα ἐπιδυλεύει) ποιεῖν ἔμελλε;

Loquitur ibi de Jove Carrio, sicut hic Hesiodus: quamobrem frustra
 non fuerunt antiquorum glossæ, nescio quæ: quæ nos monent, τε-
 κμαίρομαι παρ' Ὀμήρῳ τὸ πλεῖον, παρ' Ἡσίοδῳ δὲ τὸ βυλεῖν: quod Co-
 micus ἐπιδυλεύει dixit. Ceterum, quod notabunt utriusque Poëtæ

Οὐδέ ποτ' ἰθυοδίκαισι μετ' ἀνδράσι λιμὸς ὀπηδεῖ,
Οὐδ' αἴτη θαλῆς ἢ μεμηλότα ἔργα νέμονται.

230

Τοῖσι φέρει μὲν γαῖα πολὺν βίον· ἔρρει ἢ δρυς
Ἄκρη μὲν τε φέρει βαλάνης, μέσση ἢ μελίσσας·
Εἰροπῆνοι δ' οἷες μαλκοῖς καταβεβρίθασιν·

Τίκτυσιν ἢ γυναικες ἐοικέντα τέκνα γονῶσιν,
Θάλλουσιν δ' αἶσα τοῖσι Δαρμπερές· ἐδ' ὅττι νηῶν
Νείαγονται· καρπὸν ἢ φέρει ζείδωρος ἄρρεα.

235

Οἷς δ' ὕβρις τε μέμηλε κακὴ, καὶ χέτλια ἔργα,
Τοῖσδε δίκην Κρονίδης τεκμαίρεται ὀρύοπα Ζεύς.

Πολλὰκι καὶ ξύμπασα πόλιν κακῶ ἀνδρὸς ἀπήνερθε
Ὅστις ἀλιτρεῖν, καὶ αἰτάσθαι μηχανάσεται.

240

Τοῖσιν δ' ἔρχνόμεν μέγ' ἐπήγαγε πῆμα Κρονίων,
Λιμὸν ὅμῃ καὶ λοιμὸν. Λοποφθινύθασιν ἢ λαοί.

Οὐδὲ γυναικες τίκτυσιν· μινύθασιν ἢ οἴχοι,
Ζηνὸς φρεσμοσιώησιν Ὀλυμπίῃ. ἄλλοτε δ' αὖτε
Ἡ τῶν γε στρατὸν ὄρω ἀπώλεσεν, ἢ τὸ γε τείχεσσι,
Ἡ νέας ἐν πόντῳ Κρονίδης λοποτίννυται αὐτῶν.

245

Ὡ βασιλεῖς, ὑμεῖς ἢ καταφράζεσθε καὶ αὐτοὶ
Τίω δε δίκην. ἔργος γὰρ ἐν ἀνθρώποισιν ἔοντες

Ἀθάνατοι λούσασιν, ὅσῃ πολίῃσι δίκησι

250

Ἀλλήλους τείβουσι, θεῶν ὅπῃ σὺν αἰέροντες.

Τεῖς γὰρ μύελοι εἰσὶν ὅττι χθονὶ παλυβοτεῖρη

Ἀθάνατοι Ζηνὸς, φύλακες θνητῶν ἀνθρώπων·

studiosi. vel ex hoc Homerum apparet Hesiodo nostro priorem, cui
τὸ τεκμαίρεται est τὸ πλῆνι: antiqua enim lingua τέκμαρ ita in usu
erat. Philosophus Rhetor. 1. τὸ γὰρ τέκμαρ καὶ πείρας πάντων ἐστὶ κατὰ τὴν
δραγαίαν γλῶτταν. Heinsius.

231. Θαλῆς δὲ μεμηλότα ἔργα νέμονται] Ἀν μεμηλότις? Sic placet
Heinsio, & mihi. Θαλῆς μεμηλότις, οἱ πλεῖστοι μεμηλότις, πολέμοι με-
μηλότις, hoc est, πόλεμοι, πολέμιοι. Guilelmus.

240. Πολλὰκι καὶ ξύμπασα πόλιν] Si dicerent Poëta urbem dare pœ-
nas, eo quod viri unius scelera aut prava mores probet, vel certè
ferat, cum nec probare, nec ferre deberet; nihil esset cur eos de
Numinis justitia malè sentisſe quereremur. Qui enim probat, aut fa-
cilè patitur scelus, haud melior est eo, à quo perpetratur. Sed cum
imèritos dare pœnas peccatorum alienorum volunt, tum verò Deo
injustitiam

*Nec unquam justos infestat homines fames,
 Neque noxa: convivia autem celebrant.
 Fert quippe iis terra multum victum: in montibus verò quercus
 Summa quidem fert glandes, media verò apes:
 Lanigeræ autem oves velleribus onustæ sunt:
 Pariunt verò mulieres similes parentibus liberos:
 Floréntque bonis perpetuò: neque navibus
 Iter faciunt: fructum verò profert sæcundus ager.
 Quibus autem injuria perniciofa curæ est, pravâque opera,
 Iis pœnam Saturnius parat latè cernens Jupiter.
 Sæpèque universa civitas malum ob virum punitur,
 Qui peccat, & iniqua machinatur.
 Illis autem cœlitus magnum importare solet malum Saturnius,
 Famem simul & pestem; intereunt verò populi;
 Neque mulieres pariunt; intereunt familiæ,
 Jovis Olympii consilio. interdum verò rursus
 Aut horum exercitum ingentem perdidit, aut murum,
 Aut naves in ponto Saturnius punit illorum.
 O reges, vos autem considerate etiam ipsi
 Pœnam hanc. propè enim inter homines versantes
 Dii vident, quotquot pravis judiciis
 Se mutuò atterunt, Deorum vindictam non curantes.
 Ter enim decies mille sunt, in terra multorum altrice,
 Dii Jovis custodes mortalium hominum:*

injustitiam apertè adscribunt. Quamobrem à Philosophis meritò damnantur. Hæc quoque Theologos oportet diligenter ad animum revocare. Clericus.

244. Οὐδὲ γυναικὺς τέκναι] Vide exemplum Gen. XX, 17. Adi& Callimachum Hymno in Dianam γ. 127. & notata ab Illustriss. Viro Ezech. Spanhemio. Clericus.

249. Τὴν δὲ δίκην] Hanc litem meam, non ut interpp. Hanc justitiam. Sic suprâ v. 39. οἱ γὰρ δὲ δίκην ἰδίαν διέδοσαν. Sic Tzetzes. Et inferiùs 269: Τὴν δὲ δίκην πάλη. meam litem. Griesius.

252. Τεῖς δὲ μύραι] Vide not. ad Theogon. γff. 187. & 215. Invehitur in hunc locum Clemens Alexandrinus, in Admonitione ad Gentes; sed ita ut liqueat Hesiodi integrum locum ei præ oculis non fuisse. Clericus.

254. Οἱ

Οἳ ῥα φυλάσσουσιν τε δίκας καὶ χέτλια ἔργα,
 Ἡέρσας ἐσάμφοι, πάντα φοιτῶντες ἐπ' αἶαν.
 Ἡ' δέ τε παρθένοι ἐστὶ Δίκη, Διὸς ἐκγεγαῖα,
 Κυδρή τ' αἰδοίη τε θεοῖς οἳ Ὀλύμπῳ ἔχουσιν.
 Καὶ ῥ' ὅπν' ἂν τις μιν βλάπῃ σκολιῶς ὀνοτάζων,
 Αὐτὰρ παῖρ Διὶ πατρὶ καθεζομένη Κρονιῶνι,
 Γηρύετ' ἀνθρώπων ἄδινον νόον· ὅφρ' ὀσπίση
 Δῆμον ἀτασθαλίας βασιλῆων, οἳ λυγροὶ νοδῶντες
 Ἄλῃ περικλίνουσι δίκας, σκολιῶς ἐνέποντες.
 Ταῦτα φυλασσόμενοι, βασιλῆες, ἰδυίετε μύθος,
 Δωροφάγοι, σκολιῶν δὲ δικῶν Ἠπιπείχῃ λάθεσθε.
 Οἳ αὐτῷ κακὰ τέχῃ ἀνὴρ ἄλλω κακὰ τέχων·
 Ἡ' ἥ κακὴ βουλὴ τῷ βυλόμενῳ κακίστη.
 Πάντ' ἰδὼν Διὸς ὀφθαλμός, καὶ πάντ' νοήσας,

255

260

265

254. Οἳ ῥα φυλάσσουσιν] Sup. γ. 124. *Gnietus*.

258. Ὀσπίζων] Ab ὀνέω ὀσπίζω & ἀσπίζω, apud Apoll. Rhod. ὀσπίζω, vitupero, contemno. *Gnietus*.

260. Γηρύετ' ἀνθρώπων] Clamat, loquitur, vulgò conqueritur. *Gnietus*.

260. Ὅφρ' ὀσπίση Δῆμον ἀτασθαλίας βασιλῆων] Vide ad γ. 240. Si ipsa Justitiae Dea praesens efficit ut quidquid delirant Reges plebsantur Achivi, quamvis improbent ac vitent vitia ac delicta Regum, ubi erit Justitia? *Clericus*.

264. Ἐπιπείχῃ λάθεσθε] Ἐπὶ πείχῃ λάθεσθε. Τμήσις pro ἐπιλάθεσθε πείχῃ. *Gnietus*.

265. Οἳ αὐτῷ κακὰ τέχῃ ἀνὴρ ἄλλω] Hos duos versus cohzrere rectè observavit *Heinsius*; sed in eo peccat quòd βυλὼ pro ἐπιβελῇ, *insidiis*, accipi debere contendit, quamvis nullà id auctoritate firmare possit. Rem optimè intellexit *A. Gellius* Lib. IV. c. 5. quamquam ei inequitat vir doctus. In Senario: *malum consilium consultori pessimum est*, vocem *consultor* esse eum qui consilium dat, nemo non videt, ut in hisce *Marii* verbis, apud *Sallustium* in Bello Jugurthino: *ego met in agmine, in praelio, consultor idem & socius periculi adero*. Ex *Patris* schedis. *Clericus*.

266. Ἡ' δὲ κακὴ βουλὴ] Hos septem versus, nimirum, hunc, & sex illum sequentes, teste *Proclo*, *Plutarchus* rejiciebat, cui facilè assentior. *Gnietus*.

266. Ἡ' δὲ κακὴ βουλὴ] Particula δὲ ponitur pro καὶ, ut *Iliad. A.*

Εἰ δὲ σὺ καὶ πρὸς ἰσὶ θεῶν δὲ σε γένετο μήτηρ.

Qui judicia observant, & prava opera,
 Aëre induti, passim oberrantes per terram.
 Virgo autem est Justitia, Jove prognata,
 Augusta & veneranda Diis qui cælum habent.
 Et certè, cùm quis illam ledet impiè contumeliâ afficiens,
 Statim apud Jovem patrem confidens Saturnium,
 Queritur hominum iniquitatem: ut luat
 Populus peccata regum, qui prava cogitantes
 Al'ò inflectunt jus, injustè sententiam pronunciantes.
 Hæc carentes, ô reges, corrigite ea quæ dicitis,
 Donivori, injustorumque judiciorum prorsus obliviscamini.
 Sibi ipsi mala fabricatur vir alii mala fabricans:
 Malumque consilium consultori pessimum.
 Omnia videns Jovis oculus, omniâque intelligens,

Si præstantior es, tæque peperit Dea mater; ubi posterius Æ est pro η.
 Ex Patris schedis. Clericus.

266. Η Æ ηκαὶ βυλὴ] Malè hunc versum veteres plerique & recentiores acceperunt partim; partim supinè interpretati sunt. Cohæret enim cum præcedente, quem ad hujus intellectum adhibere debuerant. Inter eos est Gellius, ubi de Historia Hetruscorum Aruspicum, ex Annal. maximorum lib. xi. & Verrii Flacci lib. i. agit: nisi quoddam ambiguum sit, & utroque modo accipi possit. Ceterum minimè exprimitur istâ interpretatione quod Hesiodus voluit; *Malum consilium consultori pessimum.* ἡ καὶ βυλὴ, est, ἡ ἱππεύουσα: ὁ βυλεύουσα, est, ὁ ἱππεύουσα, hoc est, quod in proximè præcedenti versu fuit ὁ καὶ πύργου. Germanum sensum eundemque planè hi duo versus habent. Posterior à priore divulsus fuit malèque usurpatus. Nam nec ὁ consultor, nec τὸ consulens, quod alii, vocem βυλεύουσα exprimere potest. Reddendum igitur erat: *Insidie insidiatori pessimæ* vel, *Malum consilium ei qui concepit pessimum.* Heinlius.

267. Πάντες ἰδὼν Διὸς ἐφθάρμεν] In Hieroglyphicis Ægyptiorum, oculus τῷ δίκῳ significabat, teste Siculo Diodoro, vel τὸ δίκας παρατῷ. Nec apud Hesiodum aliter: apud quem veteres etiam vocem Διὸς numquam in hoc libro propriè accipi notarunt, quod valdè ea confirmat, de quibus nos in Introductione disputavimus. Theon Διὸς ἐφθάρμεν τὸ αἰεὶ interpretatus est. Η'σιόδης, inquit, Πάντες ἰδὼν Διὸς ἐφθάρμεν. τὸ αἰεὶ ὑπὸ καλῶν. Sed tales delicias Grammaticis relinquamus. Heinlius.

Καί νυ τάδ', αἶκ' ἐφέλησ', ὀπιδέρκεται· ἐδέε' ἑ λήθη
Οἴλω δὴ καὶ τιμῷ δίκλῳ πόλις ἐνὸς ἑέργῳ.

Νῦν δ' ἐγὼ μὴτ' αὐτὸς ἐν ἀνθρώποισι δίκαιος

270

Εἴλω, μὴτ' ἐμὸς υἱός· ἐπεὶ κακὸν ἀνδρὶ δίκαιον

Ἐμμελῆαι, εἰ μείζω γε δίκλῳ ἀδικώτερον ἔξῃ.

Ἀλλὰ τὸ γ' ἔπω ἑολπὰ πελεῖν Δία περπικέραυνον.

ὦ Πέρση, σὺ δ' ταῦτα μὲν φρεσὶ βαΐλλεο σῆσιν,

Καί νυ δίκης ἐπάκχε, βίης δ' ὀπιλήθεο πάμπαν.

275

Τόνδε γὰρ ἀνθρώποισι νόμον δέταξε Κρονίων.

Ἰχθύσι μὲν καὶ θηρσὶ καὶ οἰωνοῖς πετεηνοῖς,

Ἐοθεν αἰδέσθης, ἐπεὶ ἐ δίκη ἐστὶν ἐπ' αὐτοῖς.

Ἀνθρώποισι δ' ἐδωκε δίκλῳ, ἣ πολλὸν αἰέσῃ

Γίνεται, εἰ γάρ τις κ' ἐφέλη τὰ δίκαι' ἀγορεύειν

280

270. Νῦν δ' ἐγὼ μὴτ' αὐτὸς &c.] Virum optimum non fuisse Hesiodum, si modò dicti hujus sui memor fuerit, intelliget quisquis secum animo reputabit virtutem, in hisce terris, numquam fuisse vitio beatiorē, si omnia expendantur; imò verò semper fuisse gravissimas querelas de infelicitate bonorum. Non satis ergo cautè faciebat, qui virtutem suam pendere volebat ex felicitate, quam in hac vita à Numine exspectaret, & quam perpauci consequuntur. *Cleonicus.*

273. Ἀλλὰ τὸ γ' ἔπω] Ut, scilicet, injustus litem vincat. *Guicciardus.*

274. Ἰχθυοῖς μὲν καὶ θηρσὶ] Sine dubio Varro ex hoc loco mutuatus est versus istos:

Naturâ hominū omnia sunt paria,

Qui pote plus urget, piscis ut sæpè minores

Magnus comest, ut aves enicat accipiter. Scaliger.

276. Τόνδε γὰρ ἀνθρώποισι νόμον δέταξε Κρονίων] *Josephus* Lib. II. contra *Apionem*, p. 1070. negat olim fuisse notum nomen legis, apud Græcos, cò quòd, apud *Homerum*, non exstaret vox νόμος, sed suppar ei *Hesiodus* ostendit hominem falli, & os sublitum ei fuisse à Græculo quopiam, à quo hoc acceperat argumentum. Verba ejus sunt μηδ' αὐτὸ νόμον πάλα ἰγνώσκετο παρὰ τοῖς Ἑλλήσι καὶ μέγας Ὀμηρος ἑδάμῃ τ' ποιήσας αὐτὸ χρησάμενος: ne nomen quidem (legis) olim notum erat apud Græcos. Testis *Homerus*, qui nusquam in suis poematibus eo usus est. Verùm casu contigit eam vocem non adhiberi ab *Homero*, qui sanè integram Linguam Græcam suis versibus non est complexus: quemadmodum in *Cicerone* desunt voces, quæ in ejusdem ætatis optimis Scriptoribus sæpè leguntur. *Leges* porrò *Jovis* dic-
ctæ

*Et hæc (siquidem vult) inspicit: neque illi latet
 Qualem hoc quoque iudicium civitas intus exerceat.
 Ego porrò nec ipse nunc inter homines justus
 Sim, nec meus filius: quando malum est justum
 Esse, siquidem plus juris injustior habebit.
 Sed hæc nondum arbitror facturum Jovem fulmine gaudentem.*

*O Persa, ceterum tu hæc in animo tuo repone,
 Et justitiæ quidem obtempera, violentiæ verò obliviscere prorsus.
 Namque hanc hominibus legem posuit Saturnius.
 Piscibus quidem & feris & avibus volucribus,
 Se mutuò ut devorent, quandoquidem justitia carent.
 Hominibus autem dedit justitiam, quæ multò optima
 Est. Si quis enim velit vera in publico dicere*

Etæ videntur antiquissimæ consuetudines, quarum auctor, propter vetustatem, ignorabatur. Sic apud Sophoclem Antigone v. 455. quæ, spreto Creontis edicto, Polynicen fratrem sepeliverat, querentem Creontem cur id facere ausa esset, alloquitur v. 455. & seqq.

Οὐ γάρ τι μοι Ζεὺς ἢ ὁ κρυψας τάδε,
 Οὐδ' ὁ ξυνοικῶν ἔχεται θεῶν Δίκη,
 Ὡς τὰς αἰνῶν ἀνθρώποισι νόμον νόμος.
 Οὐδ' ἀδίνει ποσὺν τοῖς αἰσάντων πρὸς
 Κρυψαῖον, ὡς ἄγροπῶς κρυφαλῇ θεῶν
 Νόμῳ δύνανται θεῶν ὄντ' ὑπερδραμεῖν.
 Οὐ γάρ τι τοῦ γε κρυφῆς, ἀλλ' αἰὲς ποτε
 Ζῇ πᾶσι, καὶ οἷός τις εἶναι φάνη.
 Τῶν γὰρ οἷον ἡμετέων, ἀνδρὸς ἑδνὸς
 Φρόνημα δέσποιν, ἐν θεοῖσι τὴν δίκην
 Δώσιν.

Neque enim Jupiter erat, qui mihi hæc edixerat, neque Justitia, quæ habitat cum Diis inferis; qui hæc leges hominibus præscripserunt. Neque posse tantum putabam tua edicta, ut non scripta & certa Deorum jura posset mortalis violare. Non enim nunc demum & heri, sed semper vigent, nec quisquam novit unde edita sint. Horum ego causâ, hominis cujusquam animam timens, non debui apud Deos pœnas dare. Cle-ricus.

278. Εἴ τι δὲ δίκη ἴαν ἢ αὐτοῖς] Superiùs ἔταξε νόμον. Guistius.

280. Εἰ γάρ τις κ' ἰδέσθαι τὴν δίκην ἀγροπῶς Γνώσκων] Ordo εἰ γάρ τις γνώσκων τὴν δίκην ἰδέσθαι ἀγροπῶς. Anastrophè. Idem.

281. Οἷον

Γινώσκων, τῷ μὲν τ' ὄλβον διδοῖ δ' ὀρύσσει Ζεὺς·
 Ὃς δὲ καὶ μαρτυρίῃσιν ἐκὼν ὀπίσκειν ἐμύσας
 Ὑπόκειται, ἐν ᾗ δίκῃ βλάβας, νήκετον αἰάσθη·
 Τῷ δὲ τ' αἰμαυροτέρῃ γῆνι μετέπιθε λείλειπται.
 Ἄνδρὸς δὲ δόρυ καὶ γῆνι μετέπιθεν αἰμείνων.
 Σοὶ δὲ ἐγὼ ἐδάλα νοέων ἐρέω, μέγα νήπιε Πέρσει.
 Τὼ μὲν τοὶ κακότητι καὶ ἰλαδὸν ἐσιν ἐλίδω
 Ῥηϊδίαι. ὀλίγη μὲν ὁδὸς, μάλα δὲ ἐγγύθι ναίει.
 Τῆς δὲ δρετῆς ἰδρωῖτα θεοὶ προπαύροιθεν ἔθηκαν
 Ἀθάνατοι. μακρὸς ᾗ καὶ ὄρεθι οἶμ' ἐπ' αὐτῇ,
 Καὶ τευχὺς τὸ πρῶτον· ἐπὶ δὲ εἰς ἄκρον ἵκηται,
 Ῥηϊδίη δὲ ἤπειρος πέλλει, χαλεπή περ ἐῴσα.
 Οὗτ' ἄν μὲν πανάρεσθ' ὅς αὐτὸς πάντ' ἐνοήσῃ.

285

290

281. Ὀλβον ἀλλ' ὀρύσσει Ζεὺς] Ut negari nequit quin interdum
 ἄλβια fuerint, qui iustiores ceteris vitam agebant: sic nemo vereatur
 affirmare non minus frequenter homines malos feliciores bonis fuisse.
 Mala & bona, scilicet, huius vitæ nec irascentis nec faventis
 Numinis indicia sunt, cum promiscuè i quosvis effundantur; quod
 multis locis Veterum probare liceret, nisi res experientiâ quotidianâ
 sat liqueret. Itaque Poëtæ nostri pollicitationes & minæ non sunt
 magni faciendæ. Ad alteram dumtaxat respiciendum vitam, ut mo-
 nuerunt Philosophi & Poëtæ recentiores. *Clericus.*

282. Μαρτυρίῃσιν ἐκὼν] Ἀν μαρτυρίῃσιν ἐκὼν, ut ἑκὼν θυμῷ, hoc est,
 cedens testimoniis. Cedere autem testimoniis erit favere testimoniis,
 seu in favorem alicujus testimonium dicere ἐκὼν ab ἐκῶν mutato spi-
 ritu, ut ab ἄγω, ἡγούμεναι, ἡγούμενη. Pro ἐπὶ ὄρεθι autem legendum vide-
 tur ἐπὶ ὄρεθι. *Gruetius.*

283. Ἐν δὲ δίκῃ βλάβας] Scribo: Ἐν δὲ δίκῃ βλάβας. τὸ ἐμβλάπτει
 Homero est impletio. *Idem.*

284. Τῷ δὲ τ' αἰμαυροτέρῃ &c.] Vide verba Oraculi allata ad γ. 219.
 Sed falsum hoc quoque esse exempla innumera ostendebant olim, ut
 hodie. Quot fuerunt optimi viri, quorum posterī infelices in hisce
 terris fuerunt, nec multò post planè extincti? Quot contra scelera-
 ti homines & teterrimī etiam tyranni posteritatem in multa sæcula
 florentem reliquerunt? Igitur non sunt incitamenta virtutis petenda
 ex pollicitationibus aut minis, quas eventus ipse passim arguit. Nec
 putes exiguum fuisse peccandi irritamentum, iis qui alias rationes vir-
 tutis colendæ in promptu non habuerunt, quòd viderent falsa esse quæ
 de ejus præmiis, delictorumque pœnis in hac vita jactabantur. *Cle-
 ricus.*

291. Εἰς

Quæ novit, ei opes largitur latè videns Jupiter :
Qui verò testimoniis volens pejerans
Mentietur, justitiam impediens, sine spe remedii ladicur,
Atque ejus obscurior posteritas postea relinquitur :
Viri autem justî posteritas apud posteros illustrior.
Ceterùm tibi ego benè cupiens dicam, stultissime Persa.
Malitiam quidem cumulativè etiam capere
Facile est: brevis quippe via est, & in proximo habitat.
Ante virtutem verò sudorem Dii posuerunt
Immortales. longa verò atque ardua via est ad illam,
Primumque aspera: ubi verò ad summum veneris,
Facilis deinceps est, quantumvis difficilis fuerit.
Ille quidem optimus est, qui per se in omnibus sapit,

291. Εἰς ἀκρον ἵκνται] Ἰκναι legendum censet Heinſius. Sed malè. Nam τὸ πρὸς supplendum. *Guicetus.*

291. Ἰκναι] Cùm Veteres hunc locum laudantes habeant ἵκνται, nec dissentiant Codices, malletm hoc retinere; non enim video cur via dici noqueat εἰς ἀκρον ὁρῶντες ἵκνται, pervenire ad summum montem. Imò subaudiendum ὁδὸς ostendit sequens scemininum πρὸς. *Clericus.*

291. ——— ἐκ τῶν δ' εἰς ἀκρον ἵκνται] Cum hunc librum aliquot juvenibus nuper explicarem, monebam eos, emendandum, ἵκναι, quamvis apud Clementem, Philonem, Xenophontem & alios aliter legi non ignorarem: de eodem postea me monuit illustrissimus Scaliger, & doctissimus Meursius. *Heinſius.*

292. Πρὸς δ' ἡρώων πάλιν] Ne semper Grammatica sectari videar, lubet hic unum atque alterum locum Seneca, quibus hæc sententia egregiè illustratur, adscribere. Sic ergo ille Ep. XLI. *Rationale animal est homo; consummatur itaque ejus bonum, si id adimplevit, cui nascitur. Quid est autem, quod ab illo ratio hæc exigit? Rem facillimam, secundum naturam suam vivere. Sed hanc difficilem facit communis insania.* Epistolâ verò CIV. *Non quia, inquit, difficilia sunt non audemus; sed quia non audemus, difficilia sunt.* *Clericus.*

293. Ὅς αὐτὸς πάντα νοήσῃ] Quomodo νοῆς apud Hesiodum fumatur, ostendimus suprâ, ad locum illum, οὗ μὲν καὶ ἐκταμένους νοήσας. Cujus significationis elegantiam si perpendissent interpretes, legendum notassent, ὅς αὐτὸς πάντα νοήσῃ. Ceterùm αὐτὸς fumitur elegantissime sicut apud Theocritum in illo, Ποιᾶσι τὰς οἰς ποτὶ τ' αὐλῶν αὐτὰς ἀπ᾿ ἁλθόν. Apud Virgil.

Ipsa lacte domum referunt distenta capella:

Ubera ———

Ipsa,

240 H E S I O D I
[Φροσάμεντο τὰ κ' ἐπειτα καὶ εἰς τέλος ἦσιν ἀμείνω.]

Ἐδλὸς δὲ αὖ καίκεντο, ὃς δ' εἰπὼν τιήηται,

295

Ὅς δέ κε μήτ' αὐτὸς νοέη, μήτ' ἄλλω ἀκέων

Ἐν θυμῷ βάλληται, ὃδ' αὖτ' ἀχρηῖτο ἀνὴρ.

Ἀλλὰ σὺ γ' ἡμετέρης μεμνημένος αἰὲν ἐφείμης

Ἐράζω, Πέρση, δῖον γένος, ὃφρ' ἔσσι λιμός

Ἐχθαίρη, Φιλέη δ' εὐσεφάντο Δημήτηρ

300

Αἰδοίη, βίότῃ δ' ἐλὼ πῖμπλησι καλιῶ.

Λιμός γάρ τοι πάμπαν ἀεργῷ σύμφορο ἀνδρεί.

Τῷ δ' θεοὶ νεμεσῶσι, καὶ ἀνέρες, ὃς κεν ἀεργός

Ζῶη, κηφίνεας κηθέροις ἵκελτο ὄρμῳ,

Οἳ τε μελίσσάων κάμαλον τεύχεσιν ἀεργῷ

305

Ἐθόντες· σὺ δ' ἔργα φίλ' ἔσω μέτελα κρημεῖν,

Ipsa, id est, *sponte sua*. ὁ αὐτὸς νοῶν πάντα, est, ὁ κατὰ πάντα αὐτὸς, τυτίσι κατ' αὐτὸν, σφόδρ' αὖ, qui opponitur, τῷ δ' ἑτέρῳ πρὸς μετέπειτα σφόδρ' ἰσχυρόν. *Hesiodus*.

296. Ὅς δέ κε μήτ' αὐτὸς νοέη] Δι' ἑαυτοῦ. *Guietus*.

297. Ἐν θυμῷ βάλληται] In animum inducit. post, pro ὃ δ' αὖτ' ἀχρηῖτο ἀνὴρ, malim' ὅδ' αὐτὸς ἀχρηῖτο ἀνὴρ. *Idem*.

299. Δῖον γένος] Valdè hujus Epitheti prodigi, ut ita loquar, erant Veteres, ut vel ex Homero liquet, qui δῖον σθένά τινι, *divinam subulcum* vocat *Odyss.* φ. γ. 234. Sed & eo abutitur hic *Hesiodus*, qui non tam magnificè loquitur de patre suo, infra vs. 633. & 634. *Clericus*.

300. ——— ὃφρ' ἔσσι λιμός Ἐχθαίρη, Φιλέη δ'] Parodiam hujus loci elegantem *Cratinus* fecerat:

Ἐθῶς καὶ σὴ γαστρί διδὼ γάρον, ὃφρ' ἔσσι λιμός

Ἐχθαίρη, Κοινῶς δὲ πολυσεφάντο νικήσῃ.

Erat autem *Connas* ille tibicen, poculis addictus admodum, qui Olympicorum certaminum cū victor aliquoties declaratus fuisset, pauper admodum, nihil præter κῆπον quo Olympici victores coronabantur, reservaverat. *Aristophanes* Ἰππ. Ὡστερ Κοινῶς τέφασσι καὶ ἔχων αἶνον, διψῇ δ' ἀπολολάς. *Heinsius*.

302. Σύμφορος ἀνδρὶ] Συμπληρόν. *Guietus*.

304. Κοτύρρις ἵκελτο ὄρμῳ] Hoc est, τινὲς ἔργον βεβλαμμένον. *Hesych.* Κοτὴ βλάβη. ἀ κηδὸς læsus, mutilus, κῆθερος. it. κηδὸς ἢ. five κῆθερος pro κῆλερος, παρὰ τὸ κηλὴ τινὲς ἔργον εἶναι, κηλός, κηλοδός, κηλῶ, &c. *Hesych.* *Guietus*.

305. —. τεύχεσιν ἀεργῷ] Pro eo *Stobæus*, τέχνησιν ἔδρασι. *Heinsius*.

306. Μέ-

[Cogitans quacumque dein & ad finem usque sint meliora.]

Sed & ille bonus est, qui benè monenti paruerit.

Qui verò nec per se sapit, neque alii parere

In animum inducit, ille contrà homo inutilis est.

Verùm tu nostri semper praecepti memor,

Operare, ô Persa, divinum genus, ut te Fames

Oderit, amet autem pulcrè coronata Cores

Veneranda, victùque tuum impleat horreum.

Fames enim semper ignavo comes est viro.

Huic verò & Dii indignantur, & homines, quicumque otiosus

Vivit, fucis aculeo carentibus similis cupiditate.

Qui apum laborem absument otiosi,

Vorantes: tibi verò opera decentia obire gratum sit,

306. [Μίτρεα καὶ μὲν] Ταὶ ἐν τῇ μίτρεα ὄντα, ἢ γὰρ πρὸς μίτρεα ἔχοντα, hoc est, πρὸς τὴν δριττῆς, πρὸς αὐτοῦ, πρὸς ἀρετῆς, ἔχοντα. Pindarus epitaph. Hesiodi: Ἡ σοφὴ ἀνθρώποις μίτρεα ἔχον σοφίᾳς, hominum præstantissimus, summam habens sapientiam. Μίτρεα sunt bona, convenientia. *Gaietius.*

306. Σοὶ δ' ἔργα φιλ' ἔσω μίτρεα καὶ μὲν] Μίτρεα ἔργα quæ dicat Hesiodus non perceperunt Interpretes. Ac primum Moschopulus, qui μίτρεα reddit σύμμετρα τῇ σῇ διανοίᾳ: neque Tzetzes, qui σμικρὰ καὶ μὴ ἀπερπῆ. Multò minùs Latini, qui mediocria reddiderunt. Philosophi sæpè μίτρεα dicunt, id quod in unaquaque re bonâ maximum est. Sic & apud Platonem μετρίως λέγειν, ubique est, optimè & verissimè dicere: quod quia observatum non est, & ex eo locus hic dependet, unum & alterum adducemus. Plato Phædone: τὸ ἄλλω πρὸς τὸ, παντὶ δὴλον εἶναι, ὅτι ἀλλ' οὐκ ἴδιον καὶ πῶτον. ἐπιδὼν γὰρ ἐκ τῆς στήθων τῶν μὲν σαρξὶ σίρκας ἀποσπῶν, τοῖς δὲ ὀστέοις ὅσῳ, καὶ ὅτῳ κατὰ τὸ αὐτὸν λόγον καὶ τοῖς ἄλλοις πρὸς αὐτῶν οἰκίᾳ ἐκείνῃς ἀποσπῶν, τότε δὴ τὸ εἶδος ὄσῳ ὄντα, ὑπερὶ πολλὴν μετρίαν, καὶ οὕτω γίνεσθαι τὸ σμικρὸν ἀνθρώπων, μέγαν. οὕτω τίτι ἄλλω. ὁ δὲ καὶ σὺ μετρίως; Εἰ μὴ γὰρ ἔφη ὁ Κρίτης. id est: Illud certè antea existimabam apud omnes in confesso esse, edendo bibendoque illud fieri. Postquàm enim tibi caro carni accesserit, ossibus similiter ossa, atque ita eadem ratione reliquis quæ cum singulis maxime conveniunt, maximæque ius propria sunt, tunc illud quod minimum est, maximum evadere. Ita tum temporis arbitrabar: nonne tibi videor optimè? Omnino, inquit Cebes.

Ubi cum ex præcedentibus, tum ex Cebetis responso videmus manifestè quid sit μετρίως. Ita μίτρεα paulò antè Dialogo eodem: πρὸς αὐτῷ παντὶ ὁμοῦ οἰκίᾳ δίδαναι αὐτῇ ψυχῇ, ὡς σῶμα, καὶ πρὸς λέγων αὐτῇ

Ὡς κέ τι ἄρ' αἶψ' ἐβίοντο πλήθυσσι καλῶν.
 Ἐξ ἔργων δ' ἄνδρες πολὺμυλοὶ τ' αἰφνοὶ πε.
 Καὶ τ' ἐργαζόμενοι, πολὺ φίλαπτοισιν
 Ἔσονται ἠδὲ βροτοῖς. μάλα γὰρ ἐνέχουσιν ἀεργούς.
 Ἐργον δ' ἔδεν ὄνειδος, ἀεργήν δ' ἔδεν ὄνειδος.

310

αὐτὴ πάντες αὐτῶν μίτερά μοι φαίνονται λίγαι, αἷς ἡ ψυχὴ μὲν πολυχρόνιον ἐστίν, τὸ δὲ σῶμα ἀδυνάστεον καὶ ὀλιγοχρόνιον περὶ: id est, Eodem modo ad corpus se habent animae. Ac si quis eadem de illis diceret, optimè mihi dicere videretur: anima enim, nimirum, temporis longissimi esse, corpus verò imbecillius minorisque temporis. Hesiodus postquam exemplum τ' καλῶν adduxit, αὐτὸς ἔργα μίτερα adhortatur fratrem, id est, labores indefatigatos: causam addit: Ὡς κέ τι ἄρ' αἶψ' ἐβίοντο πλήθυσσι καλῶν. Porro τὸ πᾶσι non nisi ex maximis quibuscumque contingit, τὸ μίτερον autem est τὸ πέρας, extremus rei terminus. Theocritus in Epigrammatis victorem quemdam celebrat Demotelem, quem ait μίτερον γάρησιν εἰς πᾶσι, quod est, excelluisse in omnibus, contra ac existimant Interpretes:

Δαμυτῆρος ὁ χορὸς, ὁ τ' ἐπίπλοος, ὁ Διόνυσος.

Καὶ σε τ' ἠδὲν θείων μεγαλύνει ἀναβίς,

Μίτερον γὰρ εἰς πᾶσι. χορὸν δ' ἐκπύουτο Νύκτωρ

Αἰφῶν, καὶ τ' ἐκπύου καὶ τ' ἐκπύου ὄντων.

Eodem modo Hesiodus in epitaphio, quod Pindaro adscribitur, μῆτερον σοφίης habere dicitur, id est, multum sapientia, vel, in sapientia excellere. Id enim quod optimum est, extra mediocritatem esse non potest, quia alias ad vitium deflecteret, & τ' ἐκπύου καὶ τ' ἐκπύου transscenderet; ut multis docet in moralibus Philosophus. Μίτερον igitur est τ' ἐκπύου in omni re præclara. μίτερον erat in omnibus Demoteles, id est, excellens: μίτερα ἔργα laudat Hesiodus, id est, τὰ αἷς μεγάλῃ σπουδῇ, τὰ πᾶσι. Quod Interpretes Græci minimè observarunt, multò minùs alii. Heinsius.

311. Ἐργον δ' ἔδεν ὄνειδος.] Nihil planius hujus versùs sententiâ, cum præsertim toto hoc opere Hesiodus fratrem ad laborem hortetur, & ab inertia deterreat. Attamen Veteres ἔργον construxerunt cum ἔδεν, quod ansam præbuit Socratis accusatoribus accusandi hominem, quasi juvenibus nullam rem, quamvis flagitiosam, prohiberet. Quod videre est ex Lib. I. Xenophontis de Memorab. Socratis, ubi sic rem narrat: „Dixit, inquit, ejus accusator illum illustrissimorum quorumque Poëtarum pessimis sententiis electis. iisque in „testimonium adductis, discipulos ad vitium & tyrannidem impelle- „re; interque eas Hesiodeam illam sæpè usurpare. Opus nullum est „probrum, inertia verò probrum est. Quibus Poëtam dicebat suadere „à nulla actione, sive injusta, sive turpi, abstinendum esse, sed om- „nia

Ut tibi astate collecto victu impleantur horrea.

Ex laboribus autem viri evadunt divites & opulenti.

Et laborans, multò etiam carior jam immortalibus

Eris ac hominibus. valdè enim oderunt otiosos.

Operari autem non est dedecus, sed ignavia dedecus est.

„nia lucri gratiâ faciendâ. Socrates verò. postquàm factus esset accu-
sator, bonum ac utile esse homini operari, noxium verò & malum
„otio torpere, atque adedò opus bonum esse, otium pravum; eos
„qui boni aliquid facerent operari, & bonos esse operarios dicebat;
„eos autem qui talis luderent, vel aliud quidpiam pravi & danosi
„facerent, otiosos vocabat. Quo sensu rectè habeat dictum illud
Hesiodi. Hactenus Attica Siren, quibus haud obscurè indicat *Hesio-*
dum & *Socratem* intellexisse quodvis bonum & laudabile opus. Idem
Proeli testimonio confirmatur, qui ait à *Platone* rectè huac versum
explicatum, & nostrum *Hesiodum* cujusvis secundum naturam opus
ἐργον appellare; *Homeri* exemplo, qui optimum quodque opus ἐργον
simpliciter vocat. Similia habet *Eustathius* ad γ. 226. *Odyss.* P.

Α' α' ἐπει δ' δὲ ἐργα κεν' ἱμμεύων, οὐκ ἐθέλει
Ε'ργον ἐπιχειρᾶν.

Ex schedis paternis hactenus; unde colligere interdum à nobis, arte
& ratione in interpretando utentibus, ea cerni quæ multò peritio-
rum olim oculos fugerunt. *Clericus*.

311. Ε'ργον δ' ἐδὴν ὀνειδὲς] Delicatos certè oportet fuisse Veteres,
qui in hoc versu ἀδιάρητον scripsisse *Hesiodum* voluerint: ita ut hæc
verba Socrati pronuntiata fraudi fuerint. *Eustathius*: Σημείωσται ὅτι ὁ
Ε'ργον δ' ἐδὴν ὀνειδὲς, δ' δὲ φησι Ἡσιόδους· εὐαίτω μὲν γὰρ αἰσθητὴς γαστρίῳ,
ἐβλάψεν τ' σφόν Σωκράτην, ὃς εἰσὼς λέγειν συχνα τὸ, Ε'ργον δ' οὐδὲν ὀνει-
δὲς, ἤγειν ἐδὴν π' εἰν ὀνειδὲς τὸ εὖ ἐργοῖς ἀγαθοῖς ἱμμεύειν, συνηθύνει πει-
ραίστει, αἶα δὲ μαρτυρεῖται, ὡς Ε'ργον ἐδὴν, ἤγειν ἐδὴν εἰς ἐργασίαν, καὶ π'
φασὶν, καὶ π' χρηστὴν, ὀνειδὲς εἰν τῷ ἐργαζομένῳ· κινεῖται γὰρ εὐλαβῶν ὡς ἀδια-
φορῶν ἀπὸ πρὸς πρὸς. Sed *Plutarcho* accuratissimo Scriptore, & *He-*
fiodi olim Interprete, quid faciemus, qui hoc propemodum modo
hunc versum *Hesiodi* usurpavit: εὖ δὲ τοῖς τότε χρόνοις, καὶ Ἡσιόδου,
Ε'ργον ἐδὴν ὡς ὀνειδὲς, ἐδὴν τέχνη ἀφ' ὧν ἐργον. Cum tamen τὸ ἐδὴν,
non ad τὸ Ε'ργον, sed ad τὸ ὀνειδὲς referendum sit. Sed nihil est usita-
tius quàm elegantiz causâ ad usum alium *Homeri* & *Hesiodi* versus
transferre. Quòd si propterea procedat hæc calumnia, singulis ver-
sibus peccavit *Homerus*, nisi ignoremus delicias τ' παραδύντων. *Hein-*
sius.

313. Πλῆτος κ' ὄρεται] *Horat.* Et genus & formam regina pecunia
donat. *Scaliger*.

Εἰ δέ κεν ἐργάζῃ, πάχα σε ζηλώσῃ ἀεργὸς
 Πλῆθυνε. πλῆτῳ δὲ ἀρετὴ καὶ κῦδος ὀπιθεῖ.
 Δαίμονι δὲ οἷον ἦεν ἔσθαι. τὸ ἐργάζεσθαι αἰετὸν,
 Εἴ κεν ἀπ' ἀλλοτρίων κλεάνων αἰεσίφρονα θυμόν
 Εἰς ἔργον τρέψας, μελείῃς βίῃ, ὥς σε κελεύει.
 Αἰδώς δὲ σὺν ἀγαθῇ κεχρημένον ἄνδρα κομίζει.
 Αἰδώς ἢ τ' ἄνδρας μέγα σίνεται ἢ δ' ὀνίνησι.
 Αἰδώς τοι πρὸς ἀνολεσίῳ, θάρσῳ δὲ πρὸς ὄλβον.
 Χρήματα δὲ ἔχ' ἀρπακτά· θεόσδοτα πολλὸν αἰμύνω.
 Εἰ γάρ τις καὶ χερσὶ βίῃ μέγαν ὄλβον ἔληται,
 Ἢ ὄν' ὑπὸ γλώσσης λήσασεται, (οἷά τε πολλὰ
 Γίνεται, εὐτ' ἂν δὴ κέρδῳ νόον ἐξαπατήσῃ
 Ἀνθρώπων, αἰδῶ δέ τ' ἀναιδέϊ κατωπάζῃ)
 Ρ' εἰά τέ μιν μαυρᾷσι θεοί, μινύθῃσι δ' οἴκοι

315

320

325

313. Πλῆτῳ δὲ ἀρετὴ καὶ κῦδος ὀπιθεῖ] Hoc loco ὀπιθεῖ non est sequitur, sed comitatur; adeo ut velit Hesiodus, opes potius indicium esse, quàm causam virtutis. Sunt tamen qui improbent hujus versus sententiam, eo quod ut plurimum divitiarum potius vitia, quàm virtutes, concilient, pro illo Isocratis dicto: πλεῖτον κακίας, μᾶλλον ἢ καλοκαγαθίας, ὑπερέτης εἰν: divitiarum vitiorum potius, quàm probitatis, ministra. Verum cum Hesiodus ab iniqua divitiarum acquisitione hactenus fratrem deterruerit & ad laborandum hortatus fuerit, manifestum est eum hinc intelligere opes justè & labore partas, quæ nunquam destituuntur virtute comite. Alioqui dicendus erit Hesiodus loqui, ex opinione vulgi, quod divitias quàm maximè admiratur, probatque sæpè divitum flagitia. Ex paternis schedis. Clericus.

314. Δαίμονι δὲ οἷον ἦεν ἔσθαι] Hoc est, ὅμοιον. Scribo ἦεν ἔσθαι. Hesych. ἦεν, εἶν, ὅμοιον, ὑπάρχει. Guietus.

314. Δαίμονι δὲ οἷον ἦεν ἔσθαι] Hoc est, οἷον Δαίμονι εἶν, πῶς ἢ; qualis est Deus, talis sis. Loquutio est contracta, quales permultæ in Lingua Græca. Clericus.

315. Αἰεσίφρονα θυμόν] Αἰεσίφρονα, βλαψίφρονα, pro αἰεσίφρονα, iniquum, ἄδικον. Τὸ αἰεσίφρον pro αἰεσίφρων. Hesych. Αἰεσίφρον, βλαψίφρον, φρενοβλαβεῖ, αἰείσῃ γὰρ βλάψῃ. Sed utrumque ἐπιθεῖσθαι & αὐτὸ ἀπὸ αἰεσίφρων, αἰεσίφρων pro αἰεσίφρον. Guietus.

317, & 318. Hi duo versus, teste Plutarcho apud Proclum, ex Homero huc intrusi, cui libenter adsentimur. v. 317. Ἀνδρα κομίζει] curat, regit. an legendum δαμάζει? Guietus.

317. Αἰδώς δὲ σὺν ἀγαθῇ &c.] Hunc & sequentem versum leviter immu-

*Quod si laboraveris, mox te amulabitur & otiosus
 Ditescentem: divitias verò virtus & gloria comitatur.
 Deo autem similis fueris. Laborare (inquam) melius,
 Si quidem ab alienis facultatibus stolidum animum
 Ad opus convertens, de victu sis sollicitus, sicut te jubeo.
 Pudor autem non bonus egenum hominem tenet:
 Pudor qui hominibus valdè & obest & prodest.
 Pudor quidem ad pauperiorem, audacia vero (ducit) ad divitias.
 Opes autem non rapienda: divinitus data multò meliores.
 Si quis enim & manu per vim magnas opes paraverit,
 Aut lingua prædatus fuerit, (qualia multa
 Fiunt, quàm primum lucri amor mentem deceperit
 Hominum: pudorem verò impudentia vicerit)
 Facile & illum pessumdant Dii, extinguuntur verò familia*

immutatos ex Homero sumfit Hesiodus; quod, ut habet Proclus, ob-
 servarat Plutarchus, qui etiam eos ab alio insertos Hesiodico poemati
 credidit. Prior autem desumptus est ex Odyss. P. ubi hic versus legi-
 tur:

Αἰδὼς οὐκ ἀγαθὴ καὶ κακὰ μὲν ἀνδρὶ ἐπιτίθηται.

*Pudor non bonus est egenti viro mendico. Alter verò ex Iliad. Ω. ubi
 Poëta de Achille Hectoris cadaveri illudente:*

————— εἰδὲ οἱ αἰδὼς
Εἴματα ἢ τ' αἰδὼς μάλα σίεται, ἢδ' οἴσεται.

*Neque ei pudor est, qui homines valdè laedit & juvat. Sed non est
 utriusque versùs sensus idem, apud utrumque Poëtam. Sensus Hesio-
 di est, non oportere quemquam opus refugere, quodcumque sit, si
 modò illicitum non est, nec aliud quidquam honestius suppetat, quo
 victum quærat. Ex paternis schedis. Clericus.*

319. Αἰδὼς τοῖς ἀνδράσι μάλα σίεται, ἢδ' οἴσεται] Scribendum vi-
 detur ἀνδράσι μάλα σίεται, ἢδ' οἴσεται. subintellige πικρῶς. Gue-
 tius.

319. Αἰδὼς τοῖς ἀνδράσι μάλα σίεται] Hoc est, si te puduerit laboris, ma-
 lísque otiari quàm laborem viliorē suscipere, quamvis alius hone-
 stior non occurrat, semper pauper eris: sin verò audacter labori cer-
 vicem subicias, ad divitias poteris pervenire. Ex paternis schedis.
 Clericus.

324. Καταπίεζεν] Hesych. καταπίεζεν, δάκρυον. quæ expositio huic lo-
 co omninò convenit. Rectè Interpres. Gueetus.

Ἀνέρι τῷ, παῦρον δέ τ' ὅππῃ χρόνον ὀλέσθ' ὀπηδαῖ.

Ἴσον δ' ὅς θ' ἰκέτω ὅς τε ζῶνον κακὸν ἔρξῃ.

Ὅς πε κασιγνήτισσι εἴ ἀνὰ δέμνια βαίνοι

Κρυπταδῆς δύνῃς αἰλόχῃ, παρκαίερα ῥέζων·

Ὅς τέ τ' αἰφραδῆς αἰλιπνίεται ὀρφανά τέκνα·

330

Ὅς πε γονῆα γέροντα, κακῷ ὅππῃ γήραθ' ἔδῃ,

Νεικείη χαλεπῶσι καθαπτόμεθα ἐπέεσσιν.

Τῷ δὲ τοι Ζεὺς αὐτὸς ἀγασίεται, ἐς ᾗ πλάττω

Ἔργων ἀντ' αἰδικῶν χαλεπῶν ἐπέθηκεν ἀμοιβήν.

Ἀλλ' ἔσθ' ὅς μ' ἔτι παμπαν ἔργ' αἰσιφρονα θυμὸν,

335

Καδδωάμιν δ' ἔρδειν ἱερ' ἀθανάτοισι θεοῖσιν

Ἀγνῶς ἢ καθαρῶς, ὅππῃ δ' ἀγλαὰ μελέα καίεν·

Ἄλλοτε δὲ σπονδῆς θυέεσσι πε ἰλάσσεσθαι,

Ἡ μὲν ὅτ' ἐνείκη, ἢ ὅταν φάσθ' ἱερὸν ἔλθῃ·

Ὡς κέ τοι ἱλαὸν κροθίλῃ ἢ θυμὸν ἔχωσιν·

340

326. Ἀνὰ δέμνια βαίνοι] Ἀναβαίνει *Guietus*.

327. Ἴσον δ' ὅς θ' ἰκέτω] Ex comparatione scelerum, liquet quanti facerent Græci, ab antiquissimis usque temporibus, supplicibus opitulari; cum eos neglexisse æquè scelestum habeatur ab *Hesiodo*, ac fratris uxorem corrupisse &c. Qui mos etiam diu viguit, ut liquet ex vita *Themistoclis*, apud *Plutarchum*, ubi narrat quomodo *Admeto*, *Molochorum Regi*, supplicarit, pag. 124. inviolabilitque suâ illa *ἱεσία* factus fuerit. *Clericus*.

329. Κρυπταδῆς δύνῃς] *Moschop.* & *Proclus* τὸ ἔνικα, hic subintelligunt. *Tzerz* s τὸ ἀλγὲ supplet. Τὸ ἔνικα placet. Sic in Ἀΐων. v. 406. κροθίλῃ Αἰλῆς ὀρεσσίνων ἢ ἀγροτέρῃς ἰλάσσει. supple ἔνικα. Sic & versu sequente κρυπταδῆς δύνῃς subintellige ἔνικα. deinde lege: παρκαίερα, αἰσιπῶν ἢ ἀνείμεσθαι. *Moschop.* *Guietus*.

330. Ὅς τέ τ' αἰ] Hoc est, πῶς, forsan scribendum: ὅς τε κῆ. *Guietus*.

333. Ζεὺς αὐτὸς ἀγασίεται] Jupiter, nimirum, *ἰασησθαι*, ut loquitur *Homerus* *Odyss.* N ubi *Ulysses*, qui se deceptum à *Phæacibus* putabat, sic loquentem inducit. v. 213.

Ζεὺς σφίσι πάντα ἰασησθαι, ὅς τε κῆ ἄλλοι

Ἀνθρώπων ἰφορᾷ ἢ πῶς; ὅπως ἀμείρεται.

Jupiter eos ulciscatur supplicum vindex, qui & alios homines inspicit, & plectit quisquis peccaverit. *Clericus*.

336. Καδδωάμιν ἔρδειν] *Socrates* frequenter hunc versum in ore habebat, ut prodidit *Xenophon* Lib. I. memorabilem *Socratis*, „Cum extenuibus, inquit, facultatibus parva offerret offerumenta, „nihil

*Viri talis: exiguum ad tempus divitiæ adfunt. (afficiet:
 Par committit delictum, & qui supplicem & qui hospitem male
 Quisque fratris sui cubilia adscenderit,
 Furtivi causâ concubitus uxoris, scelerata patrans:
 Quisque malâ cujuspîam fraude deceperit orphanos liberos:
 Quisque parentem senem, misera in senectute,
 Probris affecerit, gravibus incessens verbis:
 Huic certè Jupiter irascitur. ad extremum verò,
 Pro operibus iniquis, gravem exhibet rationem.
 Verùm tu quidem ab his omnino cohibe stultum animam.
 Pro facultate autem sacra facito immortalibus Diis
 Castè & purè, nitidâque femora adole.
 Interdum certè libaminibus atque hostiis placa,
 Et quando cubitum ieris, & quando matutinum tempus venerit:
 Ut benevolum erga te cor atque animam habeant;*

„ nihilo inferiorem iis se se esse arbitrabatur, qui ex amplis & ma-
 „ gnis facultatibus multa & magna offerrent sacrificia; nam hone-
 „ stum Diis esse negabat, si magnis potius hostiis & amplis sacrifi-
 „ ciis, quàm parvis, delectarentur; fore enim ut ea quæ à pravis of-
 „ feruntur plerumque illis gratiora essent, quàm quæ pii & boni
 „ offerunt; neque vivendum hominibus dicebat, si Diis gratiora fo-
 „ rent ea quæ à malis, quàm ea quæ à bonis offeruntur. Imò exi-
 „ stimabat eos, honoribus sibi à piis delatis, maximè gaudere. Ha-
 „ tænus Xenophon, cujus verba optimè declarant, quid sit κατὰ δυνά-
 „ μιν ἰεῖν, nempe, pro ratione facultatum sacra facere. Ex schedis pa-
 „ ternis. Clericus.

317. Ἀνῶς καὶ καρπῶς] Græci Hesiodi Interpretes referunt vocem
 ἀνῶς ad animum, & καρπῶς ad corpus. Verùm utraque vox ad
 utrumque pertinet, & primùm quidem ad animum, deinde etiã
 ad corpus. M. Tullius Lib. II. de Legibus, ubi interpretatur legem,
 cujus initium est: *Ad Divos adeunto castè, Pietatem adhibento &c.*
 castè, inquit, *Lex jubet adire ad Deos, animo, videlicet, in quo sunt*
omnia, non tollit castimoniam corporis; sed hoc oportet intelligi, cùm
multum animus corpori præstet, observeturque, ut casta corpora adhi-
beantur, multò esse in animis id servandum magis; nam illud vel ad-
sperione aqua, vel dierum numero tollitur; animi labe nec diuturnita-
te vanescere, nec omnibus ullis elui potest. Notissimum est sacra vesti-
 bus, manibus, vasisque puris fieri solita; & recenti Venere pollutas
 ab iis amotos. Ex schedis paternis. Clericus.

337. Ἐπὶ δὲ ἀγλαὰ μενεία καὶ ἥπιν] Ἐπιμενεία. Τῶπιν. *Quietus.*

Ο φε' ἄλλων ἀνῆ κλῆρον, μὴ τ' ἐπὶ πτόν ἄλλῃ.
 Τὸν φιλείοντ' ὅπῃ δαῖτα καλεῖν, τ' δὲ ἐχθρόν ἐσσῃ.
 Τὸν ὃ μάλισα καλεῖν, ὅς τις σέθεν ἐγγύθι ναίῃ.
 Εἰ γάρ τοι καὶ χρεῖμ' ἐχέωριον ἄλλο γήνηται,
 Γείτονες ἄζωσι ἐκίον, ζώσωντο ὃ πηοί. 343
 Πῆμα κακὸς γείτων, ὅσον τ' αἰγὰς μέγ' ὄνειαρ.
 Ἐμμορέ τοι πμῆς ὅς τ' ἔμμορε γείτων ἑοδλῷ.
 Οὐδ' ἂν βῆς ἀπόλοιτ', εἰ μὴ γείτων κακὸς εἴη.
 Εὖ μὲν μετρεῖσθ' ὥρῃ γείτων, ὅς δὲ ἀποδῆναι,
 Αὐτῷ τῷ μέτρῳ, καὶ λώιον, αἶ κε θυῖται. 350
 Ὡς ἂν χρηρίζων, καὶ ἐς ὕπερον ἄρκιον ὄρης.
 Μὴ κακὰ κερδαίνειν· κακὰ κέρδεα ἴσ' ἄτησιν.
 Τὸν φιλέοντ' ἀ φιλεῖν, καὶ τῷ προσιόντι προσεῖναι.

342. Τὸν φιλείοντ' ἐπὶ δαῖτα καλεῖν] Quis verò umquam, prætermis-
 sis amicis, inimicos ad convivium vocavit? Profectò nemo. Itaque
 à præcipiendo supersedere potuisset *Hesiodus*, qui hîc nescio quid ha-
 bet senile, & frigidum. *Clericus*.

344. Ἐγγύθιον] Legit hîc *Stephanus*, in voce Κώμῃ, ἐγγύθιον,
 quemadmodum legit etiam *Proclus*. Ἐγγύθιον idem est ac ἐγγύθιον,
 quia κώμῃ & χῆμα idem sunt; nempe, vicus. Ideoque adjectiva
 hæc sonant *incolam vici*, aut *pertinentem ad vicum*. Perinde est utram-
 vis lectionem sequamur. *Clericus*.

344. Ἀλλο γήνηται] Τὸ ἄλλο hîc fortuitum exponit *Heinsius*, cujus vide
 notas. vers. sequ. γείτονες ἄζωσι, vicini inermes. ζώσωντο δὲ πηοί. tar-
 diùs veniunt ad suos. *Guilielmus*.

344. Ἀλλο γήνηται] Rem non tantùm *inexpectatam*, sed *malam*
 quæ alia dicitur κατ' εὐφημίαν, significari dudum ostendit *David Cle-*
ricus, patruus meus. *Questionum sacrarum XVI.* quam adito. *Cle-*
ricus.

344. Εἰ γάρ τοι καὶ χρεῖμ' ἐγγύθιον ἄλλο γήνηται] Elegantissimum est
 illud ἄλλο, quo hoc loco eâ ratione usus est, quâ frequenter *Scripto-*
res Attici τῷ ἄλλῳ. Sic apud *Lucianum* *Venus in Judicio Dearum*,
 cùm instaret *Mercurius*, ut causam sciret, cur de *Paride* tam stu-
 diosè inquireret, respondet, ἄλλως ἡρόμην. Est igitur, χρεῖμ' ἄλλο,
 ἢ βλάβη, ἢ τύχη ἐπιπλοῦσα, ἢ βλάβη, ἢ ἀπειρία πρὸς τύχην λαμβάνειν. de-
 trimentum sive infortunium *inexpectatum* & *fortuitum*. χρεῖμα ἄλλο
 vocat. *Virgilius*, id quod *Græci* ἄλλως dicunt, tantùm reddit. Sic
 in illo *Sileni*,

Serta procul tantùm capiti delapsa jacebant.

Ut aliorum emas agrum, non tuum alius.

Amicum ad convivium vocato, inimicum verò relinque.

Eum autem potissimum vocato, quicumque te prope habitat.

Si enim tibi aliquod negotium rusticum inexpectatum eveniat,

Vicini discincti accurrunt, cinguntur autem cognati.

Noxa tam magna est malus vicinus, quantum bonus commodum.

Nactus est rem bonam, quicumque nactus est vicinum bonum.

Neque bos interierit, nisi vicinus malus sit. (rectè etiam redde,

Rectè quidem metiaris à vicino (mutuum accipiens) verum

Eadem mensurâ, & ampliùs, si quidem possis:

Ut indigens etiam in posterum promptum invenias.

Ne mala lucra captes: mala lucra aequalia damnis.

Amantem te ama, & invisentem invise.

οὐ γὰρ οἱ ἄλλοι ἔπειτα. Quintus Calaber, vitam humanam, ἀνθρώπων βίαν eleganter ἄλλοι esse dicit, quia mala bonis, bonis mala sine ulla ratione attribuuntur. Locus est elegantissimus elegantis Poëtæ:

——— τὴ δὲ ἀλυσὶς ἄλλα φέρει
Προὶ αἰς ἀνθρώπο, καὶ ἀνέρα πολλὰ κίς ἰδὼ
Ἀμφιγύνη μίτρα πῆμα· λυγρὴ δὲ ἐπὶ κατὰ πρῶτον ἔλκε
Οὐ πῖ καὶν. ἄλλοι δὲ πάλι βίῃ ἀνθρώποισι. Heinsius.

347. Ἐμμερί τι πρῶς] Pretium, rem pretiosam. Interp. *bonum*.
v. 351. ἄρκιος est sufficiens non promptum, ut vulgò. *Guietus*.

349. Εὖ μὲρ μετρίῳ] Hoc est, si sementem à vicino, si vinum mutuum accipias, cave quidem ne minùs accipias, quàm te accepisse apochâ fateris; sed fac ut parem mensuram reddas aut etiam cumulationem. Stultum est pati tibi fucum fieri, aut à te exigi posse plus quàm debeas; sed justum est paria reddere, liberale etiam plura, quando licet. *Clericus*,

351. Ἀρκιος] Præfens. *Scaliger*.

353. Τὸν φιλόστον φιλεῖ] Hic & duo sequentes versus planè sunt illiberales. Attamen propterea eos non abjudicavi Poëtæ, ut fecit *Plutarchus*, quod nos docent Græci Scholiastæ; nihil enim vetat eum parum liberalis, atque parum erectæ fuisse indolis. Hæc eadem ratio facit ut minimè admittam eorum interpretamentum, qui volunt *Hesiodum* præcipere eos amicos seligendos, qui sciant esse amici & ab inhumanitate sint remoti; iisque dandum, qui liberales sint, non avaris; præterquàm quòd vel hoc sensu frigidissima sunt hæc præcepta. Quis enim ejus amicitiam colat, qui sibi non sit amicus?

Quis

Καὶ δόμῳ ὅς κεν δῶ, ἢ μὴ δόμῳ ὅς κεν μὴ δῶ.

Δώτῃ μὲν τις ἔδωκεν, ἀδῶτῃ δὲ ὅ τις ἔδωκεν.

355

Δῶς ἀγαθὴν, ἀρπαξὲς ᾗ κακὴν, θανάτιο δότεργε.

Ὅς μὲν γάρ κεν ἀνὴρ ἐθέλων, ὅγε καὶ μέγα δόση,

Χαίρει τῷ δῶρῳ, καὶ τέρπεται ὃν καὶ θυμόν.

Ὅς δὲ κεν αὐτὸς ἐλήται, ἀναιδείῃφι πιθήσας,

Καὶ τε σμικρὸν ἔόν, πῶτ' ἐπάχυνσεν φίλον κῆρ.

360

Εἰ γάρ κεν ἢ σμικρὸν ᾗ σμικρῷ κατ' ἄρῳ,

Καὶ θυμαὶ τῷδ' ἔρδοις, τίχα κεν μέγα ἢ τὸ γῆροισιν.

Ὅς δὲ ἐπ' ἐόντι φερῆ, ὃδ' αἰλύζεται αἰδοπα λιμόν.

Οὐδὲ τόγ' εἰν οἴκῳ κατ' ἀναιδέων ἀνέρεσσι κήδεϊ.

Οἴμαι βέλτερον εἶναι, ἐπεὶ βλαβερὸν τὸ θυρήφει.

365

Ἐδλὸν μὲν, παρεόντ' ἐλέεας· πῆμα δὲ θυμῷ.

Χρητίζεν ἀπεόντ' αἶσιν σε φράζεας ἀνῶνα.

Ἀρχομένης δὲ πίθου καὶ λήγοντ' ὑρέσκαας,

Μεσοσθι φείδεας· δειλὴ δὲ ἐνὶ πυθμῶνι φειδῶ.

Quis eum muneribus donet, qui sit dumtaxat avarus, nec umquam velit ea ullo officio remunerari, quamvis possit? *Clericus.*

353. Πεσοῖον πεσοῖον] Τὸν πεσοῖον πεσοῖον πεσοῖον. vide Tzetzem de his versibus. accedere πεσοῖον. τὸ πεσοῖον πεσοῖον πεσοῖον, τὸ δουρὶ δουρὶ. *Guicetus.*

356. Ἀρπαξὲς pro ἀρπαξή, ut v. 191. ὕβρις pro ὑβρισι. *Scaliger.*

357. Ἀνὴρ ἐθέλων] Ἐδῶκεν ἀνὴρ. & ὅγε καὶ μέγα δόση. *Anastropho* pro καὶ ὅγε μέγα δόση. *Guicetus.*

358. Χαίρει τῷ δῶρῳ] Hoc est, donatione factâ. *Idem.*

360. Καὶ τε σμικρὸν ἔόν καὶ τὸ ἐξῆς] Forſan, Καὶ τοι. ἐπάχυνσεν φίλον κῆρ] ἢ τὰς placet. ἐπάχυνσεν, hoc est, ἐλύπησεν, συνίσταται. contristat, contraxit; subintellige, ei cui ablatum. παχύνω gelu constringo, congelo proprie. Sic Metaphoricè pro tristi mœrore afficio. Homer. Iliad. P. Τῷ δὲ ἐν φρεσὶν ἀλκιμον ἦτορ παχύνεται. Cordis systolen seu contractionem sequitur tristitia. Ceterum in fine versûs legendam videtur φίλον ἦτορ, pro φίλον κῆρ, quod suppositum est à librariis. Locus ex Homericò suprâ citato expressus foret. Scribendum τὸ γ' ἐπάχυνσεν φίλον ἦτορ. *Guicetus.*

360. Καὶ τε σμικρὸν ἔόν καὶ τὸ ἐξῆς] Vera hæc sunt, quis neget? sed non opus fuit Musarum afflatu, ut excogitarentur aut scriberentur, quæ vel à verula cogitari, nec frigidius exprimi potuerunt. *Clericus.*

364. Αἰδοπα λιμόν] Atram, deformem, turpem, & malefuaa fames

Et da ei qui dederit, neque da qui non dederit.
 Datori quidem est qui dat, non danti verò nemo dare solet.
 Donatio bona, rapina verò mala atque letifera.
 Quicumque etenim vir libens dat, etsi multum dederit,
 Gaudet donando, & delectatur suo in animo.
 Qui verò libens rapuerit, impudentiâ fretus,
 Quamvis id sit exiguum, tamen cruciat suum animum.
 Siquidem enim parvum parvo addideris,
 Et frequenter istud feceris, mox magnum & hoc evaserit.
 Qui verò partis adjicit, is vitabit atram famem.
 Neque verò quod domi repositum est hominem sollicitum habet.
 Domi melius esse: quoniam damno obnoxium quod foris est.
 Bonum quidem, de presenti capere: noxa verò, animo
 Egere absente: id quod te cogitare jubeo.
 Quum reinitur dolium, & ferè est epotum, saturare.
 Medio parce: sera verò in fundo parcimonia.

fames & turpis Statio. Initio hujus versûs, Ος δ' ἐπ' ἰόνῃ φέρει. δὲ δὲ ἐπι-
 φέρει τὰ ἴον, hoc est, τῇ εἰσίῃ. *Quietus.*

366. Οὐκ ἔστι βέλπεσθαι] Subintellige τὸ βίω. victualia. *Quietus.*

367. Παρίοιτο] De præsentiibus, hoc est, de domi reconditis in
 penu. *Quietus.*

368. Ἀρχαῖον δὲ πύλον] Constat quidem vinum ἐν πυλῶνι minùs
 generosum esse, cùm vappescere, aut acescere soleat; sed nescio an
 quod primum, relicto dolio, bibitur sit deterius, ac proinde an co-
 piosius bibendum, eadem de causa ac quod ultimum superest. *Cle-
 tius.*

369. Διὰ δ' ἐν πυλῶνι φερόμεν] Alii δὲ, versu sequente Μισθὸς
 δ' αἰδοῦν φίλον εἰρημῶν &c. Μισθὸς ὁ πυχθεὶς ὑπὸ αἰδοῦν φίλον ἄρ. ε.
 v. 371. ἐπὶ μέγεθος θάλασσαν. Τμήσεις pro ἐπιθόσας. *Quietus.*

369. Διὰ δ' ἐν πυλῶνι φερόμεν] Scribo διὰ. Sicut Poëtis διελὼν,
 μὲν πλεονασμῷ ἰωνικῷ, est διελὼν. Sic διελὼν μὲν συνηπῆς, idem est quod
 serum: quamobrem omnes quotquot hæc tangunt Scriptores serum
 vertunt. Sic in Catalectis Virgilii:

Et belluato sera patrimonio
 In fratre parsimonia.

Namque huc respicit ὁ γεωγράφος. quod non fugit quoque ma-
 gnum Scaligerum. Sera parsimonia, διὰ φερόμεν, sicut διὰ ὀψία. &c
 Emilia. *Heinsius.*

Μισθὸς δ' ἀνδρὶ φίλῳ εἰρημνύῃ ἀρετῇ ἔστω.
 Καί πε κασιγνήτῳ γελάσας ἔπι μάρτυρα θέσθ.
 Πίσεις δ' ἄρα ὁμῶς καὶ ἀπείσται ἄλεσσαν ἄνδρες.
 Μηδὲ γυνή σε νόον πυγασόλῃ ἐξαπατάτω,
 Αἰμύλα κωπίλῃσσι, πλώ διφῶσσι καλιῷ.
 Ὅς ᾗ γυναικὶ πέποιθε, πέποιθ' ὅγε Φιλήτησι.
 Μυνοχρῆς ᾗ παῖς σῶζοι πατρῷον οἶκον
 Φερβέμῃ· ὥς γ' ὅλῃτ' αἰέζεται ἐν μεγάροισι.

370

375

370. Μισθὸς δ' ἀνδρὶ φίλῳ] Hoc velle videtur Hesiodus, amico indigenti, si ejus opera utamur, constituendam esse mercedem ejus operæ convenientem, non ejus amicitia abutendum. Digna sunt notatu quæ de hoc versu habet Plutarchus, initio fermè vitæ Thesei, ubi sic de Pittheo. Thesei avo: Δίξαν μάλιστα πάντων, αἷς αἰὲρ λόγος αὐτοῦ τίς τε καὶ σφάται. Ἰχθυ. ὡς δὲ τὸ σφίαις ἐκείνης τριακῆς τις ἰδία καὶ δύναμις, οἷα χρησιμῶν. Ἡσιόδῳ δὲ δὲκίμῃ μάλιστα πρὸς τὰς ἐν τοῖς Ἑρμῆς γυναικαῖς, καὶ ἰώαν γε τῶν ἐκείνων λόγους Πιθῆας εἶναι. Μισθὸς καὶ πρὸ ἑξῆς. Τὸτο μὲν δὲ καὶ Ἀριστοτέλης ὁ φιλόσοφος ἔρηκεν: habuit præ omnibus illius avi famam eruditi et sapientis viri. Erat autem sapientia illius ea species et vis, quæ usus Hesiodus famam sibi peperit, præsertim in sententiis quæ sunt in Operibus. Unam harum illam ferunt Pitthei fuisse, Merces &c. Atque hoc etiam Aristoteles Philosophus tradidit. Clericus.

371. Ἐπὶ μάρτυρα θέσθ] Si agatur, nempe, negotium alicujus momenti; alioqui vita non esset vitalis, si omnes insidiatorum loco essent habendi. Vivebat Hesiodus, apud Græculos, de quorum multis dici fortasse potuit, quod de Populo Romano scripserat Lucilius, ejus verba exstant, apud Lactantium Inst. Divin. Lib. V. c. 9.

Uni se atque eidem studio omnes dedere et arti,
 Verba dare ut cautè possint, pugnare dolosè;
 Blanditiâ certare, bonum simulare virum se,
 Insidias facere, ut se hostes sint omnibus omnes. Clericus.

372. Πίσεις δ' ἄρα ὁμῶς] Scribo, postulante versu: Πίσεις δ' ἄρα ὁμῶς. Interpres πίσεις legit in singulari, vertit, credulitas. Phædrus imitatus est hunc locum fabula X. lib. 3. Periculosum est credere et non credere. Guetius.

373. Πυγασόλῃ] Stolz muliebres tunc temporis fortasse, in postica parte, erant in nodum collectæ. Jam à multis annis, in magna Europæ parte, sunt omnes mulieres πυγασαί. Clericus.

375. Φιλήτησι] Est verbum purum putum Æolicum, quod in magna Græcia dicebant πηλητής. Scaliger.

375. Φιλήτησι] An φηλήτησι. Α φηλήτης τὸ φηλῶ, ἀπατῶ. φηλήτης impostor,

Merces autem viro amico constituta sufficiens esto.

Etiā cum fratre ludens, testem adhibeto.

Credulitas pariter ac diffidentia perdunt homines:

Ne verò mulier te animo nates exornans decipiat,

Blandè garriens, tuum inquirens finum.

Qui namque mulieri confidit, confidit is furibus.

Unicus verò filius servavit paternam domum

Pascendo: ita enim opulentia crescet in adibus.

impostor, ἀπατηών. placet τὸ φιλήτης, habet Hesychius & alii. Tzetzes dubitat de vocabuli scriptura & τὸ φιλήτης videtur præferre. *Guilelmus.*

375. Φιλήτης] *Helladius* *Bezanthinus* in *Chrestomathia*, quæ est apud *Photium*, in *Bibliotheca*: Κατ' εὐφημισμὸν οἱ Ἀπὸ τῆς κλέπτης φιλήτης λέγουσι οἰονεῖ μισητὸν ἢ καὶ φιλήτης ὁ κλέπτης, διότι φιλεῖ λαμβάνειν τὰ ἀλλότρια: Attici boni ominis causâ, furem φιλήτην dicunt, quasi exosum (nempe κατ' ἀντίφρασιν) vel φιλήτης fur, quia amat accipere aliena. Crediderim potius dictum sic propriè furem non quemvis, sed qui amicitiam simulans furatur; quales mulieres, quas describit hic *Hesiodus*. Vide tamen *Vossium* in *Etymolog.* ad vocem *Pilo*. *Clericus.*

376. Πατρῴον οἶκον] Sic distinguendum videtur. Τελεία σὺ γὰρ ποτὶ τὸ οἶκον. *Φέρβειν* αἰς γὰρ π. *Pasce*; ita enim opulentia crescat in ædibus. Notum illud *Catonis* ex *Plutarcho*, pascere, benè pascere, malè pascere. *Guilelmus.*

377. Φέρβειν αἰς ᾧ πλεῖστον] Hic versus quàm ineptè cum sequenti cohaereat, fieri non potest, quin animadvertat quivis, nam planè τὸ ἀκρόατον desideratur. Ego dubitare non possum, *Hesiodum* hoc modo scripsisse, ut versus transponantur:

Μνηστῆρας δὲ παῖς σῶζει πατρῴον οἶκον,
Γερῆος δὲ θύοις ἔπρεον παῖδ' ἐγκρατεῖσιν
Φέρβειν αἰς ᾧ πλεῖστον αἰετὶς ἐν μεγάρῳ.

Ita rei causa sequitur, quæ interpellata erat, absurdè interjecto illo versu: Πῶς δὲ καὶ: nam τὸ δὲ apud *Hesiodum* ἀπολογητὸν esse, qui tam triverunt, ignorare non possunt. Porro ἐγκρατεῖσιν ἔπρεον παῖδ' αἰς φέρβειν, rectè dictum est. Pueri φέρβειν dicuntur, dum in tenera illa ætate sunt, quâ crescunt nutriunturque, ut & βόσκειν. Tale est illud *Sophoclis* *Ajace*:

Τίως δὲ, κυφοῖς πτόμασιν βόσκω, νῆα
ἔνυχλ' ἀτάλῃ, μητρί τῇδ' ἐν χειρὶν.

Idem est βόσκειν, φέρβειν, ἀτάλῃ. Mens hæc erit:

Unicus verò filius domum paternam servet,

Senex

Γηραιὸς ᾧ θάνοις ἔπειρον παῖδ' ὑπαλαίπων.
 Ρ' εἴα δέ κεν πλεόνεας πόροι Ζεὺς ἀσπετον ἔλβον.
 Πλείων μὲν πλεόνων μελέτη μείζων δὲ θπιθήκη
 Σοὶ δὲ εἰ πάντε θυμὸς εἰλδεται ἐν φρεσὶ σῇσι,
 Ὡδ' ἔρδειν. ἔργον δέ τ' ἐπ' ἔργῳ ἐργάζεσθαι.

380

Πληιάδων Ἀτλαγμέων θπιτερομηνάων,
 Ἀρχεὸν ἀμητῶ. δρόπιον ᾧ, δυσομηνάων.
 Αἱ δὲ τοι νύκτας τε καὶ ἡμέρας παγαρεύουσιν

385

*Senex verò priusquam moriaris alium relinques
 Crescentem: ita enim divitia in adibus crescunt.
 Jupiter enim pluribus faciliè plures adjungit opes.*

dubitare non possum. *Heinsius.*

378. Εὔπερον] MS ἀπὸ παῖδα, hoc est, tenerum puerum. Nam quid sibi vult εὔπερον παῖδα? Ex senis felicitate est puerum heredem relinquere, nam proveciores patribus molesti esse solent. ex ἀπὸ παῖδα, ex quo εὔπερον. Hic versus Proclo ἀδιανόητος & rejiciendus, Heintio transponendus. vide notata. vers. sequ. πλείων, subintellige, sibi invicem succedentibus. v. sequ. 380. ἐπιθήκη. subintelliges curæ. *Gruetius.*

383. Εὔπιτερομηνάων] Nullus Poëta, præter hunc, inseruit & in genitivo adjectivi nominis. *Scaliger.*

383. Εὔπιτερομηνάων] Τῇ ἰώῃ ἐπιτολῇ τ. sequ. δυσομηνάων τῇ ἰώῃ δύνου. *Gruetius.*

383. Πληιάδων] Hoc est, circa 11. Maii, nam hæc intelligenda sunt de ortu Heliaco Pleiadum, qui sæculo *Hesiodi*, ex calculo *Dionys. Petavii Variar. Dissert. Lib. II. c. 9.* factus est in gradu Tauri I. Nam hoc circiter est tempus initii messis, in Græcia. Præterea *Hesiodus* Agricolis scribens de ortu loquutus est, qui conspicuus est, non de eo qui vulgò animadverti nequit, nec, nisi rationibus Astronomicis, innotescit. Multa habet, hanc in rem, *Claud. Salmasius* Cap. XXXVII. Exercitat. *Plinianarum*, sed ea valdè intricata & perplexa, quæ castigavit *Petavius* memorati Operis Libro VII. Utrumque adire poterunt ii, quorum intererit nosse errata *Salmasii*, quæ ad *Hesiodum* nostrum non pertinent. *Clericus.*

385. Ἀργείοι δὲ δυσομηνάων] „Matutinum ortum φαιέρμενον, seu ἡλιασθέν, significari, ac δύον ἰώαν seu occasum cosmicum ne pueri „quidem nesciunt. *Hesiodi* sæculo ortus ille contingebat in Tauro. „Stellæ sunt Vergiliæ plures, una est ex iis lucidior ceteris, magnitudinis tertix. Ea tempore *Hesiodi* occidebat heliacè in Gradu Arietis, 4, 8'. oriebatur in Tauri gradu 11, 4'. At prima stella, versus occidentem, occasum Heliacum faciebat in gradu Arietis 0, 51'.

Adi. Instit. Astronom. Τῶν Λεμονίων. Inter-

pag: 373 ubi inceptio inquitur
 ortum et occasum cosmicum, astronomicum, et
 heliacum astronomum.

Senex autem moriariis, alium filium relinquens.

Facile verò & pluribus prabuerit Jupiter ingentes opes.

Major autem plurium cura, major quoque accessio.

Tua si opes mens appetit in animo suo,

Sic facito. operamque opera subinde addito.

Pleiadibus Atlante natis exorientibus,

Incipe metere; arare verò, occidentibus.

Hæ quidem noctesque & dies quadraginta

„ Intervallum inter occasum primæ Pleiadum & ortum lucidæ gradus
 „ 40. Meritò itaque diebus abscondi quadraginta Vergilius canit *Hesiodus*. Sol in Arietem vero motu subibat, *Hesiodi* tempore, Martii
 „ 31. Quippe anno Per. Julianæ 3714. verus locus solis in Arietis
 „ initio fuit Athenis Martii 31. horâ post mediam noctem 1, 24'.
 „ Itaque Taurum ingrediebatur Aprilis 30. Maii proinde 11. die, lu-
 „ cida Pleiadum oriebatur, ultima verò Pleiadum ad orientem Maii
 „ 16, quo tempore Messis incipiebat in Græcia. Occasus earundem
 „ matutinus in Libra 19. gradu fiebat, sed verus nec adspectabilis.
 „ Ideò circa initium Scorpii ~~immergēdus~~ *φανερός* accidit ineunte No-
 „ vembri. Nam æquinoctium autumnale, per idem tempus, incidit
 „ in Octobris initium. Tum igitur arationis ac sationis tempus ap-
 „ petit; quod *Virgilius* hisce versibus expressit:

„ *Antetibi Eoa Atlantides abscondantur*

„ *Gnosiaque ardentis decedat stella Corona,*

„ *Debita quam sulcis committas semina.*

Hæc aliæque, in eam rem, habet *Petavius* Var. Dissert. Lib. II. c. 9. Igitur in verbis *Hesiodi* mentio fit unius ortûs Heliaci Pleiadum, & duplicis earum occasûs. Ortûs tempus referendum ad 11. Maii. Prior occasus, qui arationis tempus indicabat, fuit Cosmicus occasus, cum oriente Sole unâ cum Scorpione, in quo est, Pleiades in Tauro sitæ horizontem ex adverso subeunt. Quod circa initium Novembris factum, tempore *Hesiodi*. Posterior verò occasus obscurius indicatur γ. 368. estque Heliacus occasus qui fiebat 3. Aprilis, & post quem in radiis solaribus per quadraginta dies latebant Pleiades. Ita tamen loquutus est *Hesiodus*, quasi confunderet utrumque illum occasum; nemo enim non dixerit, lectis ejus versibus, occasum cujus meminit γ. 384. cum esse post quem Pleiades latent per quadraginta dies ante messem. Sed sunt ejus verba benignius explicanda, cum non ignoraret quantum tempus sit inter arationem & messem. *Clericus*.

385. *Τισιν ἐγγύτη*] Vide not. ad γ. antecedentem. *Clericus*.

386. *Κα-*

Κεκρύφεται· αὖτις ᾗ περιπλομήν· ἐνιαυτῷ
 φαίνονται, τὰ πρῶτα χαρτασομήνοιο σιδήρε.
 Οὗτός τοι πεδίων πέλεται νόμος, οἳ τε θαλάσσης
 ἔργῳ θι ναιετάουσ', οἳ τ' ἄγχεα βησθήεντο
 Πόντε κυμαίνοντο· ἀπὸ πρῶθι πύονα χῶρον
 Νάϊωσιν. γυμνὸν σπείρειν, γυμνὸν ᾗ βοωτεῖν,
 Γυμνὸν δ' ἁμάειν, εἴ χ' ὤρεα πάντ' ἐθέληθαι
 Ἔργα κομίζεσθαι Δημήτερι· ὥς τοι ἔκαστα
 ὦρε αἰέξεται, μὴ πως τὰ μεταξὺ χατίζων
 Πτώσεως ἀλλοτρίης οἴκῃς, ἢ μηδὲν ἀνύσσης.
 ὧς ἢ νῦν ἐπ' ἐμὴ ἦλθες· ἐγὼ δέ τοι σὺν ὀπιδῶσω,
 Οὐδ' ὀπιμετρήσω. ἐργάζεσθαι, νῦν πε Πέρση,
 Ἔργα, τὰτ' ἀνθρώποισι θεοὶ διετεκμήθεοντο·
 Μὴ ποτε σὺν παίδεσσι γυναικί τε θυμὸν ἀχθεῖαν,

390

395

386. Κεκρύφεται] Astrologi δὲ οὐρανὸν ἡλιακῶν occasum solarem dicunt quando stella involuta est radiis solaribus, quod vulgò vocant combustam stellam. Illa autem δύναις deberet dici κρύψις. Est enim occultatio potius, quàm occasus. Quando verò stella explicatur ex radiis solis, quod propriè dicitur ἐκφανασμός, hoc vocant ἀνατολὴν ἡλιακῶν. Intervallum autem ab occultatione ad ἐκφανασμόν Astrologi dicunt esse quindecim graduum, quod est circiter totidem dierum. Sed Hesiodus dicit non quindecim sed viginti dierum esse τὴν κρύψιν, & totidem dicemus τὸν ἐκφανασμόν. Scaliger.

386. Περιπλομήν· ἐνιαυτῷ] Περιπλομήν· ἀπὸ πάλω, verito, verso, unde πάλω, πάλω, πολίω, & πίλωμαι, ἀπεπίλωμαι, ἀπεπλόωμαι, ἀπεπλόωμαι. Gnietus.

386. Περιπλομήν· ἐνιαυτῷ] Itaque intra quadraginta illos dies, quibus latere dicuntur Vergiliæ, collocandum Hesiodi anni principium; quod fortasse referendum ad initium Tauri; quò spectare videntur verba Virgilii Georg. I, 217.

*Candidus auratis aperit cùm cornibus annum
 Taurus.*

Hoc unum ex verbis Hesiodi colligi potest. Vide tamen quæ habet Jof. Scaliger Emend. Temp. Lib. I. de periodo Thebana. Clericus.

387. Φαίνονται] Annus Thebanus tempore Hesiodi erat idem cum Delphico, & idem principium habebat à mense qui incidebat in geminos, qui Athenis dicitur θεργαλιών, vere adulto. Scaliger.

387. Χαρτασομήνοιο σιδήρε] Ut acies ferri, hoc est, falcis inciditur, acuitur. Gnietus.

389. Αἴψ·

*Latent: rursum verò vertente anno
 Apparent, primum ut acuitur ferrum.
 Hac utique arborum est lex, (cùm iis) qui mare
 Prope habitant, (tum iis) qui valles flexuosas,
 Mari fluctuante procul, pinguem regionem
 Colunt. Nudus serito, nudusque arato,
 Nudus quoque merito, si quidem matura omnia voles
 Opera ferre Cereris: ut tibi singula
 Matura crescant, ne quando interim egens
 Mendices ad alienas domos, nihilque efficias.
 Sicut & nunc ad me venisti: ego verò tibi non ampliùs donabo,
 Neque ampliùs mutuum dabo. Labora, stolide Persa,
 Labores quos hominibus Dii imposuerunt:
 Ne quando cum liberis uxoreque animo dolens*

389. Α[κτα] Α[κτα βροχόντι πίνον χῶρον, appositio. *Gnietus.*

391. Γυμνὸν αὐτῶν] Antequàm sit nimis acre frigus; sub finem
 Octobris, quo tempore in Græcia clemens est cœlum. *Clericus.*

391. Βουτῶν] Βουλαπῶν, hoc est, ὄρελαιῶν, ὄρεῖν, arare. *Guicetus.*

392. Ἐργα κομίζεσθαι] Συκομίζεσθαι. hoc est, curare opera Cere-
 ris. *Idem.*

392. Εἴ χ' ὅρα πάντ' ἐτέλῃσθαι] Ὅρα non est semper τὸ κατ' ὅρα,
 sed & τὸ ἐπιπλεῖς in fructibus: dicebantur autem ἐπιπλεῖς fructus & π-
 λισφόροι, cùm non minùs fecundi essent, quàm destinaret cultor.
 Ita ὅρα ἐν αὐτῶν dixit Theocritus τ' ὅρα, & ne uno quidem die ple-
 no minorem. Et πλισφόροι pro frugibus illis celebrabatur, quas
 Hesiodus καρπὺς ὁρεῖς vocat, sicut οἶκα πλισφόροι ille dicebatur,
 in quo erant, maritus, uxor, liberi. Et tantùm πλισφόροι, ὅρα τ'
 ἐν αὐτῶν, dicunt Poëtæ: unde illud, πλισφόροι εἰς ἐν αὐτῶν, quod Theo-
 critus ἵπες ὁρεῖς dixit. Hesiodus eleganter εἴ χ' ὅρα πάντ' ἐτέλῃσθαι
 Ἐργα κομίζεσθαι Δημήτρεϊ. id est, εἰ πλισφόροι καὶ ἐπιπλεῖς τὰς καρπὺς
 κομίζεσθαι ἐτέλῃς. *Heinsius.*

396. Ὡς καὶ νῦν ἐπ' ἐμ' ἥλθες] Hinc liquet non magnas divitias re-
 tulisse Persen, ex hereditate malè divisa, de qua Hesiodus tamen dolentes
 admodùm queritur vs. 35. & seqq. *Clericus.*

396. Ἐπιδύω] Ἐφ' οἷς ἰδύω δύνω, ut vers. sequ. ἐπιμνήσκω ἰφ'
 οἷς ἐμνήσκω, μνήσκω. *Gnietus.*

398. Διηκμήσαντο] Ἐγνώσαν, πεμψάντο ἰδύκων, Moschopulus;
 hoc est, signis indicarunt, docuerunt, significarunt, ἀπὸ πεμψάντων
 ἰδύκων, ἰγνώσαν. *Gnietus.*

Ζητῶνς βίοτον κ' γέγονας, οἱ δ' ἀμελῶσιν.

400

Δὶς μὲν γὰρ καὶ τρεῖς τάχα τάξεται· ἑνὶ δ' ἐπὶ λυπῆς,

Χρῆμα μὲν ἔπελξῃς, σὺ δ' ἐτώσια πάντα ἀγορεύσεις.

Ἀ' χρῆσθαι δ' ἔσται ἐπέων νομός· ἀλλὰ σ' ἀνωγα

Φράζεσθαι χρειῶν τε λύσιν, λιμὲν τ' ἀλευριῶν.

Οἶνον μὲν πρῶπις, γυναῖκά τε, βέν τ' ἀροτῆρα,

403

Κτητῶν ἔχαιμεν, ἥ τις καὶ βυσὶν ἔπειτα.

Χρήματα δ' εἰν οἴκῳ πάντ' ἀρμυρα ποιήσας.

Μὴ σὺ μὲν αἰτῆς ἄλλον, ὃ δ' ἀρνῆται, σὺ δ' ἵππη.

Ἡ δ' ὥρη παρμαίβηται, μινύθῃ δέ τοι ἔργον.

Μὴ δ' ἀναβάλλεσθαι ἐς τ' αὔριον, ἐς τ' ἐννεφιν.

410

Οὐ γὰρ ἐτωσοεργὸς ἀνὴρ πύμωλῃσι καλὶν,

Οὐδ' ἀναβαλλόμενος μελέτη δέ τοι ἔργον ὀφέλλει.

Αἰεὶ δ' ἀμβολιεργὸς ἀνὴρ ἄτῃσι παλαίῃ.

403. Ἀ' χρῆσθαι δ' ἔσται ἐπέων νομός] Hoc est, νόμοις, tributio, partitio, distributio in utramque partem, utrimque. Homer. Πολὺς δ' ἐπέων νομός ἐνθα καὶ ἐνθα. distributio. Moschopolus πολλῶς vertit. *Gruetius*.

405. Γυναῖκα] Non intelligit uxorem, sed ancillam. Aristoteles in *Oeconomicis* falsus est memoriā, cum hoc versu absolutam sententiam contineri & γυναῖκα putat esse γαιμετῶν. *Scaliger*.

406. Κτητῶν] Emam non famulam. ordo, γυναῖκα κτητῶν ἔχαιμεν. Ibid. ἥ τις καὶ βυσὶν ἔπειτα. boves subintellige foeminas, hoc est, vaccas sequatur, curet. *Gruetius*.

406. Κτητῶν ἔχαιμεν] Notarunt jam olim viri docti Philosophum in *Oeconomicis* etiam τῶν κτητῶν pro conjuge sumere. In jure certè Attico, etiam conjux inter τὰ κτήματα numerabatur, & maritus ὁ κύριος appellabatur. Unde cum lis intentaretur uxori, praeco clamabat Ἡ ΔΕΙΝΑ ΚΑΙ Ὁ ΚΥΡΙΟΣ, id est, *Ejusmodi mulier accusatur cum domino suo*. Qua occasione Comicus Smicythen perstringens, parumque virilem ostendens, κύριον illi dat. χρυσὸν δίδωμι Σμικυθίῳ καὶ κύριον. ἱππῶσιν. Hominibus enim mollibus per contumeliam eleganti scommate κύριον assignabant, quasi eos inter τὰ κτήματα & κτήματα cum uxoribus numerarent: quales erant impuri illi senes Lampridii sub καὶ ἀρῶν Heliogabalo, qui, *maritos se habere jactabant*, scelestæ principis sui libidinis affectæ. *Heinsius*.

407. Χρήματα] Ὅργανα γεωργικὰ. *Gruetius*.

410. Ἐννεφιν] Harpocratio: Ἐννὸν δὲ καὶ εἰς ἔννῳ τὸ εἰς τρίτῳ λέγεται καὶ ἀπὸ τῆς τριῶν διασυνόμενον τὸ ἀπὸ τριῶν καὶ παραλλήλων δηλοῖ. Mirum est εἶναι præteritum tempus dici, ἐννὸν verò futurum. *Hesychius* ἐν καὶ ἐννεφιν τὸ μὲν τῶν αὔριον. Alii, ut Proclus, referunt ad ἐννὸν καὶ νῆαν, quæ erat trigefi-

*Quæras victum per vicinos, hi verò negligent.
 Bis enim & ter forsitan consequeris: si verò amplius molestus fueris,
 Rem quidem non facies, tu verò inania multa dices.
 Inutilis autem erit verborum copia. Sed te jubeo
 Cogitare debitæque solutionem, famisque evitacionem.
 Domum quidem primum, fæminamque bovemque aratorem,
 Famulam non nuptam, quæ & boves sequatur.
 Instrumenta verò domi omnia apta para:
 Ne tu quidem petas ab alio, illæque recuset, tu verò careas,
 Tempus autem prætereat, minuaturque tibi opus.
 Ne verò differas inque crastinum, inque perendinum.
 Non enim laboris fugitans vir implet horreum,
 Neque procrastinator. Studium verò tibi opus auget.
 Semper autem dilator operum vir cum damnis luctatur.*

trigesima mensis dies. Sed hoc quoque parum verisimile, nam in simpliciter non dicebatur. Præterea accentûs variatio rem dubiam facit. Crediderim potius in contractè dici pro inna, unde additâ syllabâ poëticâ φιν, fit innaφιν, ita ut subaudiamus ημῶν, aut si libet in annos, significeturque dilatio in longum tempus. Sic Horatius de Poëmate, cujus editionem diu differendam suadet, Art. Poët. v. 388.

nonumque prematur in annum,

Membranis intus positus. Clericus.

413. Αἰνολογῆς αἰνῶ] Egrege cum describit Persius Sat. V.

Cras hoc fiet. Idem cras fiet, quid? quasi magnum.

Nempe, diem donas; sed cum lux altera venit,

Fam cras hesternum consumpsimus, ecce aliud cras

Egerit hos annos, & semper paululum eris ultra.

Si usquam alibi, in agricultura maximè nocet dilatio. Audi Columellam Lib. XI. c. 1. Prælabentis verò temporis fuga quàm sit irreparabilis, quis dubitet? Ejus igitur memor præcipue semper caveat, ne improvidus ab opere vincatur. Res est agrestis insidiosissima cunctanti, quod ipsum expressius vetustissimus auctor Hesiodus hoc versu significavit, αἶψά δ' αἰνολογῆς — Quare vulgare illud de arborum positione rusticis observatum, serere ne dubites, id villicum ad agri totum cultum referri judicet, credatque prætermittas non duodecim horas, sed annum perisse, nisi suâ quaque die quod instat effecerit; nam cum propriis panis momentis fieri quidquam debeat, si unum opus, tardius quàm oporteat, peractum sit, cetera quoque quæ sequuntur cultura, post justa tempora, serius adhibentur, omnisque turbatus operis ordo spem totius anni frustratur. Clericus.

- Ἡμῶν δὴ λήγῃ μὲν ὁξέει ἡελίοιο
 Καύμαί τε ἰδαλίμῃ, μετοπωρινὸν ὁμβρήσαντι 415
 Ζιῶνός ἐροθενέει, μὲν δὲ τρέπεται βρότεος χροῶς.
 Πολλὸν ἐλαφρότερον. (δὴ γὰρ τότε σείει αἴτηρ
 Βαιὸν ὑπὲρ κεφαλῆς κηλιντρέφειν ἀνθρώπων
 ἔρχεται ἡμάτιον, πλεῖον δὲ πε νυκτὸς ἐπαυρεῖ.)
 Ἡμῶν ἀδνηκτοτάτῃ πέλεται τμηθεῖσαι σιδήρῳ 420
 Ὑλη, φύλλα δὲ ἔσχαζε χεῖρ, πόρροιο πε λήγῃ.
 Τῆμος ἄρ' ὑλοπμεῖν μεμνημένῳ ὄριον ἔργον.
 Ὀλμον μὲν τελαπιδίῳ τάνυειν, ὑπερον δὲ τείπηχιον,
 Ἀξονά δ' ἐπὶ τελαπιδίῳ μάλα γάρ νύ τοι ἄρμονον ἔστω.
 Εἰ δέ κεν ὀκταπιδίῳ σπὲν ἢ σφύραν κε τάνοιο, 425
 Τελαπιδάμον δὲ ἄψιν τάνυειν δεκαδώρῳ αἰμαίξῃ,
 Πολλὴ δὲ καμπύλα καῖλα φέρειν δὲ γύλιον, ὅτ' ἀνδρῶν
 Ἔς οἶκον, κατ' ὄρεα διζήμενον, ἢ κατ' ἄρετραν,
 Πρίνιον. ὅς γὰρ βυσσὶν ἄρ' ὄν ὀχυρώτατός ἐστιν.
 Εὖτ' ἂν Ἀθηναίης δμῶν ἐν ἐλύμαλιν πύξας 430

414. Ὁξέει ἡελίοιο] Interpretes reddunt *taxivō*, ὀξυκίνητον, placet *acris*, acuti, ut Interpres Latinus. *Gruetius*.

415. Καύμαί τε ἰδαλίμῃ] A calore sudorifero ætivo, ab ἰδῶ. *Idem*.

416. Σείει αἴτηρ] *Solis astrum*. Σείει pro Sole. *Idem*.

418. Κηλιντρέφειν ἀνθρώπων] Nempe, eorum qui sunt cis æquato-rem, quibus post æstivum solstitium arcus diurnus solis minor est. Non ignoravit *Hesiodus* solem tunc diutius lucere Æthiopicis illis, qui sunt trans æquatores. Vide infra v. 527. *Clericus*.

419. Ἐρχεται ἡμάτιον] Volvitur, vadit interdiu. πλεῖον δὲ νυκτὸς ἐπαυρεῖ, scribendum videtur ἀπαύρει. *Hesych.* ἀπαύρει, ὀδυρῇ, ἀπιδιμαῖ, ἀναχωρεῖ. idem ἀπαύρειντι ἀπιδιμαῖντι. Magis autem noctu ambulat, hoc est, diutius ambulat Sol per noctem, longius durat nox quam dies. *Gruetius*.

420. Ἡμῶν ἀδνηκτοτάτῃ] Scribe τῆμος, tunc. *Idem*.

420. Ἀδνηκτοτάτῃ] Illa, nempe, anni tempestate cæsa minus est obnoxia vermibus; qui in tenero cortice, aut alburno, deponunt ova, ex quibus postea exclusi vermes lignum rodunt. De hisce vermibus vide quæ collegit *Sam. Bochartus Hierozoïci* P. II. Lib. IV. c. 27. *Clericus*.

421. Πύξας πε λήγῃ] Hoc est, ἔβλαστο, ἢ βλαστήσας πύσσας, ἔκλωνοφύειν, cessat ramos emittere, germinare, pullulare. *Gruetius*.
Succus,

Quum itaque jam definit vis fervidi Solis
 Calorem sudoriferum, per autumnum pluyente
 Jove præpotente, movetur humanum corpus
 Multò levius. (nam tunc Sol
 Paullisper supra caput mortalium hominum
 Venit interdiu, magis autem noctu laborat.)
 Quando minimè cariei est obnoxia caesa ferro
 Materia, folia autem humi fundit, finemque facit germinandi:
 Tunc sanè ligna secare tempestivum esse opus memento.
 Mortarium quidem tripedale seca, pistillum verò tricubitale,
 Axemque septempedalem: valdè enim certè conveniens sic.
 Si verò octopedalem & malleum inde secueris, (stro,
 Triumpalorum curvaturam rotæ secato decem palmarum plau-
 Multa præterea curva ligna: fertò autem burim, cùm inveneris,
 Domum, sive in monte quærens, sive in agro,
 Iignam. hæc enim bobus ad arandum firmissima est:
 Si Palladis famulus dentali infigans

Succus, nempe, quo aluntur arbores, tunc minore copia est, & crassior sit cœli frigore; quibus de causis, lignum est durius & compactius. Vide hac de re *Vitruvium* Lib. II. Cap. 9. de materia cædenda, & ad eum *Guil. Philandri* adnotationes. *Clericus*.

423. Ο'λμυρ] *Pilam. Guetus*.

426. Τετραῖταμος] *Trium dodrantalium. Palmus quarta pars pedis, τετραῖταμος verò dodrans. Scaliger*.

426. Τετραῖταμος] *In longitudinem. Versu præcedente pro σφύρον καὶ τέρμιο, leg. σφύρον καὶ τέρμιο. Guetus*.

Ibid. Ἀψιν τέρμιοι] *Aratro, plostellò, à la charruë de deux pieds & demy de large. An scribendum & distinguendum; τετραῖταμος δ' ἄψιν τέρμιοι δικεδῶρα ἀμείξῃ πολλαῖ ἐπιχωμπύλα καὶ λα. Ordo τέρμιοι δ' πολλαῖ καὶ λα ἐπιχωμπύλα ἄψιν τῆ δ. α. appositivè. Placet τὴ ἐπιχωμπύλα, seu potius ἐπιχωμπύλα, accentu in antepenultima, una vox composita. Idem.*

427. Φέρει δὲ γόλυ] *Hoc est, ubicumque inveneris dentale, aufer illud tecum, rarò enim occurrit. Idem.*

430. Ἀθλουαίης δμῶν] *Δμῶν metaplasmsus, declinatio pro declinatione. Scaliger.*

430. Ἀθλουαίης δμῶν] *Ο' πύτων. Guetus. Sic dicitur faber lignarius, quia fabrili etiam arti præesse credebatur Minerva, quo fit ut Epeus equum illum ligneum, cujus ope capta est Troja, dicatur,*

Γόμφοισιν πελάσας προσηρήρεται ἰσοβοῇ.
 Δοιὰ δ' ἥδε αἶσος ἀροτρῶν, πονησάμενθ' ἡ δ' αἶσαν,
 Αὐτόγυον καὶ πηκτὸν· ἐπεὶ πολὺ λωΐον ἔτα.
 Εἴ χ' ἔπερον γ' ἄξαις, ἔπερόν γ' ὅππ' βροτὶ βάλοιο.
 Δάφνης δ' ἢ πηλέης αἰκιάτατοι ἰσοβοῆες. 435
 Δρυὸς ἔλυμα, πρίνθ' γύλῳ. βόε δ' ἐναετήρῃ
 Ἄρσενε κεκτῆσθ' (τὸ γὰρ θένθ' οὐκ ἀλαπαδνόν)
 Ἡΐθης μέτρον ἔχοντα. τὸ ἐργάζεσθ' ὀρίσω.
 Οὐκ ἂν τῷ γ' ἐράτῳτες ἐν αὐλάκι καμινθὺν ἀροτρῶν
 Ἀΐσαν, τὸ δ' ἔργον ἐτάπον αὖτις λίποιεν. 440
 Τοῖς δ' ἅμα πρῶτα σφαιρὸν ἀετὸς αἰζήδης ἔπειτα,
 Ἄρτον δειπνήσας πετράστρυφον· ὀκτάβλωμον·
 Ὅς κ' ἐργῶ μελετῶν ἰθείαν αὐλάκ' ἐλαύνει,
 Μηκέπ' παπταίνων μεθ' ὁμήλικας, αἰὲν ὅππ' ἐργῶ
 Θυμὸν ἔχων. τῶ δ' ἔπ' νεώτερόν τ' αἰὲν αἰμείνων 445
 Σπέρματ' ἀδάσασθ', καὶ ὅππ' αὐτοεἶλω ἀλέασθ'.

divinâ Palladis arte, ædificasse, Lib. II. Æneidos 9. 15. Isidorus Orig. Lib. XIX. c. 20. Olea quoque hanc dicunt inventricem & fabrica multarumque artium repertricem. Ideoque illi vulgò opifices supplicans. Clericus.

431. Προσηρήρεται ἰσοβοῇ] Pro προσηρήρεται. προσηρήρηθ' scribendum videtur. *Guierius.*

436. Βόε δ' ἐναετήρῃ] *Aristoteles Hist. Anim. Lib. VI. c. 21. de bove : ἀκμαῖζι δὲ μάλιστα πινυαίτης ἂν· διὸ καὶ Ὅμηρον φασί πινυαίκεναι πνὺς ὀρεῶς, πινυαίκεναι ἄρσενι πινυαίτησιν — καὶ ἔβροτ' ἐναετῶροιο· δύνασθαι γὰρ πνύτην : viget quinquennis maximè ; quocirca Homerum rectè dixisse aiunt marem bovem quinquennem — & bovis novennis, hæc enim idem valere. Apud Homerum, scilicet, Iliados H. Agamemnon μάρεα βοὸς πινυαίτησιν, ut & filii Antolyçi Odyss. T. At Odyss. K. Æolus excoriat utrem bovis ἐναετῶροιο, quo ventos includit. Hæc quorsum idem dixerit Philosophus divinare nequeo; nisi velit novennem bovem tam florere, quàm quinquennem, quia usque ad nonum annum est in pleno ætatis vigore. Unde Hesiodus, in Operibus, βόε δ' ἐναετήρῃ &c. Hæc habet Sam. Bochartus Hieroz. P. II. Lib. II. c. 28. Fortasse voluit indicare Aristoteles bubulam carnem optimam esse circa quintum annum, robur verò corporis & pellis firmitatem, circa nonum. Clericus.*

442. Τετράστρυφον, ὀκτάβλωμον] Hic τετράστρυφον quatuor dicuntur, quemadmodum apud Latinos *quadra*, quæ paribus interstitiis in pa-

Clavis conjungens temoni adaptaverit.

Bina verò facito aratra, laborans domi,

Non compositum & compactile: quoniam multò optimum sic.

Si quidem alterum fregeris, alterum bobus injicias.

E lauro autem vel ulmo firmissimæ stivæ sunt.

E quercu dentale, ex ilice burim. boves verò duos novennes

Masculos comparato (horum enim robur non imbecillum est)

Cum juventutis mensuram habent. hi ad laborandum optimi.

Non utique hi dimicantes in sulco aratrum

Fregerint, opus verò imperfectum reliquerint.

Hos autem simul quadragenarius juvenis sequatur,

Panem cœnatus quadrifidum, octo frustorum,

Qui quidem opus curans rectum sulcum ducat,

Non amplius circumspiciens æquales, sed in opere

Animum habens. Hoc verò neque junior alius melior

Ad spargendum semina, & iteratam sationem evitandam.

ne erant distinctæ. Auctor Moreti:

_____ jamque subactum

Format opus, palmisque suum dilatat in orbem,

Et notat impressis, æquo discrimine, quadris.

Hesychius: τεύφθ, κλάσμεν ἀγρυ. Quam vocem crediderim Veteribus Glossis restituendam, in quibus, Quadra, τόπος; imò τεύφθ. Βλωμός verò, hoc in loco, minus frustum significat. Hesychius: βλωμός, ἰχνηΨωμός, ubi legendum viderunt docti ἰχνηΨωμός, buccæ tenuis. Quod tamen non est ita intelligendum apud Hesiodum, cum, ut rectè Isaac Casaubonus ad Athenæum Lib. III. c. 29. absurdum sit existimare rustici hominis famem octo buccellis posse expleri. Athenæus quidem: βλωμιλίς τι ἀγρυς ὀνομαζέσθαι λέγει (Philemon) τῆς ἰχνηΨωμίας, ἢ Γλωμίαι καθόλου λέγουσι: Blomilios vocari dicit panes incisuris divisos, quos Romani quadratos vocant, id est, in quadras incisos. Clericus.

442. Ο'κπέλωμεν] Hoc est, ὀκτώΨωμον. Guilielmus.

444. Παπταίνων μὲθ' ὁμήλικας] Non attendens sulcos, sed circumspiciens an amicum aliquem sit conspecturus. Ex negligentia ejusmodi desumpta est sententia Christi Luc. IX, 62. Οὐδεὶς ἐπιβαλὼν τὴν χεῖρα ἐπ' ἄγρυον, καὶ βλέπων εἰς τὸ ὀπίσω, εὐθεὶς ἔσται εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. Hesychius: παπταίνειν, ἀεὶ βλέπειν πάντη παπταίνοντα, ὁρῶντα. Sic quoque interpretatur Eustathius: τὸ ὧδε καὶ εἰ ἀπαπεινύειν τὴν θείαν, ταῦτα ἀεὶ βλέπειν. Clericus.

Κερόπερ' ὃ δ' αἰνὴρ μεθ' ὁμήλικας ἐπιοίηται.
 Φράζεσθ' δ' ὅτ' ἂν φωνῶν γεγὼν ἐπακύνῃς
 Τ' ὅθεν ἐκ νεφέων ἐνιαύσια κεκληγυῖης·
 Ἦ τ' ὄροπ' ὅ τε σῆμα φέρει, καὶ χείματ' ὥρην
 Δακνύει ὁμβρηρῶ· κερδίλει δ' ἔδασ' ἀνδρὸς ἀβύπτα.
 Δὴ τότε χορταίνει ἑλικας βόας ἐνδον ἐόντας·
 Ρ' ἡτίδον γ' ἐπ' εἰπεῖν, βόε δὸς καὶ ἄμαξαν·
 Ρ' ἡτίδον δ' ἀπανήνασθαι παρὰ δ' ἔργα βόεσσιν.
 Φησὶ δ' αἰνὴρ φρένας ἀφνειὸς πηξάσθαι ἄμαξαν,
 Νήπι'· ἐδὲ π' οἶδ', ἐκατὸν δέ τε δέρεσθ' αἰμάξης.
 Τῶν πρὸθεν μελέτῳ ἐχέμεν, οἰκίῃα θέσθαι.
 Εὐ τ' ἂν δὴ πρὸς τ' ἀροτὸς θνητοῖσι φανείη,
 Δὴ τὸτ' ἐφορμηθῆναι, ὁμῶς δμῶές τε καὶ αὐτὸς,
 Αὐτὸν καὶ διεπλὺν δρόων, δρόπιο κατ' ὥρην,
 Πρῶτ' μάλα πρὸ δ' ὡν ἵνα τοι πλήθωσιν ἄρτρα.
 Εἶσαρ πολὺν θέρει' ἢ νεωμύῃ εἰ σ' ἀπατήσῃ.

459

455

460

447. Ε'πθίνται] Hoc est. æquales animo agitat, lasciviendi cupi-
 dine commoto. Nam πθίσωμαι, unde, interposito ι, πθίσωμαι, est
 non tantum timore, sed quovis alio affectu vehementiore commo-
 veri. Hesychius: Πθίσωμαι; πθίσωμαι λέγεται τὸ παρερμῆσθαι πρὸς τὴν
 ἀφροδίτην. Exemplum sunt, apud optimos Scriptores, frequentia,
 Unum tantum adscribam ex Dione Prusæo, quod mihi commodum
 hisce diebus elegantissimum Scriptorem lectitanti occurrebat. Sic lo-
 quitur de Homero Orat. II. de regno: πάντες δὲ λίγῃ διδασκῶν καὶ πα-
 ρουσίᾳ, ὡς δὲ καὶ τραπέζης ἐπιμελεῖσθαι τὴν ἀρετὴν, ἐπὶ τροφῇ καὶ πανθίᾳ καὶ
 πολυτελείᾳ ὥστε ἐτύχαιεν ἀπειρῶν. ὥστε τὴν αὐτὴν νύκτα ἐπὶ τῶν
 Πέρσης καὶ Σύρος καὶ Ἰωνίας καὶ Ἰωνίας, μηδὲ ἰσθμὸς ἐφικνέσθαι
 τὴν παρ' Ὀμήρῳ χρηγίας καὶ ἀβρότην: hac autem dicit docens & admo-
 nens, bonos oportere & mensa curam gerere, quandoquidem cibi varii &
 pretiosi non erat inexpertus; ita ut qui nunc hisce valde afficiuntur, Persæ &
 Syri & Græci, Italique & Iones longè absint à sumptibus & deliciis quæ
 sunt apud Homerum. Clericus.

448. Εὐτ' ἂν γεγὼν φωνῶν ἐπακύνῃς] Multa ad hujus loci illustra-
 tionem congegit Sam. Bochartus Hieroz. P. II. Lib. I. C. 11. quæ non
 exscribemus. Observandum dumtaxat hic sermonem esse de mi-
 grante grue, non de adveniente. Clericus.

450. Ἦ τ' ὄροπ' ὅ τε σῆμα φέρει] Copiosissime de variis arationibus
 egit Claud. Salmasius ad Solinum Pag. 509. & seqq. Ed. Ultraject.
 ubi, inter alia, hæc habet: Tertiam arationem, quæ sata inarantur,
 Hesiodus

*Junior enim vir aequalium desiderio flagrat.
 Observa verò, cùm vocem gruis audieris
 Alè in nubibus quotannis clangentis;
 Qua & arationis signum affert, & hyemis tempus
 Indicat imbriferi: cor autem rodit viri bobus carentis.
 Tunc sanè pasce camuiros boves, domi manentes.
 Facile enim dictu est, par boum da & plaustrum:
 Facile autem recusare, (& dicere) boves occupati sunt.
 Constituit autem homo, qui opinione suâ dives est, fabricare plau-
 Stultus: & hoc nescit centum esse ligna plaustri. (strum
 Horum ante curam habere oportet ut sibi acquirat.
 Cùm primum igitur arationis tempus mortalibus apparuerit,
 Tunc aggredere, simul & servi & tu ipse,
 Siccam & humidam arans, arationis ad tempus,
 Summo mane festinans, ut impleantur tibi arua.
 Vere vertito, æstate verò iterata non te fallat,*

Hesiodus ἀροτριῶν propriè vocat. De prima dixit ἔλαει πολέην; de secunda, θίψει δὲ νωμῶν, quæ est ἰάσις vel iteratio; de tertia, ἀροτριῶν, quæ voce sationem ubique intelligit, quia simul serebant, arabántque terrâ. Sic de grui adventu (imò verò abitu) ἢ τ' ἀροτριῶν πὶ σῆμα &c. & paullo post: αὐτῶν καὶ διεπλῶν ἀρόων, ἀροτριῶν καὶ ἀρόων, hoc est, ἐλατὼν καὶ ὑγρόν ἀροτῶν καὶ πλῶν & ἀρόων ὡς. Ita alibi, apud eundem, ἀρόων est serere: οἱ δὲ καὶ ἡλιόιο τροπῶν ἀρόων χθονά διαν. Vetat terram seri circa brumam. Nimirum, ἀρόων est quidem semper arare, sed quia cum ultima aratione conjuncta erat satio, priorè & posterius significatur. Intelligitur autem hic & alibi satio tritici, de qua sola, quasi potissima, agit Hesiodus, in hoc Opere. Clericus.

452. Ἐλκεας] Curvis cornibus, reflexi. Guietus.

454. Πάρεθ' ἔργα] Hoc est, πᾶσι. μύμησις. Idem.

455. Φρίνας ἀφινῶς] Riche par imagination. Idem.

Ibid. Πήξαδ' ἀμαξας] Fabricaturum. τὸ πήξαδ' pro πήξιαδ' positum. Guietus.

457. Οἰκίῃς θείδαι] Περιποιῶν, hoc est, οἰκίῃς ἰαυτῶν ποιῶν. τὸ θείδαι εἶναι & ποιῶν. Idem.

462. Ἐλαει πολέην] Ἐλαει scribendum videtur, ut sit σιωλίζησις. Sic inferiùs. Idem.

462. Ἐλαει πολέην, θίψει νωμῶν] Claud. Salmasius p. 510. Exercit. Solinianarum, ostendit Græcos quidem recentiores νῶν ac νῶν λέγειν dicere de terra, quæ primâ aratione novatur, quæ primum profin-

Νειὸν ᾗ ἀπείρην ἐπὶ κεφίζουσιν ἄρκεον.
 Νειὸς ἀλεξιαρή, παίδων δίκηλήτερος.
 Εὐχεσθ' ᾗ Διὶ χθονίῳ, Δημήτερι δ' αἰγῇ, 465
 Ἐκπλέα βερίθειν Δημήτερι ἱερὸν ἀκτῶν.
 Ἀρχόμεν' τὰ πρῶτ' ἀρίτε, ὅταν ἄκρον ἐχέτλης
 Χεὶρὶ λαβὼν ὄρπηκα βοῶν ὅππῃ νῶτον ἴκηαι
 Ἐνδρυσὸν ἐλκόντων μεσάβων. ὃ ᾗ τυτθὸς ὀπιθεν 470
 Δμαὸς, ἔχων μακέλιον, πόνον ὀρνίθεσσιν πιθείη,
 Σπέρματα κακκρύπταν. δὴ θημοσύνη γὰρ αἰεὶ
 Θνητοῖς ἀνθρώποις· κακοθημοσύνη δ' κακίη.
 Ὡδ' ἐκεν ἀδροσύνη σάχυνες νόοισιν ἐρεζε,
 Εἰ πέλ' αὐτὸς ὀπιθεν Ὀλύμπῳ ἐσθλὸν ὀπάζοι.
 Ἐκ δ' αἰγέων ἐλάσειας δράχυναι καὶ σε ἔολπαι 475

scinditur; sed vetustissimos vocasse *νείον* secundam arationem, non primam, ex hoc *Hesiodi* loco. Prima aratio fit verno tempore, secunda æstate; quod *νέον* vocat *Hesiodus*, Latini *iterare*. *Νειὸν* similiter vocant terram novalem, quæ iterata est. Et sanè hæc etiam significatio est verbi *νέον*, de novo enim fieri, & novari dicitur quod secundo fit. Græci Interpretes veteres interpretantur *ἐπιλαμβάνειν γῆν καὶ ἡρπύλλαν*, καὶ ὁμαλῶσιν, ἀνακαταστάντων αὐτῆς αὐτῶν καὶ νεῶν ποιόντων. Quæ omnia secundam arationem Latinorum & iterationem designant. Quod *offringere* propriè dicebant; nam profcissione, hoc est, primâ aratione grandes glebæ excitantur, quæ iteratione offringuntur, & rumpuntur, æquanturque. Hæc aliâque similia sæpius repetit, pro more suo, vir summus. *Clericus*.

463. *Νειὸν δὲ ἀπείρην*] Idem pag. 514. observavit cum toties novetur terra, quoties aratur, *νείον* dici non tantum agrum primum profcissum, sed quamvis terram per omne id tempus, quo vertitur & aratur, donec conferatur, quod liquet ex hoc *Hesiodi* loco. Sic & *Odyss. E. 127. νεῖον εἰς τετραπόλιν*, in novali ter versato, quod tertium est, sive tribus arationibus motum. *Xenophon*: οἱ μάλιστα ἀγαθὴ καὶ νεὸς ἴσταιται, ὅλης τε διὰ καὶ παρὰ αὐτῶν εἶναι, καὶ ὅτι μάλιστα πρὸς τὸ ἥλιον: si bona futura est novalis, debet esse pura ab omni sylva, & quàm maxime torreri à sole. Sed nec, quod *Hesiodus νεωρῆλον* vocat terram, quæ æstate iteratur secundâ novatione, inde sequitur *νέον* propriè dici de iteratione. Nam & πολλῶν γῶν non de prima tantum, sed etiam de secunda ac tertia dicitur. Unde ἡ πολλὴ & τῆ πολλὴ γῆ. Alia hanc in rem, apud ipsum *Salmasium*, lege. *Clericus*.

463. *Κεφίζουσιν ἄρκεον*] Adhuc suspensam, elevatam. *Guierus*.

464. *Εὐ-*

Novalē verò serito adhuc levem terram.
Novalis imprecationum expultrix, liberorum placatrix est.
Supplica verò Jovi infero, Cererique casta,
Ut matura grandescant sacra Cereris dona.
Incipiens arare, cū extremum stivæ
Manu capiens stimulum boum terga attigeris
Temonem trabentibus loris. juvenis autem pone
Servus, ligonem tenens, negotium avibus faceſſat,
Semina abscondens. Rectus enim ordo optimus
Mortalibus hominibus est; confusio verò pessima.
Sic quidem ubertate spicæ nutabunt ad terram,
Si finem ipse postea Jupiter bonum præbuerit.
E vasis autem ejicies araneas: teque arbitror

464. Εὐκλήπιος] In copia imprecationes non fiunt, sed in inopia, vide Proclum. Idem. Vult Hesiodus agrum probè cultum suppeditare victum familiæ, quæ alioqui infensa sit patrifamilias. diris eum devovet, nec nisi cibo potest placari. Clericus.

465. Διὶ χθονίῃ] Cereris, aut Proserpinæ conjugī. Numina connexa. Guilelmus.

466. Ἰερὴν ἀκτὴν] Αἰτικῶς ἰερὴν. vers. seq. leg. δρότε pro δρότε. Idem.

468. Εἰς τὴν ἰνῆαν] Νῶτον ἐφίκηται. τμήσας. Idem.

469. Ἐνδρυν] Τὸν ἰσοθεία. à parte totum aratrum. τὸ ἔνδρυν hic tropicè medium arboris, matrix, le cœur. vide Hesych. in ἔνδρυν. vers. sequ. πόνον] dolorem. Idem.

470. Ἐχον μακίλλω] Non propriè intelligitur ligo, sed malleus ad occas frangendas. Scaliger. Imò verò ad invertendam in seminem terram; nam hæc est tertia aratio, non occasio, quæ secunda est. Vide ex Salmasio notata ad x. 462. Clericus.

471. Εὐθιμοσύνη] Τὰ καλῶς ἀφ' ἑαυτῶν καὶ οἰκονομεῖν τὰ ἑαυτῶν. Guilelmus.

475. Ἀράχνια] Telas aranearum. (Quæ non amoveantur sterili anno, quia non opus est omnibus vasibus ad recondendum triticum paratis, propter messis tenuitatem. Sic Catullus, ut vacuum crumenam describat, ait *sacculum plenum esse aranearum*. Clericus.) Vers. sequ. ἐρεμύδρον] an ἐρεμύδρον, vel ἐρίμυδρον, ut ἄλμυρον. hoc est, vescentem. ab ἐρεῖω, vescor, unde ἐρίπλω. ἄρενα ἐρίπλω. Nonn. Hesych. ἐρεπύδρον ἐοδόντες. Homer. λωτὸν ἐρεπύδρον. Idem.

476. Εἰρε-

Γηθήσειν, βιότιοιο ἐρόμηνον ἐνδον ἐόνι^Θ.
 Εὐοχθέων δὲ ἴξεαι πολὺν ἔαρ. εἰ δὲ πρὸς ἄλλας
 Αὐγάσεαι· σέο δὲ ἄλλ^Θ ἀνὴρ κεχρημύ^Θ ἔσαι.
 Εἰ δὲ κεν ἡελίοιο τροπαῖς δρόους χθόνα διάν,
 Ἡμ^Θ αἰμήσεις, ὀλίγον πρὶ χειρὸς ἔργων,
 Ἀντία δεσμύων κεκρημύ^Θ, εἰ μάλα χαίρων.
 Οἴσεις δὲ ἐν Φορμῶ· παῦροι δὲ σε θήσουνται.
 Ἄλλοτε δὲ ἀλλοῖ^Θ Ζηνὸς νό^Θ Αἰγίοχοιο·
 Ἀργαλέ^Θ δὲ ἀνδρεασί κ^Θ θνητοῖσι νοῆσαι.
 Εἰ δὲ κεν ὅψ^Θ δρόσεις, πῶδε κεν τοι φάρμακον εἴη.
 Ἡμ^Θ κήκκυξ κηκκύζ^Θ δρυὸς ἐν πετάλοισι,

480

485

476. Εἰρώμενον] Malim legi ἐρόμηνον, quàm elidi γ, quod durum est. Hoc est, redundantem intus positus; ab ἐρώμεναι, *eructio*, & metaphoricè *redundo*. Clericus.

477. Εὐοχίων] Εὐοχθέων hīc legunt Moschopulus, Proclus, Tzetzes Interpp. Hesych. Εὐοχθεῖν εὐ^Θ ἔχειν, εὐθυμεῖν, πλήρη εἶναι, εὐτρεφεῖν. ὅχι^Θ ἢ τρεφῆ. δαίτης εὐοχθοὶ σπῖραρα, læta convivia, παρὰ τὸ εὐ ἔχειν. Athen. εὐοχθεῖν quasi εὐεκτηῖν. Sed εὐεκτηῖν magis placet. *Guietus*.

Ibid. Πολιόν] Floridum. Διὰ τὸ λουχὸν κ^Θ ἐν αὐτῇ ἀνθίαν. Moschop. Heinſius *περὶ δόξης* exactum. *Idem*.

477. Εὐοχθέων δὲ ἴξεαι] Malè εὐοχίων substituitur ab aliis. Eustathius: ὅθεν καὶ Ἡσίοδος εὐοχθεῖν λέγει, τὸ ἐπὶ κηλοῖς κηπῶν. ἢ καὶ ἄλλως ὀχθήσαι, τὸ εἰς ὕψ^Θ ἐπαῖσαι τ^Θ θυμόν. Item, ἐπὶ τὸν π^Θ καὶ τὸ ὅχι^Θ μὲν ὀξυγ^Θ καὶ τρεφῆ· ἀφ' ἧς καὶ τὸ εὐοχθεῖν κατὰ πῖας παρ' Ἡσίοδον. *Heinſius*.

479. Εἰ δὲ κεν ἡελίοιο τροπαῖς] An scribendum: εἰ δὲ κ' ἐν ἡλ. τροπαῖς pro καὶ ἐν ἡλ. τροπαῖς, h. e. bruma. Interpp. κατὰ πῖς τροπαῖς exponunt. *Guietus*.

479. Εἰ δὲ κεν ἡελίοιο τροπαῖς] Hoc est, circa solstitium hiernum. Ex his constat, verba sunt *Cl. Salmasii* p. 517. Exercit. Plinianarum, legitimum sementis tempus, præcipuè triticeæ, in Africa & Græcia omni, fuisse ab occasu Vergiliarum. Hoc *Hesiodus*, *Theophrastus*, *Xenophon*, & *Plinius* testantur. Et *Xenophon* quidem totum illud tempus ferendi εἰς *περὶ μῶρον*, καὶ *μίσσην* καὶ *ὄψιμον* distinguit. Festinata satio à Vergiliarum occasu incipiebat, serotina circa brumam. *Hesiodus* ὀψαρότην vocat, qui eo tempore serit, ut contrà *περὶ μῶρον* qui circa Vergiliarum occasum, τ. 490. *Columella* Lib. II. c. 8. Intelligi debet tritici satio dierum sex & quadraginta ab occasu Vergiliarum, qui sit ante diem IX. Calend. Novembris ad Brumæ tempora. Sic enim servant prudentes agricola, ut quindecim diebus priusquam conficiatur Brumæ, totidémque post eam confectam, neque arent, neque vitem aut arborem putent. Fallitur tamen vir summus in eo quod hīc habet

πρὶ

Gavisurum, victu potitum intus reposito.

*Benè instructus cibus autem pervenies ad canum ver, neque ad alios
Respicias: tui verò alius vir indigus erit.*

Si verò brumâ araveris terram alnam,

Sedens metes, pauxillum manu comprehendens, (dens.

Ex adversa parte manipulos ligans pulverulentus, nec valdè gau-

Feres autem in sporta: pauci verò te suspicient.

Aliàs autem alia Jovis mens Ægiocchi,

Sed mortalibus hominibus eam deprehendere difficile.

Sin autem serò araveris, hoc quidem tibi remedium fuerit.

Quando cuculus canit quercûs in frondibus,

αἰὲς ὁ ψαγῆς, de quo vide ad γ. 486. Clericus.

480. Ἡ μὲν αἰμῶν] Hoc est, otiosè, nam non erit cur festines. Alioqui segetem copiosam metentes satis temporis non habent, ut inter metendum sedeant. Festinandum enim periti Rei Rusticæ sug-
dent. Columella Lib. II. c. 21. Sed cùm matura fuerit seges, ante-
quàm torreatur vaporibus æstivi sideris, qui sunt vastissimi per ortum Ca-
nicula, CELERITER demetatur; nam dispendiosa est cunctatio. Cu-
jus rei rationes postea tradit. At in raris segetibus, messis brevi ab-
solvitur, etiam non festinantibus. Clericus.

480. Πᾶς χίεος] Scribe αἰὲς χίεος, les mettent bechevet, ob pau-
citetem. Guietus.

Ibid. Πᾶς χίεος ἱέρων] Psalter Psalm. CXXIX, 7. non implevit
manum suam messor, neque sinum suum colligator. Clericus.

481. Ἀνὰ διστάσιον] Adverb. hoc est, ἀνὰ τὰς εὐχάνας διστάσιον,
les uns en haut, les autres en bas, idque propter spicarum inæquali-
tatem. Guietus.

482. Πᾶς δὲ σὲ ἡνιόκων] Psalter de tenui messe Ps. CXXIX, 7.
non dicent transeuntes, benedictio Jehova vobis. Clericus.

482. Θῆναι] Θωμῆναι. Guietus.

483. Ἀλλὰ δὲ αἰμῶν Ζηός] Aliàs aliter accidere solet ritè & se-
cûs arantibus. Idem.

484. Κατὰ θῆναι τὸν αἰμῶν] Difficilis comprehensu. τῆναι. Idem.

486. Ἡ μὲν κόρυς ἀρχὴ καὶ τέλος] Initio veris. Plinius Lib. XVIII. c. 26.
de spatio quod est inter æquinoctium vernum & exortum Vergilia-
rum: In hoc temporis intervallo, quindecim diebus primis Agricola ra-
pienda sunt ea, quibus peragendis ante æquinoctium non suffecerit: dum
sciat inde natam exprobrationem fœdam, putantium vites per imitatio-
nem cantûs alitis temporarii, quem cuculum vocant. Dedecus enim ha-
betur, opprobriûmque meritum, falcem ab illa volucre in vite depre-
hendi. Clericus.

Τὸ πρῶτον, τέρπ' τε βροτῆς ἐπ' ἀπείρονα γαῖαν,
 Τῇ μ' ὅ Ζεὺς ὅσι τρίτῳ ἡματι, μὴδ' ὀσπλήγῃ,
 Μήτ' ἄρ' ὑπερβάλλων βοὸς ὀπλήν, μὴτ' ὀσπλείπων.
 Οὕτω κ' ὀφάρότης πρωτηρότῃ ἰσοφαρίζει.

490

Ἐν θυμῷ δ' εὖ πάντα φυλάσσειο· μὴδέ σε λήθοι
 Μήτ' ἔαρ γινόμενον πολὺν, μὴδ' ἄρ' ὄμβρο.
 Πὰρ δ' ἴσι χάλκειον θῶκον, καὶ ἐπαλέα λέγχην,
 ὧρην χειμερίην, ὅπτε κρύθ' ἀνέρας εἶργον
 Ἰχάνφ' ἔνθα κ' ἄοκν' ἀνὴρ μέγα οἶκον ὀφέλλει.

495

Μὴ σε κακῆ χειμῶν' ἀμνηχανίη καταμάρψῃ
 Σιῶ πενίῃ, λεπῇ ᾗ παχυὴ πόδα χειρὶ πύζοις.
 Πολλὰ δ' αἰεργὸς ἀνὴρ κενεῶν ὅπ' ἐλπίδα μίμνων,
 Χρητίζων βιότοιο κακὰ προσελέξατο θυμῷ.
 Ἐλπίς δ' ὅκ' αἰγὰρ κερχευμένον ἄνδρα κημίζει,
 Ἡμῶν ἐν λέγχῃ, τῷ μὴ βίθ' ἄρ' ἐκίει.
 Δείκνυε ᾗ δμῶεσσι, θέρους ἐπ' μέσση ἰόντ'
 Οὐκ αἰεὶ θέρ' ἐσέεται, ποιῶδε καλίας.

500

487. Τέρπ' τε βροτῆς] Verni temporis amœnitate, quam denun-
 ciat. *Grietus.*

488. Τρίτῳ ἡματι.] Toto tertio die, præter duos priores. v. sequi.
 ὀπλήν] vestigium. *Idem.*

490. Ἰσοφαρίζει] An scrib. ἰσοφαρίζοι. hoc est, ἴσῳ φέρει ψῆφον.
 hujus pluvie triduanæ beneficio, sera aratio tempestivæ æqualis tue-
 rit. *Idem.* Ubi venit imber multorum dierum sementis uno die surgit.
Columella Lib. II. c. 8. Clericus.

491. Ἐν θυμῷ δ' εὖ πάντα φυλάσσειο] Hoc est, recordare. Est lo-
 quutio Phœnicia, de qua diximus ad Gen. XXXVII, 11. *Cle-
 ricus.*

493. Λέγχην] Adde iis, quæ de hac voce notata sunt, locum Harpo-
 crationis: Λέχαι, Ἀντιφῶν ἐν τῷ πρὸς Νικοκλέα. Λέχαι Ἰλίου δημοσίαι
 πᾶς ἔπης, ἐν οἷς πολλοὶ ἀγῶντες ἐκαθίζοντο πολλοί. Ὀμηρ.

Οὐ δ' ἐβίλεις ὑδὴν χαλχίον ἐς δῆμα ἰλίων,

Ἡέ πε ἰς λέγχην.

Κλεάνθης, ἐν τῷ πρὸς Θεῶν, ἀπενιμῶσαι τῷ Ἀπόλλωνι πᾶς λέχαι φησὶ.
 ἐξιδραὺς δὲ ὁμοίως γίνεσθαι αὐταῖς, καὶ παρ' ἐνίοις τὸ Θεὸν Λεχηνόεον ἐπι-
 καλεῖσθαι: *Antiphon in Oratione contra Nicoclem.* Leschai publica vocabant
 loca, in quibus otiosum vulgus desidebat. *Homerus:* non vis cubitum
 ire in fabri ferrarii officinam, aut aliquam Lescham. *Cleantes, li-
 bro*

Primum, delectatque mortales in immensa terra,
 Tunc Jupiter pluat triduo, neque definat,
 Non utique supra bovis ungulam, neque infra:
 Ita & serus arator primo aratori aequalis fuerit.
 Animo autem benè omnia serva: neque tibi lateat
 Ver exoriens canum, neque tempestiva pluvia.
 Præteri autem officinam ærariam, & calidam tabernam,
 Tempore hyberno, cum frigus homines vehemens
 Detinet: tunc sanè impiger vir valdè domum auget.
 Ne te mala hyemis difficultas opprimat
 Cum paupertate, macilentâ verò crassum pedem manu premas,
 Multa autem ignavus vir vanam ob spem expectans,
 Egens victus, mala versat in animo.
 Spesque non bona indigentem virum fovet,
 Sedentem in taberna, cui victus non sufficiens fit.
 Dic autem servis, æstate adhuc mediâ,
 Non semper æstas erit, exstruite casus,

bro de Diis, ait Leschas Apollini consecratas; esse autem exedris simi-
 les, Deumque cognomine Leschenorium à quibusdam vocari. Adi & Is.
 Casaubonum in Characterem ἀδολείας, apud Theophrastum. Cleri-
 cus.

493. Ε'π' αἰῶα λίχλω] Ε'παῖα ab ἱπαλῆς, ἱπαλῆς ab αἰῶς, pro quo
 αἰῶς, calidus. *Guietus.*

494. Εἴργον ἰχάνει] Scribendum videtur ἔργων ἰχάνει, abstinere, ab-
 stinere facit. *Idem.*

497. Παχὺν πόδα] Aristoteles in problematis: famelicis superiora
 avescunt, inferiora tument. *Scaliger.*

497. Λαπὴ δὲ παχὺν πόδα] Famelici indicium. *Guietus.*

498. Ε'πὶ ἐλπίδα μίμνων] Τμῆσις. *Idem.*

499. Προσέλεξατο θυμῷ] Hoc est, πρὸς θυμῷ ἐλέξατο, hoc est, ἐπι-
 νόησεν. οὐδὲ αὖτις λόγῳ. in corde suo dixit, cogitavit, in animo suo
 versat. Huc facit Davidis versiculus: Dixit insipiens in corde suo non
 est Deus. *Idem.*

500. Ε'λπίς δ' ἐκ ἀζαθῇ] Ε'λπίς ἐκ ἀζαθῇ Hesiodo est νόμος κα-
 ῆς. Pindarus eam partem in homine ἐλπίδα vocat, quæ cogitatio-
 nibus vacat. *Heinsius.*

500. Κομίζε] Hoc est, alit, fovet. v. 502. Δείκνυι] doce. *Gui-
 etus.*

504. Μῆναι

Μῆνα δὲ Ληλαιῶνα, καὶ ἡμέτα, βέδορε πάντα,
 Τῦτον αἰλύαδ'· καὶ πηγάδας, αἷτ' ὅπ'ι γαῖαν
 Πνύσαντ'· βορέας, δυσηλεγέες τελέθουσιν·
 Ὅς τε Διὸς Θρηίκης ἱπποτρόφος Ὀρεῖ πόντω
 Ἐμπνύσας ὤρνε· μέμυκε δὲ γαῖαν καὶ ὕλην·
 Πολλὰς δὲ δρυὸς ὑψικόμους, ἐλάτας τε παχείας,
 Οὔρεσ' ἐν βήσσης πλυνῶ, χθονὶ πελυβοπέτρῃ
 Ἐμπίπτων, καὶ πᾶσα βοᾷ τότε νήρι· ὕλην.
 Θῆρες δὲ φείσας, ἔρως δὲ ὑπὸ μέζ' ἔθεντο,
 Τῶν καὶ λάχνη δέρμα κατὰ σκιον, αἰλιά νυ καὶ τ'
 Ψυχρὸς ἰὼν Διόησι, δασυτέρων περ ἑόντων.
 Καὶ τε Διὸς ῥινὴ βοὸς ἐρχεται, ἐδέ μιν ἴαψ·
 Καὶ τε δὲ αἶψα αἴσι τανύτελχα· πῶσα δὲ ἔπι
 Οὔνεκ' ἐπνεῖσθαι τείχεα αὐτῶν, ἔ Διόησιν
 Ἦς ἀνέμω βορέα· τροχάλων δὲ χέροντα πῆησι.
 Καὶ Διὸς παρθενικῆς ἀπαλόχερος ἔ Διόησιν,
 Ἦ τε δόμων ἐνποδ' ἐφίλη παρὰ μητέρι μίμνῃ,
 Οὔπω ἔργ' εἰδῆα πολυχρύσα Ἀφροδίτης·
 Εὔτε λοεσσαμένη τέρενα χροῶ, καὶ λίπ' ἐλαίῳ

503

510

515

520

504. Μῆνα Ληλαιῶνα] Plutarchus nescit quis sit ille mensis. certum est esse brumalem, respondebat Attico Ποσιδίῳ, aut Γαμελιῳ. Scaliger.

504. Μῆνα δὲ Ληλαιῶνα] Κατὰ τὴν μῆνα, subintellige, sunt. Mensē in quo sunt mali dies. Vel sic distinguendum: Μῶνα δὲ Ληλαιῶνα (κατὰ ἡμέται, βέδορε πάντα) τῦτον αἰλύαδ'. & placet, hoc est, mensem verò Januarium, (mali sunt dies, bobus nocentes omnes) hunc vitam, pro, hunc, inquam, vitam. Vel appositivè μῶνα δὲ Ληλαιῶνα κατὰ ἡμέται, βέδορε. hoc est, Mensem Januarium, malos dies, hoc est, qui mali sunt dies, hunc, inquam, vitam. Guilielmus.

504. Ληλαιῶνα] Apud Thebanos primus mensis dicebatur Βυκατίον, respondens Gamelioni Attico. Plutarchus in Pelopida: Ὁ νόμος κελεύοντάς ἐν τῇ πόλει μὴ πλεονάζειν τῶν Βουταρχῶν ἐπὶ τοῖς, ὃν Βυκατίον ὀνομάζουσιν· cum lege sancitum esset ab iis dari Bucotarchiam primo mense, quem vocant Bucatium. Hunc autem eundem, quem Hesiodus Ληλαιῶνα vocat, esse putat Plutarchus. Hesychius: Ληλαιῶν· Οὐδὲνα μὲν τῶν μῶνων Βουνοὶ ἔπ'ι καλῶσι, εἰσὶ δὲ δὲ Πλεονερχῶν Βυκατίον, καὶ τὸ ψυχρὸς ἔστιν. Secundus mensis erat Ἐρμῶν. Sequitur apud Hesychium: ἱνοὶ δὲ τῶν Ἐρμῶν, ὅς μὲν τῶν Βυκατίον ἔπ'ι καὶ τὸ Ἀθηναῖοι τῶν τῶν Ληλαιῶν ἱερῶν ἐν αὐτῇ ἀγνοοῦσι. Hæc ex Jos. Scaligeri Lib. I. de Emend. Temporum.

Menssem verò Lenaonem, malos dies, bobus nocentes omnes,
 Hunc vitate: & glacies, qua quidem super terram,
 Flante Boreâ, molestæ sunt,
 Qui per Thraciam equorum altricem latè mari
 Inspirans illud movet: constringitur autem terra & sylva:
 Multas verò quercus alticomas, abietesque densas,
 Montis in vallibus dejicit, terræ malos pascenti
 Incumbens, & omnis reboat tunc ingens sylva.
 Fera autem horrent, caudâsque sub pudenda ponunt,
 Ea etiam quarum villis cutis densa est. Sed & has
 Frigidus cùm sit perflat, villosas licet pelles habentes.
 Quinetiam per bovis pellem penetrat, neque illum arceat.
 Etiamq; per capram flat longos pilos habentem: ovium autem gre-
 gis quod valdè densi ipsarum villi sunt, non perflat (ges non item:
 Vis venti boreæ: incurvum verò senem facit.
 Et per tenelli corporis virginem non perflat,
 Quæ in adibus suam apud matrem manet,
 Nondum opera sciens aureæ Veneris:
 Benèque lota tenerum corpus, & pingui oleo

Temporum. Posteriori rationi *Hesychii* repugnat quod alii docent de tempore celebrationis *Lenaorum*, quam referunt ad finem autumnii. Vide *J. Meursiam* in *Græcia feriatâ*, ad vocem *Λεναῖα*. Itaque in priore acquieverim. *Clericus.*

506. Δυσήλας] Cruciatus difficilis, molestus. *Guierus.*

508. Ω^α_{ειν}] Subintellige τ̄ πόρταν. *Idem.*

508. *Mámuks* *ni zaiia nē nē iñs*] Frigidam hanc esse descriptionem
hyemis, adeoque rei descriptæ convenire nemo negabit. *Clericus.*

509. Παχύνει] Crassas. Gaietns.

§ II. Νήριον.] Ab ἄρου, ἀείω, ἀείρω, ἀείρων, ἀείρωνες, ἀείρωνες, ἡείρωνες. Item ab ὄριον, ὄριον, ἡείριον, hoc est, ἡείριον, ἄρου ὄριον, ἀείριον, ὄριον &c. An ab ὄριον, ὄριον, ὄριον, ὄριον, ἡείριον, ἡείριον. ἡείριον innumera habens folia. placet. ergo ἡείριον innumerus, multus, ingens. Idem.

512. Ὑπὸ μίγξι] *Mixtum à mīo* ⁸. undè *mīda* fortè, apud Hom-
erum. *Idem*.

515. 1921 "Sc. p̄nds Boos, pellis bovis, subintellige. Idem.

517. Οὐ 2^{ἄγνω} Iterata negatio abundat, οὐκ ἔ 2^{ἄγνω}. Idem.

522. Λίπ' ἑλδαία] Λιπαρὸν, λίπα λιπαρῇ. *Idem.*

Χελοκμήνη, θυχή καταλέγεται ἑνδοθεν οἴκῃ
 Ἡμαί χημερείῳ, ὅτ' ἀνέστῃ ὃν πίδα πένδῃ,
 Ἐν τ' ἀπύρῳ οἴκῳ, καὶ ἐν ἥθεσι λουζαλέουσιν.
 Οὐ γὰρ οἱ ἥλιος δείκνυ νομόν ὀρμηθλιῶν.
 Ἀλλ' ὅπῃ κυανέων ἀνδρῶν δῆμόν τε πόλιν τε
 Στεωφᾶται, βράδιον ἧ πανεπιδύεσσι φαίνει.
 Καὶ τότε δὴ κεραιοὶ καὶ νήκεροι ὑληθοῖται
 Λυγρὸν μυλιόωντες ἀνὰ δρύα βησθήεντα
 Φόγγυσιν· καὶ πᾶσιν ἐνὶ φρεσὶ τῷτο μέμηλεν,
 Οἳ σέπτα μαιόμηναι πυκινὰς κολιθυῶνας ἔχουσι.
 Καὶ γλάφυ πετρήεν· τότε δὴ τρίποδι βροτῶ ἴσσι,
 Οὐ τ' ὅπῃ νῆατα ἔαγε, κάρη δ' εἰς ἔσθας ὀρεῖται.
 Τῷ ἵκελοι φοιτῶσιν, αἰλιδόμηναι νίφα λακίῳ.
 Καὶ τότε ἔσθασθ' ἔρυμα χροῶς, ὥς σε κελόω,
 Χλαῖναν μὲν μαλακίῳ, καὶ περιμόεντα χιτῶνα.
 Στήμονι δ' ἐν παύρῳ πηλὴν κρόαα μὲνύσασθαι.

525

530

535

523. Καταλέγεται] Καταλέξομαι in presenti, ut αὔξομαι. *Gruetius.*

524. Ἀνέστῃ] Ἀνέστῃ ὁ πολύπυς, ut infra ἡ χεῖρ πίνεσθαι, φερίεσθαι ἢ κεχλίας. *Idem.*

525. Ἐν ἥθεσι λουζαλέουσιν] Λύζω, λύζης, unde λυγρὸς λυγρῶς λυζαλέος ἢ ἐπιπλάσθαι λουζαλέος, alii à λουγὸς declinans. *Idem.*

526. Δάκνυ] Pro ἰδίακνυ à δάκνυμι. *Idem.*

527. Ἐπὶ κυανέων ἀνδρῶν] Qui intelligebat solis arcum diurnum, tempore brumæ minorem apud Græcos, majorem esse in Æthiopia, quam hic describit, debuisset intelligere esse Antipodas. Attamen, admissio priore, posterius, quamquam necessarium consuetudinem, intelligere non potuerunt Veteres. *Clericus.*

530. Μυλιόωντες] Μυλιόω παρὰ τοῖς μύλας ἔργον αἰσθάναι, ὀδόνται. Deinde pro δρύα scribendum videtur δρία. *Hesych.* δρίον, ὕλη, ἔρεος, δρία. *Gruetius.*

532. Οἱ σέπτα] *Tectum* non *tecta* τὰ σέπτα sing. numero à σκαπτήρ, σκαπτήρ, σκαπτή, ut à λιπαρὸν, λίπαρ, λίπα. τὰ σέπτα non placet. à σκαπτήρ τρεπὴ fit σκαπταί. *Hesych.* σκαπτή ὑποδοχή. *Idem.*

533. Καὶ γλάφυ] Γλάφυειν, γλάφυ, hoc est, ἀπύρῳ, ἀπύρῳ. *Idem.*

533. Τρίποδι βροτῶ ἴσσι] Hoc est, seni. Respicit *Hesiodus* ad ænigma Sphingis, πῖ ἐστι τὸ αὐτὸ δίπυον, τρίπυον, καὶ τετράπυον; quid sit idem bipes, tripes ἢ quadrupes? Οἱ Οἰδίπυος ἀπεφώνητο ἀνθρώπων εἶναι τὸ εὐδελόν. ἡπίοι μὲν γὰρ αὐτὸν ἐπ' αἰσθάναι τετράπυον εἶναι· αὐξάνοντες δὲ δίπυον γινέσθαι.

Uncta, noctu cubat intra domum

Tempore hiberno, quando exossis (polypus) suum pedem arrodit,
Inque frigida domo, & in latibulis tristibus.

Non enim illi Sol ostendit pabulum ut invadat:

Sed super nigrorum hominum populūque & urbem

Vertitur, tardius autem Græcis lucet.

Et tunc sanè cornuta bestia & non cornuta sylvarum cultrices

Miserè dentibus stridentes per quercetum clivosum

Fugiant; & passim omnibus id curæ est,

Quæ tecta inquirentes, densas latebras habent,

Et antrum in petra: tunc utique tripodi homini similes,

Cujus & humeri fracti sunt, & caput terram spectat:

Huius similes incedunt vitantes nivem albam.

Et tunc indue munimentum corporis, ut te jubeo;

Lanam mollem, & talarem tunicam.

Stamine verò in paucò multum subteminis intexe.

ἡγορεῖται ὅτι τρέπον, βακτηρία ζωῶντων ἀπὸ τοῦ ἀδίδεναι: Oedipus declaravit hominem esse quod propositum erat, infantem enim quadrupedem esse, auctum verò bipedem, senem denique factum quadrupedem, scipione utentem, propter infirmitatem. Verba sunt Diodori, è Libro IV. Bibliothecæ. Clericus.

534. Εἰπὶ νύκτι ἴατα] Εἰπὶ ἴατα τμήσει. Guierus.

534. Εἴατα] Incurvata, quasi fracta essent. Debilia etiam fracta dicuntur, ut gravis annis miles dicitur multo jam fractus membra labore, Horatio, Lib. I. Sat. I. 5. Clericus.

535. Νίφα λακκῶ] Νίψ νίφος, νίφα. Guierus.

536. Καὶ τίπτε ἰσχυρῶ] An operæ pretium erat ejusmodi præcepta versibus claudere, quæ cuivis aniculæ notissima sunt? Ego quidem non puto. Sed mihi videntur senilem Poëtæ ætatem redolerè. Clericus.

537. Μαλακῶ] Δασύων, οὐλλῶ. Guierus.

538. Στήμνι δ' ἐὶ πᾶσι] Κεγκύς est stoccus, κρόκη, aut κρόκ subtemen. Ideò vestes, quæ ad hyemem & frigus parantur, raro stamine, denso subtemine texti jubet Hesiodus: Κεγκύδις enim ἐὶ τῇ κρόκῃ, non in stamine. Ideò durius & retortiore filo stamen, molliore & magis laxo subtemen. Nam in solo subtemine mollities illa lanuginosa, quæ panno supereminet, & quam peccit ac polit spina fullo-nis. Insignitè factus ad hoc probandum locus Platonis, qui vulgò malè exponitur ab Eruditis & non rectè legitur. Est in Politico: ὅπου

Τὴν φείσασθαι, ἵνα τοὶ τείχεα ἀτρεμέωσι,

Μήδ' ὀρθαὶ φείσωνσιν, ἀειρόμεναι καὶ σῶμα. 540

Ἀμφὶ ᾗ ποσσὶ πέδιλα βοῶς ἱφικταμένοιο

Ἀρμενα δῆσαοθαι, πύλοισι ἐνποδὲ πυκνάσας.

Πρωτογόνων δ' εἰρίφων, ὅπταν κρύβ' ἄρσεν ἐλθῃ,

Δέρματα συρράπτειν νεύρω βοῶς, ὅφρ' ᾧπὶ ἄμω

Τέτθ' ἀμφιβάλῃ ἀλείψ. κεφαλῇφι δ' ὑπερθεῖν 545

Πῖλον ἔχειν ῥοσητὸν, ἵν' ἔατα μὴ καταδύῃ.

Ψυχρὴ γάρ τ' ἡὼς πέλεται βορέας πεσόντῳ.

Ἡὼς δ' ᾧπὶ γαῖαν ἀπ' ἐσθινὺ ἀερόεντῳ

Ἀῆρ πυρφόρῳ ἐντέταται μακάρων ᾧπὶ ἐργαῖο.

Δι γὰρ αὐτῇ τῇ γυναικὶς ὀλκῇ ἐμυώτερος τῆς μεγαλήτορος ἔσθ' ἡ, ταῦτα αὖτ' ἐκ
κλῶ μὲν ἠθύνει· τὴν δ' ἐπιπτεῖ μὲν αὐτοῖς ἐπὶ τῆς κεφαλῆς καὶ τοῦ σώματος.
*Quasumque spina fullonia tractui accommodatam habent molliciem, ea
esse subtemen cum neta sunt, artem vero iis præfectam artem nendi sub-
temen. Hæc aliâque huc spectantia habet Claud. Salmasius Exercit.
Plinian. p. 277. Clericus.*

538. Πολλὰ κρόκη] Hoc est, κρόκῳ. Suid. in κρόκη, tramam
quæ stamine mollior. Μυρσίναθαι, hoc est, πυκνῶν, συστῆσαι. Hesych.
subintellige autem, ἐν τῇ ὑφάσει τὴν χλαῖναν. Guietus.

541. ἱφικταμένοιο] Οὐκ αὐτομάρτως ἀποθανόντες, non spontè naturæ
mortui, sed ferro necati. Guietus.

542. Πύλοισι] Coactilibus, & propterea udones illi à Jurisconsultis
ἐμπύλια dicuntur, quæ aliter pedulia in Regula Sancti Benedicti.
Erant etiam pilia ex coactilibus & ex detritis vestimentis. Stat. IV.
Sylv. in Rifu Saturnalitio v. 24. *Casis pilia suta de lacernis.* & sæpè
apud Martialem. Scaliger.

542. Πύλοισι δ' ἐνποδὲ πυκνάσας] Etymologicum magnum: Πύλῳ,
τὸ ἐξ ἐρίων εἰργασμένοιο, ὡς τὸ κρημνῶθαι ἐπιπτεῖσθαι· ὃν ἡμεῖς πύλον φε-
ρόμεν· quod ex lanis elaboratur ad cubandum. paratum, quem nos pilonem
vocat. Tum affertur locus Homeri & τ. 545. Hesiodi, ac tandem
hic 542. versiculus illustratur: Σπυαίνε δὲ δροπίερα. παινία, ὡς παρὰ
τῆς αὐτῆς, πέδιλα, καὶ ἐξῆς. πύλοισι ἐνποδὲ πυκνάσας. Γίνεται παρὰ τὸ πύζω,
οἰονεὶ πύλος τις ὢν, καὶ κατὰ κρόκῳ πύλῳ. Quæ verba multis interpre-
tatur Claud. Salmasius in Lampriidii Alexandrum Severum, pag. 521.
ed. Parisinæ, ubi ostendit πύλος esse udones, hoc est, laneos calceos
ex lana coacta factos; qui intra calceum quidem habebantur, ut hic,
verùm & ipsi vicem calceamenti præstabant, domi & intra cubicu-
lum. Calceones eos hodie vocamus. Clericus.

542. Πυκνάσας] An? πυκνῶσαι. Guietus.

543. Πρωτογόνων] Sive, ut habent Græci Interpretes, præstantis-
simi

*Hanc circuminduito, ut tibi ne tremant,
 Neque erecti horreant, arrecti per corpus.
 Circum verò pedes calceos bovis vi occisi
 Aptos ligato, pedulibus intrinsecus condensans.
 Primogenitorum verò hœdorum, cum frigus tempestivum venerit,
 Pelles consuito nervo bovis, ut super humeros
 Contra pluviam injiciat munimentum. supra caput verò
 Pileum habeto elaboratum, ne aures humefiant:
 Frigida enim aurora est, Boreâ cadente:
 Matutinus verò super terram à cœlo stellifero
 Aër fecundus extenditur beatorum supra opera:*

fimi sint foetus ii. quos pecudes primos in flore ætatis pariunt; sive, singulari idiomate Linguae Bœotiz, *primogenita* dicerentur pecudes in suo genere eximie, quemadmodum apud Hebræos בכורים *bchorim*, ut Hebræi Lexicographi docebunt. *Clericus.*

544. Νεῦρον βόδις] Secundum morem antiquum nervis consuendi pelles. Sic hodie Canadivi faciunt. *Gnietus.*

545. Ὑπὲρ ἀμφιδάλῃ ἀλέλου] Hoc est, Ἐπὶ ὁδοῖς ἀπὸ τοῦ ἀλεπού, è Cod. vet. Palat. *Idem.*

546. Πῖλον ἔχω ἀσκητὴν] Homer. καὶ ἀσκήσιον χεῖρῶν, hoc est, κατασκευάζειν. Gallicè *un fentre bien foulé*. Ἀσκητὴν autem dixit ut differat à supradictis πῖλοις ἵπποδὸς πυκνοῖς, hoc est, pilis levius elaboratis. καταδύειν verò est madefacias secundâ personâ, non *humefiant*. *Idem.*

546. Πῖλον ἔχω ἀσκητὴν] Græcis, ut habet *Salmasius* ad Capitolini Pertinacem, πῖλον & pedum & capitis dicitur, quod hoc loco *Hesiodi* probat. Diminutivum ejus est πῖλιον, unde *pileum* Latinis. Apud Latinos *cudo* utrumque significabat, & galerum, vel pileum, & pedule; nam *cudo* est πῖλον à *cudendo*. *Cudere* autem est ferire & tundere. Alia, apud eundem, vide. *Clericus.*

549. Ἀἴρ πύρεφον] Voce *aër* intelligenda tenuis illa nebula, quæ, unâ cum rore, è cœlo in terras decidit, non excluso tamen rore crassiore. Sæpè *aër*, apud *Hesiodum*, nebulam significat, ut γ. 255. Vide & sequentes versus, ubi hic *aër* ex humore evectus dicitur & ventos creare; unde manifestò liquet vaporem intelligi. Hinc mihi fit credibile emendandum hunc locum *Hesychii*: Ἀἴρ, καὶ πύρεφον, ὁμίλη, hoc modo: Ἀἴρ, πύρεφον, ὁμίλη, *ventus, nebula*; ita ut *Hesychius* ad hunc *Hesiodi* locum respexerit. *Clericus.*

549. Μακίρων ἐπ' ἔργου] Hoc est, felicium agricolarum, divitum, qui, scilicet, agriculturæ peritiâ & indefesso labore ditati sunt. *Gnietus.*

Ὅς τε δρυοσάμην' ποταμῶν δ' ὅτ' αἰεναόντων,

559

Τ' ὧν ὑπὲρ γαίης δ' ἄνθρωποις ἀνέμοιο θυέλλῃ,

Ἄλλοτε μὲν δ' ὅτ' ὑπὸ πτόλιν ἔσσωρον, ἄλλοτε δ' ἄνθρωποι,

Πυκνὰ θρηϊκίῃ βορέῃ νέφεα κλονέοντο.

Τὸν φθιμὸν, ἔργον τελέσας, οἶκόν δ' ἐνέειδ',

Μήποτε σ' ἐρξάνοθεν σκοπῶν νέφ' ἀμφικαλύψῃ.

555

Χρῶτά περ μὴ δαλέον θείῃ, καθά δ' εἴματα δίδωσιν.

Ἀλλ' ὑπαλδύαδ'· μίς γ' ὅτ' χαλεπώταται ἔτι.

Χειμέρι, χαλεπὸς περβάτοις, χαλεπὸς δ' ἀνθρώποις.

Τῇ μ' ὁ θῶμιον βροτ', ὅτ' ἂν δ' ἀνέειν καὶ πλέον εἴη.

Ἀρμαλῆς· μακρὰ γ' ὅτ' ἡπύροθοι εὐφρόναι εἰσὶ.

560

[Ταῦτα φυλασσόμενοι, πεπεσμένον εἰς ἐνιαυτὸν

Ἰσθῶν νύκτας τε καὶ ἡμέρας, εἰσὺκεν αὖθις

Γῇ πάντων μήτηρ καρπὸν σύμμικτον ἐνείκη.]

Εἴ τ' ἂν δ' ἐξήκοντα μὲν τροπαὶς ἡελίοιο

Χειμέρι ἐκτελέσῃ Ζῶς ἡμέρας, δὴ ῥα τότε αἴσῃ

565

Ἀρκτῦρ' ἀπὸ πύλων ἱερὸν ῥόον ὠκεανοῖο,

Πρῶτον παμφαίνων ὅτ' ἡπύροθαι ἀκροκνέφαται.

550. Αἰεναόντων] Scribendum videtur αἰεναόντων. Quidam codd. αἰν αἰνῶν. quam lectionem sequitur Tzetzes. ex ea, quamvis sequiore, nostra confirmatur. *Guilielmus*.

551. Ἀνέειν] Ἀνέειν, scilicet, in spiritum resolutus. *Idem*.

557. Χαλεπώταται ἔτι] Ἀλυσίαν, scilicet. *Idem*.

559. Τῇ μ' ὁ θῶμιον βροτ'] Τὸ ἡμῖον, hoc est, dimidia pars cibi ordinarii bobus detur, ἀπὸ πτόλιν ἀνέειν, homini verò plus dimidiā, ut putā dodrans ex asse, hoc est, tres quartæ partes cibi ordinarii. hyeme ventres sunt calidiores. ἐπὶ πλέον εἴη, pro ἐπείη. τροπαίς. *Idem*.

560. Ἐπύροθοι εὐφρόναι εἰσὶ] Hoc est, βοηθοί, adjutrices sunt longæ noctes bubus. ῥόον, hoc est, fluctus, ἐπύροθ' fluctu impellens, fluctu adjuvans. ἀπὸ πύλων Metaphora, quæ fluctu impelluntur & adjuvantur in cursu. *Idem*.

561. Τεταλίσμενοι] Hæc declarant manifestò annum definere statim à frigoribus. ergo ver erat initium anni in signo tauri. Virgil. I. Georg. v. 222: *Candidus auratis aperit cum cornibus annum*. Annus incipiebat à matutino ortu Pleiadis. *Scaliger*.

562. Ἰσθῶν νύκτας τε καὶ ἡμέρας] Hoc est, cibos præbe ad mensuram laboris diurni & quietis nocturnæ, ita ut per totum annum dies & noctes æquantur; hoc est, labori dierum alimenta debita, quieti noctium respondeant. γὰρ διότι ἔτις βλέπων εἰς τὰς νύκτας καὶ τὰς ἡμέ-

565,

Qui haustus è fluminibus perennibus,
 Alcè supra terram levatus venti procellâ,
 Interdum quidem pluit ad vesperam, interdum flat,
 Densas Thracio Boreâ nubes excitante.
 Hunc antevergens opere perfecto domum redi,
 Ne quando te calidus tenebrosa nubes opprimat,
 Corpusque madefaciat, vestesque humectet.
 Sed evitato. mensis enim gravissimus hic
 Hibernus, gravis ovibus, graviſque hominibus.
 Tunc medium bobus, homini verò ampliùs adſit
 Alimonia: longæ enim noctes succurrunt illis.
 [Hæc observans, totum in annum
 Equato noctesque & dies, donec rursus
 Terra omnium mater fructum omnigenum proferat.]
 Quum autem sexaginta, post conversionem Solis,
 Hibernos exegerit Jupiter dies, tunc sanè stella
 Arcturus relinquens sacrum fluctum Oceani,
 Primus totus apparens exorietur vespertinus.

ὅς, καὶ ὡς τοῖς ἰσχυρὰ καὶ τὴν ἡσυχίαν. obscurus & implicitus
 locus. *Guierus.*

566. Ἀρχὴ τοῦ ἔτους] Temporibus Hesiodi bruma erat circa 7. aut 8.
 Januarii, ergo circa decimam Martii dicit oriri Arcturum. Hoc au-
 tem accidit circa initia Olympiadum, quo tempore sine dubio fuit
 Hesiodus. Sunt autem 2370. anni à prima Olympiade, incepitque
 hoc proximo solstitio præterito 1594. bis millesimus trecentessimus &
 septuagesimus annus. *Scaliger.* Incidebat bruma in 30. Decembris,
 tempore Hesiodi, ex calculo Petaviano, Var. Diff. Lib. VII. c. 5.
Clericus.

566. Ἀρχὴ τοῦ ἔτους καὶ τὴν ἡσυχίαν] Plinius de sæculo Juliano Lib. XVIII,
 c. 26. A Favonio in Æquinoctium vernum Casari significat XIV. Ca-
 lendas Martii triduum variè, & VIII. Calendas hirundinis visa, & po-
 ſtero die Arcturi exortu vespertino. Columella Lib. IX. c. 2. IX. Ca-
 lendas Martias Arcturus primâ nocte oritur. At in Petaviano laterculo
 acronychus exortus Arcturi fit in piscium gradu 14. qui in Calenda-
 rio Martii V. convenit. Sed ortus vespertinus verus, quem tabula
 præbet, posterior est apparenti. Hæc & alia D. Petavius Lib. II. c. 8.
 Var. Dissert. *Clericus.*

567. Ἀρχὴ τοῦ ἔτους] In summo crepusculo, vespere, καὶ τὴν ἡσυχίαν
 καὶ τὴν ἡσυχίαν καὶ τὴν ἡσυχίαν. *Guierus.*

Τόνδε μετ' ὀρθρογῇ Πανδίωνις ὄρετο χελιδὼν
 Ἔς Φάϑ' ἀνθρώποις, ἔαρ' ὅτε νέου ἱαμβόιο.
 Τὼ φθάμεν' αἶνας πλεταμένεμεν· ὥς γ' ἄμεινον. 570
 Ἀλλ' ὅπ' ἂν φερέοικ' ὀπὸ χθονὸς αἶν' φυτὰ βαίνει,
 Πληϊάδας Φόβων, πότε δὴ σκάφ' ὀκέει οἰνέων
 Ἀλλ' ἄρπας τε χαρτασέμεναι, καὶ δμῶας ἐγχεῖν.
 Φόβων ἧ σπιερὲς θώκας, καὶ ἐπ' ἠῶ καῖτοι,
 Ὄρη ἐν ἀμνητῷ, ὅτε τ' ἠέλει' χροά κάρφη, 575
 Τημετ' ἀπώδειν, καὶ οἴκαδε καρπὸν ἀγείρειν,
 Ὄρθρον ἀνιστάμεν', ἵνα τοι βί' ἄρκει' εἴη.
 Ἡὼς γάρ τ' ἔργοιο τείτῃν δαομείρεται αἶσαν.

567. Ἀποκρίφαρ] Idem est quod dicitur ἀκαρπύης, nam ἀκαρπύης idem est ac ἀκαρπύης, seu *primordium vobis*. Intelligendus, ut videtur, de ortu apparente. Ortus autem, ut hoc in gratiam tironum addatur, vespertinus verus est, cum occidente sole, stella oritur ex adverso, neque tamen, propter solis aut lucis vespertinae fulgorem, adspectabilis est. Ortus vero vespertinus apparens, quando sol longiusculè ab horizontali diametro progressus est, adeò ut post ejus occasum emergens ab oriente stella conspicua sit. Clericus.

568. Ὄρθρον] Quia summo mane solent hirundines canere. Alii tamen legunt ὀρθρον, ut Hesychius & auctor Etymologici magni, cujus haec sunt verba: Ὄρθρον. ἡ μεσσηνίας ἡμερῆς ἢ ὑπὸ τ' ὀρθρον ἡμερῆς. Ἡσιόδης. πρὶν ἔρχειν — διεγείρειν, ὅτε ἔρχει ἀπαραμύχῃ, καὶ ἀπαραμύχῃ ὄρθρον. Sic Ὄρθρον esset *excitans lucem*. Prior tamen lectio magis placet. De luctu hirundinis vide quae ex Poëtis collegit Sam. Bochartus Hieroz. Part. 2, Lib. I. c. 10. Clericus.

570. Τὼ φθάμεν' αἶνας πλεταμένεμεν] Columella Lib. IX. c. 1. postquam VII. Cal. Martias conspici dixit hirundinem, paullo post, à Calendis Martiis, inquit, *eximia est vitium putatio, usque in decimum Calendarum Aprilium, si tamen se gemmae nondum moveant*. Clericus.

571. Φερέοικ' ὀπὸ χθλίας. Guistus.

571. Φερέοικ' ὀπὸ χθλίας] Athenaeus Lib. II. p. 63. Ἡσιόδης τ' χθλίας φερέοικ' ὀπὸ χθλίας, καὶ Ἀναξίλας δὲ,

Ἀπὸ πύργου εἰς τ' χθλίας παλαιὰ πύργον,

Οἱ δὲ φερέοικ' ὀπὸ ἀπὸ πύργου πύργου.

Hesiodus Cochleam vocat domiportam, Anaxilaus vero: Cochleis tu es multò diffidentior, quae prae diffidentia circumferunt domos. Cicero de Divin. Lib. II, c. 64. *Quid me igitur manes? ut si quis medicus agrotò imperet ut sumas*

Terrigenam, berbigradam, domiportam, sanguine cassam, potius quàm hominum more cochleam dicere. Quod cum ita sit, miror cur

Post hunc mane lugens Pandionis venit hirundo

In lucem hominibus, vere nuper cæpto.

Hanc prævertens vites incidito: sic enim melius.

At cum domiporta (cochlea) è terra plantas adscenderit,

Pleiades fugiens, tunc non amplius fodiendæ vites:

Sed falcèsque acuito, servòsque excitato.

Fugito verò umbrosas sedes, & matutinum somnum,

Tempore messis, quando Sol corpus attenuat,

Tunc festina, & domum fruges congere,

Diluculo surgens, ut tibi sufficiens sit.

Aurora enim operis tertiam sortitur partem.

cur interpretes Latini *testudinem* hactenus essent interpretati, præsertim cum testudines in arbores non repant; quod jam observarat ante nos Sam. Bochartus Hieroz. Part. 2. Lib. IV. c. 30. Clericus.

572. Πληιάδες Φεύγον] Τὴν ἐπιβλήν τῆς Πληιάδων, τὴν καὶ μὲν τὴν γινόμενον κατὰ τὴν τῆς Πληιάδων ἐπιβλήν. Pòst καί φησι ἐκείνους οὐκ ἔστιν, subintellige ἔστι. Hoc versu fossio significatur ut præcedente v. 570. putatio vitium. *Guietus*.

572. Πληιάδες Φεύγον] Pluvias, nempe, nimias; propter quas, humo relictâ cochleæ plantas conscendunt. *Clericus*.

573. Ἀέρας π χαροσίμῳ] Superiùs v. 387. χαροσίμῳ σιδῆρι. ubi σιδῆρι de falce ad metendum intelligendum est, ait autem eò loco Pleiades initio messis apparere. *Scaliger*.

573. Ἀέρας χαροσίμῳ] Falce incidere. Suprà χαροσίμῳ σιδῆρι. *Guietus*.

575. Ὡς δὲ ἀμνηστέον, ὅτι τὸ ἡλίον ἔχει καὶ φησι] Hic versus sic legendus & distinguendus: Ὡς δὲ ἀμνηστέον. Ὅτι δὲ ἡλίον ἔχει καὶ φησι. *Idem*.

576. Τυμῆτος ἀνδύων] Columella Lib. II. c. 21. Cum matura fuerit seges, antequàm torreatur vaporibus aëstivi sideris, qui sunt vastissimi per ortum canicula, celeriter demetatur. Nam dispendiosa est cunctatio, primum quod avibus prædam, ceterisque animalibus præbet, deinde quòd grana & ipsa spica culmis arentibus & aristas celeriter decidunt. Si verò procella vensorum aut turbine incesserint, major pars ad terram defluit. Propter qua recrastinari non debet, sed aqualiter flaventibus jam satis, antequàm ex toto grana indurescant, cum rubicundum colorem traxerunt, messis facienda est, ut potius in area & in acervo, quàm in agro, grandescant frumenta. *Clericus*.

578. Ἡ δὲ φησι] Hoc est, horæ matutinæ, quæ ab aurora incipiunt. *Clericus*.

578. Ἡ δὲ φησι τὸ ἔργον τελίω] Τὸ ἔργον. *Guietus*.

579. Πηγ-

Ἡὼς τοι περφέρε' μὲν ὁδὸν, περφέρε' ᾗ καὶ ἔργα·

Ἡὼς ἥτε φανείσαι πολέας ἐπέβησε κελεύθῳ

580

Ἀνθρώπους, πολλοῖσι δὲ ᾗτι ζυγὰ βυσὶ πύθην.

Ἡμεῖς ᾗ σκόλυμός τ' ἀνθεῖ, καὶ ἡχέτω τέτιξ

Δενδρέω ἐφεζόμενον λιγυρῶ καταχόρετ' αἰοδῶ

Πυκνὸν ὑπὸ πτέρυγαν, φέρεται καματώδεα ὤρη,

Τῆμεν πόταται τ' αἶγες, καὶ οἶνον αἶστος,

585

Μαχλόταται ᾗ γυναικες, ἀφαιρόταται δέ τε ἄνδρες

Εἰσιν, ἐπεὶ κεφαλῶν καὶ γένατα Σείριος ἄζει,

Αὐαλέος δέ τε χρώς ὑπὸ καύματος. αἰεὶ αὖ τότ' ἤδη

579. Περφέρει μὲν ὁδὸν] Hoc est, superat viam, hoc est, peragit. Virgil. nec satis superare viam sit τὸ περφέρειν. Hic idem τὸ ὑπερφέρειν notari videtur. φερεῖν αἶμα, πῖον οἶον. αἰεὶ αὖ. Guisius.

579. Ἡὼς τοι περφέρει] Non dubium est quin huc respexerit Aristarchus, cum in illo Theogoniae loco, Καλλιόπη, ἥ μιν περφερέσθην ἐπὶ ἀπασίαν, exponit, περφερέσθην περιστόπην. Vetus Glossa ad Theogoniam. Αἰετάρη τὴν περφερέσθην, ἀνὰ τὴν περιστόπην ἦκον. ὥστε αἰετάρη, πῖον οἶον, ἥ τὴν χροῖον περφερέσθην. οἱ δὲ ἐνδεσμοῖς. Eustathius: τὸ δὲ περφέρειν περφόρεται ἐπὶ τὸ περφέρειν, αἰετάρη ἥ περφορέσθην. περφορέσθην παρῆκται λόγῳ. ὅτι δὲ περφέρειν καὶ τὸ περφορέσθην, αἰετάρη ὁ περφορέσθην. δῆλον ἐστίν. Ἡσιόδου δὲ ἐπὶ τὸ, περφέρει μὲν ὁδὸν, περφέρει δὲ καὶ ἔργα, ἐπεὶ οὗτος π σημασιόμορος ὁ περφέρειν ὑπερφέρεται, καὶ οὗτος αὐτοχρηστὴ λαμβάνει ἀντὶ τὸ ὑπερφέρειν, αἰετάρη ἀντὶ τὸ περφέρειν, περφορέσθην περφορέσθην. Heinsius.

582. Σκόλυμος] Artichaut sauvage, aliter chardonette. Κινύρα artichaut cultivé. Κάκλις cardo. De Scolymo vide Dioscorid. lib. III. 16. de cacto vide Athenæum. Scaliger.

582. Σκόλυμος] Graviter errant, ut putat Claud. Salmasius ad Solinum p. 161. hujus ætatis eruditi ferme omnes herbarii, qui σκόλυμον Græcorum persuadere nobis volunt fuisse, quem Latini propriè Carduum vocabant, nos Articastrum. Hanc saltem differentiam agnoscunt, quod σκόλυμος agrestis sit, Carduus sativus. Ego genere distinguere censco. Σκόλυμος vox Græca est, quæ nomen in Latio non habet; ideo Scolymus Latine suâ voce vocandus est, non Carduus, ut faciunt vulgò apud Theophrastum & Dioscoridem. Græci omnes, non solum Paulus & Aëtius, verum etiam Dioscorides ipse Κινύραν & Σκόλυμον separant. Atqui certum est Κινύραν Græcis dici, quem Latini vocant Carduum, Siculi Κάκλιον. Scolymus Græciæ notissimus, unde illud Hesiodi & ex eo Aristotelis ἐπὶ σκόλυμον. Hoc florente, mulieres libidinis avidissimæ. Scolymum in cibos Oriens & Græcia receperat.

*Aurora magis promovet quidem viam, magisque promovet labo-
Aurora qua apparens multos ingredi fecit viam (rem:
Homines, pluribus verò juga bobus imponit.*

*Quum verò scolymusque floret, & canora cicada
Arbori infidens dulcem fundit cantum
Frequenter sub alis, aestatis laborioso tempore,
Tunc pinguesque caprae, & vinum optimum,
Salacissima verò mulieres, & viri imbecillissimi
Sunt, quoniam caput & genua sol ficcet,
Siccum verò corpus ob aestum. Sed tunc jam*

ceperat. Plinius Lib. XXII. c. 22. Scolymum quoque in cibos recipit Oriens & alio nomine Limoniam appellavit. Frutex est numquam cubitali altior, cristisque foliorum ac radice nigra, sed dulci. Eratostheni quoque laudata in pauperis caena. Edulis est potissimum radix, sed & herba adhuc tenella. Qua de re, pluribus vir summus, quem vide. Clericus.

582. Η̄μος δὲ σκολύμος] Ephemeris Hesiodi ætatem definit ἐπὶ σκολύμου. Multi viri docti disputarunt, quid sibi velit Philosophus in Problematis, cum hoc modo hunc versum adducit: Διὰ πὺρ τὸ τῶν θείων οἱ μὲν ἄνδρες ἥτιον διώκον ἀφροδισιάζον· αἱ δὲ γυναῖκες μάταιον, καὶ δαίπερ καὶ ὁ ποιητὴς λέγει ἐπὶ σκολύμου, Μαχλόπειται δὲ γυναῖκες, ἀφαιροῦνται δὲ τὶ ἄνδρες. Quo loco quidam, inter quos fuit vir summus Camerarius, σκολύμου legerunt: alii κολύμω κολύμω enim, dicunt, ἵπταυλις exponitur ab Hesychio. Sed mirum viris doctis in re tam levi aquam hævisse, præsertim qui βεργιλοζία Aristotelicam cognitam haberent. Hesiodus ætatem constituit ἐπὶ σκολύμου καὶ πέπλιγος: ita loquuntur eleganter οἱ χαρίεντες, id est, tempore cardui & cicada, vel, dum carduus & cicada est. Hoc secutus Aristoteles, dixit Hesiodum salacitatem mulierum, virorum verò impotentiam constituere ἐπὶ σκολύμου. Non vacabat Aristoteli aliud agenti citare versus illos, Η̄μος δὲ σκολύμος τ' ἀνθεῖ, & quæ sequuntur, Μαχλόπειται δὲ γυναῖκες. Propterea eleganti ratione dixit, καὶ δαίπερ καὶ ὁ ποιητὴς λέγει ἐπὶ σκολύμου, sicut Poëta Hesiodus dicit de tempore quo viret carduus. Quod hinc desumpsit Alcæus, cum dixit: Ἀνθεῖ δὲ καὶ σκόλομος· νῦν δὲ μικραίνεται γυναῖκες. Diximus Hesiodum, in libris Ἑρῶν, etiam ἐφημερίδα complexum esse. Ostendit itaque hic, postquam ver absolvit, quid agendum sit ἐπὶ σκολύμου καὶ πέπλιγος. Heinsius.

584. Ὑπὸ πτερύγων] Ab alis, ἂν πτερύγων vid. Moschop. Guilielmus.

Εἴη πετραία τε σκιὴ καὶ βύβλινος οἶνος,
 Μᾶζα τ' αἰμολγαίη, γάλα τ' αἰγῶν σβεννυμνάων,
 Καὶ βοὸς ὕλοφάροιο κρέας μήπω τετακίης,
 Πρωτόγονων τ' ἐρίφων. Ὅππ' δ' αἰδοπα πινέμεν οἶνον,
 Ἐν σκιῇ ἐζόμενον, κεκρημένον ἤτορ ἐδάδῃς,
 Ἀντίον ἀκροαέος ζεύρεα τρέψαντα πρὸς ὥπιν,
 Κελύης τ' αἰετιάς καὶ Δουρρύτου, ἥτ' ἀθόλωτος.

590

595

589. Πετραία τε σκιή] Quā nulla major ac frigidior. Similis imago obversabatur animo Prophetæ Esaiæ, cū scribebat Cap. XXXII, 2. de re exoptatissima: *Erit instar rivoꝝrum aqua in sicco loco, atque instar umbrae ingentis petrae, in sicculosa terra.* Clericus.

589. Βύβλινος οἶνος] Byblinum vinum, cuius meminit Festus & Theophrastus, est vinum cuius vitis delata erat ex urbe Syriæ Byblō, ut Romæ Nitiobrix, de Bordeaux. Scaliger.

589. Βύβλινος οἶνος] Huc transferemus integram adnotationem Luca Holstenii ad vocem Βύβλινος, quam Stephanus Byzantius docet fuisse nomen regionis Thraciæ, à qua vinum *Biblinum* dictum. "Athenæus Lib. I. p. 31. Ἀχαιοὶ τὸ Βύβλινον (ἰππικῶν) ἐδίδευντο, Βύβλινον καλεῖται. Καλεῖται δὲ ὅτις λόγος πρὸς χρεῖαν ἔτι περὶ τῆς ἀφ' ἧς φησὶ δὲ καὶ Φίλινος.

„Ὅτι περὶ τὸν Λέσβιον, Χίον. Πάπα.

„Θάσιον, Βύβλινον, Μενδαῖον, ὥστε σε καὶ

„Κρηπιταλῆν.

„Ἐπίχαρμος δὲ λόγος πῶς ὅροι Βύβλινον φησὶν αὐτὸν ἀνομήα. Ἀρμενίδας δὲ Θράκης φησὶν εἶναι χρεῖαν τὴν Βύβλινον, ἣν αὐθις Τισυρήν καὶ Οἰσύμη περὶ τῆς ἀφ' ἧς φησὶν δὲ καὶ Φίλινον. ἰππικῶς δὲ ἡ Θράκη ἐθαυμάζετο ὡς ἡδύνει, καὶ συνέλας πρὸς πολλοὺς αὐτῶν χρεῖαν.

„Νῆες δ' ἐν Λέμνῳ περὶ τὸν οἶνον ἄγουσιν.

„Ἰππικῶς δὲ ὁ Πάπας τὴν εἰσοδὸν καλεῖται ἀμπλον Βύβλινον φησὶ καλεῖται, ἢ Πάπας τὸ Ἀργαῖον. ὅς ἐκαστὸς ἐκ Συρακυσίων, ἀφ' αὐτῶν εἰς Συρακῆς κομίσας ἐξ Ἰταλίας. εἴη αὖ ἐν ὁ περὶ Σικελιῶντις γλυκὺς καλεῖται, ὡς Πάπας, ὁ Βύβλινος οἶνος. Achaus Biblinum commendat: excepit Biblini vini poculo. Sic autem vocatur à loci cuiusdam nomine. Dicit etiam Philinus:

„Præbiturum me tibi Lesbium, Chium. Papæ!

„Thasium, Biblinum, Mendæum, ita ut tu non

„Inebrieris.

„Epicharmus à quibusdam Biblinis montibus vocatum ait, Armenidas verò tradit Thracia partem vocatam esse Bibliam, quam Tisaram & Oesytam dicunt. Thracia quidem, ob vini quod fert præstantiam, & vicina omnia ei loca, admirationi fuit:

„Naves ex Lemno aderant vinum vehentes.

„Hip-

*Sit in antro umbra, & Byblinum vinum,
Libumque lacteum, lacque caprarum non amplius lactantium,
Et vacca quæ frondibus pascitur caro nondum enixa,
Tenerorumque hædorum. præterea nigrum bibito vinum,
In umbra sedens, animo saturatus cibo,
Contra purum Zephyrum obverso vultu,
Fontemque perennem ac defluentem, quique illimis fit.*

„Hippias Rheginus quam vitem tortuosam vocabant, Biblinam dictam
„fuisse ait, eamque Argivum Pollin, qui regnavit Syracusis, primum ex
„Italia Syracusas invexisse. Quamobrem quod dulce vinum Siciliani
„cupant Biblinum fuerit. Quem locum ideò adscripsi, ut qui eum
„legerint de scriptura certi corrigant porro vulgatos Hesiodi Codices
„in Operibus, v. 589. in quibus Βύβλινος οἶνος legitur, pro Βίβλινος.
„Ad quem locum Moschopolus: Βίβλος ποταμός ἢ πόλις Θράκης.
„Distinctius Proclus; sed fædo vitio infectus: οἶνον Βύβλινον (pro Βί-
„βλινον) δι' αἰεὶ (lege, δι' Ἀλφειοῦ) παρ' αὐτοῖς γεωργεῖσθαι φασι ποταμὸν
„ἔχει καλὸν ὄνομα (lege, παρ' αὐτοῖς) Tzetzes ineptit tuo more. A
„corrupta autem lectione Hesiodi deceptus est Eustathius, qui ad Iliad.
„A. p. 871. Βύβλινος οἶνος, & Βυβλίαν χεῖραν scribit, tamquam Hesio-
„do auctore. Adde Theocritum qui Idyll. XIV, 15.

„——— ἀνῆλθα δὲ Βύβλινος αὐτοῖς

„Εὐαὶδὴ πρὸς τὸν ἴππον.

„Aperiui istis vinum Biblinum, odoratum quatuor annorum. Pro Βίβλ-
„ινον. Denique Suidam, apud quem. Βίβλη· πόλις Συρίας, pro Βίβλί-
„νῃ, ut hîc, quemadmodum ex ipsa litterarum serie manifestum est.
Hactenus Holstenius, qui in loco Athenai nescio quare prætermise-
rat verba Philini, quæ quàm maximè faciunt ad rem, nosque docent
cur Hesiodus suadeat æstate bibere vinum Biblinum. Ex iis enim liquet
fuisse tenue vinum, & quod non faciliè inebriaret; quale bibendum
æstate, non generosius, cujus fumi faciliè inebriant, & vis etiam ve-
hementior incendit. Ceterum universa Thracia, propter frequen-
tiores montes, non est ferax vini, sed tantum partes meridiana
Clericus.

590. Μᾶζα δὲ ἀμολγαῖν] Scilicet, τὴν ἀπὸ τῆς ἀμολγαῖς παρὰ
ἀμολγοῦσθαι. κατὰ τὴν ἀμολγαῖν παλαιότητα καὶ γάλακτι ἐξυμνοῦσθαι τὴν ἀμολ-
γαῖν. Guietus.

592. Πρωτογόνων] Hoc est, præstantissimorum. Vide not. ad v.
543. Clericus.

593. Καρτερημένοι ἦτορ ἐδόδης] Corde, non animo. Guietus,

594. Ἀντίον ἀνεγείας ἀνέμους] Scribendum ἀνεγείας, hoc est, in su-
perficie flantis, cui ὑπερῶς opponitur. Idem.

595. Αἰνῶς] An scribendum αἰνῶς, ut supra αἰνῶντων. Idem.

597. Γεῖον

Τεῖς δ' ὕδατος παραχίαν, τὸ δ' πέτρασιν ἰέρω οἶνυ.
 Διὸς δ' ἐπαυρώεν Δημήτερος ἱερὸν ἀκτῶν
 Δινέμεν, οὗτ' ἂν πρῶτα Φανῇ θένος Ὠρείαντας,
 Χώρῃ ἐν δ' αἰεῖ, καὶ δ' ἄλλοις ἐν αἰσῇ.
 Μέτρῳ δ' ὅτ' ἡμίσηται ἐκ αἵματι. αὐτὰρ ἐπὶ δὴ. 600
 Πάντα βίον κατὰ θηαι ἐπ' ἐμῶν ἰνδοθεν οἴκῃ,
 Θῆτα ἄρ' ἴκον πεισῶν, καὶ ἄρ' ἴκον ἱερῶν.
 Δίξω δ' ἐλόμεναι· χαλεπὴ δ' ὑπόπερς ἱερῶν.
 Καὶ πῶτα καρχαρόδοντα ἡμῶν· μὴ φείδεο σίτη·
 Μὴ ποτὶ σ' ἡμερόνισι· ἀνὴρ δ' ὅτ' ἔχῃ μᾶθ' ἔληται. 605
 Χόρῳ δ' ἐσκομίσῃ καὶ συρφετὸν, ὅφρα πῶς εἴη,
 Βυσὶ καὶ ἡμιόνοισιν ἐπ' ἡμερόνισι. αὐτὰρ ἐπειτα
 Δμῶας ἀναψύξαι φίλα γένατα, καὶ βόε λῦσαι.
 Εὐτ' ἂν δ' Ὠρείαν καὶ Σείριον ἐς μέσον ἔλθῃ
 Οὐρανόν, Ἀρκτῦρον δ' ἐπὶ δὴ ῥοδοδάκτυλῳ Ἥῳ, 610
 ὃν Πέρση, τότε πάντας δ' ὀδρεπε οἴκαδε βότρους.
 Δείξαι δ' ἡλίου δέκα τ' ἡμέρας καὶ δέκα νύκτας.
 Πέντε δ' ὅτ' ὀσπριάσῃ, ἑκτὴ δ' εἰς αἵματ' ἀφύσσῃ.

597. Γερὸν ἀκτῶν] Ἀπὸ τῶν pro ἱερῶν, ut supra. Idem.

598. Δινέμεν] Τῇ ἀνέσῃ τ' ὡς αἰσῇ. Idem.

598. Εὐτ' ἂν πρῶτα Φανῇ θένος Ὠρείαντας] Orionem Theophrastus in Libro de ventis, ait oriri ἐν ὄρεσσι τ' ἐπ' ὄρεσσι, διὸ καὶ ὄρεσσι τ' ἐπ' ὄρεσσι, ubi ἐπ' ὄρεσσι pro aestate jam inclinante sumit, diebus aliquot à confecto solstitio. In laterculo Petaviano, lucida pedis Orionis Heliacum ortum facit Carcinonis XVII. Julii XII. Sed Theophrasti αὐτοῦ & Athenis maturius id fiebat. Verum post ortus heliaci diem ex tabulis confectum, apparentes iidem ortus matutini repetuntur. Itaque propagatus hic ortus est usque ad ἐπ' ὄρεσσι initium. Polybius Lib. I. scribit Romanos in Africam à Sicilia trajecisse, inter ortum Orionis & Sirii, incommoda tempestate. Ortum intelligit utrobique heliacum. Nam Sirius Leontonos VIII. incunte Augusto, Orion paullo post solstitium oriri incipiebat. Ergo Julio mense navigarunt. Sic Hesiodus messis ac triturae tempus circumscribit Orionis exortu. Haec aliisque id genus habet Petavius, Variarum Dissert. Lib. II. c. 8. Clericus.

599. Χώρῃ ἐν δ' αἰεῖ] Varro de R. R. Lib. I. c. 51. Arcem esse oportet in agro, sublimiore loco, quâ persflare possit ventus. Vide & Columellam Lib. II. c. 20. Clericus.

599. Εὐτ' ἐπ' ὄρεσσι ἐν αἰσῇ] Leg. ἐπ' ὄρεσσι. Gnietus.

Tres partes aqua infunde, quartam verò partem vini admisce.
 Famulis autem impera Cereris sacrum munus
 Triturare, quando primum apparuerit Orion,
 Loco in ventis exposto, & benè planata in area.
 Mensurâ verò diligenter recondito in vasis. sed postquàm
 Omnem victum deposueris benè conditum intra domum,
 Servum domo carentem conducere, & sine liberis ancillam
 Inquirere jubeo: molesta est autem quæ liberos habet ancilla.
 Et canem dentibus asperum nutrito: nec parcas cibo:
 Ne quando tibi interdum dormiens fur facultates auferat.
 Fœnum autem importato, & paleas, ut tibi sit,
 Bobus ac mulis annum pabulum. sed postea
 Servorum refocilla cara genua, & boves solve.

Quum verò Orion & Sirius in medium venerit
 Cælum, Arcturum autem inspexerit roseis digitis Aurora,
 O Persa, tunc omnes decerpe & fer domum uvas.
 Exponito verò Soli decem dies, totidémque noctes.
 Quinque autem in locum opacum repone, sexto in vasa conde

600. Κομιστάς] Reponere, recondere. *Idem.*

601. Ε'πίειρμον] Hoc est, ἀεὶμαρον, compositum, paratum, conditum. *Idem.*

602. Θῆτε] Significat hominem liberum, qui locat operas suas, mercenarius. *Scaliger.*

603. Κομῶς] Curare, alere. φείδο αἰε, subintellige, canis. *Guis-
tus.*

604. Καρχαρόδοντα ζῶα] Quæ habent inæquales & ferratos dentes, ut canes, vulpes, lupi, leones; ἀμφοδόντα, quæ æquales habent, ut equi; καυλιόδοντα, quæ apertos habent, ut mures, talpæ, apri. *Scaliger.*

606. Καὶ σφουρητὴν] De fœurage. *Guis-
tus.*

607. Ε'πηταυόν] Scribendum videtur ἐπηταυόν, aut est ἐπιταυόν in ἐπηταυόν. *Idem.*

610. Ἀ'ρετῦρον δ' ἐσίδῃ ῥοδῶδι' ἀκτύλος Ἡ'ώς] Arcturi intelligitur Heliacus ortus, qui incidit in Virginis 27. gradum, hoc est, Septembris XXI. quod Hesiodi ævo aliquot diebus prius fiebat. Is est verus ortus, nam apparens aliquot diebus seriùs fit. *Clericus.*

613. Ἀ'χέ' ἀφύσσει] Ἀ'ποδλίψαι δ'ρύσει. *Guis-
tus.*

613. Ε'χρη δ' εἰ μὴ' ἀφύσσει] Miror Hesiodum nihil de calcatione racemorum, expressionéque succi, vi torcularis, dixisse. Præterea
 ci

Δῶρε Διωνύσε πολυμήθε. αὐτὸρ ἐπὶ δὴ
Πληιάδες θ' Ὑάδες περὶ πένθ' Ὠρίων
Διῶσιν, πότε ἔπειτ' ὅτε μεμνημέν' εἶναι
Ὠρίων· πλειὸν δ' ἢ χθονὸς ἄρμεν' εἶη.

615

ei exigua oportet esse vineta, qui racemos foli & umbræ tamdiu exponat; nam in ingenti racemorum copia fieri hæc, sine multis incommodis, non possunt. Fortè de exigua copia vini, ejúsque præstantissimi, conficienda agit. *Clericus.*

615. Πληιάδες θ' Ὑάδες π.] De Pleiadum occasu egimus ad γ. 384. Superest ut aliquid dicamus de occasu duorum aliorum Asterismorum, quorum hic meminit *Hesiodus*. Utriusque autem intelligit occasum matutinum, seu Cosmicum. In Petaviano laterculo, Palilicium, id est, lucidissima Hyadum in oculo Tauri posita, mane occidit, in gradu IX. Scorpionis Romæ; id est, Novembris II. quo die *Columella* Tauri caput occasum facere scribit. At in Ægypto, matutinus occasus fiebat in gradu Scorpionis XI. Novembris IV. Sed idem *Columella* fuculam mane occidere ait XXI. Novembris, qui est apparens occasus matutinus, vero posterior. Vide *Petavium* Var. Disser. Lib. II. c. 8. *Clericus.*

Ibid. Τὸ πένθ' Ὠρίων.] Lucida stella pedis Orionis mane occidit, Scorpionis V. Octobris XXIX. Zonæ mediæ Scorpionis XII. Novembris V. Humerus dexter Scorpionis XXI. Novembris XIV. Itaque initio Hyemis verè dictus est occidere. *Clericus.*

616. Ἀργεὺς μεμνημέν' εἶναι.] Vide notata ad γ. 384. *Clericus.*

617. Πλειὸν.] Annus, πλειὸν non dubito dictum esse, quia maxima pars Græcorum annum ἀπὸ τῆς πλειάδος incipiebant, unde πλειὸν dictus. *Scaliger.*

617. Πλειὸν δὲ κατὰ χθονὸς ἄρμεν' εἶη.] Ὀρμεν' videtur scribendum. hoc est, ἀρμήσεις, κατὰ χθονὸς ἀρμήσεις, hoc est, ὑπὸ γῆς κατεπλήθον, astri more occidens, hoc est, absolutus, finitus, perfectus. Sed πὲρ κατὰ χθονὸς sic non placet, & versus addititius videtur. ἄπας ὁ εἰσαυτὸς ἐπὶ τῇ γῆς ἔργων πεπληρωμέν' εἶη. vel ὁ πλειὸν ἦγεν ὁ εἰσαυτὸς ἐπὶ τῇ γῆς ἔργων πέλ' εἶη, vel ἄπας ὁ εἰσαυτὸς ἐπὶ τῇ γῆς ἔργων καλῶς ἔχει καὶ ἀρμεδίαι. Sic annus terrestris bene se habuerit. placet. *Guierius.*

Ibidem.] *Arati* Scholiastes ad Tmema 14. τῶν Θεωνομένων Ed. *Morrelianæ* anni 1559. Ἀπὸ τούτων, inquit, πρὸ ἐξοχλῶς πλειὸν ἐαλήθη ὁ εἰσαυτὸς: ab hisce, per excellentiam, Pleion vocatus est annus. *Hesychius* tamen aliunde deducit, sic enim interpretatur: Πλειὸν, ὁ εἰσαυτὸς, ἀπὸ πάντων τῶν κατὰ τῇ γῆς συμπληρωθῶν. Hæc vox occurrit & in *Cassandra Lycophronis*:

Eis

*Dona latitia datoris Bacchi. Sed postquam utique
Pleiadesque Hyadesque ac vehemens Orion
Occiderint, tunc deinde arationis memor esto
Tempestrivæ. ita annus in opere rustico benè dispositus sit.*

Εἰς πέντε καὶ ὡσεύωνας ἡμετέραν λίχας,

Quinque circiter annos lecti cupidus.

Clericus.

617. Ἀγρότης αἶψα] Hoc est, singulæ anni tempestates, singulique menses ita in opera rustica describantur ac dividantur; ut totus in opera, suis temporibus adscripta, impendatur. Quapropter Rei Rusticæ Scriptores diligenter annum diviserunt, & notarunt quæ singulis ejus partibus fieri oporteat. Vide Varronis de R. R. Lib. I. c. 27. & sequentibus, & Columellam Lib. XI. c. 2. Clericus.

617. Πλεῖων δὲ κατὰ χρόνους] Non intellexerunt hæc interpretes. Ac primo Moschopulus quantum à sensu horum verborum absit, perspicuè fatetur, cum ἔσται per ἔστω reddit. Satis superque alibi probavimus, ne iterum hic repetendum sit, in libro nostro singulari, contra Tzetzen. Ephemeridem in operibus Hesiodi, non in diebus, esse: cum autem designatio ejus passim ferè sparsa sit, manifestè tamen ibi incipere: Μῦθον δὲ Λιουαῖονα. Ita ut tota agriculturæ doctrina in Ephemeride definat. Hanc postquam cum anno terminavit, cujus doctrina ab hyeme incipit, in autumno definit, totam simul Ephemeridem & agriculturæ doctrinam, tali clausulâ, concludit: Πλεῖων δὲ κατὰ χρόνους ἀγρότης αἶψα, quod interpretes Latini, secuti Græcos, reddiderunt, *Annus verò per terram accommodus sit.* Ineptissimè. Multum torfit omnes illud κατὰ χρόνους, quæ verba absolvunt agriculturæ præcepta, simulque ad navigationem viam præparant: ita ut illud quod sequitur, Εἰ δὲ σε ταυπλίης, ita cum hoc cohzreat, quia enim τῇ Πανδυσίᾳ veteres arare incipiebant (quod Lacones una voce βοῦπιῦ dicebant, Hesychius: βοῦπιῦ, ἀργελαῖν ὅταν ὁ Ὠρεῖον δύνῃ) navigare autem definebant, eleganter hac occasione alteram Oeconomiz rationem orditur. At Proclus optimè ad hunc locum notarat, ὡσεύων ὁ εὐκαυτός, ἢ ἐπὶ γῆς ἔργον ἔσται αὖ πάλιν ἔχει: potuisset tamen melius aliis consulere infra: si pro illis, εὐκαυτός πειθήσις, ὁ εὐκαυτός ὅλῳ ἀγρότῳ ἔσται, notasset, ὁ εὐκαυτός ὅλῳ πεπληρωμένος ἔσται. Tzetzes nupari maluit, quæ hic omitti poterant. ἀγρότης igitur est τὸ πεπληρωμένος: κατὰ χρόνους, est κατὰ τὸν χρόνον ἔργον: nam ita transit ad τὴν ἡμετέραν. Absoluto totius anni tempore concludit Ephemeridem his verbis: Πλεῖων δὲ κατὰ χρόνους ἀγρότης αἶψα. Sic annus in opere rustico absolutus est. Ita sumendum Heinsius.

T

618. Ναυ.

Εἰ δέ σε ναυηλίας δυαυεμφέλας ἴμερ' αἰρή,
 Εὖτ' ἂν Πληιάδες, θένος ὄβελμον Ὠρίωνος
 Φάγ' ὄντα, πίπτωσιν ἐς ἡεροειδέα πόντον,
 Δὴ τότε παντοίων ἀνέμων θύσιν αἴηται.
 Καὶ τότε μηκέτι νῆας ἔχειν ἐνὶ οἴνοπι πόντῳ.
 Γλυῶ δ' ἐργάζεσθ' μεμνημένος, ὥς σε κελύω.
 Νῆα δ' ἐπ' ἡπίερα ἐρύσῃ, πυκάσῃ τε λίθοισι
 Πάντοθεν, ὅφρ' ἴχασ' ἀνέμων μῆκος ὑγρὸν αἰέντων,
 Χείμαρον ἐξερύσας, ἵνα μὴ πύθῃ Διὸς ὄμβρος.
 Ὅππῃ δ' ἐπάρμυα πάντα τεῶ' ἐγκάτθεο οἴκῳ,
 Εὐκόσμως σολίσας νηὸς περὶ ποντοπόροιο.
 Πηδάλιον δ' ἄεργες ὑπὲρ καπνῶ κρεμάσας.
 Αὐτὸς δ' ὥραϊον μίμνειν πλόον, εἰσὸκεν ἔλθῃ,
 Καὶ τότε νῆα θολῶ ἄλαδ' ἐλκέμεν, ἐν δέ τε φόρτον
 Ἀρμυρὸν ἐντυάσας, ἵν' οἴκαδε κέρδος ἄρῃαι,
 Ὡππερ ἐμός τε πατὴρ καὶ σὺς, μέγα νήπιε Πέρσῃ,
 Πλωίζεσκεν νηυσὶ, βίη κεχρημένος ἐοθλῶ.
 Ὅς ποτε καὶ τῇδ' ἦλθ', πολὺν Διὶ πόντον ἀνύσας,
 Κύμῳ Αἰολίδα περιπλῶν, ἐν νηὶ μελαίνῃ.
 Οὐκ ἄφενος φάγ' ὄντα, ἐδὲ πλεῖστον τε καὶ ὄλβον,

620

625

630

635

618. Ναυηλίας δυαυεμφέλας] Hoc est, δυαυίος, δυαυέχης, τροχί-
 δης, de πημφίζω, & πημφόλυξ. Hesych. πημφίλα, δύσκολα, τροχία,
 βαθία, δυαυεμφέλ', ut δυαυέμερος. Guicetus.

619. Σθίν' ὄβελμον Ὠρίων'] Quia, nimirum, occasu matutino
 Orionem antecedunt, ideoque eum fugere videntur. Ad hunc He-
 siodi locum respexisse videtur Quintus Smyrnaeus, Lib. V. v. 367.

Πληιάς δ' ἄτ' ἀκέρμενος ἐς ὠκεανοῖο πέτρῃ

Δύει, ὑπεπλώσας ἀέκλυτον Ὠρίωνα,

Ἡέρε συκλονίσσας μίμνει δὲ χείματι πόντος.

Cum Pleias indefessi Oceani fluentia subit, timens inclytum Orionem, aë-
 rem perturbans, pontus vero procellâ furit. Clericus.

625. Ὅφρ' ἴχασ'] Scilicet, οἱ λίθοι. Guicetus.

625. Ὅφρ' ἴχασ' ἀνέμων μῆκος] Mirum est naves in siccam hu-
 mum subductas indiguiffe lapidibus, ut ventorum vim ferre possent.
 Quamvis eas abiete compactas statuamus, vix hoc intelligere quea-
 mus; sed levissimas fuisse eas necesse est. Clericus.

627. Ἐπάρμυα] Composita, condita, reposita. Guicetus.

628. Σολίσας νηὸς πλέρε] Involvens, recondens. Idem.

628. Νηὸς

Quòd si te navigationis periculosa desiderium ceperit.
 Quando utique Pleiades, vehementem Orionem
 Fugientes, subierint obscurum pontum,
 Tunc certè variorum ventorum strident flamina:
 Et tunc ne ampliùs naues habe in nigro ponto:
 Terram autem exercere memento ita, ut te jubeo.
 Navem verò in continentem trahito, munitoque lapidibus
 Undiquaque, ut arceant ventorum vim humida flantium,
 Sentinà exhaustà, ut ne putrefaciat Jovis imber.
 Armamenta verò disposita omnia domi tuæ repone,
 Rectè contrahens navis alas pontigrada.
 Clavum verò fabrefactum super fumum suspendito.
 Ipse autem tempestivam expectato navigationem, dum veniat.
 Tuncque navem celerem in mare deducito, intus verò onus
 Aptum imponito, domum ut lucrum reportes,
 Quemadmodum meusque pater, & tuus, stultissime Persa,
 Navigabat navibus, victus indigus boni.
 Qui olim & huc venit, immensum pontum emensus,
 Cum Æolide relictà, in navi nigra:
 Non reditus fugiens, neque opulentiam ac facultates,

628. Νῆος πλεῖν ποταμός] Hoc est, vela & remos. Ex simili lo-
 quutione perperam intellecta nata est fabula Dædali & Icarì, qui *alis*
 fugisse Cretam dicuntur, hoc est, remis & velis. Ideò, ut hìc He-
 siodus *alas* navibus tribuit: Virgilius, vice versà, *alis* Dædali *remi-*
gium adscribit, Æneid. VI. 19.

Dedalus, ut fama est, fugiens Minoia regna,
 Præpetibus pennis ausus se credere cælo,
 Insuetum per iter gelidas enavit ad Arctos &c.
 Redditus his primum terris, tibi, Phœbe sacravit
 Remigium alarum. Clericus.

629. Ὑπὲρ κρητὺν κρημίσματα] Vide not. ad γ. 45. Clericus.

632. Ἀεὶ μὲν εὐνοῖαν] Ἀεὶ μὲν εὖ. Quietus.

634. Βίη κρημνίδος ἰσθλῆ] Hoc est, quærens victum bonum, le-
 gitimum, bonis artibus. Idem.

637. Οὐκ ἄφρονος φόνον] Si, more Aristarchi, delendi essent ver-
 sus indigni Poëta, qui tantam famam adeptus est, quantam Hesiodus,
 hic versus cum sequente esset jugulandus; quippe qui Gallicà, ut
 aiunt, nive sunt frigidiores. Clericus.

Ἀλλὰ κακῶν πενήτω, τὼ Ζῷς ἀνδρεσσὶ δίδωσι.
 Νάσσαςτο δ' ἄλχ' Ἐλικῶνος οἷζυρῇ ἐνὶ κόμῃ,
 Ἀσκη, χεῖμα κακῇ, θέρψ' ὄρξαλέῃ, ἔδέ ποτ' ἰοθλῇ. 640
 Τῶν δ' ὦ Πέρση, ἔργων μνημηλὺς εἶναι
 Ὀρεσίων πάντων, πῶς ναυπλῆς ἦ μάλιστα.
 Νῆ' ὀλίγῳ αἰνεῖν, μεγάλη δ' ἐνὶ φορτία θέσθ.
 Μείζων μὲν φόρ' ὅ, μείζον δ' ὅπ' κέρδει κέρδ' ὅ
 Ἔσσεται, εἰ κ' ἀνεμοὶ γε κακὰς ἀπέχουσιν αἴητας. 645
 Εὖτ' ἂν ἐπ' ἐμπορίῳ τρέψας αἰεσίφρονα θυμόν,
 Βάληαι ἦ χρεά τε περφυγεῖν, καὶ λιμόν ἀτερπῇ,
 Δείξω δὴ τοι μέτρα πολυφλοίσβοιο θαλάσσης,
 Οὔτε τι ναυπλῆς σεσφισμῶ, ἔπε τι νηῶν.
 Οὐ γάρ πώ ποτε νηὶ γ' ἐπέπλων δόρεα πόντον, 650
 Εἰ μὴ ἐς Εὐβοίαν ἐξ Αὐλίδ' ὅ, ἢ ποτ' Ἀχαιοί,
 Μείναντες χειμῶνα, πολὺν σὺν λαὸν ἄγειραν
 Ἐλλάδ' ἐξ ἱερῆς Τροίῃς ἐς καλλιγυνῆαια.
 Εὐθαδ' ἰγῶν ἐπ' αἰθέλα δαίφρον' Ἀμφιδάμαν' ὅ
 Χαλκίδα τ' αἰσπερήσας. τὰ δ' ὅ περφεροδμήα πηλαὶ 655
 Ἀθλ' ἔθεσαν παῖδες μεγαλήτορες· ἐνθαί με Φημί
 Ὑμῶν νικήσαντες φέρειν τρίποδ' ὠταίνοντες.
 Τὸν μὲν ἰγῶν Μῆσης Ἐλικωνιάδεας ἀνέβηκα,

640. Ἀσκη] *Samuel Bochartus* Chanaan. Lib. I. c. 16. vocem
 Asra deducit ab ἄσκη ascherah, hoc est, lucus, ubi steriles sunt
 arbores; *Hesychiusque* hunc locum profert: Ἀσκη, ὄρος, ἀσχερος.
 Attamen cave credas sterilem locum fuisse, cum in epitaphio *Hesiodi*,
 quod profert *Pausanias* in Boeoticis, p. 600. dicatur παλυλῆς, hoc
 est, ferax segetum. Situm ejus & conditores memorat idem *Pausa-*
nias p. 583. *Clericus*.

640. Ἀρξαλέῃ] Scribendum videtur ὄρξαλέῃ. *Gnietus*.

643. Νῆ' ὀλίγῳ αἰεῖν] Imitatus est *Virgilius*, quamvis contra-
 rium dicat, *Georgicon* II, 412. laudato ingentia rura, exiguum co-
 lit. *Scaliger*.

646. Τρέψας] Scribendum videtur τρέψας. *Gnietus*.

647. Χρεά τε περφυγεῖν] Τὸ τε versum impedit & est inutile. *Idem*.

648, & 649. Hi duo versus, teste *Proclo*, infititii videntur *Plu-*
tarcho, quem vide. Placet judicium *Plutarchi*. Ναυπλῆς σεσφισμῶς
 subintellige πῶς. *Idem*.

653. Ἐλλάδος ἐξ ἱερῆς] Hoc est, θουρωσίης, μεγάλης. *Idem*.

654. Ἐπ'

*Sed malam pauperiem, quam Jupiter hominibus dat.
 Habitavit autem prope Heliconem misero in vico,
 Ascra, hyeme malo, æstate autem molesto, numquam bono.
 Tu verò, ô Persa, operum memor esto
 (Ut) tempestivè omnia (fiant,) navigationis verò maximè.
 Navem parvam laudato, magnæ verò onera imposito.
 Majus quidem onus, majus verò lucrum ad lucrum
 Erit, si quidem venti malos contineant flatu.
 Quando autem ad mercaturam verso imprudente animo,
 Volueris & debita effugere, & famem molestantem,
 Ostendam tibi rationes sonori maris,
 Etsi neque navigandi peritus, neque navium.
 Neque enim umquam navis transmissi latum mare,
 Nisi in Eubœam ex Aulide, ubi quondam Græci,
 Expectatâ tempestate, magnum collegerunt exercitum
 Græcia è sacra ad Trojam pulcris fœminis præditam.
 Illuc ego ad certamina strenui Amphidamantis
 Chalcidémque trajeci. indicta (per præcones) verò multa
 Præmia posuerunt juvenes magnanimi: ubi me gloriôr
 Carmine victorem tulisse tripodem auritum.
 Quem ego quidem Musis Heliconiadiþus dicavi,*

654. Εἴπ' ἄεθλα] Ad munera, subintellige funebria. τὸ ἄθλον hic munus funebre. *Idem.*

Ibidem] Ex hoc loco occasionem arripuit nescio quis fingendi certaminis Homeri & Hesiodi, quod cum alibi sæpè editum, tum etiam ad calcem majoris editionis nostri Poëtæ, quam Dan. Heinsio debemus. *Clericus.*

655. Πραξιφροδιδρα] Prædicta, edicta. *Guietus.*

656. Ἀθλ' ἰδίου] Les prix, præmia. παῖδες] Οἱ ἔξ Ἀμφιδάμαντος παῖδες. *Guietus.*

657. Τείποδ' αἰτόντας] Ejus meminit Pausanias in Boeoticis, pag. 588. Editionis Hanovianæ. *Clericus.*

658. Ἑλικωνιάδων ἀνέθηκα] Hæc è Theogonia sumta & interpretata videntur. Ceterum hi versus à 648. usque ad 663. videntur supposititii. *Guietus.*

658. Ἀνέθηκα] Inscriptio, si credere fas est, fuit hæc:

Ἡσίοδος Μύσους Ἑλικωνίσι, τίποδ' ἀνέθηκα

Ἰμνὸν νικῆσας, ἐν Χαλκίδι, θεῶν Ὀμηγοῖ

Εἴθ' ἄγε μὲν τὸ πρῶτον λιγυρῆς ἐπέβησεν αἰοιδῆς.
 Τόσόν τοι νῆών γε πεπείραμαι πολυρόμφων.
 Ἀλλὰ καὶ ὡς ἐρέω Ζηνὸς νόον αἰγιόχοιο.
 Μῆσ' ἄγε γάρ μ' ἐδίδαξαν ἀθέσφατον ὕμνον αἰεῖν.

660

Ἡ μάλα πεντήκοντα μὲν τροπαὶς ἡελίοιο,
 Ἐς τέλ' ἐλθόντ' ἴδρετο καματώδε' ὤρης,
 Ὡρεῖτο πέλεται θνητοῖς πλό'· ἔπε κε νῆα
 Καυάξαις, ἔτ' ἄνδρες ὀποφίσειε θάλασσα,
 Εἰ μὴ δὴ πρῶτον γε Ποσειδάων ἐνοσίχθων
 Ἡ Ζὺς ἀθανάτων βασιλῆς ἐφέλησιν ὀλέσσαι.
 Ἐν ποῖς γὰρ τέλ' ἐσὶν ὁμῶς ἀγαθῶν τε κακῶν τε.
 Τῇ μ' ὁ δὲ ἀκρινέες τ' αὔραι, καὶ πόντ' ἀπήμεν,
 Εὐκλή'· τότε νῆα θολῶ ἀνέμοισι πιθήσας
 Ἐλκέμεν ἐς πόντον, φόρον δὲ δὴ πᾶντα ἴθεοι.
 Σπείδων δὲ ὅττι τάχιστα πάλιν οἴκονδε νέεσθ'.

665

670

Hesiodus Musis Heliconem colentibus hunc apposuit, cum cantu vicisset Chalcide divinum Homerum. Eam profert, inter alios, Dion Chrysostomus Orat. II. de Regno. Clericus.

659. Εἴθ' ἄγε μὲν τὸ πρῶτον καὶ τὸ ἔξῃς] Contrarium hoc est iis quæ habuimus in Theogonia γ 20. & seqq. *Clericus.*

661. Ἀλλὰ καὶ ὡς ἐρέω] Ὡς, hoc est, ὁμῶς. vers. seq. ἀθέσφατον, hoc est, ἄγαν θίσφατον. *Gruetius.*

661. Ἀλλὰ καὶ ὡς ἐρέω] Rectè *Gruetius*. Sic *Homerus* Iliad. A, 116. cum induxisset Agamemnonem vehementi amore Chrysidis incensum se fatentem, attamen pollicentem se eam redditurum sic describit:

Ἀλλὰ καὶ ὡς ἐθέλω δόμῳ πάλιν, εἰ τό γ' ἄμεινον.

Sed sic, hoc est, attamen volo reddere, si hoc melius. Ad quem locum *Scholiastes*, ὁμῶς. *Eustathius* verò: φέρεται δὲ τοῖς Ἡρωδοτῶν καὶ Ἀπώνος, ὅτι τὸ ΩΣ, ὅτι δηλοῖ τὸ ὁμῶς, ἀδιστάται: fertur in commentariis *Herodoti* & *Apionis* ΩΣ, cum significat tamen, circumflecti. *Clericus.*

663. Ἡ μάλα πεντήκοντα] Subintellige ἐπὶ ἡμέρας, vel κατὰ per dies quinquaginta. μὲν τροπαὶς scilicet πέντε θιγαί. *Gruetius.*

663. Ἡ μάλα πεντήκοντα καὶ τὸ ἔξῃς] Si nulli hīc desunt versus, frustra sanè *Hesiodus* jaçtat peritiam suam, in re nautica. Quid enim absurdius, quàm coërcere omnem navigationem intra quinquaginta dies, quorum initium sumatur à solstitio æstivo? Cum præsertim solstitium æstivum incideret in III. Julii. Per quinquaginta etiam dies

*Ubi me primum dulcis compotem fecerant cantus.
 Tantum naves expertus sum multos clavos habentes.
 Sed tamen dicam Jovis consilium Ægiochi.
 Musa enim me docuerunt divinum carmen canere.
 Dies quinquaginta post conversionem Solis,
 Ad finem progressâ æstate laboriosi temporis,
 Tempestiva est mortalibus navigatio. nec certè navem
 Fregeris, neque homines perdidit mare,
 Nisi datâ operâ Neptunus terra quassator,
 Aut Jupiter immortalium rex vellet perdere.
 Penes hos enim potestas est simul bonorumque & malorum.
 Tunc verò facilisque aura, & mare innocuum,
 Tranquillum: tunc navem celerem, ventis fretus,
 Deducito in pontum: onus verò benè omne colloca.
 Propera autem quàm celerrimè iterum domum redire:*

dies ante id solstitium non minùs tutò navigari omnes accolæ maris norunt, nec potuit ignorare *Hesiodus*. Itaque, ut aperiàm quod sentio, crediderim hîc deesse duos versiculos, quorum hæc fuerit sententia:

Ἡμεῖς πενήκοντα πρὸ ἡλίου τροπαίου
 Ἀσφαλὲως γλαυκῶ ἱερῶν, αὐτὰρ ἵππων
 Ἡμεῖς πενήκοντα, καὶ τὰ ἔξῃ.

*Diebus quinquaginta ante conversiones solis, tunc cavuleum mare exercebis, rursus deinde quinquaginta diebus post conversiones &c. De fine prioris versûs, deque altero, dicere nihil ausim; sed non absurdè mihi conjicere posse videor initii similitudinem causam fuisse cur librarii duos priores versus omiserint, jam ab antiquis temporibus. Exempla similium omissionum vide in Critica nostræ Part. III. Sect. I. c. 5. Quidvis certè malim suspicari, quàm *Hesiodum* tam supinæ ignorantiz infimulare. Clericus.*

664. Εἰς τέλος ἐλθόντες] Ordo ἐλθόντες δίπλους εἰς τέλος ἄρης καὶ μεταπίλους. *Gruetius.*

666. Καυαίλαις] Hoc est, καυαίλαις ex καὶ pro κατὰ, καυαίλαις & πλοισιμῶν καυαίλαις. γ. sequ. πρὸ φρον] πρὸ θυμῶς. *Idem.*

669. Εἰ τοῖς γὰρ τέλος ἐστίν] Τέλος facultas, δύναμις, potestas efficiendi bona & mala, κράτης, αἰξίωμα. οἱ δὲ τέλος. *Idem.*

670. Εὐκροτίς τ' αὖρα] Εὐδιδλωὶ καὶ ἀδιδάγνωτοι, Proclus; hoc est, σφῆις, ἀχρεῖς, cognitu, indicatu faciles. *Idem.*

Μηδὲ μλύνει οἶνόν τε νέον· καὶ ὀπωρινὸν ὄμβρον,
 Καὶ χειμῶν' ἐπιόντα, νότοιό τε δεινὰς αἰήτας.
 Ὅς τ' ὤρεινε θάλασσαν, ὁμαρτήσας Διὸς ὄμβρον
 Πολλῶ ὀπωρινῶ· χαλεπὸν δέ τε πόντον ἔθεικεν.
 Ἄλλῳ δ' εἰαρινὸς πέλεται πλόος ἀνθρώποισιν·
 Ἡμεῖ δὴ τὸ πρῶτον ὅσον τ' ὀπιβάσκει κερῶν
 Γῆχος ἐπίησεν, τόσον πέταλ' ἀνδρὶ φανείη
 Ἐν κερῶν ἀκροτάτῃ· τότε δ' ἄμβρατός ἐστι θάλασσα.
 Εἰαρινὸς δ' ἔτος πέλεται πλόος· ἔμιν ἔγωγε
 Αἴνημι· ἔ γδ' ἐμῶ θυμῶ κεχαρισμένος ἐστίν,
 Ἀρπακτός· χαλεπῶς κε φύγοις κανόν· ἀλλὰ νῦ καὶ τὰ
 Ἀνθρώποι ρέζουσιν αἰδρεῖσιν νόοιο
 Χρήματα γδ' ψυχὴ πέλεται δειλοῖσι βροτοῖσι.
 Δεινὸν δ' ἐστὶ θανεῖν μὲν κύμασιν· ἀλλὰ σ' ἄνωγα
 Φρεζέσθαι τὰδε πάντα μὲν φρεσὶν ὅσ' ἀγορεύω.
 Μήδ' ἐνὶ νηυσὶν ἅπαντα βίον κείλῃσι πῦρεσσι·
 Ἄλλὰ πλέω λείπειν, τὰ ᾗ μείονα φορτίζεσθαι.
 Δεινὸν γδ' πόντε μὲν κύμασι πῆμασι κύρσαι.
 Δεινὸν γ', εἴ κ' ἐφ' ἄμαξαν ὑπέρβιον ἄχθος αἰείρας,
 Ἄξονα κανάξαις, τὰ ᾗ φορτὶ ἀμαυρωθείη.

675

680

685

690

678. Ἄλλος δ' εἰαρινός] An verna dicetur navigatio quævis, quæ fit ante solstitium æstivum, quod tempore Hesiodi erat, ut ostendit Dionys. Petavius Var. Dissert. Lib. VII. c. 5. Julii III? Non puto. Hesiodus enim tempestatem hujus navigationis satis indicat, emissione foliorum ficus, quæ fit ante æstatem; est enim instantis æstatis indicium, ut nos docet testis omni exceptione major Matt. XXIV. 32. Ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς γινώσκει τὴν προσβολὴν· ὅταν ἤδη ὁ κλάδος αὐτῆς γένῃται ἀπυλός, καὶ τὰ φύλλα ὀσφύη, γινώσκειται ἂν ἐγγὺς ὁ θερος: ex ficu intelligite parabolam, cum jam ramus ejus tener factus fuerit et folia emisserit, scitote vicinam esse æstatem. Intelliguntur autem serotinæ ficus, de quibus vide notata à nobis ad Marc. XI, 13, in additamentis Hammondianis. Inchoatâ verò æstate, hoc est, postquam Sol Tauri signum ingressus erat, non licuisse navigare, nisi furtim, credidisse non videtur Hesiodus. Scio artem navigandi etiamnum imperfectam fuisse, eo ævo; sed cum experienciâ didicissent nautæ quinquaginta diebus post solstitium æstivum tutam esse navigationem, ab eadem magistra discere eos necesse fuit non minùs tutò per quinquaginta dies ante id solstitium, mensibus Majo & Junio, navigari. Itaque quæ hic habet

Neque verò exspectato vinumque novum, & autumnalem im-
Et hyemem accedentem, Notique molestos flatus, (brem,
Qui concitat mare, comitatus Jovis imbre
Multo autumnali: asperum verò pontum facit.
Sed alia verna est navigatio hominibus;
Nempe, cum primum, quantum incedens cornix
Vestigium facit, tantum folia homini apparent
Summa in ficu: tum sanè pervium est mare.
Verna autem hæc est navigatio. non ipsam ego tamen
Probo: neque enim meo animo grata est, (tamen & hæc
Quia occasio illius invadenda. egrè quidem effugeris malum sed
Homines faciunt, stultitiâ mentis.
Opes enim sunt anima miseris mortalibus.
Miserum verò est mori in fluctibus. Verùm te jubeo
Considerare hæc omnia in animo, quacumque tibi consulo.
Ne verò intra naves omnem substantiam cavas ponas:
Sed plura relinquito, pduciora verò imponito.
Miserum enim ponti in fluctibus in malum incidere:
Miserum etiam, si in plaustrum prægrande onus imponens
Axem fregeris, onera verò corrumpantur.

bet Poëta, de navigatione verna, intellexerim de ea quæ fit mense Aprili. qui ventis & procellis, haud multò minùs quàm hiberni menses, est obnoxius. Certè eo mense ficus folia emittere incipiunt. Clericus.

681. Εἰ καὶ δὴ ἀεθρίτη] Τὰ νηρὰ βλάσῃ τ' οὐκ ἔσθ. *Quietus.*

684. Ἀρπικτος] Occupandus citò, ne elabatur è manibus. *Idem.*

686. Χρήματα ἢ ψυχὴ τίλεται] Elegans descriptio ardentissimi divitiarum amoris, quo fit ut non pluri vitam suam faciant; quam præsentissimis periculis exponunt, ut divitias sibi comparent. Similis loquutio est avari Poëtæ Pindari, quam ab Aristodemo nescio quo mutuam acceperat, Isthmiac. II, 17. χρήματα, χρήματ' αἶνε, pecunia pecunia vir sunt, hoc est, ut alius dixit, quanti habeas sis. Clericus.

693. Ἀμαυροβείη] Ἀφανισθείη. *Quietus.*

693. Ἀμαυροβείη] Propriè est obscurentur, quod cum non possit dici de quovis onere, vertimus corrumpantur; nam non placebat intereant, quod antea erat in versione Latina, & quod neque Græcæ voci satis accuratè respondet, neque aliis mercibus, aut oneribus convenit, nisi iis quæ frangi aut effundi possunt è plastro delapsæ. Clericus.

Μέτρε φυλάσσεσθ'· καιρὸς δὲ ὅππῃ πᾶσιν ἄρεσσι·
 Ὀρεῖσθ' ὅ γυναικα πέν ποτὶ οἶκον ἄγεσθ'. 695
 Μήτε τρηχόντων ἐτέων μάλα πολλὰ ἀπολείπαι,
 Μήτ' ὀπθεὶς μάλα πολλά· γάμῳ δέ τοι ὤρεσθ' ἔτῳ.
 Ἡ' ὅ γυνὴ τέτρε' ἡβῶν, πέμπτῳ ὅ γαμοῖτο.
 Παρθενικῶ ὅ γαμεῖν, ὥς κ' ἡθεα κεδνὰ διδάξης.
 Τῶ ὅ μάλισα γαμεῖν ἥ τις σέθεν ἐγυῖθι ναίῃ. 700
 Πάντῃ μάλ' ἀμφὶς ἰδὼν, μὴ γέτωσι χάρματα γήμῃς.
 Οὐ μὲν γάρ π' γυναικὸς ἀνὴρ λήϊζέτ' ἄμεινον
 Τῆς ἀγαθῆς. τ' δὲ αὖτε κακῆς ἔρίχον ὄλλο
 Δειπνολόχης· ἥτ' ἀνδρὲς κ' ἰφθιμόν περ ἰόντῃ
 Εὐφ' ἄπερ δαλῶ, κ' ὡμῶ γήρεϊ θῆκεν. 705
 Εὖ δὲ ὅππιν ἀθανάτων μακάρων πεφυλαγμένον εἶναι.
 Μηδὲ κασιγνήτῳ ἴσον ποιεῖσθ' ἐταῖρον·
 Εἰ δέ κε ποιήσης, μὴ μιν πρὶν ἄλλοι κακὸν ἔρξης.

694. Μέτρε φυλάσσεσθ'] Tempus, occasionem. *Guietus*.

694. Μέτρε φυλάσσεσθ'] Non intellexerant hæc interpretes. Hesiodus μέτρε φυλάσσεσθ' vocavit τ' ἀρεῶν πλῆν. Sic eleganter, Δεῖξω δὲ τοι μέτρε φυλάσσεσθ' φυλάσσεσθ' : quamobrem quæ Moschopulus, Proclus, Tzetzes πρὸς συμμετρίας hîc dicunt, ostendunt eos non benè mentem Hesiodi vidisse. Dum suadet μέτρε φυλάσσεσθ', suadet ut mercator usque ad ætatem maneat, quia usitatissimus alter ille πλῆν, veris, nimirum, ἀρετῆς sit. Quod quid sit ad Interpretes diximus. *Heinsius*.

696. Μήτε τρηχόντων] Tzetzes legendum contendit τρηχόντων. *Placet. Guietus*.

698. Τέτρε' ἡβῶν] Scribendum videtur τέτρε. subintellige ἔτη, hoc est, τέτρε ἔτη ἡβῶν, hoc est, πέμπτῳ δὲ ἔτῳ. τέτρε, τέτρε ἔτη δέκα. πέμπτῳ, hoc est, πέμπτῳ κ' δέκατῳ. Ratio hæc numerandi sumpta est à mensibus lunaribus. Vide intra πέντ' ἡμέρας, ἑκτὴ ἡμέρα. Anno duodecimo pubescere incipit. Anno pubertatis quinto, hoc est, decimo sexto nubat, quæ ætas nuptiis aptissima est. *Idem*.

702. Λήϊζέτ' ἄμεινον] Hoc est, λαμβάνει, κτῆται, à λαίω, λαύω, ἀπὸ λαύω, λάζωμαι, λήζωμαι, λήζωμαι, λαύω, λήω. *Idem*.

702. Οὐ μὲν γάρ π' γυναικὸς ἀνὴρ] *Clemens Alexandrinus Strom. Lib. VI.* nos docet *Simonidem* sic hunc *Hesiodi* locum imitatum esse:

Γυναικὸς ἔδ' ἐν γῆνι ἀνὴρ λήϊζέται

Εὐδλῆς ἄμεινον, ἔδ' ἐρίχον κακῆς.

Uxore nullam rem vir possidet bonâ meliorem, neque deteriore malâ. Clericus.

*Modum serva. Tempus verò in omnibus optimum.
 Mature autem uxorem ad tuam domum ducito.
 Neque triginta annis valdè multum inferior,
 Neque superans multum: nuptia verò tibi tempestiva hæ.
 Mulier autem quatuordecimo anno pubescat, quintodecimo nubat,
 Virginem verò ducito, ut mores castos doceas.
 Eam verò potissimum ducito, quæ te prope habitat:
 Omnia diligenter circum contemplatus, ne vicinis ludibria ducas.
 Neque enim muliere quicquam vir sortitur melius
 Bonâ: rursus verò malâ non gravius aliud
 Comestatrice: quæ virum licet robustum
 Torret sine face, & crudæ senectæ tradit.
 Benè verò reverentiam erga Deos immortales observato.
 Neque fratri æqualem facito amicum:
 Quod si feceris, ne ipsum prior malo afficias.*

704, 705. Hi duo versus suspecti. 7. 704. ὅς ἐστι consumit πὲρ ἑνὸς, πλὴν ἑσίου ἀφαιρίσθαι. *Quietus.*

704. Δειπνολόγῃς] Turpe, nempe, fuit in Græcia mulieres convivii interesse. *Cornelius Nepos*, in Præfatione: Pleraque nostris moribus sunt decora, quæ, apud illos, (Græcos) turpia putantur. Quæ enim Romanorum pudet uxorem ducere in convivium? Aut cuius materfamilias non primum locum tenet adium, atque in celebritate versatur? Quod multò sit aliter in Græcia; nam neque in convivium adhibetur, nisi propinquorum; neque sedet, nisi in interiore parte adium, quæ gynæconitis appellatur; quò nemo accedit, nisi propinquâ cognitione conjunctus. Vide Interpretes ad eum locum, neque enim opus est in re nota diutius morari. *Clericus.*

705. Καὶ ἐν ὁμῶς γήρεϊ δῶκεν] Stob. καὶ ἐν ὁμῶς γήρεϊ ἦν. *Heinsius.*

706. Ὅπιν ἀθανάτων] Ultricem Deorum curam, quæ mortales à tergo sequitur. Ab ὅπιν, quod notat post, ὅπιν & ὅπιν. *Tibullus:* Nescius ultricem post caput esse Deum. ab ὅπιν, κατόπισ, ὀπίσσω, ὀπίθεν. *Quietus.*

708. Εἰ δὲ καὶ πειρώμε] Nemo enim potest magis nocere eo, qui, amicitiam renunciata, sit inimicus; quia aut arcana novit, quorum revelatio nocere potest; aut certè ea scit, quæ nos quàm maximè lædere possunt. Itaque, quantum quidem est in nobis, amicitias oportet esse æternas, ut suadet *Hesiodus*. Eadem de causa, sic præcipiebāt *Solon*: φίλους μὴ τεχνῶ κτλ. εἰ δὲ ἀνὴρ κλίσῃ, μὴ ἀποδοκίμαζῃ: amicos ne citò comparato, quos verò acquisiveris, ne repudies. Apud *Diogenem Laërtium*, Lib. 1. §. 66. *Clericus.*

Μηδὲ ψεύδεσθ γλώσσης χάριν. αἱ δὲ κεν ἄρχῃ,
 Ἡ' π' ἐπ' αὖ τ' εἰπὼν ἀποθύμιον, ἥε κ' ἔρξας,
 Δις πόσα πίνυδ' ἀμνημονεύει· εἰ δὲ κεν αὖθις
 Ἡ' γῆτ' ἐς φιλότιμον, δίκῃ δ' ἐθέλῃσι παρασχεῖν,
 Δέξασθαι. δειλὸς τοι ἀνὴρ φίλον ἄλλοτε ἄλλον
 Παιῖται· σὲ γ' μή π' νόον κατελείχεται εἶδ' αὖ.
 Μηδὲ πολύζεινον, μηδ' ἄζεινον καλέεσθαι,
 Μηδὲ κακῶν ἔταρον, μηδ' ἐοθλῶν νεκεσῆρα.
 Μηδέ ποτ' ἔλομ' ἰὼν πενίῃ θυμοφθόρον ἀνδρῶν
 Τέτλαθ' ὀνειδίζειν, μακάρεων δόσιν αἰὲν ἰόντων.

710

715

709. Γλώσσης χάριν] Qui ultro, non rogatus, prudens & sciens mendacium loquitur. Sic apud Theognid. v. 488. τ' ἐπὶ λῆς μολύβει. ἄρχῃ autem id est ἄρχῃ. sic vet. Interp. Scaliger.

709. Μηδ' ψεύδεσθ] Neque mentiaris illi. supple, ne verbo quidem decipias. Guilelmus.

709. Μηδὲ ψεύδεσθαι γλώσσης χάριν] Quia ejusmodi mendacia anxios sæpe habent, ad breve tempus; nec satis arctam amicitiam redolent, quæ numquam patitur alii fieri à nobis, quod ab eo nobis fieri nolumus. Clericus.

710. Ἀποθύμιον] Alienum ab animo, molestum, invisum, non ἀρεσκὺν τῇ ψυχῇ Guilelmus.

711. Δις πόσα πίνυδα] Τμώρε. Μνημονεύει] Injuriz memor sc. Idem.

711. Δις πόσα πίνυδα] Pessimum præceptum; cum sola Ratio suadeat peccantes aut de industria, aut imprudentiâ, amicos ferre, ut ad amicitiam redeant, aut certè ut nos pristinz amicitiz hoc tribuere intelligamur. Quantò meliùs Cicero, de Amicitia, Cap. 21? Primum danda opera est, ne qua amicorum diffidia fiant; sin tale quid evenierit, ut extincta potius amicitia, quàm oppressa esse videantur. Cavendum verò, ne etiam in graves inimicitias convertant se amicitia; ex quibus jurgia, maledicta, contumelia gignuntur; quæ tamen, si tolerabilia erunt, ferenda sunt; & hic honos veteri amicitia tribuendus est, ut is in culpa sit, qui faciat, non qui patiatur injuriam. Rectè etiam, Cicerone antiquior, Auctor Pythagoricorum versuum, qui aurei vocantur, v. 7.

Μηδ' ἔχθαιρε φίλον ἐν ἀμαρτυρίῃς ἑσθὴν μικρῆς.

Neque oderis amicum tuum, propter exiguum peccatum.

Clericus.

712. Ἡ' γῆτ' ἐς φιλότιμον] Ἡ' γῆτ' præcedat, prior eat, ἀπογῆται. Guilelmus.

712. Δίκῃ παράσχεν] Satisfacere verbis, aut jacturam, si quam creavit,

*Ne verò mentiaris dicis gratiâ. Sin autem cœperit
Aut verbum aliquod dicere ingratum, aut facere,
Bis tantum punire memineris. Si verò rursus
Redeat in gratiam, pœnam autem velit dare,
Recipe. miser namque vir amicum aliàs alium
Facit: tuum verò ne quid animum coarguat vultus.
Ne verò multorum hospes, néve nullius hospes dicaris,
Néve malorum socius, neque bonorum convitiator.
Neque umquam miseram pauperiem animum comedentem homini
Sustineas exprobrare, divorum munus immortalium.*

creavit, sarcire. *Clericus.*

713. Διόλος τις αἰνέ] Hæc à superioribus non pendent, sed ad sequentia pertinent. *Gnietus.*

713. Διόλος τις αἰνέ] Quia, propter frequentem mutationem scire non potest an ii, quos sibi amicos putat, sint re verâ amici. Qui enim eo nomine digni sunt, nonnisi diuturnitate temporis, dignosci possunt. *Clericus.*

714. Εἶδος] Nullum rei genus, nulla res, εἶδ' ἢ πρῶτον. τὸ εἶδος hic est πρῶτον. *Gnietus.*

714. Σὶ δὲ μὴ πῶς κατασχέτω εἶδος] Videtur esse præceptum, cui nullus est cum superioribus ac sequentibus connexus, & quo præcipit Poëta, non tantum cavendum esse ne dicamus quæ occulta esse volumus, sed etiam ne vultu prodamus id quod silentio tegimus. Itaque εἶδος hic est externa species, quæ frequentissima vocis est significatio. Hoc autem præceptum si ad dissimulationem, nocendi causâ, referatur, qualis erat Tiberiana, rejiciendum; sed si ad prudentiam spectet, quæ nonnulla intempestivè aperiri vetat, quamvis utilia iis quibus aperirentur, ambabus ulnis est excipiendum. *Clericus.*

715. Μηδὲ πολύξενον, μηδ' ἄξενον καλέσθαι] Μηδὲ πολύφιλον, μηδ' ἀφιλον. *Gnietus.*

715. Πολύξενον] Qui multos habebant hospites, iis excipiendis exhauriebantur; at qui erant planè ἄξενoi, sine gravi molestia peregrè esse non poterant, cum apud neminem potum diversari possint. Præterea multa negotia esse poterant, quæ, nonnisi per hospites, commodè administrabantur. Scio postea ξένους amicos dici γ. 722. Sed hic proprio sensu sumi crediderim. *Clericus.*

716. Νεισιθήγ] Κατήρεν. *Gnietus.*

718. Μακρῶν δόν] Quamvis dari soleant dici dumtaxat bona, attamen Hesiodus non semel etiam mala dari dicit, un antea γ. 638. memorat κακῶ πύλλω, πλὴν Ζεὺς ἀνδρῶσι δίδωσι, malam paupertatem quam Jupiter hominibus dat. *Clericus.*

719. Γλα-

Γλώσσης τοι θησουργὸς ἐν ἀνθρώποισιν ἄριστος
 Φειδωλῆς, πλείστη ᾗ χάρις καὶ μέτρον ἰότης.
 Εἰ δὲ κακὸν εἴποις, τάχα καὶ αὐτὸς μείζον ἀκῆσαις.
 Μηδὲ πολυζέιναι δαιτὸς δυαπέμφειλα εἶναι
 Ἐκ κρινῶ. πλείστη ᾗ χάρις, δαπάνη τ' ὀλιγίστη.
 Μηδέ ποτ' ἐξ ἡῶς Διὶ λείβειν αἴθοπτε οἶνον
 Χερσὶν ἀνίπτοισιν, μηδ' ἄλλοις ἀθανάτοισιν.
 Οὐ γὰρ τοίγε κλύουσιν, ἀποπύουσιν δέ τ' ἀρχαί.
 Μηδ' ἀντ' ἡελίοιο πετραμμήνῃ ὀρθὸς ὀμιχεῖν.
 Αὐτὰρ ἐπὶ λῶ κε δύη, μεμνημένην, ἐς τ' ἀνιόντῃ,
 Μήτ' ἐν ὁδῷ, μήτ' ἐκτὸς ὁδῷ περὶ βᾶδιν ἔρηγης,

720

725

719. Γλώσσης τοι θησουργὸς] Sententiam horum versuum illustrant interpretes Jacobi ad Cap. III. 9. & seqq. Clericus.

722. Μηδὲ πολυζέιναι δαιτὸς δυαπέμφειλα] Δαιτὸς subintellige ἡσυχίας. hoc est, ἡσυχίας. δυαπέμφειλα, δυαπέμφους, δύσκολα. ἀνὰ πύργον τὸ πύργον. Hos versus sic distinguit Heinsius: Μηδὲ πολυζέιναι δ. δ. εἶναι. ἐν κρινῶ πλείστη π. χ. δ. τ. ὀλιγίστη. Placet. Gmelius.

722. Δυαπέμφειλα] Mare quidem dicitur δυαπέμφειλον ab Hesiodo in Theogonia, quod non sine periculo transmitti possit; hic verò, ubi sermo est de convivio, δυαπέμφειλα dici videtur qui aegrè adducitur, ut velit symbolam suam conferre ad convivium, seu ἔργον. Hoc nos docuerat Hesychius, sed verba ejus corrupta sunt. Δυαπέμφειλος, ἐπὶ μὲν τῇ θαλάσσῃ, ἢ δυαπέμφους καὶ περαχίαν καὶ περαχίδης ἐπὶ δὲ τῇ πελαγονίᾳ, δυαπέμφους. Respicit ad locum Homeri Iliad. II. 5. 147. ubi hominem mortuum ex curru decidentem urinatori, ἐκ τοῦ ὄντος maris ostrea petenti, confert Patroclus, hisce verbis:

Πολλὰς ἀνὰ χερσὶν αἶψα ὄδῃ τέθεικα διφῶν
 Νηὸς ἀποτρώσκων, εἰ καὶ δυαπέμφειλος εἴη.

Multos satietur vir hic ostrea quarens, ex navi desiliens, quamvis procellosum esset; nempe, mare. Ad quæ verba hæc habet Eustathius, quæ in Lexicon suum transtulit Phavorinus: Δυαπέμφειλος δὲ πῶς ὁ δυαπέμφους· εἰ καὶ δυαπέμφους καὶ πύργον. ὅθεν καὶ Hesiodus δυαπέμφειλον πύργον καλεῖται φησὶ. Ζηνοδότος δὲ φησὶ πηλοπονητικῶς γράφει· εἰ καὶ δυαπέμφειλος εἴη, οἱ πολλοὶ, δηλαδὴ, οἰκῶντες. οἱ καὶ τέθεικα περαχίαν, ὅ ἐστι δυαπέμφους, οἱ καὶ Hesiodus· μηδὲ πολυζέιναι δαιτὸς δυαπέμφειλος εἶναι, ὅ ἐστι δύσκολος δυαπέμφους: difficilis, qui aegrè adduci potest ut veniat, quamvis accersitus. De ἔργῳ autem multa habet Isaacus Casaubonus ad Characteres Theophrasti. Clericus.

722. Μηδὲ πολυζέιναι δαιτὸς] Ut hoc præceptum, quod est περὶ
 συμφο-

*Lingua certè thesaurus inter homines optimus
 Parca, plurima verò gratia, si modum servet.
 Quòd si malum dixeris, forsan O ipse majus audies.
 Ne in convivio, quod multi amici instruunt, sis morosus
 De symbolis: plurima enim gratia, sumptuísque minuitus.
 Neque umquam mane Jovi libato nigrum vinum
 Manibus illotis, neque aliis immortalibus.
 Neque enim illi exaudiunt, respuunt verò etiam preces.
 Neque contra Solem versus stans meito,
 Sed etiam postquàm occidit memor ejus rei, usque ad orientem,
 Neque in via, neque extra viam inter eundum meas,*

συμβόλαιον & χαρτοφύλιον, quæ collatis ab unoquoque sumtibus instituebantur, constet sibi, sublatâ distinctione, ita lego: Μηδὲ πολυζέων δαιτὸς διατίμωφαι εἶναι. Ἐκ κριῦ πλείστη τι χάρις, διαπάνη τ' ἐλεγγίῃ. Sensus est hoc modo mirè directus & perspicuus. *Heinsius.*

725. Χερσὶν ἀνίπθωσι] Faciebat hoc non parum ad munditiem, quæ à sacra facturis postulabatur. Vide not. ad Gen. XXXV, 2. Hinc in proverbium abiit *illotis manibus* aliquid facere, quod perinde est ac imparatum esse. *Clericus.*

726. Ἀπὸ τῆς αἰγῆς] Ἀπὸ τῆς αἰγῆς. Τὸ αἶγος, prex. propriè & primò imprecationes, sive καταιράκη, ἀφωγίαι χάρις, αἶγος dictæ. *Guilielmus.*

727. Μηδὲ αὐτὸν ἡλίου] Hic *Hesiodus* non vetat de die meiere, sed tantum stantem, ad solem conversis ac reiectis pudendis. Malè hunc locum acceperat *Claud. Salmasius* Exercit. Plinianarum p. 431. quasi *Hesiodus* velit de nocte tantum lotium emitti; quod absurdum est, nec potest observari. Itaque eum castigavit, sed acrius æquo, *Dionys. Petavius* in Miscellis Exercit. Cap. I. & rectè observavit hunc versum interpunctione & sententiâ à sequenti esse distractum. *Clericus.*

Ibidem. Οὐδὲ] Stans, ut Gallicè *droit*. Vide *Iliad.* Σ, 246. & locum *Herodoti* laudandum ad γ. 731. *Clericus.*

728. Ἀπὸ τῆς ἐπὶ καὶ δὴ μεμνημένῃ] Ab occasu ad ortum rectum meiere licet. Malè interpres. πρὸς τὴν πλείστην post τὸ ἀνίστασθαι. *Guilielmus.*

728. Ἀπὸ τῆς ἐπὶ καὶ δὴ] Hoc versu & duobus sequentibus, ut rectè *Petavius*, hortatur Poëta, ut ne post occasum solem, ac nocte quisquam ambulando meiat, aut denudatus, quòd etiam nocti veneratio quædam adhibenda sit. Igitur post ἀνίστασθαι non est ponenda πλείστη πρὸς, ut multi fecerunt. *Clericus.*

Μηδ' ἀπογυμνωθεὶς· μακάρων τοι νύκτες ἔασιν·

730

Ἐξέρμενος δ' ὅγε θεῖος ἀνὴρ πεπνυμένος εἰδώς,

Ἡ' ὅγε πρὸς πῖχον πελάσας δερκέος αὐλῆς.

Μηδ' αἰδοῖα γυνῇ πεπαλαγμένος ἐνδοθεν οἴκῃ

Ἐς ἡ ἱμπελαδὸν παραφαινέμεν, ἀλλ' αἰλέαδ'.

Μηδ' ἀπὸ δυσφήμοιο τάφῳ ἀπονοσήσαντο

735

Σπερμαίνειν γρῦν, ἀλλ' ἀθανάτων ἀπὸ δαιτός.

Μηδέ ποτ' ἀενάων ποταμῶν καλλιρρόον ὕδαρ

Προσὶ περᾶν, πρὶν γ' ὄξῃ ἰδῶν ἐς καλὰ ῥέεθρα,

Χεῖρας νιψάμενος πολυηρότω ὕδατι λούκῃ.

Ὅς ποταμὸν Δαβὴν, κακότητι δ' χεῖρας ἀνιπύῃ,

740

Τῷδε θεοὶ νεμεσῶσι, ἢ ἄλγεα δῶκαν ὀπίσσω.

Μηδ' ἀπὸ πεντόζοιο, θεῶν ἐν δαιτὶ θαλεῖη,

730. Μηδ' ἀπογυμνωθεὶς] Subintellige, etiam sub nocte. *Guicetus.*

730. Μηδ' ἀπογυμνωθεὶς] Cum Græci tunicas quidem breviores, nisi tortè hyeme, sed sine clausis femoralibus gestarent, non necesse habebant retegere pudenda ut mejerent; sed tantum inflexis genibus clunes in talos demittere, ut tunicæ inferior ora magis dilataretur, ne lotio madefieret. De iis quæ dicuntur *feminalia* vide *Isaac. Casaubonum* ad Augusti Cap. LXXXII. in notis ad *Suetonium*. Clericus.

Ibid. Μακάρων τοι νύκτες ἔασιν] Non tantum vult interdum non debuisse homines mejere stantes, ac resectis ad solem pudendis; sed ne nocte quidem incedentes, aut pudendis nudatis; quia noctu Dii frequentius inter homines versantur, ut rectè ad hunc locum *Proclus*. Clericus.

731. Ἐξέρμενος] Subintellige ὑρῖν. *Guicetus.*

731. Ἐξέρμενος] Hoc est, clunibus ad talos demissis. *Sam. Bocharius* Hieroz. Parte I. Lib. II. c. 56. postquam ostendit Judæos stantes solitos mingere, observat Græcos sedentes minxisse nusquam reperiri, nisi apud unum *Hesiodum*, cujus vsf. 731, & 732. profert, tum subdit: *Itaque, Hesiodi auctore, Græci benè instituti, vel sedentes mingebant, vel ad parietem accedentes. Sed posterioribus sæculis, prius illud à viris usurpari desit, & mulieribus relictum. Itaque in Græcorum monumentis nullum exstat exemplum viri, qui sedens minxerit. Deinde allatis multis contrariis exemplis, addit hoc Herodotum, quo, brevitatis causâ, hic contenti erimus: Herodoto, inquit, nihil expressius, qui ut probet Ægyptios in plerisque aliter se gerere, quàm reliquos homines, inter cetera hac habet Lib. II. c. 35. Οὐρέουσι αἱ μὲν γυναικες*

Neque denudatus : Deorum quippe noctes sunt.
 Sedens verò divinus vir & prudens,
 Aut ad parietem accedens benè septa caula.
 Neque pudenda semine pollutus intra domum
 Focum juxta revelato, sed caveto.
 Neque à feralibus epulis reversus
 Seminato progeniem, sed Deorum à convivio.
 Nec unquam perennium fluviorum limpidam aquam
 Pedibus transito, priusquam oraveris adspiciens pulcra flumina,
 Manus lotus amoenâ aquâ limpidâ.
 Qui fluvium transierit, malitiâ verò manus illotus,
 Ei succensent Dii, & damna dant in posterum.
 Ne verò à manu, Deorum in celebri convivio,

γυναικας ὄρσαι, οἱ δὲ ἄνδρες καθήμενοι, scemina quidem stantes mingunt, viri verò sedentes. Clericus.

733. Περὶ παλῶν] An à πάλῳ pulvisculo παλάσσω. Guetus.

734. Εἰς τὴν ἐμπυλάδην περὶ φανίαν] Quia, nimirum, ad focum erant Dii Penates, focusque, ut habet Præclus, erat domestica ara, in qua libationes quotidie fiebant, & se pollutos existimabant. Itaque prius ablueri se se necesse habebant, si præcepto Hesiodi obsequi volebant. Sic apud Herodotum, Lib. I, 198. ὅσκις δ' ἂν μὴ γυναικὶ τῇ ἰαντῇ αἰνῇ Βαβυλωνίῳ, ——— ὅρῃς ἡμοῖς λένται ἀμφοτέρω, ἀγῆσθ' ὅδ' ἐδνὸς ἄψον] πρὶν ἂν λούσωνται : quoties autem cum uxore miscetur vir Babylonius, ——— orto diluculo abluuntur ambo, nullum vas priusquam se abluerint tæxuri. Quæ narratio ostendit, apud Græcos, Herodoti ætate, vulgò observatum non fuisse Hesiodi præceptum. Clericus.

736. Ἀπὸ δαιτῆς] A Deorum conviviiis, quæ sacrificiis peractis fiunt, festis Deorum sollempnibus. Guetus.

737. Ἀινάων ποταμῶν] An? αἰνείων. Idem.

739. Λόκῳ] Λαμπρῷ, Διγυαῖ. Idem.

740. Κακότητι] Contumaciâ, contumaci malitiâ. Scribe, κακότητι γὰρ. Τὸ δὲ hic non placet. Idem.

740. Κακότητι] Hoc est, datâ operâ, spretoque Deorum Numine. Clericus.

742. Ἀπὸ πινύζοιο] A manu quæ habet quinque digitos, ut πέντε ἄζες, quinque ramos. Ἄρον verò ἀπὸ χλαῖρας, ut docent Græci Interpretes, est pars sicca, hoc est, extrema unguium, quæ separatur ab ea quæ carni adhæret. Hoc præceptum, obscuriùs exprimitur ab Hesiodo, sicut obscurè exprimebantur symbola à Pythagora, ut res nul-

Αὖτον δ' ὅτ' ἡλάρ' ἔπινεν αἶθ' ὅνι σιδήρεα.
 Μηδέ ποτ' οἰνοχόῳ πρὸ μὲν κρητῆρ' ὕπερθε
 Πινόντων· ὅλον γ' ἐπ' αὐτῷ μοῖρα πέτυκται.
 Μηδὲ δόμον πινῶν, ἀνεπίξετον κατὰ λείπειν,
 Μὴ πιῖ φορμύνη κρῶζι λακέρυζα κερῶνη.
 Μηδ' ὅτ' ἡλάρ' ἔπινεν αἶθ' ὅνι σιδήρεα.

lius pretii viderentur nescio quid reconditus complecti, & imperitis essent admirationi. Solent enim quàm maximè mirari quæ non intelligunt. Hoc videtur velle *Hesiodus*, non esse expectandum, ad manus abluendas, & unguium, ut probè purgentur, retrimenta secanda, tempus ipsum convivii, sed manibus lotis accedendum. Alioqui ne in familiari quidem convivio ungues quisquam secet, qui nolit retrimenta in patinas exfilire; quod, ut opinor, non gratius fuisset Græcis, quàm nobis nunc est. *Clericus*.

743. Αὖτον δ' ὅτ' ἡλάρ'] Ungues à carne. *Guietus*.

744. Οἰνοχόῳ] Τὸν κέρην. *Idem*.

744. Οἰνοχόῳ] Gutium, gutturnicum etiam vocabant veteres. *Scaliger*.

744. Μηδὲ ποτ' οἰνοχόῳ] Hæc est anilis superstitio, potius quàm præceptum ethicum, symbolorum more expressum. Hic enim Poëta religiosa tradit, non moralia. Itaque frustra est *Proclus*, qui vult mysticè ab *Hesiodo* significari, non esse privata præferenda communibus, quia κρητῆρ' commune erat, quo ex οἰνοχῶν hauriebant. Verùm communis etiam erat οἰνοχῶν, quandoquidem ex ea etiam vinum commune hauriebant omnes convivæ. Alia ejus interpretamenta non sunt verisimiliora, ut nec cetera omnia allegorica commenta, quæ ad incrustanda superstitiosa deliria Majorum suorum Græci posteriores adinvenerunt; ut sapientiores viderentur fuisse, quàm fuerant. Etiamnum hodie veterum superstitionum vestigia videre licet, multis in locis. Sunt qui, exempli causâ, mali ominis esse putant panem iaversum, ita ut planior pars sit superior, cultros decussatim in mensa jacentes, salillum in mensam effusum, & similia; quibus mysticos sensus non minùs facile esset invenire, quàm Hesiodicis nugis. *Clericus*.

745. Πινόντων] Bibentibus subintellige convivis, compotoribus. bibendo, inter bibendum. ὅλον γ' ἐπ' αὐτῷ μοῖρα] Est mali ominis. μοῖρα omen. *Guietus*.

746. Ἀνεπίξετον κατὰ λείπειν] Superstitiosum hic aliquid esse mihi persuadeo, potiusquàm id quod volunt Græci Interpretes; qui putant irrisionem significari eorum, qui imperfectum ædificium sunt conspecturi. Existimasse videtur *Hesiodus* mali esse ominis, si cornix imperfecto ædificio insideret, quod faciliè & frequentius fieri potuit, si diu imperfectum selinqueretur. Agit autem hic de lignea rustici casa,

Siccum à viridi refeca nigro ferro.

(*craterem*

Neque umquam urceum, ex quo vinum infunditur, pone super Bibentium: perniciosum enim in eo fatum est situm.

Neque domum faciens imperfectam relinquito,

Ne fortè infidens crocitet stridula cornix.

Neque ab ollis nondum dedicatis rapiens

casa, ad quam absolvendam longo tempore opus non est. Ejus opinionis vestigia remanserant apud Romanos, tempore Plinii, qui H. N. Lib. X. c. 12. sic de Cornice loquitur: *Ipsa ales est inauspicata garrulitatis, à quibusdam tamen laudata.* Deinde: *inauspicatissima factus tempore.* Eodem Capite, de bubone agens, ostendit à multis ferale habitum si domui insideret, quod constat hisce verbis: *Privatorum domibus insidentem plurimum scio non fuisse feralem.* Simile quiddam de cornice sensisse Hesiodum credibile mihi fit. Prodidit etiam *Ælianus* de Animalibus Lib. III. c. 9. unam cornicem mali esse ominis: *οἱ τὴν ἰδρὰν ἐρίδων καὶ πλείους παρὰ φυλάττοντες τὸν Διὸς ἑλκεδὼν εἰς μετρείαν ἐτίθενον αἰνὰ φασιν, οἱ ὑπακούοντες κερῶνι μάλα: qui observant ubi infideant vives, & earum volatus non esse faustum auguria caprantibus aiunt, si audiat una cornix.* Scio interdum boni ominis fuisse cornicem, qua de re vide Intt. ad Eclog. IX. Virgilii, v. 15. Sed satis mihi est inauspicatam sæpe fuisse, ut eò *Hesiodum* respexistisse existimem. *Clericus.*

747. *Λακέρυζα*] *Α λάρω, λακίω, λακέρω, λακερίω, λακερύζω, λακέρυζα, hoc est, λακέρω strepera, garrula. Guizotus.*

748. *Μῆδ' ἀπὸ χορτοπόδων ἀνιπέρηκτων*] Vetus mos sub hoc verbo latere videtur, o las novas lustrandi & ad usum felicem consecrandi, hoc est, benedicendi, ut loquimur. *ἀνιπέρηκτι χορτοπόδι.* hoc est, *ἐφ' ᾧ ἡ ἐπὶ ἔρχεται πὶ ἱερῇ.* Idem.

748. *Ανιπέρηκτων*] Scio quidem vasa dedicare solitos veteres, sed vox hæc, & verbum *ἀνιπέρω* suadent agi potius de carne rapta ex olla, sive de *aulico* jure extis, ut loquitur *Festus*, antequàm sacra essent facta. Adsentior itaque *Sam. Bocharto* sic hunc locum interpretanti *Hieroz.* Part. I. Lib. II. c. 50. Fuere qui dapes propè crudas eripuerint non solum ex popinis, sed etiam ex locis sacris. Vide 1. *Sam.* II, 13. ubi filii *Helis* ita se gessisse narrantur. Qualis apud *Athenæum* describitur mulier quædam, quæ sacra nondum immolata devorabat, *ἐφαρπύζου' ὁσάλου,* à veru illa rapiens; & in *Sætonio Vitiellius* c. 13. *homo non profunda modò, sed intempestiva quoque ac fordida gula, ne in sacrificio quidem umquam, aut itinere ullo, temperavit, quin inter altaria ibidem statim viscus & furra panè rapta è foco manderet.* Denique, ut Poëta auctor,

Est etiam à mediis victima rapta focie.

Εἴθειν, μηδὲ λόεσθ· ἐπεὶ ἢ πῶς ἐνὶ πονίῃ.

Μηδ' ἐπ' αἰκινήτοις καθίζεν (εἰ γὰρ αἰμεινον)

Cujusmodi ventres ferit illud *Simonidis*, quod tandem in proverbium cessit :

Αἴθυια δ' ἰσθ' παλάμῃς καποδίῃ.

Nondum immolata sacra sapè devorat. Proinde in *Hesiodo*, inter alia præcepta, hoc quoque habetur, *ne ab ollis nondum sacrificatis* (cibum) *rapiens comedito.* Nam ut ῥίζεν & ἐπὶ ῥίζεν *sacrificare* est : ita ἀντίρ-
ριπτοῦ est αἴθυια, *nondum sacrificatus vel immolatus*, ut à *Tzetze* redditur. Addatur hisce locus *Ciceronis* è Lib. II. de Fin. c. 7. *Repe-*
riemus aſotos primùm ita non religiosos, ut edant de patella. Non ne-
cesse est nos hîc colligere quæ à Veteribus dicta sunt περὶ τῶν βαμολό-
γων & θυαυπύων, qui ex altari carnes ab alio oblatas rapiebant ; ne-
que enim de iis verba facit *Hesiodus* ; sed de iis qui ipsi sacra facien-
tes, nondum peractis sacris, hoc est, antequàm proficias porrexif-
sent, & adolevissent, carnes victimæ suæ comedeant. *Cle-*
ricus.

750. Μηδ' ἐπ' αἰκινήτοις καθίζεν] Per αἰκίνητα solum & lapides in-
telligere videtur, quæ frigida sunt & dura. Hoc præceptum *Pytha-*
gorico illi cognatum videtur, ne sed eas super lapidem. Vel ἐπ' αἰκινή-
τοις καθίζεν est αἰκίνητον ἡντιέν. *Theocr.* ἐπὶ ξηροῖς καλῆν. *Gue-*
tus.

750. Εἰπ' αἰκινήτοις] *Proclus* sepulcra interpretatur, quæ movere
nefas erat ; at eodem jure terminos agrorum interpreteris. Malim
intelligere de saxis quibuscvis, quibus imponi pueros nollet *Hesiodus* ;
sed tantùm tabulis ligneis, aut aliis, quæ possunt amoveri. Videtur
credidisse si duodecimo die, aut duodecimo mense puer collocaretur
in rupe, infirmum eum fieri. Quòd si diceretur de frequenti im-
positione pueri in sedili faxeo, & per totam infantiam, non careret ra-
tione ; sed ea res exitialis non fuit duodecimo die vel mense, quàm
aliis infantiae temporibus. Mera hæc fuit superstitio, cujus ratio cer-
ti non magis reddi potest, quàm somniorum febricitantis. *Cle-*
ricus.

750. Μηδ' ἐπ' αἰκινήτοις καθίζεν] Notum est omnibus quàm multa
de his Veteres. Ceterùm cui hoc præceptum, de non movendis se-
pulcris, ad πνίδα δυωδεκατῆον spectet, numquam ostendere potue-
runt. Nos hos versus, etiam sine Grammaticorum suffragio, hoc
modo transponendos esse non dubitamus, qui nimium misère trun-
carunt, mutilarunt, auxerunt, transposuerunt olim, tamquam vul-
tures quidam *Homerum* & *Hesiodum* :

*Comedito, neque lavator: quia & hisce noxa inest.
Neque super immobilibus locato (non enim bonum est)*

Μηδὲ γυναικείῳ λυτῶν χρεὶα φαιδρύνειν
Παιδὰ δωδεκαταίων, ὅτ' αἰεὶ ἀνήνορος παῖς,
Μηδὲ δωδεκαμήνην. ἴσσι καὶ τέτρ' τέτυκ'
Αἰεὶ λαογαλὴν ᾧ ἐπὶ χροῖον ἔσ' ἐπὶ καὶ τῷ
Ποινῇ.

Quantâ curâ πειθεσμέπως ἔλυσαν, quæ γυναικεία vocabant, & absolute λυτῶν, in deliciarum descriptionibus, Lampridius *lavacra muliebria*, Capitolinus *excidationes*, sicut viri magni nuper notarunt, veteres distinxerunt, pueris notum est; cum ex aliis, tum ex Comico, qui ἐκ τῶν λυτῶν totam disciplinam Atheniensium considerari vult. Pueri autem δωδεκαταῖοι & δωδεκαμήνιοι, omnia communia cum matribus habebant, διαίτης, τροφῆς, οἴκου, id est, ipsum Gynæceum. Hesiodus ergo ne ejusmodi puerulos matrum λυτῶν ad-
suescere sinant, ex disciplina veteri, quia θηλυτάτῃ τὸ σῶμα ex aquæ tepore existimabant, diligenter monet. Sensus erit ita perspicuus planusque, ut nihil supra, hoc modo.

*Neque muliebri lavacro corpus purgare
Puerum finas duodecennem, quia masculos enervat,
Neque duodecim mensium: nocet & illud equali modo
Viro: dura enim suo tempore & hanc rem sequitur
Pœna.*

Apparet hinc ante omnia præceptum ἀπὸ τῶν ἀκινήτων huc non spectare: quod seorsim considerabimus. *Heinsius.*

Ib. Μηδ' ἐκ' ἀκινήτοις καθίζων] Αἰκίνηται sunt οἱ νόμοι: de quibus usitatam fuisse elegantissimam parcemiam μὴ κινεῖν τὰ ἀκίνητα, qua hic Hesiodus utitur, satis ex illo Platonis apparet, tertio De legibus: Οὐκ ἔστι τοῖς νομοθέταις ἡμιγύνη ἢ μίμψιον, ἰσότητι αὐτοῖς πρὸς κατισχύουσι τ' ἑστίας, ἢ αὖτε ἐν ἀλλοῖς νομοθετημένοις πάλασι πολλαῖς γένεσι, εἰς τις ζήτησιν γῆς τε κτήσιν κινεῖν, καὶ χρεῶν διάλυσιν, ὅρων ὡς εὖτε αὐτὸν δύναμις αἰεὶ τῶν γυναικῶν ποτὶ τὸ ἴσον ἵκναιτο. ὡς ἐπιχειροῦν δὲ νομοθέτη κινεῖν τ' τοιούτων π' οὐκ ἀπαντὰ λόγον, μὴ κινεῖν τὰ ἀκίνητα. Et Eusebius Præparat. Evang. lib. III. Ἡμεῖς δὲ τὰ μέγιστα ἀσθεῖν. τὰς ἕτας ἐμφανέας καὶ ἀεργατικὰς δυνάμεις ἐν ἑδρῇ λόγῳ πλεονέχοντες. αἰτιαρεὺς δὲ παρορμημένους, οἷον εἶναι ἱκανοὺς τὰ πάτρια, μηδὲ κινεῖν τὰ ἀκίνητα, τοιχεῖν δὲ καὶ ἐφίπτοθαι τῇ τ' ἀσθενείᾳ. ἀλλὰ μὴ πολυπραγμονεῖν ἕρπον κακιστορίας. Καθίζων ἐκ' ἀκινήτοις, pro κινεῖν τὰ ἀκίνητα, quàm eleganter dictum sit, ostendimus ad Proclum. *Idem.*

Ibid. Οὐ γὰρ ἄμεινον] Vetus clausula qua potissimum utebantur in interdictis suis Principes, erat, οὐ γὰρ ἄμεινον. Sic apud Herodotum

Παῖδα δωδεκαταῖον, ὅτ' ἀνέρ' ἀνιῶσθαι πῦρ.
 Μηδὲ δωδεκάμυλον· ἴσον ἢ τῷ πενκταί.
 Μηδὲ γυναικίᾳ λυγρῷ χρόα φαιδρυνέσθαι
 Ἀνέρε. λυγαλὴν γὰρ ὅππῃ χρόνον ἔσ' ὅππῃ ἢ τῷ
 Ποινή. μηδ' ἱεροῖσιν ἐπ' αἰθρημένοισι κυρήσας,
 Μωμῶεν αἰδέσθαι θεὸς νύ πῃ καὶ νυμεσθῆ.
 Μηδέ ποτ' ἐν περὶ ποταμῶν ἀλαδὲ περρεόντων,
 Μηδ' ὅππῃ κρῖνάων ἔρεϊν· μάλα δ' ἐξαλείεσθαι.
 Μηδ' ἐναποψύχην. τὸ γὰρ ἔτι λωϊόν ἐστιν
 ὧδ' ἔρδην. δηνῶν δ' βροτῶν ὑπαλάβεο Φήμην.
 Φήμη γάρ τε κακὴ πέλεται, κέφῃ μὲν αἰῆρεαι

755

760

in cautione sepulerali in Epitaphio Nitocridis: ἥ τις ἡμῶν ὑπερὶ γυναι-
 κῶν Βαβυλωνίων βασιλέων. ἢ ἀσπίδι χρηματίζων. αἰεὶ καὶ τὸ πῦρ, λα-
 βὲν ὅσον βύλην κρήνην, μὴ μὲν τοῖα μὴ ἀσπίδι γὰρ ἔφ' αἰῶνι.
 Quia autem vulgò etiam in Ethicis cautionibus ea utebantur clausu-
 la, Horatius Philosophiam alibi, meliora dixit, id est, τὰ ἀρε-
 τῶν.

*Cum tu coemptos undique nobiles
 Libros Panati, Socraticam & domum,
 Mutare loricis Iberis
 Pollicitus meliora temnas.*

Pollicitus meliora, est. ὁ δὲ φιλοσοφίᾳ ἀντιπαύμενος. Hein-
 sius.

751. Παῖδα δωδεκαταῖον] An 12. dierum? vide Plutarchi expo-
 sitionem apud Proclum, qui αἰεὶ μετὰ τὸν αἰῶνα intelligit. Hunc & sequentes
 quatuor versus aliter disposuit Heinsius, quem vide. Guis-
 tius.

753. Μηδὲ γυναικίᾳ λυγρῷ] Nihil fecerunt posteriores Græci
 hoc Hesiodi præceptum, quod iis exprobrat Clemens Alexandrinus, in
 Pædagogico, Lib. III. c. 5. ubi agit πῶς αἰεὶ τὸ λυγρὸν ἀντιπαύμενος, &
 hæc habet: ἔστι δὲ τοῖς βαλάνοις ἡ ἀλγία εἶναι τὰς καλλιτέχνους γυναι-
 κας τὰς βαλάνοις διασπῶν. ἐστὶν δὲ ἡ δόξα τῶν τῶν διασπῶν, αἰετὶ κα-
 πῆλοις συμμέτῃ, ἐπὶ αἰχμῶντι. ἀλλ' ὁ μὲν Ἡσίοδος· Μηδὲ γυναικίᾳ λυ-
 γρῷ χρόα φαιδρυνέσθαι, παρρησίᾳ. κοινὰ δὲ αἰετῶν, αἰδράσι ὁμοῦ καὶ γυναι-
 κῶν βαλάνοις. Licet autem aliis volentibus eas, quæ domi sunt inclu-
 sa, nudas videre in balneis; hic enim se exuere spectantibus, tamquam
 corporum cauponibus, non erubescunt. Sed Hesiodus quidem corpus fæ-
 mineo non exhilarare lavacro, suadet. Viris autem & fæminis commu-
 nia aperta sunt balnea. Nonnulli tamen Principes hoc, apud Roma-
 nos

*Puerum duodecennem : quia virum inertem facit :
 Neque duodecim mensium : aequale & hoc est.
 Neque muliebri in balneo corpus abluo
 Vir : gravis enim suo tempore erit & hujus rei
 Poena. neque in sacrificia accensa incidens ,
 Reprehende arcana : Deus quippe & hæc indignè fert.
 Nec umquam in alveo fluviorum mare influentium ,
 Neque super fontes meito ; quin valdè evitato.
 Neque incacato. id enim nihilo est melius
 Sic facere. gravem verò mortalium evitato famam.
 Fama enim mala est, quæ celeriter quidem excitatur*

nos emendare conati sunt. Vide Hieron. Mercurialem de Arte Gymnast. Lib. I. c. 10. Clericus.

756. Μαμεύειν αἰδήλας] Hoc est, ut quidem videtur, irridere ritus, quorum rationem ignoraveris, quia tibi non placent. Quod præceptum superstitionissimas quasque cærimonias in tuto locat, quæ poterunt semper defendi ab iis quibus placebunt, hoc prætextu quòd earum rationes ab iis, qui eas improbant, ignorentur. At quidquid Rationi & rectæ de Numine notioni adversatur, id meritò possumus μαμεύειν, quamvis institutionis ejus causas ignoremus. Res ipsa sæpè docet nullas satis graves esse potuisse. Clericus.

757. Μηδὲ πὺρ ἐν αὐτῇ] Hos versus delendos censet Plutarchus, teste Proclo. ἐπὶ τῷ. vide Plut. Gaietius.

759. Μήδ' ἐκαστοψύχῳ] Α'φοδύειν, ἐκαστοψύχῳ, ἀ ψύω, πύω spuo, ψύχω, δασψύχω &c. Idem.

760. Δουλοῦ δὲ βροτῶν ὑπερλαβὴς φόβου] Non sunt, nimirum, ea facienda, quæ cum omitti sine crimine possint, si fierent famam pravam crearent; nam in rectè factis, & quæ virtus à nobis postulat, parum curandam famam docent Philosophi. Ubi agitur officium quodpiam, à vera virtute præscriptum, nihil magis præstandum est, quàm ne, pecorum ritu, sequamur antecedentium gregem, pergentes non quàm eundum est, sed quàm itur. Atqui nulla res nos majoribus malis implicat, quàm quòd ad rumorem componimur; optima rati ea quæ magno adfensu recepta sunt, quorumque exempla nobis multa sunt; nec ad rationem, sed ad multitudinem vivimus. Inde ista tanta concervatio aliorum supra alios ruentium. Verba sunt Seneca, ex Cap. I. de vita beata, ubi & alia in eandem sententiam. Clericus.

761. Κεφὶ μὲν αἰῶνι] Subitò facilis, valdè facile est eum subire. Gaietius.

Ρ' ἄα μάλ', ὄρκαλέη ᾗ φέρειν, χαλεπὴ δὲ δ' ἀποθέσθαι,
 Φήμη δὲ ἔ' πς πάμπαν ἀποκλυταί, ἧ' πνα πολλοὶ
 Λαοὶ φημίζουσι. θεὸς νύ πς ἐστὶ ἢ αὐτή.

Ε' Ρ Γ Ω Ν Τ Ε Λ Ο Σ.

764. Θεὸς νύ π' ἐστὶ] Alii π' αὐτῆς, forsan π'. *Idem.*

764. Θεὸς νύ πς ἐστὶ] Poëte postquam prosopopœa abusi sunt, ut commentitias personas ex affectibus facerent, aliisque id genus; postea sibi ipsi persuadent verum esse quod finxerunt. Sic *Hesiodus* noster, qui in *Theogonia* tot divinas personas liberrimè finxit, hic *Eamata*, in seriis præceptis, quasi Deam habet, rationemque hanc profert, ut persuadeat ita instituendam vitam ne rumoribus sinistris occasio-

*Facillè, molesta verò portatu, difficilisque depositu.
Fama verò nulla prorsus perit, quam quidem multi
Populi divulgant. quippe Dea quædam est & ipsa.*

O P E R U M F I N I S.

occasionem præbeamus, Atqui si fama facinoris alicujus, aut flagitiosæ vitæ sit vera, res fugienda fuit, non propter famam, sed quia mala erat; si verò sit falsa, nec ullâ nostrâ culpâ excitata. ipernenda est. *Rumor* autem neutrà ratione Deus dici potest, nisi poëtica *παραβολή*, quæ etiâ prævum *Rumorem* Deum esse fingit; cujus rei exitat inlignè exemplum, apud *Virgilium* *Æneidos* I V, 174. in descriptione Famæ. *Clericus.*

ΗΣΙΟΔΟΥ ΤΟΥ ΑΣΚΡΑΙΟΥ

Ημέραι.

Η Ματα δ' ἐκ δόθεν πεφυλαγμένη, ὧ καὶ μοῖραν, 765
Πεφραδέμεν δμώεσσι. τεληκάδα μηνὸς αἰετήν
Ἔργα τ' ἐπιπύειν, ἥδ' ἀρμαλίῳ δατέαδδ.
Εὐτ' ἂν ἀληθείῳ λαοὶ κέροντες ἄγασιν.

765. Η' ματα δ' ἐκ δόθεν] De superstitionis hisce deliri, hac certè in re, Poetæ præceptis iudicium *Plutarchi* vide ad τ. 824. *Clericus*.

766. Πεφραδέμεν] Τὸ πεφραδέμεν hic est agendo præcipere, ση-
μαίνειν imperare. Τεληκάδα μηνὸς αἰετῆν] Supple πεφραδέμεν. *Guer-*
icus.

766. Πεφραδέμεν] Hoc est, priùs doce, ne quid infaustis diebus
aggrediantur. *Hesychius*: φράζει, δεινόν, σημαίνει, λέγει. Quamob-
rem & apud Romanos, nonnullorum in Tricliniis, affixæ erant Ta-
bulæ, in quibus qui dies boni, quique incommodi essent notatum erat,
ut est apud *Petronium* Cap. XXX. *Clericus*.

Ibid. Τεληκάδα μηνὸς αἰετῆν] Hoc est, ultimum diem cuiusque
mensis; nam antiquissimi Græci, ut etiam Orientales, menses Lu-
nares habebant, quos singulos triginta diebus claudabant, ut osten-
dit multis *Dionys. Petavius* Lib. I. de Doctr. Temporum, & eminent-
tissimæ dignitatis ac eruditionis vir *Henr. Norisius* in Dissert. de Men-
se & Anno Macedonum Cap. I. *Clericus*.

767. Ἐπιπύειν] Hoc est, diligenter expendenda servis attri-
buta opera in mensem, ut videas an ea rectè perfecerint. *Cleri-*
cus.

Ibid. Ἀρμαλίῳ] *Hesychius* interpretatur ἀρμαλίῳ τὸν τροφὸν, πα-
ρ' ἀρμόζειν καὶ ἰχυροποιεῖν τὰ μέλη. Hanc quoque, & alias origination-
es non meliores habet *Etymologicon Magnum*. At satius est in-
terpretari ἀρμολογίῳ ἢ τροφῷ, *conventionem unicuique ciborum*,
quem *demensum* vocabant Latini, & quem singulis Calendis distribu-
tum servis docuerunt viri docti ex hoc *Plauti* loco, in *Sticho* Act. I.

S. 2.

HESIODI ASCRÆI DIE S.

Dies verò ex Jove observans, benè secundùm decorum,
Doce servos. tricesimum mensis optimum
Ad opera inspicienda, demensumque dividendum:
Nempe, cùm in rebus agendis populus versatur.

S. 2. 3. ubi herus servos sic alloquitur: vos meministis quot Calen-
dis petere demensum cibum. Ad quem locum vide Intt. Pignoriùmque
& Porram de Servis. Clericus.

768. Εὐτ' αὖ ἀληθείῳ] Quamvis communis interpretatio bona sit,
tamen aliter intelligo. Nam εὐτ' αὖ ἀληθείῳ indicari illis verbis tem-
pus dici, quod vocatur πλῆθυνσι ἀγορῆς, frequens forum quando jus
dicitur, hoc verò est ἀληθείῳ κρείνῃ. Scaliger.

768. Εὐτ' αὖ ἀληθείῳ] Ordo εὐτ' αὖ λαοὶ ἄγῃσι πλὴν τετρακίδῃ, sup-
ple κρείνῃσι ἀλυσίῳ, hoc est, revera, ex rei veritate; hoc est,
quando ἡ σύνοδος γίνεται ἐν τῇ τετρακίδι ἀληθῶς. vide Proclum. Guis-
sius.

Ibid.] Plenius mentem suam expressit Jof. Scaliger de Emend.
Temporum Lib. I. p. 4. ubi agit de partibus dici. Itaque verba ejus
hic apponemus: „ Tempus antemeridianum designantes dicebant
„ πλῆθυνσις vel πλῆθυσις ἀγορῆς, convenientibus, scilicet, eo tem-
„ pore in comitium viris; ut Hesiodus dicit, εὐτ' αὖ ἀληθείῳ λαοὶ
„ κρείνῃσι ἄγῃσι. Quod tamen longè aliter Græci Interpretes illius
„ Poëtæ exponunt. Aiunt enim Hesiodum intellexisse de tricesima
„ mensis Lunaris, & sensum loci Hesiodi esse perinde ac si dixis-
„ set: quando homines veram triacada lunarem agunt, & non secun-
„ dùm usum politicum, sed secundùm motum Lunæ. Quod tamen
„ nobis valdè coactum videtur, & mentem Hesiodi hanc fuisse dici-
„ mus: τετρακίδῃ esse valdè idoneam rebus gerendis eâ horâ, quâ
„ homines ad jus in forum conveniunt. Homerus Odyss. M.

„ — Ἦντο δ' ἐπὶ δόπον ἀνὴρ ἀγορῆσιν αἰετῇ

„ Κεῖθεν κρίκει πάλαι δικαζομένην αἰετῇ.

„ Quando

Αἶδε γὰρ ἡμέραι εἰσι Διὸς πρὸς μηπόεντα.

Πρῶτον ἐνν, περὶς τε, καὶ ἐβδόμη, ἱερὸν ἡμᾶς.

770

Τῇ γὰρ Ἀπόλλωνα χρυσόορον γείνατο Λητώ.

Ὁ γδοάτη τ' ἐνάτη τε, δύω γε μὴν ἡμέραι μινὸς

Ἐξοχ' αἰετομήνοιο βροτήσια ἔργα πένεδον.

Ἐνδεκάτη τε, δυωδεκάτη τ', ἄμφω γε μὴν ἐοχλαί.

„ Quando ad caenam vir è foro surrexit, postquam judicavit de multis
 „ iuris, juvenibus litigantibus. Quae sanè interpretatio melior vul-
 „ gari. Sic etiam paulò post dicit, ἡμεῖς ἐν πλοῖς, quod nos in-
 „ terpretamur, jam adulto die. Hæc vir summus, cui adsentimur.
 Nimirum, hic ἀληθεία non est veritas, sed *jus*, aut *justitia*, ut passim
 apud Poetas; & κείναι ἀληθείαι idem est ac κείναι δικαίαι, ut loqui-
 tur Hesiodus Theogon. x. 85. hoc est, *jus dicere*. Ἄγων verò vox est
 juridica, quæ dicitur de occupatione Judicum *jus dicentium*, homi-
 nūmque propterea ad eos convenientium, de qua vide Interpretes
 ad Act. XIX, 38. Aliter sensum expresseris his verbis: ὅτε τὰ πλοῖα
 λαῶν ἀγροῦν ἀγροῖσι καὶ κείναι δικαίαι καὶ ἀληθείαι: cum à populis ce-
 lebrantur dies fasti, quibus *jus* dicitur, & lites secundum *justitiam* ju-
 dicantur. Clericus.

769 Αἶδε γὰρ ἡμέραι] Superiores quatuor versus spurii viden-
 tur. Hic autem incipit Hesiodus. Sic liber ἔργων & abruptè inci-
 pit ἐκ ἄρα μὲν &c. Theogonia autem ἦτοι μὲν πρῶτον, &c.
 Guiccius.

769. Διὸς πρὸς μηπόεντα] Erravit vir summus Angelus Politia-
 nus, cum tres dies Jovis ab Hesiodo statui observat, ex hoc loco.
 Vetusissimi Poetæ, ominis causâ, utebantur ἐν περὶ τῆς Διὸς ele-
 ganter, in narrationibus etiam, quacumque de re agebant. Ita in
 principio continuò τ' ἔργων, Ὅντιν δὲ βροτὶ ἄνδρες ὁμοῖς, ἀφαιτοί τε φα-
 τήν, ῥήτοί τε ἀρήτοί τε. Διὸς μετράλοιο ἔκρη. Ubi illud postremum omi-
 nis causâ ponitur, & ex abundanti: nam nihil est quod referatur. Pe-
 culiariter autem singulos dies Poetæ, ἡμέρας ἐν Διὸς dicunt simplici-
 ter. Sic in illo δοῦναι γὰρ νύκτας τε καὶ ἡμέρας ἐν Διὸς οἶσι. Auctor Mega-
 ra Idyllii Dorici: σὺ δὲ ἥντι λείποναι ὕδωρ Νύκτας τε κλαίοντα καὶ ἐν Διὸς
 ἡμεῖς ὅππῃ. Ita Hesiodus cum rationem τ' ἡμερῶν incipit, in ge-
 nere jubet φυλάσσειν ἡμέρας ἐν Διὸς, id est, simpliciter, *dies quæ*
κατασταται constituit: ita ea vox millies à Poëtis ponitur. Sic Apollonius
 & Nonnus αὖρας ἐν Διὸς dixerunt, sicut Hesiodus ἡμέρας ἐν Διὸς. Om-
 nes enim res ominis causâ Διὸς dicebant. Ita ut inde τὸ Διὸς, ἐν πε-
 ρὶ τῆς, in usu remanserit. Ut cum Theocritus dixit, Μουσίων ἀπὸ
 τοῦ Διὸς μέγα βυλῶσι: quod etiam veteres magistri videntur ex
 eo loco ad Homerum notare. Id quod illi toties ἐν Διὸς dicunt, He-
 siodus

Hi enim dies sunt Jove à prudente.

Primum, novilunium, quartusque, & septimus, sacer dies:

Hoc enim Apollinem ense aureo armatum peperit Latona.

Octavusque & nonus ambo dies mensis

Egregie crescentis ad curandum opera mortalium.

Undecimus verò, duodecimusque, ambo quidem boni:

fiodus hîc παρὰ Διὸς, dixit. Αἱ δὲ, inquit, ἡμέραι εἰσὶ παρὰ Διὸς: id est, *Hi sunt dies de quibus acturi sumus*: quicquid non interpreta- mur, ominis causa dicitur. Atque hæc causa est, cur Proclus, qui tam studiosè ex more familiæ suæ, dies persecutus est, nihil παρὰ Διὸς ἡμερῶν dicat, nisi quod πῶς τις ἀγαθὸς ita dici existimat. At- qui Hesiodus, post hanc formulam, non τῶ ἀγαθῶν solum, sed & τῶ κα- κῶν aggreditur divisionem. Tzetzes ad omnes dies retulit: quam- quam more suo nugacissimè suprâ, ἐν Διόθεν, ἐν τοῖς καὶ φερούμεν ex- ponat, hîc verò παρὰ τῶ ἡμερῶν. Sed veniam meretur qui à Grammaticis dissentit, cùm ipsi toties à se abeant. *Heinsius.*

770. Πρῶτον ἡν] *H' τεταγμέναι* suprâ dicta. *Grietus.* Fallitur, ut se- quente notâ Scaligeri liquet. *Clericus.*

770. Πρῶτον ἡν] *Ἐν* vocabatur temporibus Hesiodi prima men- sis. Sed Solon omnium primus vocavit τὴν τεταγμένην ἡμέραν καὶ νύκτα. *Scaliger.*

770. Καὶ ἑβδομήν] Nimirum, mensis, non hebdomadis, ut rectè ostendit *Joan. Seldenus* de Jure Nat. & Gentium Lib. III. c. 17. con- tra Veteres & Recentiores, qui frustra hic vestigia Judaici Sabbati hî quasiverant. *Clericus.*

Ibid. Ἰσθὺν ἡμερῶν] Non significatur dies profestus, quo ferias agitari oporteret, sed dies faustus. Vide γ. 819. Idem est ac πεπλισμένον ἡμερῶν γ. 799. hoc est, dies valdè accommodus ad res gerendas, quod vidit etiam idem *Seldenus*, loco memorato. *Cle- ricus.*

771. Τῇ δ' Ἀπόλλωνια χρυσόεσσα γένετο] Nempe, mensis Tharge- lionis. *Diogenes* in vita *Platonis* §. 2. Γίνεται Πλάτων — Θαργηλιῶ- νος ἑβδομήν καθ' ἣν Δῆλοι τῶ Ἀπόλλωνια χρυσόεσσα φασί: nascitur *Plato* *Thar- gelionis* septimo, quo *Delii* natum *Apollinem* dicunt. Ad quem locum, vide *Intt.* quibus succenturiandus vir illustris atque eruditus *Ezech. Spanhemius*, ad *Callimachi* hymnum in *Delum* γ. 251. Propter eâ uniuscujusque mensis dies septimus sacer erat *Apollini*, non tantum dies ille *Thargelionis* mensis, ut observavit & *Seldenus* eo, quem antea indicavimus, loco. *Clericus.*

773. Ἐξοχ' αἰεταρμόιο] Subintellige ἐστὶ, hoc est, ἔξοχα ἐν πτόματι ἔρρα βρ. μ. α. *Egregia* sunt. *Grietus.*

Ἡ μὲν οἷς πείκειν, ἡ δὲ εὐφρονα καρπὸν ἀμᾶρξ.
 Ἡ δὲ δωδεκάτῃ τ' ἐνδεκάτης μέγ' αἰμείων.
 Τῇ γάρ τοι νεὶ νήματ' αἰεσιπότῃ & αἰετῆρος,
 Ἡμαί & ἐν παλαιοῖς, ὅπερ τ' ἴδεις σωρὸν ἀμᾶται.
 Τῇ δὲ ἰσὺν γήσαιο γυνή, περβάλοισι πέτρων.

775. Οἷς πείκειν] *Sam. Bochartus Hieroz. Part. I. Lib. II. c. 45.* postquam egit de vulsione lanæ; „ Vellendi, inquit, morem quod attinet, is olim Romæ fuit in usu, & in vicinis locis, non in Iudæa, nec in Græcia. Saltem, apud *Hesiodum*, qui de re pecuaria scripsit primus omnium, οἷας πείκειν, non est oves vellere, sed tondere, ut in *Theocriti* Bucoliastis,

„ ————— ὀππότες πείκω

„ Τὰν αὖ, τὰν πίδααν.

„ Cū ovem pullam tondebo. Verbum enim πείκειν Scholiastes notat hic idem esse quod κείρειν tondere, ὡς καὶ παρ' Ἡσίοδου, ὅτι & apud *Hesiodum*. *Hesychius* etiam πείκω est κείρω, & πείκω ψύλωσι, κερῶ, ξύρωσι. Et quamvis apud *Archippum*, *Crasinum* & *Philemonem*, μακροπλῶν & μακροπλῆς vellerum vulforem propriè sonet, veteres tamen tonsorem explicant, (*Hesychius*: μακροπλῆς, οἱ κείροντες τὰς αἰετῶνας. *Suidas*: μακροπλῆς, οἱ τ' αἰετῶν κερῶσι.) quia in vocum explicatione non tam etymon, quàm usus, respicitur. *Clericus*.

775. Εὐφρονα καρπὸν] Lætificum. Sic εὐφρονη nox quiete reficiens, recreans corpora, lætificans homines. *Guietus*.

777. Τῇ γάρ τοι] Subintellige ἡμέρας ex superioribus. *Idem*.

777. Αἰεσιπότῃ & αἰετῆρος] A verbo αἰεῖω & ποτὴ volatus, adversus aliorum opinionem. *Scaliger*.

778. Ἡμαί & ἐν παλαιοῖς] Εἰς πᾶσι unâ voce, hoc est, die pleno, æstivo scilicet. Nam hiberni dies sunt dimidii tantum. Infra εἰρησὶ δὲ τὸ μεσάλη πᾶσι ἡμαί. *Guietus*. Gallicè ad verbum exprimas *en plein jour*, hoc est, medio die, quemadmodum interpretatur hunc locum *Jos. Scaliger*, ut diximus ad §. 768. Sic dicebant *πλεῖν νύξ*, la pleine nuit, quamvis aliter vocem interpretetur *Hesychius*. *Clericus*.

Ibid. Ὅπ' ἴδεις] Hoc nomen formicæ κατ' ἐξοχὴν datum. *Horat.* Parvula nam exemplo magni est formica laboris. *Guietus*.

Ibidem.] Solet *Hesiodus* designare animalia nominibus adjectivis, quibus eorum natura vel solertia optimè describitur. Sic pro Cochlea habet *φασίαν*, domiportam, pro hirundine *εὐρυπύλον*, mane lugentem. Nullum Epitheton formicæ melius conveniat, quàm ἴδεις, quam in rem vide quæ collegit *Sam. Bochartus Hieroz. Part. II. Lib. IV. c. 22.* Quod autem hic dicitur duodecimo die mensis colligere acervum

*Hic quidem tondendis ovibus, ille verò latis segetibus metendis.
Duodecimus tamen undecimo multò melior.
Hoc enim net fila in aëre suspensus araneus
Die adulto, quum & prudens (formica) acervum colligit.
Hoc telam ordiatur mulier, & inchoet opus.*

acervum nemo nescit tam verum esse, quàm araneum telam eo potissimum die texere, hoc est, planè ridiculum & falsum. Quare miror Poëtam nostrum tam confidenter mentitum, in re quæ à puerulis argui poterat. Superstitione, scilicet, animus præpeditus mendacio patet, clausus est veritati. Sed quod magis mireris, non Poëta, sed Physici, hoc est, veritatis indagatores, somnia ejusmodi, pro rebus compertis, venditarunt; quod ex *Bocharti* collectaneis ejusdem Libri Cap. XXI. agnosces. Sunt enim proluxiora, quàm huc transferri queant. *Clericus.*

779. Τῆς ἰσὺν σήσωτο γυνή] Γυνὲς Græci vocant ligna illa erecta, quibus stamina intenduntur ad telam faciendam. *Hesychius*: ἰσὺς τὸ ὄρθον ξύλον τ' παῖς καὶ τὸ ὑφαντικόν. Latinis *jugum*, vel *tela jugalis* Catoni. Γυνήτις etiam dicebatur. *Hesychius*: ἰσὺς ξύλον ὄρθον ἐπὶ τ' ἡραπίδας. ἢ ὡς οὐκ ἐδίδου ὁ ἰσὺς. Latinis dicta ea ligna *pedes tela*. Glossæ: *pedes tela, ἰσὺς ποδὲς*. *Dionysius*, in *Bassaricis*, de *Dardania* urbe Indix, in qua mulieres, intra unum diem detexebant:

Ἡ δ' Ἀρδανίλῳ ναῖον πόλιν ὑπὸν ἄγαν,
Ἐνθάδ' ἐπέπλεα γυναικὲς Ἀθλῶαίης ἰσὺς
Αὐτῆμος κεκλήων, ἐφ' ἰσὺσιν πενύουσα,
Αὐτῆμος δ' ἰταμόν τι καὶ ἐξ ἰσὺν ἐρύσσωτο:

Uno die, stamen in tela jugali extenderunt, detexuerunt & defecerunt. Primum igitur, in tela contexenda, telæ pedes erigere & jugum iis imponere, quod *Ovidius* *telam jugo jungere* dixit, *Hesiodus* ἰσὺν σήσω. Deinde stamina telæ, vel jugo telæ adnectere, quod *telam stamine intendere* dixit *Ovidius*, & *stamen telæ suspendere*. Græci σήμονα σῆσαι, atque inde etymologia ἔσμενον & staminis. Græcis enim σήμων δὲτ' ἔσσαι, quòd in tela staret. Doricè σάμων, Latine *stamen*, ut τέμων, *termen*, & similia. Attici dicebant σπασσάσθαι, cum telam stamine intenebant. *Pollux*: σῆσαι τ' σήμονα, ἢ τὰ σήμονα, καὶ σπασσάσθαι. *Hesychius*: σπασσάσθαι τὸ ταῖς διαζορμαῖς τ' σήμονα περιβάλλειν. *Hesiodus* σπασσάσθαι hoc idem dixit:

Γυνὲν δὲ σῆσαι σπασσάσθαι μάλα ἔργον.

Hæc *Cl. Salmasius* ad *Julii Capitolini Pertinacem* p. 127. quæ vera sunt, quamquam ex memoria malè *Hesiodi* versum profert. *Clericus.*

779. Περιβάλλει τι ἔργον] Instituat opus. *Quietus.*

780. Μένει

Μένους δ' ἱσταμένους τρεσκαδεκάτην αἰεαδῶν 780
 Σπέρμα δ' ἄρξαομαι· φυτὰ δ' ἐνθρέψαομαι ἀρίστη·
 Ἑκτὴ δ' ἡ μέσση μάλ' αἰσυμφορός ἐστι φυτοῖσιν·
 Ἄνδρογόνον τ' αἶσαθ'· κέρη δ' ἔσσυμφορός ἐστιν,
 Οὐτε γνέσθαι πρῶτ', ἔτ' ἄρ' ἄγε γάμους ἀντιβολήσῃ.
 Οὐδὲ μὲν ἡ πρώτη ἑκτὴ κέρησι γνέσθαι 785
 Ἀρμυρῶν, αἰμ' ἐρίφους τάμνειν καὶ πώεα μῆλων·
 Σηκὸν τ' αἰμφιβαλεῖν ποιμνήϊον ἥπιον ἡμᾶρ.
 Ἐσθλή δ' ἀνδρογόνον, Φιλέει δέ τε κέρτομα βάζειν,
 Ψάδεά θ', αἰμυλίους τε λόγους, κρυφίους τ' ὁαρισμούς.
 Μένους δ' ὀγδοάτην κάπρον καὶ βῆν ἐρίμυκον 790
 Ταμνέμεν, ἐρήας δ' δυωδεκάτην ταλαεργούς.
 Εἰκάδι δ' ἐν μεγάλῃ, πλείω ἡμᾶτι, ἵσθαι Φῶτα
 Γείνασθαι· μάλα γάρ τε νόον πεπυκασμένον ἐστίν.
 Ἐσθλή δ' ἀνδρογόνον δεκάτην, κέρη δέ τε τετραῖς

780. Μένους δ' ἱσταμένους] Posterioribus temporibus, ἱσταμένους μὲν
 ad primam dumtaxat decadem porrigebatur; sequens decas tribue-
 batur μεσσην μὲν. Vide *Julium Pollucem* Lib. I. C. VII. §. 5. Sed
Hesiodi πρῶ, ad vigesimum diem mensis erat ἱσταμένους. Vide γ. 798.
Clericus.

781. Ἐνθρέψαομαι ἀρίστη] Scribe ἐνθρέψαομαι. ab ἐνθρέψαν. *Guiet-*
us.

782. Ἑκτὴ δ' ἡ μέσση] Hoc est, ἑκτὴ μεσσην, ἑκτὴ ἐπὶ δέκα. *Idem.*
 Fallitur *Pollux*, loco antea memorato, ubi dicit *Hesiodum* vocare με-
 σσην decimam quintam, cum sic vocet omnes dies secundi δεκάτης.
 Μεσσην πρῶ I, inquit, Ἡσίοδος μὲν E, πρῶ μεσσην φησὶ: post decimam *He-*
siodus quintam vocat mediam. *Clericus.*

785. Ἡ πρώτη ἑκτὴ] Verè & primò sexta. *Guietus.*

785. Ἡ πρώτη ἑκτὴ] Hoc est, sextus dies primæ decadis, seu με-
 νους ἱσταμένους. *Clericus.*

791. Οὐρήας δ'] Subintellige ταμνέμεν. *Guietus.*

792. Εἰκάδι δ' ἐν μεγάλῃ πλείω] Hoc est, vigesima mensis æstivi.
 subintellige ἡμᾶτι ἐκπλείω. Πλείω ἡμᾶτι] Largo, æstivo, ut suprâ
 ἡμᾶτι ἐκπλείω. *Idem.*

792] Πλείω ἡμᾶτι] Hoc est, cum nihil deest plenæ luci, orto so-
 le, eoque etiamnum supra horizontem versante. Vide ad γ. 778.
Clericus.

792. Εἰκάδι δ' ἐν μεγάλῃ] Nimiùm hic nos frustrantur Interpre-
 tes. Itaque quamvis hæc rejicere poteramus in notas nostras, ad
 ipsos, hic tamen monere visum. Εἰκάς in ætense multiplex est: με-
 γάλῃ

Mensis autem inchoati decimo tertio caveto
Sementem facere incipias: plantis verò inferendis optimus est.
Sextus verò medius valdè incommodus est plantis:
Viriparus bonus: puella verò non utilis est,
Neque gignenda primum, nec nuptui collocanda.
Nec primus quidem sextus puella gignenda
Aptus est, sed hœdis castrandis & gregibus ovium:
Stabuloque circumsepiendo pastorali benignus dies est.
Bonus verò viriparus, amâque convitia loqui,
Mendaciâque, & blandos sermones, & occulta colloquia.
Mensis verò octavo caprum & bovem mugientem
Castrato, mulos autem duodecimo laboriosos.
Vicesimo verò in magno, pleno die, prudentem virum
Generato: valdè enim animo sapiens est.
Bonus autem viriparus decimus, puella verò & quartus

μέλη dicitur postrema, respectu priorum. Atque hæc est causa, cur
 in Nebulis Comicus dicat ἀλλήλω ἄγον εἰκίδας. Ὁ γὰρ ἄγεται τὴν σι-
 λήνῳ εἰκίδας. Non benè intellexit locum illum Græcus Interpres.
 Queritur enim cur cū τῇ τελευτῇ finis sit plerumque lunæ & men-
 sis, cū τῇ τελευτῇ sit satisfaciendum fœneratoribus, miser tamen
 Strepsiades οὐδὲ τῇ εἰκίδας agat. Atque hîc Interpretis rationes viden-
 tur mihi λίαν ἀπεργασθῆναι. Εἰκίδας eleganter ἀποθνήσκας dicuntur,
 eūm plures sint. H' μεγάλη εἰκὶς ultima est mensis Veterum. Est
 autem dies illa, quæ vigesimarum ultima est: μεγάλη enim est ἡ ὀσεί-
 η quæ τὴν ἑνὲν ἢ λίαν præcedit. Observant enim Veteres, etiam
 Athenienses ante Solonem, ἄχει τελευτῇ μῶνον τῇ μῆτι ἡραμυκέ-
 ρη. Εἰκὶς μεγάλη, est Pridie Calendarum: nona & vigesima. At
 Interpres Aristophanis ἡ μεγάλη εἰκὶς, inquit, ἀπὸ εἰκοστῆς πρώτης
 τῶς εἰκοστῆς ἐνάτης & φθίνοντες. Ita totum tempus à xxi. usque ad xxix.
 μεγάλη εἰκὶς esset. Sed hîc, ut diximus, terminus illius temporis
 intelligitur, quæ est vicesima & nona. Quàm nugentur Interpre-
 tes, qui πάλιν ἡμῶς idem cum εἰκίδας μεγάλη esse putant, in notis ad
 ipsos ostendimus: ex quibus reliqua petenda quæ ad Hesiodi intel-
 lectum faciunt. Quicquid enim hîc prætermittimus, ad Interpre-
 tes olim notavimus. Heinsius.

794. Κύρη δὲ πτεράς] Scribe: κύρη δὲ πτεράς, an scribendum κί-
 ρη δὲ πτεράς; placet. sic supra ἔκρη μέση. ἡ παρὰ τὴν αὐτὴν μέση,
 ut supra ἡ ἔκρη μέση. Guetius.

794. Τετράς μέση] Hoc est, quartus dies τῇ μιστῇ μέση. Cle-
 ricus.

Μέσση. τῇ δέ τε μῆλα, ἢ εἰλίπδας ἔλπας βῆς,
 Καὶ κωῖα παρχαρόδοιζα, ἢ ἐρῆας ταλαεργὺς
 Πρηνεῖν, ὅππῃ χεῖρα πθεῖς· πεφύλαξο δ' ἑνὶ θυμῷ
 Τετραδ' αἰδέσασθαι Φθίνοντός δ' ἱσμῆός πε,
 Ἄλγεα θυμοβορεῖν. μάλαι τοι πεπλεσμένον ἦμαρ,
 Ἐν δ' πεπάρτη μινωὸς ἀγεσθαι ἐς οἶκον ἀνδρίτη,
 Οἰωνὸς κρίνας, εἰ ἐπ' ἔργματι τέτῳ ἄριστι.
 Πέμπτης δ' ἐξαλέασθαι· ἐπὶ χαλεπαὶ τε ἢ αἰαί.
 Ἐν πέμπτῃ γάρ φασιν Ἐρινύας ἀμφιπολάειν,
 Ὅρκον πινυμένας· τ' ἔρας τέκε πῆμ' ὀπίσθους.
 Μέσση δ' ἐβδομάτῃ Δημήτερος· ἱερὸν ἀκτίνω
 Εὖ μάλ' ὀπιπλῶνόν τε ἐν τροχάλλῃ ἐν ἀλοῇ
 Βάλλειν· ὑλοσέμον τε ταμῆν θωλαμήναια δῆρα,
 Νυῖά τε ξύλα πολλὰ, τὰ τ' ἀρμύρα νηυσὶ πέλονται.
 Τετραδὶ δ' ἀρχεὸς νῆας πῆγνυθ' ἀραιάς.

795

800

805

798. Φθίνοντος ἱσμῆός πε] Ergo nulla mentio fiebat Ἐμισύντος. Vide ad γ. 780. Clericus.

798. Τετραδ' αἰδέσασθαι δ' ἱσμῆός πε] Τίω δ. ἢ τίω κ. δ. Guetius.

799. Ἄλγεα θυμοβορεῖν] Omnes, nempe, dies fausti erant hilariter transigendi, ne diei faustitas ominosā tristitiā corrumpetur. Itaque, quoad licuit, oportuit, Hesiodo auctore, quarto, decimo quarto, & vigesimo quarto, convivis ac comotationibus tristitiam & curas animo pelleret. Miror hunc sensum fugisse Plutarchum & Græcos alios Interpretes. Clericus.

799. Ἄλγεα θυμοβορεῖν] An? θυμοβορεῖν, pro θυμοβόρῃ. θυμοβορεῖς pro θυμοβόρῃ. αἰετῶν δὲ τῶν περὶ τὰς ἀλγεα θυμοβορεῖν. πινυμένας. πεπλεσμένον ἦμαρ] Subintellige ἡ πόρῃς. πεπλεσμένον an religiosum? Hesych. πεπλεσμένον, μεμιασμένον. Guetius.

801. Οἰωνὸς κρίνας] Vide Tzetzem. Guetius.

804. Ὅρκον πινυμένας] Τίω ἡπορῆας. Guetius.

804. Ὅρκον πινυμένας] Scriptum in versione Horcum, ut hoc Numen ab Orco, hoc est, Plutone secerneretur; nam perperam confunderentur. Nemo Poëtarum dixit Platonem esse Eridis filium, quod de Horco hic habet Hesiodus. Alibi Deum iurijurandi præsidem diximus. Vide not. ad γ. 219. Clericus.

805. Μέσση δ' ἐβδομάτῃ] Decimo septimo. Vide γ. 794. Cum sic dividerent mensem in tres decadas, mirum est secundæ decadi, Hefædi tempore, non fuisse nomen. Vide not. ad γ. 780. Clericus.

805. Μέσση

*Medius. hoc verò & oves, & pedes flectentes camuros boves,
Et canem asperis dentibus, mulosque laboriosos
Cicurato, maxime imprensens. Teneto verò memoria
Quarto die ut vites suavis & inchoantis mensis
Doloribus conficere animum. valde hic sacer est.
Quarto autem mensis uxorem domum ducito,
Observatis avibus, quæ ad hanc rem sunt optima.
Quintos verò evitato: quia noxii sunt & graves.
In quinto enim aiunt Furias obambulare,
Horum vindicantes: quem Eris in perniciem peperit perjuram.
Medius verò septimus Cereris sacrum munus
Diligenter inspiciens bene aquata in area
Ventilato: arborumque secler incidito cubicularia ligna,
Navaliaque ligna multa, & quæ navibus congrua sunt.
Quarto verò incipito naves compingere tenues.*

805. Μίση δ' ἰδδμεγῆ] Τῇ ἑμεῦντο ἰδδμεγῆ. *Guicetus.*

806. Εὖ μάλ' ὀπιθεῖν] Diligenter observans πλὴν 13. scilicet.
an aream? Εὐτεροχάδρ] Id est, λάτρ. *Idem.*

806. Ὀπιθεῖν] Vide de hac voce adnotata ad γ. 19. *Clericus.*

807. Εάλει] Θιάξ, σπανίον, ventilare. *Guicetus.*

808. Τὰ τ' ἀρῆρα ἡνὸς πέλαι] Αἷτα, commoda navibus faciendis.
Idem.

809. Πήγνυλ δραῖς] Scribe, ἀγνυδ' δραῖας. supra ἀγνυδ' αἰμη-
τῆ. compingere tenues, non crassas. vulgò *biantes*. Homer. λάψω-
τις γλώσσοι δραῖσιν, hoc est, λεπτεῖς tenuibus. *Idem.*

809. Αἰρηῖς] Merito improbat *Guicetus* verti hic *biantes*, nam
biantes naves dicuntur quæ tempestate, aut illisione fractæ aquam
per rimas admittunt. *Tenues* vertimus, quòd *tenues* sint navium
parietes, cùm ea sit frequens vocis δραῖα significatio. Fortè etiam
loves potuissimus vertere, ut fluctuantes insulæ dicuntur ἡνὸς δραῖα,
ut habet *Eustathius* ad *Iliad.* pag. 1151. Ed. Rom. Sic *Callimachus*
de *Insula Delo*, Hymno in *Delum* γ. 191.

Ἐπὶ δειδρυμένη πρὸς τὸ ὕδαρ ἡνὸς δραῖα,
Πλαζομένη πλάγιοι.

*Est nota quedam in aqua Insula levis, errans per maria. Ad quem lo-
cum, consule virum doctissimum Ezech. Spanheimium. Cleri-
cus.*

Εἰνὰς δ' ἡ μέσση ὀπιδείλα λῳίον ἡμᾶρ 810
 Πρωΐση δ' εἰνὰς παναπήμων ἀνθρώποισιν.
 Ἐὐλὴ μὲν γάρ τ' ἦδε φυτδέμεν, ἡδὲ γνέσθαι,
 Ἀνέρι τ' ἡδὲ γυναικί· καὶ ἔποτε πάγκαλον ἡμᾶρ.
 Παῦροι δ' αὐτ' ἴουσι, τρῶσινάδα μῶδὸς ἀείσω 815
 Ἀρξαοθαί τε πίθῃ, καὶ ἐπὶ ζυγὸν αὐχένα θῆναι
 Βυσὶ καὶ ἡμιόνοισι καὶ ἵπποις ἀκυπόδεσι.
 Νῆα πολυκληΐδα θύλῳ εἰς οἶνοπα πόντον.
 Εἰρύμεναι. παῦροι δέ τ' ἀληθέα κυκλήσκουσι.
 Τετράδι δ' οἶγε πίθον. πᾶν πάντων ἱερὸν ἡμᾶρ
 Μησῆη· παῦροι δ' μετ' εἰκάδα μῶδὸς ἀείσω, 820
 Ἡὺς γινομμένης· ὀπιδείλα δ' ἐς χερσίων.
 Αἶδε μὲν ἡμέραι εἰσὶν ὀπιχθονίοις μέγ' ὄνειαρ.
 Αἱ δ' ἄλλαι μετὰδ' αἶποι, ἀκήριοι, ἔπ' φέρεσθαι.
 Ἀλλ' αἰὲν αἰνέει, παῦροι δέ τ' ἴουσιν.

810. Εἰνὰς δὲ μέσση] Postea meminit πρωΐσης εἰνάδος, & τρῶσινάδος, unde liquet tres εἰνάδας aut enneadas in mense fuisse. *Clericus*.

810. Ἐπιδείλα λῳίον ἡμᾶρ] Ἐπὶ ῥήματι λῳῆς. μὲν τὴν μεσημέριον, ἐπὶ τὴν δὲ λῳῆν, ἐπὶ τὴν δὲ λῳῆν. *Guicetus*.

812. Ἐὐλὴ μὲν γάρ τ' ἦδε] An? ἢ δὲ. placet. *Idem*.

814. Τρῶσινάδα] Vicissimam septimam intelligo, Interpretes vigessimam nonam exponunt. *Idem*. Fallitur. Vide t. 810.

815. Ἀρξαοθαί τε πίθῃ] Percer un tonneau. sup. lib. α ἔργ. ὀπιχθονίῃ δὲ πίθῃ καὶ λήγοντες κρηπίδαται. ἐπὶ ζυγὸν θῆναι. ordo ζυγὸν θῆναι ἐπὶ αὐχένα. *Idem*.

817. Εἰς οἶνοπα πόντον] Purpureum. *Idem*. Imò, nigrum.

818. Ἀληθῆα κυκλήσκουσι] An? dicunt, enunciant. Interpres γινώσκουσι. sic scribendum videtur. τῇ τρῶσινάδῃ, scilicet. Nam à superioribus pendet hic versus. *Idem*.

818. Ἀληθῆα] Hoc est, cui prorsus fidere queas, si vera sit hæc lectio. Plerique, nempe, diem illum non quidem πάγκαλον, sed nec πάγκαλον dicebant, verum dubium & incertum; quo, nempe, suscepta interdum benè, interdum malè succederent. *Clericus*.

820. Μίσση] Subintellige πρῶτα. Μετ' εἰκάδα μῶδὸς ἀείσω.] Τὴν πεντήκοντον μετ' εἰκάδα, hoc est, τὴν εἰκοστὴν πεντήκοντον. Aliter Interpretes. ἀείσω εἶναι post τὴν εἰκάδα. *Guicetus*.

821. Ἡὺς γινομμένης] Mane, ab aurora usque ad meridiem. *Idem*.

822. Μετὰδ' αἶποι] Intercidens, inter alias cadens, παρεμπόπῃ. Sic Interpretes. An? μετὰδ' αἶποι, cassus, irritus, à sonitu qui notat inanitatem.

Nonus autem medius pomeridianus melior dies.

Primus verò nonus prorsus innoxius hominibus.

*Bonus siquidem est ad plantandum, & ad generandum,
Tam viro quàm mulieri: nec umquam prorsus malus dies.*

Sed pauci rursus sciunt tertium nonum mensis optimum

Relinendis doliis, & ad jugum collo imponendum

Bobus & mulis & equis celeribus.

Navem multa transtra habentem celerem in nigrum pontum

Deducito. Sed pauci veracem dicunt.

Quarto verò aperi dolium. præ omnibus sacer dies est

Medius: pauci verò post vicefimum mensis optimum,

Aurorâ oriente. pomeridianus verò est deterior.

Et hi quidem dies sunt hominibus magno commodo.

Ceteri autem intercidentes sunt, nihil significantes, nihil ferentes.

Sed alius alium laudat, pauci verò norunt.

nitatem. μετρίδικοι, κενά, vacuæ, cassæ, irritæ, nihil fati signifi-
cantes. Metaphora à vasis vacuis, nucibus cassis & similibus, quæ
sonitu vacuitatem produnt. placet. ἀκήριοι verò sunt ἀκηροί, κήρος ὡς
ἔχουσιν, nihil fati notantes. Ἀκήριοι καὶ non obnoxii. *Idem.*

824. Ἀλλὰ δὲ ἀλλήλων αἰνεῖ] Videtur *Plutarchus*, in Commentario
ad *Hesiodi Opera & Dies*, ex quo multa Græci Interpretes subinde
Scholiis suis adspargunt, egisse de hac quæstione, utrum sint alii
dies fausti, alii verò infausi. Certè in vita *Camilli*, memoratâ *Al-
liensi* clade, ita porro pergit: ὧς δὲ ἡμερῶν ἀποφράδων, εἴ τι καὶ τί-
θεσθαί τις, εἴ τι μὴ, Ἡρώκλειτος ἐπίπληξεν Ἡσιόδῳ τὰς μὲν ἀγαθὰς πει-
νῆας, τὰς δὲ φάσας, ὡς ἀγνοῦντες φύσιν ἡμετέρας ἀπίστευς μύθῳ ἔσται, ἐνί-
ρητοι διακρίνεται: de diebus nefastiis habendâne sint quidam necne, & an
rectè *Hesiodum*, qui alios bonos, alios statuit malos, quasi ignoret cujus-
vis diei eandem esse naturam, reprehenderit *Heraclitus*, alio loco dispu-
tavimus. Postea recenset exempla dierum, quibus non semel clades
accepta fuerat, aut victoria relata. Deinde, ne credas ex iis exemplis
ullum certum consecrarium duci posse, contraria profert, hisce ver-
bis: Ρωμαῖοι τὴν αὐτῆς ἡμέρας ἐπέπλεον μὲν ὑπὸ Κίμωνος τὸ μὲν Κηρίων
ἀπὸ βαλὼν στρατόπεδον, ὑπὸ δὲ Λουκίου στρατηγῶν. Ἀρμένιος καὶ Τι-
γρηνὸς ἐβίβαντο. Ἀττάλῳ δὲ ὁ βασιλεὺς καὶ Πομπηῖῳ Μάγῳ, ἐν τοῖς αὐ-
τῶν ἡμετέροις ἀπὸ βαλὼν. καὶ ὅπως ἐστὶ πολλὰς ἐν ἀμφότεροις ταῖς αὐταῖς χρό-
νους ἀποδείξαι τῶνδε: Eodem die *Romani* prius, duce *Capione*, à
Cimbris castris exuti sunt; postea verò ductu *Luculli Armenios* & *Tigra-
nem* vicerunt. *Attalus* autem *Rex* & *Pompeius Magnus* natalitiis suis
mortui sunt. Paucis ut dicam, multas possum ostendere qui in utramque

Ἄλλοτε μητρὶν πάλαι ἡμέρη, ἄλλοτε μήτηρ.
 Τάων διδάμνων τε καὶ ὀλβιῶν, ὅς τ' αὖτε πάντες
 Εἰδὼς ἐργάζεσθαι, ἀναίπῳ ἀθανάτοισιν,
 Ὅρνιθας κρέναι, καὶ ὑπερβασίας ἀλειύνειν.

T E A O Σ.

partem iisdem usi sunt temporum periodis. Hæc cum ita sint, credibile est *Plutarchum* probasse castigationem *Heracleti*, si modò sibi constitit; adeoque iudicasse Poëtam non fuisse recensendum inter *paucos qui scirent* singulorum dierum fata, quibus se accenseri voluit, sed inter omnes omnino mortales, quibus nihil simile compertum est. Quis enim non videt anilia esse & vana omnia, quæ hîc habentur? *Clericus.*

827. Εργάζεσθαι ἀναίπῳ ἀθανάτοισιν] Hoc est, nihil inconsultis & invitis Diis aggreditur. *Gruetius.*

Versu ult. ὑπερβασίας ἀλειύνειν] Non sunt intelligendæ omnes *ὑπερβασίας*, sed eæ demum, quæ committuntur contra auspiciorum disciplinam, ut verba proximè antecedentia suadent. *ὑπερβασίας* enim dicuntur quævis delicta, quibus modum & limites à Ratione positos transgredimur.

*Interdum noverca est dies, interdum mater.
De his beatúsque & felix, qui hæc omnia
Sciens operatus fuerit, inculpatus diis,
Auguria observans, & delicta evitans.*

F I N I S.

tranfilimus. *Hesychius* : Ὑπερβασίς, ὕβρις, ἀδικία, κόρη, μαρτυρία (nempe, ψαδὴς, nisi sit hic mendum) ὑπερβασία, παραβασίς ὅρκων. Ὑπερβασίς, ἀδικία, ὑπερβασία. *Phocylides* :

Ἀλλ' οὐ γὰρ τὸν ὄντ' ἀπάρχο, μηδ' ἄρ' ὑπερβῆς·

Πάντων μέτρου ἄρειον, ὑπερβασίαι δ' ἀλεγειναί.

Ab agro vicino abstine, neque transilias (terminos) omnium optimus est modus, transgressiones verò sunt noxia. Idem :

Μέτρου μὲν Φωγίην καὶ πίνην, μυθολογῶν τε

Πάντων μέτρου ἄρειον, ὑπερβασίαι δ' ἀλεγεινῆ.

Cum modo edito, & bibito, & loquitor. Omnium optimus est modus, transgressio verò vitanda. Qua in sententia, longè saluberrima, delinimus, modum tandem hisce commentationibus nostris imponentes, ut ad alia graviora redeamus. Clericus.

Η Σ Ι Ο Δ Ο Υ

Α Π Ο Σ Π Α Σ Μ Α Τ Ι Α

Ex Eustathio.

Ο Ὑγνίη δ' ἄρ' ἔπικτε Λίνον πολυήρατον υἱόν,
 Οὐδ' ὅσσι βροτοὶ εἰσιν ἀοῖδοι καὶ κιθαριστῶν
 Πάντες μὲν θρηνῶσιν ἐν εἰλαπίναις τε χοροῖς τε
 Ἀρχάμενοι δ' Λίνον καὶ λήγοντες καλέεσσι.

1. Λίνος] Eustathius hos versus habet ad Iliad. Σ. 570. pag. Edit. Rom. 1162, ubi illustrantur. Dignum est notatu, in Phœnicia Lingua, ῥή lin significare *gemitum*, *gemitum*; quod nomen ei impositum est, ob luctum quo eum discipuli prosequuti sunt, ut ostendit in hisce versibus Hesiodus. Vixit Linus iis temporibus, quibus Lingua & Litteræ Phœniciz in Græcia vigeant. Diodorus Siculus Bibliothecæ Lib. III. prodidit ex Dionysio Mythologo, ὡς ἔστιν Ἀρίππῳ Ἡσίοδῳ Λῖνον ῥυθμῶν καὶ μέλους. Ἰπὸ δὲ Κἀδμῳ κρητισθεὶς ἐν Φοινίκῃ πρὸς καλὸν ἄνθρωπον, ὡς ἔστιν εἰς τὴν ἰθαλικὴν μεταβῆναι διάλεκτον, καὶ τὴν ὡς ἔστιν ἡρώδης ἐκείνην πῆξαι, καὶ τὰς χαρακτῆρας ἀλφειοποιῆσαι, καὶ μὲν δὲ τὰς χαρακτῆρας Φοινίκῃ ἀλφειῶσαι, ἀλφειὸν περὶ τὰς ἑλληνικὰς ἐν Φοινίκῃ μεταβῆναι. ἀλφειὸν δὲ τὴν Πηλεσγῶν ὡς ἔστιν ἡρώδης τῶν μεταβῆναι χαρακτῆρας. Πηλεσγῶν ὡς ἔστιν ἡρώδης ἀλφειῶσαι. τὸ δὲ Λῖνον ἐπὶ ποιητικῇ καὶ μελωδίᾳ θεωροῦνται μάλιστα ἔχει πολλὰς, ἐπιφανιστάς τε τῶν. Ἡρώδης, Θάμυρις, καὶ Ὀρφία. τῶν δὲ τὴν Ἡρώδης καθιερῶν μελωδίαν, ἀλφειὸν τὴν ψυχῆς βραδυτῆτι μὴ δυνατῶν διχαῶν τὴν μέγιστον ἔπειθ' ὑπὸ τῷ Λίνῳ πολλοῖς ἐπισημασθέντι διορθωθῆναι, καὶ τῇ καθάρῃ τὸ διδασκαλῶν παρὰ τὸν ἀντικείμενον: Linum, apud Græcos, primum inventorem rythmorum & melodiz fuisse; præterea cum Cadmus attulisset ex Phœnicia litteras, ut dicuntur, primum eas transulisse in Græcam Linguam, & nomina singulis imposuisse & characteres formasse. Vulgò igitur litteras Phœnicias dici, quòd ad Græcos à Phœnicibus translata sint; cum verò Pelasgi primè usi essent mutatis characteribus, Pelasgicas esse vocatas. Linum autem poeticè & cantu mirabilem, multos habuisse discipulos, sed tres illustri-
 simos.

H E S I O D I F R A G M E N T A.

Ex Eustathio.

Urania peperit Linum amabilem filium,
Quem quotquot sunt homines cantores & fidicines,
Omnes lugent in conviviis & choris,
Incipientesque Linum & desinentes vocant.

simos, Herculem, Thamyrim & Orpheum; ex hisce, Herculem, cum disceret canere citharâ, ingenique tarditate disciplinam non caperes. deinde à Lino plagis castigatum in iram erupisse, citharâque percussum magistrum occidisse. Postea ex eodem narrat, Αἶνον τοῖς Πελασγοῖς γράμματα συντάξαι, καὶ τὰς ἑσπερίαις Διόνυσον περιέχειν καὶ τὰς ἄλλας μυθολογίας, ἀπολιπεῖν δὲ τοῖς ὑπομνήμασιν. Linum litteris Pelasgicis cum conscripisset primi Dionysii res gestas, & alias mythologias, reliquisse eas in commentariis. Hæc paullo pluribus exscripsimus. non tantum ut liqueret nos non temerè à Phœnicia Lingua deducere nomen Lini, sed etiam ut quæ de Lino feruntur hic exstarent. Si hæc scivisset aut in animum revocasset Herodotus, minimè miratus fuisset Linum vocatam lugubrem cantilenam, apud Ægyptios aliisque vicinos populos. Verba ejus sunt Lib. II. c. 79. quæ proferemus, quia & quæ diximus firmant & lucem Hesiodi loco foenerantur: Τοῖσι δὲ πολλὰ ἐπέξια ἐστὶ νόμιμα, καὶ δὴ καὶ ἄσπετος ἔστι Αἶνος, παρὰ καὶ ἐν τοῖς οἰδομένοισι ἐστὶ καὶ ἐν Κύπρῳ καὶ ἐν τῇ Ἀσίᾳ. κατὰ μάλιστα ἔστι αὐτοῖς ἔχοντα συμφοραῖται δὲ αὐτοῖς εἶναι καὶ οἱ Ἕλληες Αἶνον οἰομένους αἰεῖναι· ὥςτε πολλοὶ μὲν καὶ ἄλλα ἀποκαυόμενοι μετὰ τῷ Αἶνῳ εἰσὶν ἔντα, ἐν δὲ δὴ καὶ τὸ Αἶνον οἰεῖν ἔλαβε τούτομα: Quibus (Ægyptiis) cum alia sint egregia instituta, tum verò etiam est Linus, cantio in Phœnice & Cypro & aliis locis decantata; qua varium quidem, pro singularum gentium differentia, nomen habet; sed quam convenit eandem esse quam Græci, Linum vocantes, canunt; ita ut cum alia multa, quæ sunt in Ægypto, tum etiam illud admirex unde Lini desumeret nomen. Nimirum, sic vocabatur

Ex Eodem.

Ἄκρον ἐπ' ἀνθερείκων καρπὸν θένει, ἔδ' ἐ κατὰ κλάυ,
 Ἀλλ' ὅππ'ι πυρεσμίων αἰθέρων δρομαίεσκε πίθεσι.

5

Ex Eodem.

— ἔνεκα Νύμφῳ

Εὐερέμῳ ἴλεων μίχθη ἑρετῇ φιλότῃ.

Ex Eodem.

Ἐν δὲ Τρείῃ Βοιωτῇ ἔτρεφε κέρεω.

Ex Eodem.

Καὶ γάρ σφιν κεφαλῇφι κτ' κρύθ' αἰνὸν ἔχον.
 Ἀλφθὺ γὰρ χροῖα πάντ' ἀκατέχευεν. ἐν δέ νυ χαῖται
 Ἐρρεον ἐκ κεφαλέων. ψίλωπ' ἢ καλὰ κείνησ.

10

Ex Eodem.

Ὅς τε Διαιήθεν περὶ χέει καλὴ ῥοον ὕδωρ.

Ex Eodem.

Τηλεμάχῳ δ' ἄρ' ἔπκεν εὐζωνος Πολυκάστῃ
 Νέστωρ ὁπλοτάτῃ κέρε Νηληϊάδαο
 Περσέπαιιν μιχθεῖσσι Διὶ χρυσίῳ Ἀφροδίτῃ.

15

Ex eodem ad Iliad. B.

Νέστωρ οἷθ' ἄλυξεν ἐν αἰνθεμόεντ' Γερήνῳ.

batur lugubris hymnus in Ægyptia Lingua, quemadmodum in Phœnicia; cum qua multa communia vocabula habuit. Eodem nomine similis hymnus vocabatur, apud Græcos, in honorem antiquissimi Poëtæ eadem de ratione. Lugubrem autem fuisse hymnum, apud Ægyptios, ostendit in sequentibus *Herodotus*, quamvis in eo falli videatur, quod putet *Linum*, apud eos, nomen viri fuisse, qui aliter *Maneros* diceretur, cum sit nomen hymani in laudem *Manerotis*. Hymni, qui diceretur *Linus*, meminit etiam *Eustathius* loco laudato. *Clericus*.

5. Ἀκρον] Est imitatio *Homeri* Iliad. γ. 227. ubi de equabus suis *Aeneas*:

Ἄκρον ἐπ' ἀνθερείκων καρπὸν θένει, ἔδ' ἐ κατὰ κλάυ.

Similes aut majores hyperbolas, de celeritate *Camillæ*, habet *Virgilius* *Æneid.* VII. sub finem, quas vix defendi posse putavit *Henr. Stephanus*, in *Dissert. de Criticis Veteribus*. *Clericus*.

9. Τρείη] Regio est prope Aulidem, de qua vide *Stephanum*, qui ad hunc *Hesiodi* versum respicit. Eum habet *Eustathius* ad Iliad. B. 496. pag. 264. *Clericus*.

11. Ἀλ-

Ex Eodem.

*Per summum spicarum fructum cucurrit, neque rupit,
Sed in acutis aristis curstavit pedibus.*

Ex Eodem.

—— propterea Nympham

Cum invenisset faventem, mistus est amabili concubitu.

Ex Eodem.

In divina Hyria Bæotia nutrit puellam.

Ex Eodem.

*Etenim eorum capitibus effudit frigus græve,
Vitiligo enim cutem omnem tenuit, capilli verò
Defluhebant ex capitibus, & decalvabantur pulcra capita.*

Ex Eodem.

Quique ex Lilæa profundit pulchrè fluentem aquam.

Ex Eodem.

*Telemacho verò peperit benè cincta Polycasta,
Nestoris minima natu filia Nelida,
Persepolin, mista per auream Venerem.*

Ex Eodem.

Nestor solus vitavit in florida Gereno.

11. Α'λφ@.] Quod morbi genus sit docebit *Celsus* Lib. V. c. 28. §. 19. Optandum esset eos, qui primi fragmenta hæc *Hesiodi* collegerunt, notasse non tantum nomina Scriptorum in quibus ea invenerant, sed etiam loca; hoc est, libros, capita, paginas, versus &c. ut videremus quâ occasione prolata & an rectè exscripta sint. Nunc otiosum esse oporteat eum, qui ea quærere aggrediatur, & multum laborem posse in cassum suscipere, quod nobis non vacat. *Clericus.*

13. Ο'ς π' Αἰλακίδην.] *Eustathius* hunc locum profert pag. 275. ubi sermonem habet de Cephisso fluvio, ad *Iliad.* B, 523. *Clericus.*

17. Νῆμερ.] Hoc fragmentum in *Heinsianis* Editionibus, aliisque ex iis propagatis, legebatur inferiùs, inter fragmenta ex *Stephano* collecta. Hic verò adscripserat, ad oram codicis, ex *Eustathio* desumptum, doctissimus *Grævius*, quasi omissum. Itaque hic reliquimus, cum non multum interesset ubi legeretur, modò ne repeteretur, aut omitteretur. Exstat autem apud *Stephanum* in voce *Gerena*, qui ex primo Catalogo hæc profert, & apud *Eustathium* pag. 231. Ed. *Romanæ*. De hac historia vide *Apollodorum* Lib. I. Cap. IX. §. 9. *Clericus.*

21. Κα]

Ibidem.

Κτῆνε δ' Νηληϊῶντι πηλοσφρονας ἡέας ἰοθάλῃς
 Ἐνδεα, δαδένκατ' ἧ Γερήνι' ἵπποτο Νέσωρ
 ἔειν' ἰὼν ἐπύχῃσι παρ' ἵπποδαμοῖσι Γερήνοισι.

20

Ex Strabone.

Καὶ κύρην Ἀργείοιο, τ' Ἐρμείων ἀγκάκητ'
 Γόνατο, καὶ Θρονίη κύρην Βήλοιο ἀνακτ'.

Ex Eodem.

Υἱὸς ἐξερχόμενον Λυκάον' ἀντιθέοιο,
 ὅν ποτε πίπτε Πελασγός.

Ex Eodem.

Ἡΐπι δ' Λοκρὸς Δελέγων ἠγήσατο λαῶν,
 Τῆς ῥα πρὶν Κρονίδης Ζῶς ἀφθιτῶ μήδεα εἰδῶς
 Δεκτὺς ἐν γαίης Ἀλέας πόρε Δακαλίωνι.

25

21. Καὶ κύρην Ἀργείοιο] Antea legebatur Ἀργίῳ & πῶ, quæ, ut rectè Isaac Casaubonus ad pag. 29. Lib. I. Strabonis, monstrosa est lectio, quippe quæ duos patres eidem filio, duos maritos eidem uxori affigit. Clericus.

Ibid. Ἐρμείων] Nomen hoc à Poëtis æquè tribuitur Mercurio ac Ἑρμῇ, ut animadvertit Casaubonus, qui protulit hunc versum Moschi:

Ὡς χέλευ Ἐρμείων, κατάρπας αἰδὼς Ἀπόλλων.

Quod ille notat, contra Interpretem Latinum Strabonis, qui frustra emendare conatus erat locum Hesiodi. Idem.

Ibid. Ἀγκάκητ'] Hoc est, Epithetum Mercurii. Hesiodus Iliad. II, 185.

————— παρελίστατο λάτρη
 Ἑρμείας ἀγκάκητ'.

Concupuit clam Mercurius innoxius. Blandiebantur tamen Poëtæ Mercurio, cum innoxium vocabant Deum furum, mercatorum, oratorum &c. & cujus nequitiam ceteroqui celebrabant. Vide Hymnum in Mercurium inter Homericos, & Dialogos Deorum Luciani. Ceterum notare debuerant collectores fragmentorum Hesiodi locum hunc proferri, ex ejus Catalogo. Idem.

23. Υἱὸς] Hoc fragmentum habet Strabo Lib. V. p. 153. ubi agit de Pelasgis, de quibus etiam non inutilia dicenda haberemus, si hic ea res ageretur. Clericus.

25. Ἡΐπι δ' Λοκρὸς Δελέγων] Hic locus exstat, apud eundem Geographum Lib. VII. p. 222. & pro Ἀλέας, ut edidit Heinsius, habet Ἀλέας.

Ibidem.

*Occidit Nelei laboris ferentes filios fortes
Undecim, duodecimus verò Gerenius eques Nestor,
Peregrinus evasit, apud Gerenios equitandi peritos.*

Ex Strabone.

*Et filiam Arabi, quem Mercurius innocuus
Gemit & Thronia filia Beli Regis.*

Ex Eodem.

*Filii nati sunt Lycaonis, Diis similis,
Quem olim genuerat Pelasgus.*

Ex Eodem.

*Certè enim Locrus Lelegon præerat, populis,
Quos olim Saturnius Jupiter immortalia consilia agitant
Electos ex terra Aleas dederat Deucalioni.*

αἰλῆς, quod suspectum mendii meritò habet Is. Casaubonus. At Claud. Salmasius aliter hunc locum legebat atque interpretabatur ad Solin. pag. 103. Ed. Ultrajectinæ: „De Locris, inquit, quòd Leleges olim dicti sint fidem facere possunt hi versus Hesiodi, qui exstant apud Strabonem, qui interpretatur: τῇ γὰρ ἱστορίᾳ τὸ συλλακτὺς γενέσθαι πῶς ἐν πάλαι ἀντίπαιδι μοι δοκεῖ: ipsa etymologia obscurè mihi indicare videtur fuisse quosdam olim collectitios. Sic λακτὺς accepit, apud Hesiodum, ἀντὶ τῶν συλλεκτῶν καὶ μιζαίων, pro collectitiis & mistis. Tales enim Leleges fuisse, qui & erronei variæ Græciæ tenuere loca. Sed hæc non est Poëtæ sensus. Αἰλῆς, quasi λογάδες & λακτὺς dictos censet, qui ex electis & eximiis lapidibus, quos Deucalion jaciebat, nati sunt. Ita igitur legendum, in ultimo versu:

„Λακτὺς οὐ γαίης λαὺς πῶς Δευκαλίονι

, Et Αἰλῆς λαὺς interpretatur λακτὺς λαὺς, lectos populos. Hesychius:

„Λακτοί, αἰλῆς. Idem: Λογάδες, οἱ ἐπὶ λακτοῖ. Legi etiam posset

„Λακτὺς οὐ γαίης λαίαν πῶς Δευκαλίονι.

„Quod & verius existimo. Λαὺς autem idem Hesiodus δὲ τῷ λαίαν lapidibus, quos reformando generi humano post tergum jaciebat Deucalion, scribit appellatos. Ex præcipuis & egregiis formatos, vult τὺς Αἰλῆς, atque inde dictos. Hæc vir summus, eruditè & feliciter, ut innumera alia. Possimus ex Phœnicia Lingua ostendere originem nominis Lelegum, ita ut dicti sint à πῶλε habb, quod virido sonat, reduplicatis radicalibus, quia Leleges erronei seu Nomades erant, qui viridia pascua sectabantur. Clericus.

28. Ωῦσι

Ex Eodem.

Ἄκεε δ' Ὀλυνίην πέτρην ποταμοῖο παρ' Ἰχθυῖας
Εὐρεῖα Πείριον.

Ex Eodem.

Ἐξ ὧν ἔρμαι νύμφαι θεαὶ ἐξεγένοντο,
καὶ γένε' ἐπιδανῶν Σατύρων ἀμνηχανοεργῶν,
Κέρητες τε θεοὶ, Φιλοπαίγμονες, ὀρχησῆρες.

Ex Eodem.

Θαῦμα μ' ἔχει καὶ θυμὸν, ὅσους ἐρμειὸς ἐλύνουσιν
οὐτ' ἔχει, μικρὸς περ ἰὼν, ἅπσις ἂν δριδμόν.

Responsio ex Eodem.

Μυεῖοι εἰσὶν δριδμόν, ὥς περ μέτρε γε μέδμιν.
Εἰς δὲ πείριον, ἧ' ἐπελθέμεν σὺν ἰθαῖας.
Ὡς φάτω, καὶ σφιν δριδμὸς ἐπὶ θυμῷ εἴδω μέτρα,
καὶ τότε δὴ Κάλχανθ' ὕπνῳ θανάσιον κάλυψε.

Ex Eodem.

Ὡς παρὰ Πανοπίδα Γληκίνας' ἐρυμνῶν,
καὶ περ δ' Ὀρχομῆν' εἰλιγμῆος εἴσι, δράκων ὥς.

Ex Eodem.

Γλαυτοφάγων εἰς αἶαν ἀπὴναις οἰκ' ἐχόντων.

Ex Eodem.

Αἰθίοπας Δίβυας τ' ἠδὲ Σκύθας ἰππημολγῆς.

28. Ἄκεε δ' Ὀλυνίην] Est apud Strabonem Lib. VIII. p. 236. *Clericus*.

30. Ἐξ ὧν] Fragmentum hoc legitur, apud Strabonem Lib. X. p. 325. ubi multis agit de Curetibus. *Clericus*.

Ibid. Οὐρμαι νύμφαι] De Nymphis, vide dicta ad Theogoniam VII. 187. & 215. *Idem*.

31. Γένε' ἐπιδανῶν Σατύρων ἀμνηχανοεργῶν] Nota sunt ex fabulis libidinosa facta Satyrorum Nymphis infidiantium, aut cum Baccho compotantium; ad quorum mores hic respicit *Hesiodus*. Propterea, re melius expensâ, dictos putem Satyros à radice Phoenicia *ܝܚܝܫܬܐܪ*, quæ, apud Arabes, significat molestum esse, malefaciendo lassare. Sic tandem defatigatis Nymphis aut mulieribus potiebantur. *Clericus*.

32. Κέρητες π θεοί, φιλοπαίγμονες, ὀρχησῆρες] Ultimam Epithetam Curetum propemodum mihi persuadet dictos à Radice Phoenicia *ܝܚܝܫܬܐܪ*, unde *ܝܚܝܫܬܐܪ* *chircher*, quod est *lassare*. Nihil insignius in Curetibus,

Ex Eodem.

*Habitavit Oleniam rupem, fluvii ad ripas
Benefluentis Piri.*

Ex Eodem.

*Ex quibus montana Nympha orta sunt,
Et genus nequam Satyrorum malorum facinorum auctorum
Curetesque Dii, ludorum amantes, saltatores.*

Ex Eodem.

*Admiratio animum meum tenet, quæ tot caprificus grossos
Hic habeat, quamvis parvus; dixeris numerum.*

Responsio ex Eodem.

*Decies mille sunt numero, medimnus sine mensura,
Unus verò superest, quem numerare nequisti.
Sic dixit, & iis verus numerus mensuræ cognitus est.
Tum verò Calchantem somnus mortis texit.*

Ex Eodem.

*Qui ad Panopidem . . . & Gleconem munitam
Est qui per Orchomenum circumvolutus sit, ut serpens.*

Ex Eodem.

Galatophagorum in terram, habentium domos in plaustris.

Ex Eodem.

Æthiopus, Libyæque & Scythas, qui equas mulgent.

retibus, quàm Saltatio, ut docet Strabo, loco memorato. Vide etiam
quæ de iis congeffit vir illustris & de lieteris amcenioribus benè me-
ritus Ezech. Spanhemius in Callimachum ad Hymn. in Jovem v. 52.
Clericus.

33. Θάϊπον] Strabo Lib. XIV. p. 442. ubi Calchas rem quæfivisse
dicitur à Mopso filio Mantus, quæ Tiresiæ filia fuerat. Clericus.

35. Μέγας] Responsio est Mopfi. Clericus.

39. Ος παρὰ Πανοπίδα] Hoc fragmentum est apud Strabonem
Lib. IX. p. 292. ubi de Cephisso fluvio loquitur, quem hisce verbis
describit. Clericus.

41. Γαλατοφάγοι] Strabo Lib. VII. p. 209. ait Hesiodum, ἐν τῇ
καταρπύγῃ γὰρ αἰεὶ αἰεὶ scripsisse Phineum ab Harpyis abductum fuisse in
terram lacte viventium &c. hoc est, Getarum, quorum regionem &c.
gentem describit eo loco Geographus. Clericus.

42. Αἰθίοψ] Legitur apud Strabonem Lib. VII. p. 208. qui ali-
quot versus Hesiodi ex Eratosthene exscripserat; sed quorum superest
tantum

Ex Eodem.

Δαδάνῳ φηρόντι Πελασγῶν ἰδρυόντι ἦεν.

Apud Eundem, ἐν τῇ Ἡοίῳ.

Ἡ εἴη διδύμους ἱερεὺς ναίεσσι καλῶντας,

Δωτίῳ ἐν πεδίῳ πολυβότρου· αἶντ' Ἀμύροισι;

Νήφατο Βοιδιαδῶν· λίμνης πόδα παρθένῳ Ἀδμήτῃ.

Ex Pausania.

Τῇτῃ· ἣ Μόλυρον Ἀεΐσαντῳ φίλον ἦν

Κτίνας ὅν μεγάροις δίνης ἔνεχ' ἥς ἀλόχοισι;

Οἶκον Ἀποπελοπῶν Φῶγ' Ἀρεγῳ ἱπποβότῳ.

Ἰξεν δ' Ὀρχομενὸν Μινυήϊον· καὶ μιν ὄγ' Ἡρώς

Δέξατο, ἣ κτεάνων μοῖραν ἔργον, αἷς ὀπισκίεσι.

Ex Eodem.

Φύλας δ' ὅππεν κέρων κλετῇ Ἰολάῃ

Δειποφίλῳ. ἦν δ' εἶδ' ὀλυμπιάδεσσιν ὁμοίῃ.

totum primus, isque corruptissimus. Pro Διδάας πῃ ἢ legitur πῃ Λι-
ροῖ δὲ. *Heinsius* edidit Ληροῖς, sed qui melius cum Æthiopibus con-
jungi possunt, quàm Libyes? *Clericus*.

43. Δαδάνῳ] Est apud eundem Geographum Lib. VII. p. 226.
ubi sermo est de Pelasgis. *Clericus*.

44. Ἡ εἴη διδύμους] Est apud *Strabonem* Lib. IX. p. 304. & Lib.
XIV. p. 445. & apud *Stephanum* in voce Ἀμύρῳ. *Casaubonus* legit
Διδύμους, quod nomen est proprium montis, & pro αἶντ', ἀγχ', hoc
est, ἀγχ' prope; sed, ut rectè *Berkelius*, in *Stephanum*, αἶντ' potest
esse pro αἶντ' ἐ regione. Præterea *Strabo* habet Βοιδιαδῶν. Non dicit
Geographus hos versus lectos in Ecceis, sed ex primis oculis conje-
cisse videtur hoc *D. Heinsius*. Huc autem transferemus quod habet
Isaac. Casaubonus ad Lib. I. *Strabonis*, p. 29. de hoc opere *Hesiodi* &
alio affinis argumenti, qui Catalogus vocabatur. Cum ergo laudasset
Geographus Catalogum: „Videri, inquit, poterat illud opus *He-*
„*siodi* intelligi, quod Ἡοίῳ, vel Ἡοίῃς μεγάλας Græci Scriptores fo-
„lent nuncupare. Sed ex Scholiaste *Apollonii* discimus diversa hæc
„esse opera. Sic enim ille scribit in Lib. II. Φύλας Ἡοίῳδης ἐν πύλῃ
„μεγάλας Ἡοίῳδης ἐπὶ Φεῖξ τῶν ὀδῶν ἡμῶν ἐν δὲ τῇ γ'. κατελόγη &c.
„Certum est tamen Ecceas quoque *Hesiodi* aliud fuisse nihil, quàm
„mulierum præstantissimarum Catalogum. Nam hoc rectè à doctis-
„simo viro *Joan. Aurato* est animadversum. Nos etiam postea ob-
„servavimus, non *Hesiodum* tantum sed & *Socratem* Opus eodem
„ferè indice edidisse. *Athenæus* Lib. XIII. Εἰς τὴν ἡμῶν ἱστορίαν ἐλά-
„νε κατελόγη γυναικῶν πινυμένων, ἢ κατὰ τὰς Σακερτάτας τῇ Φαισθῶ-
„ν εἰσι.

Ex Eodem.

Dodondámque, & ad fagum Pelasgorum sedem ivit.

Apud Eúndem ex Eoeis.

*Aut qualis gemina sacra incolens juga,
Dotio in campo, è regione racemosi Amyri,
Abluit; aquá Bœbeide, pedem virgo intacta.*

Ex Pausania.

*Hyettus verò Molyrum, Arisbantis carum filium,
Cum occidisset domi, propter concubitus ejus conjugis,
Domo relictâ, fugit Argo equos pascente,
Venit verò Orchomenum Minyarum, eúmque Heros
Excepit & opum partem largitus est, ut æquum erat.*

Ex Eodem.

*Phylas compressit filiam clari Iolai
Lipophilen; erat autem formâ Deabus similis.*

« εἶπε Οἷς, ἢ τ' ἢ γυναικῶν κατὰ λαρὸν Νικανόρε & Σαμῖς. Ubi legen-
„ dum censemus Οἷς & de quodam Soficratis Opere accipiendum,
„ cui, ad *Hesiodi* imitationem, titulum fecerat Οἷς, quod & ipse
„ sua exempla omnia, per vocem εἶπε, inciperet, ut *Hesiodus* per
„ ἢ εἶπε. Nam illud quidem dubitari non potest, fuisse illud Soficratis
„ opus certorum hominum Catalogum. Omnia autem exempla ita
„ incepisse conjectura est, meo judicio, admodum probabilis. Quam
„ etiam confirmat, quod *Timon* quoque in *Sillis*, idem fecerat &c.
Cetera lege apud ipsum Scriptorem. Quæ cum expenderem diligen-
tius, non duxi hîc omittendum, si *Scutum Herculis* sit fragmentum
Οσσεύου, in prima voce ἢ εἶπε nihil esse mutandum. Sed vix intelli-
go qui post longissimam digressionem, quâ clypeus *Herculis*, ejús-
que certamen cum *Cygn*o describuntur, posset Poëta sequens exem-
plum ordiri iterum vocibus, ἢ εἶπε. Clericus.

47. Υἱὸς] Hoc fragmentum est apud *Pausaniam*, in *Bœoticis*
p. 598. qui, cum dubitet an *Eœæ* sit Poëma *Hesiodi*. sic hos versus
prolaturus præfatur: Υἱὸς δὲ ἐπαύσατο μεγάλας καὶ ἐπὶ τῇ σπουδῇ, αἱ
μεγάλας Ἡοίας καλεῖσθαι Ἑκάτας: *Hyetti* mentionem fecit qui versus com-
posuit, quos *Græci* vocant *magnas Eœas*. De *Hyetto* vide plura apud
Pausaniam. Clericus.

52. Φύλας] Sunt hi versus apud eundem Scriptorem, in *Bœoti-*
ticiis, p. 605. Ubi sub nomine *Hesiodi* non laudat hoc opus. Inter-
pres *Pausaniæ* *Latinus Romulus Amasæus* vocem Ἡοίας p. 599. verte-
rat perabsurdè *Orientalia monumenta*, hîc, non melius, *magnas ma-*
onstinas. Clericus.

Ἡ δέ οἱ ἤν' ἐνὶ μεγάροισιν ἔπικτεν,
 Θηρώτ' ὠιδῇ ἱκέλιω φαέεσσι στελήνης.
 Θηρώ δ' Ἀπόλλωνος ἐν ἀγνοίῃσι πεσῆσθαι
 Γείνατο Χείρωνος κρατερὸν μὲν ἱπποδάμοιο.

Ex Scholiaste Apollonii.

Δώδεκα γὰρ Νηληϊοὶ ἀμύμονος υἱέες ἦσαν,
 Νέστωρ τε Χρόμιος τε, Περικλύμενός τ' ἀγέροχος
 Ὀλβιος, ὃς πόρε δῶρα Ποσειδάων ἐνοσίχθων
 Παντοῖ· ἄλλοτε μὲν γὰρ ἐν ὀρνίθεσσι φαίνεσθαι
 Λιεύς· ἄλλοτε δ' αὖτε πελέσκετο (Ἰκῦμα ἰδέσθαι)
 Μύρμηξ· ἄλλοτε δ' αὖτε μελισσέων ἀγλαὰ φύλα.
 Ἄλλοτε δεινὸς ὄφις ἢ ἀμείλιχος· εἶχε δ' ὅμως
 Παντοῖ, σὺν ὀνομασίᾳ, τὰ μιν ἢ ἐπιτα δόλωσε
 Βελῇ Ἀθηναίης.

Ex Eodem.

Θεοσάμηνος γυνεὴ Κλεαδαίμης κυδαλίμοιο.

Ex Eodem.

Εὖθ' οἷγ' ἄχέσθην * Αἰνῆϊα ὑψιμέδοντι.

Ex Eodem.

Αἰήτης δ' υἱὸς Φαισινυρότῃς ἠελίοιο.

Ex Eodem.

Αὐτὸς δ' ἐκ πλῆσθησι διπτετὸς ποταμοῖο.

Ex Scholiaste Pindari et Lycophronis,

ἐν τῇ ἡρωικῇ ᾠδαλογίᾳ.

Ἐπῆλυες δ' ἐγλύοντο θεμιστοπόλοι βασιλῆες,
 Δωρὸς τε Ξεθὸς τε ἢ Αἰὼλ' ἱππιοχάρμης.
 Αἰολίδαι δ' ἐγλύοντο θεμιστοπόλοι βασιλῆες
 Κρηθῶν ἢ Αἰθάρης ἢ Σίσυφ' αἰολομήτης,
 Σαλμωνίδης ἄδης, ἢ ὑπέρθυμος περὶ κηρύ.

58. Δώδεκα.] Legitur hoc fragmentum in Scholiaste Apollonii, ad v. 156. Lib. I. Argonauticorum, ubi etiam explicatur. Clericus.

67. Θεοσάμηνος.] Ad v. 824. Lib. I. Argonauticorum. Legitur Κλεαδαίμης in Ed. Stephani. Clericus.

68. Εὖθ'.] Ad v. 297. Lib. II. Argonauticorum. Clericus.

70. Αὐτὸς.] Ad v. 757. lib. I. Argonauticorum. Clericus.

71. Ἐπῆλυες.] Tres posteriores versus invenio in Scholiaste Pindari

*Ille verò ei filium domi peperit.
Theronémque pulcram similem radiis Lunæ.
Thero verò cum incidisset in ulnas Apollinis,
Peperit fortem Chironem equorum domitorem.*

Ex Scholiaste Apollonii.

*Duodecim enim Nelei præstantis filii eramus,
Nestor, Chromiúsque & Perichlymenus ferox,
Felix, cui dederat dona Neptunus terræ quassator
Omnis generis; aliquando enim inter aves videbatur
Aquila, aliquando verò erat, (mirabile visu!)
Formica, aliquando apium splendida examina,
Aliquando terribilis serpens, & ferus. Habebatque dona
Omnis generis, que dici nequeunt, & eum deinde fefellerunt
Minervæ consilio.*

Ex Eodem.

Theſſamenus sobolem Cleademi illustris.

Ex Eodem.

Rectèque illi vovebant Æneio supremo.

Ex Eodem.

Æetes verò filius mortalibus illucentis Solis.

Ex Eodem.

Ipse autem in exundationibus fluvii à Jove delapſi.

Ex Scholiaste Pindari & Lycophronis,
in Heroum genealogia.

*Graci fuerunt jus dicentes Reges
Dorúsque, Xuthúsque & Æolus gaudens equis,
Æolidaeque fuerunt jus dicentes Reges,
Cretheus & Athamas & Sisyphus versutus,
Salmonæus injustus atque animi præter modum elati.*

ri ad Od. IV. Pythiacorum. Duos priores quærentis, apud Lycophro-
nis Scholiasten, oculos fugerunt. Interea non dubito quin legendum
sit, ut edidi, γ. 2. Δῶρ & non Χῶρ, ut erat in Heinſianis Editioni-
bus. Crediderim etiam legendum Εἰλῶ, hoc est, γῆ. Notum
enim est hos fuiſſe Hellenis filios. Vide Apollodori Biblioth. Lib. I.
Cap. VII. §. 2. Clericus.

Ex eodem Scholiaste Pindari.

Τῇ μὲν ἄρ' ἄγγελος ἦλθε κόραξ ἱερῆς Διὸς δαυτὸς
Πυθῶ ἐς ἠγαθέην, ἣ ἔφρασεν ἔργ' αἰδήλαι
Φοῖβον ἀκερσινόμη, ὅτε ἴχθυσ γῆμε Κόρωνιν
Εἰλαπίδης Φλεγύας Διογνήτιο θυγάτηρ.

Ex Eodem.

Τιῷ δ' Ἀμαρυγκείδης Ἰπώσεσσι δ' ὄξ' Ἀρη.
Φυκτέος ἀγλαὸς υἱὸς Ἐπειῶν ὄρχαμος ἀνδρῶν.

80

Ex Eodem.

Ἦδε δέ οἱ καὶ θυμὸν Δίῳ φαίνεται βυλῇ,
Αὐτὸν μὲν χέουσι κρύψαι δ' αἰδόκητον * μάχαιρ' ἐν π
Καλλίῳ, ἣν οἱ ἔδωξε Πεικλυτὸς ἀμφιγυῖας.
Ὡς πῶς μάσδ' ἔκαστος καὶ Πήλιον αἰπὺ
Αἰψ' ὑπὸ Κενταύροισιν ὀρεσκόοισι δαμείη.

85

Ex Eodem.

Αἴσων, ὃς τέκε θ' υἱὸν Ἰάσωνα ποιμήνα λαῶν,
Ὄν Χείρων θρέψεν ἐν Πηλίοις ὑλήεντι.

Ex Eodem. ἐν ὑποθήκαις.

Εὐ νύ τοι ἔκαστα μεταλλάξαι * αἰετμέτησι.

Ex Eodem.

Ἐν Δήλῳ τότε πρῶτον ἐγὼ καὶ Ὀμηρος αἰοῖδοι
Μέλοισιν ἐν νεαροῖς ὕμνοις ῥάψαντες αἰοῖδ' ἔν
Φοῖβον Ἀπόλλωνα χρυσόχορον, ὃν τέκε Δηϊώ.

90

Ex Eodem. ἐκ τῶν Ὁρίων.

Ἦ οἷα Φθίῃ Χαρίτων ἀπὸ καὶ ἔχουσι
Πύρρει παρ' ὕδαρ καλὴ ναίεσκε Κυρλήν.

Ex Eodem, ex iisdem.

Ἦ οἷα Τεῖῃ πυκινόφρων Μυκιονίκη,
Ἦ τέκεν Εὐφρημον Γαιήχῳ ἐννοσιγαίῳ,
Μιχθῆος ἐν Φιλότῃ πολυχρύσῳ Ἀφροδίτης.

95

Ex Eodem.

Ἦ δ' ὑποκυσαμένη τέκεν Διανὸν ἱπποχάρμην.

76. Τῇ μὲν] Est in Scholiis ad III. Pythiacorum. Clericus.

89. Εὐ νύ] In Scholiis ad VI. Pythiacorum, ubi profertur ἐκ Χείρωνος ὑποθηκῶν, quas Ἡσίοδος ἀναπλήσει. Clericus.

93. Ἦ οἷα Φθίῃ] Ad IV. Pythiacorum, non procul ab initio. Clericus.

Ex eodem Scholiaste Pindari.

*Venit igitur illi nuncius corvus sacro à convivio,
 Pythonem in divinam, & dixit facta ignota
 Phæbo intonso, Ichyn duxisse Coronidem,
 Ilatidem, Phegyæ Diogneti filiam.*

Ex Eodem.

*Hanc verò Amaryncides Hippostratus, bellicosus.
 Phylæus inclytus filius, Epeorum dux virorum.*

Ex Eodem.

*Hoc animo ejus optimum visum est consilium
 Ipsum quidem retinere, occultare verò inexpectatum & gladium
 Pulcrum quem ei fabricarat inclytus Vulcanus.
 Ut hunc quarens solus, per altum Pelium,
 Rursus à Centauris montanis domaretur.*

Ex Eodem.

*Æson, qui genuit filium Jasonem pastorem populorum,
 Quem Chiron nutrit, in Pelio sylvofo.*

Ex eodem, in Monitis.

*Rectè hæc singula quarit * immortalibus,*

Ex Eodem.

*In Delo primus ego & Homerus Poëtæ
 Canebamus, novis hymnis suentes cantionem, (Latona.
 Phæbum Apollinem, qui habet aureum ensen, & quem peperit*

Ex Eodem, in Ecceis.

*Aut qualis Phibia, habens formam à Gratiis,
 Penei ad aquam pulcra habitabat Cyrene.*

Ex eodem, in iisdem.

*Aut qualis Hyria prudens Mecionice,
 Quæ peperit Euphemum terræ domino & quassatori,
 Mista concubitu aureæ Veneris.*

Ex Eodem.

Hæc gravida facta peperit Æacum gaudentem equis,

95. Η' οἷν γ' ἐμ] Ad IV. Pythiacorum. Clericus.

98. Η' δ' ἡ ποικίλος ἀπὸν] Legitur apud Scholiasten Lycophronis
 p. 38. Edit. Stephanicæ, ubi plura de hac fabula. Clericus.

Αὐτὰρ ἐπεὶ ῥ' ἤβης πολυηράτῃ ἵκετο μέτρον,
 Μῦθ' ἰὼν ἤγαλλε, πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε
 Ὅσσοι ἔσαν μύρμηκες ἐπιρράτῃ ἐνδοθι νήσῃ,
 Τὲς ἀνδρες πόισε, βαθυζώνες τε γυναικάς,
 Οἳ δὴ τοι, πρῶτον ζῶξαν νέας ἀμφιελίσσας,
 Πρῶτοι δ' ἰσία γέντο νέας κυανοπέδροιο.

Ex Scholiaste Sophoclis.

Ἔστι τις Εἰδοπίη πολυλήϊα ἢ δὲ δὲ λείμων,
 Ἀφνειή μύλοισι καὶ εἰλιπόδεσι βόεσσιν.
 Ἐν δὲ ἄνδρες ναῖσι πολύρριμες, πολυβῆ,
 Πολλοί, ἀπειρέσιοι, Φῦλα θνητῶν ἀνθρώπων.
 Ἐνθά γε Δωδώνη τις ἐπ' ἐξαπτὴ πέποιται.
 Τίω δ' ἤ Ζεὺς ἐφίλησε, καὶ ὃν χρηστὸν εἶναι
 Τίμιον ἀνθρώποις, ναῖον δ' ἐν πυθμῷ φηγῶ.
 Ἐνθεν Ὀπιδρόνιοις μαντεύματα πάντα φέρον.
 Ὅς δὴ κεῖθε μολῶν θεὸν ἄμβροτον ἐξερεῖν
 Δῶρα φέρον ἐλθῇσι σὺν οἰωνοῖς ἀγαθοῖσιν.

Ex Eodem.

Ἡ δὲ τέκεθ' Ἐρμιόνῳ δαερκλυτῷ Μενελάῳ,
 Ὀπλοτάτην δ' ἔτεκεν Νικέστρατον ὄζον Ἀρη.

Ex Eodem.

Ἰκετο δ' εἰς Κρείοντα καὶ Ἡνιόχῳ.

Ex Aeschylis Scholiaste.

Ἡ δὲ ὑποκυασαμένη καλλιζώνη Στρατονίκη
 Εὐρυτον ἐν μεγάροισιν ἐγένετο φίλτατον υἱόν.
 Τῷ δ' ἡεὶς τ' ἐχρόντο Διτῶν τε Κλύντος τε,
 Τοξάως τ' ἀντίθεος, ἢ δὲ Ἰφίτ' ὄζον Ἀρη.
 Τὲς δ' ἡμέθ' Ὀπλοτάτῳ τέκετο ξανθῷ Ἰόλειαν
 Ἀντιόχην κρείσσει, παλαιὸν γὰρ Ἀντιόχιδας.

Ex Athenaeo. ἐν τῷ δαυτέρῳ Μελαμποδίας.

τῷδε Μάρις τοῦ ἀγγέλου ἦλθε δὲ οἴκῃ.
 Πλήσκει δὲ δαγύρεον σκύπφον φέρε, δῶκε δὲ ἀνακτι.

105. Ἔστι τις Εἰδοπίη] Vide Scholiasten Sophoclis ad Trachinias p. 372. Ed. Stephanicæ. Clericus.

*Sed postquàm juventutis amabilis attigit mensuram,
Solut cum esset, dolebat; pater verò hominum & Deorum
Quotquot erant formica, intra amabilem Insulam,
Eas viros fecit, & mulieres ampla cingula habentes.
Qui primùm instruxerunt naves utrimque remis aetas,
Et primi vela posuerunt navis nigram proram habentis.*

Ex Scholiaste Sophoclis.

*Est quædam Ellopia dives segetum & pascuorum,
Abundans ovibus & bobus quibus pedes recurvi.
Inhabitântque eam viri habentes multos agnos, & boves,
Multi, innumeri, genera mortalium hominum.
Illic quædam Dodona, in extremo tractu, condita est.
Hanc amat Jupiter, & suum oraculum esse.
Venerandum hominibus, habitans in fundo fagi.
Hinc terrestribus vaticinia qualibet feruntur.
Qui illuc profectus, Deum immortalem interrogavit
Dona ferens, venerit cum bonis avibus.*

Ex Eodem.

*Quæ peperit Hermionen hastâ inclyto Menelao,
Minimum natu peperit Nicostratum Martium.*

Ex Eodem.

Venit ad Creontem & Heniochen.

Ex Æschyli Scholiaste.

*Gravida verò facta pulchrè cincta Stratonice
Eurytum domi peperit carissimum filium.
Cujus filii fuerunt Deïon & Clytius,
Sagittarius similis Diis & Iphitus bellicosus,
Post hosce verò minimam natu peperit Ioleam
Antiope regina, priscum genus Aubolida.*

Ex Athenæo, è secundo Melampodix.

——— *Huic Mares celer nuntius venit, per domum,
Cum implevisset argenteum scyphum tulit, deditque Regi.*

124. Τῶ δὲ Μάρκῃ] Priora duo fragmenta ex Athenæo leguntur
Lib. XI. p. 498. Clericus.

Ex Eodem.

Καὶ τότε μάντις μὲν δεσμὸν βιᾶ αἶνυτο χερσίν,
 Ἰφικλῶ δ' ὅππ' ἰὼτ' ἐπεμαίετο τῷ δ' ἐπὶ πιδεν
 Σκύπφον ἔχων ἐτέρη, ἐτέρη δ' σπῆπρον αἰείρας.
 Ἔσκηκεν Φύλακος, ἢ ἐνὶ δρῶμασιν ἔειπε.

Apud eundem. ἐκ τ' Ἡοίων.

Οἷα Διόνυσος δῶκ' ἀνδράσι χάριμα ἢ ἔχθῳ.
 Ὅσ' αἰδῶ πίνῃ, οἷνῳ δέ οἱ ἔπλετο μάργῳ.
 Σὺ δ' ὅ πῶδας χεῖρας πεδέξῃ, γλῶσσάν τε νόον τε
 Δεσμοῖς ἀφραγίσσισι· φιλεῖ δέ ἐμαλθακὸς ὕπνῳ.

130

Ex Eodem.

Τὰς δ' βροτοὶ καλέουσι Πελεΐαδας.

Ex Eodem.

Εὐρυγύης δ' ἐπ' κῆρῳ Ἀθηναίων ἱερείῳ.

135

Ex Eodem.

καὶ δ' ἐσπένετο καρπὸν.

Ex Eodem.

Ἡδὺ γὰρ ἔσ' ἐν δαιτὶ ἢ εἰλαπίνῃ πεθαλήῃ
 Τέρπεσσι μύθοισιν, ἐπὶ δαιτὶς κρέσων.

Apud Stephanum. ἐν Λιγίνης δδότηρ.

νήσῳ ἐν Ἀβαντίδι δῆ,

Τὼ πρὶν Ἀβαντίδα κίκλησκον θεοὶ αἰὲν ἔόντες,
 Τὼ τὸτ' ἐπ' αἰνυμον Εὐβοίαν βοὸς αἰνόμενασε Ζεὺς.

140

Ex Suida.

Ἀλλήλῳ μὲν γὰρ ἔδωκεν Ὀλύμπῳ Λιακίδῃσι,
 Νῆν δ' Ἀμυθαιονίδαις, πλεῖστον δέ περ Ἀτρεΐδῃσι.

Ex Suida & Polybio.

Λιακίδας πλέμῳ κεχαρηότας ἥτε δαιτί.

Ex Plutarcho.

αἷτ' ἄλσεα καλὰ νέμον,

145

Καὶ πυγὰς πταμῶν, ἢ πείσεα παίοντα.

130. Οἷα Διόνυσῳ] Est apud eundem Lib. X. p. 418. ubi multa in eandem sententiam. Clericus.

137. Ἡδὺ] Profertur ex Melampodia Hesiodi, Athenai Lib. II. p. 40. Clericus.

139. Νήσῳ ἐν Ἀβαντίδι] Stephanus habet in voce Abantis, ubi Ab. Berkelinx.

Ex Eodem.

*Et tunc vates vinculum arcûs sustulit manibus,
Iphiclus verò ad humeros instabat ei, à tergo,
Scyphum tenens alterâ manu, alterâ verò sceptrum tollens
Stabat Phylacus & inter famulos dixit.*

Apud Eundem, in Eceis.

*Qualia Dionysius dedit hominibus gaudium & inimicitiam
Quisquis copiosè bibit, vinum verò est ei petulans,
Simulque manus & pedes vincit, linguâque & mentem
Vinculis quæ dici nequeunt, & eum amat mollis somnus.*

Ex Eodem.

Quas mortales vocant Peleïadas.

Ex Eodem.

Eurygyes adhuc puer Athenarum Sacrarum.

Ex Eodem.

—— nec ladebat fructum.

Ex Eodem.

*Dulce enim est, in convivio & in epulo florente,
Recreari sermonibus, postquam convivio saturati sunt.*

Apud Stephanum, è II. Eginæ.

—— in divina Insula Abantide,

*Quam priùs Abantidem vocabant Dii æterni, &
Quam tunc à bove cognominatam Eubœam vocavit Jupiter.*

Ex Suïda.

*Fortitudinem quidem dedit Jupiter Æacidis,
Sapientiam verò Amythaonidis, & divitias largitus est Atreidis.*

Ex Suïda & Polybio.

Æacidas bello gaudentes, ut convivio.

Ex Plutarcho.

—— qua nemora amœna habent

Et fontes fluviorum, & pascua herbida.

Berkelius ostendit legendum non εἰς Αἰγύπτου sed εἰς Αἰγυπίας Διοτίμα. De nominibus Eubœæ, ex Phœnicia Lingua, ex tradidit Sam. Bochartus, Chanaanis Lib. I. c. 13. quæ ostendere queant quanti usûs sit ea Lingua, ad Græciæ origines illustrandas. Clavius.

147. Enim

8. ubi mûr
enai Lib. II.
1218, ubi dō.
Berkelius

Ex Eodem.

Ἐννέα τοι ζώει γῆρας λακέρυζα κερώνη
 Ἀνδρῶν ἡβώντων, ἑλαφῶ δέ τε περσινόρων.
 Τρεῖς δ' ἑλάφους ὁ κέρσεξ μερόσηυ· αὐτὰρ ὁ Φοῖνιξ
 Ἐννέα τῆς κέρσεως· δέκα δ' ἡμεῖς τῆς Φοίνικας
 Νύμφαι ἑὺπλόκαμοι κῆραι Διὸς Αἰγυόχοιο.

150

Ex Eodem.

Δεινὸς γάρ μιν ἔπειρεν ἔργῳ Πανοπηίδῳ Αἴγλης.

Ex Clemente Alexandrino.

Μάνης δ' ἑδείς ἐσιν ὀπιχθονίων ἀνθρώπων,
 ὅς τις ἀνείδειν Ζηνὸς νοὸν Αἰγυόχοιο,

Ex Eodem.

Αὐτὸς γὰρ πάντων βασιλεύς ἢ κρείστων ἐστίν
 Ἀθανάτων· σοὶ δ' ἔπος ἐρήεσσαι κρείτῳ ἄλλῳ.

155

Ex Eodem.

Μισοίων, αἵ τ' ἄνδρες πολυφρεσδέοντα πηΐσι,
 Θέσκελον, αὐδήεντα.

Ex Eodem.

Ἡδὺ γὰρ καὶ τὸ πυθέσθαι ὅσα θνητοῖσιν ἔδειμαν
 Ἀθάνατοι δειλῶν τε καὶ ἐδολῶν τέκμαρ ἐναργές.

160

Ex Scholiaste Lycophronis.

Ζῶ πάτερ εἴθε μοι * ἥσσον μὲν αἰῶνα βίοιο
 ὧφειλες δῆναι, καὶ αἴσια μῆδεα ἰδμεν
 Θνητοῖς ἀνθρώποις. νῦν δ' ὅτε ἐμὲ τυτθὸν ἔπαις,
 ὅς με μακρόν γε ἔθηκας ἔχειν αἰῶνα βίοιο
 Ἐπὶ μὲ ἔτη ζῶειν * γῆρας μερόπων ἀνθρώπων.

165

Ex Eodem.

Τρεῖς μάκαρ Αἰακίδῃ, καὶ τετράκις ὄλβιε Πηλεΐ,
 ὅς τις δ' ἐν μεγάροις ἱερὸν λέχῃ σάουναβαίνει.

147. Ἐννέα τοι] Apud Plutarchum de Oraculorum defectu p. 415. T. 2. exstant duo priora fragmenta Hesiodi, ubi & eorum interpretationem legere licebit. Compara etiam, si vacat aut lubet, translationem horum versuum, quæ exstat Eidyllio X. Ausonii, ad quem & Eliam Vinetum consule. Clericus.

152. Δεινὸς γάρ] In Vita Thesei p. 8. ubi, auctore Horat. Megarensi,

Ex Eodem.

Novem vivit atates garrula cornix (cornices,
Hominum qui juventute florent, cervus verò aequat quatuor
Tres verò cervos aequans corvus senex fit. Deinde Phœnix
Novem corvos aequat, nos verò decem Phœnices
Nymphæ cincinnata filii Jovis Ægidem habentis.

Ex Eodem.

Gravis enim eum atterebat amor Panopeïdis Æglæ.

Ex Clemente Alexandrino.

Vates nemo est terrestrium hominum,
Qui noverit mentem Jovis Ægidem habentis.

Ex Eodem.

Ille enim omnium rex & dominus est
Immortalium; tecum nemo alius de potentia certavit.

Ex Eodem.

Musarum quæ virum reddunt celebrem,
Divinum, vocalem.

Ex Eodem.

Dulce est resciscere, quæ mortalibus constituerunt
Immortales, malorum & bonorum signum manifestum.

Ex Scholiaste Lycophronis.

Jupiter, utinam mihi minus spatium vitæ
Dedisses & bona consilia scirem
Mortalibus hominibus. Nunc verò me ne tantillum honorasti,
Qui me longum statuisti habere spatium vitæ,
Septem me vivere atates variè loquentium hominum.

Ex eodem, in Epithalamio Pelei & Thetidis.

Ter beate Æacida, & quater beate Peleu,
Qui domi sacrum lectum conscendis.

si, dicitur Pisistratus hunc versum ex Hesiodi operibus sustulisse. Clericus.

153. Μάρτυς] Exstat Stromate V. p. 610. & sequens fragmentum
 Ibid. p. 603. Clericus.

161. Ζεὺ πάτερ] Legitur p. 112. Ed. Pauli Stephani. Clericus.

Ex Eodem.

Οἶκον μὲν μοῖραν δέκα μοιρῶν τέρεπ' ἀνὴρ,
Τὰς δέκα δ' ἐμπύσθησι γυνὴ τέρεπ' αὖ νόημα.

Ex Eustratio.

Ἄργ' ἀνδρὸν ἰὸν Δαναὸς πῖψεν ἐνυδρον.

170

Ex Athenagora.

—— πατὴρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε
Χώπ'· ἀπ' Οὐλύμπ' ἢ βαλὼν ψολόεντι κεραυνῷ
ἔκτανε Λητοῖδ' ἄνδρα, Φίλον σὺν θυμὸν ὀρέων.

Ex Scholiaste Arati & Hesiodi.

Φαισύλη ἡδὲ Κορωνίς, εὐσέφανός τε Κλέεια,
Φαιώθ' ἡμερόεσσα ἢ Εὐδώρη πανύπεπλη,
Ἄς γὰρ ἀσκαλὲς σιν ὅπ' ἔχθονι Φῦλ' ἀνθρώπων.

175

Ex Etymologico.

Ὅτ' ἢ κε χερσὶ λάβεισκεν, αἰδέλα πάντ' ἔθηκεν.

Ex Eodem.

Βύβλόν τ' Ἀγχιάλον ἢ Σιδῶν' ἀνθεμόεσσον.

Ex Porphyrio in antro Nympharum.

Ὡς κε πόλιν ῥέζησι νόμ' ἢ δ' ἄρχαί' ἄρας.

Ex Scholiaste Theocriti.

—— ὀλίγον δ' ἔστ' ἐκασυβία.

180

Idem ad Id. XI.

Νήπ' ὅς τ' ἐπ' ἔτοιμα λιπὼν ἀνέτοιμα δ' αἰνέει.

Ex Scholiaste Nicandri.

—— χερὶ πατρὶ κτίλον ἐμύμα.

Ex Theone.

Καὶ πε διερχόμεν' ἡπειγμέν' ἐς δ' ὁρῶν ὥς.

171. Πατὴρ] In Legatione pro Christianis, paullò ante finem. Clericus.

174. Φαισύλη] Ad Tm. 15. φασιμόρην. Morelianæ Edit. ubi de Hydibus. Clericus.

177. Ὅτ' ἢ] In voce αἰδέλας, seu col. 21. ubi postquam dixit Etymologici Auctor αἰδέλας significare αἰετὸν, quamvis apud Nicandrum contrario significatu legatur, pro semper conspicuo, docet hunc

Ex Eodem.

*Quali sorte delectatur vir decem sortium,
Tales decem implet mulier delectans sapientiâ.*

Ex Eultratio.

Argos, quod erat sine aqua, aquosum reddidit Danaus.

Ex Athenagora.

—— pater hominûmque & Deorum
*Ivatus est, & ab Olympo jaculatus ardenti fulmine
Occidit Letoidem, suam iram excitans.*

Ex Scholiaste Arati & Hesiodi.

*Phaëyla & Coronis & benè cinctâ Clea
Phæoque amabilis & Eudora amplo peplo,
Quas Hyadas vocant in terra populi hominum.*

Ex Etymologico.

Quidquid manibus arripuisset, inconspicua omnia reddebat.

Ex Eodem.

Byblum & Anchialum & Sidonem florentem.

Ex Porphyrio in antro Nympharum.

Ut urbs faciat, lex antiqua optima est.

Ex Scholiaste Theocriti.

—— parum sciet Cissybio.

Ex Eodem ad Idyll. XI.

Stultus, qui, paratis relictis, imparata sectatur.

Ex Scholiaste Nicandri.

—— oportet patri arietem esse.

Ex Theone.

Et transiens festinans est instar draconis.

hunc versum profudisse Hesiodum de Autolyco furum nobilissimo, qui furabatur equos, faciebátque ut alii viderentur, quia mutabat eorum colorem. Sed potius inconspicuos reddidisse dicitur, quos occultabat furto sublatos. Clericus.

178. Βόλλω] In voce Βόλλω, seu col. 216. Clericus.

183. Καί τι διερχόμενον] Ad Tm. 6. φαινομένην. Clericus.

Ὅτι πὲρ πονηρὸς ἐπὶ τῷ ἐπιπόνῳ τάττει καὶ δυσυχῆς κτανὸς
 Ἡσίοδος παρεστῆσθαι ἐν ταῖς μεγάλαις ἡτοαῖς, ἐν αἷς τὴν Ἀλ-
 μήνῳ ποιῶν (l. ποιῆ) πρὸς τὴν Ἡρακλέα λέγουσαν·

Ὡς τέκνον ἢ μάλα δὴ σε πονηρότατον ἢ ἄριστον

Ζῶς ἐτέκνωσε πατήρ·

Καὶ πάλιν·

Τέκνον ἐμὸν αἰ μοῖραί σε πονηρότατον ἢ ἄριστον.

185

Τ Ε Λ Ο Σ.

185. Ὡς τέκνον] Duo priores versus ex *Eustratio*, Aristotelis Inter-
 prete. (non ex *Eusebio*, ut legitur in nonnullis Editionibus) &
 quidem vitiosius fuerant prolati. Cetera fragmenta quærant harum
 rerum

Aspasia in III. Ethic. Aristotelis.

Πονηρὸς poni pro laborioso & infelice ostendere potest
Hesiodus, in magnis Eceis, in quibus Alcmenam indu-
cit dicentem Herculi:

O fili, sanè te laboriosissimum & optimum

Jupiter genuit pater. Et iterum:

Parcæ te, ô fili, & laboriosissimum & optimum.

F I N I S.

rerum studiosi, quibus & otium & editionum commodiorum copia
suppetet; nam ad me quidem quod attinet, nolo dare poenas negli-
gentiæ eorum, qui primi hæc fragmenta collegerunt. *Clericus.*

CATA

CATALOGUS LIBRORUM

HESIODI,

Quorum plerique omnes interierunt

Εργα καὶ ἡμέραι.

Διὰ πῆς.

Θεογονία.

Ἐπικήδει⊙ εἰς Βάτρεαχον τ' ἐράμῃον αὐτῶ.

Ἀστρονομία μεγάλη, ἡ ἀστερική βίβλ⊙.

Ἡοῖαι μεγάλαί, ἡ γυναικῶν κατάλογ⊙.

Κατάλογ⊙

Διγίμν⊙.

Περὶ τ' Ἰθαίων Δακτύλων.

Ἐπιθαλάμν⊙ Πηλέως καὶ Θέτιδ⊙.

Ἑποθήκαι Χείρων⊙.

Γενεαλογία ἡρώϊκα, ἡ Ἡρωογονία.

Γῆς ᾠδή⊙.

{ Ἐπὶ μανικῶ.

{ Ἐξήγησις δὴ τῶν τέρασιν } ex opinione quorundam Pausanias.

Θεοὶ λόγοι } distinguuntur à Θεογονίᾳ Hesiodi ejusdem Θεοὶ λόγοι
à Maximo Tyrio.

Quidam librum Hesiodi DE HERBIS ex Plinio addunt.

TOMI PRIMI FINIS.